Het

Geslacht

„Benthem,"

tot in 't begin der 20e eeuw,

uit opgaven van tijdgenooten en uit uitgegevene en onuitgegevene bescheiden, charters en oorkonden samengesteld en bijeenverzameld door

Dr. A . Benthem Gz.

Nijmegen, April 1921

The "BENTHEM" lineage until the early 20th century

from statements by contemporaries and from issued and unpublished documents, charters and certificates captioned and collected by

Dr. A . Benthem Gz.

Nijmegen, April 1921

Digitised Edition to mark the centenary - April 2021

Content

Foreword *April 2021*

Het Geslacht "Benthem" tot in t'begin der 20e eeuw (The "BENTHEM" lineage until the early 20th century) was written by Dr. Arent Benthem Gz and dated 1921 ten years after his retirement.

Tower at Burg Bentheim

The book contains 181 pages of extensive family details. It is split into descriptions of family branches as well older history on the origin of the Benthem family from Bentheim (Germany) and Gildehaus (Germany). What makes the book special is mix of complete family trees with details, mixed with stories about daily life in the Netherlands. There are stories on marriages in Northern Netherlands, the conquests by Napoleon and the bishop of Muenster, religious conflicts, of building a new life in colonies in current day Indonesia, of hardship and of many successes. Therefore, this is not a dry list of facts but a description of the lives and fates of the Benthem family though time.

To celebrate it's centenary, we have digitised it into a format resembling the original which should aid search while preserving the appearance.

Arent in later life.

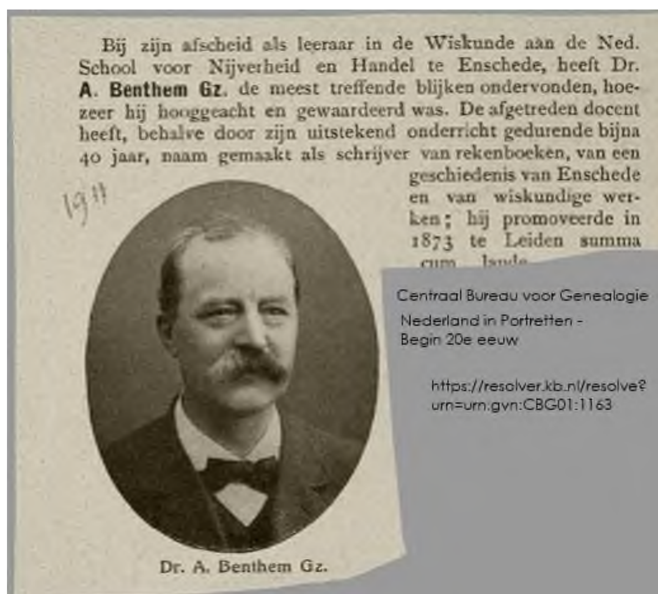
The family story is that it was commissioned by the Benthem family, but we have no evidence for that.

The copy we have was passed down to Arent's youngest son Gerrit and his grand-daughter Alida Louisa. It is an extensive document with immense effort, with hand drawn coats of arms, maps, diagrams and varying letter spacing and underlining to emphasize the text. It is not even clear who typed this copy, as Arent's date of death is recorded in the same typescript as the rest of the document.

There is a photo-copy and a microfilm of document at the Genealogical Society of Utah Family History Library.

Dr. Arent Benthem Gzn.

The author of Het Geslacht Benthem was born in Markelo on 12 May 1844 to Gerrit Benthem and Femia Frantsen. The name suffix Gzn or Gz, which Arent used extensively, stands for Gerrit zoon (son of Gerrit) indicating his pride in the family name.

Bij zijn afscheid als leeraar in de Wiskunde aan de Ned. School voor Nijverheid en Handel te Enschede, heeft Dr. **A. Benthem Gz.** de meest treffende blijken ondervonden, hoezeer hij hooggeacht en gewaardeerd was. De afgetreden docent heeft, behalve door zijn uitstekend onderricht gedurende bijna 40 jaar, naam gemaakt als schrijver van rekenboeken, van een geschiedenis van Enschede en van wiskundige werken; hij promoveerde in 1873 te Leiden summa cum laude.

1911

Dr. A. Benthem Gz.

Centraal Bureau voor Genealogie
Nederland in Portretten - Begin 20e eeuw
https://resolver.kb.nl/resolve?urn=urn:gvn:CBG01:1163

The Netherlands in Portraits at the beginning of the 20th century

An autobiography is given in the Het Geslacht pages 146bis-149 with a section on his writings 158-159.

Briefly, he followed his father into teaching, specialising in mathematics, physics and mechanical engineering rising to senior positions in important colleges. He published a number of books, many about mathematics. A list of his published work is given as an Appendix to this section.

Undoubtably, the one of which he was most proud was "Geschiedenis van Enschede en zijne naaste omgeving" (English: "History of Enschede and its close surroundings"); a subscription publication which appeared in 1895. He offered the work to the fifteen year old Princess Wilhelmina and her mother Queen Regent Emma. You can see page images here [Geschiedenis Accessed Apr 2021]

An article celebrating the book was published on it's centenary. Copy at: [Centenary Accessed Apr 2021]

Some of the Civil Records of Enschede were burned and Dr. Benthem and another person went door to door to interview and get the information of the citizens of Enschede so they could put together family connections and preserve that information. That was one of the reasons they named a street after him.

Spelling in "Het Geslacht Benthem"

As the document was written in mid 1920s, the majority of the Dutch spelling are as the 1904 convention. However, it contains long sections of reproductions of earlier documents in older Dutch, German, French and Latin, with very variable spellings and conventions. These have been reproduced as written by Dr Arent Benthem.

Noticeable differences from modern spelling –

Stamboek	Current	Examples
y	ij	verdwynen / verdwijnen
ee	e	verteeren / verteren
aa	a	zeldzaamen / zeldzamen
plural s	en	jaars / jaaren
oo	o	boekverkoopers / boekverkopers
ae	e	paedagogus / pedagogus
c	k	vercoopen / verkoopen
yre	ire	schuyre / schuire
s	z	aangewesen / aangewezen
-sch	-se	Amsterdamsch / Amsterdamse
-t	-d	gereformeert / gereformeerd
-ijck	-ijk	behoorlijck / behoorlijk
-ijcx	-ijks	Insgelijcx / insgelijks

Text styles

The author extensively worked to overcome the limitations of the typewriter by using letter spacing and various underlining styles to highlight specific features.

While there is a hierarchy it is not absolute. In approximate order:

Original document	Transposed	Mainly used for:
De Havelter tak	Meppelsche tak	Major individuals and sources
G e r r i t B e n t h e m	G e r r i t B e n t h e m	Major individuals
H e n r i k i e n J a n s	H e n r i k e n J a n s	First mention of family individuals including parent of spouses
A.Baron van Dedem	A. Baron van Dedem	Other individuals, not family. Subsequent mentions of family.
Overijsselsch Regt	Overijsselsch Regt	General highlighting of locations, sources but also people
8e Generatie,b.	8e Generatie,	Some headings

About this Edition

The digitisation was done by Christopher Benthem Bennett in Warwickshire, UK and Hans J.G.A. Dolfing in Washington D.C., USA.

Chris, the holder of the copy of " Het Geslacht Benthem", is a retired Paper Scientist and Water Treatment Consultant. He is the son of Alida Benthem-Bennett (p-157). Hans is a semi-retired Computer Scientist consulting on AI/ML, handwriting recognition and verification, speech recognition and identification, natural language processing, existing and extinct languages of the world and language modelling. He is the grandson of Grietje Klazina Alida Benthem-Dolfing (p-123).

The pages of the bound book were photographed and geometrically corrected using Adobe Photoshop where also some of the diagrams were corrected to visualise parts that in the bound book had been obscured. Optical Character Recognition was used but with large manual interventions and transcriptions due to the antique spelling variations, language evolution and the differences in type-face. The document was assembled in MS Word.

The indices were constructed in Latex and transferred to MS Word.

And without further ado, please enjoy the Benthem stories and history-----

Het Geslacht „Benthem,”

tot in 't begin der 20e eeuw,

uit opgaven van tijdgenooten en
uit uitgegevene en onuitgegevene
bescheiden, charters en oorkonden
samengesteld en bijeenverzameld door

Dr. A. Benthem Gz.

Nijmegen, April 1921

I n h o u d

De bronnen, waarvan bij de samenstelling van dit Familie-boek is gebruik gemaakt.

Bij de samenstelling van dit werk over het geslacht Benthem is, behalve van de inlichtingen van thans nog levende of na 1895 overleden leden der familie, voornamelijk gebruik gemaakt van:

1o

de in het eerste decennium van deze eeuw door Mr. Joosting uitgegeven Drentsche archieven, zooals dat van de abdij Dickninge (ten O. van Meppel gelegen),- die van den Etstoel (de vroegere Drentsche gewestelijke gerechtspleging) tot 1811,- de oude Drentsche Staten archieven,- die van de Drentsche Schultengerechten die van de Besturen van het Ned. Herv. Kerkgenootschap, in Drente,- die van de Drentsche Kerspelen en Marken, enz., enz. ;

2o

het Ordelboek van den Etstoel van Drente tot 1578, in 1870 uitgegeven door Mr. H.O. Feith bij A.L. Scholten te Groningen;

3o

de Ordelen van den Etstoel van Drente van 1518 tot 1604, in 1893 door Mr Joosting uitgegeven bij Mart. Nijhoff te 'S Gravenhage;

40

de Lottingsprotocollen voorkomende in het Rijksarchief te Assen en andere Drentsche gerechtelijke uitspraken;

5o

de Protocollen van hypothekatiën, overdrachten, consignatiën, testamenten, momberstellingen, en rekeningen van het Schoutambt Steenwijk;

6o

het doopboek, trouwboek, ledematen-register, doodboek, grafsteden-boek en wesenboek, voor zoover aanwezig, van Steenwijk, Meppel, Havelte, Diever en Wapsterveen;

7o

Maandelijksche Uittreksels of Boekzaal der Geleerde Waereld; 130e deel, voor Juny 1779, waarin een familie-register van de Predikanten-familie Benthem voorkomt.(zie blz. 79)

8o

de mededeelingen van wijlen Dr. Th. Hacke, in leven Archifrath van den Graaf van Bentheim-Steinfurt, te Bentheim;

9o

de uitkomsten van de onderzoekingen van Wibrandus Gerhardus Reddingius, in 1865 als student te Groningen overleden, voor het familie boek Reddingius; die uitkomsten werden mij door zijn' broeder Herman Adolf Reddingius uit de nalatenschap van hun vader Ds. Gerhardus Benthem Reddingius te Garmerswolde (zie blz.91) verstrekt;

10o

de Albums Studiosorum van de academies te Groningen, Franeker, Leiden, Utrecht en Harderwijk;

11o

het Necrologium Frenswegilanum of Doodenboek van het klooster Frenswegen, in 1920 door Prof. Dr. K. Döhmann te Burgsteinfurt uitgegeven in het 37e stuk van de Verslagen en Mededeelingen van de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis;

12o

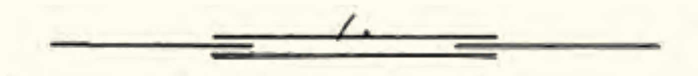
het Register van Charters en Bescheiden berustende bij deze laatstgenoemde Vereeniging te Zwolle, bewerkt door Mr. A. Baron van Dedem, en uitgegeven te Kampen bij J.H. Kok. 1913 (zie blz.73);

13o

de werken van Hendrik Ludolf Benthem. Predikant, en Oppertoeziener op kerkelijk gebied in het Hertogdom Harburg en de omliggende hooge geestelijke gebieden, en wel voornamelijk van zijn in 1727 verschenen "Vorstellung und Betrachtung der Schriften der alten Kirchen Lehrer von der Wahrheit und Göttlichkeit der Christlichen Religion", in welk werk eene levensbeschrijving van hem voorkomt; en

14o

de in den tekst aangehaalde, hier niet vermelde, geschriften.-

Algemeene Stamboom.

Meppel
Rotterdam 1868
Culemborg 1861
Beilen 1848
Lieveburg 1867
Aarkelo 1833
1837
Gildehuis
Norra 1880
1865
1811
Amsterdam
1740
Dwingelo-Steenwijk-Oldeholtpade-Ankwerd-Schingen
1800
Meppel
1800
Havelte Steenwijk
Diever 1725
1638
1715
Lüneburg
1686
Celle
1630
1700
Gildehuis
1627
Ryssen
1632
1600
Havelte
1600
Nordhorn
1588
Havelte
(Gildehuis)
1506
1500
Zwolle c.1490
Hulsbergen c.1481
1469
(Benthem)
Venwegen 1451
Erlinge
1400
Benthem

1. Inleiding. Naamsoorsprong

De naam "B e n t h e m" is een samentrekking van "Bento-Hem" en staat dus voor "Hem van Bento" of "Bente".

Het oud-Saksische "Hem", dat in de namen van meerdere oud-Duitsche en Deensche burchten voorkomt, heeft de beteekenis van huis hof en ie het latere Duitsche Heim. B e n t h e m beteekend dus: Huis of Hof van B e n t o of B e n t e .

"B e n t o" of "B e n t e" is een oud-Saksische persoonsnaam, dien we ook aantreffen in "Bentinck". Toen tengevolge van het besluit van de Volksvergadering te Marclo aan de Weser de Saksische jongelingschap omstreeks 420 n.C. naar het Westen optrok en zich o.a. in Twente nestelde, werd aan hunne hoeven zooveel mogelijk de naam gegeven van hun vader, gevolgd door den uitgang "inc", dat "Zoon van" beduidde; zoo kreeg men ook het erve "Bentinc", de hoeve van den "zoon van Bento of Bente (Zie hierover" De Geschiedenis van Enschede", 2e druk 1920 blz. 9-12)

De "B e n t o" of "B e n t e" in de samenstelling B e n t h e m is vermoedelijk erfelijk Voorzitter geweest van de Saksische Gouwe, die in het zuiden aan de Gouwe Twente grensde en na de onderwerping der Saksen door K A R E L D E N G R O O T E N in 803 in het Graafschap Benthem werd omgezet. Daarbij werd de oude hoofd- en vergaderplaats der Gouwe de residentie van den Graaf; de Hof of het Huis van den Voorzitter der Gouwe werd de Grafelijke Burcht en behield of kreeg later den naam van het "Slot" Benthem, dien het thans nog draagt. Dat slot is, zooals later zal blijken, de oorspronkelilke stamzetel van het geslacht "B e n t h e m".

Een paar opmerkingen moeten wij hieraan toevoegen: de stamnaam B e n t e of B e n t o kwam in vroegere eeuwen tusschen Benthem en de Zuiderzee meer voor. Volgens een mededeeling van Mr H. Smeenge heet een strook of streek ten westen van Coevorden "de Bente"; volgens Mr. J.H.E. Meesters, de Steenwijker Meenthe, 1881 blz. 56, bestond de Oostwijk dier Meenthe uit Balters-erve, Prestinge-erve en Bentinge-erve; uit Mr A. Baron van Dedem, Register van Charters en Bescheiden berustende bij de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis, Kampen, 1913, blijkt, dat den 28 Mei 1496 gesproken wordt van den B e n t w e g" bij Vollenhove, en 2 Eeuwen later van den "B e n t d y k en van een buurt "D e B e n t e n" aldaar (zie blz.81, nos 158, 859 en 291). Noordelijker in een deel van de Provincie Friesland komt nog steeds de jongensnaam "B i n t e" voor.

In enkele Friesche plaatsen, zooals te Dokkum, te Harlingen en te Leeuwarden, treft men logementen of herbergen aan, die den naam " De Benthem" dragen; het is mij niet bekend waarom zij zoo heeten; men beweert, dat zij in de 17e en 18e eeuwen "Gildehuizen" zijn geweest.

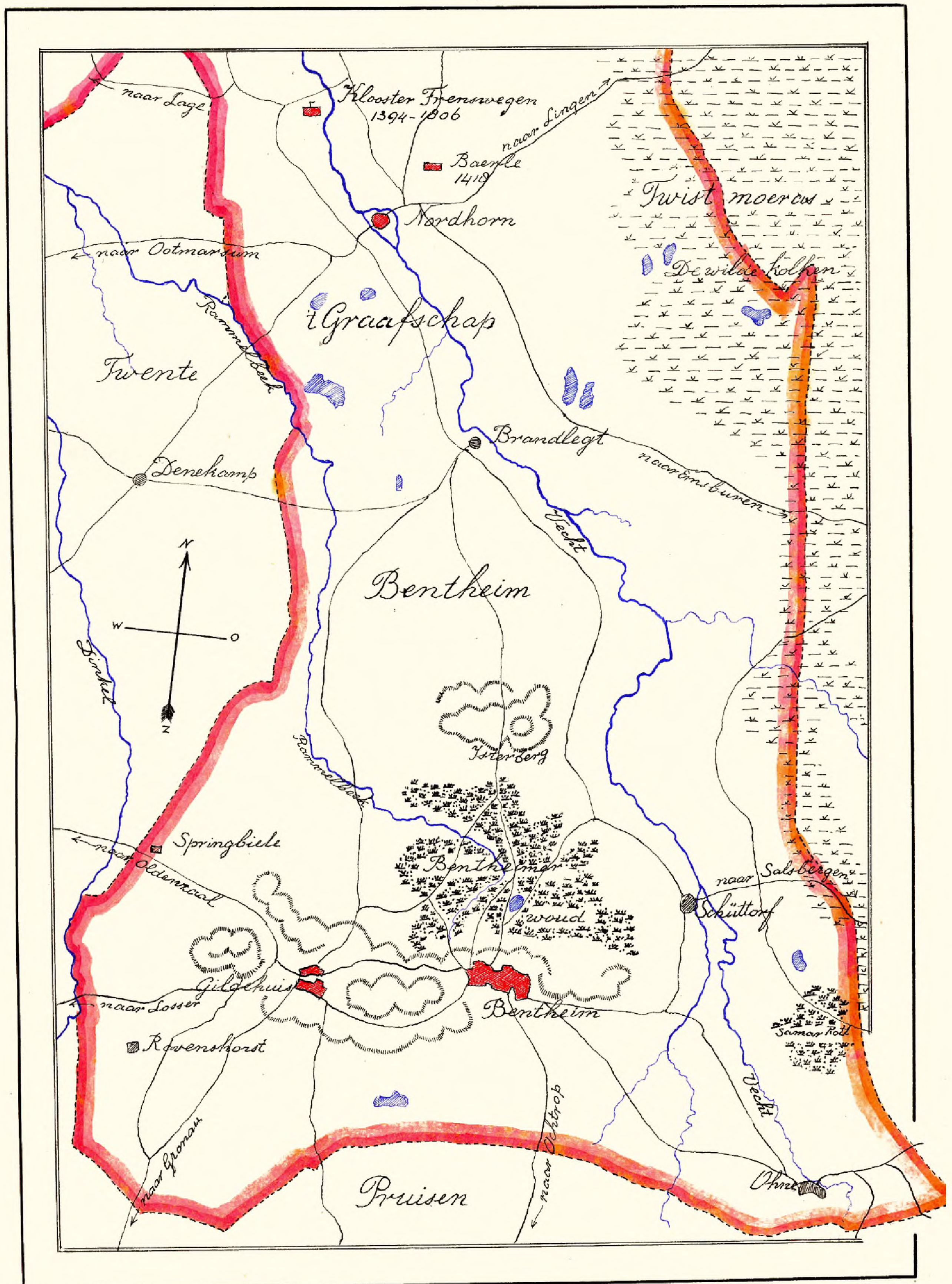
In Rotterdam treft men de Benthemstraat en de Benthemdwarsstraat aan, waarvan deerste den 19 November 1889 door Burg. en Weth. zoo genoemd werd naar S i m o n v a n B e n t h e m, den man van A g n i e s e B o k e l. Deze S i m o n was vermoedelijk een jongere zoon van den, aan den Graaf van Holland D i r k V I I na verwanten, O t t o V, Graaf van Benthem, en dus een achterneef van zijn tijd- en naam-

genoot S i m o n , Graaf van Benthem (van 1332 tot 1347); hij werd in 1339 beleend met Teylingen en werd na dien S i m o n v a n T e y l i n g e n genoemd.

De Benthemdwarsstraat stond voor Maart 1900 als 3e Schielaan bekend.

De Gemeenteraad van Enschede besloot in zijne vergadering van 24 October 1921 aan een der drie hoofdwegen in de nieuwe wijk "het Lazonder" aan de noordzijde van de stad den naam te geven van Dr. Benthemstraat als blijk van waardeering voor de onderzoekingen, die schrijver dezes, D r . A r e n t B e n t h e m Gz., in 't belang van Enschede's geschiedenis heeft verricht (zie blz. 150)

Kaartje van het zuidelijk deel van't GRAAFSCHAP BENTHEIM,
omstreeks 1820.

Landweg rivier of beek moeras bosch berg kolk of meer

1 H.M 1 uur gaans

3 . De Oorsprong en de Stamzetel van het Geslacht Benthem

Zelf niet in de gelegenheid zijnde te snuffelen in het Grafelijk Archief te Bentheim, wendde ik mij een dertigtal jaren geleden met aanbevelingen tot den geleerden Archivrath van den Graaf van Bentheim Steinfurt, den heer Dr. Th. Hacke te Bentheim, om inlichtingen aangaande het ontstaan en het eerste voorkomen van het geslacht B e n t h e m . Eenige weken daarna deelde ZEd. mij per brief mede, dat de Benthems. ongetwijfeld sproten uit een mésalliance van een jongeren zoon van een Graaf van Bentheim dat zij in de 14e eeuw reeds voorkomen in oorkonden, die op het Graafschap Benthem betrekking hebben. Volgens ZEd. gaf het geslachtswapen of familiezegel duidelijk te kennen, dat het huwelijk van dien zoon met het burgermeisje, om welke reden dan ook, de volle goedkeuring zijns vaders had, daar deze aan hunne afstammelingen had vergund een wapen te voeren, dat in de bovenste helft negen gouden kogels, en dus de helft van het grafelijk wapen bevatte (dit bestaat n.l. uit 18 of 19 gouden kogels, besanten, op een rood veld).

De onderste helft van het wapen, een eiketak met 3 eikels, wees zijns inziens op het bedrijf van den vader van de jonge vrouw, die vermoedelijk het ambt van houtvester of van iets dergelijks had bekleed (zie ook blz.17).

De oorsprong van het geslacht Benthem ligt dan ook in het Graafschap Bentheim, in vorige eeuwen Benthem geheeten, waar wij in de steden Bentheim, Gildehaus en Nordhorn de stamzetels van bekende takken van het geslacht aantreffen. Eigenaardig valt ook het eerste voorkomen van een lid van het geslacht B. in dat graafschap en wel in het Klooster Frenswegen bij Nordhorn. Uit het "Necrologium Frenswegianum" of "das Totenbuch des Klosters Frenswegen" dat in 1920 door Prof. Dr. K. Döhmann te Burgsteinfurt in de "Verslagen en Mededeelingen van de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis", 37e stuk, blz. 17-85 is medegedeeld, verneemt men namelijk het volgende:

J o h a n n e s B e n t h e m is in 1451 Clericus en Procurator op het klooster Frenswegen; op Bonifatius-dag, 5 Juni, van 't volgende jaar wordt hij Prior te Ezingen (in Groningen bij de Lauwerzee gelegen)-en komt van 1452 tot 1487 als zoodanig voor. In laatstgenoemd jaar trekt hij zich in het klooster Flenswegen terug en sterft aldaar in December 1488. Blijkens de mededeeling bij zijn overlijden: "Obiit venerabiles noster pater J o h a n n e s B e n t h e m , prior in Esingen 1488 (Dec)" was hij zeer gezien.

In 1451 wordt onder de elf lekebroeders, die zich op het dichtbij-gelegen (zie het kaartje op blz. 10) en van af 1418 tot Frenswegen behoorende kloostergoed Baerle in 't groot met akkerbouw en veeteelt bezighielden, L a m b e r t u s d e B e n t h e m genoemd.

Nog een derde lid van het geslacht Benthem komt in bovengenoemd "Doodenboek" voor en wel de leekebroeder E v e r h a r d u s B e n t h e m , die in October 1491 in 't genoemde klooster Frenswegen stierf

blijkens de mededeeling: "obiit frater Everhardus Benthem laicus 1491 (Oct.)" in 1505 stierf zijne huisvrouw te Zwolle en uit haar nalatenschap ontving het klooster Frenswegen één golt-gulden, volgens de gewoonte dier dagen.

Aangaande de afstammelingen dezer familieleden is ons niets bekend. Het kan zijn, dat de genoemde Lambertus de Benthem van 1451 een der leden was van den Gildehuizer tak (blz. 115).

Een tweede oude bron voor de Geschiedenis van het geslacht Benthem is het "Gravenboek" of "Grafstedenboek" van de stad Steenwijk, waarvan in de Bibliotheek van bovengenoemde Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis een afschrift voorkomt, dat wijlen de heer F. A. Ebbinge Wubben, Notaris te Giethoorn, heeft laten maken; men vindt daarin de volgende aanteekening:

"Benthem is een oud Drentsch en Overijsselsch geslacht

"Gert Benthem werd op den 3 October 1556 door den Stadhouder Aremberg als Schultus van Koekange, Pesse, Echten en Ansen met alle zijn toebehoor aangesteld.

"Zijn Commissie op perkament beschreven is onder mij, Ebbinge Wubben, berustende."

Op andere daarin voorkomende mededeelingen komen wij later terug.

Een derde zeer belangrijke bron voor desbetreffende opgaven is het Provinciaal Drentsch Archief te Assen. Den 6 September 1469 wordt de naam Benthem daarin het eerst genoemd in een geding voor den Etstoel (de Drentsche gewestelijke Rechtbank) waarbij de voogden van de kinderen van een Benthem wegens wanbeheer uit de voogdij worden ontzet (zie blz. 37) terwijl ook in 1529 op dien Etstoel een Wigher (van) Benthem uit Havelte voorkomt.

In de daar bewaarde oorkonden en charters van de abdij Dikninge bij Meppel wordt vermeld: (') zie blz. 16)

"Item XV April (1570) Lubbert onse visscher 1 st(uver) brab(ants) "gegeven dat hij bosschap deden an Bentum den Schultz van "de Wijck".

En twee posten verder:

"Item den XVII April (1570) is tot Hermen Schultz in die "Wijck verdronken met den Erentfesten Hermen van den Camp als zwij "hem anbestaden de luiden de daer geladen worden up de venen II stuv. "br. " (Inventaris Abdij Dikninge no 10 fol. 27 en 28).

Voorts in 't Archief der Abdij op blz. 443:

" 1575. Maart 10. Harmen Johan Rolofs c.s. dragen 'voor erfburen in Kokange over aan de Abdij Dickninge een stuk bouwland. Met bezegeling door Geert van Bentem, Schulte te Kokange, Pesse,

Echten, Anssen en de Wick"(Zegel afgevallen).

Verder vindt men in genoemd Archief inde afdeeling D. en G. in Band V op blz. 48:

"7 Juli 1608. Hermen van Benthem, Schulte van Havelte aan 's vijands zijde vrijen toegang varleend in de landschap, behoudens aangifte bij den Commandeur van Coevorden,"

en op blz. 116:

"op 14 Dec. 1609, Herman Benthe in geschil over 't gebruik van de L. Vrouwen Vicarie te Havelte en een mud land op de Havelteresch,"

en in Band VII, blz.18:

"op 5 Maart 1612, Geert Benthe Volmacht van Havelte over de St. Pieters pacht."

Vermoedelijk bestaat er tusschen de Schulten Geert Benthem en Harmen Benthem een zeer nauwe bloedverwantschap; de omstandigheid, dat de een den anderen als Schulte opvolgt of vervangt, wijst in dien tijd van familie-regeering reeds op die verwantschap. Hunne woonplaats was ongetwijfeld Havelte in Drente op ruim een uur afstand van Steenwijk gelegen, waar ook hunne nakomelingen woonden.

Het genoemde Prov. Drentsch Archief geeft in zijn afdeelingen tal

---

van bijzonderheden aangaande leden van het geslacht Benthem; deze hebben echter voor het meerendeel betrekking op de laatste drie eeuwen. Hetzelfde is het geval met het Prov. Overijsselsch Archief te Zwolle. Wij moeten hierbij echter opmerken, dat in de verschillende stukken de schrijfwijze van den familienaam zeer varieert: Benthem, Van Benthem, Benthejm, Bentum, Bentem, Van Benthe, Bente, enz. enz. wisselen elkaar telkens af bij blijkbaar dezelfde personen. Hetzelfde vindt men bij Marieke van Benthem, de stammoeder van de Zwolsche ter Borchs, die den 20 September 1574 met den beroemden schilder Gerard ter Borch huwde.

Uit het vroeger genoemde Steenwijker Grafstedenboek nemen wij hier over:

"Gerardus Benthem, Predikant te Steenwijk, overleden in 1698, huwde in 1662 te Zwolle met Martha van Kooten. Hij was een zoon van Adolf Benthem."

Deze Adolf Benthem heeft te Groningen gestudeerd en is in het "Album Studiosorum Acadamiae Groninganae" dat in 1915 door het Historisch Genootschap te Groningen werd uitgegeven, op blz. 18 vermeld als te zijn ingeschreven tot student in de godgeleerdheid met de woorden:

"28 Juni 1627. A d o l p h u s à B e n t h e m.

"Bentheimnensis Westphalus Theol."

Na volbrachte studie werd hij Paedagogus (opvoeder) van de kinderen van den Heer van Welvelde en als zoodanig den 18 Juni 1629 aanbevolen tot Predikant te Zuidlaren en te Vries; hij werd daarop beroepen te Dwingelo, welk beroep den 22 October 1629 werd geapprobeerd. Hij werd de stamvader van den Dwingeloschen tak van het geslacht B e n t h e m, evenals zijn broeder M e l c h i o r B e n t h e m die van den Rijssenschen tak. Deze laatste staat in genoemd album op blz. 26 als student ingeschreven als:

"7 Aug. 1632. Melchior B e n t h e m.

"Northornensia. Phil."

De gebroeders A d o l f en M e l c h i o r B. stammen uit 't Graafschap Benthem, en wel uit het stedeke Nordhorn. Hun vader G e r r i t B e n t h e m, organist aldaar, was omstreeks 1600 gehuwd met M a r g a r e t h a v a n S p a n n e n b e r g.

Dezelfde herkomst vernemen wij uit de "Maandelijksche Uittreksels of Boekzaal der Geleerde Waereld" 130ste. deel. "Voor Juny 1779" (zie blz., bijlage 3), alwaar men op blz.624 tot 631 eene Levensbeschrijving vindt" van den Wel-Eerw: Zeer Geleerden Heer G e r h a r d u s B e n t h e m. In zijn Wel Eerw. leeven Bedienaar des H. Evangeliums te Oldeholtpade cum annexis" Die levensbeschrijving begint namelijk met de mededeeling, dat diens "Wel Eerw. Overgrootvader D.(ominus) A d o l p h u s B e n t h e m, afkomstig uit een aanzienlijk Geslacht te Noordhoorn, was Predikant te Dwingelo in Drenthe, en de "Broeder van D. M e l c h i o r B e n t h e m. die tot Leeraar beroepen wierdt te Vriezeveen 1638 en in 't volgende jaar te Rijssen, "daar hij 1674 overleed."

Van den Dwingeloschen tak der Benthems, of de nakomelingen van A d o l f B e n t h e m, en van den Rijssenschen tak, of die van M e l c h i o r B. kennen wij den Stamzetel Nordhorn in 't Graafschap Benthem; zulks is ook het geval met den Meppelschen tak, welks stamvader G e r r i t B e n t h e m den 15 Augustus 1718 de volle Burgerschap te Meppel aankocht, nadat hij aldaar in 't jaar te voren als "G e r r i t L a m b e r t s B e n t h e m, jonge man" van Gildehuis (Bentheim), met T r i j n t j e n A n d r i e s, jonge" dochter van "de Lankhorst" in den echt was verbonden."

In of Omstreeks 1837 trof mijn vader G e r r i t B e n t h e m bij een bezoek aan Bentheim en Gildehaus in laatstgenoemd plaatsje eene stokoude dame aan, die van haar zelve Benthem heette, en hem mededeelde, dat zij in hare jeugd meermalen had hooren zeggen, dat de Gildehuizer en Northornsche Benthems van denzelfden stam waren, en ook dat er in vroegeren tijd meer dan eens Benthems uit de Graafschap naar Coevorden en andere plaatsen in Drente zijn verhuisd.

Buiten de genoemde hoofdtakken, de Havelter, de Dwingelosche, de Rijssenschen en de Meppelsche tak, treft men ook in andere streken van

ons land Benthems aan, die wij tot geen dier takken kunnen terugbrengen. In het Album Studiosorum van de Leidsche Universiteit worden bijv. onder de ingeschreven studenten genoemd:

"18 Nov. 1621. J a c o b u s B e n t h e m .

"Edamensis .21.Jur."

"25 Mei 1652. T h e o d o r u s B e n t h e m .

"Zutphaniensis. 19.Phil."

"13 Nov.1681. H e n r i c u s W i l h e l m u s B e n t h e m .

"Ultrajectum.20 "

"2 Juli 1686. H e n r i c u s L u d o v i c u s B e n t h e m .

"Cella-Luneburgensis.24.Theol."

Wij zien hieruit, dat er in de 17e eeuw ook Benthems gevonden werden, al was het misschien slechts tijdelijk, te Edam, Zutphen en Utrecht. Op den vierdersgenoemden, den buitenlandschen student H e n d r i k L u d o l f B ., die hier de Lüneburger tak vertegenwoordigde, komen wij later terug (blz. .164).-

---

"Men hoede zich" schreef voornoemde Archifrath Dr. Th. Hache, "de Benthems te verwarren met de Van Benthems, die van een bastaard van een graaf van Benthem afstammen".

Later trof ik in de "Veröffentlichungen der Historischen Kommission der Provinz Westfalen" Band I, Regierungsbezirk Munster, Heft IV Kreis Steinfurt, Seite 70, als bevestiging dezer mededeeling, in 1485 een dezer, A r n d t v a n B e n t h e m , vermeld aan met de bijvoeging "bastard".

In oude, doch ook in nieuwe, oorkonden, charters, enz. wordt dikwijls, een lid van de familie Benthem met de familienaam Van Benthem of à Benthem aangeduid; zelden heeft het omgekeerde plaats. een voorbeeld er van troffen wij boven reeds aan, waar A d o l f B e n t h e m als A d o l p h u s à B e n t h e m als student werd ingeschreven. De omstandigheid, dat een plaatsnaam, als familienaam voorkomende, veelal de stamplaats der familie aangeeft, is wellicht de oorzaak van het veelvuldig aanhechten van het woordje "van" of "a". Het komt telkens voor, dat ik als Van Benthem wordt aangesproken en dat mijn naam als Van Benthem wordt geschreven; hier te Nijmegen, waar vele Van Benthems wonen is dit zelfs regel.

Door het aanhechten en misschien in enkele gevallen weglaten van het woordje "van" of " à" valt het dikwijls moeilijk met volkomen zekerheid vast te stellen of men met een lid van het geslacht Benthem of met een van het geslacht Van Benthem te doen heeft; in enkele gevallen is het zelfs niet mogelijk. Wij laten hier al die personen buiten beschouwing en houden ons ook verder slechts bezig met het geslacht Benthem.

In de Reformatie gingen de Benthems bijna allen over tot het Protestantisme, terwijl de Van Benthems bijna allen Roomsch bleven. De Dwingelosche tak der Benthems werd in het begin der 18e eeuw zelfs meer dan eens aangeduid met de woorden: "de Predikanten-familie Benthem".

Opmerking:

Het klooster Frenswegen bij Nordhorn werd in 1394 op initiatief van E v e r a r d v a n d e r E e z e , pastoor te Almelo, en H e n d r i k C r u l l , pastoor te Schüttorf, op kosten van den ouden graaf van Benthem B e r n h a r d I gebouwd. Deze graaf begiftigde het met vele tijdelijke goederen, verkeerde zeer gemeenzaam met de monniken, wat hem den bijnaam Pater Berend bezorgde, en werd in 1421 op het koor van 't klooster begraven. Ook de eerstvolgende graven van Benthem begunstigden het klooster zeer. Het kan ons dan ook niet sterk bevreemden, dat onder de leden van 't geslacht Benthem, die toch hunne verre bloedverwanten waren, er eenige als tijdelijke bewoners van het in de 15e eeuw zoo bloeiende klooster worden vermeld.

) Dickningen, ook wel eens Dickelingen genoemd, was vóór 1578 eene Benedictineressen-abdij en lag in IJhorst bij Meppel; in 1578 vluchtten de kloostervrouwen naar Zwolle. Het tegenwoordige "Huis Dickninge" wordt bewoond door Mr. R.H. Baron de Vos van Steenwijk.

4. Het Geslachtswapen.

Zooals bovenwerd medegedeeld, bestaat het geslachtswapen der Benthems uit twee helften, waarvan de bovenste helft negen kogels en de onderste helft een eiketak met drie eikels bevat. Wat betreft de kleuren valt er uit de ervaring van wroegere tijden niets te zeggen, daar het slechts als zegelstempel of familie signet bekend is. Volgens deskundigen zou de bovenste helft, als helft van het Bentheimsche wapen, bestaan uit 9 gouden schijven (besanten) op een rood veld, terwijl de onderste helft een groenen eiketak met 3 eikels op een zilveren veld zou bevatten.

Wapen van 't geslacht BENTHEM.

Het ligt voor de hand, dat de leden van het geslacht Benthem aanvankelijk dat half-grafelijk wapen hoog hielden, al bracht de verandering in de maatschappelijke positie ook mede, dat het zelden gebruikt werd en dan nog slechts als zegelstempel bij bijzondere gelegenheden. In de 2e helft der 17e eeuw liep dat stempel bij een enkelen tak der familie groot gevaar, toen de bisschop van Munster Christoffel Bernhard van Galen zich in 1672 van Overijsel en Drente meester maakte. Gerrit, of volgens zijn studentennaam Gerhardus Benthem was toen predikant te Dwingelo. Deze schijnt van nature alles behalve moedig geweest te zijn. Bij den inval der Munstersche troepen vluchtte hij van Dwingelo naar de versterkte stad Steenwijk, en, hoewel hij voor korten tijd naar Dwingelo terugkeerde, vertok hij voor goed naar die vesting, toen hij van daar uit een beroeping had ontvangen. Hij bleef tot aan zijn dood, 4 September 1698, als predikant te Steenwijk werkzaam.

Door zijne nabestaanden te Nordhorn ingelicht over de wijze,

waarop genoemde Bisschop tal van adelijke en vermogende Protestanten waaronder E r n s t W i l l e m , Graaf van Benthem, goedschiks of met geweld tot den Roomschen godsdienst had doen terugkeeren en bijna het geheele Graafschap Benthem weer Roomsch gemaakt had, schijnt hij het niet wenschelijk gevonden te hebben het half-grafelijk" wapen te vertoonen. Hij schiep het daarom om in een ander, dat uitdrukking gaf aan een godsdienstig symbool. Dit was geheel volgens den geest des tijds: echt zeventiende-eeuwsch en echt calvinistisch! hij verving daarbij de eiketak met de 3 eikels door 3 doodsbeenderen waarvan de bovenste horizontaal lag, terwijl de twee andere met den benedenknokkel naar de punt van het schild lagen. Boven den daardoor gevormden driehoek plaatste hij 7 waaiersgewijze geplante korenaren (3 en 7 waren heilige getallen), zoodat het geheel de uitdrukking was van het godsdienstig symbool: "uit den dood herrijst het leven" of m.a.w. "de dood zal vrucht dragen in de eeuwige zaligheid".

Wapen van Ds G. Benthem.

Tot helmteeken koos hij dezelfde korenaren en weer 7 in getal.

In het Rijksarchief te Assen bevindt zich een afdruk van dit stempel of wapen (zie blz. 20) met er naast geschreven: "H . J . B e n t h e m , med. dr. tegenswoordig Burgemeester in de Stad Steenwijck". Deze H e n d r i k J a n B . was een zoon van bovengenoemden G e r h a r d u s B e n t h e m (blz.83). Naast het wapen staan op den afdruk de letters G.B. Ik heb een cliché in was van dit wapen in mijn bezit. -

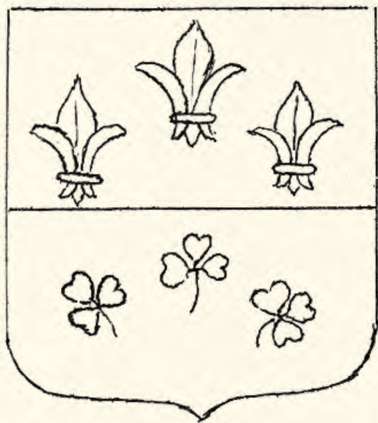
De andere takken van het geslacht Benthem namen dit gewijzigde wapen of stempel natuurlijk niet over en, toen de scherpste kanten van het Calvinisme waren afgesleten, keerden zelfs eigen nakomlingen van den genoemden G e r h a r d u s B e n t h e m tot het oude familiewapen terug. G e r h a r d u s B e n t h e m R e d d i n g i u s , van 1847 tot aan zijn dood, 2 November 1881, predikant te Garmerwolde bij Groningen, deelde mij mede, dat zijn grootvader R u t g e r A d o l f B e n t h e m (blz. 90), van 1779 tot 1808 (? 1819) predikant te Uskwerd (Gr), Achterkleinzoon van meergenoemden G e r h a r d u s B . als briefstempel reeds weer een signet gebruikte, dat het oorspronkelijke familiewapen "met de Benthemsche penningen of ringen en den eiketak met de drie eikels" vertoonde. " Als kind zag ik de eikels voor rozen aan", schreef hij, "en zoo ging het ook anderen tengevolge van de kleine afmeting."

In den Amsterdamschen zijtak van den Dwingeloschen tak, die afstamt van P a u l u s D e o d a t u s B e n t h e m, Mr. Zilversmid te Amsterdam en kleinzoon van den formeerder van het bovenbeschreven wapen G e r h a r d u s B e n t h e m (blz. 87), vinden wij echter dat wapen terug; daarbij zijn de snijpunten der doodsbeenderen zeer dicht bij elkaar geplaatst.

Door het huwelijk van A d r i a n a B e n t h e m met J o h a n J a c o b W i j s m u l l e r, dat den 2 September 1773 te Amsterdam werd gesloten (blz.102) kwam dit wapen in de (Duitsch) Amsterdamsche familie Wijsmuller; deze voert het thans nog.

Wapen van de familie Wijsmuller (Benthem)

Wellicht hebben de bovengenoemde of andere overwegingen er toe geleid, dat ook leden van den Havelter-Schulte tak een ander wapen of stempel aan namen H a r m e n B e n t h e m verwalter-schout van Steenwijk, Steenwijkerwolde en Scherwolde, zegelde verscheidene acten en maakte dan gebruik van een stempel, waarop een doorsneden schild mét 3 (witte) lelies in goud, en 3(groene) klaverbladeren in zilver, gescheiden door een beladen balk. In eene acte van 30 Juni 1710 wordt dit het authentieke zegel van H a r m e n B e n t h e m " genoemd.

Wapen van Harmen B.

De leden van dezen Havelter-Schulte-tak waren, zooals bij de latere behandeling meermalen zal blijken, in groot aanzien bij de Spaansche autoriteiten, later bij de Munstersche overheerschers, zoodat ook overwegingen van geheel anderen aard hen hebben kunnen doen besluiten het oorspronkelijke "Benthemsche" wapen door een ander te vervangen.

Bij de andere takken van het geslacht Benthem, de Meppeler en de Lüneburger tak, had in den loop der tijden, voorzoover ik heb kunnen nagaan, geen verwisseling of wijziging van het eigenlijke familiewapen plaats.-

---

Opmerking. Ten opzichte van het eigenlijke wapen van het geslacht Benthem van blz.17 schrijft mij de geslacht- en wapenkundige M r . A . S . M i e d e m a te Haarlem het volgende:" Het wil mij voorkomen, "dat de vader van den stamvader der Benthems bij het vaststellen van "het wapen voor zijne kleinkinderen (de vader, zijn zoon, behield, als "uit vollen bloede van het Bentheimsche gravenhuis gesproten, voor zich "persoonlijk het wapen van het grafelijk huis)heeft willen te kennen "geven: half zijt gij, van vaderszijde, Benthems, daarom in de bovenste

"helft 18/2 of 9 gouden besanten in rood, half zijt gij, van moederszijde, van deugdelijken burgerbloede, daarom de eiketak met vruchten.

"De eiketak gold in de Germaansche landen steeds als symbool van burgerdeugd. Op vele munten is de krans, waarin het muntcijferstaat, aan de eene zijde een lauriertak, aan de andere zijde een eiketak; symbolisch stelt dit voor: militaire en burgerdeugd (Nederland heeft om 't stamhuis twee "oranje" takken. Sommige ridderorden, speciaal in Germaansche landen, worden aan militairen verleend met 2 gekruiste zwaarden (bijv. de Oranje-Nassauorde) Aan burgerpersonen of wegens bijzondere burgerlijke diensten wordt de orde versierd met "eikeloof", ook in hoogere rangen. Koning W i l l e m I I stelde als groothertog van Luxemburg, meer in 't bijzonder voor burgerlijke verdiensten, in de orde van de "Eikekroon". Zoo zijn er voorbeelden te over voor den "eik" als symbool voor het beste van het burger zijn.

"Men neme hier in aanmerking, dat, wanneer een jonger zoon uit een grafelijk huis met een burgerlijke vrouw trouwde, -Omdat bijv. de middelen van het huls bij een talrijk kroost niet voldoende waren om ze in den grafelijken stand te doen leven, en de lust ontbrak om als geestelijke of in een klooster het leven te slijten- en zelf zijn weg door 't leven of in de maatschappij zocht, dat zeker niet tegen hem en zijne afstammelingen pleit. En 't is bekend, dat het Bentheimsche Gravenhuis in zijn stand niet rijk was.

"Ten opzichte van het wapen der Benthems meen ik dan ook te mogen besluiten tot het volgende: het gedeelde schild heeft boven in rood 9 gouden schijven of besanten, 4+4+1, beneden in zilver (het bescheiden metaal tegenover goud) een eiketak met vrucht in de natuurlijke kleuren. Het helmteeken is de open gevouwen roode vlucht, de dekkleeden rood met goud gevoerd." (Haarlem, 19 Januari 1913).-

) Met betrekking tot de kleuren van dit wapen merken wij op, dat het Armorial Général van Rietstap bij een Amsterdamsche familie "van Bentem" het volgende wapen vermeldt:" De sinople à trois os de mort d'argent passés en sautoir et en pal et six épés d'or mouvant des dits os", dus in groen 3 kruiselings over elkander gelegde zilveren doodsbeenderen, uit elk der uiteinden een zilveren korenaar. De drie doodsbeenderen zijn daar op deze wijze geplaatst: 2 als een maalteeken, de derde er horizontaal overheen.

De overeenkomst van dit wapen en het bovengemelde van G e r h a r d u s B is te groot, dan dat die toevallig zou zijn. Zie ook de noot op bladzijde .-

Naschrift. Niet alleen van H a r m e n B e n t h e m (blz. 19), ook van zijn zoon T i j m e n B e n t h e m, van den keurnoot J a n B e n t h e m en van andere leden van den Havelter tak der Benthems wordt in acten, vooral uit het begin der 18e eeuw, medegedeeld, dat zij deze "bijzegelden" (zie bijv. op blz. 59) jammer dat die zegels meerendeels zijn afgevallen en voor 't overige erg beschadigd zijn.-

Wapen met lofwerk boven de familiebank der Benthems
in de Ned. Herv. Kirk te Morra bij Dokum; zie
blz.

5. De hoofdstam, takken en zijtakken.

Het geslacht Benthem is derhalve ontstaan uit een ongelijk huwelijk van een der jongere zoons van een graaf van Benthem met een meisje uit den burgerstand, en komt in oirkonden, die op het Graafschap Benthem betrekking hebben, reeds voor in de 14e eeuw. Vermoedelijk hebben verscheidene zijner leden deelgenomen aan de vele oorlogen, waarin de Benthemsche graven vóór 1421 voortdurend gewikkeld waren. Zoowel die oorlogen als de pest en andere besmettelijke ziekten hielden een snelle toeneming van het aantal leden van 't geslacht Benthem tegen. Nadat echter in 1421 de vredestijd voor het Graafschap was ingetreden, vermeerderde het aantal leden van 't geslacht B. snel en zien wij mannelijke leden er van zich elders in ons land vestigen.

Op verschillende gronden neemt men aan, dat de oudste Benthems te Gildehuis hebben gewoond, zoodat de Gildehuizer Benthems als de hoofdstam van het geslacht worden beschouwd, dat zich rechtstreeks heeft ontwikkeld uit de maatschappelijk minderwaardige loot, welke op den Benthemschen Gravenstam werd ingeënt. Van Gildehuis uit verspreidden de Benthems zich. In 1451 oefent een Lambertus B. akkerbouw en veeteelt in 't groot uit te Baerle bij 't klooster Frenswegen (zie de kaart op blz. 10), in 1452 is Johannes B. pastoor en prior te Esingen of Ezinge in Groningen (zie de kaart op blz.81)"), en voor 1491 woonde Everhard B. met zijne huisvrouw te Zwolle (zie blzl2).- In 1469 worden reeds "kinderen" van een Benthem te Havelte vermeld; voor deze kinderen springt een lid van het geslacht Van Holte tegenover de voogden in de bres, hetgeen er op wijst, dat genoemde Benthem tot de aanzienlijken aldaar behoorde. Wij kunnen dien B. als de stamvader van den Havelter-tak beschouwen. Deze tak speelde in den ZW-hoek van Drente en ook te Steenwijk, waar enkele zijner leden zich tijdelijk of voor goed vestigden en door huwelijk of geboorte het burgerrecht kregen, in stadsen kerkbestuur een beduidende rol. Meer dan een hunner was bovendien schout of Schulte, van daar dat men vaak spreekt van den Havelter-Schulte tak. Zelfs nog in de 2e helft der 18e eeuw behoorden sommige harer leden, o. a, de ette Lucas Benthem, heer van Oversinge schout van Havelte, tot de voornaamste lieden van Zuid-West Drente. Deze tak stierf in de mannelijke lijn uit en thans bestaat, voor zoover wij weten, nog slechts een zijtak van dezen vroeger zoo aanzienlijken familietak, de Dieverder zijtak, die stil en onopgemerkt in allen eenvoud in Diever voortleeft.

Het is echter zeer wel mogelijk, dat er in andere streken nog nakomelingen van dezen Havelter-Schulte tak worden gevonden; enkele

") Het is van algemeene bekendheid, dat hier te lande de pastoors in die tijden er veelal een concubine op nahielden en dat hunne zoons bij deze vaak den familienaam van den geestelijke droegen; die zoons werden veelal tot geestelijke of tot een stedelijke of landsbetrekking opgeleid; het kan zijn dat hieruit de Benthems gesproten zijn, die wij later te Edam, Utrecht, Zutphen, enz. aantreffen, en niet tot de bekende takken van 't geslacht kunnen worden teruggebracht.(zie Geschiedenis van Enschede, 2e druk, blz.325 en vv).

jongere zoons zochten namelijk hunne toekomst op zee of in den militairen stand (zie o. a. op blz. 35 Luytenant B., op blz. 50, enz.). Volgens een familie-overlevering was in het leger, waarmede Stadhouder W i l l e m I I I in 1688 naar Engeland overstak, een officier Benthem, die zich later daar vestigde, een rijk huwelijk sloot en kinderen naliet. Het kan dus zijn, dat de beroemde Engelsche jurist J e r e m y B e n t h a m, die in 1786 in de International Tribune een plan voor een eeuwigen vrede ontvouwde, een nakomeling was van dien officier en dus tot den Havelter tak behoorde. -

In 1588 werd te Nordhorn de Hervorming, die in 1544 in 't geheele Graafschap Benthem was ingevoerd, door het wegnemen van het hoofdaltaar in de kerk voltooid. G e r r i t B e n t h e m was of werd toen daar organist. Hij bestemde later twee zijner zoons voor den geestelijken stand en liet hen daartoe opleiden voor de studie aan de in 1614 opgerichte hoogeschool te Groningen, terwijl een derde zoon tot organist werd opgeleid en als zoodanig te Kampen geplaatst werd. De eerste zoon, A d o l f B. werd predikant te Dwingelo en de stamvader van den Dwingeloschen tak, de tweede, M e l c h i o r B. de stamvader van den Rijssenschen tak. Dat deze en de leden van den Havelter-tak, zoomede onder elkander als door buitenstaanders beschouwd werden als bloedverwanten, dus als tot één stam behoorende, blijkt uit verschillende feiten: in 1672 vluchtte G e r r i t B. de zoon van A d o l f B., en eveneens predikant te Dwingelo, bij de nadering der Munstersche troepen naar Steenwijk en niet naar het meer veilige noorden; -hij bleef daar en zijn jongste zoon H e n d r i k J a n B., hoewel geen zijner ouders te Steenwijk was geboren en hij niet met een groot-burgerdochter was getrouwd, werd aldaar, ondanks de aldaar heerschende oligarchie of familie-regeering, of misschien juist tengevolge daarvan, tot burgemeester gekozen, en toen deze later kort voor zijn dood dat ambt neerlegde, werd hij als zoodanig vervangen door een H a r m e n B. van den Havelter-tak; deze moet dus een, zij het ook verre bloedverwant van hem geweest zijn

Evenals de Havelter-tak stierf ook de Nordhornsche tak in de mannelijke linie uit in de oostelijke provinciën van ons land; in Amsterdam leeft hij nog voort in de nakomelingen van P a u l u s D e o d a t u s B., den kleinzoon van laatst genoemden G e r r i t B e n t h e m.

Boven zagen wij reeds, dat de Gildehuizer Benthems beschouwd moeten worden als de hoofdstam, waaruit de verschillende onderafdeelingen van het geslacht Benthem spruiten; Gildehuis is dan ook vermoedelijk de eerste standplaats der Benthems buiten de stad Benthem, thans Bentheim. Van Gildehuis uit verbreidden zij zich noordwaarts naar Nordhorn, Frenswegen, enz., (zie blz. 10 kaartje) en westwaarts naar Havelte, enz.

Van dien oudsten Gildehuizer tak is zeer weinig bekend en de wereldoorlog met zijn nasleep verhinderden mij een vruchtdragend onderzoek daarnaar in te stellen. Hij leefde omstreeks 1837 aldaar nog voort (blz14)

Beter bekend is zijn jongste zijtak, de Meppeler tak, die zich omstreeks 1715 uit dien tak ontwikkelde, doordat de Gildehuizer Gerrit Benthem, zoon van Lambert B. aldaar, zich voorgoed te Meppel vestigde (zie blz. 134. Uit dien Meppelschen tak sproot de Markelosche zijtak, waartoe de samenstellen van dit familieboek behoort (zie blz. 128). -

De ontwikkeling van den Lüneburger tak uit de Gildehuizer heb ik niet geheel kunnen nagaan: de wereldoorlog en de daarop gevolgde vredestoestand werkten mijne pogingen daartoe tegen, ofschoon op verschillende gronden, waaronder de overeenkomst van het wapen, dat verband vaststaat. Er zijn evenwel nog wel Benthems, wier samenhang met een der behandelde takken nog niet uitgemaakt is. Verwijzende naar het gezegde onderaan blz. 15 vermelden wij ze hier voor zoover ze voorkomen in de Albums Studiosorum van de universiteiten en academies te Leiden(L), Utrecht(U), Groningen(G), Franeker(F), Harderwijk(H), Amsterdam(A) en Deventer(D). Er werden namelijk als student ingeschreven:

Uit TIEL (als Tilensis of Tilanus):

Joannes a Benthem te L. 13 Mei 1616 (a. 19) A
(a=aetatis of leeftijd)

Theodorus a Benthem te L. 5 Mei 1627 (a. 16A

Theodorus a Benthem te L. II Maart 1634(a. 21)Med.

Theodorus a Benthem te D. 14 Nov.1643

Uit EDAM (als Edamensis):

Jacobus Benthem te L. 18 Nov. 1621 (a. 21)Jur.

Uit HASSELT (als Hasseltanus):

Gerardus a Benthem te L. 12 Nov. 1644 (a. 21) Jur.

Johannes a Benthem te L. 6 Aug. 1663 (a. 20) Jur. te G. 26 Sept. 1664 (a. 21)Jur.

Arnoldus a Benthem te G. 26 Sept. 1664(a. 18)Phil.

Arnoldus a Benthem te L. 12 Mei 1664 (a. 20) Phil.

Johannes van Benthem te L. 14 Sept. 1673 (a.20)Jur.

Fredericus a Bentem te L. 28 Sept. 1677(a. 21) Theol. Uit

ZUTPHEN (als Zutphaniensis):

Theodorus Benthem te D. 10 Mei 1650, te L. 25 Mei 1652 (a. 19) Phil. -

Uit UTRECHT (als Ultrajectanis)

Joannes Benthemius te U. in 1654 en 1658

Eduardus Godefridus a Benthem te L,
22 Dec. 1673 (a.20)

Henricus Wilhelmus Benthem te L.
13 Nov. 1681 (a.20)

A. van Benthem te U. in 1708.-

Uit GRONINGEN (als Groninganus):

Arnoldus Benthem promoveert te G.16 Febr.1660 als doctor theol. op een proefschrift :Verbi Divini minister in ecclesia patria. De necessitate satisfactionis Christi.-

Uit KAMPEN (als Campensis):

Antonius à Benthem (Bentheim) te G.17 Oct.1673, Jur., te L.26 Sept.1676(a.23), te H.1 Dec. 1677 als
Jur. Cand.-

Uit NIJMEGEN (als Neomagensis):

Christianus Guljelmus van Bentheim
te L.15 Sept.1712, (a.20)Jur.-

Uit NORTHORN (als Northornensis Westphalus):

Arnoldus Jodocus a Benthem te G. 7 Febr. 1630,

Bernardus a Benthem te G.7 Febr. 1630, te L. 11 Juni 1636 (a.25) Jur.

Everwinus van Benthem te L.17 Sept .1701, Theol.

Everwinus a Benthem te G.12 Maart 1639, te L.
24 Oct. 1645 (a.24) Jur.

Johannes Henricus van Bentheim te G.
8 Sept.1687, Phil., te L.4 Sept.1690(a.21) Theol.

Wilheimus Everwinus van Bentheim te G.
18 Oct,. 1704 Jur.

Johannes Everwijn van Benthem te L.
17 Oct.1780 (a.23) Jur.-

Uit BURGSTEINFURT (als Steinfurtensis):

Bernardus a Bentheim te L.12 Sept. 1649, (a.20)
Jur.

Uit TECKLENBURG (als Tecklaburgo Westphalus):

Bernardus à Bentheim, Arnoldus Christophel van Bentheim en Fredericus Ico à Bentheim, allen te G.9 Mei 1694 (Gratis, in honorum clarissimi Dn. collegae Pagenstecheri) (Pagen-

stecher was van 1694-1716 hoogleeraar te Groningen) B e r n a r d u s (a. 24) en F r i d e r i c u s (a. 20) werden te L. ingeschreven, Jur. De laatste promoveerde te G. 20 Aug. 1698 op een proefschrift: De Socida.

B e r n h a r d u s M a u r i t z i u s v o n B e n t h e i m te H. 18 Sept. 1727; twee jaar later werd deze zelfde aldaar ingeschreven (17 Sept. 1729) als B e r n h a r d M a u r i t s B e n t h e m, Jur. -Uit BREMEN (als Bremensis):

W i l h e l m u s v a n B e n t h e i m te L. 26 Juli 1713 (a. 20), Jur. Uit Lauenburg a/ Elbe (als Lauenburgensis):

C h r i s t i a n u s A u g u s t u s v a n B e n t h e m te L. 15 Mei 1725 (a. 28) Jur. -Boendienwerden nog ingeschreven:

G e r a r d u s a B e n t e m t e L. 3 Juni 1620, (a. 14)

C h r i s t i a n u s a B e n t h e m te U. in 1644 als Gelrus,

J o a n n e s a B e n t h e m t e L. 23 Sept. 1665 (a. 23) Jur. Als Transysalanus

A r n o l d u s a B e n t h e m te L. 23 Sept. 1665 (a. 20) Phil. als Transysalanus

A n s e l m u s a B e n t h e m te U. in 1667. -

Van wier geboorteplaats de opgave ontbreekt.

In het vervolg zal blijken dat vele der familienamen der hier genoemde personen ten onrechte van "a" of "van" zijn voorzien en dan ook personen aanduiden, die tot het geslacht Benthem behooren. Deze personen stammen vermoedelijk af van leden van het geslacht B. uit het duistere tijdperk, dat aan het tegenwoordige voorafging, of van in dit familieboek genoemde leden, wier zonen niet of niet volledig opgenomen konden worden, zooals o. a. den Havelter schout G h e e r t B. (blz. 32), den Northornschen organist G e r r i t B. (blz. 82) den Amsterdamschen zilversmid P a u l u s D e o d a t u s B. (blz. 87) * die zich door gemis aan bronnen of anderszins aan een volledig onderzoek onttrokken.

Hetzelfde geldt voor de Benthems, die thans nog in ons land en in 't buitenland gevestigd zijn en wier namen niet in dit Familieboek voorkomen. Een voortgezet onderzoek in de archieven van Gildehaus, Northorn, Amsterdam, Tecklenburg, Celle, enz. zal misschien nadere ophelderingen geven en het aantal niet te beantwoorden vragen doen verminderen, die nu nog met betrekking tot het geslacht Benthem kunnen gesteld worden.

Naschrift: In de Verslagen en Mededeelingen van de Vereeniging voor Beoefening van Ov. Recht en Geschiedenis, 39e stuk, 1922, blz. 168 wordt onder" De naemen der paters, priesters, "enz. van het in 1407 gestichte Huis of Convent "A. Jheronimusbergh" te Hulsbergen bij Hattem onder de in 1481 gestorvenen genoemd:

"Here Beernt Bentem pr(iester) 1481".

Einabesluit: De Benthems, die wij hier kunnen beschouwen, stammen dus allen uit de Graafschap Bentheim en kunnen in 4 hoofdafdeelen of takken worden samengevat, en wel in:

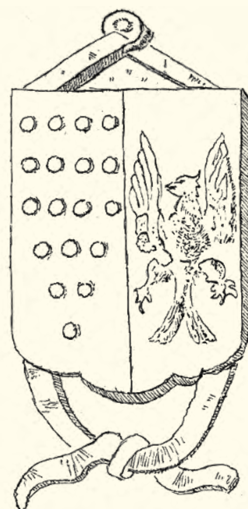
I. De Havelter-Schulte tak, waaruit de Dieverderzij tak ontspringt;

II. De Northornsche tak, die zich dadelijk splitst in den Dwingeloschen tak en den Rijssenschen tak, waarvan de eerste nog voortleeft in den Amsterdamschen zijtak;

III. De Meppelsche tak, waaruit de Markelosche zijtak ontspringt, en

IV. De Lüneburger tak.

Opmerking. In dit familieboek over het geslacht Benthem moest ten gevolge van de enkele malen voorkomende verwisseling van de geslachten Benthem en Van Benthem, eenige aandacht geschonken worden aan dit laatste geslacht, dat ook van de graven van Benthem afstamt. Om die reden vermeld ik hier ook het wapen van een der voornaamste vertegenwoordigers van dit geslacht, namelijk van Everwijn van Benthem, in 1664 burgemeester van Kampen, zooals het aan den buitenkant van een der postamenten van den omgang van den in 1664 voltooiden "Nieuwen Toren" te Kampen voorkomt. Dat wapen is in tween gedeeld en heeft in de linkerhelft de 18 besanten (4, 4, 4, 3, 2, 1) van het Bentheimsche wapen en in de rechterhelft een stijgende adelaar .

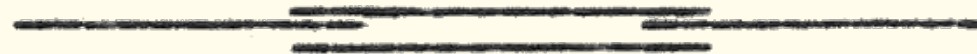

Opmerking, de religie van de leden van 't geslacht Benthem betreffende.

De indruk, dien men bij de onderzoekingen in de archieven krijgt, is dat de leden van't geslacht Benthem over 't algemeen godsdienstig waren. Toen in de 15e eeuw de Roomsche eeredienst nog de eenigst bestaande was in deze streken, treffen we Benthems aan als pastoor en als kloosterbroeders in 't klooster Frenswegen (blz. 11) en in 't Jeronymus bergklooster te Hulsbergen bij Hattem(blz.26)

In den tijd der Reformatie gingen de Benthems over tot het Lut- hersche geloof :de door den Spaanschen Stadhouder Aremberg in 1556 tot schout van Koekange, Pesse, Echten en Ansen benoemde G e e r t B . was klaarblijkelijk nog Roomsch (blz. 32), evenals H e r m e n B . , in 1575 Schout van de Wijck (blz. 33); 100 jaar later treffen wij onder de Benthems in ons land geen spoor van Roomsgezindheid meer aan. De B's uit de Graafschap Bentheim gingen bij de invoering van de Reformatie in en na 1544 ook tot de Luthersche leer over; in 1588 was de stamvader van den Dwingeloschen tak, die zooveel predikanten heeft opgeleverd (blz. 82) organist in de Luthersche kerk te Northorn. Twee zijner zoons studeerden in de Theologie aan de academie te Groningen en werden predikant. Toen in 't einde der 16e en in 't begin der 17e eeuw in 't O. van ons land de groote overgang plaats vond tot het Calvinisme, gingen ook de Benthems aldaar daartoe over. De Lüneburger-Cellesche tak bleef natuurlijk Luthersch.

Een eigenaardig verschijnsel, dat ik ook bij andere geslachten heb opgemerkt, is, dat de genealogische aansluitingen en verbindingen Juist bij den overgang van den Roomschen tot den Protestantshchen eeredienst ontbreken.

Aanvulling.

Het komt mij niet ondienstig voor om ten behoeve van degenen onder de lezers van dit familieboek, die minder studie gemaakt hebben van dealgemeene geschiedenis en die dezer gewesten, eenige korte aanvullingen te geven bij het voorafgaande hoofdstuk.

In de eerste plaats komt hiervoor in aanmerking een nadere beschouwing van den op blz. 23 genoemden Engelschen jurist, Jeremy Bentham.

Jeremy, of zooals hij meestal in de literatuur genoemd wordt: J e r e m i a s B e n t h a m , werd 15 Februari 1748 te Londen geboren als zoon van een vermogende rechtsgeleerde. Reeds op zijn 13 Jaar bezocht hij de universaliteit te Oxford, waar hij in 1764 promoveerde als baccalaureus. Hij keerde er later weder terug om de voorlezingen van den beroemden Jurist B a c k s t o n e bij te wonen, tegen wiens streng conservatieve opvattingen hij met zijn eerste publicatie' "Fragment on Government" (Londen 1776) optrad. Nadat verschillende reizen op het vasteland van Europa zijn gezichtskring verruimd, en zijne opvattingen een vastere basis gegeven hadden (1785-1788) wijdde hij zich na zijn terugkeer in Engeland aan de opgave, de "theorie van een op het verstand gebaseerde wetgeving" uit te werken. Zijn "grondslagen der wetgeving" deed hij den Constituante toekomen, die daarvan tot zijn groote vreugde herhaaldelijk gebruik maakte. Zijne ideeën vonden reeds vóór de Juli revolutie in Frankrijk vele aanhangers, zij het dan ook alleen bij de uiterste linkervleugel.

In het bijzonder bij de romaansche volkeren sympathiseerden velen met zijn systeem. Zoo droeg b.v. de Portugeesche Cortez hem op een grondwet uit te werken; met verschillende Zuidamerikaansche vrijheidshelden, in het bijzonder met Bolivar, hield hij een geregelde briefwisseling. Van zijne publicaties werden reeds vóór 1830 40,000 exemplaren naar de Nieuwe Wereld verkocht, hetgeen, wanneer wij de tijdsomstandigheden in aanmerking nemen, wel een indruk geeft van de groote waardeering, die zijn leerstellingen daar vonden.

Het is wel merkwaardig, dat hij ook met den Russischen Tsaar correspondeerde, hoe ver ook zijne opvattingen afweken van die van dezen despoot; het is echter bekend, dat de alles vermogende Tsaar Alexander I een periode in zijn leven gehad heeft, waarin hij min of meer liberale opvattingen huldigde.

In 1821 werd in den staat New-York een wetboek afgekondigd, dat ten deele aan Bentham's geschriften ontleend was, in 1826 volgde Zuid Carolina en in 1830 Louisiana dit voorbeeld, een bewijs ervoor dat zijn leer ook hier in ruimen kring waardeering vond.

Wat was nu het nieuwe in de Benthamsche opvattingen, waardoor zij hem waardig maakten, om de wetgever van nieuw ontstane staten te worden ?

Iets werkelijk nieuws ligt niet in de leer, dat het grootst moge-

lijke geluk van het grootst mogelijke aantal personen de waardemeter voor sociale en politieke inrichtingen is, evenmin in de leer dat men alles moet beoordeelen naar het nut dat het afwerpt, naar welke stelling men de op Bentham's ideeën gebaseerde school de Utilitarische noemt. Maar de practische aard van den schrijver, die niet voor niets in de wereld had rondgekeken, verschafte dezen een aanzien, dat wij heden alleen kunnen begrijpen en billijken, wanneer wij ons realiseerden, hoe weinig andere "schrijftafelwetgevers" tegen het begin der 19e eeuw met de werkelijke verhoudingen van het leven vertrouwd waren. Boven dien trad bij hem overal een reine, onzelfzuchtige menschen liefde aan den dag.

Zijn overtuiging van de noodzakelijkheid van diep ingrijpende hervormingen op alle gebieden van het staatsleven blijkt uit zijne geschriften, zoo b.v. ijverde hij voor een verbetering van het gevan-geniswezen, voor de vaststelling van een overal geldig wetboek voor Engeland, voor de vrijmaking van den handel ten behoeve van de producenten, en die van het onderwijs; hij streed tegen kerkelljke onver-draagzaamheid, enz., enz.

Voor alles lag hem de reform van het Parlement aan het hart, waarvan reeds de groote staatsman P i t t gemeend had, dat zij met het einde de 18e eeuw zou moeten komen.

Bentham sloot zich geheel aan bij het in 1780 door den hertog van Richmond voorgelegde plan, dat jaarlijkse verkiezingen met algemeen stemrecht en een gelijkmatige vorming der kieskringen geeischt had. Echter verruimde Bentham dit programma in zijn "Reform-Catechismus", die reeds in 1809 gereed was, maar eerst in 1817 in druk verscheen. Ieder die lezen kon zou kiezer moeten worden, de stemming zou geheim moeten zijn, ook de vrouwen zouden niet mogen worden uitgesloten. Voor hem gold democratische invloed of invloed van het volk op de regeering als het eenigste geneesmiddel tegen de kwalen zijner tijd; tegen het einde van zijn leven was voor hem de eenigst mogelijke staatsvorm de democratische republiek.

J e r e m y B e n t h a m stierf den 6en Juni 1832 in een ouderdom van 84 jaar.

Aanvulling II.

Met het oog op het herhaaldelijk voorkomen, zoowel in het voorgaande deel als vooral ook in het volgende hoofdstuk van dit familieboek, van termen ontleend aan de Drentsche gewestelijke of plaatselijke rechtspraak, kan het nuttig zijn dit onderwerp hier wat uitvoeriger te behandelen dan in korte toelichtingen tusschen de tekst kan worden gedaan.

In de "Geschiedenis van het Nederlandsche Volk" door P. J. Blok, 1e deel, 2e druk, pag. 401 e.v. vond ik hieromtrent het volgende:

In 1412 werd het landrecht van Drente, dat "voir deser tijt" alleen "op hoechnisse van luden" had berust, d.i. van geslacht op geslacht bij overlevering was bewaard, op schrift gesteld.

Bij dat landrecht bleef het recht behouden om "weert zake, dat dat ghemene lant mit mallic anderen toe sprekene hadden van saken, die den lande anroerende weren", op eigen gezag "een haghelsprake to holden" in een der dorpen Balloo, Rolde of Anloo. Zoo mochten de boeren ook in leder der zes dingspelen, de oude ondergraafschappen, in ieder kerspel, in ieder buurtschap bijeenkomen "om ore marcke te berichten, als esch en saet, hoey ende holt (d.i. de wijze van behandeling der markeeigendommen te bepalen, de bebouwing van den grond, den tijd van hooien, den houthak) to vredene ende anders to done, des hem noet is in den lande en in oer marke’. ' De drie oude rechtsdagen, "lottingen" kort na Paschen, Pinksteren en St. Magnus (19 Augustus), bleven "na olt landrecht" bestaan. Evenzoo het toen reeds minstens een eeuw bestaande college der 24 Etten, (Etten = gezworenen, in verband met eed, fr. "eth"; of wat waarschijnlijker is: afgeleid van "atta" = vader). Dit college der 24 Etten was een soort van wetgevende volksvertegenwoordiging, in dien tijd door den bisschop (van Utrecht) of zijn vertegenwoordiger en de "gemeene meente" van Drente gezamenlijk voor ieder jaar gekozen. Aan het hoofd der regeering van het landschap — in de eerste plaats van de rechtbanken-stond de bisschoppelijke "amptman" (later "drost" genaamd), die uit de inboorlingen moest gekozen worden evenals zijne onderrechters, "Schulten" en "onder-Schulten", in de kerspelen. Hij was ook voorzitter in de vergadering der Etten.

Over het geheel vertoont het landrecht met zijn overoude boete bepalingen en andere regels voor de handhaving van recht en wet, van de huisvrede vooral, een oudgermaansche geest, die het uiterst merkwaardig maakt voor de oude rechtsgeschiedenis.

Het Drentsche volk, onder dit recht levend, ver bovendien van den toch al niet machtigen landsheer, heeft tot in veel latere tijden zoo een vrijheid gekend, die menige nederlandsche streek het kon benijden. "Etten" en "haghesprake" waren elementen van zelfregeerlng, die in andere gewesten reeds lang waren verdwenen. "Ding", "Goorsprake" en "Rocht" zagen nog altijd de bewoners zelf als rechters optreden, geleid door drost en schulte. Driemaal per Jaar moest de drost in ieder dingspel in de hoofdplaats een "ding" houden, den overouden gewonen rechtsdag.

De "Goorsprake" of "Gosprake" was waarschijnlijk het oude gebodending, in buitengewone omstandigheden samengeroepen. Het "rocht" of de "leege bank" werd door den schulte in zijn kerspel gehouden, waar en wanneer hij het noodig vond, dewoonlijk op den "brink", het marktplein van het dorp. Twee "keurnoten" moesten den schulte daarbij ter zijde staan; zij moesten eigenerfden in de betrokken marke zijn. -

G. B. Az.

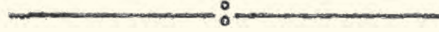
Zeer uitgebreid wordt betreffende deze rechtspraak bericht in het werk van Gratama "Bijdrage tot de rechtsgeschiedenis van Drente".

I

D E H A V E L T E R - S C H U L T E - T A K

met

D E N D I E V E R D E R - Z I J T A K

lo.

Kaartje behoorende bij den

Havelter-Schulte-tak met den Dieverder
-zijtak van het geslacht Benthem.

2o. Bijzonderheden

Aangaande de Personen, getrokken uit De Rijksarchieven te Assen en Zwolle voornamelijk uit de Drentsche gerechtelijke uitspraken en de Steenwijker en Havelter acten van Schout en Keurnooten (zie blz.)

I.a. De Havelter-tak:

In ons land vindt men het geslacht B e n t h e m het eerst vermeld in 1469 in het "Ordelboek van den Etstoel van Drente" uitgegeven door Mr. H. O. Feith. Groningen. 1870, en wel in het volgende Ordel (uitspraak) van dien Etstoel (de Drentsche gewestelijke rechtbank) op blz. 87:

"In ’t jaar 1469 to St. Magnus" (6 September).
"Tusschen de kinderen ther Benthe ende hoeren mombaers an de eene zijdt ende J o h a n t h e n H o l t e an de anderzijdt is gewijst de voerwijsinghe stantafftich ende wat R o e l o f B u i t i n c k , K o e r t B e n t i n c k en T y d e W y m e r i n g h e der kinderen goet en wech gegeven hebt, so sallen de "dre sen Kinderen Szovoele goedes wedergeven ende en soelen ghen "mombaeren langer wesen" Op eisch van J o h a n t h e n H o l t e werden dus de drie genoemden onder bekrachtiging van een vorig vonnis uit de voogdij ontzet. Dat een lid van ’t geslacht then Holte (thans Van Holthe) voor de pupillen opkwam geeft wel eenige aanwijzing van de maatschappelijke positie, die het geslacht Benthem in 't midden der 15e eeuw innam.

Voorts komt in de "Ordelen van dien Etstoel 1518-1604, uitgegeven door Mr. Joosting, 's Gravenhage 1893" in 1519 voor een R o l o f W o l t e r s , die "brieven" (eigendomsbewijzen)heeft "van den genedigen H e r e n v a n B e n t h e m " (blz. 13), en wordt aldaar op blz. 80 vermeld:

"1529. W i c h e r (v a n) B e n t h e m is nue tot Rolde" (op

---

)Ook in dezen Havelter tak is de slordigheid ten opzichte van de spelling van den geslachtsnaam Benthem. zeer groot; die spelling varieert van (van) Benthejm, over Benthem, Benthe, Bentem, Bentum, tot (van) Bente bij dezelfde personen. Thans wonen nog leden van de familie B. in Havelte, Diever, e. o. en spreekt de volksmond nog van "de Bente's" Begrijpelijkerwijze wordt ook hier vaak "van" voor den geslachtsnaam aangetroffen; waar echter de kinderen of kleinkinderen en nakomelingen van een aldus genoemd familielid later steeds als Benthem voorkomen en dus het onomstootelijk bewijs is geleverd, dat die persoon tot het geslacht Benthem behoort, heb ik dien persoon steeds Benthem genoemd; waar dit overtuigend bewijs niet is geleverd, hoewel de waarschijnlijkheid zeer groot is, heb ik den persoon wel vermeld, doch zijn naam met het vermoedelijk foutieve "van" voorzien. -

den Rechtdag van den Etstoel), "geweest, vormeinde off men on anspreken wolde, as van de buer van Hesselen en Havelte".

In 't zelfde Jaar 1529 had deze W i c h e r een geschil met A l b e r t B o r c h e r s (blz. 83) en 17 jaar later, in 1546, ligt hij, (W y g h e r (v a n) B e n t h e m, voor den Etstoel in geschil met C h r i s t i a a n v a n d e n O l d e n h u s e (blz. 166).

In 't midden dier 16e eeuw beginnen de bronnen voor dezen Havelter tak van 't geslacht Benthem ruimer te vloeien.

Het reeds meermalen genoemde. "Register van Charters en Bescheiden" van Mr A. Baron van Dedem.') vermeldt onder no 315:

"1556. 3 October. J a n v a n L i g n e, graaf van A r e m b e r g" stadhouder van Groningen, Vriesland, Drenthe, Coeverden, enz. benoemt "namens den koning van Spanje G h e e r t B e n t h e m tot schout van Koekange, Pesse, Echten en Ansen".

Deze benoeming, reeds op blz. 12 medegedeeld, wordt ten tweedemale bevestigd door een charter in het Archief van de Abdij Dickninge (zie blz. 12), waar men leest:

"1575. 10 Maart. H a r m e n J a n R o l o f f s, c.s. dragen voor" erfburen in Kokange over aan de Abdij Dickninge een stuk bouwland." Met bezegeling door Geert Benthem, Schulte te Kokange, Pesse, Echten, Anssen en de Wick" (zegel afgevallen).

"Den 20 Juni 1575 kocht deze Schulte G e e r t B. (zie blz. 31 noot)" van J o h a n T h i a s en F e m m e zijne vrouw eenen akker bouwland, groot ruim twee mudden lands, gelegen op Hesselter esch onder " die clocke van Havelte "" belend ten zuiden de algemeene buurweg en ten noorden L u i t g e n T e n n i n g n e.

""Hieraff den stock gelecht"" naar Drentsch lantrecht voor twee erfburen in Hesselte, n.l. J o h a n R e m m e l t s en "C l a e s R o l o f s" (v.D. no 321)

Voorts vindt men in den "Inventaris van de Abdij Dickninge in het Rijksarchief te Assen", no 10, fol. 27 en 28:

"Item L u b b e r t onse visscher up desen selven dach (14 April 1570) enen daler gegeven up rekenschap an de vyss."

"Item oem 1 st. br. gegeven, dat he bosschap dede an Benthem den Schultz van de Wijck";

en twee posten verder:

"Item den XVII Aprilis (1570)tot H e r m e n Schultz in die Wijck verdronken met den Erentfesten H e r m a n v a n d e n C a m p als wy hem anbestaden de luiden de daer geladen worden

') in 't vervolg aangehaald met "v.D.".

"up de venen II st. Br".

"Naast G e e r t B . , die van 1556 af schout is, o. a. ook van de Wijck, vinden we hier een Hermen B., die schout is in de Wijck in 1570; voorts vindt men in het Rijksarchief te Assen," afdeeling D. en G.:

"7 Juli 1608. H e r m e n B e n t h u m , Schulte van Havelte, "aan 's vijands zijde vrijen toegang verleend in de landschap, "behoudens aangifte bij den Commandeur van Coevorden"(V. fo. 48).

"14 Dec. 1609. H e r m a n B e n t h e in geschil over 't gebruik van de L. Vrouwen Vicarie te Havelte en een mud land op de "Havelter esch" (V. fol. 116). En

"5 Maart 1612. G e e r t B e n t h e volmacht van Havelte over de St. Pieterspacht" (VII. fol. 18).

Van den eerstgenoemden G e e r t B . die in 1556 werd aangesteld tot Schout van Kokange, enz. kan men aannemen, dat hij in de eerste decennia van 1500 is geboren. Harmen B. de Schulte in de Wijck in 1570, en Harmen B., de Schulte van Havelte in 1608, kunnen denzelfden persoon zijn en wel vermoedelijk een zoon van Geert. De jongere G e e r t B e n t h e van 1612 is mogelijk een zoon van Harmen en dus een kleinzoon van Geert B. van 1556. Alle drie, Geert Senior, Harmen en Geert Junior waren koningsgezind en, zooals uit de charters blijkt, gehecht aan het oude régime .

Na de genoemden vinden wij te Havelte A l b e r t B e n t h e m die blijkens het Rijksarchief te Assen(Afd. R, en E. II fol. 173)den 17 Februari 1635 een vrijgeleide in de Landschap(Drente) aanvraagt "na 't ongeluk aan zijn vrouw begaan". De naam dier vrouw is ons niet bekend; voor zoover wij weten, heeft zij hem twee kinderen geschonken: een zoon H a r m e n en eene dochter A n n a . Daar deze laatste in 1640 reeds getrouwd was, is haar vader A l b e r t B . zeker welvóór 1600 geboren; hij stierf tusschen 22 Mei 1662 en 23 October 1663. In 1659, '60 en'62 had hij een proces over geldelijke aangelegenheden met zekeren L a m b e r t T h a l e n of T o l e n te Uffelte, welk proces in 1663 door zijn zoon Harmen A l b e r t s B . werd voort gezet en in 1688 nog niet was beëindigd. Den 17 November 1685 verklaarde die zoon, dat zijn vader Albert B. "Op sijn" doodsbedde hadde verklaert, dat dese schuld en actie tegens L a m b e r t T h a a l e n rechtvaardigh waer, belastende (hem) deselve te vervolgen".

Anna n a A l b e r t s B , was in 1640 gehuwd met J a n T y m a n s . Zij had te voren verkeering gehad met O t t o E r k e n s . die den 17 Juni 1640 op de Lotting (Reg. XI. fol. 12) "wegens schending harer Trouwbeloften en vergoeding van alle" over de vrijerije gedane costen, geleden hoon, versuym ende schade, geëstimeert ter somme van een duysent daeler "schadevergoeding eischte van haer vader" als borge syner dochter'. '

Na den dood van haar man J a n   T y m a n s hertrouwde zij met L a m b e r t   W i j n t i e s , die zich den 14 October 1690 "als man "en voogd van sijn vrouw A n n e g i e n   A l b e r t s   B ." tot de Lotting wendde om den later te noemen L u i c h i e n   S n o e c k   B e n t h e te dwingen tot afgifte van twee handschriften, die bij dezen berustten (Reg. XXIX fol. 261, 281). Vijf jaar later beklaagde deze L a m b e r t W i j n t i e s zich weer op de Lotting in naam van zijne vrouw A n n e g i e n   A l b e r t s over haar broer H a r m e n   A l b e r t s B e n t h e m naar aanleiding van eene obligatie d. d. 20 Juli 1683 groot 500gl. -300gl. rente(Lotting XXXI en XXXII, o. v. p.).

H a r m e n   A l b e r t s   B e n t h e m was blijkens eene obligatie van 29 Maart 1644 toen reeds getrouwd met I d a   J a n s , met wie hij den gouden bruiloft heeft gevierd. Zij leefden beiden nog in 1697, blijkens de volgende bij het Schultengericht te Havelte geregistreerde obligatie van 4 September 1697: "Obligatie van H a r m e n   B e n t h e m en Y d a   J a n s . eheluiden. en hunne dochter M a r g r i t a   B . ten behoeve van A r e n t   D e r r i k s met G e e r t i e n   W a r n e r s e.l., 500 gl."

Hij stierf kort daarna. want op 13 Juni 1699, "compareerde in desen" Ed. Gerichte (te Steenwijk) I d a   J a n s , weduwe van H e r m e n B . , in "desen gesterkt met R o e l o f   W o l t e r s . ende B e r e n t J a n s als volmachtige van W o l t e r   B a s t i a e n s " (die te Bellen woonde en blijkens eene obligatie aan F o p p e   B e n t h e m gehuwd was met A n n e g i e n   B e n t h e m ; -beide stierven voor 15 Februari 1716), "welcke bekenden om eene somma van penningen, waarvoor zij goede voldoet en betalinge waren dankende, verkoft te hebben aan C l a e s s e n   J a n s   T i n g e en H i l l e g i e n   B o u w e n s ende desselfs erfgenamen seeckere stuck groenlant, liggende" tusschen AA, groot omtrent 4 dagmaden" (zie blz. 56). -

De genoemde H a r m   A l b e r t s   B . woonde in de dorpsherberg te Havelte (blz. 55)en stond bekend als een degelijk, rechtschapen man, zoodat hij de algemeens achting in hooge mate genoot. Van daar dat hij ter beëindiging van den langdurigen twist tusschen de markegenooten van Uffelte en Wittelte (Witholte) over de gemeenschappelijke grensscheiding dier marken tot goeman of Mede-scheidsrechter werd gekozen, zooals uit een getuigenverhoor uit het Rijksarchief te Assen van 1698, at hierop blz. 54 is medegedeeld, blijkt. De daar genoemde Scholtinne van Havelte kan een naë-bloedverwante van hem geweest zijn en evenzoo de andere getuige R o e l o f   W o l t e r s een nabestaande, die geregeld met hem omging; dit is te meer waarschijnlijk, daar deze laatste, zooals wíj boven zagen, na Harmens dood de raadsman was van diens vrouw I d a   J a n s .

Wij vonden geen manlijk oir van H a r m e n   A l b e r t s   B . vermeld.

Als oudste vertegenwoordigers van het geslacht Benthem in dezen zuid-westelijken uithoek van Drente heeft men volgens het voorgaande:

de kinderen t h e r   B e n t e in 1469

W i c h e r (v a n) B e n t h e m in 1529 te Havelte
en nog in 1546

G e e r t B e n t h e m, schout van wege A r e m b e r g in 1556; hij
koopt land onder Havelte in 1575

H a r m e n B e n t h e m, schout in de Wijck in 1570

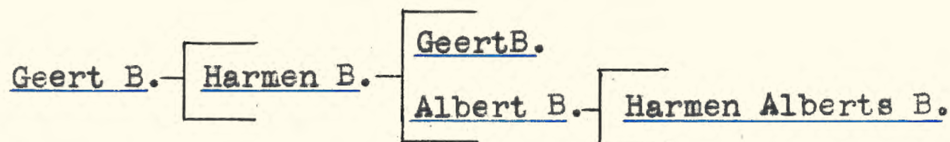
H a r m e n B e n t h e m, schout in Havelte in 1608

G e e r t B e n t h e m, volmacht over de St. Pieterspacht in.
.... 1612

A l b e r t B e n t h e m, geboren vóór 1600, overleden in ... 1662

H a r m e n A l b e r t s B e n t h e m, overleden in
of omstreeks 1698

Welke familie betrekking er bestond tusschen de belde schulten G e e r t en H a r m e n en de twee laatstgenoemden A l b e r t en zijn zoon H a r m e n heb ik niet kunnen ontdekken. De eerste H a r m e n B . Schout in de Wijck, bewoonde in 1570 de dorpsherberg aldaar (blz. 34) en kan in 1608 Schout in Havelte geweest zijn; de laatste H a r m e n A l b e r t s B . bewoonde eene eeuw later de dorpsherberg te Havelte, zooalsuit de momberrekeningen van Steenwijk van 1677-1682 blijkt; zij kunnen derhalve hetzelfde huis hebben bewoond. Is "mijn" vermoeden juist, dan zijn G e e r t en A l b e r t belde zoons van den schout H a r m e n en kleinzoons van den schout G e e r t B e n t h e m: Alsdan zou de stamboom dus zijn:

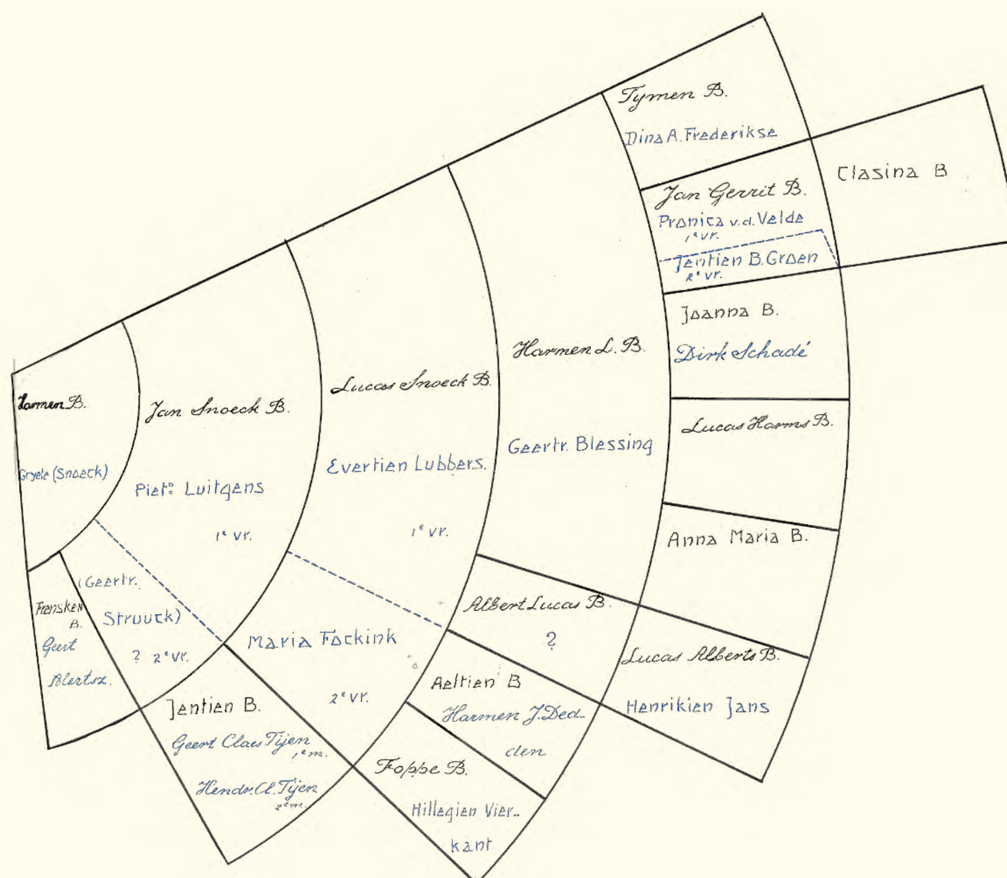

Over het maken van een vrij volledigen stamboom van deze eerste leden van de Havelter-familie Benthem kan echter geen sprake zijn. Bovendien treft men in de 17e eeuw in Havelte en omgeving nog Benthems aan, wier bloedverwantschap tot de bovengenoemde of tot de straks te noemen leden ik niet heb kunnen vaststellen.

In de eerste plaats treffen wij nog aan in een particulieren inventaris in 't Rijksarchief te Assen eene acte van overdracht van 23 Juni 1601, waarin de eheluyden W o l t e r (v) B e n t h e m en B e r e n t (j e) met eenige anderen een hoff, huisstede en landerijen in de marken Borck en Westerborck bij Beilen overdragen aan den Schulte J o h a n N i j s i n g h en W e m e l e e.l. en haar broer T y m a n J a n t z e n (blz.55). -En blijkens het Lottingregister (XI blz. 190) ageert in 1641 Luytenant J a n (v) B e n t h e m tegen A l b e r t T e m m i n c k over 100 ggl. en in 1652 (XV blz. 87)tegen J a n H e n d i r i k V e d d e r te Havelte over 36 daler 10 st. Het is mogelijk, dat hij dezelfde is als Luytenant B e n t h e , die voor 9.0.0. als debiteur voorkomt in den inventaris van den overste L u c a s v a n L e n n e p aldaar (te Steenwijk)in garnizoen, en dezelfde als de Luytenant B e n t h e m, wiens grondbezit in het grondschattingsregister van Havelte

In 1642 op eene waarde van f. 5327,- geschat werd (blz. 71). -In datzelfde register wordt dat van Pieter Benthem op f. 1005,- geschat.- Voorts moeten wij nog noemen: Egbertus (v) Benthem. in 1670, Jan Baptiste B., wiens weduwe Josyna Pieters in 1677 wordt vermeld, Harmien Agnes Jans (v) Benthem, de huisvrouw van Remmelt Coenders Boelinck welke meermalen in de Gerichtsprotocollen van Steenwijk tusschen 1670 en 1700 voorkomen. Verder treffen wij nog aan: een Harm B. den vader van Jan Harms B., die den 21 Dec. 1681 te Steenwijk werd gedoopt en de Jan Benthem kan geweest zijn, welke van 21 Juli 1704 tot 14 Sept. 1720 een twaalftal malen als keurnoot voorkomt; en een Evert B., die 10 Mei 1706 voorkomt als gecoren momber van Juffrou Aleyda Kalckmann te Steenwijk en eene maand later, 9 Juni, als keurnoot aldaar; en ten slotte nog Wolter B., den vader van Harm Wolter Benthem, die na onder de auspiciën van den Schulte Jan Kiers te zijn opgevoed(blz. 51) omstreeks 1723 in het huwelijk trad met Femmechien Witholt te Diever en de stamvader werd van den Dieverder zijtak. -

Voor de verdere leden van den Havelter-tak geldt de volgende stamboom:

De eerste uit dit aaneengesloten deel van dezen Havelter-tak is H a r m e n   B e n t h e m, een grondbezitter te Havelte, wiens landerijen aldaar in 1642 op eene waarde van f. 8568,- geschat werden . Hij was gehuwd met G r y e t e (S n o e c k uit Uffelte), dochter van J a n J a c o b   S n o e c k en A e l t i e n   O o s t i n c k, die hem voor 11 Dec. 1654 ontviel. Zij liet hem twee kinderen na: een zoon J a n H a r m e n s   B., die later ter onderscheiding J a n   S n o e c k B e n t h e m werd genoemd, en eene dochter F r e n s k e n   B.

Den 11 December 1654 maakte deze H a r m e n   B. als weduwnaar ten overstaan van J a n   S t r u u c k   v a n   S t e e n b e r g e n, Schulte van Havelte, een testament ten voordeele van zijn zoon J a n S n o e c k   B. (v.D. no 365). Vier jaar daarna was hij reeds overleden, zooals blijkt uit een acte van 1658, waarin "G e e r t A l b e r t s z en F r e n s k e n zijne huisvrouw verklaren, dat zij door hun broeder J a n   B e n t h e m en diens zoon L u i t g e n. geheel zijn afgekocht van alles wat hun toekwam uit de nalatenschap van hun vader H e r m e n   B e n t h e m en diens echtgenoote Greyte" (v.D. no 372)

De genoemde H e r m e n   B. kan een zoon zijn van G e e r t   B. de jonge, den man van de St. Pieterspacht van Ao 1612; alsdan sloot de stamboom van de vorige bladzijde geheel aan die van blz. 35. -

J a n   S n o e c k   B e n t h e m, de eenige zoon van H a r m e n B., was gehuwd met P i e t e r t i e n   L u i t g e n s (of Lucas' dochter), die hem twee kinderen naliet: een zoon L u i t g e n of L u c a s   S n o e c k   B. en eene dochter J e n t i e n   B.

Deze dochter huwde eerst met G e e r t   T y e n, zoon van C l a e s T y e n en hertrouwde, na diens overlijden, in 1656 met diens broeder H e n d r i k   C l a e s   T y e n. Den 22 November 1656 verklaren deze "H e n d r i k   C l a e s z, en J e n t i e n zijn vrouw, dat hun vader J a n   S n o e c k   B e n t h e m den afgekocht en uitgedeeld heeft alles wat zij uit hunne moederlijke nalatenschap hadden te vorderen"(v.D. nos 366 en 369); hare moeder was in 1641 overleden (v.D. no 353). Dat haar vader in dat jaar 1656 hertrouwde, blijkt uit het volgende: den 2 Februari 1656 koopen J a n   S n o e c k   B. en zijn zoon L u i t g e n B. met E v e r t i e n zijne vrouw een stuk land (v.D. no 366) en den 12 Juni d. v. geschiedt zulks weer, doch nu door J a n   S n o e c k   B. en zijn vrouw, en L u i t g e n   B. en E v e r t i e n diens vrouw (v.D. no 368). Jammer dat hierbij de naam van deze 2e vrouw van J a n S n o e c k   B. niet wordt genoemd. Ook vinden wij haar naam later niet vermeld, waarschijnlijk als gevolg van de omstandigheid, dat haar man zich allengs uit de zaken terugtrok. Mogelijk was zij G e e r t r u y t S t r u u c k, die in 1682 als "weduwe Benthem" de Scholtenweide in Havelte koopt.')

') Rijksarchief te Assen, Inventaris Particulieren, Rood no 306."Acte van verkoop door Jan Frericks en Grietien Jans e.l. aan Geertruyt Struuck weduwe Benthem van de Schultenweide over de Aha in de Leemgraven weide. 22 Decr. 1682 "N.B.D acte is geschreven onder de acte van overdracht van diezelfde Scholten weide door Trientien Roelofs, wede Gerhard Struuck, schulte v. Havelte c.s. aan Jan Frericks c. u. dd.1 Sept. 1682, waarbij Tymen Jans en Harmen Benthem in Haveltermarke als keurnoten fungeerden.

J a n   S n o e c k   B e n t h e m had in 1651, '52 en '53 een felle twist met den Drost van Drente R u t g e r   v a n   d e n B o e t s e l a a r   v a n   T o u t e n b u r c h over het gebruik van te kleine schepels op de markt te Steenwijk; die twist liep zoo hoog, dat de Drost in de Lotting den eisch stelde, dat J a n   S n o e c k wegens laster "het lijf zou verbeuren" (Lotting., 1651-' 53, blz. 143, 159, 259, 261 en 321) Deze twist werd in 1654 bijgelegd. In den zelfden tijd had deze "J a n   S n o e c k   B e n t h e nevens desselfs zoon Luitgen, Jan Pieters met sijn soon jonge Geert, de soons met hunne ouders in huis wonende", geschil met J o h a n   S t r u u c k, schulte van Havelte, "over halen van plaggen in Havelter marke van land hem (Struuck) toegescheiden" (Lotting 1653 blz. 219).

Een paar malen treffen wij J a n   S n o e c k   B . aan als keurnoot en als momber bij een overdracht en bij het maken van een uitersten wil; hij overleed na 19 Mei 1661. Door aankoop van landerijen vermeerderde hij zijn grondbezit, doch in sterkere mate deed dit zijn zoon (zie blz. 74 en 77) L u c a s   B e n t h e m, veelal L u i t g e n S n o e c k   B . genoemd naar zijn grootvader van moederszijde. Deze was een der grootste grondbezitters van den zuidwesthoek van Drente. Wij lezen van hem:" In Havelte woonde in 1672 L u c a s   S n o e c k B e n t h e m, een rijke boer, die vermaard is geworden, doordat hij op last van Ridderschap en Eigengeërfden de Bisschoppelijke (Munstersche) krijgsbenden geproviandeerd heeft "Aan deze mededeeling wordt toegevoegd: "Er wonen thans (in 1860) in Havelte nog afstammelingen van hem in de vrouwelijke linie".

In 1653 woonde L u c a s   B e n t h e m nog bij zijn vader; blijkens een koopacte van 2 Februari 1656 was hij toen getrouwd. In die acte (v.D. no 366) en in een zestal andere koopacten (blz. e.v.) heet zijn vrouw E v e r t i e n   (L u b b e r t s) ; in 't Register van Testamenten en Overdrachten van Steenwijk wordt zij (in eene acte van Zondag 3 Juni 1663) G e e r t i e n   L u b b e r t s genoemd. "Met L u c a s   J a n s e n B e n t e n, sullende treden tot de tweede echte" compareeren in die acte zijn vader J a n   S n o e c k   B e n t h e m en zijn zwager G e r r y t   C a s p a r s   (H e i d e n), man van H i l l e c h i e n L u b b e r t s " als mombers over H a r m e n en A l b e r t   L u c a s B e n t h e m wesekinderen van wijlen G e e v r t i e n   L u b b e r t s bij L u c a s   J a n s e n voornoemd "Uit andere acten van 21 Januari 1663 en 18 Juli 1672 blijkt, dat zij eene dochter was van L u b b e r t P e t e r s te Steenwijk, die aldaar het groot burgerrecht bezat. Zij leefde nog den 15 October 1661, want toen kocht L u c a s   B e n t h e m, als "getrouwd met een groot-burgerdochter" 't Groot burgerscap" dier stad voor 50 goudguldens +).

+) Uit het Steenwijker "B u r g e r b o e k" blijkt, dat reeds lang te voren leden van den Havelter-Scholte-tak der Benthems het burgerrecht van Steenwijk verkregen of gekocht hadden, evenals zulks met leden van andere Drentsche families tusschen Steenwijk en Meppel 't geval was. Zulks vond zijne oorzaak in de oude en nauwe, betrekkingen tusschen die streek en de stad. In den Bisschopstijd vóór 1528 was Steenwijk het centraal punt voor die Drentsche plaatsen; later bleef men er ter markt gaan en in tijden als in 1672 zocht men er veiligheid en hulp.

De tweede vrouw van Lucas Snoeck Benthem wordt beurtelings Maria Foppen en Maria Fockinck genoemd, haar vader zal Foppe Fockinck geweest zijn en tot het aanzienlijke geslacht Fockinck hebben behoort, waarvan wij verscheidene leden in en bij Steenwijk en in Deventer kennen. Lucas en Maria woonden èn te Hesselte onder Havelte èn te Steenwijk. Op Zondag 19 Maart 1673 maakten zij te Steenwijk hun testament, waarbij hij ten opzichte van zijne beide voorkinderen Harmen en Albert in hun voordeel wijzigingen aanbracht in de bepalingen, welke te hunnen bate in de acte van 3 Juni 1663 waren vastgesteld, en waarbij bepaald werd, dat Maria" by haere goederen so sy heeft ten houwelijk angebracht, so in Frieslandt als Overijssel, mandelich (d.i. gemeenschappenlijk) met haer broeders en susterskint, so als het haer anbesturven is " zal blijven (blz. 56)

Den 27 December 1675 heeft Lucas B. als keurnoot zitting in het Schoutambt Steenwijk, later treffen wij hem nog eenige malen als zoodanig aan; voor 't laatst in 1688. Twee jaar later, den 14 October 1690, wordt hij door zijn aangetrouwden bloedverwant Lambert Wijnties in de Lotting aangeklaagd wegens het onder zich houden van aan Lamberts vrouw Annechien Alberts B. behoorende handschriften. Lucas B. leefde dus den 14 October 1690 nog. Hij stierf kort daarna, want den 7 November 1692 wordt gewag gemaakt van het geding tusschen de weduwe Luichien Snoeck Bente c.s. met Graaf Schellaart over tienden (Lotting Reg. XXX blz. 34). Ruim een half jaar later rekende zij gedeeltelijk met hare stiefkinderen af blijkens de kantschriften op de bovenvermelde acte van 3 Juni 1663 in het Weseboeck te Steenwijk, volgens welke op 11 Juni 1693 Albert Lucas B. en op 16 Juni 1693 Harmen B. is gecompareerd en heeft gerechtelijk verklaard elk hunner " dat hij ten vollen van sijn Moeders gelt en also van neffenstaende uthwysinghe volle was voldaen en betaalt".

Maria Fockinck overleefde haar man ongeveer een halve eeuw. Den 13 November 1698 zond zij een verzoek in bij de Lotting om approbatie voor den verkoop van goederen van haar minderjarigen zoon Foppe B.; zíj woonde toen weer te Hesselte onder Havelte. Den 4 October 1707 deponeert zij "Maria Foppen, Weduwe Lucas B., gesterkt door Dr. Dortman als momber, een codicellair testament bij 't gerichte te Steenwijk ".

Dit testament heeft zij later gewijzigd, want volgens van Dedem (no 424) werd den 29 Augustus 1743 geopend "het olografisch testament van Maria Foppes, weduwe van Lucas Benthem, opgemaakt ten overstaan van het scholtengericht te Kuinre".

Zooals wij boven zagen, liet de eerste vrouw van Lucas Snoeck B. Evertien of Geertien Lubberts Peters 2 zoons na: Harmen en Albert; zijne 2e vrouw Maria Foppes Fockinck schonk hem ook 2 kinderen: een zoon Foppe en eene dochter Aeltien.

Lucas Snoeck B. had dus 4 kinderen, 3 zoons en 1

dochter. Deze laatste Aeltien Lucas B. huwde omstreeks 1692 met Harmen Dedden te Steenwijkerwolt, zoon van Jan Dedden en Marrechien Harms. Deze echt duurde zeer kort; den 23 December 1694 is zij reeds weduwe (blz. 58).-

De oudste van de 3 zoons van Lucas Snoeck B. Harmen Lucas Benthem bleef te Steenwijk wonen. In de halve eeuw van 1676 tot 1726 komt hij in de protocollen van consignaties, hypothecatiën, overdrachten, testamenten, enz. meer dan 130-maal voor als keurnoot, en ook na 11 Februari 1696 meermalen als plaatsvervangend richter. Eene acte van 27 Mei 1713 vangt aan met: "Ick Harmen Benthem verwalter Scholtus van Steenwijk, Steenwijkerwolt en Scherwolde", en meerdere acten beginnen op soortgelijke wijze. Vele acten zijn door hem ambtshalve of op verzoek gezegeld met zijn "authentiek zegel", waarop een doorsneden wapenschild, hebbende boven drie lelies (1/2)) en onder drie klaverbladeren (3). Ook komt hij vaak voor als momber en van 10 Februari 1719 tot 25 Juli 1729 treffen wy hem aan als Burgemeester van de stad Steenwijk.

Reeds vóór 11 Mei 1679 was hij gehuwd met Geertruyt Blessing, die hem 5 kinderen schonk, 3 zoons en 2 dochters: Tymen, Jan Gerrit, Joanna, Lucas en Anna Maria.

Maandag 28 April 1721 maakten Harmen B. en Geertruyt voor de vroedschap van Steenwijk hun testament, waarbij zij hunne vijf kinderen tot erfgenamen benoemden. Uit een tweede testament van Harmen B. alleen, van vrijdag 24 Februari 1730, blijkt, dat zijne vrouw en zijne beide dochters toen reeds overleden waren, daar hierin alleen de drie zoons Tymen, Jan Gerrit en Lucas en de 3 kinderen van Joanna, die met Dirk Schadé (overl. vóór 16 October 1749) getrouwd was geweest, tot erfgenamen worden aangewezen. In dit testament bekomt Tymen het ouderlijke huis aan de Markt, door den testator bewoond, met de schuur aan de Achterstraat en den daarachter gelegen hof, extra. Den volgenden dag herriep Harmen dit testament en verving hij het door een ander, waarin de 3 zoons en de kinderen van Joanna als staak gelijk op deelen, terwijl Tymen ook nu het huis aan de Markt, enz. krijgt, doch daarvoor aan elk der drie andere staken f. 600,- moet uitkeren. In dezen laatsten uitersten wil drukt Harmen zijne zoons op het hart om "samen te blijven wonen en elkander te verdragen "Zeer kort daarop is hij gestorven; den 16 Januari 1731 verkochten de erfgenamen reeds een stuk bouwland, een deel van het gemeenschappelijk bezit (zie blz. 60)

In de acten, waarin Harmen B.'s naam wordt genoemd, geschiedt dit vaak met de Woorden: "de weledel gestrenge heer Harmen Benthem".

Harmen's oudste zoon Tymen Benthem komt na 21 Januari 1707 een tiental malen voor als keurnoot, terwijl ook enkele malen, zooals op 28 Mei 1710, eene acte door hem wordt" medegeteekent

en bijgesegelt". Hij huwde op Zondag 23 Juli 1730 te Steenwijk met Dina Frederikse, j.d. van Zwolle. Deze en hare zuster Catharina Frederikse testeeren op Donderdag 8 Juli 1734 wederkeerig op elkander; uit dat testament blijkt, dat haar eigenlijke naam Dina Arnoldina Frederikse was. In eene acte van 17 October 1749 draagt zij als weduwe van Tymen B. een hof aan de Schoolstraat over aan Jonas Wijnkoper onder voorbehoud van levenslang vruchtgebruik. Toen was dus Tymen B. reeds overleden en liet hij geen kinderen na (blz.60).-

Harmens tweede zoon Jan Gerrit Benthem huwde blijkens het Trouwboek van Steenwijk op Zondag 3 Mei 1716 met Pronica van de Velde j.d. van Steenwijk, die hem eene dochter Clasina B. (gedoopt op Woensdag 31 Januari 1720) schonk, welke zeer jong stierf. Uit den laatsten uitersten wil van zijn vader Harmen B. moet men besluiten, dat deze met zijne beide andere zonen, Tymen en Lucas, bij Jan Gerrit en Pronica inwoonde in het ouderlijke huis. Pronica ging haar schoonvader in den dood voor en toen nu ook deze laatste in het voorjaar van 1730 was gestorven, spatte het huisgezin uiteen: De oudste zoon Tymen trouwde den 23 Juli in het hem toebedeelde ouderlijke huis, dat door Jan Gerrit werd ontruimd, die blijkens het Trouwboek van Wapserveen aldaar op Zondag 24 September 1730 hertrouwde met Jantien Berents Groen, j.d. van Steenwijk, waarbij beide hunne attestatie van Steenwijk overlegden.

Jan Gerrit B. stierf voor 1756 zonder kinderen na te laten; zulks blijkt uit een acte van 30 December 1755, waarbij Jantje Groen als universeele erfgenaam van hem, krachtens testament van 9 October 1731, een huis te Steenwijk verkoopt (blz. 60). -

Harmens jongste zoon, Lucas Harms Benthem komt in de onderzochte registers en protocollen verder niet voor; hij bleef dus waarschijnlijk ongehuwd of vertrok naar elders.

De tweede zoon van Lucas Snoeck B., Albert Lucas Benthem, vestigde zich te Havelte, daar het grootste deel van't ouderlijk grondbezit hem ten deel viel. Zijne vrouw, wier naam mij niet bekend is, schonk hem althans één zoon, Lucas Alberts Benthem, die in 1741 voorkomt al s "Scholte en Schatbeurder (richter en ontvanger) van Havelte. In 1746 bewoonde hij met zijne huisvrouw Henrikien Jans de buitenplaats, in den volksmond het kasteel? Oversinge) en komt dientengevolge in charters en acten meermalen voor onder den naam van Lucas B. van Overseinge. Als ette van Havelte woonde hij de vergaderingen van den Etstoel geregeld bij. In 1761 wordt hij in eene acte nog de "ette Lucas Benthem" genoemd. Hij liet voor zoover wij weten geen zoon na.-

)Oversinge bij Havelte is thans eene buitenplaats van den Oud-Commissaris der Koningin in Drente, die er geregeld verblijf houdt.-

F o p p e   B e n t h e m, de jongste zoon van L u c a s   S n o e c k B e n t h e m bij zijne 2e vrouw M a r i a   F o p p e s   F o c k i n c k, woonde aanvankelijk bij zijne moeder te Havelte. Hij had aldaar vele landerijen en eene eendekooi. Voor 1711 huwde hij met H i l l e g i e n L u y g i e n s   V i e r k a n t, die voor 1737 stierf en hem geen kinderen naliet. Van 1711 tot 1760 zijn verscheidene obligaties voor den Scholte van Havelte en Vledder te Zijnen bate ingeschreven (zie o.a. blz. 69 en 70)

Den 13 November 1737 vermaakte hij bij testament zijne bezittingen aan Lucas Benthem, zoon van J a n   H a r m s   D e d d e n en M a r g i e n H e n r i k s; dat testament werd 16 jaar later, den 6 Februari 1754, geroyeerd en vernieuwd. In 1758 worden een paar obligaties ingeschreven ten bate van L u c a s   J a n s   B e n t h e m; dit kan de bovengenoemde aangenomen zoon van F o p p e   B. zijn, doch zou ook een zoon kunnen zijn van den op blz.36 genoemde J a n   B e n t h e m.-

Het geslacht van J a n   S n o e c k   B e n t h e m, dat zich meer dan een eeuw lang in zulk een hoog aanzien te Havelte en te Steenwijk mocht verheugen, stierf in de mannelijke lijn uit. Dit sluit geheel aan bij de mededeeling op blz. 38, dat er omstreeks 1860 te Havelte nog slechts nakomelingen in de vrouwelijke lijn van L u c a s   S n o u c k B e n t h e m woonden.-

I.b. DE DIEVERDER - ZIJTAK.

In de doopboeken te Diever, die tot voor 1675 teruglopen, komt geen enkele B e n t h e m voor, voordat den 3 Juni 1725 Wolter, oudste zoon van H a r m e n W o l t e r s B e n t h e m geboekt werd. Deze laatste is vermoedelijk omstreeks 1698 geboren en werd spoedig wees, zoodat hij onder voogdij kwam van J a n K i e r s , schout van Steenwijk, die bij zijn dood geene verantwoording van zijne voogdijschap had gedaan, zoodat de Etstoel den 24 Juni 1727 eene commissie benoemde, die de rekeningen, enz. moest onderzoeken en de afrekening moest bewerkstelligen (blz.57) In verband hiermede in aanmerking nemende, dat F o p p e B . zoon van L u c a s S n o e c k B e n t h e m , in 1724 voogd werd van den minderjarigen kleinzoon van dien Jan Kiers (blz.63), zoo ligt het besluit voor de hand, dat allerwaarschijnlijkst genoemde H a r m e n W o l t e r s B e n t h e m een (verre of naë) bloedverwant was van F o p p e B . Vermoedelijk was zijn vader W o l t e r B e n t h e m een zoon van H a r m e n B . en I d a J a n s en dus een kleinzoon van Albert B. te Havelte, die in 1663 overleed (blz.33). Misschien zou een nader onderzoek kunnen leiden tot de kennis van den graad van bloedverwantschap van dezen Wolter B. met een der leden van den Havelter-Schulte-tak. Wij weten, dat zijn bovengenoemden zoon

1e Generatie.

I. H a r m e n W o l t e r s B e n t h e m omstreeks 1723 te Diever in 't huwelijk trad met

F e m m e c h i e n W i t h o l t ,

ged. te Diever 20 November 1707,

dochter van P o u w e l (P a u l) E g b e r t s W i t h o l t , grondeigenaar en landbouwer te Diever, en M a r c h i e n G e e r t s H o f s of H o f m a n s , en zich bij haar te Diever metterwoon vestigde, waar hij voor 1740 overleed. Uit hunne echt sproten 4 zoons: a . W o l t e r , b . P a u l , c . A l b e r t , en d . J a n A l b e r t , die alle te Diever gedoopt zijn.

2e Generatie.

a. W o l t e r H a r m e n s B . , volgt onder II.

b. P a u l H a r m e n s B . (ged. 5 October 1727, overl. in 1793), aldus genoemd naar zijn grootvader Witholt, was niet gehuwd. Hij was een vurig patriot en een der oprichters van het exercitie-genootschap der vrijwillige schutters te Diever, dat hem, toen hij den 60-jarigen leeftijd had bereikt, in October 1787, tot honorair lid der vereeniging benoemde.-

P a u l H a r m e n s B . was van 1787 tot aan zijn dood in 1793 hoofdmomber over de minderjarige kinderen van zijn' jongeren broeder J a n A l b e r t B .

c. A l b e r t H a r m e n s B e n t h e m (geb.7 Juli 1730) overl. 1 December 1783), werd hij testament van 22 December 1739 door zijn kinderloozen peetoom A l b e r t E g b e r t s W i t h o l t , Schatbeurder (ontvanger) van Diever, Wittelte en het Moer, die kort daarna (voor 7 Maart 1740) stierf, zeer bevoordeeld; dit en de om -

standigheid, dat te Diever geen mannelijk oir der Witholts overbleef, zullen zijne naamsverandering ten gevolge hebben gehad, daar hij zich later steeds A l b e r t   H a r m e n s   W i t h o l t noemde.

Na een succesvolle opleiding kwam hij in 1751 als organist en schoolmeester te Dongjum, dicht bij de academiestad Franeker gelegen, en richtte aldaar een kostschool op, waar de leerlingen voorbereid werden voor de studie aan de Franekersche academie; later bekleedde hij er tevens het ambt van fiskaal in de grietenij. In een der oude kerkelijke registers van dat dorp Dongjum, welk register thans bewaard wordt op de gemeentesecretarie van Franekeradeel, treft men de volgende mededeeling aan: "Den 21 November 1751 is des Heeren Avondmaal alhier gehouden en" aldaar na voorgaande ondersoek en belijdenisse der waerheit" tot lid van de Gemeente aangenomen A l b e r t   H a r m e n s   W i t h o l t, schooldienaar alhier".

Hij trad een jaar later in het huwelijk met

L u t g e r t j e   W i n t e r s

(geb. te Wapserveen 27 Maart 1729),

dochter van J a n   H e l p r i g   W i n t e r s van Diever en H i l l e g i e n   K o e r t s. In het Trouboec van Wapserveen wordt ten opzigte van dit huwelijk vermeld:

"2 Juli 1752. Haer eerste proclamatie gehad:

A l b e r t   H a r m s   W i t h o l t, organist en schoolmeester tot Donjum, en L u t g e r t j e   J a n s   W i n t e r s j.d. van Wasperveen.

(haar 2e) (haar 3e) getroud tot Donjum de 5e Augustus."

Uit hun echt sproten te Donjum 3 jonggestorven kinderen, en 2 dochters en één zoon A r e n d   W i n t e r s   W i t h o l t (geb. te Donjum 17 October 1757, overl. te Minnertsga 17 Augustus 1847, bijna 90 jaar oud), welke naar een kinderloozen erfoom A r e n t   H e l p r i g   W i n t e r s genoemd is.

Genoemde A l b e r t   H a r m e n s   B e n t h e m werd in hetzelfde jaar 1752 ingeschreven in het Album Studiosorum van de academie te Franeker als student met de woorden:

"A l b e r t u s   H e r m a n u s   W i t h o l t"
van Dieveren uit Drenthe"

Hij kreeg aldaar het diploma van "landmeter", dat thans nog in 't bezit van een zijner achterkleinzonen is.

Dergelijke verwisselingen van familienamen, zooals hier die van Benthem in dien van Witholt, kwamen in dien tijd (voor 1811) meermalen voort uit Familie-overwegingen en; doordat meestal gemis van oir aan den kant van de familie der moeder, of bijzondere bevoorrechting van een erfoom de oorzaak waren van zulk eene naamsverandering, werd alsdan meestal de "van" van den vader in dien van de moeder veranderd. Een tweede voorbeeld van zulk een naamsverandering treft men bij de familie Benthem aan in 1737, toen F o p p e   B. zijne goederen vermaakte aan "L u c a s   B e n t h e m,

een zoon van J a n H a r m a n s D e d d e n en M a r g i e n H e n d r i k s" (zie blz.70)

Ook werd in dien tijd aan een zoon dikwijls een familienaam als voornaam gegeven, zooals boven met A r e n t W i n t e r s W i t h o l t geschiedde. Meestal werd moeders familienaam aan den voornaam verbonden; soms had dit bij den doop plaats, soms later. Voorbeelden ervan heeft men in: J a n S n o e c k B, J o a n S t r u u c k à B., en meerdere in den Dwingeloschen-tak van het geslacht Benthem, zooals Benthem Reddingius, Benthem Sypkens, Benthem de Grave, enz. en wel juist op tegengestelde wijze als in den Havelter-tak.

Na den dood van A l b e r t H a r m e n s B. vestigde zich de weduwe met de kinderen te Minnertsga.-

d. J a n A l b e r t B e n t h e m,
(ged.11 Juli 1734, overl. in 1787)
herbergier en geneverstoker te Diever, huwde den 11 November 1764 met:

G e e s j e A r e n t s F o l c k e r s,

(overl. vóór 1787) dochter van Arent Folckers (Keizer) en G r i e t j e H e n d r i k s N i j s i n g h. Uit hun echt sproten 5 dochters en 1 zoon, alle te Diever geboren: 1. F e m m e c h i e n, 2. A e l t i e n 3. M a r g i e n, 4. G r i e t i e n, 5. J a n t i e n en 6. H a r m.

1. F e m m e c h i e n B. (ged. 11 Februari 1765, overl. te Meppel 7 Juli 1828), aldus genoemd naar haar grootmoeder Benthem. Zij huwde omstreeks 1788 met J a n J o o s t e n v a n U r k van Wanneperveen, die zich met haar te Meppel vestigde, waar hij den 26 Mei 1789 voor hun beiden het burgerrecht kocht.

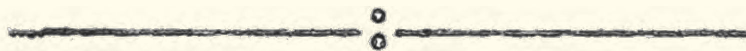
2. A e l t i e n B. (ged.28 December 1766) huwde met J a n L e f f e r t s te Havelte.

3. M a r g i e n B. (ged. 30 Augustus 1772) huwde met H a r m e n A l b e r t s te Havelte.

4. G r i e t i e n B. (ged. 12 Februari 1776), aldus genoemd naar haar grootmoeder Folkerts.

5. J a n t i e n B. (ged. 17 December 1779)

en 6. H a r m B. (ged. 30 Juli 1786), aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem, bleef ongehuwd.

II. W o l t e r H a r m s B e n t h e m, (ged. te Diever 3 Juni 1725), aldus genoemd naar zijn grootvader B e n t h e m, huwde omstreeks 1746 met:

G e e r t i e n L i g t e n b e r g,
dochter van J a n L i g t e n b e r g
te Diever, die hem 4 kinderen schonk: 1.Femmechien B. (ged.

25 Februari 1748); :2. J a n W o l t e r s B . volgt onder III. ; 3. G e e r t i e n B . (ged.8 Januari 1751) en 4.H a r m B . (ged. 1 Januari 1753.-

3e generatie.

III. J a n W o l t e r s B e n t h e m (ged. 26 Mei 1749, overl.na 1793), aldus genoemd naar zijn grootvader van moederszijde, huwde in of omstreeks 1773 met

M a r g i e n Z w i e r s ,
dochter van Harmen Zwiers

te Diever en G e e s j e . . . . . ; uit hun echt sproten ook 4 kinderen, 2 zoons en 2 dochters die ook alle te Diever zijn geboren: 1. W o l t e r J a n s B . volgt onder IV.; 2. G e e s j e B . (ged.27 December 1779) 3. H a r m J a n s B . (ged.23 Mei 1784) en 4. G e e r t j e B . (ged. 1 Juli 1787). -

4e generatie.

I V . W o l t e r J a n s B e n t h e m (ged.11 Februari 1776) genoemd naar zijn grootvader Benthem, huwde in of omstreeks 1809 met

J a n t i e n E g b e r t s ,
die hem 5 kinderen, 2 dochters en 3 zoons schonk, allen te Diever geboren: 1 . K l a a s j e B . (geb. . Januari 1812); 2 . J a n W o l t e r s B . volgt onder Va. :3 . H i l b e r t B . (geb. 7 September 1820); 4. E g b e r t W o l t e r s B . volgt onder V,b.; en 5 . A n n i g j e B . (geb. 24 Mei 1825).-

5e generatie.

V , a . J a n W o l t e r s B . (geb. 19 September 1814), eveneens genoemd naar zijn grootvader Benthem, woonde bij Zorgvlied in Wateren bij Diever, waar we in 't begin dezer eeuw ook zijn zoons A l b e r t B . en W o l t e r B . aantreffen.

V , b . E g b e r t W o l t e r s B . (geb.13 Augustus 1817), zoo genoemd naar zijn grootvader van moederszijde, wiens zoon Jannes B. (geb.25 November 1848) thans nog te Diever woont.

T e r u g b l i k

De Havelter tak van het geslacht Benthem, die vier eeuwen lang tot de vermogendste en invloedrijkste families van den Z.W. hoek van het Landschap Drente behoorde, bestond, evenals de meeste dezer, uit grondeigenaars, grootendeels van den ouden familiegrond, die krachtens oud-Drentsch erfrecht in de familie van den man bleef, terwijl de gehuwde dochters "uitgeboeld" werden. Door vererving en uitbreiding van het aantal gerechtigden moest die grond allengskens worden versnipperd, en, voor zoover de jongens niet in den handel of in 't leger gingen of studeerden, moesten zij derhalve tot den kleinen boerenstand afzakken. Wel is waar kochten enkele vertegenwoordigers veel grond aan, zooals J a n S n o e c k B . en L u c a s S n o e c k B doch het uitsterven in de mannelijke lijn van hun geslacht werkte juist mede om het geheele aanzien van 't geslacht Benthem in die streken te doen dalen.

Daarbij kwam, dat Drente eeuwen lang door oorlogen of binnenlandsche twisten werd geteisterd. Om niet van vroegere te gewagen, merk ik hier alleen op, dat de Z.W. hoek lag tusschen Coevorden en Steenwijk, de twee versterkte plaatsen, die nà" 1581 zoo vaak als uitvalspoorten of toevluchtsoorden van vriend en vijand dienden.

Voorts is Drente een arm land en vormde bovendien dat deel van het Landschap de westelijke waterafvloeiing van den Drentschen Hondsrug, waardoor bij de onvoldoende waterkeering natte zomers de oogsten veelal mislukten. Daarbij moordden de veeziekten nu en dan den veestal geheel of bijna geheel uit.

Bovendien miste men de zee en daardoor de voordeelen van den zeehandel, terwijl de onvoldoende handelswezen te land of te water in die streken geen gelegenheid gaven om zich na noodlottige tijden spoedig te herstellen.

Eerst nadat de veenderijen in Smilde, Hoogeveen, enz.in de vorige eeuw tot volle ontwikkeling kwamen, werd er weer "vermogen" gemaakt en kwamen er weer rijke geslachten in deze streken. Die betere tijden kwamen echter voor de Benthems van Havelte en Diever te laat, en hoewel er thans onder deze weer zeer welgestelde leden voorkomen, leeft thans het grootste deel er van vreedzaam en vergeten in dezen zuidwestelijken uithoek der provincie.-

BIJLAGE 1

Aanteekeningen

uit

1. De Lottingsprotocollen 't Rijksarchief te Assen

4 April 1644 Buren van Havelte c^a Albert Benthem over het kappen van boomen .... Reg. XI bl. 398

30 October 1644. Albert Teminck te Havelte c^a Albert Benthem c^a. Benthem over betaling van 71 car.gl.9 st.Reg.XI bl.414, 416, 442

24 October 1650. Claes Borchers c^a Albert Benthem over 17 gl. 17 st......................... Reg.XIV.bl.383

27 Maart 1655. Maria ten Broek wed. Arent Claessen te Steenwijk c^a Albert Benthem te Havelte over 105 gl. 5 st. boekschuld................................ Reg.XV bl.450

---

27 Juni 1659. Albert Benthem te Havelte en Lambert Talen te Uffelte over betaling van schuld. 22 Mei 1660, 23 October 1662............................. Reg. XVII bl.166,90,74, XVIII bl.242.

23 October 1662. Lambert Thalen te Uffelte c^a Harmen Benthem voor Jan Claesen Thijnen en Jentien Wed^e. Geert Claes Thijn, over rente van 300 car. gl.

N.B. De eischer beroept zich op een sententie d.d. 22 Mei 1660 tusschen hem en Albert Benthem gemaakt. .. Reg.XV III bl. 180

21 Mei 1663. Tusschen Harmen Alberts Benthem en Lambert Thalen te Uffelte over onwettige citatie op het Lotting .... Reg. XIX bl.180

17 Juni 1684. Hermen Benthem c^a Lambert Thoolen te Uffelte over 300 car. gl. met de rente. 16 Juni 1685, 17 November 1685, 6 Juni 1688. .... Reg. XXVI bl.244, XXVII bl.78,117.

N.B. Hermen Alberts Benthem verklaart (17 November 1685) o. a. (XXVIII bl.194-195) dat zijn vader Albert B. op zijn doodbedde hadde verklaard, dat "dese schuld en actie tegens Lambert Thaelen rechtvaerdich waer, belastende (hem) deselve te vervolgen".

18 October 1670. Jan Hogencamp, cessionaris van zijn oom Otte Jansen c^a Harmen Benthem "dolerende den imp^t. dat den verweerders vader Albert Benthem en des eyschers oom den 3 Juli 1649 twee dagmaten hooiland hebben verruild voor een obligatie van 600 gl .... Reg. XXI bl. 466

---

30 October 1688. Den Drost c^a. Luichien Snoeck B.

en Harmen Benthem over het schutten van paarden
.... Reg.XXVIII bl.290

3 Juni 1689. Werner Jacobs te Ruinerwold cª Harmen Benthem te Havelte over 60 gl. schuld als rest van 150 ggl.. g. XXIX bl.16.

4 Juni 1695. Lambert Wijnties nomine Uxoris Annegien Alberts Hullen cª. Hermen Benthem over eene obligatie d.d. 20 Juli 1683 groot 500 gl.+ 300 gl. rente. 12 November 1695, 16 November 1696 .
.... Reg. XXXI, bl.16,63,251,
.... XXXII, bl.166,205.

4 November 1646. Jan Coops te Havelte cª. Pieter Benthem over wegvoeren van hooi uit de Hesseler maden.
.... Reg XII bl.380

18 Juni 1641. Jan (v) Benthem luitenant cª. Albert Teminck over 100 ggl.............................. Reg XI bl.190

10 November 1652. Luitenant Jan (v) Benthem cª Jan Hendrix Vedder te Havelte over betaling van 36 daler 10 st... Reg.XXXV, bl.87

18 October 1670. Egbertus (v) Benthem cª Hindrick Bartols in cas van panding .... Reg.XXI bl.414.

10 November 1652. Proces over een deductie van Jan Snoeck Benthem te Hesselte en cons. contra den drost Rutger van den Boetzelaar over ongelijk hen door den drost aangedaan. 25 Augustus.................................. Reg.XV.bl.136-159,259-321.

10 November 1652. Secretaris Johan Struuck cª Jan Snoeck Benthem, "nevens desselfs soon Luitjen", Jan Pieters met zijn zoon Geert over scheiding van plaggeveld in Haveltermarke. 25 Augustus 1653...................... Reg.XV bl.120,309

20 November 1677. Josyna Pieters wed. Jan Baptiste Bentem verzoekende betaling door de huisvrouw van Jan Jacob Wisman .... Rep. XXIII bl.141 (die huisvrouw was Dorothea (v) Benthem)

6 Juni 1682. Geëxamineerd de (boedel) beschrijvinge van Jan Baptista (v) Bente Reg.XXV.bl.107

18 October 1670. Bartolt, Derk en Kier Jansen gebroeders, cª. Jan Struuck van Steenbergen,

oud-schulte van Havelte, Lucas Benthem en Hindrick Roloffs, over 't dempen van een sloot........... Reg.XXI bl.444.

---

8 December 1674. Lucas Benthem cª Jan Stevens, in

---

cª van panding.................................... Reg.XXII bl.150.

17 November 1685. Jan Janssens Hogencamp cª Luichien Snoeck Benthem over 't graven van "aerden soden" uit "claegers lant" en dempen van een sloot daarmede .... Reg. XXVII bl.147.

---

id. Jan Janssens Timmerman cª. id. wegens hooi mennen over klagers ossenweide .... id. bl.148.

14 October 1690. Lambert Wijnties als man en voogd van zijn vrouw Annechien Alberts cª Luichien Snoeck Benthem over afgifte van twee handdie bij beklaagde berusten. Reg. XXIX.bl.261,281.

---

13 November 1693. Request van Maria Foppen wed. van Lucas Snoeck Benthem, te Hesselte om approbatie voor den verkoop van goederen van haar minderjarigen zoon Foppe .... Reg. XXX bl. 76.

---

4 November 1692. De wed. wijlen Luichien Snoeck Benthem, de erfgenamen van Andries Santinge en Jan Coops Nijentap contra den Graaf van Schellart wegens recht van tienden over groenlanden in Haveltermarke, 13 November 1693, 4 Juni 1694, enz.
.... Reg.XXX.bl.34,152,217, XXXI
.... bl.48,63,XXXII bl.95.

---

20 Juni 1730. Geert Geerts, kleermaker te Hesselte cª Foppe Benthem over een huis, hof en bouwland gelegen te Hesselen, door Foppe Benthem aangekocht van wijlen Roelof Wolthers en de wed. van Jan Wolthers.
.... Reg. XLIII.bl.223

---

24 Juni 1727. Rapport van Q. Beeltsnijder als curator bonorum gecommiteerd tot opneming der rekening van wijlen Jan Kiers, over diens gewezen pupille Harmen Wolters Benthem (zie beneden) Reg.XLIII.bl.14

29 November 1729. Welmer Luitiens van Nijeveen cª Ritmeester Jan Struuck (v) Benthem over betaling van 438 gl. voor geleverde paarden. .... Reg.XLIII bl. 186,191.

---

25 November 1732. Mombaren der kinderen van J. Bouwscholte cª. Ritmeester Jan (v) Benthem en den oud-ette Jan Lubbers Eppinge over een apostille
.... Reg.XLIV. bl.93.

29 November 1729. Johan Struuck (v) Benthem namens uxoris Alida Margareta de Carpenter, mede-erfgenaam van wijlen oud-majoor Frans Willem de Carpenter, over testament van zijn vrouws-broeder Frans Willem de Carpenter en Barbara Dorothea de Kalckruit Reg.XLIV.bl.94

20 Juni 1733. De eigenaren van het erve Olthuis in de marke van Havelte te Westerhesselte c^a. de heer oud-ritmeester Jan Struuk (v) Benthem, nevens Hilleghien Hindriks wed^e. van wijlen Jan Roelofs Eppinge over 't bezit van een veen in voorz.erve, Schrelsveen genaamd.................. Reg. XLIV bl.109,111.

30 Juni 1711. Mr. Arnoldus Benthem van Hoogeveen c^a. Roelof Arents Bakker, over betimmering van 6 duim grond langs de schuur van eischer......................... Reg.XXXVIII.bl.380

22 Juni 1727. (Uittreksel uit het Lottingsprotocol (inv. Etstoel no 14) dl. XLIII fol. 14, zie boven) Gehoort het rapport van de heer Q. Beeltsnijder voormaals door desen tafel als geautoriseerde curator bonorum gecommiteert om de rekeninge op te nemen tusschen de overledene schulte Jan Kiers en desselfs geweesen pupille Harmen Wolthers Benthem in de welcke nogh enighe duisterheden souden resideren eer het slot daarvan na reghte soude konnen worden opgemaakt.
"Wijsen de heren Drost en 24 Etter en committeren de etten Hindrik Althinghe van Orvelde uit Beiler Dinghspil, de heer Gedeputeerde W. Kymmell uit Dieverder Dinghspil en de landschrijver Hendrik Jan Ellents, om dese rekeninge ter gelegener tijt nader te examineren en over de Quaestieuse of donckere posten cum plena te decideren".

1701.De inboedel van colonel Graaf van Schellandt, colonel en commandant van Steenwijk, schuldich aan Benthem te Steenwijk f.94.12.0 .... 1701,1702, bl.79

November 1652. Tusschen de Luytenant Jan (v) Benthem eischer en Jan Henrix Vedder te Havelte verweerder over een stuk land gekocht in .... Lottingsboek, bl.86

15 November 1653. Vrouwe Maria ten Broecke, wede. van wijlen Arent Claeses (Ketel) tot Steenwijk en Albert Benthem tot Havelte wegens verkocht.
.... 105gl.5 st.boekschuld. Id.bl.454

15 November 1653. Johan Struuck, secretaris van de Landschap Drenthe, ter eenre, clagende over Jan Snoeck B. nevens desselfs soon Luitjen, Jan Pietersz, met sijn soon jonge Geert ter andere zijdt, over halen van plaggen in Haveltermarke van land hem toegescheiden. Id.bl.120

Vervolg dier zaak (b 1.201). De Zoons "met hunne ouders in huis wonende", veroordeeld tot 2 x 25 goltguldens boete plus de kosten (bl.219). J a n S n o e c k B e n t h e m en J a n P i e t e r s met cons.doen beroep op de buren van Havelte wegens 't geschil met S t r u u c k, worden afgewezen .... Lottingboek bl.309

1651. Klacht van J a n S n o e c k B e n t h e e.a. tegen den drost R u t g e r v a n d e n B o e t z e l a a r v a n T o u t e n b u r c h (bl.143). J a n S n o e c k B e n t h e m eischt boete wegens te kleine schepels (b 1.159); dientengevolge eischt de drost tegen hem wegens laster "het lijf te verbeuren" (bl. 259 en 261); wordt in 1654

bijgelegd... Id.bl.321.

1653. G e e r t, J a n en E g b e r t J a n s, gebroeders, contra J a n P i e t e r s te Hesselte (hun vader} Id.bl.497

2. Inventaris Particulieren (Rijksarchief te Assen)

23 Juni 1601. Acte van overdracht "A r i a e n   T o n n y s (T o e n i s s e n) en A l b e r t j e   e . l ., W o l t e r   B e n t h e m en B e r e n d j e   e . l . mede namens hunne vrouwen-moeder T o n n y s, en hun vrouwen-broeder H e n r i c k, aan den schulte J o h a n N i j s i n g h en W e m e l e e.l. en haar broeder T y m a n   J a n t s e n van een hof, huisstede mit den gehelen grunt, soe varne die nae den brinck opgaet, genaemt Rosinge hof, in den dorpe en de marcke van Westerborck (oostelijk van Beilen), een vol vierendeel in de marcke Borck" en nog 2 akker bouwland op Borckeres, de Hofacker en de Reckacker. .... Blauw no 31

17 Januari 1645. Acte van overdracht door A l b e r t   T e m i n c k aan M a r t e n   T h a l e n en L u m m e   B e n n i c k s e.l. van de gerechte helfte van een huis te Havelte daar A l b e r t   B e n t h e m de andere helft van behoort. .... Blauw no 214

c.1685. Afschrift der acte van verkoop d.d.26 Mei 1681 door H a r m e n   G e e r s en A a l t e n   W a r n e r s e.l. aan L u i g i e n B e n t h e m en M a r i a   F o c k i n k e.l. te Hesselte van de Braecke en de Haesacker. Keurnoten waren B a r t e l t   W i n t e r s en J a n H o g e n c a m p .... Rood no 305

24 Februari 1715. Overdracht door F o p p e   B e n t h e m met H i l l e g i e n   L u i g i e n s e.l. aan B o r c h a r d   E y s e n en H e n d e r i c k i e n   E l e v e l t e.l. en E g b e r t   E y s e n met A n n e g i e n   N y e n t a p e.l. van een paardenweide in Hesselter en Havelter marcke .... Rood no 287.

Keurnoten waren J a n   S t r u u c k   a   B e n t h e j m en J a n W e y r i n c k.

8 Januari 1728. Acte van overdracht door T r i j n t i e n   t e r M a a n, wed. van de pastoor R . A .   B e n t h e m, en H e s t e r   t e r M a e n, wed^e^. J a n   J o r n a, voor "haar en haar kinderen" aan B o r c h a r t en E g b e r t   E y s e n van een akker bouwland op Hesselder esch, de Zwolakker genaamd. Keurnoten waren F o p p e B e n t h e m en J a n   T u i n .... Blauw no 222.

Als boven van 6 schepel land, gedateerd "Steenwijk den 11 February 1728 .... Rood no 298

27 Maert 1775. Verklaring van den schulte van Havelte dat C o o p B o r g e r s en J a n   E y s e n te Havelte op 28 December 1762 van de erfgenamen van F o p p e   B e n t h e m en H i l l e c h i e n   L u i g g i s V i e r k a n t e.l. eene paardeweide te Havelte kochten en de koop som in Mei 1763/64 voidaan hebben................................ Rood no 301

3. Kerspele en Marken (Rijksarchief te Assen)

Getuigen-verhoor. 1698.

"De schulte van Havelte onder sijn ambtseed beneffens de vrouw schultinne en R o e l o f W o l t e r s moeten verclaeren haer wel bewust te sijn dat H a r m e n B e n t h e m saliger voormaels mede tot compromissaris is geëligeert tusschen die van Uffelte en Witholte".

(in margine) "R o e l o f W o l t e r s affimeert,
de Scholtinne affirmeert!

"En off niet uit de mond van H a r m e n B e n t h e hebben hooren seggen, dat die van Witholte off eene uit deselve hem H a r m e n B e n t h e gelt herben gepraesenteert, soe hij op haer syde wilde seyn".

(i.m.) "R o e l o f W o l t e r s affirmeert,
de scholtinne affirmeert"

"Hoe veel sulcks wel soude geweest sijn, alhier te melden"

"R o e l o f W o l t e r s segt van vyf en twintich Carl.gl.

Scholtinne seght vyf en twitich Carl guldens"

(fol.360)

4.Protocol van testamenten, overdrachten, mombestellingen, consignatiën, rekeningen, enz. te Steenwijk

De eerste opgaven in verband met deze: (Wolters Wolters B.?)

1519. R o l o f W o l t e r s heff breven van den ghenedigen h e r e n v a n B e n t h e m .... (Ordelen, Mr. Joosting, bl.13)

1544. E g b e r t J a n W o l t e r s in Dever (Diever) dynxspull .... (Id. bl. 143)

1599. H e r m e n W o l t e r s (Id.bl.406) (ook H a r m e n W o l t e r s, 19 Mei 1651)

9 Juni 1642 heeft J a n W o l t e r s en J a n B e r e n s en A l b e r t W o l t e r s als mombaeren over syne kinderen H e r m e n en J a n J a c o p s bij sal. A n n e k e n B e r e n d s geproceert, ten overstaan van de wesevaders bewesen, voor haer moederlijke goet elck 25 goudgids.

10 Mei 1681 verkoopt J o h a n W o l t e r s een huis en een stuk land aan M i c h i e l H e y d e n en zijne huisvrouw en erfgenamen.

13 December 1666. J a n C l e y s d e O l d e en J a n C l e y s d e J o n g e verkoopen aan J a c o b H e n r i c k s en J a n H e n r i c k s de gerichtshelft van Camer-veen en J a n K l e y s-gedeelte in Bruinsveen op Callencote.

Id. Compareert J a n C l e y s d e J o n g e en G e e s e J a c o b s hebben huis verkocht aan J a n A r e n d s B o l d i n g en J a c o b j e J a n s.

Id. Compareert daarbij de Edel Gestrenge H a r m e n B e n t h e m en heeft zich ingelaten als borge voor alle gespraecke of evictie van de voors.vercopen onder verband van sijn persoon en goederen.

19 Februari 1679. Compareert H a r m e n B e n t h e m van Havelte als momber en administrator over de goederen van de wese-kinderen van sal. H e n r i c k J a n s K l e y s en T r i j n t i e n M e e u w e s echteluiden, verkoopt aan J a n H e n d r i x B o l d i n g h op 't Wolt een stuk lands te Callencote wegens obligatie van 1 Mei 1662.

3 Februari 1696. Aan H a r m e n B e n t h e m wegens verteringe

over de gerichtelijke opneming van de rekeningen op dato 1g.. 7.0.0. (bl.165)

30 Juni 1696. "Compareerde in desen Ed. Gerichte Ida Jans weduwe van Harmen Benthem in desen gesterkt met Roelof Wolters ende Berent Jans als volmachtige van Wolter Bastiaens (te Beilen; den man van Annegien Benthem) in dato 19 Mei 1699 afgegeven voor desen Ed. Gerichte, en op den 24 Juni 1698 voor mij en Coernoten als waren Arie Wychers en Jurrien Wychers. Geert Jans Better caverende voor sijne huysvrouw, welcke bekenden om een somma van penningen waar voor sy goede voldoet en betalinge waren dankende, vercoft te hebben aan Claessen Jans Tinge en Hillegien Bouwens ende desselfs erffgenamen seeckere stuck groenlant, liggend tusschen AA, groot omtrent vier dagmaden, alwaer Jan Peters cum socio ten Oosten".

3 Juni 1663. Burgemeesters Arent ten Broecke en Dr. Joan ten Holte.

"Syn gecompareert Lucas Jansen Benten sullende treden tot de tweede echte, ter eenre, en Jan Snoeck Benthem en Gerryt Caspars (Heiden) als mombaren van Harmen en Albert Lucas Benthem, weeskinderen van wijlen Geertien Lubburts by Lucas Jansen voorn[d]. in echte getogen, ter andere sijdete kennen gevende dat sy ten overstaen der weesvaderen waren geaccordeert dat Lucas Jansen Benthem syne voors. twee kinderen de cost, cledinge en leeringe behoorlyk sal opbrengen totdat sy haer cost sullen connen gewinnen of anders tot hare jaren gecomen sullen syn en alsdan over haer moederlijke goed uytkeeren een som van ses dusent drie hondert car.glds, ende dannoch haer moeders clederen en silverwerck te weten: Een swarte lakens rock een blaue lakens rock een swart grof greinen rock een couleurde kamelotten rock, een damasten schort een swarte schort, een grof greinen bouwen, een grof greinen manteltje, een syden lyfken met fluwelen mouwen, een rode borstrock, een swarte bostrock, ses en dertich hembden, een silver gordel met twee silvere drachten.

Ende is tselve op versoeck van partijen nae examinatie van saeken by den gerichte geratificeert en geapprobeert."

(In margine)

"Den 11 Juni 1693. Is gecompareert Albert Lucas Benthem en heeft gerichtelijk verclaert dat hij ten vollen van syn moeders gelt en also van neffenstaende utwysinghe ten volle is voldaen en betaelt"

"Den 16 Juni 1693. Is gecompareert Harmen Benthem heeft gerichtelijk bekent dat hy van syn moeders gelt hem in dese acte van uytwijsinghe van den 3 Juni 1663 toekomende was voldaen en betaelt".

"Den 9 Martii 1673. Burgem[s]. Tollinck en Otterbeeck.

"Van gerechtswegen geëischt en gegaan ten huise van Lucas Snoeck Benthem en Maria Foppen echteluiden, beyde by goede verstand doch Lucas Snoeck cranck zijnde Marie geadsisteert met Henrick Schuirman en

hebben verclaert van haere goederen by uiterste wille te willen disponeeren. Sulx doende by desen, institueerende testatoren tot haere universele erfgenamen haere respective kinderen, so die kinderen die sy by elcanderen hebben geprocreert als haere voorkinderen, willende testator dat syne voorkinderen in plaetse van het moederlicke goet derselve tot ses dusent 300 car.glds ten wesenboecke bewesen, sullen erven en genieten seecker erve lants in schultambt van Havelte tot Nesinge Evert Jans Flunckerts erve genaemt. blijvende testatrix M a r i e by haere goederen so by heeft ten houwelijcke angebracht so in Frieslandt als Overijssel mandelich met haar broeders en susters kint so als het haer anbesturven is, sonder dat het eene voorkintsgoederen eenige pretensie sal hebben of holden. sullende de kinderen die sy tegenwoordich te samen hebben geprocreert en de voorkinderen van den testator de lopende schulden hebben te dragen, sonder dat deselve de testatrice sullen raecken, legaterende voorts an den armen, alhier Ieder vijftich glgl.nae ieders overlijden te betalen alle 't welcke sy testatoren verclaerden haere vrije onbedwongene uiterste wille te wesen, wollende deselve naer hun overlyden in alle poincten naergecomen sal worden".

17 Januari 1667. J a n n i s J a n n i s en G e r r i t J a r g e s momberen van de nagelaten wesekinderen van J a n T i n g e vercopen aan L u c a s J a n s e n B e n t h e m secker acker lants genaemt Jan Bartels acker in Ysveen (Eesveen).

21 Juni 1673. Captein W o l t e r C a r p e n t e r en Vrou M a r g r e t a v a n W e s t e r b e e k hebt verkocht aan E g b e r t A r e n s C a l c k m a n en L u c a s S n o e c k B e n t h e m een hof buiten de Westerpoorte, genaemt Princehof, aan E g g b e r t de

westerhelft en L u c a s de oosterhelft.

22 Mei 1676. L u c a s S n o e c k B e n t h e m en M a r i a F o p p e n s vercopen een huis aan de Merckt aan M a r t e J a n s e n.

10 Februari 1679. Compareeren in den gerichte L u c a s B e n t h e m en A r e n t A l b e r s als gerichtelijke mombers over G r i e t j e en C l a e s H e n d r i k s ter eenre M e y n e L u b b e r s en L u b b e r t M e y n e r s nomen uxorum ter andere syden en hebt de nagelatene goederen van sal. H e n r i c k C l a e s en in de

Groene Stege by egale en blinde lotinge gescheiden (bl.131)

9 Januari 1682. C l a a s B r o w n i n g en L u c a s B e n t h e m, als procuratie hebben de van 3 December 1681 als momberen en stiefvader over 't wesekint van C l a e s G e e r t s, verkopen met J a n L u i t j e n en S w a e n t j e H e n d r i x een stuk lant in Steenwijkerwolt. approbatie van den landdrost van Vollenhove.

11 Mei 1679. "Compareerde Peter Lubbers en Marichien Alberts echteluiden, Lucas Benthem, Michiel Heyden en Hillechien Hendrix e.l, mede procurator van Harm Clock on Hilleken Heyden, Harmen Benthem en Geertruyt Blessingh. e.l. item Margarita Heyden gesterkt door burgem^{r}. ten Broecke. hebben verkocht aan Jan Kiers en sijn huysvrouw als erfgenamen van Wycher en Roelof Alberts mandelige goederen in Callencote o.a. het huis waar Kiers op woont".

23 December 1694. " Marrechien Harms weduwe van Jan Dedden op Steenwijkerwolt, gesterkt door de E. Gerbrandus Boncke als gecoren momber, testeert ten huyse van Coop Dedden. Erfgenamen zijn: haar zoon Coop Harmens Dedden en het kind of de kinderen van haer overleden soon Harmen Jans Dedden bij Aeltien Lucas Benthem, als de kinderen van Harmen kinderloos sterven dan op Coop of diens kinderen terug.komt dese self of syne kinderen kinderloos te overlijden dan erft haer suster Claesien Harms. Aengesien ik testatrice geen zegel hebbe, dat van den momber gebruikt" Merk er onder: "gebogen omdat de vrouw hare rechterkant niet roeren kan". De opening van dit "besloten testament" had plaats den 11 Februari 1695 "ter presentie van Coop Dedden en desselfs huisvrouw, en Aeltien Lucas Benthem geadsisteert door procureur Clijenburgh.

4 October 1707. Compareert Maria Foppen wede van Lucas Benthem gesterkt door Dr. Dortmann als momber.deponeert testament coddicilair.

28 Mei 1705. Albertien Kleys wede. Jan Kleys gesterkt door Harmen Benthem verklaart schuldig te zijn enz., aan Albertien Kiers, wed^{e}. van Loon (moeder van Herman van Loon) broeder van vorigen scholte Jan Kiers van Loon.

2 November 1693. "Ick Jan Kiers Van Loon, wegen syn majesteit van Groot-Britannien Erfstadhouder deser Provincie schout van Steenwijck, Steenwijkerwolt, Schewolde &c., certificeer enz. (aangesteld als zoodanig 18 April 1692).

27 Mei 1706 Tot teeken der waarheid hebbe ik Scholtus desen geteekend en met mijn uithangend zegel bekragtigd. gelijk mede comparant desen heeft onderteekend.als oock op syn versoek d'E. Harmen Benthem geteekend en gesegeld heeft. (Evenzoo 6 December 1706).

N.B. Het hier en meermalen op acten voorkomende "authentieke zegel van Harmen Benthem " bevatte 3 lelies (de middelste boven) en 3 klavers met een beladen balk er tusschen.

9 Juni 1706. Harmen Benthem plaatsvervangend richter en Evert Benthem keurnoot; toen compareerde Geesje Pieters de Boer, gesterkt door haar gecoren momber Johan Benthem. 10 Mei 1706. Evert Benthem gekoren momber van juffrouw Aleyda Kalckmaan. 18 April 1710 wordt medegeteekend en bijgezegeld door Jan Benthem; 28 Mei 1710 evenzoo door Tymen Benthem; 14 April 1711 door Jan Benthem ; 30 Juni 1710 en meermalen eindigt een acte met "het segel van Harmen Benthem hier onder gehangen". 19 Mei 1717 wordt bijgezegeld door Harmen Benthem en zijn keurnooten: burgemeesters D.A. ten Broecke, M. Dr. en Hendrik Jan Benthem M. Dr. (bl.94).

29 Mei 1713. "Ick Harmen Benthem verwalter scholtus van Steenwijk, Steenwijkerwold en Scherwolde"; na 11 Februari 1696 beginnen verscheidene acten aldus. Soms, zooals 22 December 1713 met: "Ick Harmen Benthem wegens hooger Overigheyt Verwalter Scholtus van Steenwijk". Toen (22 December 1713) waren keurnooten Tymen Benthem en Jan Benthem.

15 November 1718. Hoog Wel Geboren en Manhafte Heer Arent Alexander Halartt, Colonel van een regiment Schotten ten dienste van de Vereenigde Nederlanden, voor sich selve en de rato caverende voor d' Heer Johan Lemker j.u.d., ontfanger generaal des Quartiers van Vollenhove, verkoopen twee mudde bouwlandt aan den Heer Harmen Benthem, syn huysvrouw en erffgenamen.

"27 Januari 1711. Burgemrs, Otterbeeck en H. van Loon. Is het gerichte geëischt en van gerichtswegen gegaan te huyse van Harmen Benthem alwaer gecompareert en verschenen syn Michiel Heyden en Hillegien Hendricks Poll echteluiden, en terwijl voorsz. Michiel Heyden sigh in desen de momborgschap over syn gemelte huysvrouw Hillegien Hendricks Poll onttrok, is deselve oversulx geadsisteert met de Ed. Hermen Benthem haeren versogte en by de gerichte ingewillighte momboir.ende wel eenighsins swackelyck. "Zij testeert erfgenamen haer twee dochters by Heyden Aeltien en Jans en voordochter Geertruyt uit haar eerste echt met Peter Jargo. Hij op syne beide dochters.

24/2 1730

~~28 April 1721~~.Testeert Harmen Benthem swak en siek van lichaam. Op syne drie zonen Tymen Benthem, Jan Gerrit Benthem en Lucas Benthem en de kinderen van syn overleden dochter Joanna. Tymen zal het huis aan de markt en de schuur aan de Achterstraat met de hoff daerachter door hem selfs bewoont. Den volgenden dag werd dit testament herroepen en in een nieuw testament de 3 zoons en kinderen der dochter gelijkelijk bedeeld. Tymen zou ook nu het huis, enz. krijgen doch aan ieder f.600,- uitkeeren en " samen

blyven wonen en elkander verdragen

28 April 1721. Testament Harmen Benthem en Geertruyd Blessing echteluyden, de laatste sieck synde, zij gesterkt door Remmelt Santing op hunne 5 kinderen, met name Tymen, Jan Gerrit, Joanna, Lucas en Anna Maria Benthem.

16 Januari 1731. Tymen Benthem, Jan Gerrit Benthem, Lucas Benthem en Dirk Schade als vader en voogd van syne minderjarige kinderen bij Joanna Benthem te samen erfgenamen van wijlen Harmen Benthem vercopen aan Jan Without en Wychmoet Stuyfsant egtelieden een stuk bouwlandt, Klunder's woert, groot 4 mudden.

24 Februari 1731. Dezelfden vercopen aan Jan Tyssen Witholt en Wygmoet Stuyfsant 3 mudden bouw landt op de Steenwijkerkamp.

8 Februari 1717. Testament gedeponeerd van d' E. Jan Gerrit Benthem en Pronica van de Velde.

9 October 1731 testeeren Jan Gerrit Benthem en Jantien Berends Groen op elkander.

30 December 1755. Jantje Groen weduwe en universeele erfgenaam van Jan Gerrit Benthem krachtens testament van 9 October 1731 verkoopt een huis.

8 Juli 1734 testeert Dina Arnoldina Frederikse ten huyse van Timotheus Benthem (in marge Tymen Benthem) en haar zuster Catarina Frederiks op elkander.

17 October 1749 compareert Dina Frederiksen, weduwe Tymen Benthem, draagt over aan Jonas Wijnkoper, een hof aan de zuidzijde van de schoolstrate in eigen gebruik. Zij behoudt zich levenslang gebruik voor.

"1 November 1670. Compareerden Remmelt Boolinck en Hermien Agnes (v) Benthem en hebben gerichtelijk verclaert van haer moeder Anna Jans geassisteert met haar eheman Harmen van de Bruggen tot contentement ontvangen te hebben sodane goederen als haerlieden enichsins van haer sal.vader Coendert Remmelts Boolinck en van haer zal zuster Anneke Boolincks waeren aengestorven en aengeërft, bedanckende haer schoonvaeder van der Bruggen en haer moeder Anna Jans voor de goede uytwysinge van 't vaders goet voorsegd en sonder noch desselfs verder te pretendeeren of te pretexteeren.

8 Januari 1673. Remmelt Boelinck en Harmien Jans (!) (van) Benthem echtelieden, zij geadsisteert van Roeloff Smeenge haer gecoren momber geeft al een versegelt testament.

15 Mei 1674. Mombers over de kinderen uit het huwelijk van wijlen Harm van der Brugge en Anneken Jans worden Arend van der Brugge en Remmelt Boolinck; by absentie van A. v.d. Brugge, Rolant Smeenge. Pupillen: Anna en Claes van der Brugge.

Remmelt Boolinck, voorkind van Anneken Jans en haar eerste man Coenraad Remmelts, met Harmien Agnes (v) Benthem. Zij ehegade te eenre en Anna en Claes van der Brugge, nakinderen van Harm v.d. Bruggen bij Anneken Jans, en Jannes v.d. Brugge als oom, ter andere, ...daarna scheiding van goederen.

"4 September 1696. Burgem^{rs}. J. Muys Med. Doctor en J. Dannenbergh.

Zijn borgemeesteren voors. van gerichtswege geëyscht en gegaen ten huyse van Remmelt Boelinck, alwaer Aleyda Duyckers kranck van lichaam dogh by haer volle verstant, in dese geassisteert met Doct. Cornelis Dortman mits desen verklaert te geven in vollen eygendom aen haer oom en moey Remmelt Boelinck en Harmien Agnes (van) Benthem e.l. vier koeweyde gelegen in de Hulsweyde, een mudde land aghter Harmen (v) Benthem's hoff. hetwelck haer oom eerst aen haer heeft gegeven.alsmede haer gedeelte aen 't huys en hoff en een koeweyde in de dyckweyde, alle onder het Clockslagh van Havelte gelegen. om van nu voortaen aenstonts met alle reght in eygendom te aenvaerden sonder dat sy Aleyd Duyckers geassisteert als voren, de dagen haers levens eenigh reght off eygendom daeraen soude pretendeeren te hebben, gelyck sy voor desen verclaerde oock gedaen te hebben voor getuygen, hebben sy tot desen eynde ook voor ons procuratie gepasseert op Jacob Mensen om voorts hier van Cessie, transport en stocklegginge voor het gericht van Havelte te passeren".

4 September 1696. Als voren.

"Is het gericht geëyscht en gegaen ten huyse van Remmelt Boolinck alwaer Aleyda Duyckers, geassisteert met Doct. Cornelis Dortman, heeft verclaert van hare reppelycke goederen op navolgende maniere gedisponeert te hebben, te weten. dat sy deselve mits desen gaff in vrye eygendom aen haer moeye Harmien Agnes (v) Benthem huysvrouw van Remmelt Boelinck, om deselve tot vrye dipositie en haer welgevallen te gebruycken en daer van te disponeeren nae eygendoms reght behoorlyck."

14 Maart 1700. R e m m e l t B o e l i n c k en H a r m i e n A g n e s (v) B e n t h e m . sy geassisteert met M i c h i e l H e y d e n . erfgenamen als intestato maar zij vruchtgebruik. Zij haer man so wel van de goederen in Drenthe als hier. (hij stierf vóór 1 November 1712).

5 May 1693. Eene acte afgegeven "indato 1 May 1693 onder het Stadszegel en subscriptie van de secretaris B e n t h e m .

1728. P o u w e l E g b e r t s W i t h o u t voor hem selfs en als man en vooght over syne minderjarige kinderen, en H a r m e n W o l t e r s B e n t h e m . nom.uxoris F e m m e g h i e n P o u w e l s verkoopen vier koeweyden in de Leggelder Wester weyde.

5. Protocol van momberstellingen te Havelte (R.A. te Assen)

De rekening van Jan Meileringhe, hoofdmombor over de kinderen van Harmen Lugies te Havelte vermeldt: "19 Mei 1724. Aen Mevrouw Benthem wegens gelevert bier op de begraffenis der pupillen moeder .... 7-10-0, dus f.7,50.

1 September 1724. " Foppe Benthem momber over Jan Kiers, nagelaten minderjarige zoon van Kiers Jans (zoon van Jan Kiers van Loon, j.u.d. burgem[r] van Steenwijk, schout, enz.) bij Hillegien Remmelts in echte verwekt."

Deze Jan Kiers Jr. had mandelig land met Jan Harms Dedden in Drenthe, Overijssel en Friesland.

26 Januari 1733. Lucas Alberts Benthem mede momber over de zoons van Jan Harms Dedden. Uit de rekening blijkt dat deze kinderen ook vele goederen medebezaten te Steenwijkerwolt en op Markenbroek.

Verder zijn er verschillende rekeningen betalingen vermeld aan den schatbeurder (ontvanger) Lucas Benthem en wordt in 1761 de ette Lucas Benthem vermeld als momber over de dochters van Jan Jans Kruyt en Jantien Jans.

6. Protocol van momberstellingen: Diever, Vledder en Wapserveen (R.A. te Assen)

Rekening door Hendrik Arents (Folckers), Jan Arents, Roelof Roelofs nom.ux., Harm Jans Folckers en Jan Alberts Bentem (Hij teekent steeds Jan Alberts Benthem) non.ux. als erfgenamen van Arent Folckers en Grietje Hendriks Nijsingh als grootvader en grootmoeder en dus wettige voogden over de kinderen van Hendrik Arents (Folckers) (Aeltien, overl. 1 Juni 1779, en Henricus) an desselver mombaeren gedaen.
(no 193, .165) Oldendiever 5 Januari 1778.

6 Juli 1782, Diever. Momberrekening van Hendrik Arents Folckers voor Henricus, soon van Henricus Arents Folckers:

1779. van Helprig Winters, loon van Aeltien en Henricus 4-0-0
1777.13 Jan. aan Jan Albert Benthem voor genever 0-14-8
1778.6 Dec. een mengel(8dl) genever aan Jan Alberts B. 0-5-0
1779.24 Oct.an Anne Winters begravenisbier(3 Juni) 4-0-0
1780. Maart. aan Jan Alberts Benthem voor genever en een flesch betaalt 2-16-0
een heel jaar kostpenningen voor Henricus 20-0-0
(no 194, bl. 244)

Momberrekening van Hendrik A. Folckers over Henricus Folckers:

1783.in Jan Alberts B^{s} huis bij de stoklegging verteert. 0-10-0
1785.Op den herfst aan Henricus gelangt tot kost geld voor Jan Alberts Benthem 12-10-0
waarmede 't kost geld tot alderheyligen is betaalt.
1786. Den 3 Jani. aan Jan Alberts Benthem kostgeld van Henricus Folckerts tot ligtmis 1786 betaalt.
(no 194, bl.291)
(Den 13 December 1788 eindrekening).

Momberrekening door Lambert Jans Backer te Wasperveen hoofdmomber over Vrerik Harms, &c.21 April 1778, daarin:

1776. Aan Jan Harms voor pagt betaalt 0-13- 4
1776.18 Augustus an H.J. Benthem van eikels, voor deselve poten, voor riet en timmerijen, volgens quit................. 16-11-12
1777. aan H.J. Benthem voor pagt, dak, timmeren en platen volgens quit,.. 7-12- 6
1778.3 Jani. aan Jan Harmens (B).uitgeschoten pagt wederom gegeven. (No 194, bl.193)
1782. an Helprig Winters voor 12£ boter(No194, bl.237) 3-1-8

(12 Mey 1789). Jan Wolters Benthem te Diever vraagt het uitgesaayt koren wegens achterstand pagtpenningen by Berent Berents te Dalen. 2 en 3 October geëxecuteerd door A. Vos en Berent Beerents. (No 192,61 423).

---

5 Maart 1790 heeft P o u w e l H a r m s B e n t h e m navolgent hantschrift laten protocoleeren:

"Verklare schuldig te weesen aan P a u l H a r m s B e n t h e m te Diever de somma van f. 25,- 30 Mey 1779 op te brengen.

Diever 12 December 1778

(no 193) Willem Lensen, pander.

Den 3 Meert (1787) heeft P o u w e l H a r m s B e n t h e m als hoofdmomber L u b b e r t u s J a n M i d d e b o s, H e n d r i k, en J a n A r e n t s F o l c k e r s als mede mombaeren over de ses minderjarige nagelatene kinderen van wijlen J a n A l b e r t s B e n t h e m en G e e s j e A r e n t s F o l c k e r s, den eed na landregte voor mij afgelegt.

Actum Diever. L. N i j s i n g h, Scholte 1787.

(no 193, bl.57)

Staet en inventaris des boedels en goederen door J a n A l b e r t s B e n t h e m en vrou naegelasten, door de mombaeren ten overstaen van mij Scholte opgemaakt.

Cap.1. Vaste goederen.

1/3 part van een plaats tot Oldendiever, door de weduwe van H e n d r i k J a c o b s meierwijze wordende gebruikt.
Een acker bouland op Heesenesch by Closterveen.
1/6 part van een half boerijen te Knoop(?)Loze.
Een aanpart in 2 plaatsjes te Wapse door J a n W a n n i n g e en R o e l o f M e i n d e r s meierwijze wordende gebruikt.
Nog een aanpart in eenig bou- en groenland te Dwingelo.

Cap.2. Tilbaere goederen.

o.a. een dosyn porcelein, 2 spoelkommen, een stelsel op de kaste.

Cap.3. Uitstaende Crediten.

Cap.4. Schulden tot laste des boedels.

o.a. Erfgenamen van J a n A l b e r t s alleen schuldig aan de hoofdmomber wegens een overgenomen brief van A l b e r t W i t h o l t's weduwe .... f. 50- 0- 0
en aen rente aen deselve betaalt .... " 20- 0- 0
Nog bij dese en geene gelegenheyt door de hoofdmomber aan J a n A l b e r t s geleend ruim .... " 100 - 0 0
Nog competeert de hoofdmomber Pouwel Benthem van wijlen Jan Alberts erfgenamen, Harm Jans Folckers en de weduwe van Roelef Roelefs .... " 115 -0 0
rente tot Mey 1787 .... " 24- 3- 0
Aan M e i e r W i t h o l t schuldig .... " 50- 0- 0
rente tot Mey 1787 .... " 4- 10- 0

Cap.5. Lijfstoebehooren van J a n A l b e r t s B e n t h e m.

o.a. 24 silveren hemtsknoopen.

Lijfstoebehooren van der pupillen moeder.

12 hemden, waervan Femmegien en Aeltien ieder 2 hebben gekregen; blijven de overige 8 hemden tot voordeel der andere pupillen.

Cap.6. Linnen.

19 laekens waervan Femmegien drie.
19 Kussensloopen, waarvan Femmegien 2 paar.

Silver.

Aldus na beste weten en kennis onder de inventarieele clausulen opgemaekt en door mij Scholte en mombaeren getekent. Actum 3 Meert 1787. L. Nijsingh. Scholte 1787.

Pouwel Harms Benthem,
Hendrik Arents Folckers,
Jan Arents Folckers,
Lubbartus Jans Midelbos.

(no 193, bl.57)

Harm Folckers en kinderen van Jan Alberts (Benthem) zijn schuldig aan de Schultis L. Nysing te Diever wegens de armoet angekogt van de weduwe en kinderen van Roelof Roelofs :......

	gl.st. p.
het eerste termijn en 80e penning	178- 3- 2
een jaar rente tot Mey 1791	5- 6- 8
hierbij het tweede termijn ad..................................	163- 5- 0
nog een deselve wegens Oldendiever betaalt	225- 0- 0
	571-14-10
waarop te korten zodanige 87-0-0 als zij ontvangen hebben van Berent Winters, voor 2 weiden in de holte, dus	87- 0- 0
	484-14-10

Wij ondergeschrevenen Harm Jans Folckers en Pouwel Harms Benthem in qualitate als hoofdmomber over de kinderen van wijlen Jan Alberts Benthem, verklaren voornoemd bedrag aan schulte Nyssing schuldig te zijn.12 Mey 1791.. (no 193, bl.59)

(volgt) : De 11 Februari 1793 heeft Jan Alberts Folckers als hoofdmomber over Jan Alberts' kinderen der kinderen aanpart in dit capitaal betaalt.................................... 242- 7- 5

(no 200-)

Den 6 Februari (1793) heeft Jan Arent Folckers als hoofdmomber in plaets van wijlen Pouwel Harms Benthem voor de minderjarige kinderen van Jan Alberts Bentemen in plaats van Jan Arents Folckers, Jannes Tyssyng als medemomber van gemelde kinderen den eed na landregte voor mij afgelegt. Actum Diever 6 Febr.1793.

(no.193, bl.165) L. Nijsingh. Scholte 1793

(volgt :) Actum in den gerigte te Diever 6 Februari 1793.
De kist van Pouwel (Harms Benthem) in praesentie der mombaeren over Jan Alberts' kinderen, Jan Joosten van Urk, Jan Wolters Benthem en Meier Witholt als volmagt van Arent Witholt, en cons., geopent sijnde is daer in bevonden :
o.a. het testament van Pouwel Benthem welke openlijk is voorgelesen.

o.a. afkoop van Middelbos erfgenamen.

dito van Jan Wolters (Benthem).

aan diverse gelden in zakjes............................... f.417-17-14
Geld van Jan Alberts kinderen bevond in
een klein kistjen.. " 10- 8-14
nog in een vakjen.. " 20-11- 4

Aldus getekent in waerheit oirconde

6 Febr.1793. L. Nijsingh. Scholte 1793
Jan Arents Folck evr s. M. Witholt in qu^ltr^.
Barts Middelbos.

Dit is Jan van Urks merk. (no.193, bl.165)
(volgt) : in de kiste van Jan Alberts (B.) bevinden
16 laekens, enz.

aldus geinventariseert 6 Februari 1793.
(no.193, bl.165) (onderteekening als boven.)

Momberrekening door Meier Witholt in qualitate als volmagt van Arent Witholt en susters to Mindertsga (Fr.) Bartelt Middelbos, Jan Wolters Bentem en Jan Arents Folckers als hoofd mombers over de kinderen van wijlen Jan Alberts Bentem voor zoo verre nog minderjarig syn, als erfgenamen van wijlen Pouwel Harms Bentem gewesen hoofdmomber over Jan Alberts B's kinderen, aan de medemombaren, ten overstaan van de scholte gedaan. 22 Februari 1793

(Get.): M. Witholt in qualiteit. Bartelt Middelbos. Jannes Tissyng, Jan Wolters Benthem. Jannes Hendriks Folckers en per order myns vader Jan Arents Folckers.

(no 194, bl.431). L. Nijsingh. Scholte 1793.

10 Januari 1794. Momberrekening door Jan Arents Folckers als hoofdmomber over de kinderen van wijlen Jan Alberts Benthem aan de medemombaren Hendrik Arents, Barts Middelbos en Jannes Tissing (bl.446).

Jan Joosten getrouwd aan Femmegien Benthem krijgt syn aandeel ad 50 glds. uit de erfenis van Poul Benthem hun oom. (bl. 450).

Vervolg momberrekening van Jan Arents Folckers
&c. (Bl. 483)

---

7. Het burgerboek van Steenwijk.

1612. A l b e r t   W o l t e r s voor sich en syne kinderen de burgerscap gewonnen.

1608. T y m e n   W o l t e r s voor sich en syne kinders.

1637. L u i t g e n   H a r m s van Anssen 12 1/2 goltg.

7 Mei 1638. "W o l t e r   H a r m s voor sich en syne kinderen de borgerscap gewonnen en den borgeedt gepresteerd, ook reeds thesaurier betaelt 25 ggl."

15 October 1661. L u c a s   J a n s e n   B e n t h e m groot burgerscap, getrouwt met burgersdochter, betaalt 50 gglds. -&c.-

8. De "kerkeboeken" van Diever, Wapserveen, enz.

a. Diever.

Op belijdenis aangenomen:1743. A l b e r t   W o l t e r s van Leggelo; 1761. W o l t e r   B e n t h e m j.m. van Diever;

1784 J a n   A l b e r t s   B e n t h e m; etc.

1693. Gedoopt L u t g e r t j e; vader W o l t e r   J a n s, moeder J a n t i e n;

1817. Geboren E g b e r t   B e n t h e m, zoon van W o l t e r   B e n t h e m;

1848. 25 November geb. J a n n e s   B e n t h e m, zoon van E g b e r t   B e n t h e m. &c.

b. Wapserveen. Trouwboek (1680-1811):

24 September 1730. J a n   G e r r i t   B e n t h e m, weduwman met J a n t i e n   B e r e n t s   G r o e n j.d. beide van Steenwijk, met attestatie van den heer S l u i t e r gecopuleerd.

9. V a n   D o o r n i n e k, Geslachtskundige aanteekeningen, Gecommiteerden ten Landdame van Overijssel, 1871, bl.518.

E v e r w i j n   (v a n)   B e n t h e m. Borgemeester van Kampen.

J a n   E v e r w i j n   (v a n)   B e n t h e m noemt in 1689 B e r n a r d   (v a n)   B e n t h e m, rigter te Nordhorn zijn vader.-

10. 't Schultengerechtsarchief, no 179. Havelte. Vledder.

Blz	Datum	Ten laste van	Ten behoeve van	Keurnoot
8	29 Maart 1644	Hermen B. met Ida Jans e.l.	Andries Steven met Aeltien e.1	
8	30 Mei 1649	Albert Benthem	Jacob Leffers met Geessien e.l.	(250 Car. gl.)
32	23 April 1682	Hermen Benthem	Bartelt Coops op Ruinerwold	
32	11 Juni 1682	Jan Mulder en Claes Jacobs	Lucas B.	Hermen B.
36	20 Juli 1683	Hermen Benthem	Anna Hullen huis vrouw van Michiel Tingen	(500 C. gl.) Lucas B.
74	2 Sept.1695	Hermen B. en Yda Jans e.l.	Borchert Lucas en Eva e.l.	(200 C.gl.)
75	4 Sept.1697	Hermen B. en Yda Jans e.l.en hun dochter Margrita B.	Arent Derriks met Geertien Warners, e.l.	
119	28 Jan. 1711	Wessel Tebbertman en Geessien Hilberts e.1	Foppe B. en Hillegien Vierkant e.l.	(500 C.gl.)
121	10 Jan.1713	Johan Struuck(a)B. ritmeester, en Alida Carpenter e.l.	Advt Roelof Oosting te Meppel en Anna e.1	Foppe B.
123	.. Febr.1710	id. en id.	Idriaan Groenewolt te Leeuwarden	
125	22 Mei 1714	Geert Raggers en Jacobien e.l.	Foppe B. en Hillegien Luygiens e.l.	Jan Struuck B.
128	15 Febr.1716	Tale Lamberts te Uffelte	id.	
129	15 Febr. 1716	Wybrant Joosten van Beilen, en Hendrik Claes van Ruinerwold, de eerste als administrateur en medemomber over de nagelaten kinderen van Wolter Bastiaens en Annigien(v)B.in leven e. l. te Beilen.	id.	Jan B.
130	30 Sept.1716	Wilhelm Rodolphi	Johan Struuck(a) B.	
135	22 Nov. 1718	Hermannes Tebbertman en Geertruyt e.l.	Foppe B. en Hillegien Luygiens e.l. id.	Jan Struuck B.
139	2 Sept.1720	Willem Assen en Geertruyt Struuck e.l.	id.	
142	1 Mei 1722	Jan Wolters en Luytjen Roelofs e.l.	id.	
146	22 Dec.1722	Thaale Lamberts	id.	
"	"	Marchien Jans Wed. Jan Jans	Foppe B.	
151	31 Mei 1723	Johan Struuck(v) B. met Alyda Margrieta Carpenter e.l.	Foppe B. en Hillegien Luygiens e.1	

Blz	Datum	Ten laste van	Ten behoeve van	Keurnoot
298	23 Juni 1741	Hendrik Jans Kruyt	Foppe B.	
332	26 Dec. 1746	Derk Arents te Hesselte	id.	
332	17 Mei 1746	id.	Lucas B. en Henrikien Jans e.l.	
335	20 Mei 1746	id.	Lucas Benthem van Oversinga (zie blz41)	
351	16 Nov.1751	Meyne Willems te Nijeveen	Foppe B.	
374	5 Febr.1760	id.	Foppe B. te Havelte	
370	8 Febr.1758	Jan Klasen te Uffelte	Lucas Jans Benthem te Havelte	
372	8 Dec. 1758	Roelof Henricks Schoenmaker	id.	
442	20 Juni 1765	Geertien Arents Wede. Hendrik Jans en haar zoon Jan Hendriks	Lucas B. en Hinte Hendriks Wede Lucas Jans Dedden	
523	17 Mei 1765	Claas Egberts Brouwer te Vledder	Lucas B. te Havelte	

18	19 Mei 1680	Acte van overdracht door Hendrik Groen aan Michiel Tingen en Anna Benthem e.l. van een paardeweide 2 dagmaat en 3 vierendeel hooiland en een koeweide in Struuck 'sweide.	
"	"	id. id. van 5 koeweiden in Struucksweide	
32	20 Mei 1682	Overdracht door Joan Jacob Wisman en Dorothea (v) Benthem e.l. aan Jan Roelofs schoolmeester en Femmechien Jans e.l. van een peerdeweide en een akker bouwland op Havelter-esch genaamd Langeacker.	
34	19 Dec.1682	Lucas Benthem een stuk groenland, het oude Boerveentien gekocht uit den boedel van Captein wijlen Struuck.	Lucas B. "
19	20 Juli 1680	Overdracht van Hermen Benthem met Ida Jans e.l. *van een woertien; de paddeacker; de Lange acker; het Nye lant en 3 dagmaten "over de Aha": erfburen Lucas Benthem en Borchert Lucas.	
277	13 Nov.1737	Testament van Foppe Benthem zijn goederen vermakende aan "Lucas Benthem een zoon van Jan Harms Dedden en Margien Henriks". N.B. Dit testament is den 6 Februari 1754 geroyeerd als zijnde toen "vernieuwd"	

*aan Michiel Tingen met Anna e.l.

11. Grondschattjngsregister Havelte.

a. 1642. (Reg.no 845).

De Luytenant Benthem:	9 mudde boulandt	f	1260-0-0
	6½ dachmaet hoijlandt.	"	1300-0-0
	¼ en 1/16 waerdiels.	"	1187-0-0
	2 koeweyde in de osseweyde	"	630-0-0
	noch 1 koeweyde in Mastebroek	"	150-0-0
11	Huys hofte	"	800-0-0
		Totaal f	5327.-
Peter Benthem:	2 mudde 3 spint boulandt adf140 't mud ...	f	305-0-0
	2½ dachmaet hoijlandt	"	500-0-0
	Huys hoff.	"	200-0-0
		Totaal f	1005-0-0
Geert Benthem:	7 mudde 1 schepel boulandt.	f	1015-0-0
	4 dagmaet 1½ vierl dag hoijlandt"		875-0-0
	½ vierlen waerdiel	"	475-0-0
	Huys hofte	"	225-0-0
		Totaal f	2590-0-0
Albert Benthem	1 mudde 3 schepel 2 spint boulandtf 4½ dachmaet		262-0-0
	hoijlandt	"	900-0-0
	2 koeweide in de esseweyde.	"	630-0-0
	Huys hofte.	"	300-0-0
		Totaal f	2092-0-0
Harmen Benthem	20 mudde boulandt	f	2800-0-0
	15 dachmaet hoijlandt	"	3000-0-0
	½ waer en 1/32 diel.	"	2018-0-0
	noch een koeweyde in Mastenbroek.	"	150-0-0
	Huys en de hofte met een koolhof.	"	600-0-0
		Totaal f	8568.-

b. 1741 (Reg.no 858).

1 o . "Staat van huizen en landerijen, waarvan geen schatting wordt betaald, opgemaakt door den Scholte en Schatbeurder L u c a s A l b e r t s B e n t h e m ."

2 o . Staat van nieuw getimmerde huizen.
Tot Havelte is voor een jaar of twintig afgebroken een boerenhuis van Harm Benthem hetwelk door de heer ritmeester Benthem aan zijn huis is weer vertimmert en het overige is door deselve verkoft.

Lucas B.	Een nieuw schaephok lank 2 vak wijt 20½ voet	f	20-10-6
	De Geren 147½ roe 't Dagmaet (40000 el)		
	op 50gl. Getaxeerd	"	18-8-6
		Samen f	38-18-12
Foppe B.	getimmerte, aangraving by een kampen 3 gorens en		
	om de Kooy	f	452-19-14

12. ') Uit andere bronnen.

a. Uit het copulatieboek van Steenwijk:

3 Mei 1716. J a n G e r r i t B e n t h e m en P r o n i c a v a n d e V e l d e, beide alhier.

3 September 1730. J a n G e r r i t B e n t h e m geproclameerd met J a n t j e B e r e n d e G r o e n van Steenwijk.

23 Juli 1730. T h y m e n B e n t h e m. jm. van Steenwijk en D i n a F r e d e r i k a jd. van Zwolle.

De vorige elf groepen aanteekeningen van blz.48 tot hier heb ik te danken aan Mr. A. S. Miedema te Haarlem op wiens last zij voor onderzoekingen van verschillende families (Witholt, Winters. Oving, (van) Benthem, ter Horst, enz.) tegelijk werden geëxcerpeerd uit de R Rijksarchieven te Assen en te Zwolle, voornamelijk uit de Drentsche gerechtelijke uitspraken en uit de Steenwijker en Havelter acten van Schout en Keurnooten.-

B I J L A G E 2

Aanteekeningen

uit het

Register van Charters en Bescheiden berustende bij de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis te Zwolle, bewerkt door Mr. A. Baron van Dedem. Kampen 1913.

No.158.1496.28 Mei.

Magescheiding tusschen J o h a n en H e r m a n H a g e n, gebroederen te Vollenhove. J o h a n krijgt 39 gieën uitterdijk, enz. belend ten westen de zee, ten oosten het Rot. H e r m a n krijgt het erve de Haer, belend de Hagenstege en den Bentweg, de erven van A r n d S l o e t, enz. bij de stad.

No.291.1701.9 Augustus.

Rekening van ontvangst en uitgaaf van de erfgenamen van de Voorst en de Benten te Vollenhove, wegens het maken van de hoofden en het paalwerk aan de Voorst.- (zie de kaart op blz.30).

No.315.1556.3 October.

J a n v a n L i g n e, graaf van A r e m b e r g, Stadhouder van Groningen, Vriesland, Drenthe, Coeverden, enz., benoemt namens den koning van Spanje, G e e r t B e n t h e m tot schout van Koekange, Pesse, Echten en Anssen.

No.321.1575.20 Juni.

J o h a n T h i a s en F e m m e zijne vrouw, verkoopen aan G h e e r t B e n t h e m eenen akker bouwland, groot ruim twee mudden lands, gelegen op Hesseler esch onder "die clocke van Havelte" belend ten zuiden de algemeene buurweg on ten Noorden L u i t g e n T e n n i n g h e.

"Hieraff den stock gelecht" naar Drentsch landrecht voor twee erfburen in Hesselte, n.l. J o h a n R e m m e l t s en C l a e s R o l o f s.

No.343.1625.22 November,

G e r a r t S t r u i c k, schout van Havelte en twee erfburen, n.l. J a c o b P i e t e r s E p p i n g e en H e n d r i c k M e y l o f f s, verkoopen aan C l a e n s A r e n t s T i j d i n, H e r m a n B e n t e n, P i e t e r P i e t e r s en A n n a H e n r i x dochter, weduwe van J a n T y m a n s, een stuk meentegrond op de Leemcuile, belend ten Westen aan E p p i n g e "Koelhoirden", breed omtrent 5 roeden, strekkende noordwaarts tot aan den Brinck.

No.353.1641.23 April.

G e u k e n M e u w e s en G r i e t e zijne vrouw, verkoopen ten overstaan van J o h a n S t r u i c k v a n S t e e n b e r g e n, schout van Havelte, en twee erfburen, aan J a n H a r m s B e n t h e m en zijne voorkinderen bij zalige P y e t e r t y e n L u i t g e n s verwekt, twee koeweiden in P y e t e r s buytenstenn Camphen weyde, strekkende van Slagersweg tot in de Leysloot belend ten Zuiden O l t h u y s en ten Noorden M o n n i c k e n.

No.354.1641.23 April.

Ten overstaan van Jan Struick van Steenbergen, schout van Havelte, verkoopt Jan Bartels aan Jan Harms Bentem en zijne twee voorkinderen, bij Pietertien Luytgens d. verwekt, een derde part in de z.g. Comingsweide te Havelte, in de dorpsweide, strekkende van den Slageweg tot in de Leisloot.

No.364.1652.7 November.

Ten overstaan van Rychardt Ketel, schout te Diever en Wapsterveen, geven Luitjen Jans c.s. Jan Snoeck en jonge Geert Jansz, volmacht om op den aanstaanden "Lottinck", die 10 November 1652 te Rolde zal worden gehouden namens hen, in rechten of in der minne te procedeeren tegen Johan Struick, secretaris der Landschap Drenthe.

No.365.1654.11 December.

Testament van Hermen Benthem, ten voordeele van zijnen zoon Jan Snoeck Benthem, opgemaakt ten overstaan van Jan Struick van Steenbergen, schout van Havelte en keurnooten Jan Coops en Henrick Jansz Luderinge.

No 366.1656.2 Februari.

Ten overstaan van Johan Struyck van Steenbergen, schout van Havelte en Vledder, verkoopen Jan Claes Tyen, en Jentien, wed^e^. van Geert Claes Tyen, aan Jan Snoek en zijn zoon Luitgen Benthem met Evertien zijne vrouw, een Coolgaarde op de Leemcuilen in Opsinge, nelend koopers te oosten en Jan Vaarten Westen.

No 367.1656.12 Juni.

Tymen Jansz. met Gees zijne vrouw en Jan Jansz zijn broeder, vrijgezelle, verkoopen aan Jan Snoeck en zijn zoon Luitgen Jansz Benthem en Evertien diens huisvrouw, een gaardje (gorentyen) gelegen aan de westzijde van Oversinge (Opsinge) op de Leemcuilen, en ten oosten belend door koopers zelve. "Hieraff den stock gelecht voor Joan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en twee erfburen.

No.368.12 Juni.

Jan Peters Jan Vaar, "vrijgezelle" verkoopt aan Jan Snoeck en zijn vrouw, Luitgen Benthem, en Evertijen diens vrouw, een gaardjen "goerentyen", aan de westzijde van Opsinge op de Leemcuyle, belend koopers ten O. en ten W. "Den stock gelegt" voor de E. Joan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en twee erfburen.

No.369.1656.22 November.

Ten overstaan van Jan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en Vledder verklaren Henric Claesz en Jentyen zijn vrouw, dat hun vader Jan Snoeck Benthem hen afgekocht en uitgedeeld heeft alles wat zij uit hunne moederlijke nalatenschap hadden te vorderen.

No.370.1657.14 November.

Jan Lubbers, momber van Weyntien, weduwe van Jacob van Soest en haar oudste zoon Peter Jacobs, Jan Peters van Blokzijl, voogd over de overige kinders van voornoemde echtgenooten, verkoopen aan Luytgen Bentem en Evertien zijne vrouw een half mudde bouwland op Hesseler Esch, op de Braecke, belend ten O. Geuchien Meeuwersz's, erfgenamen en ten westen koopers zelve. Hieraff den stock gelecht "voor Johan Struuck van Steenbergen, richter te Havelte en van Vledder. (Is ook geteekend door Hermen Benthem).

No.372.1658.

Geert Alertsz. en Frensken zijne vrouw, verklaren dat zij door hunnen broeder Jan Benthem en diens zoon Luitgen, geheel zijn afgekocht van alles wat hun toekwam uit de nalatenschap van Hermen Benthem en diens echtgenoote Gryete. Een en ander geschiedt ten overstaan van Jan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en twee erfburen, Roelof Jansz. en Peter Jacobs.

No.373.1659.7 Mei.

Jacob Hendrix en Geert Wolters, verkoopen aan Luytgen Benthem en Evertien zijne vrouw, ongeveer twee dagmaten hooiland op Hesselter made, Strekkende van het Oude diep in het Nieuwe diep, bij het Maescutt, belend ten O. de Monniken en ten W. Lambert en Egbert Warners. Hieraf den stok gelecht voor Joan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en Vledder, en erfburen: Peter Jacobs van Soest en Thymen Jansz.

No 374.1659.4 September.

Ten overstaan van Joan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en twee erf buren, verkoopen Lambert Talen en Griete zijn vrouw, 1/3 koeweide of eer koeweide om het derde jaar, op Spaansweide, strekkende van 't Slagepak tot in de Woltsloot, aan Jan Snoeck Benthem en diens zoon Luitgen Benthem en Evertien zijne vrouw.

No.375.1659.5 November.

Meyloff Hendrix en Marichyen zijn vrouw verkoopen aan Luitgen Benthem, diens vrouw en vader Jan Benthem, ten overstaan van Joan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte, eene volle paardeweide in Havelter marke en eenige stukken bouwland op Hesseler Esch.

No.376.1659.20 November.

Transport van twee koeweiden op Spaansweide te Havelte, strekkende van het Slagepad tot in de Leysloot, door Jan Jansz met Hillechien zijne vrouw, aan Luitgen Benthem met Evertyen zijne vrouw, ten overstaan van Joan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en Vledder.

No.377.1660.1 Mei.

Joan Dannenberch en Nicolaas Coobs als voogden van den minderjarigen manhaften Cobius van den Veene, verkoopen aan Jan Snoeck Bente zijn zoon Lucas Jansz Bente, een erve en goed gelegen in de marke van Havelte, belend koopers en Geert Jansz en twee dagmaten hooiland in Hesseltermade, belend ten O. Luitgen Bruins en ten W. Monnicken. Een en ander geschiedt ten overstaan van Johan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en erfburen.

No 379.1661.19 Mei.

Jan Hendrix Vedder Tyen en zijn zoon Hendrik Vedder, verkoopen aan Jan Snoeck Benthem en zijn zoon Luitgen Benthem, een half mud bouwland, gelegen op de Braecke, belend ten O. J. Struuck van Steenbergen en ten W. aan koopers zelve.
Hieraf den stock gelegd voor J. Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en Vledder en twee erfbuyren als: Jan Jansz. en Hendrick Meyerinck.

No.382 1668.12 April.

Jan Janssen en Hillichien zijne vrouw verkoopen ten overstaan van Joan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en twee erfburen aan Lucas Benthem en Marricken zijne vrouw, ongeveer drie schepel bouwland op Hesselter Esch, genaamd de Neerbraecke, belend Koopers.

No 384.1676.27 Februari.

Albert Jansz met zijn oudsten zoon Roelof Alberts, verkoopen aan Mr. Nicolaas Boelens, burgemeester van Steenwijk en zijne vrouw Claesien Smeenge, 2½ mudde bouwland op Hesselter Esch in Havelte, belend Albert Jansz ten N. en Hendrik Frerix ten Z. "Hieraff den stock gelecht" voor den E. Gerhart Struuck, schout van Havelte en twee erfburen.- ("op den rug: Ick ondergeschreven cedere desen brief ten profijte van Lucas Benthem sonder aanig recht daer aen te behouden. Steenwijck den 22 Martii 1680. N. Boelens").

No 385.1676.16 Mei.

Karst Everts c.s. verkoopen aan Lucas Bentem en zijne vrouw Maria Focken, eene koeweide op Frerikx weide onder Havelte, belend ten O. Mulders erfgenamen en ten W. koopers zelve. "Hieraff den stock gelecht" voor den E. Gerhart Struuck, schout van Havelte en Vledder, en erfburen als Hermen Benthem en Hendrick Roelofs.

No 386.1677.24 Mei.

Jan Struuck van Steenbergen, oud-schout van Havelte, en Aeltien Hiddinge zijne vrouw, verkoopen aan Lucas Benthem en Maria Focking zijne vrouw, anderhalve koeweide op Frericks weyde in Havelte, strekkend van het Slagepad tot in de Leijsloot, belend aan koopers zelve. Den stock gelegd voor Gerart Struuck, schout van Havelte en erfburen.

No.387.1677.November.

Verzoeke tot pandbeslag tegen G. Jans Kruyt voor het gericht in Havelte, door Lucas Benthem.

No.388.1677.30 November.

Jan Wolters en Luttien zijne vrouw, verkoopen aan Lucas Benthem en Maria Fockinck zijne vrouw, twee koeweiden in Wesselsweide, strekkende van het Slaegepatt tot in die Wolt Ae., ten overstaan van Gerrit Struuck, schout van Havelte en Vledder.

No.390.P.1679-1680.

Procureursrekening van C.H. Lemker, ten laste van Lucas Benthem, wegens rechtsgeleerden bijstand tot het verkrijgen van betaling van eene assignatie ten laste van Burgemeesteren van Kuinre, waarvan de ontvanger Vriesen de penningen had ontvangen, maar in gebreke bleef te betalen.

No.395.1684.16 Juli.

Ten overstaan van Jan Albert Sichterman, schout van Havelte en Fledder, verkoopt Warmolt Lunsinge, rentmeester van Dickninge, daartoe gemachtigd door Drost en Gedeputeerden der Landschap Drenthe, aan Luitgen Benthem en Maria Foppens zijne vrouw, twee koeweiden op Wesseleweide en eenig bouwland, alles in Havelte, bezwaard met 5 schepel rogge, ten profijte van het klooster Dickninge.

No 396.1684.24 October.

Ten overstaan van Joan Albert Sichterman, schout van Havelte en Vledder, verkoopen Albert Claesen en Hillechien Herms, aan Lucas Benthem en zijne vrouw Maria Foppen (Fokkink) twee koeweiden in Havelte op Wesselweide, belend ten O. en ten W. de koopers zelve, en strekkende van den Slagenweg tot in de Leijsloot.

No.402.1688.14 December.

Peter Rogger en Jacob Meyloffs c.s. verkoopen aan Lucas Benthem en Maria Foppes zijns vrouw een huis met vier akkers land, in de marke van Havelte, genaamd de Bulre.

No.424.1743.29 Augustus.

Acte van opening van het olografisch testament van Maria Foppes, weduwe van Lucas Benthem, opgemaakt ten overstaan van het scholtengericht te Kuinre.

No.429.1752.15 April.

Duplicaat eener citatie of dagvaarding van Georg Langenhert, Dijkgraaf van het bedijkte ronde Broek in Kuinre, uitgebracht tegen Foppe Benthem om ter bestemder tijd te komen op een bijster eind dijk om het ronde Broek, ten einde met de 13 andere "naast gelandeten" te delibereeren over het, geven van dat "bijster eind dijks".-

No.859.1696-1699.

Register op papier van 44 bladen bevattende de opmeting en ten naamstelling van de onderhoudsplichtige perceelen en eigenaren van

a.de Barsbekerdijk.

b.de Bentdijk,

c. de Cuinderdijk.

d. de Beulakerweg, enz.

h. het Mennawerk van Bentdyck.

II.

D E   N O R D H O R N S C H E   o f   P R E D I K A N T E N - T A K

der

Familie B e n t h e m

a .

D E   D W I N G E L O S C H E   T A K

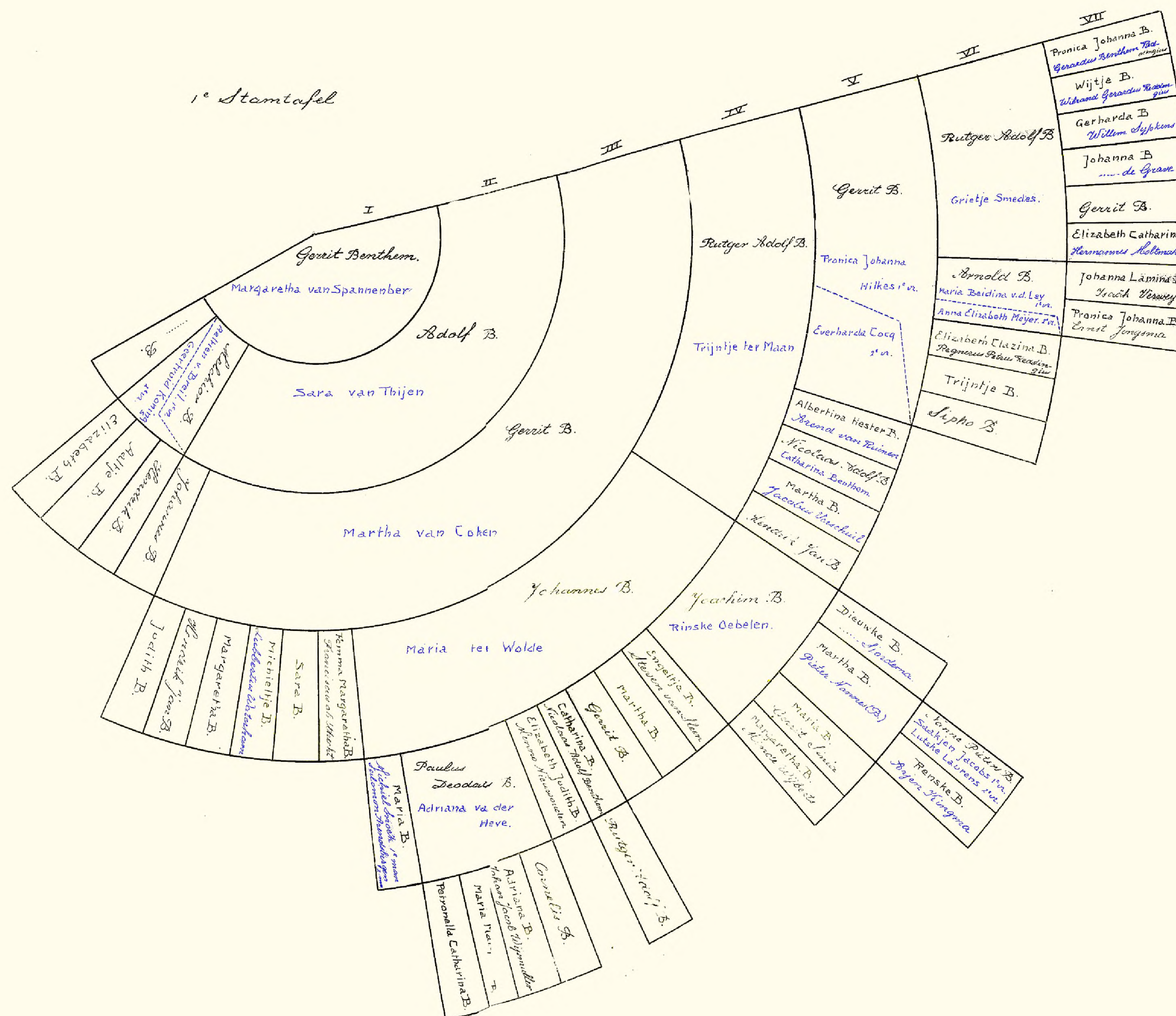
of

de afstammelingen van A d o l f   B e n t h e m ,
Predikant te Dwingelo

van 1629 to 1654

1e Stamtafel

20.

Kaartje behoorende bij den

Dwingeloschen tak van 't geslacht Benthem

3o. Bijzonderheden aangaande de Personen en verwantschap met de Familiën B e n t h e m - R e d d i n g i u s

B e n t h e m - S y p k e n s, B e n t h e m - d e G r a v e

en B e n t h e m - J o n g s m a

1ste Generatie.

De stamzetel van den "Dwingeloschen tak" van het geslacht B e n t h e m is Nordhorn in 't Graafschap Benthem. Wij treffen daar namelijk den eersten bekenden vertegenwoordiger van dezen tak aan in

I. G e r r i t B e n t h e m, Organist te Nordhorn, die tot een aanzienlijk geslacht aldaar behoorde (zie blz. 14) en omstreeks het jaar 1600 in het Huwelijk trad met

M a r g a r e t h a v a n S p a n n e n b e r g;

uit dien echt sproten, voor zoover wij weten, 3 zoons: a. A d o l f, b. M e l c h i o r en X . . . .

a. A d o l f B e n t h e m, volgt beneden onder II,s.

b. M e l c h i o r B e n t h e m, volgt op blz. 107 onder II2

X. . . . B e n t h e m, organist te Kampen.

2e Generatie

II.s. A d o l f B e n t h e m, zoon van G e r r i t B e n t h e m, Organist te Nordhorn, en M a r g a r e t h a v a n S p a n n e n b e r g

geb. vermoedelijk te Nordhorn omstreeks 1608,
overl. 4 Maart 1659, te Dwingelo,

studeerde aan de Hoogeschool te Groningen, waar hij als student werd ingeschreven met de woorden(A.S.A.G., blz.18):

"28 Junii 1627. A d o l p h u s à B e n t h e m.
"Bentheimnensis. Westphalus. Theol."

Na volbrachte studie werd hij Pedagogus (opvoeder) van de kinderen van den Heer van Welvelde en als zoodanig den 18 Juni 1629 bij het gewestelijk bestuur te Assen aanbevolen voor de vervulling van het vacante predikambt te Zuidlaren en voor dat te Vries; kort daarna werd hij beroepen te Dwingelo; nadat hij den 13 October 1629 met goed gevolg was geëxamineerd en acht dagen later, den 22 October 1629 dat beroep was geapprobeerd, aanvaardde hij dat ambt, dat hij, voor zoover zijn gezondheidstoestand het hem vergunde, met de meeste nauwgezetheid waarnam. Wegens langdurige ziekte werd hij na 25-jarigen dienst den 31 October 1654 emeritus verklaard. Hij stierf 5 jaar later.

Den 20 Januari 1633 komt genoemde A d o l f B e n t h e m voor als "Gildebroeder tott St. Anthonius gilde", eene instelling, welke, na het doordringen der Hervorming te Dwingelo, aldaar in stand bleef en die thans nog bestaat, hoewel eenigszins gewijzigd (Zie hierover: "De Oude Tijd", Jaargang 1869, blz. 238,271 en vv., en Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijsel IX, blz. 338)

Een uitknipsel (uit een krant ?) meldt daarover:
" Te Dwingelo (Drente) bestaat een St. Antoni-gilde, dat reeds dagteekend uit het begin der 17e eeuw. Op elken 17en Januari houdt het Gildebestuur bestaande uit 12 leden, eene zitting, om de huren en pachten van de nogal belangrijke eigendommen van het gilde te innen. Des avonds worden den geld en kleedingstukken uitgedeeld aan behoeftigen uit de gemeente, die niet door de Diaconie worden ondersteund.

Verder wordt uit de fondsen aan arbeiders en kleine landbouwers, die eenig verlies geleden hebben in hunne stallen, dikwijls een renteloos voorschot gegeven."

Adolf Benthem trad in 1629 of 1630 in het huwelijk met "Juffer"

Sara van Thijen;

uit dien echt zijn ons twee kinderen bekend: a. Gerrit of Gerhardus en b Johannes.

a. Gerrit Benthem, volgt onder III;

b. Johannes Benthem,

geb. te Dwingelo omstreeks 1640,
overl. in December 1672;

waarschijnlijk ging hij te Groningen op school; hij werd er althans aan de Hoogeschool ingeschreven als student met de woorden (A.S.A.G, blz. 88):

"18 Maii 1661. Joannes Benthem,
" Groninganus, Theol.

Na volbrachte studie kon hij zich wegens zijne slechte gezondheid niet beroepbaar stellen vóór 1670. Twee jaar later werd te Rodenwolde een beroep op hem uitgebracht; hij werd daarop den 11 December 1672 met goed gevolg geëxamineerd; hij stierf echter eenige dagen daarna, zoodat het hem niet vergund werd in dienst te treden. Hij was niet gehuwd.

3e Generatie.

III. Gerrit Benthem, zoon van Adolf Benthem Predikant te Dwingelo, en Sara van Thijen,

geb. in 1630 te Dwingelo,
overl. te Steenwijk 4 September 1698,

werd te Groningen als student ingeschreven met de woorden:

"24 April 1649. Gerhardus Benthem.
"Phil. (A.S.A.G.blz.59)

Hij volgde zijn vader den 1 November 1654 op als predikant te Dwingelo en later ook als Gildebroeder van 't St. Antonius-gilde, in welke betrekking hij in 1662 in "de Oude Tijd" t.a.p. voorkomt. In 1660 was hij voorzitter van de Classis Meppel.

Bij den inval van de Munsterschen in 1672 week hij uit naar Steenwijk, keerde vandaar wel terug naar Dwingelo, doch vertrok nog in 't zelfde jaar voor goed naar die versterkte Stad, nadat hij daar een wettige beroeping had ontvangen. Hij wijzigde toen ook het familie wapen en gaf het een religieus symbool, zooals wij op blz.18 vermelden. Tot aan zijn dood, dus 26 jaar lang, bleef hij te Steenwijk werkzaam.

Deze Gerrit Benthem huwde in 1662 met "Juffer"

Martha van Coten,
dochter van Jan van Coten te Zwolle en Femmegje Berends,

geb. te Zwolle in 1640,
overl. 2 Augustus 1720, 80 jaar oud.

Uit hun echt sproten 8 kinderen, 3 zoons en 5 dochters ;
a. Rutger Adolf, b. Johannes, c. Femma Margaretha, d. Sara, e. Michieltje, f. Margaretha, g. Hendrik Jan, en h. Judith

a. Rutger Adolf Benthem, volgt onder IV,1.

B. Johannes Benthem, volgt onder IV,2.

c. Femma Margaretha Benthem,

geb. te Dwingelo 4 Juni 1670,
overl. 12 Februari 1752, 81 jaar oud,

huwde den 24 Juli 1698 met

Franciscus ab Utregt, winkelier te Zwartsluis, zoon van Henricus ab Utregt, Predikant te Beulake, overl. vóór 20 October 1720, wien zij verscheidene kinderen schonk.

d. Sara Benthem,
ongehuwd overl. nà 26 December 1720.

e. Michieltje Benthem,
overl. na 30 October 1720, (blz.100)

huwde met

Lubbertus Waterham, van 1686 tot aan zijn dood 28 Januari 1724 Predikant te Beulake.

f. Margaretha Benthem,
ongehuwd overl. na 26 Dec. 1720 (blz.100)

g. Hendrik Jan Benthem,
overl. te Steenwijk November 1720,

studeerde in de geneeskunde aan de universiteit te Utrecht, alwaar hij als student werd ingeschreven met de woorden:

"1702. Henricus Johannes Benthem,
"Stenovico.Transisalanus."

Na volbrachte studie vestigde hij zich als Medic. Doctor te Steenwijk, waar hij met zijne zusters Sara en Margaretha samenwoonde. Van 1707 tot aan zijn dood was hij aldaar Burgemeester; den 19 Mei 1717 fungeert hij als keurnoot. Den 30 October 1720 maakte hij zijn testament (zie blz. 100) en stierf eenige dagen later.

h. Judith Benthem,
ongehuwd overl. vóór 30 October 1720.

4e Generatie.

IV.1 Rutger Adolf Benthem, oudste zoon van Gerrit Benthem, Predikant te Dwingelo, en Martha van Coten,

geb. te Dwingelo 10 Augustus 1666
over. Te Ruinerwolde 7 October 1725

studeerde aan de Hogeschool te Groningen waar hij als student werd

ingeschreven met de woorden (A.S.A.G.);

" 28 Augs. 1684. Rutgerus Adolphus Benthem,
"Drentinus. a.18.Phil. ')
"Gratis propter honorem parentis qui est pastor."

Na 19 jaar candidaat te zijn geweest stelde hij zich beroepbaar, en werd hij den 25 Juli 1709 beroepen tot Predikant te Ruinerwolde hierop werd hij den 12 September d.v. peremptoir (voor goed) geëxamineerd te Dwingelo en in October d.v. te Ruinerwolde bevestigd, waar hij tot aan zijn dood, dus 16 jaar werkzaam was.

Na 20 jaar (?) verloofd te zijn geweest trad hij den 14 November 1709 in den echt met "Juffer"

Trijntje ter Maan,
dochter van Klaas Warners ter Maan te Steenwijk en Albertje Haagswold,
geb. te Steenwijk 12 Februari 1676
overl. in 175...

die hem 5 kinderen schonk, 3 zoons en 2 dochters: a. Gerrit, b. Albertina Hester, c. Nicolaas Adolf, d. Martha en e. Hendrik Jan.

a. Gerrit Benthem, volgt beneden onder V.

b. Albertina Hester Benthem,
geb. te Ruinerwolde 23 mei 1713,
overl. in 176.., te Steenwijk,
huwde met

Arent van Ruinen,
zoon van Albert van Ruinen te Steenwijk, en Johanna Rosius,
overl. in 1791,

koopman te en Burgemeester van Steenwijk. Den 20 October 1753 vermaakten zij elkander het vruchtgebruik hunner goederen. Zij hadden 5 kinderen.

c. Nicolaas Adolf Benthem,
geb. te Ruinerwolde 21 Juli 1714,
overl. te Steenwijk 16 Januari 1800,

huwde den 29 Mei 1743 met zijne nicht

Catharina Benthem, dochter van Johannes Benthem, Predikant te Jukwerd, (zie beneden IV.2) en Maria ter Wolde,
geb. te Jukwerd in 1704,
overl. te Steenwijk 7 September 1782, 78 jaar oud.

Volgens het "Burgerboek" van Steenwijk had zij den 5 December 1741 als "ongehuwde dochter, geboren te Jukwerd (Jucquerd), het kleine burgerrecht gewonnen tot 35 glds." Na haar huwelijk vermeldt dat "Burgerboek": 7 October 1744. Niklaas van Benthem, 't halve groote burgerrecht als aan een groot-burgeresse getrouwt tot 35glds

Nicolaas Adolf Benthem had zich voor zijn huwelijk te Steenwijk gevestigd als mr. zilversmid en koopman in gouden zilverwerken en edelgesteenten. In 1752 was hij Diaconus der

') a = aetatis, leeftijd; a.18. = oud 18 jaar.

Gereformeerde kerk. Van 1787 tot aan zijn dood komt hij voor als Burgemeester van Steenwijk.

Zijn eenigst kind Rutger Adolf Benthem, geb. te Steenwijk in 1744, overleed op jeugdigen leeftijd.

d. Martha Benthem,

geb. te Ruinerwolde 12 Juni 1717
overl. te Steenwijk 10 Augustus 1788,

huwde den 29 mei 1746 met

Jacobus Verschuyl,

mr. zilversmid en koopman te Steenwijk; uit hunne echt sproten verscheidene kinderen.

e. Hendrik Jan Benthem,

geb. te Ruinerwolde 15 April 1723,
overl. te Steenwijk 25 September 1786,

vestigde zich als bakker te Steenwijk, kocht aldaar den 13 Mei 1749 het klein-burgerrecht voor 35 glds, werd daarna gemeensman en komt in 1750 voor als rentmeester van de Smadermansgoederen aldaar. Hij was niet gehuwd.

IV.2. Johannes Benthem, tweede zoon van Gerrit Benthem, Predikant te Dwingelo, en Martha van Coten,

geb. te Dwingelo in 1668
overl. te Jukwerd (Gr) in 1712,

studeerde aan de Hoogeschool te Groningen, alwaar hij als student werd ingeschreven met de woorden(A.S.A.G. blz.127):

"14 September 1686. Johannes Benthem
"Dwingelo. Drentinus. a.18.Phil."

Na volbrachte studie werd hij Predikant te Jukwerd in Groningen, wat hij tot zijn dood, dus ongeveer 20 jaren bleef.

Hij huwde den 3 Februari 1695 met "Juffer"

Maria ter Wolde

dochter van Dr. Joachim ter Wolde, Geneesheer en Burgemeester te Steenwijk, en Catharina Reuffert,

geb. te Steenwijk in 1671,
overl. 23 Mei 1713 te Steenwijk, waar zij zich na den dood van haar man weer te midden van hare familie had gevestigd; zie blz. - .Zij schonk hem 8 kinderen, 3 zoons en 5 dochters:
a. Joachim, b. Engeltje, c. Martha, d. Gerrit,
e. Catharina, f. Elisabeth Judith,
g. Paulus Deodatus, en h. Maria

a. Joachim Benthem,

geb. te Jukwerd omstreeks 1697
overl. te Morrha bij Dokkum in 1737,

werd in 1720 Predikant te Morrha, alwaar hij 17 jaar stond. Hij huwde met

Rinske Oebelen,

bij wie hij 5 dochters verwekte: 1e. Dieuwke Benthem,

gehuwd met den procureur Sjordema ; 2e. Martha Benthem gehuwd met Pieter Nannes ; 3e. Maria Benthem, gehuwd met Gerrit Sinia ; en 4e. Margaretha Benthem, gehuwd met Minde Wijberts. Zie Aanvullingen II Op blz. 102. De vijfde dochter Trijntje Benthem was niet gehuwd.

b. Engeltje Benthem,

geb. te Jukwerd in 1698,
overl. te Leiden 28 December 1760, 62 jaar oud,

huwde met Steven van Sleen, slager te Leiden.

c. Martha Benthem,

ongehuwd overleden bij haar zwager Van Sleen te Leiden.

d. Gerrit Benthem,

overleed op reis naar Oost-Indië; hij was niet gehuwd

e. Catharina Benthem,

geb. te Jukwerd in 1704
overl. te Steenwijk 7 September 1782, 78 jaar oud,

huwde den 29 Mei 1793 met haar neef

Nicolaas Adolf Benthem,

zie boven IV.l.c.

f. Elisabeth Judith Benthem,

geb. te Jukwerd in Augustus 1710

huwde met

Menno Nieuwouden, lakenkoopman. Haar tweelingbroeder

g. Paulus Deodatus Benthem ')

ontving bij zijn zwager Nicolaas Adolf Benthem of bij een ander familielid zijne opleiding tot fabrikeur van zilverwerken en vestigde zich daarna als zilversmid en koopman te Amsterdam, waar hij in 't huwelijk trad en verscheidene kinderen had. Ik ontmoette in 1887 op een oefeningsavond in een Gymnastieklokaal aldaar een zijner nakomelingen; ten minste een Benthem uit een oud - Amsterdamsche Familie. Zie voorts blz.18 en 19.

h. Maria Benthem,

geb. te Jukwerd in 1711,

huwde op zondag 8 Augustus 1734 met

Michiel Snoek, j.m. van Steenwijk, zoon van Jan Snoek te Steenwijk en Janna Heyden,

overl. vóór 16 Juni 1754, en hertrouwde den 28 Maart 1756 met

Salomon Arendsbergen.

') Zie "Aanvulling" op blz. 102

5e Generatie

V. Gerrit Benthem, oudste zoon van Rutger Adolf Benthem, Predikant te Ruinerwolde, en Trijntje ter Maan,

geb. te Ruinerwolde 8 Juni 1711,
overl. te Oldeholtpade 12 Januari 1779,

bezocht de Latijnsche school te Zwolle en daarna de Hoogeschool te Groningen, waar hij als student werd ingeschreven met de woorden (A. S.A.G. blz. 179)

"11 September 1730. Gerhardus Benthem,
"Steenwijk-Transysalanus. Theol."
"Gratis in honorum rever. Hoffstede."

Na volbrachte studie werd hij den 27 September 1735 door de Classis Meppel geëxamineerd en tot Proponent verklaard; tengevolge van zijn ziekelijk gestel stelde hij zich vooreerst niet beroepbaar. den 24 Juni 1741 werd hij aangezocht "om in de Gemeente van Olde en Nije holtpade, ter Idzert en Oldeholtwolde het werk van een Evangelist te doen, en den 2 Augustus andermaal tot S.S.M. Candidaat geëxamineert; waar op ten zelve dage de beroeping Classicaal wierdt goedgekeurd." Daarop hield hij, na den 27 Augustus te zijn bevestigd, den 3 September te Oldeholtpade zijne intreerede over 1 Cor.III:11. Hoewel meermalen elders beroepen bleef hij op deze standplaats werkzaam, totdat hij den 7 Juni 1778 op den preekstoel door eene beroerte werd getroffen, waarvan hij niet herstelde en aan welker gevolgen hij den 12 Januari 1779 overleed. In de Bijlage 3, blz.94, vindt men eene levensbeschrijving van dezen eenvoudigen geleerde, overgenomen uit de "Boekzaal der Geleerde waereld" 130e deel voor Juni 1779.

Gerrit Benthem huwde den 18 April 1742 met "Juffer"

Pronika Johanna Hilkes, dochter van Sipko Hilkes, Apotheker te Zwolle, en Elizabeth van de Velde

geb. te Zwolle in 1716
overl. te Oldeholtpade 7 November 1750;

den 17 Februari 1755 hertrouwde hij met "Juffer"

Everharda Cocq, van Zwolle,

geb. in 1706
overl. 20 Mei 1780, 74 jaar oud.

Terwijl deze laatste echt kinderloos bleef, had hij uit het eerste huwelijk 5 kinderen, 3 zoons en 2 dochters; a. Rutger Adolf, b. Arnoldus, c. Elizabeth Clasina en de tweelingen den e. Trijntje en Sipko, die den 11 Februari 1748 werden geboren en op zeer jeugdigen leeftijd stierven.

a. Rutger Adolf Benthem, volgt onder VI.1.

b. Arnoldus Benthem, volgt onder VI.2.

c. Elizabeth Clasina Benthem

geb. te Oldeholtpade 28 Maart 1746,
overl. te Engelum (Fr) 16 November 1808,

huwde den 9 October 1771 met

R e g n e r u s   P e t r u s   R e d d i n g i u s,

zoon van W i b r a n d u s   G e r a r d u s   R e d d i n g i u s, Predikant te Goinga (Fr), en W i j b k j e   A g a t h a   L u b e l e i j,

geb. to Goinga 23 September 1734,
overl. te Engelum 28 Februari 1808, 73 jaar oud.

Deze R e g n e r u s   P e t r u s   R e d d i n g i u s bezocht van 1749 tot 1752 de Latijnsche school te Leeuwarden, was daarna student aan het Athenaeum te Franeker, werd den 7 September 1756 Candidaat bij de Classis Sneek en in 1766 Predikant te Engelum (Fr), wat hij bleef tot aan zijn dood. Hij stotterde in het spreken vrij erg, doch dit hinderde hem niet op den kansel. Hij hield zich veel bezig met genealogische onderzoekingen en liet eene uitgebreide verzameling genealogiën van Friesche families na.

Uit hun echt sproten 2 dochters en 4 zoons; van de laatsten stierf één zeer jong, een tweede E g b e r t u s   L u b e l e i j   R e d d i n g i u s (geb. 7 November 1783, overl, 20 Juni 1860) stierf zonder kinderen na te laten; de beide andere zoons waren:

a. G e r a r d u s   B e n t h e m   R e d d i n g i u s,

geb. te Engelum 20 Juni 1774,
overl. te Assen 27 October 1844, 70 jaar oud,

werd in 1790 student aan 't Athenaeum te Franeker, den 7 Juli 1795 Candidaat, den 1 November 1795 Predikant te Minnertsga (Fr), in 1796 te Schildwolde (Gr), in 1807 te Waardenburg en Neerrijnen (Geld) en den 29 October 1809 te Assen, waar hij bleef tot aan zijn dood. In het "Nieuw Kerkelijk Handboek", jaargang 1880", blz. 125, wordt van hem gezegd: "Hij was een zeer geleerd man, die zich en als schrijver ter verspreiding van godsdienstige kennis, en jegens de godgeleerde wetenschappen, en in verschillende takken van bestuur, jegens de Ned. Herv. Kerk verdienstelijk heeft gemaakt".

In 1809 werd hij honoris causa Theol. Doctor te Harderwijk, in 1840 Ridder in de orde van den Ned. Leeuw; jaren lang was hij schoolopziener, in 1827 Vice-President, in 1840 en '41 President van de Prov. Synode, enz. Zie Romein, T.A., de Hervormde Predikanten van Drenthe sedert de Hervorming tot in 1861. Groningen 1861.bladz.14.

G e r a r d u s   B e n t h e m   R e d d i n g i u s huwde den 19 Juni 1796 met

P r o n i c a   J o h a n n a   B e n t h e m,

dochter van R u t g e r   A d o l f   B e n t h e m, predikant te Adorp, en G r i e t j e   S m e d e s, zie beneden bij VI.1.a.

b. W i b r a n d u s   G e r a r d u s   R e d d i n g i u s,

geb. te Engelum 29 Juli 1776
overl. te Tenboer (Gr) 22 November 1852, 76 jaar oud,

werd student aan 't Athenaeum te Franeker in 1792, Candidaat in Friesland den 27 Mei 1796, Predikant te Scharnegoutum (Fr) in 1796, te Dronrijp (Fr) in 1798, te Bierum (Gr) in 1809, te Eppenhuizen (Gr) in 1810, te Midlum (O.Fr) in 1817, te Woltersum (Gr) in 1828 en emeritus den 1 Juli 1852. Hij schreef vele boeken (men zie over hem "Boekzaal der geleerde wereld" voor December 1852, blz.816 en vv.).

W i b r a n d u s   G e r a r d u s   R e d d i n g i u s huwde

den 24 September 1797 met

W i j t j e   B e n t h e m,
zuster van de bovengenoemde P r o n i c a   J o h a n n a   B e n t h e m;
zie beneden bij VI 1.b".

6e Generatie.

VI. R u t g e r   A d o l f   B e n t h e m, zoon van G e r r i t   B e n t h e m, Predikant te Oldeholtpade, en P r o n i c a   J o h a n n a   H i l k e s,

geb. te Oldeholtpade 27 Januari 1743,
overl. te Groningen, 6 Augustus 1821, 78 jaar oud,

studeerde aan de Hoogeschool te Groningen, waar hij tot student werd ingeschreven met de woorden (A.S.A.G., blz. 214):

"10 September 1760. R u t g e r   A d o l f   B e n t h e m
"Oldeholtpade. Frisius. A.L."

Na volbrachte studie werd hij den 6 Mei 1767 Proponent, in 1768 Predikant te Adorp (Gr), in 1775 te Pietersburen en Wierhuizen (Gr) en, nadat hij in 1777 bedankt had voor een beroep naar Rijperkerk (Fr), in 1779 te Uskwerd (Gr) waar hij den 28 Maart van dat jaar werd bevestigd. Na 40-jarigen dienst aldaar werd hij in 1819 emeritus en vestigde hij zich te Groningen, waar hij ook stierf.

R u t g e r   A d o l f   B e n t h e m huwde in September 1770 met

G r i e t j e   S m e d e s,
dochter van J a n   S m e d e s en W i j b k e   B e r e n d s,

geb. te Nieuwe Schans 19 April 1747,
overl. ?

uit welken echt sproten: één zoon G e r r i t   B e n t h e m (geb. 26 April 1783, overleden 27 Juni 1783), en 8 dochters, waarvan 3 zeer jong stierven; de overige waren: a. P r o n i c a   J o h a n n a, b. W i j t j e, c. G e r h a r d a, d. J o h a n n a en e. E l i z a b e t h   C a t h a r i n a.

a. P r o n i c a   J o h a n n a   B e n t h e m,

geb. te Adorp 16 Juli 1774,
overl. te Sneek 18 Mei 1856, bijna 82 jaar oud,

huwde den 19 Juni 1796 met

G e r a r d u s   B e n t h e m   R e d d i n g i u s,
bovengenoemd (zie bij V.1.c.a.), wien zij 10 kinderen schonk, 5 dochters en 5 zoons; van deze laatste kregen 2 den voornaam Benthem; een dezer stierf zeer jong, de andere was de 2e zoon:

R u t g e r   A d o l f   B e n t h e m   R e d d i n g i u s,

geb. te Schildwolde (Gr) 21 November 1798,
overl. te Sneek 21 Juni 1874;

deze werd den 7 Juli 1818 ingeschreven als student te Groningen, promoveerde aldaar den 21 Juni 1823 tot Juris Utriusque Doctor; werd in 1825 griffier, in 1838 Kantonrechter te Sneek en in 1865 emeritus. In 1811 werd hij in den "Burgerlijken Stand" ingeschreven met de voornaam

Rutger Adolf en den familienaam Benthem Reddingius, zoodat zijne 10 kinderen allen dien van dragen; deze waren voor de helft jongens, waarvan 3 zeer jong stierven, en een 4e, Johannes Hermanus Benthem Reddingius, geb. 11 October 1839, overl. bij Menado op Celebes 19 Mei 1873 als Commandant op 't oorlogschip Bali) geen kinderen naliet. De vijfde zoon, Gerardus Benthem Reddingius (geb. 16 Juli 1838, overl. 28 October 1891) werd den 29 Mei 1863 Candidaat-Notaris te, en in 1874 Gemeente-ontvanger van Sneek; deze liet geen kinderen na.

b. Wijtje Benthem,

geb. te Pietersburen (Gr) 13 September 1775,
overl. te Tenboer (GR) 28 Januari 1865, 89 jaar oud,

huwde den 24 September 1797 met

Wibrandus Gerardus Reddingius,
(zie boven V.1.c.b) twee hunner elf kinderen kregen den voornaam Benthem en wel

1o. Rutger Adolf Benthem Reddingius

geb. te Dronrijp (Fr) 3 Maart 1801,
overl. te Tenboer 30 Mei 1863,

van 1824 tot aan zijn dood Medicinae Doctor te Tenboer en van 1834 tot 1852 Burgemeester aldaar. Zijn eenige zoon Wibrandus Gerardus Benthem Reddingius (geb.17 September 1843) was grondeigenaar te Tenboer (Gr),

2o. Gerardus Benthem Reddingius,

geb. te Eppenhuizen (Gr) 16 November 1812
overl. te Garmerwolde (Gr) 2 November 1881;

deze werd in 1829 student te Groningen, maakte als vrijwilliger bij 't Groninger studenten-flankeurcorps den veldtocht tegen de Belgen mede, werd in 1835 proponent in Groningen, in 1838 Predikant te Hollum en Ballum op 't eiland Ameland, in 1841 te Muntendam (Gr) en in 1847 te Garmerwolde, waar hij in 1881 stierf.

Hij trad den 25 Juli 1838 in 't huwelijk met

Eeuwkona Maria Moltmaker,
dochter van Harmanus Moltmaker, Predikant te Appingedam, en Elizabeth Catharina Benthem (zie beneden onder e),

geb. te Garsthuizen (Gr) 10 April 1818
overl. te Groningen 16 Mei 1883, 65 jaar oud,

die hem 6 kinderen schonk die allen den voornaam Benthem kregen.

c. Gerharda Benthem,

geb. te Pietersburen 4 Maart 1777,
overl. ?

huwde den 20 Mei 1800 met

Willem Sypkens,
toen Predikant te Ulrum; uit hun echt sproten 5 kinderen, 3 dochters en 2 zoons, waarvan de jongste den naam droeg van

Rutger Adolf Benthem Sypkens
(geb. 27 Mei 1811); deze liet geen kinderen na en

kreeg den 4 October 1885 als Predikant te Zuidwolde (Gr) zijn emeritaat. Zijn oudere broeder S y p k o H a j o S y p k e n s (geb. 26 Augustus 1805), ook Predikant, had 2 zoons, waarvan de oudste W i l l e m S y p k e n s (geb. in 1828), Predikant o.a. van 5 Augustus 1877 tot 1 Juni 1899 te Groningen, zijn tweeden zoon naar diens oudoom vernoemde en hem dus de voornamen Rutger Adolf Benthem gaf. Deze (23 Augustus 1870 te Elburg geboren).

R u t g e r A d o l f B e n t h e m S y p k e n s, Advocaat en Procureur te Amsterdam, diende in 1895 aan de Koningin een verzoekschrift in om den naam Benthem te mogen voegen bij zijn geslachtsnaam Sypkens; dit verzoek werd toegestaan, waarna de Rechtbank hem verlof verleende om den voornaam Benthem te schrappen, zoodat hij van dien tijd (1896) af den geslachtsnaam B e n t h e m - S y p k e n s en de voornamen R u t g e r A d o l f voert.

d. J o h a n n a B e n t h e m,

geb. te Uskwerd (Gr) 31 Maart 1780,
overl. ?

huwde met

.... d e G r a v e, Predikant o.a, te Nijkerk; uit hun echt sproten 3 zoons, waarvan de tweede den voornaam Benthem droeg en heette

R u t g e r A d o l f B e n t h e m d e G r a v e; hij was koopman in de Witte Zwaan te Groningen.

e. E l i z a b e t h C a t h a r i n a B e n t h e m,

geb. te Uskwerd 19 October 1786,
overl. te Groningen 25 April 1862;

zij trad in den echt met

H a r m a n n u s M o l t m a k e r,

Predikant te Appingedam (zie boven bij b) Deze werd den "8 Juli 1805 als student aan de Hoogeschool te Groningen ingeschreven als "Groninganus."

VI.2. A r n o l d B e n t h e m, tweede zoon van G e r r i t B e n t h e m, Predikant te Oldeholtpade, en P r o n i c a J o h a n n a H i l k e s,

geb. te Oldeholtpade 29 Mei 1744,
overl. in 18 .....

werd den 11 September 1762 als student aan de Hoogeschool te Groningen ingeschreven met de woorden (A.S.A.G., blz. 216)

"11 September 1762. A r n o l d B e n t h e m.
"Frisius",

Na volbrachte studie werd hij den 25 April 1770 Candidaat op 't Heerenveen en in 1771 Predikant te Schingen en Slappeterp. In 1776 werd hij naar Workum beroepen, voor welk beroep hij bedankte,

Den 29 October 1776 trad hij in het huwelijk met

M a r i a B e i d i n a v a n d e r L e y
dochter van notaris V a n d e r L e y te Leeuwarden

geb. te Leeuwarden 21 Juni 1755
overl. te Schingen 17 Augustus 1795.

Den 16 October 1805 hertrouwde A r n o l d B e n t h e m met

A n n a   E l i z a b e t h   M e i j e r
dochter van den toenmaligen Predikant te Twijzel (Fr)

geb. 20 November 1769
overl. ?

Dit tweede huwelijk was kinderloos; uit het eerste sproten 2 dochters: a. J o h a n n a   L a m i n a en b. P r o n i c a   J o h a n n a .

a. J o h a n n a   L a m i n a   B e n t h e m,

geb. te Leeuwarden 19 Juli 1777,
overl. te Franeker 8 Januari 1800, 's v.10 u.,

trad den 27 November 1799 in het huwelijk met

I s a ä c   V e r w e y,
Rector van de Latijnsche School te Franeker, en stierf zes weken later.

b. P r o n i c a   J o h a n n a   B e n t h e m,

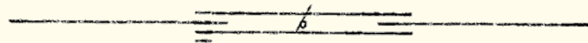
geb. te Schingen 5 April 1781 ,'s v. 6½u .,
overl. ?

huwde den 29 Mei 1799 met

E r n s t   J o n g s m a,
Advocaat te Leeuwarden; uit hun echt sproten vier zoons, waarvan de eerste twee zeer jong overleden; de beide jongste waren: C o r n e l i s   J o n g s m a, geb. 13 November 1803 en

A r n o l d u s   B e n t h e m   J o n g s m a,

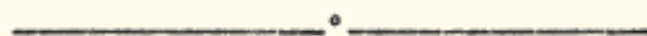
geb. te Leeuwarden 23 Maart 1805.

Aanvulling. Blz. 90.

Een derde zoon van W i b r a n d u s   G e r a r d u s   R e d d i n g i u s en W i j t j e of W i e t j e   B e n t h e m was Ds. J o d o c u s   H e n r i c u s   R e d d i n g i u s (geb. te Bierum (Gr) 25 November 1810, overl. te Hardegarijp in September 1891), o.a. Predikant te Stiens en te Morra en den 3 November 1834 gehuwd met A a l t j e   H e l d e r (geb. te Aalsum 1 Augustus 1813, overl. te Morra 31 Mei 1878) Hun eenige zoon, W i b r a n d u s   G e r a r d u s   R e d d i n g i u s (geb. te Stiens 8 Mei 1841, overl. te Deurne (N.Br) 18 Juli 1875), van 17 October 1866 tot aan zijn dood Predikant te Deurne, huwde 23 Augustus 1866 met L o u i s a   J u s t i n a   M a r g a r e t h a   S i b i n g a (geb. te Blija (Fr) 12 Juni 1843, overl. te Amsterdam), die hem 2 kinderen schonk, waarvan de oudste A a l t j e   R e d d i n g i u s (geb. te Deurne 1 Sept. 1868) de latere echtgenoote van Dr. Noordewier, thans Neerlands grootste en meest gevierde zangeres is.

Bovengenoemde W i j t j e   B e n t h e m was dus de overgrootmoeder van deze beroemde zangeres.

B i j l a g e   3

"Leevensbeschryving van den Wel- Eerw. Zeer Geleerden

"Heer G e r h a r d u s   B e n t h e m .

"In zijn Wel Eerw.leeven Bedienaar des H. Evangeliums te

Oldeholtpade cum annexis."

"Zijn Wel Eerw. Overgrootvader D. A d o l p h u s   B e n t h e m , afkomstig uit een aanzienlijk geslacht te Noordhoorn, was Predikant te Dwingeloo in Drenthe en de Broeder van de M e l c h i o r   B e n t h e m die tot Leeraar beroepen wierdt te Vriezeveen 1638, en in 't volgende jaar te Rijssen, daar hij 1674 overleed.

"De zoon van den eerstgemelden en van Juffr. S a r a   v a n   T h y e n , was D. G e r h a r d u s   B e n t h e m ; deze volgde zijn Wel Eerw. Vader te Dwingeloo in den Predikdienst op, vertrok op eene wettige beroeping, naar Steenwijk 1672, in de plaats van D. de D a v i d , en in 1698 van zyne Bediening door den dood ontslagen.

"Deze, de Grootvader van onzen Overledenen, is gehuwd geweest met Juffr. M a r t h a   v a n   C o t e n , van Zwolle, de Dochter van J a n   v a n   C o t e n en F e m m e g j e   B e r e n d s , en Zuster van G i e l t j e n   v a n   C o t e n , de Echtgenoote van D. H e n r .   J o h .   V o l t e l e n , Predikant te Blankenham.

"Uit dat huwelijk wierden verwekt agt kinderen, die, meerendeels tot een volwassene leeftijd gekomen, het voorrecht genoten van hunne Moeder te behouden tot den 2 Augustus 1720, wanneer zy in eenen 80 jaarigen ouderdom, den weg van allen vleesche ging.

"Deze kinders waren, D. Rutger Adolf, van wien aanstonds nader; D. Johannes, Predikant te Jukwerd, die uit zijn Huwelyk met Juffr. Maria ten Wolde, mede agt kinderen naliet, en onder die D. Joach. Benthem, welke als Predikant te Morrha overleden is). Femma Margareta, welke getrouwd zynde met Franc. ab Utregt te Zwartsluis, (den Zoon en Broeder van DD. Henr. en Joh. ab Utregt, Predikk. te Beulaken en Geithoorn), de Moeder was onder anderen van D. Gerh. ab Utregt, die zijns Ooms opvolger wierdt in den Evangeliedienst te Geithoorn. Sara, Michieltjen, de Huisvrouw van D. Lubb Waterham, Predikant in de Beulake, Margareta, Hendrik Jan, Med. D. en Burgemeester te Steenwijk, en Judith Benthem, van welken Sara en de drie laatstgenoemden ongehuwd gestorven zijn.

"D. R u t g e r   A d o l p h   B e n t h e m , gebooren den 10 Aug. 1666, wierde Predikant te Ruinerwoud 1709, en liet bij zijn Wel Eerw. overlyden, den 7 Octob. 1725, als Weduw na, Juffrouw Trijntje ter Maan, van Steenwijk, (Dochter van Klaas Warnars ter Maan en Albertje Haagswold) en vijf kinderen; drie zoonen, Gerhardus, Nicolaas Adolph, Koopman en Mr. Zilversmit te Steenwijk, getrouwt met Juffr. Catharina Benthem, Dochter van den Predikant van Jukwerd, en Hendrik Jan, Rentmeester van de Memorie te Steenwijk, en twee dochters; Juffrouwen Albertina Hester, in leven Echtgenoote van den Steenwijker Burgemeester Arend van Ruinen en Martha Benthem, die met haaren Man, den koopman en Mr. Zilversmit Jacobus Verschuyl, nog in leven is, en mede te Steenwijk woont.

"D. Gerhardus Benthem, de eerstgeboorene, kwam ter waereld den 8 Juny 1711 en wierdt van zyne Godvruchtige Ouderen geschikt tot het werk der H. Bedieninge; dan al vroeg het onderwys van zynen Vader missende, wierdt zyn Wel Eerw. door desselfs Moeder naar Zwol gezonden, om in de beginselen der Taalkunde, zo noodig voor eenen Godgeleerden, verderen voortgang te maken; zyn Wel Eerw. beantwoordde ook, door zyne goede vermoogens, met zulk een vlyt aan 's Moeders heilzaam oogmerk, dat telkens van School tot School gevordert wierdt, met kostbaare pryzen, waar in men de loffelykste getuigenissen door den toenmaaligen Zwolschen Rector en Wysgeer, den vermaarden Gisb. Wess. Duker, geschreeven, leest.

"Het Schoolstof afgeschudt hebbende, hieldt zyn wel Eerw. zich ruim een half jaar op te Geithoorn, by zynen Neef D. Gerh. ab Utreqt, die hem omtrent de Hebreeuwsche Taal onderrichtte.

"Dus wel voorbereidt zijnde, begaf zyn Wel Eerw. zich naar Groningens Hoogeschool daar hy zich naarstig Oeffende op de voorlichting zo van andere Hoogleeraren, als vooral in de Godgeleerdheid van dat beroemde Viermenschap, de Heeren A. Driessen, O. Verbrugge, C. van Velzen en A. Voget, totdat hij den 27 September 1735, na een loffelyk examen, door de Wel Eerw. Classis van Meppel, van welke zyn Wel Eerw. Vader, Grootvader en Over Grootvader Leden geweest waren, Proponent verklaard wierdt.

"Dan, zyn Wel Eerw. hadt thans het voorrecht niet van eene wenschelyke gezondheid, maar was sukkelagtig en zwak, zo dat nu en dan zyne gaven tot opbouw der Gemeentens besteedde, maar juist niet zich zeer verhaastte, om eene vaste standplaats te zoeken.

"In den Jaare 1741 den 24 Juny wierdt zyn Wel Eerw. beroepen, om in de Gemeente van Olde en Nye holtpade, ter Idzert en Oldeholtwolde het werk van eenen Evangelist te doen, en den 2 Aug. andermaal tot S.S.M. candidaat geëxamineert; waar op ten zelven dage de beroeping Classicaal wierdt goedgekeurd. De bevestiging geschiedde den 27 der zelve maand, door D.D. Joach. Banga en Joh. Jellema, Predikk. te Noordwolde en Makkinga, welke laatstgemelde, thans de oudste der in Bediening zynde Leden van de Wel Eerw. Classis van Zevenwouden en daar in nog met yver werkzaam, niet alleen onzen Overledenen mede geëxamineert hadt, maar ook naderhand dat zelve werk omtrent zyn Wel Eerw. twee Zoonen verricht heeft.

"Den 3 Sept. deedt zyn Wel Eerw. zyne Intreerede te Oldeholtpade, over 1 Cor. III:11 en wierd Lid van de even genoemde Classis den 6 Sept.

"Na eene verbetering van de Kerk van Oldeholtpade, predikte zyn Wel Eerw. den 1 December 1754 over Jes.II:3, "Ende veele volken zullen heenen gaan, " enz. en van de Kerk van Nyeholtpade, den 21 Decemb. 1755 over Joh.X:22, 23. "Ende het was een feest der vernieuwinge des Tempels te Jerusalem", enz. Zyn Wel Eerw heeft meermalen als Lid der Friessche, en als Correspondens andere Nederlandsche Synoden Bygewoont, en het Deputatismus waargenomen. Schoon zyn Wel Eerw. gelegenheid gehad heeft om Gods Kerk elders te stichten, dacht het hem goed te Oldeholtpade te blyven.

"Zyn Wel Eerw.was een vyand van opgesmukten lof, welke wel eens gegeven wordt aan zulken, die in hun leeven de hun toegepaste deugden of geheel niet, of zeer weinig bezaten; wij zullen dan om niet bespotte-

lyk te zyn, liever te weinig dan te veel van onzen Overledenen zeggen.

"Hy was van eene middelbare gestalte, van een fris en bloozend gelaat; waar van teffens vriendelykheid en deftigheid afstraalde, van een gulhartigen inborst en van een voorbeeldigen wandel; zyne bescheidenheid was allen bekend, en de getrouwheid in zynen Dienst strekte zich tot alle derzelfs byzondere deelen uit, welk alles zyn Wel Eerw. geliefd en geacht maakte; voorts was hy aangenaam voor zyne vrienden, een beminnaar van het recht en een doorzichtig Raadsman voor verlegenen.

"Tweemaal is zyn Wel Eerw. gehuwd geweest; zynde eerst getrouwt te Oldeholtpade, door den meergemelden D. ab Utreqt, den 18 April 1742, met Juffr. Pronica Johanna Hilkes, geboortig van Zwolle, dochter van den Apotheker Sipko Hilkes en Juffr. Elizabeth van de Velde, van welker geslacht mede verscheidene Predikanten geweest zijn en nog zyn. Uit dit Huwelyk wierden vyf kinderen verwekt, van welken de twee laats geboornen, Tryntje en Sipko, tweelingen geweest en jong gestorven zyn; de drie anderen zyn twee zoonen, door zyn Wel Eerw. zelven tot de Academie opgeleid, en door handoplegging in den H. Dienst bevestigd, en eene Dochter.

"1. D. Rutger Adolph Benthem, Predikant, voorheen te Adorp en Pietersburen, thans te Uskwerd; die gehuwd met Juffr. Grietje Smedes, van de Nieuwe Schans, vier Dochteren, Pronica Johanna, Wijtie, Gerharda en Johanna, in leven heeft, zynde een eerdere Pronica Johanna overleeden, en de laatstgenoemde Johanna zes dagen na 's Grootvaders dood ter waereld gekomen.

"2. D. Arnoldus Benthem, Predikant te Schingen en Slappeterp, die getrouwt met Juffr. Maria Beidina van der Ley, van Leeuwarden, eene Dochter heeft, Johanna Lamina genoemt.

"3. Juffr. Elizabeth Klazina Benthem, de huisvrouw van D. Regnerus Petrus Reddingius, Predikant te Engelum, welk huwelijk ook reeds gezegend is met vier kinderen, van welke Theod. Wilh. à Brakel, slechts eenige weken oud wierdt, maar Gerhardus Benthem, Wibrandus Gerhardus en Wybkje Agatha, den 29 Maart jongstleden gebooren, in leven zyn.

"Edoch, onzen Overledenen wierdt zyn beminnenswaardige Pronica, den 7 Novemb. 1750, door den Rooden loop ontrukt, wanneer dezelve maar den ouderdom van ruim 34 jaren bereikt hadt, en hy met zyn oudste en Jongste kind door datzelve ongemak aan 't bed gebonden, verhinderd wierde haar ten grave te geleiden. Zyn Wel Eerw.zogt zich over dit verlies te troosten door zich andermaal in den Echt te begeven te Zwolle, den 17 Febr. 1755, met Juffr. Everharda. Cocq, die als nagelaatene Weduw met 's Mans voorkinderen en Gemeente, zyn Wel Eerw. gemis betreurt.

"Zyn Wel Eerw. was in de laatste Jaaren doorgaans gezonder dan voorheen, alleen bragt de Roos aan zyn verzwakte zenuwgestel nu en dan hevige smerten toe, en nadien het geheugen allengskens minder wierdt, begon zyn Wel Eerw. het prediken lastig te vallen, waarom al dagt om het Emeritus schap.

"Dan zyn Wel Eerw. moest als Leeraar sterven en wel na een elendig lyden, verzeld met zwaare pynen, welke hy geduldig en godvruchtig droeg, onder geduurige Smeekingen om geestelyk licht:

" Naamelyk, op Pinxter Zondag den 7 Juny van het voorige jaar (1778) was zyn Wel Eerw. in de preek gevorderd tot aan de Toepassing, wanneer door de Flaauwte van iemend in de Kerk, eenig gedruis ontstond hetwelke zyn Wel Eerw. zo aandeed, dat hy niet meer spreeken kon, en willende van den Predikstoel afgaan, bevond zulks door eene Beroerte aan de geheele linker-zyde onmooglyk. De Kerkenraad droeg hem naar huis, en aanstonds, gelyk ook vervolgens, wierden allerly middelen aangewend, die anders in zulk een toeval van dienst zijn, en ook de belemmering in 't spreeken deden verdwynen.

"Het scheen wel eens, dat men op herstelling hoopen mogt, dewyl de linker voet eenigszins stevig wierdt, zo dat zyn Wel Eerw. door anderen onderschraagd, een weinig over de kamer wandelen kon, maar dit was van zeer korten duur; de kwaal verergerde, de levenskrachten verminderden langzamerhand, de eetlust, en de magt zelf, om iets voedzaams te gebruiken, namen af, en de Maag verloor de kracht, om het weinige, dat nog gebruikt wierdt, te verteeren, terwijl het minste geluid op 't hoogst verveelde en den zeldzaamen slaap verschrikkend afbrak.

"Eindelyk, het lichaam viel, geheel uitgeteerd, in het zitten, na de rechter zyde over, en dan moest beiden lichaam en hoofd ondersteund worden; dit duurde tot den 12 January dezes jaars (1779), wanneer zyn Wel Eerw. in den namiddag, door eenen stillen uitgang, het tijdelijke zegende en zynen geest in de handen des Hemelschen Vader over af.

"Den 21 wierdt het sterfelijk overschot in de Kerk van Oldeholtpade rouwstaatig, onder een groot gevolg ter aarde besteld, en de 24 's Mans nagedachtenis, onder sterke aandoening van den Spreeker en eene meenigte Hoorderen, gevierd, door den Wel Eerw. Zeer geleerden Heer Horatius Vitringa Acker, veel geacht Predikant te Steggerden en Finkega, die tot het H. Dienstwerk ook door den Overleden was ingezegend met een zeer gepaste Lykrede over 2 Kon.II:12. "Ende Eliza zag het, enz.

"De Wel Eerw. Heeren Ringbroeders van de beide Stellingwerven, die ook in 't laatste, voor den Overledenen, op vriendelijk verzoek, met veele genegenheid, den Dienst vervuld hebben, nemen het annus gratiae waar.

Overgenomen uit de Maandelijksche Uittreksels of Boekzaal der Geleerde Waereld; honderd en dertigste Deel. Voor Juny 1779.Te Amsterdam, Bij Dirk onder de Linden en Zoon, Bybel-en Boekverkoopers, in de Kalverstraat, over de Nieuwe Zyds Kapel, 1779.-".

P.S. Bovengenoemde Gerardus Benthem, Ds. te Oldeholtpade, schreef bijzonder mooi. Op 13 jar. leeftijd schreef hij in 't oude doopboek, dat met 1660 begint, met zeer sierlijke krulletters:(achter in):

"God is een rijke born, hij spijst de wilde dieren,
"Hetzij die in het veld of om den oever Zwieren."

"Gerhardus Benthem:1724".

"Benthem is den 8 Junius gebooren Anno 1711. Dit heeft Gerhardus Benthem geschreven den 2 Maart Anno 1724 op een donderdag na de middag te Ruinerwold."

(R.A. Assen).

B i j l a g e 4

A a n t e k e n i n g e n u i t

1. VAN DEDEM Charters en Bescheiden

No.985. 22 Februari 1660. Testimonium wegens afgelegd kerkelijk examen voor de Classis Meppel door C h r i s t i a n u s F r a n t z i u s, beroepen predikant te Zuidwolde (Dr.).

Geteekend door G e r h . B e n t h e m, praeses, J o h a n n e s M u n c k e r u s, scriba, G . S i c h t e r m a n, visitator classis Meppel, G . v a n A s s c h e b e r g te Hesselen en J. K n i j p h u i z e n te Gieten, predikanten.

---

2. De Lottingprotocollen, Inventaris Particulieren, enz. (Rijksarchief Assen)

18 Juni 1629. A d o l p h u s B e n t h e m paedagogus van de kinderen van den heer V a n W e l v e l d e wordt aanbevolen als predikant te Zuidlaren of te Vries.
(Rechtdag 1, blz. 105)

22 October 1629. 't Beroep op A d o l p h u s B e n t h e m tot predicant te Dwingelo geapprobeert. (item blz.121)

---

8 Januari 1728. Acte van overdracht door T r i j n t i e n t e r M a a n weduwe van de pastoor R (u t g e r) A (d o l f) B e n t h e m, en H e s t e r t e r M a e n (haar zuster) Wed^{e}. van J a n J o r n a, voor "haar en haar kinderen" aan B o r c h a r t en E g b e r t E y s e n van een akker bouwland op Hesselder Esch, de Zwolakker genaamd. Keurnooten waren F o p p e B e n t h e m en J a n T u y n.
(Inventaris Particulieren, blauw no 222)

Als voren van 6 schepel land, gedateerd "Steenwijck den 11 Febr.1728.
(Item, Rood no 298)

30 November 1734. Request van T r i j n t i e n t e r M a a n, weduwe van wijlen den predicant B e n t h e m te Ruinerwold om approbatie tot verkoop van een vierde van een erf te Dwingelo dat zij met hare minderjarige kinderen in eigendom bezit. (Lotting XLIV, bl.185)

6 Februari 1798 heeft N (i c o l a a s) A (d o l f) B e n t h e m van Steenwijk laten protocolleeren een obligatie, waarbij J . F . F . H u g u e n i n, Heer van den Oldengaerde, eene som gelds schuldig is aan hem, N . A . B e n t h e m, Burgemeester van Steenwijk. November 1791.
(Schuldprotocol van Dwingelo.1772-1798.n 206

---

3. Registers van Overdrachten, Testamenten, Momber-rekeningen, enz. der Stadt Steenwijk, beginnende met het jaar 1651.

6 April 1678. Dom^{s}. E n g e l b e r t C o r t e n i o predikant tot

') Voor de aanteekeningen uit 2 en 3. geldt ook bl.31, Noot.

Steenwijck, en Elizabeth Bone e.l. zij geadsisteert van Dom^{s}. Gerhardus Benthem, haer gecoren en goet gekeurden mombaer, testeeren.....

17 Maart 1691. Voor borgemeesteren Ram en Dannenbergh Is gecompareert de eerwaerde en godtsalige Gerhardus Benthem predicant deser stadt Steenwyck Volgens speciale procuratie van den Heer borgemeester Mensinck te Zwol.

---

23 Februari 1681. Juffrouw Catharina Reuffert, wed^{e}. van Joachim ter Wolde, j.u.d., in syn leven borgemeister deser Stadt Steenwyck.

26 Januari 1697. Compareert Roelof Martins Smeenge, als volmachtige van D^{ns}. Jan Benthem predicant tot Juckert namens uxoris Maria ter Wolde en Harmen ter Wolde de vaendrigh caverende te samen voor haer suster Anna ter Wolde volgens procuratie van 12 December 1695 voor dit stadt gericht af gegeven, en heeft mits desen gerichtelyck bekent verkocht te hebben, sulx doende kraght desen aen de Heer Scholtis Jan Kiers van Loon, borgermeister deser stadt, sekere hoff gelegen alhier buyten de Costerpoort. (Caveeren=borg blijven).

3 Juni 1702. Compareert Johan Benthem predicant tot Juckert als mede de rato caverende voor de mede erfgenamen van wijlen Joachim ter Wolde.

26 Augustus 1704. Jan Benthem predicant tot Jucert so voor hem selfs en als volmachtiger van vrouw Aurelia Koehoorn so voor haer selfs en als legitime tutrix van haer minderjarich kint by wylen haer eheman de Heer Harmen Terwolde in echte geprocreert, voorts Maria en Anna ter Wolde te samen deser gesterckt met de Ed. Harmen Benthem (blz. 40 hare gecorene en by dese gerichte toegelatene mombar volgens procuratie in dato 19 Juni 1704 door dit Ed. Achtb. Stadtgerichte gepassert en alhier vertoont en voor goed gekeurt, vercoopen een seecker huyse aen de Wolstrate met de hoff en schuyre en kamer daerachter.

---

23 Mei 1713. Overlijden van Maria ter Wolde, huysvrouw van wijlen de Heer Jan Benthem in leven predicant te Juckert. Bij 't overlijden van haer eheman in de voogdijschap en legitimus tutor gebleven, noodig by haer overlijden daarin te voorzien over de 8 nagelatene minderjarige kinderen, worden aangewezen: Adolph Benthem predicant tot Ruynderwold, Johannes Banga predicant tot Morrha en Henrick Jan Benthem med. dr. alhier ter stede, sullende de laatste de administratie voeren, aangewesen door de borgemeesters F. Ram en A. Teltinck. D^{s}. Banga was getrouwd met Anna ter Wolde bovengenoemd.

13 Augustus 1717. Voogdij-verantwoording van Henrick Jan Benthem med. dr. en burgemeester van Steenwijck, en Johannes Banga, predicant tot Morrha, als momborren over de kinderen van wijlen Maria ter Wolde.
De eerste heeft f.29 .16 st. meer betaald dan ontvangen, de andere f.87 .7 st.8 penn. Zal verrekend worden met nieuwe rekening. (Er waren ook mandelige landerijen in Friesland).

7 Juni 1720. Op nieuw momboirrekening van H.J. Benthem en D^ms^. Banga Benthem meer uitgegeven 70 gl.17.14. D^ms^ Banga meer ontvangen 38.2.12. Deze laatste was van 1719 to 1730 pred. te St. Annaparochie.

3 December 1720. Word als momboir van deze kinderen aangesteld Hendrik Stuyfsant.

1 September 1722. Op requeste van Martha Benthem worden hare momborren gemachtigd haar uit de ouderlijke goederen te verstrekken 300 car. guldens om eenige koopmanschap te kunnen beginnen, tegen behoorlijke kwitantie.

13 Juli 1724. Hendrik Stuyfsant meer ontvangen dan betaald: 121.18.10. D^ms^ Banga meer ontvangen 6.5.8.

de rekeninge van Stuyfsant is weder na hem genomen, also deselve in een boek was geschreven. sal na 't eynde der administratie te gelyk inleveren.

---

22 October 1720. Ten huyse van Henr. Joan Benthem, med. dr. en borgermeister deser Stadt, testeeren de dames Elisabeth Voet, wed^e^. Tyleman, en Maria Voet, voorsoover gesterckt door borgerm^r^. Ten Broecke als haer gecoren momber, op elkander en na doode van de langstlevende aan de zeven kinders van wijlen Joannes Benthem en Maria ter Wolde met name Engeltjen, Martha, Gerhardus Catharina, Elisabeth Judith, Paulus Deodatus en Maria Benthem, mitsgaders het zoontje van wylen Capteyn Hermannus ter Wolde bij Vrouwe Aurelia Coehoorn, met name Hermannus, de goederen in West-Stellingwerf. als momborren aanwijzende Henr. Joan Benthem, med. dr. en burgem^r^. deser stadt Steenwyck, en D^ns^. Joachimus Benthem predicant tot Morrha.

30 October 1720.Ten overstaan der burgem^rs^. Harmen Benthem (blz. 40) en Van der Ramhorst testeert Henrick Joan Benthem, med. dr. en burgem^r^. op de broeders en zusters, met name Rutger Adolf Benthem predicant tot Ruynderwolt, Femma Margaretha Benthem wed^e^. ab Utregt, Sara Benthem, Michieltje Benthem, getrout aan D^ns^. Waterham tot Beelaake, Margaretha Benthem en dan de kinderen van wijlen syn broeder D^ns^ Johannes Benthem bij Maria ter Wolde, met name Joachimus Benthem predicant te Morrha, enz. in ses egale porties. praelegaterend aen syn susters Sara en Margaretha de meubelen, neef Gerhardus ab Utregt syn sakhorlogie en beste swarte kleed en Joachimus het best couleurde kleed.

26 December 1720. Testament van Sara en Margaretha Benthem. Zij testeeren op elkander met een praelegaat aan Gerhardus ab Utregt of bij diens vooroverlijden op diens zuster Francine.

---

5 May 1693.onder eene acte: "af gegeven in dato 1 May 1693 onder het stadszegel en subscriptie van de secretaris Benthem".

---

15 December 1711. Jan Jorna, mede voor desselfs swager en suster Dm. Adolph Benthem en Trientien ter Maen, echteluyden (Hij was gehuwd met Hester ter Maen, Trientien's zuster).

---

19 Mei 1717. Burgemeester Hendrik Jan Benthem komt voor als keurnoot. Hij was med. dr.

"20 October 1753". Burgem[r] Arent van Ruinen, zoon van Albert van Ruinen en Johanna Rosius, en Albertina Hester Benthem eheluyden, testeerden op elkander, in levenslange alimentatie en woning.

---

4. Grafstedenboek van Steenwijk (z. blz. 13)

Arnold Benthem komt 1654 voor onder de Gecommitteerden te Landdage.

Gerhardus Benthem, predikant te Steenwijk 1698, huwde 1662 te Zwolle met Martha van Kooten. Hij was een zoon van Adolf Benthem.

Henricus Benthem was 1707 Medicinae Doctor.

Harmen Benthem, 1721 de verhooging betaald door de Burgemeester ter Benthem.

Hendrik Jan Benthem was 1750 Rentmeester van de Smadermansgoederen.

In 1787 was N.A. Benthem burgemeester van Steenwijk.

Aanvullingen

I. Uit onderzoekingen in Januari 1922 in het Rijksarchief te Arnhem verricht blijkt, dat

Paulus Deodatus Benthem (zie blz. 86), of zooals hij ook genoemd wordt Paulus Benthem zich als mr. zilversmid eerst vestigde te Culemborg en daarna te Amsterdam. Hij huwde

Adriana van der Hoeve van Vianen.

Volgens het doopboek van de gereformeerde kerk te Culemborg werden aldaar gedoopt: 1741.16 Januari Cornelis; 1743.4 Januari Adriana; 1745.19 November Maria Margretha, -alle drie als kinderen van Paulus Benthem en Adriana van der Hoeve - en 1748.19 Januari Petronella Catharina, -als dochter van Paulus Theodatus Benthem en Maria van der Hoeve.

Zij vertrokken later naar Amsterdam en daar huwde de genoemde Adriana Benthem in den 2 September 1773 met

Johan Jacob Wijsmuller,

een Amsterdamsch ingezeten van Duitsche afkomst. Hij nam haar wapen of zegel (3 doodsbeenderen, waaruit 7 korenaren ontspringen, zie blz. 19) over met het gevolg, dat zijne nakomelingen, de thans te Amsterdam en Haarlem wonende familie Wijsmuller, het nu nog als familiewapen voert (zie blz. 19).

II. Uit de kerkelijke en diaconieboeken van de grietenije Oost-dongeradeel en uit de mededeelingen van den Rijks-archivaris in Friesland te Leeuwareden blijkt ten opzichte van het nageslacht van Ds. Joachimus Benthem en Rinske Oebelen het volgende: hunne dochter (zie blz. 86 en 87):

1o. Diuwke of Dieuwke Benthem,
(geb. te Morra 28 Augustus 1729
huwde 10 Januari 1751 met den fiscaal Jacob Sjordema te Dokkum, wien zij 4 kinderen schonk: Rinske, Maria, Sara en Joachimus Sjordema.

2o. Maria Benthem huwde den 2 Juni 1754 met Gerrijt Gerrijts Sinia te Morra; uit hun echt sproten 3 kinderen: Aukjen, Jantje en Gerrijt Sinia.

3o. Martha Benthem volgt beneden na 4.

4o. Margaretha of Grijtje Benthem huwde den 9 Mei 1762 met Menne Wijbets Hajema onder Boerum, die in 1766 als kerkvoogd in de Ned. Herv. Kerk voorkomt. Uit hun echt sproten 4 kinderen: de tweelingen Wijbet en Rinske, en Aafje en Maria Hajema.

Bovengenoemde

3o. Martha Benthem huwde den 27 Mei 1759 met Pieter Nannes (geb. te Morra in 1733, overl, aldaar 13 Oct. 1816, 83 jaar oud), zoon van Nanne Botes te Morra en

Feikje Jurjens, wien zij 6 kinderen schonk: Maria, Nanne, Maria, Jochemus, Cornelis en Rinske. Na haar dood hertrouwde hij met Wijtske Menses welke echt kinderloos bleef.

Deze Pieter Nannes was grondeigenaar en landbouwer te Morra en een van de meest vermogende en invloedrijke bewoners van Noordoost-Friesland, aan wien in 't bijzonder de Grietenij, Oost-dongeradeel veel te danken heeft. In 1748 was hij Diaconus (diaken), in de Ned. Hervormde Kerk te Morra. Hij nam den familienaam Benthem van zijne eerste vrouw Martha Joachima Benthem als den zijnen aan en werd daardoor de stamvader en naamgever van een nieuwen (vrouwelijken) zijtak van het geslacht Benthem. Boven zijn familiebank in 't oude kerkje van de Ned. Herv. Gemeente te Morra liet hij het door hem eveneens aangenomen wapen van zijn vrouw aanbrengen; bij de restauratie dier kerk in 1843 werd Wapen en Lofwerk "zooveel mogelijk" in den oorspronkelijken vorm hersteld; wellicht zijn toen echter de drie doodsbeenderen, die in het door den overgrootvader van zijne vrouw, Ds. Gerrit Benthem, Predikant te Dwingelo en te Steenwijk, aangenomen wapen (zie blz. 18) voorkomen weggelaten omdat zij in de kerk zwaarmoedige overpeinzingen opwekten. Op blz. 21 is Wapen en Lofwerk afgebeeld, zooals het nu (31 Oct. 1924) boven de bank in de kerk voorkomt.

In het procesverbaal van de door Napoleon gelaste inschrijving in den Burgerlijken Staat van 13 December 1811, waarin wordt vermeld, dat hij, voorheen Pieter Nannes, officieel den familienaam Benthem heeft aangenomen, worden als zijne toen nog levende kinderen genoemd: een zoon Nanne Benthem, oud 49 jaar, wonende te Morra, en eene dochter Renske Benthem, oud 40 jaar, wonende te Engwierum bij Dokkum; en als kinderen van Nanne: a. Martha, 11 jaar, b. Pieter, 9 jaar en c. Jacob, 6 jaar oud. Pieter Nannes Benthem had dus in 1811 reeds 4 kinderen door den dood verloren. Zijn zooeven genoemde dochter Renske of Renske Pieters Benthem (geb. te Morra in 1771, overl. te Engwierum 26 November 1827) was toen gehuwd met Arjen Kingma, landbouwer en grondeigenaar te Engwierum.

De uitgebreide grondbezittingen van Pieter Nannes Benthem gingen voor 't grootste deel over aan zijn eenigen zoon Nanne Pieters Benthem (geb. te Morra in 1762, overl. aldaar 7 Juni 1842 op 80 jarigen leeftijd) die evenals zijn vader op de Oldhiustra-zathe woonde en buiten deze nog twee boererenerven bezat. Hij was asseser (wethouder) der grietenij Oostdongeradeel, en was, evenals zijn vader, een man van invloed en gezag. Hij beheerde het groote vermogen, dat deze hem had nagelaten, met zorg, evenals de mooie verzameling antiquiteiten in zilver en porcelein, en de met zorg bij-eengebrachte bibliotheek, die bij zijn overlijden een paar duizend uitgaven telde, vooral ook van Friesche werken. Na zijn dood gingen de beide laatste grootendeels verloren, doordat zij tengevolge van de geestelijke minderwaardigheid van zijn oudsten zoon Pieter in de handen van diens gewetenlooze "vrienden" en raadgevers overgingen. Al zijn de nakomelingen van genoemden Nanne Pieters Benthem ook thans nog welgesteld, toch heeft geen enkel lid van dezen vrouwelijken zijtak van het geslacht Benthem den invloed en het prestige terugbekomen dat zijn voorvaders Pieter Nannes Benthem en Nanne Pieters Benthem in de 2e helft der 18e en de eerste helft der 19e eeuw in Oostdongeradeel hebben bezeten.

Nanne Pieters Benthem werd den 7 Juli 1799 te Metslawier in den echt verbonden met Saakje Jacobs (geb. te Morra 7 Augustus 1777, overl. aldaar in of omstreeks 1808), dochter van Jacob Durks te Morra en Gaatske Abels die hem voor zoover wij weten, 3 kinderen schonk : a. Martha, b. Pieter en c. Jacob, boven reeds genoemd. Na haar dood hertrouwde hij den 7 Januari 1809 met Lutske Laurens (overl. te Morra 1 Mei 1812) van Buitenpost; deze tweede echt was kinderloos.

a. Martha Nannes Benthem (geb. te Morra 10 Juni 1800, overl. aldaar 3 April 1847) trad den 14 Mei 1822 te Metslawier in het huwelijk met Jacob Reiding, zoon van Jan Reiding van Metslawier, (geb. 10 November 1798, overl.27 Mei 1869), uit welk huwelijk 4 zoons en 3 dochters sproten. Zij bewoonden de Oldhiustra-zathe, die Martha was toebedeeld.

b. Pieter Nannes Benthem (geb. te Morra 23 Augs. 1802, overl. te Dokkum) huwde den 20 November 1829 te Metslawier met Jantje Meijer die hem 1 dochter en 6 zoons schonk, welke laatste alle ongehuwd bleven, zoodat bij den dood van den thans (December 1924) nog levender jongsten zoon Sake Benthem (geb. te Dokkum 29 April 1848) zijn geslacht uitsterft.

c. Jacob Nannes Benthem (geb. te Morra 12 April 1805, overl. aldaar 7 Juni 1845) landbouwer, huwde den 23 November 1835 te Metslawier met Jantje Banga (overl. te Morra 2 December 1848); uit hun echt sproten 5 kinderen: 2 dochters: Saakje Benthem (gehuwd met Pieter Eyzinga, waarvan kinderen) en Hiltie Benthem (jong overleden) en 3 zoons: 1. Nanne, 2. Dirk en 3. Jan.

1. Nanne Jacobs Benthem, bakker te Lioessens, was twee maal gehuwd; zijn eerste vrouw Trijntje Walsma schonk hem één zoon Jacob, die jong stierf; zijn tweede huwelijk met Martje Venema was kinderloos, zoodat hij geen kinderen naliet.

2. Dirk Jacobs Benthem volgde zijn vader op als landbouwer te Morra; hij huwde met Trijntje Jensma , die bij de geboorte van haar eenig kind Trijntje Benthem overleed, zoodat ook zijn geslacht in de mannelijke linie met hem uitstierf.

3. Jan Jacobs Benthem (geb. te Morra 5 September 1838, overl. te Aalsum bij Dokkum 26 Februari 1908) was landbouwer eerst te Lioessens, daarna te Grijpskerk (Gr); in 't begin dezer eeuw vestigde hij zich te Aalsum, waar hij ook overleed. Den 19 September 1861 trad hij te Metslawier in den echt met Grietje Meindertsma (geb. te Niawier 15 October 1840, overl. te Dokkum 12 Augustus 1925), dochter van Meindert Meindertsma en Maaike Eelkes Idsardi. Uit hun echt sproten 8 kinderen, 5 dochters en 3 zoons, waarvan 1 zoon en 2 dochters op jeugdigen leeftijd stierven: de overige waren: a. Meindert, b. Jacob, c. Hiltje, d. Dieuwke en e. Maaike

a. Meindert Jans Benthem (geb. te Lioessens 19 September 1865, overl. ?) landbouwer te Kommerzijl onder Grijpskerk (Gr), huwde den 13 Mei 1901 te Ulrum met Rika Kolk die hem 3 dochters schonk: 1. Wibbiena Benthem (den 26

Juni 1924 gehuwd met Sybe de Boer, manufacturier te Wanswerd a/d Streek (Gr), 2. Grietje Benthem en 3. Jantje Benthem.

b. Jacob Jans Benthem, volgt beneden onder 3.b.

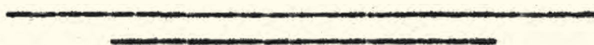
c. Hiltje Jans Benthem, (geb. te Lioessens 9 November 1872) huwde den 23 Mei 1901 met Sako Wiersma, uurwerkmaker te Dokkum, wien zij twee zoons en 1 dochter schonk: Jan Wiersma, Wiebe Sjoerd Wiersma en Jetzke Wiersma.

d. Dieuwke Jans Benthem (geb. te Grijpskerk 30 December 1874).

e. Maaike Jans Benthem (geb. te Grijpskerk 14 April 1879).

3.b. Jacob Jans Benthem (geb. te Lioessens 20 September 1868), landbouwer te Kommerzijl, huwde den 23 April 1892 te Oldehove met Antje Douma, dochter van Gosse Douma en Rikcia ? .

Uit hun echt sproten 6 kinderen, 4 dochters: 1. Rikcia, 2. Jantje, 3. Grietje en 4. Dirkje, en 2 zoons 5. Jan en 6. Gosse.

Een Herinneringsstuk.

Er bestaat nog een zeer fraai, oud herinneringsstuk uit dezen Dwingeloschen tak van het geslacht Benthem, namelijk een letterlap of doek die in 1745 werd voltooid en thans (Oct. 1923) het eigendom Mej. Martha Obma te Morra bij Dokkum, die haar van haar moeders zuster Saakje Reiding ontving. Deze was de oudste dochter van Jacob Reiding en Martha Benthem, welke laatste de kleindochter was van Pieter Nannes en Martha Benthem, de dochter van Joachimus Benthem, predikant te Morra, en Rinske Oebelen (zie blz. 102). De namen van de vijf dochters van dit echtpaar komen op de letterlap voor.

Deze letterlap, waarvan hier een foto voorkomt, is met zijden garen on gewoon grof linnen gewerkt, waarbij de kleuren met zorg zijn gekozen. Zij doet wondermooi aan en heeft de eigenaardigheid dat zij 18 initiaalletters van de namen der leden der familie Benthem bevat en geen andere. Vooreerst in den rechterbovenhoek die van de vervaardigster, RB, Rinske Benthem die klaarblijkelijk het bijltje er bij heeft moeten neerleggen, toen zij met het afwerken van den ondersten regel bezig was. Die regel en dus ook de letterdoek is toen voltooid door HB, Hinke Benthem, zooals Rinske Benthem vaak genoemd wordt in Friesland, die daarna hare naamletters boven de R van de vervaardigster plaatste. Verder vindt men op den negenden regel de letters: SB, TB, RB en MB, vermoedelijk voor Sara of Stijntje Benthem, Trijntje Benthem, Rinske Benthem en Maria Martha Benthem, en op denzelfden regel in de rechthoeken van het achthoekig ornament RB, SB, GB en TB voor Rinske Benthem, Sara of Stijntje Benthem, Gieltje of Grietje Benthem en Trijntje Benthem. Op den ondersten regel vindt men de aanvangsletters van de namen der vijf dochters van D^s, Joachimus Benthem en Rinske Oebelen, DB, MB, MB, MB en TB voor Dieuke Benthem, Maria Benthem, Martha Benthem, Margaretha Benthem en Trijntje Benthem. Verderop op denzelfden regel staat het jaartal, "anno 1745" en de initialen HB of MB, SB en RB. Al deze initialen zijn in sierletters afgewerkt.

Deze keurige en kleurige letterlap bevat 10 verschillende vormen van de letters van 't alfabeth, waarvan echter zeven J,Q,U,V,Y en Z zijn weggelaten; verder treft men op de bovenste zes regels aan: de Cijfers, een kast met sleutel, een melkventer, een kat, een hond, een pauw, een dubbele arend, een faisant, 2 handschoenen, een lantaren,- touwtje springen, bokkewagen, -wieg met moeder en kind, -en eenige kleine voorwerpen; en op beide onderste regels een sierboom, een ornament, hart, bloem, ladder, gans, haan, vaas enz. De onderste regel is door een minder kunstvaardige hand bewerkt dan de overige die wondermooi en bijna onberispelijk zijn af gewerkt. Ik vermoed dat de predikantsvrouw Rinske Benthem, geboren Oebelen deze letterlap heeft gemaakt en dat haar klein dochter Rinske (Hinke) Benthem dochter van Pieter Nannes Benthem en Martha Benthem haar (nà den dood van haar grootmoeder in 1745) omstreeks 1784 heeft voltooid.

SBTBRBMB

(II)

b'

DE RIJSSENSCHE TAK

of

M e l c h i o r   B e n t h e m, van 1639 to 1674 Predikant te Rijssen en zijne nakomelingen

---

1o. Bijzonderheden aangaande de Personen.

De Rijssensche tak van het geslacht Benthem begint met M e l c h i o r   B e n t h e m, een jongere broeder van den meermalen genoemden A d o l f   B e n t h e m, den stamvader van den Dwingeloschen tak. Zoals wij namelijk op blz. 82 mededeelden, hadden de echtelieden

1e Generatie.

I. (G e r r i t) B e n t h e m, organist te Nordhorn, en M a r g a r e t h a   v a n   S p a n n e n b e r g, voor zover ons bekend is, 3 zoons : a. A d o l f, b. M e l c h i o r, en x. . . . . . .

a. A d o l f   B e n t h e m, de stamvader van de Dwingeloschen tak, zie blz. 79 tot 107.

b. M e l c h i o r   B e n t h e m, zie boven, volgt onder II,2.

x. . . . .   B e n t h e m, organist te Kampen

2e Generatie.

I I . 2. M e l c h i o r   B e n t h e m, zoon van (G e r r i t) B e n t h e m, organist te Nordhorn, en M a r g a r e t h a   v a n   S p a n n e n b e r g,

geb. vermoedelijk te Nordhorn omstreeks 1612,
overl. te Rijssen in 1674,

werd evenals zijn broeder A d o l f   B e n t h e m opgeleid tot Predikant en studeerde daartoe ook te Groningen, waar hij als student aan de Hogeschool werd ingeschreven met de woorden:

"7 Augs.1632 M e l c h i o r   B e n t h e m.
"Northornensis .Phil"

(A.S.A.G., blz. 26)

Na volbrachte studie legde hij met zeer goed gevolg de vereischte examens af. In 1637 treffen wij hem aan als "Rector van de scholen te Ootmarsum"; het schijnt echter, dat het doceeren en wat daarmede samenhangt hem niet bijzonder beviel, althans in 1638 fungeerde hij als Predikant te Vriezenveen, eene echte veenkolonie, die toen nog in hare opkomst was en waarvan de Heer van Almelo het Collatie-recht bezat. Hij was daar slechts één jaar werkzaam: van 1639 tot aan zijn dood in 1674 was hij Predikant te Rijssen.

Met betrekking tot zijne beroepen in deze beide plaatsen wordt het volgende medegedeeld in eene Memorie, welke voor een deel is opgenomen in de "Verslagen en Mededeelingen van de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis", XIII, blz.70, en XXII, blz.24.

"De tweede gereformeert pastoor op 't Vrieseveen is geweest D(ominus) Melchior Benthem; van desen staet in Acten Classis gehouden A° 1638 den 4 September: aldus art.61,62. hiernae heeft D. Molanes ') gepresenteert een presentatie slaende op den persoon D. Melchiorii Benthem dan alsoo die niet behoorlijck geformeert was, is besloten dat ex classe hem een nieuwe beroepinge sal mede gedeelt worden. D. Molanes sal D. Benthem twee Sondagen den anderen volgende (aan de Gemeente) voorstellen en D. Ledebuir ") sal voornoemden Benthem in synen dienst bevestigen, en om voor te komen de gedachten als of de voorsz. presentatie geschiet ware bij de heere van Almelo sullen wij hier bij doen wat art.3 Classis gehouden 1639.23 April gevonden wert. Is insgelijcx van D. Benthem geëischt vocationis approbatie (goedkeuring van beroeping), welcke alsoo de heere van Almelo geweigert heeft uijt voorgeven van sijn recht, is van den E. Classe gesolveert, dat van den heere van Almelo door den Gedeputeerden sal versocht worden nomine classis (in naam van de Classis) dat hem gelieve de vocatie (beroeping nae ouder gewoonte te approbeeren".

Of de Heer van Almelo, die zich in zijn recht van benoeming van den Predikant op 't Vrieseveen verkort achtte, de "approbatie" of goedkeuring verleende, is niet bekend en niet waarschijnlijk ook, daar Melchior Benthem nog in hetzelfde jaar 1639 naar Rijssen vertrok. Men leest namelijk in de "Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel, door Mr. J.I. van Doorninck en Mr. J. Nanninga Uiterdijk" deel IX, 1888, blz.338 en vv.:

"In de buitengewone vergadering der Classis den 29 October 1639 te Deventer gehouden, verschenen de Kapitein-majoor "Ernst van Ittersum met Tonnes ter Ceurs, Burgemeester van Rijssen, welke getoont hebbende haere Commissie en Credentz (geloofsbrief) van wegen den respective junckeren en het stedeken van Rijssen, haar gedragende als Collatoren der plaetse en kercke van Rijssen, met eenparigheijt gepraesenteert (hebben) tot een ordinaris leeraer haerer kercken D. Melchiorem Benthem, dienaer der Gemeente tot Vreisenveen."

"De Classis, door deze lang verwachte eendracht (onder de Collatoren der kerk te Rijssen) verblijd, liet zich deze keus welgevallen en beriep met eenparige stemmen Benthem onder inwachting van een aanneming zijnerzijds en van de goedkeuring van den Landdrost Joan van Raesfelt, welke deze den volgenden dag, 30 October 1639, op Twickelo verleende".

De Beroepsbrief, overgenomen uit "'t Boeck van copijen van beroepingen", komt op blz. 336 en 337 van bovengenoemde "Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel" voor; zie Bijlage 5 op blz. .

') D^s. Joannes Molanes, Predikant op 't Vrieseveen, 1631-1638
") D^s, Christoffer Ledeboer Joh.z., Predikant te Almelo 1613 - 1657

Uit die "Bijdragen" blijkt, dat genoemde Melchior Benthem in hooge mate de achting zijner Hervormde gemeenteleden te Rijssen bezat, zoodat zijne nagedachtenis aldaar in hooge eer werd gehouden; hij was er echter alles behalve bemind door de Roomschen van wie hij veel te verduren had. Op de vergadering van de Classis Deventer van 16 Juni 1663 beklaagt hij zich bij voorbeeld, dat "tot verscheijden reijsen op zijn persoon en huis geladen roers zijn losgeschoten apparentlijk van Papisten, welcker vergaderinge omtrent sijn woninge verstoort was".

Melchior Benthem trad den 2 Augustus 1640 in het huwelijk met

Aeltien van Breil, van Deventer, die hem binnen 3 jaar ontviel zonder hem kinderen na te laten.
Den 19 Maart 1644 hertrouwde hij te Emmerik met

Geertruid Konings,

aldaar. Uit dezen echt sproten een zoon en twee dochters: a. Hendrik, b. Aaltje, c. Elisabeth.

a. Hendrik Benthem, volgt beneden onder III

b. Aaltje Benthem, geboren te Rijssen 1646;

en c. Elisabeth Benthem, gedoopt te Rijssen op Donderdag 14 Mei 1648.

Na den dood van den vader in 1674 knoopte de proponent Hermannus Scheen verkeering aan met een der beide dochters en deed haar trouwbeloften, vermoedelijk om daardoor zijne beroeping te bevorderen; althans toen hij "met eenstemmigheid tot opvolger van haar' algemeen beminden vader was aangewezen, verbrak hij zijne beloften". Dit had ten gevolge, dat eenige leden van den Kerkeraad zich tot de Classis wendden met het verzoek de beroeping van den gekozene Scheen niet goed te keuren. De zaak werd echter in der minne geschikt, want in de Notulen der Classis wordt vermeld, dat de kwestie "bij amicabile compositie volkomentlijck en in vrede is geassopieert" of met andere woorden: bij vriendschappelijk minnelijk verdrag volkomen en in vrede is bijgelegd. Hoe zulks geschiedde en op welke voorwaarden is mij niet gebleken.

3e Generatie.

III. Hendrik Benthem, eenige zoon van Melchior Benthem Predikant te Rijssen, en Geertruid Konings

gedoopt te Rijssen 16 Februari 1645,
overl.

Studeerde eerst aan het Athenaeum te Deventer, waar hij op 18-jarigen leeftijd als student in de Theologie werd ingeschreven met de woorden:

"25 Augs. 1663. Henricus Benthem.
"Ryssenạ-Transisulanus.Theol.";

na aldaar 2½ jaar te hebben gestudeerd, zette hij de studie voort aan de Hoogeschool te Groningen, waar hij werd ingeschreven als Twenter met de woorden (A.S.A.G. blz.98)

"18 April 1666. H e n r i c u s   B e n t h e m .
Tubantinus. Theol."

Na volbrachte studie legde hij met goed gevolg het candidaats-examen af. Den 8 Juni 1609 beval hij zich volgens bovengenoemde Bijdragen IX, blz. 338, ter Classicale vergadering te Deventer aan voor eene beroeping.-

B I J L A G E 5

Beroepsbrief van M e l c h i o r B e n t h e m te Rijssen, 1639

"Na dem niet nodigers ende nuttlijkers dan dat de Kudde J. Christi, so hij met zijnen blode erkofft, met gesonde spijsen geweijdet, ook die gemeente toe Rijssen met een sodannigen, die Godts woort uelftdeijlen, mogen versien worden. So ost dat mij predicanten en ouderlingen des eerw. Classis Deventer gesien hebbende ende in des Heer en vreessen overwogen die praesentatie der samentlijcke erffgenamen ende ingesetenen toe Reijssen gestelt op den Eerw:ende Godtsaligen ende geleerden D. M e l c h i o r u m B e n t h e m, dienaer des Godtlicken Woords tot Vriezenveen, 29 October 1639 vergadert zijnde na aanroeping van Godes H:name met eenhelligen stemmen tot een ordinnaris dienaer der voorn:Kercke hebben beroepen, gelijck wij ook beroepen mits desen, welgedagten B e n t h e m ter fine hij naer de maten der gaven hem van Gode medegedeijlt deselve deselve gemeijnte in de predicatie des h:evangelïe, uijtreiken der h:sacramenten ende alle andere diensten tot dit herdersambt gehorende, versorgen ende den WelE:landdroste van Twenthe die approbatie verkrijge. Wij wenschen niet twijfelende off dese onse beropinge sij aldus geschied van den Heere, dat hij den grooten Lerder der Schapen altied met sodanigen uitcompste voortan segene, dat daardoor de meeste eer van sijn h: naeme, ende de grootste stigtinge van zijne gemeente moge worden bevordert.

"Aldus gedaen uijt last des E:Classis van Deventer op dag ende jaer als boven geschreven.

J a c o b u s R e v i u s, praeses.
J o a n n i s M i c h a e l i s, scriba."

"Approbatur:

"Deze beroeping wordt van mij onderschr. Drost ampthalve geapprobeert, gelijck ick deselve approbere mits dese.

Actum Twickelo den 30 Oct. 1639.

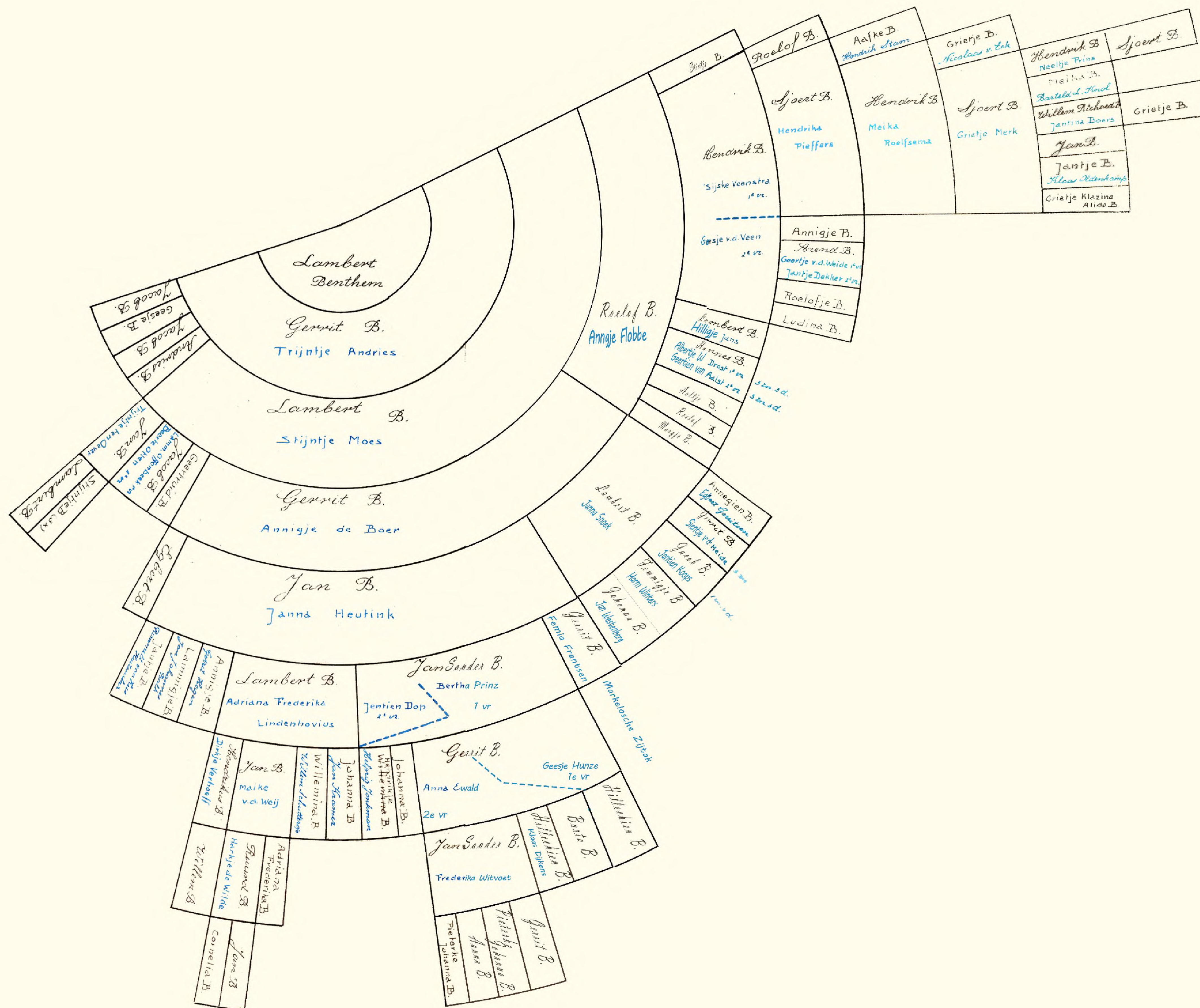
J o a n v a n R a e s f e l t."

D E   G I L D E H U I Z E R   o f   M E P P E L S C H   T A K

Of

q.i.e. de afstammelingen van G e r r i t   B e n t h e m ,
L a m b e r t ' s zoon, geboren te Gildehuis,
gehuwd en overleden te
Meppel.

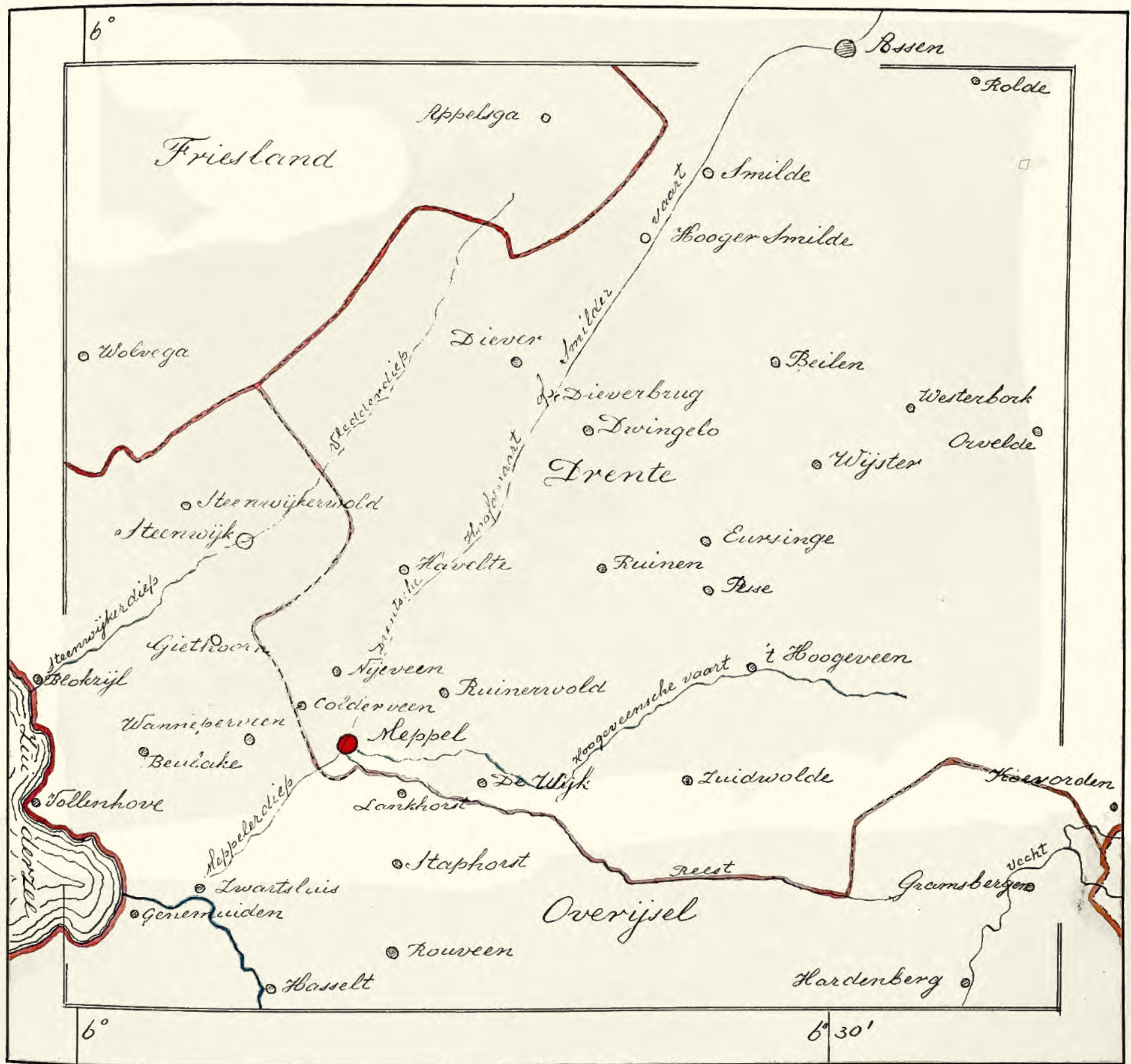
1o. S t a m b o o m :

Lambert Benthem
Gerrit B.
Trijntje Andries
Lambert B.
Stijntje Moes
Gerrit B.
Annigje de Boer
Jan B.
Janna Heutink
Roelof B.
Anngje Flobbe
Hendrik B.
Sijske Veenstra
Geesje v.d. Veen
Sjoert B.
Hendrika Pieffers
Hendrik B.
Meika Roelfsema
Sjoert B.
Grietje Merk
Roelof B.
Aafke B.
Grietje B.
Sjoert B.
Grietje B.
Annigje B.
Arend B.
Roelofje B.
Ludina B.
Lambert B.
Lambert B.
Jan Sander B.
Bertha Prinz
Jentien Dop
Lambert B.
Adriana Frederika Lindenhovius
Gerrit B.
Anna Ewald
Geesje Hunze
Jan Sander B.
Frederika Witvoet
Jan B.
Maike v.d. Weij
Markelosche Zijtak
Egbert B.
Jacob B.
Geesje B.

2o

Kaatje behoorende bij den

Meppeschen tak van t' beslecht Benthem.

Bijzonderheden aangaande de Personen,
geput uit
familie-aanteekeningen en uit de geboorte-, doop-, trouw-, overlijdens- en grafsteden-registers van Meppel, Diever, enz., uit het burgerboek van Meppel, &c.

1e en 2e Generatie.

Vermoedelijk hebben de eerste of oudste leden van het Geslacht Benthem te Gildehuis gewoond en hebben leden zich van hier uit in westelijke, noordwestelijke en noordoostelijke richting verspreid, zoodat de Gildehuizer familietak de hoofdstam is van het Geslacht. Van dien ouden hoofdstam zijn slechts enkele leden bekend(zie blz. 22); in 1837 woonden te Gildehuis nog of meer Benthems (zie blz. 14); tengevolge van den wereldoorlog en zijne gevolgen ontbrak mij de gelegenheid voor een uitgebreid onderzoek, zoodat ik mij moet bepalen tot den Meppeler tak, die een loot is en de voortzetting kan zijn van dien ouden Gildehuizer hoofstam.

Als stamvader van dien Meppelschen tak moet worden beschouwd de Gildehuizer

II. Gerrit Benthem ,

geboren te Gildehuis in 't laatst der 17e eeuw,
overleden te Meppel,

een zoon van

I . Lambert Benthem te Gildehaus ').

Deze Gerrit Benthem vestigde zich te Meppel en kocht aldaar den 15 Augustus 1718 het burgerrecht (zie blz. 134), nadat hij zich aldaar in Januari 1717 in den echt had verbonden met

Trijntje Andries', jonge dochter van de Lankhorst. Uit hun huwelijk sproten 4 zoons en 1 dochter :a. Lambert, b. Andries, c. Jacob, d. Geesje, en e. Jacob, die alle te Meppel zijn gedoopt.

a) Lambert Benthem, volgt onder III.

b) Andries Benthem, gedoopt 11 Mei 1721, aldus genoemd naar zijn moeders vader.

c) Jacob Benthem.
gedoopt 17 October 1723,
overl. vóór 5 November 1731.

d) Geesje Benthem,
gedoopt 24 Juni 1725,

en e) Jacob Benthem,
gedoopt 5 November 1731,

die door zijne petemoei Elsje Andries' "ten doop werd gepresenteerd". Van de laatste vier is niets naders bekend.-

----

') Een oudere Lambert Benthem werkte in 1451 op het kloostergoed Baerle bij Frenswegen(zie blz. 11)

3e Generatie.

I I I . L a m b e r t B e n t h e m , oudste zoon van G e r r i t B e n t h e m en T r i j n t j e A n d r i e s ' .

ged. te Meppel 13 October 1717
overl. aldaar 1 Maart 1774, 56 jaar oud, was aldus genoemd naar zijn grootvader van vaderszijde.

In Mei 1749 trad hij te Meppel in 't huwelijk met

S t i j n t j e M o e s ,

jonge dochter van Tweeloo (thans een buurtschap van de gemeente Ruinerwolde);zij was een dochter van R o e l o f M o e s en komt dientengevolge in de officieele registers meestal voor onder den naam van S t i j n t j e R o e l o f s ;vóór haar huwelijk woonde zij, blijkens mededeeling in het Trouboec van Meppel, in "de Nieuwe Stadsherberge, behoerende onder Colderveen "(thans eene buurtschap van de gemeente Nijeveen, evenals Ruinerwolde onmiddellijk grenzende aan de gemeente Meppel).

Uit hun echt sproten ook 4 zoons en 1 dochter: a. Roelof, b. Gerrit, c. Geertruidt, d. Jacob en e. Jan.

a. R o e l o f B e n t h e m , volgt onder IV, 1.

b. G e r r i t B e n t h e m . volgt onder IV, 2, blz. .

c. G e e r t r u i d t B e n t h e m ,

ged. te Meppel 10 Februari 1754, "door haren Vader ten doop gepresenteerd"; meer is van haar niet bekend; zij komt in de registers niet weer voor.

d. J a c o b B e n t h e m ,

ged. te Meppel in 1756, overl. vóór April 1798, huwde den 12 Mei 1782 met (te Meppel)

L a m m i g j e O f f e n b e e k ,

jonge dochter van Amsterdam, die na 8½ jaar gehuwd te zijn geweest, in December 1790 te Meppel kinderloos overleed en aldaar den 17en dier maand werd begraven.

J a c o b B e n t h e m hertrouwde den 29 Februari 1792 te Meppel met

B e e r t e O t t e n ,

van Blankenstein, dochter van J a n O t t e n en weduwe van, voor wie hij den 27 April van hetzelfde jaar het Burgerschapsrecht van Meppel aankocht.

Dit tweede huwelijk bleef eveneens kinderloos en werd binnen zes jaar door zijn dood ontbonden. Zijne vrouw overleefde hem meer dan 10 jaar; zij stierf in de eerste week van April 1808 en werd den 7en dier maand te Meppel begraven.

J a c o b B e n t h e m liet dus geene kinderen na.

De jongste zoon van L a m b e r t B e n t h e m en S t i j n t j e M o e s ,

e. J a n B e n t h e m ,

geb. te Meppel 30 Mei 1759,
overl. te Leeuwarden 11 Januari 1826,

werd door zijn pete A a l t j e B e e r e n t s e ten doop gehouden. In 't voorjaar van 1788 trad hij te Meppel in 't huwelijk met

T r i j n t j e t e n O e v e r ,

jonge dochter van Wanneperveen (Ov), dochter van G e e r t t e n O e v e r , voor wie hij den 26 Mei van dat jaar het Burgerschapsrecht van Meppel aankocht.

Uit hun echt sproten 4 kinderen; 1 zoon Lambert (ged. 13 Juni 1790) en 3 dochters, die alle S t i j n t j e of S t i e n t j e n , naar hun grootmoeder Benthem; (zij werden gedoopt: 28 Februari 1789, 11 Februari 1792, en 26 December 1794). Al deze 4 kinderen stierven, voordat zij den ouderdom van één jaar hadden bereikt (waarschijnlijk allen aan de pokken, welke in de jaren 1789 tot 1794 in die streken van ons land in erge mate heerschten).

Genoemde J a n B e n t h e m L z . komt met zijne broeders R o e l o f en G e r r i t voor op de "Lijst der stembevoegde Burgers te Meppel van April 1798", die in het jaar voor het District Meppel de Afgevaardigden voor de Volksvertegenwoordiging van de Bataafsche Republiek moesten kiezen.

J a n B e n t h e m had met zijn broeder Gerrit en later met diens tweede zoon, welke de zaak zijns vaders toen had overgenomen, samen een pellenweverij in de stad Meppel. Nu was het in 't begin der 19e eeuw de gewoonte, dat fabrikeurs ook zelf langs hun klanten reisden om de geweven en geprepareerde "doeckens" zooveel en zoo vlug mogelijk aan den man te brengen. Zoo reisde ook de fabrikeer J a n B e n t h e m voor den verkoop van linnens (pellen) veel naar de noordelijke provinciën van ons land. Op een dier reizen stierf hij den 11 Januari 1826 te

Leeuwarden; hij werd aldaar begraven.

4e Generatie, a.

I V . 1 . R o e l o f B e n t h e m , oudste zoon van L a m b e r t B e n t h e m en S t i j n t j e M o e s ,

ged. te Meppel 15 Februari 1750,
overl. aldaar 20 April 1815, 65 jaar oud.

werd door zijn petemoei J e n t j e M o e s "ten doop gepresenteerd". Hij had te Meppel een pellenweverij en komt ook voor op de boven bij IIIe. genoemde "lijst der stembevoegde Burgers te Meppel van April 1798".

Roelof Benthem huwde den 8 Mei 1774 te Meppel met

A n n i g j e F l o b b e ,

geb. op 't Hoogeveen,
overl. te Meppel 7 September 1814,

"jonge dochter van 't Hoogeveen", dochter van H e n d r i k F l o b b e , en daarom ook A n n i g j e H e n d r i k s en A n n i g j e H e n d r i k s F l o b b e genoemd, voor wie hij den 12 September 1776 het Stads-burgerrecht van Meppel kocht.

Uit hun echt sproten 9 kinderen, 4 zoons en 5 dochters:
a. S t i j n t j e ,

b. Hendrik, c. Aaltje, d. Lambert, e. Hannes, f. Aaltje, g. Roelof, h. Margje en i. Margje, alle te Meppel gedoopt.

a. Stijntje Benthem,

ged. 22 Juni 1774,
overl. ?

b. Hendrik Benthem, volgt onder V.1.

c. Aaltje Benthem,

ged. 24 Januari 1779,
overl. 3 Februari 1779, 14 dagen oud.

d. Lambert Benthem,

ged. 25 December 1779,
overl. Aldaar voor of in 1808,
trad in 1804 te Meppel in het huwelijk met

Hilligje Jans,

welk huwelijk kinderloos bleef en van zeer korten duur was: hij stierf weldra en zij overleefde hem niet lang: den 19 Juli 1808 werd zij op het Koor in de Hervormde Kerk te Meppel (in no 315) begraven.

e. Hannes Benthem, kuiper,

ged. 16 Juli 1783,
overl. te Meppel 16 Juli 1866, juist 83 jaar oud,

trad den 27 April 1806 te Giethoorn in het huwelijk met

Albertje Drost,

geb. te Giethoorn,
overl. te Meppel 5 Januari 1832,

dochter van Henrik Drost van Giethoorn. Den 30 September 1835 hertrouwde hij te Meppel met

Geertje van Aalst,

geb. te Meppel in 1804,
overl. aldaar, in 1895, 91 jaar oud,

dochter van Klaas van Aalst en Femmigje Schuurman.

Uit het eerste huwelijk sproten 3 dochters: Annigje, Roelofje en Margje, die alle drie op zeer jeugdigen leeftijd stierven, en 3 zoons: Hendrik, Roelof en Hendrikus, die eveneens ongehuwd overleden.

Uit het tweede huwelijk sproten eveneens 3 zoons: Klaas, Lambertus en Roelof, en 3 dochters: Femmigje, Hendrika Alberdina en Margje. Afstammelingen van deze wonen nog te Meppel en elders.

f. Aaltje Benthem,

ged. 25 Juni 1786,

door hare behuwdtante Annigje de Boer ten doop gehouden; en meer is mij van haar niet bekend.

g. Roelof Benthem,

ged. 7 Januari 1789,
overl. vermoedelijk in 1814 of 1815.

Bij de invoering van de conscriptie in 1811 was het lot hem ongunstig, zoodat hij in de legers van Napoleon werd ingelijfd; hij maakte den tocht mede naar Rusland in 1812. Na den vreeselijken Terugtocht over de Beresina in Duitschland teruggekomen, ontvluchtte hij met een paar Hollanders en na ruim eene maand met hen door Noord Duitschland te hebben rondgezworven, en ook daar vele malen in levensgevaar te hebben verkeerd, kwam hij behouden te Meppel terug. Bij de aanwerving van nieuwe troepen voor de legers van den overweldiger wist hij zich zoo goed in zijn vaders huis te verbergen, dat de Fransche rechercheurs, ofschoon hun verraden was, dat hij zich daar verborgen hield, hem niet konden vinden en eindelijk hunne nasporingen moesten opgeven. Na het vertrek der Franschen nam hij als vrijwilliger deel aan de bevrijdingskamp van het Vaderland; vermoedelijk is hij in dien vrijheidsoorlog op 't veld van eer gevallen. Nadere berichten dienaangaande ontbreken.

h. Margje Benthem,

ged. 22 Juni 1793,
overl. in December 1793, ongeveer 5 maanden oud.

i. Margje Benthem,

ged. 7 December 1794,
overl. te Meppel 11 November 1831, bijna 37 jaar oud;
zij was niet gehuwd.

5e Generatie. a.

V.1. Hendrik Benthem, oudste zoon van Roelof Benthem en Annigje Flobbe,

geb. te Meppel 6 November 1776,
overl. aldaar 29 November 1821, 45 jaar oud,

trad aldaar den 1 Mei 1805 in het huwelijk met

Sijske Veenstra,

geb. te Meppel,
overl. aldaar in 't najaar van 1807,

jonge dochter van Meppel, dochter van Sjoerd Veenstra aldaar; zij schonk hem 2 kinderen: a. Roelof en b. Sjoert en stierf kort na de geboorte van dezen laatsten.

Drie jaar na dezen (11 November 1810) hertrouwde Hendrik Benthem te Meppel met

Geesje van der Veen,

eveneens eene j.d. van Meppel, dochter van Arend van der Veen; dit huwelijk, waarvan de 1e proclamatie plaats had den 21 October 1810, werd den 11 November d.v. gesloten. Uit dit 2e huwelijk sproten 4 kinderen: c. Annigje, d. Arend, e. Roelofje en f. Ludina.

a. Roelof Benthem,

ged. te Meppel 26 januari 1806,
overl. aldaar op zeer jeugdigen leeftijd.

b. Sjoert Benthem, volgt onder VI,1.

c. Annigje Benthem,

ged. te Meppel 15 September 1811,
overl. ?

aldus genoemd naar haar vaders moeder.

d. Arend Benthem,

geb. omstreeks 1814; daar de opgave van zijne geboorte niet en de registers van den burgerlijken stand voorkomt, werd hij zijn huwelijk (27 Juni 1838) omtrent hem door den kantonrechter eene "acte van bekendheid" afgegeven, welke de geboorteacte moest vervangen. Hij trouwde toen met

Geertje van der Weide,

geb. te Zuidwolde (Dr.) in 1814,
overl. te Meppel 25 December 1846, 32 jaar oud,

dochter van Albert Gerrits van der Weide te Zuidwolde en Hendrikje Plasink. Zij schonk hem eene dochter Geesje of

Geeske Benthem (geb. te Meppel 20 Juni 1839),

aldus genoemd naar haar Grootmoeder van vaders zijde, haar petemoei.

Arend Benthem hertrouwde den 2 September 1848 te Meppel met

Jantje Dekker,

geb. te Assen in 1818,
overl. ?

dochter van Karst Luitjes Dekker en Fredrika Teunis en weduwe van Hendrikus van Wijk. Uit hun echt sproten ...... kinderen.

e. Roelofje Benthem,

geb. te Meppel 20 April 1817
overl. ?

zoo genoemd naar haar vaders broer.

f. Ludina Benthem,

geb. te Meppel 6 October 1820,
overl. ?

6e Generatie. a.

VI.1. Sjoert Benthem, 2e zoon van Hendrik Benthem en Sijske Veenstra, aldus genoemd naar zijn moeders vader,

geb. te Meppel 7 October 1807
overl. te Dwingelo 24 November 1879, 72 jaar oud,

huwde in 't voorjaar van 1830 te Wanneperveen met

Hendrika Pieffers,

geb. aldaar 23 Januari 1811,
overl. te Dieverbrug 5 November 1891, 80 jaar oud.

dochter van J a n P i e f f e r s te Wanneperveen en A a f j e V e l d k a m p. Uit hun echt sproten 2 kinderen, een dochter en een zoon. a. A a f j e en b. H e n d r i k die beide bij hunne grootouders te Wanneperveen werden geboren.

a. A a f j e B e n t h e m,
geb. te Wanneperveen 29 December 1831,
overl. te Rotterdam 3 November 1889, 58 jaar oud,
aldus genoemd naar haar moeders moeder, huwde in 1852 te Meppel met

H e n d r i k S t a m,
geb. te Zwartsluis 24 October 1823,
overl.
zoon van N i c o l a a s S t a m en F e m m i g j e K u n s t ; zij vestigden zich te Rotterdam en gewonnen aldaar 3 dochters.

b. H e n d r i k B e n t h e m, volgt onder VII.

Bovengenoemde S j o e r t B e n t h e m was eerst beurtschipper van Meppel op Deventer, later van Meppel op Assen. Zijne vrouw H e n d r i k a P i e f f e r s droeg tot aan haar dood de echte Overijselsche knipmuts.

7e Generatie.

V I I. H e n d r i k B e n t h e m, eenige zoon van S j o e r t B e n t h e m en H e n d r i k a P i e f f e r s,
geb. te Wanneperveen 15 Januari 1834,
overl. te Dieverbrug 17 Februari 1906, 72 jaar oud,
droeg den naam van zijn grootvader B e n t h e m; den 7 April 1858 trad hij te Assen in het huwelijk met de 25-jarige

M e i k a R o e l f s e m a,
geb. te Veendam 7 October 1832,
overl. te Dieverbrug 8 Augustus 1905, bijna 73 jaar oud,
dochter van H e n d r i k R o e l f s e m a van Veendam en G r i e t j e J o n k e r s.

Na aanvankelijk met zijn vader te hebben gevaren, koos H e n d r i k B e n t h e m Dwingelo tot vaste woonplaats, alwaar hij een winkel voor kruideniers- en grutterswaren &c. kocht en exploiteerde. Hier zagen zijn beide kinderen; 1. G r i e t j e en 2. S j o e r t het eerste levenslicht. Later kocht hij het Hotel en Café-Restaurant "Dieverbrug", gelegen in Diever bij de kruising van de Smildevaart met den straatweg van Dwingelo op Diever; in 1884 betrok hij het zelf.

1. G r i e t j e B e n t h e m,
geb. te Dwingelo 24 September 1858,
overl. te Nijmegen 28 November 1939, 81 jaar oud,
aldus genoemd naar haar moeders moeder, huwde Zaterdag 20 December 1879 te Dwingelo, waarbij de kerkelijke inzegening in het ouderlijk huis aldaar plaats had, met

N i c o l a a s v a n E c k,
geb. te Leksmond 1 December 1856,
overl. te Nijmegen 6 Maart 1921, 64 jaar oud,
zoon van J a c o b G e r r i t v a n E c k en F l o r a (A n t o n i a ?) T r o n c h e t.

Uit hun echt sproten 11 kinderen, 7 zoons en 4 dochters, alle te Nijmegen geboren 1. J a c o b G e r r i t v.E. (geb. 1 Juni 1881),

2. F l o r a A n t o n i a v . E . (geb. 17 April 1883, overl. 9 April 1942), 3. H e n d r i k v . E . (geb. 18 Januari 1886), 4. M e i k a v . E . (geb. 23 Oct. 1887), 5. A n d r i e s H e r m a n u s v . E . (geb. 7 Aug. 1889), 6. S j o e r d v . E . (geb. 19 Juli 1891), 7. J o h a n n e s C o r n e l i s v . E . (geb. 27 Dec 1892), 8. A n n a C a t h a r i n a E l i z a b e t h v . E . (geb. 31 Mei 1894), 9. A n t o n i E l i s a v . E . (geb. 11 Aug. 1895), 10. W i l l e m v . E . (geb. 9 Oct. 1899), 11. H e n r i ë t t e M a r g o t v . E . (geb. 3 Nov. 1900, overl. 24 Mei 1901).

Na zijn huwelijk vestigde N . v a n E c k zich als bouwkundige en aannemer te Nijmegen, waar men juist begonnen was de vestingwerken te slechten. Hij bouwde aldaar, behalve verscheidene vila's in het nieuwe stadsgedeelte, het herstellingshuis Vilandry, de Tuchtschool, het Wilhelminaziekenhuis, de brug van't Kelfkensbosch naar 't Valkhof over den Voerweg, enz. Ook bouwde hij het kinderziekenhuis te Groningen, het Landbouwproefstation met het laboratorium voor zaadde contrôle en de RHB School te Wageningen, het Paleis van Justitie en de strafgevangenis te 's Bosch, enz.

2. S j o e r d B e n t h e m , volgt onder VIII.

8e Generatie. a.

VIII. S j o e r d B e n t h e m , enige zoon van H e n d r i k B e n t h e m en M e i k a R o e l f s e m a ,
geb. te Dwingelo, 18 November 1864
overl. te Dieverbrug 20 Maart 1915, 50 jaar oud, huwde den 5 Mei 1886 te Dwingelo met

G r i e t j e M e r k ,

geb. te Zuidlaren 31 October 1864,
overl. te Dieverbrug 30 November 1932,

dochter van W i l l e m R i c h a r d M e r k en J a n t j e N o o r d a . Hij was evenals zijn vader, hotelhouder en restaurateur te Dieverbrug; zes jaar na zijn dood verkocht zijn weduwe het hotel.

Uit hun huwelijk sproten 4 jongens en 3 meisjes: a. H e n d r i k b. M e i k a , c. W i l l e m R i c h a r d , d. W i l l e m R i c h a r d , e. J a n , f. J a n t j e en g. G r i e t j e K l a z i n a A l i d a , die alle te Dieverbrug zijn geboren.

9e Generatie. a.

I X . a . H e n d r i k B e n t h e m , conducteur der Brievenmalen spoorwegpostdienst Ressort 3 te Zwolle,

geb. 27 Mei 1887 te Dieverbrug gem. Dwingelo,

trad den 31 Augustus 1915 te Zwolle in het huwelijk met

N e e l t j e P r i n s ,

geb. te Rotterdam 5 December 1889,

dochter van L e v i n u s P r i n s te Rotterdam en J o s i n a T e e t e n b u r g , die hem 1 zoon schonk: 1 . S j o e r t (volgt onder X.a.)

b. M e i k a B e n t h e m ,

geb. te Dieverbrug 3 Maart 1889,

huwde den 2 Juli 1910 te Diever met

Barteld Lucas Knol,

geb. te Zwolle 2 September 1883,

zoon van Lucas Knol en Geesje Worst, wien zij 2 zoons schonk: 1. Lucas Sjoert Knol, geb. te Borger 25 Mei 1911, en 2. Sjoert Lucas Knol, geb. te Borger 29 April 1913.

c. Willem Richard Benthem,

geb. 13 Januari 1891 te Dieverbrug.
overl. aldaar 1 Augustus 1891, ruim een half jaar oud.

d. Willem Richard Benthem, kantoorhouder der P.T.T. te Slagharen,

geb. 9 Maart 1892, te Dieverbrug,

huwde den 28 April 1916 te Diever met

Jatina Boers,

geb. te Dwingelo 30 Juni 1886,

dochter van Lambertus Boers te Dwingelo en Catharina Barelds ;zij schonk hem één dochter: Grietje (geb. te Diever 6 Maart 1917)

e. Jan Benthem,

geb. 12 Mei 1894 te Dieverbrug.

Hij was in 1942 chef van het goederenvervoer N.S. te Heerenveen.

f. Jantje Benthem,

geb. 3 Juni 1897 te Dieverbrug,

huwde den 25 November 1914 te Diever met

Klaas Oldenkamp, besteller P.T.T. te De Wijk bij Meppel, zoon van Engbert Oldenkamp en Anna Jonkers; uit hun echt sproten 3 zoons en 2 dochters.

f. Grietje Klazina Alida Benthem,

geb. 20 Februari 1905 te Dieverbrug.

10e Generatie.

X.a. Sjoert Benthem,

geb. te Zwolle 8 Juni 1919.

4e Generatie. b.

IV,2. G e r r i t B e n t h e m, 2e zoon van L a m b e r t B e n t h e m en S t i j n t j e M o e s,

geb. te Meppel in het jaar 1752,
overl. aldaar in of omstreeks 1810, 58 jaar oud,

droeg den naam van zijn grootvader Benthem en was, evenals deze, fabrikeer en reeder van linnen, voornamelijk pellen.

Hij komt voor op de op blz.117 vermelde "Lijst der stembevoegde Burgers" van April 1798, die in dat jaar voor het district Meppel de Afgevaardigden voor de Volksvertegenwoordiging van de Bataafsche Republiek moesten kiezen.

Den 13 Mei 1779 trad hij te Meppel in 't huwelijk met

A n n i g j e d e B o e r,

"jonge dochter van Meppel, 22 jaar oud",
overl. aldaar 26 Augustus 1829, bijna 72 jaar oud.

Uit hun echt sproten 7 kinderen, 5 zoons en 2 dochters; de beide laatste en één der zoons stierven in het eerste jaar huns levens, vermoedelijk aan de pokken; de overige waren: a. L a m b e r t, b. J a n, c. E g b e r t en d. E g b e r t.

a. L a m b e r t B e n t h e m, volgt onder V,a.

b. J a n B e n t h e m, volgt onder V,b.

c. E g b e r t B e n t h e m,

ged. te Meppel 17 Januari 1787,
overl. aldaar vóór 3 September 1797

d. E g b e r t B e n t h e m,

ged. te Meppel 3 September 1797,
overl. aldaar 7 Juli 1878, ruim 80 jaar oud.

Hij is niet gehuwd geweest.

5e Generatie. .b

V,a. L a m b e r t B e n t h e m, oudste zoon van G e r r i t B e n t h e m en A n n i g j e d e B o e r,

ged. te Meppel 26 Maart 1780,
overl. aldaar 1 Juli 1845, 65 jaar oud,

droeg den naam van zijn vaders vader en werd door diens vrouw Stijntje Moes ten doop gehouden; hij werd koek- en brood bakker te Meppel.

Den 2 Mei 1804 trad hij aldaar in 't huwelijk met

J a n n a S n o e k,

geb. te Meppel in 1779,
overl. aldaar 25 Mei 1849 op 70-jarigen

leeftijd, dochter van Jacob Snoek te Meppel. Zij was een zeer begaafde en verstandige vrouw, wier raad bij familie-aangelegenheden steeds werd ingeroepen; zij was de vraagbaak van velen ook buiten de familie.

Uit hun huwelijk werden elf kinderen geboren, 4 dochters en 7 zoons: 5 zoons en 1 dochter stierven op zeer jeugdigen leeftijd, de overige waren: a. Annegien, b. Gerrit, c. Jacob, d. Femmegien of Femmigje en e. Johanna.

a. Annegien Benthem,

ged. te Meppel 11 November 1807,
overl. aldaar 6 September 1873, bijna 66 jaar oud,

aldus genoemd naar haar grootmoeder Benthem. In 1830 trad zij te Meppel in het huwelijk met

Egbert Gerritsen,

geb. te Meppel 16 October 1805,
overl. aldaar 13 Mei 1849, 43½ jaar oud

na een 19-jarige echtvereeniging; zij lieten 2 zoons en 4 dochters na.

6e Generatie, b.

b. Gerrit Benthem,

geb. te Meppel 30 Mei 1813,
overl. te Beilen (Dr.) 22 Februari 1871, 57 jaar oud,

droeg den naam van zijn vaders vader. Hij huwde in 1836 te Meppel met

Sientje van der Heide,

geb. te Steenwijkerwold 18 December 1811,
overl. te Beilen 8 Februari 1896, 84 jaar oud,

dochter van Dirk van der Heide te Steenwijkerwold.

De jonggehuwden vestigden zich te Nijeveen bij Meppel, van waar zij 11 jaar later naar Wijster (gemeente Beilen, Dr.) verhuisden. Uit hun echt sproten 6 kinderen, waarvan de eerste vier te Nijeveen, de laatste twee te Beilen werden geboren; zij heetten: 1. Lambert, 2. Johanna, 3. Dirk, 4. Antje, 5. Jacob en 6. Femmigje.

1. Lambert Benthem,

geb. te Nijeveen 18 November 1837,
overl.

aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem, huwde te Beilen met

Hilligje Boer,

geb. te Beilen 4 September 1839,
overl. ?

2. Johanna Benthem,

geb. te Nijeveen 28 Maart 1840,
overl. ?

trad te Beilen in het huwelijk met

Harm Speelman,

geb. te Beilen 10 December 1837,
overl. aldaar 28 Mei 1870, 32 jaar oud.

3. Dirk Benthem,

geb. te Nijeveen 6 Mei 1843
overl. te Beilen 29 November 1888, 45½ jaar oud,

was benoemd maar zijn grootvader van moederszijde. Hij bleef ongehuwd.

4. A n t j e   B e n t h e m,

geb. te Nijeveen 4 April 1846,
overl. te Beilen 1 December 1882,

Zij trad te Beilen in den echt met

J a n   B a r t e l d s,

geb. te Beilen 17 Februari 1831,
overl. aldaar 3 Juli 1886, 55 jaar oud;

Zij lieten 3 kinderen na: 1 zoon en 2 dochters.

5. J a c o b   B e n t h e m,

geb. te Beilen 12 December 1849,
overl. aldaar 11 Augustus 1889, 40 jaar oud,

huwde in 1875 te Beilen met

J a n t j e   G e r d i n k,

die hem 2 dochters schonk.

6. F e m m i g j e   B e n t h e m,

geb. te Beilen 16 Augustus 1853,
overl. aldaar 3 April 1893, ruim 39 jaar oud;

zij huwde met H a r m   N i j b o e r; uit hun echt sproten 5 kinderen.

c. J a c o b   B e n t h e m,

geb. te Meppel 1 September 1814,
overl. aldaar 12 October 1864, 50 jaar oud,

volgde zijn vader L a m b e r t   B e n t h e m op als koek en banketbakker. Hij trad den 15 April 1842 te Meppel in den echt met de 29-jarige

J a n t i e n   K o o p s,

geb. te Ruinerwold in 1813,
overl. te Meppel 10 April 1870, 57 jaar oud,

dochter van J a n   K o o p s, landbouwer te Ruinerwold, en van Z w a a n t j e n   G e r r i t s   v a n   G o o r, die hem verscheidene kinderen schonk, welke bijna alle op zeer jeugdigen leeftijd stierven.

---

d. F e m m i g j e   B e n t h e m,

geb. te Meppel 24 September 1821,
overl. te Assen omstreeks 1882, 61 jaar oud,

huwde met H a r m   W i n t e r s van Assen, die aldaar in 1887 kinderloos overleed.

---

e. J o h a n n a   B e n t h e m,

geb. te Meppel 18 October 1823,
overl. te Zaandam 8 Januari 1894, 70 jaar oud,

trad in April 1843 in het huwelijk met

J a n   W e s t e n b e r g,

geb. te Meppel 5 Juni 1821,
overl. aldaar 30 April 1882, bijna 63 jaar oud.

Uit hun echt sproten 3 zoons en 2 dochters.

5e Generatie, c.

V, b. J a n B e n t h e m, derde zoon van G e r r i t B e n t h e m en A n n i g j e d e B o e r,

geb. te Meppel 13 December 1783,
overl. aldaar 13 Juni 1858, 74½ jaar oud,

was, evenals zijn vader, linnenfabrikanten en liet ook, behalve in de weverij achter het huis ook door huiswevers in en buiten de stad linnens, voornamelijk pellen, weven. Na het herstel van ons onafhankelijk volksbestaan in 1815 begon hij tevens een exporthandel op Engeland van Drentsch vee, welke handel weldra een grooten omvang kreeg en eerst in beteekenis verminderde, toen de Engelschen op verschillende wijzen den invoer van vee uit Nederland trachtten te bemoeilijken.

Den 9 Maart 1808 trad hij te Meppel in het huwelijk met

J a n n a (J o h a n n a) H e u t i n k, dochter van J a n S a n d e r s H e u t i n k en L u m m e g i e n J a g e r,

geb. te Genemuiden 2 Februari 1780,
overl. te Meppel 1 Juni 1851, ruim 71 jaar oud,

weduwe van H e n d r i k F r e d e r i k d e B o e r (overl. in 't voorjaar van 1807), bij wien zij ééne dochter had: H e l e n a d e B o e r, geb. te Meppel 3 April 1804 en aldaar overleden 30 November 1884 op 80-jarigen leeftijd. Deze H e l e n a d e B o e r huwde den 6 Jan. 1833 te Meppel met L o u w r e n s H a r t k a m p W e s s e l s-z o o n, geb. te Wanneperveen 19 October 1807, overl. te Meppel 21 April 1889, 81 jaar oud, koopvaardij-kapitein, die veel op de Oost-zee en Middellandsche-zee-havens voer; uit hun echt sproten 4 zoons

Uit het huwelijk van bovengenoemde J a n B e n t h e m en J a n n a H e u t i n k werden 4 zoons en 5 dochters geboren, waar van 1 zoon en 2 dochters op jeugdigen leeftijd stierven; de overige waren: a. G e r r i t, b. J a n S a n d e r, c. L a m b e r t, d. A n n i g j e, e. L u m m i g j e, en f. J a n t j e.

a. G e r r i t B e n t h e m, volgt onder VI,1.

b. J a n S a n d e r B e n t h e m, volgt onder VI,2.

c. L a m b e r t B e n t h e m, volgt onder VI,3.

d. A n n i g j e o f A n n e g i e n B e n t h e m,

geb. te Meppel 19 Maart 1815
overl. aldaar 15 December 1896, 81 jaar oud,

aldus genoemd naar haar grootmoeder Benthem, trad als 20-jarige den 25 Juli 1835 te Meppel in het huwelijk met

G e r r i t H a g e n,

geb. te Meppel 17 Augustus 1806,
overl. aldaar 18 Januari 1898, 91 jaar oud,

schrijnwerker en kistenmaker. zoon van H a r m H a g e n timmerman te Meppel, en H i l l e c h i e n K o o p s. Uit hun echt werden 7 kinderen geboren: 5 zoons en 2 dochters.

---

e. L u m m i g j e B e n t h e m,

geb. te Meppel 13 October 1820

overl. te Groningen in 1893, 73 jaar oud, huwde den 27 April 1839 te Meppel met

Jan Johannes Balk,

geb. te Ulrum (Gr) in 1811,
overl. te Groningen in 1883, 72 jaar oud,

schipper, wonende te Zoutkamp (Gr), zoon van Johannes Jacob Balk, koopman aldaar, en Aukjen Jans Loots; uit hun echt sproten 5 kinderen, allen zoons.

f. Jantje Benthem,

geb. te Meppel 9 Juli 1822,
overl. aldaar 16 Juli 1851, 29 jaar oud,

trad den 12 September 1846 te Meppel in het huwelijk met

Remmelt van Hees Hartsuiker,

geb. te Meppel in 1824,
overl. ?

beurtschipper, zoon van Wolter Hartsuiker, schipper, en Annegien van Hees, wonende te Meppel. Uit hun kortstondig huwelijk sproten 3 kinderen, die alle zeer jong stierven.-

6e Generatie, a.

VI.1. Gerrit Benthem, oudste zoon van Jan Benthem en Johanna Heutink, stamvader van den Markeloschen zijtak van het geslacht Benthem, volgt als zoodanig op blz. 136

6e Generatie, b.

VI.2. Jan Sander Benthem, tweede zoon van Jan Benthem en Johanna Heutink,

geb. te Meppel 9 Januari 1811,
overl. aldaar 30 Juni 1866, 55 jaar oud,

volgde zijn vader op in de textielzaak en had dus ook eene linnenweverij, en huiswevers, die hoofdzakelijk pellen weefden. Hij trad den 20 Maart 1833 te Meppel in 't huwelijk met de ruim 21-jarige jonge dochter

Barta Prins,

geb. te Meppel omstreeks 1811,
overl. aldaar 4 Juni 1849, oud 38 jaar,

dochter van Jan Prins, scheepsbouwer te Meppel, en Jentien Boone.

Na haar dood hertrouwde hij den 29 November 1851 te Meppel met de 46-jarige jonge dochter

Jentien Dop,

geb. te Meppel omstreeks 1805,
overl. aldaar 7 Juli 1883, 78 jaar oud,

dochter van Jacob Dop te Meppel en Hendrikje Van Blanken. Dit tweede huwelijk bleef kinderloos.

Uit den eersten echt sproten 9 kinderen, waarvan 4 op zeer jeug-

digen leeftijd stierven; de overige 5 waren: a. Jan Gerrit, b. Jantien, c. Gerrit, d. Johanna en e. Hendrik.

a. Jan Gerrit Benthem,
geb. te Meppel 28 Januari 1834,
overl. aldaar 22 December 1876, 42 jaar oud;
hij bleef ongehuwd.

b. Jentien Benthem,
geb. te Meppel 5 April 1835,
overl. te Giethoorn,
aldus genoemd naar haar moeders moeder. Zij huwde den 19 Augustus 1865 te Meppel met

Jan Worst,
geb. en overleden te Giethoorn,
zoon van Jan Jansz. Worst aldaar en Grietje Smit. Na hun huwelijk vestigden zij zich metterwoon te Giethoorn.

c. Gerrit Benthem, volgt onder VII, a.

d. Johanna Benthem,
geb. te Meppel 12 Augustus 1844,
overl. aldaar 11 November 1912, was niet gehuwd.

e. Hendrikje of Hendrekien Benthem,
geb. te Meppel 11 Juli 1847,
overl. aldaar, 3 Januari 1905,
huwde den 18 Mei 1872 te Meppel met

Helprig Jonkman,
geb. te Smilde 27 Augustus 1845,
overl. te Meppel 25 Februari 1913,
zoon van Gaauwke Jonkman te Smilde en Geesje Mulder, schipper, wien zij verscheidene kinderen schonk.

7e Generatie. b.

VII, a. Gerrit Benthem, 2e zoon van Jan Sander Benthem en Barta Prins,
geb. te Meppel 5 Januari 1839,
overl. aldaar 20 Maart 1913, 74 jaar oud,
huwde den 15 Maart 1873 te Meppel met

Geesje Hunze,
geb. te Meppel,
overl. aldaar 11 April 1875,
dochter van Hendrik Hunze te Meppel en Hillechien Rook, welke hem ééne dochter Hillechien schonk, die jong stierf.

In Mei 1879 hertrouwde Gerrit Benthem te Ruinerwolde met de 34-jarige, thans nog levende

Anna Ewald,
geb. te Ruinerwolde 11 Mei 1845,
dochter van George Ewald te Ruinerwolde en Hilligje Koops. Uit dezen echt sproten 3 kinderen: 1. Bartha, 2. Hillechien, en 3. Jan Sander.

1. B a r t h a   B e n t h e m,

geb. te Meppel 7 September 1879,

aldus genoemd naar haar groot moeder van vaderszijde. Zij trad den 12 October 1917 te Delft in 't huwelijk met

P i e t e r   S c h i l p e r o o r t,

geb. te Delft 19 October 1871,

zoon van J a n   S c h i l p e r o o r t en C l a z i n a ...

2. H i l l e c h i e n   B e n t h e m,

geb. te Meppel 12 Juni 1882,

aldus genoemd naar haar moeders moeder. Den 8 April 1911 trad zij te Meppel in het huwelijk met

K l a a s   D i j k e n s,

geb. te Roodeschool (Fr) 11 December 1882,

zoon van W i l l e m   D i j k e n s te Roodeschool en

3. J a n   S a n d e r   B e n t h e m, volgt onder VIII,3.

8e Generatie, b.

V I I I , a . J a n   S a n d e r   B e n t h e m, eenige zoon van G e r r i t   B e n t h e m   J S z . en A n n a   E w a l d,

geb. te Meppel 6 Augustus 1886,

aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem, woont te Meppel aan 't Prinsenplein no 1, waar hij een magazijn en winkel heeft van heeren- en kinderkleeding en heeren-modeartikelen.

Den 29 Februari 1912 trad hij te Zwartsluis in 't huwelijk met

F r e d e r i k a   W i t v o e t,

geb. te Zwartsluis 27 December 1885,

dochter van Johannes Witvoet te Zwartsluis en P i e t e r k e   B e u n k ; uit hun echt sproten 4 kinderen: a. G e r r i t, b. P i e t e r k e J o h a n n a, c. A n n a, d. P i e t e r k e   J o h a n n a.

a . G e r r i t   B e n t h e m, (geb.17 Maart 1913) volgt onder IX, b.

b. P i e t e r k e   J o h a n n a   B e n t h e m,

geb. te Meppel 27 September 1917,
overl. aldaar 10 Juli 1921,

na het gebruik van een vergiftig ijswafeltje.

c. A n n a   B e n t h e m,

geb. te Meppel 1 Juli 1921.

d. P i e t e r k e   J o h a n n a   B e n t h e m,

geb. te Meppel 14 Juli 1924,

6e Generatie, c.

V I , 3. L a m b e r t B e n t h e m , derde zoon van J a n B e n t h e m en J a n n a H e u t i n k ,

geb. te Meppel 16 Januari 1813,
overl. aldaar 29 April 1853, 40 jaar oud,

aldus genoemd naar oudste broeder. De vroegtijdige dood van dezen jongsten zoon bracht een groote verandering in de familie-omstandigheden. Zijn vader, J a n B e n t h e m had namelijk, toen de pellenindustrie na 1820 in Meppel weer opbloeide, een huis in de Woldstraat met annexe weverij aangekocht of opgericht en bepaalde bij een mij getoonde beschikking van 1846, dat na den dood van hem en zijne vrouw dit laatste complex (huis met weverij) zou ten deel vallen aan hun tweeden zoon J a n S a n d e r B e n t h e m terwijl alsdan het door hen bewoonde huis aan den Nieuwen weg met de annexe weverij aan hun jongsten zoon L a m b e r t zou vervallen. Door den dood van den laatsten verviel deze beschikking, alles kwam daardoor onder het beheer van J a n S a n d e r en na diens dood in 1866 van zijn zoon J a n G e r r i t B e n t h e m , wien de oudoom E g b e r t B e n t h e m , (overl. 1878) ter zijde stond. De pellen-uitvoer kwijnde toen zeer.

L a m b e r t B e n t h e m huwde den 5 Mei 1837 te Meppel met

A d r i a n a F r e d e r i k a L i n d e n h o v i u s ,

geb. te Den Ham (Ov) 7 Januari 1815,
overl. te Meppel 30 Mei 1849, 34 jaar oud,

dochter van H e n d r i k u s L i n d e n h o v i u s te Den Ham en W i l l e m i n a t e V o o r d e . Uit hun echt sproten 7 kinderen, waarvan 3 zeer Jong stierven, de andere waren: a. J o h a n n a , b. W i l l e m i n a , c. J a n en d. H e n d r i k u s .

Beide dochters traden den 4 Mei 1864 te Meppel in het huwelijk en wel de oudste

a. J o h a n n a B e n t h e m ,

geb. te Meppel 24 Februari 1838,
overl. aldaar?

aldus genoemd naar haar grootmoeder Benthem, huwelijk met

J a n K r a m e r , j.m. van Meppel, zoon van P a u l K r a m e r van Meppel en J e n n e k e n B u s s e r ; en de jongste,

b. W i l l e m i n a B e n t h e m ,

geb. te Meppel 2 September 1839,
overl. aldaar,

aldus genoemd naar haar moeders moeder, huwelijk met

W i l l e m S c h u t t e r o p , j.m. van Meppel, zoon van J a n S c h u t t e r o p te Meppel en K l a a s j e B r o e k .

c. J a n B e n t h e m , volgt onder VII,c.

d. H e n d r i k u s B e n t h e m volgt onder VII,d.

7e Generatie, c.

VII, d. H e n d r i k u s B e n t h e m ,

geb. te Meppel 6 October 1843,
overl. te Den Helder 12 September 1915, aldus genoemd

naar zijn moeders vader. Na den door zijn vaders (zijn moeder verloor hij reeds op 5 Jarigen leeftijd) was hij 2 jaar lang bij oom G e r r i t B e n t h e m te Markelo. Na diens overlijden (21 Juni 1855) kwam hij weer te Meppel terug waar hij 2 jaar lang huisvesting en leiding genoot bij zijn grootouders. Hij voelde zich echter daar niet te huis, het was er hem te stil, en in 1857 verliet hij nauwelijks 14 jaar oud, grootvaders woning en ging hij naar Holland, alwaar hij zich liet aanmonsteren bij de Marine. Hij kreeg zijne opleiding aan de zeevaartschool te leiden en kwam daarna op een oorlogschip. Bij den roemrijken tocht van de Stoomkorvet "De Medusa" den 11 Juli 1863 door de straat van Simonoseki onder den kapitein-luitenant ter zee J h r . d e C a s e m b r o o t werd hij door dezen tot belooning voor zijn voorbeeldig gedrag tot bootsman (onderstuurman) bevorderd, ofschoon hij den leeftijd van 20 jaar nog niet had bereikt.

H e n d r i k u s B e n t h e m trad in 1868 te Vlissingen in 't huwelijk met

D i r k j e v a n H o e v e n,
geb. te Goes 25 Juni 1843,
overl. te Velgen 15 Juli 1918,

dochter van J a c o b u s v a n H o e v e n en J o h a n n a H a r t o g, die hem 3 kinderen schonk, waarvan 2 jong stierven en de derde:

8e Generatie, c.

VIII,c. W i l l e m B e n t h e m,
geb. te Den Helder 17 Maart 1882

7e Generatie, c.

VII,c. J a n B e n t h e m, oudste zoon van L a m b e r t B e n t h e m en A d r i a n a F r e d e r i k a L i n d e n h o v i u s,
geb. te Meppel 8 Januari 1841,
overl. te Zierikzee 29 Januari 1925, 84 jaar oud,

was van 1 Juli 1879 tot 1 April 1882 directeur van het postkantoor te Gennep (L), vervolgens tot 1 September 1855 van dat te Vucht (NB) en daarna tot 1 Mei 1901 van het post- en telegraafkantoor te Medemblik (NH). Den 10 Juni 1866 trad hij te Sneek in het huwelijk met

M a i k e v a n d e r W e i j
geb. te Sneek 15 October 1840,
overl. te Boskoop 7 October 1919, op 79-

jarigen leeftijd; zij was een dochter van R u u r d v a n d e r W e i j te Sneek en E l i s a b e t h C o o l.

Haar stoffelijk overschot werd den 11 October 1919 in het Crematorium te Westerveld bij Haarlem verbrand.')

Uit hunne echt sproten 2 kinderen, ééne dochter en één zoon: a. A d r i a n a F r e d e r i k a, en b. R u u r d; beide zagen te Sneek het eerste levenslicht.

') De crematie van 't stoffelijk overschot van J a n B e n t h e m had aldaar plaats 2 Februari 1925.

a. A d r i a n a F r e d e r i k a B e n t h e m ,

geb. te Sneek 5 Mei 1867,
overl. te Zaandam 18 November 1883, op 16-jarigen leeftijd; zij was benoemd naar haar grootmoeder Benthem,

b. R u u r d B e n t h e m volgt onder VIII.

8e Generatie, c.

VIII. R u u r d B e n t h e m , eenige zoon van J a n B e n t h e m en M a i k e v a n d e r W e i j ,

geb. te Sneek 5 Juni 1871,

aldus genoemd naar zijn grootvader V a n d e r W e i j , was achtereenvolgens directeur van het post- en telegraafkantoor te Boskoop van 1 Maart 1917 tot 16 December 1919, te Culemborg tot 16 Juli 1923, daarna te Zierikzee.

Den 11 maart 1914 trad hij te Heerenveen in het raadhuis der voormalige gemeente Tengwirden in het huwelijk met

H a r k j e d e W i l d e ,

geb. te Tjalleberd (Fr) 24 Februari 1884,

dochter van H a r m e n J a n s z . d e W i l d e en K o r n e l i s k e K o e n e n . Deze had hare opleiding bij het onderwijs genoten bij de R.N. Lessen en de Muloschool te Heerenveen.

Achtereenvolgens kreek zij de aanteekening voor de vrije- en orde-oefeningen te Groningen 22 October 1902, de acte van bekwaamheid als hulponderwijzeres te Leeuwarden 27 April 1903 en de aanteekening voor de nuttige handwerken te Zwolle 11 Maart 1905. Nadat zij van 14 April 1904 tot 1 November 1907 werkzaam was geweest bij 't O.L.O. in de gemeente Ooststellingwerf (en wel van 14 April 1904 tot 1 October 1905 te Ureterp en daarna tot 1 November 1907 te Hanle), fungeerde zij van 1 November 1907 tot 1 Juni 1914 als onderwijzeres aan de O.L.S. te Hengelo (Ov); als zoodanig trad zij den 11 Maart 1914 in den echt, waaruit 2 kinderen sproten: a. J a n en b. C o r n e l i a .

a. J a n B e n t h e m

geb. te Hengelo (Ov) 6 September 1915,

b. C o r n e l i a B e n t h e m ,

geb. te Culemborg, 28 Mei 1920

B I J L A G E 6

De eerste leden van den Meppelschen tak.

De genoemde L a m b e r t B e n t h e m (blz. 115) woonde, althans eerst te Gildehaus in het Graafschap Benthem; van zijn zoon G e r r i t B e n t h e m wordt in het "Trou-boec" van Meppel onder de in 1717 gesloten huwelijken opgeteekend, dat hij in den echt trad met

T r i j n t j e n A n d r i e s ' dochter, met de woorden: G e r r i t L a m b e r t s B e n t h e m, "jongeman van Gildehaus" (Bentheim), en T r i j n t j e n A n d r i e s, jonge "dochter van de Lankhorst".

Een jaar later, in 1718, werd deze G e r r i t B e n t h e m ingeschreven als burger van Meppel, zooals blijkt uit het "Protocol van betaalde Burgerschapsrechten van Meppel van personen, van buiten ingekomen, aldaar dat recht hebben aangekocht"; men vindt hier namelijk opgeteekend :

"1718.15 Augustus heeft G e r r i t L a m b e r t s B e n t h e m voor hem de volle Burgerschap betaalt met 4 goltgulden..... 5. 12. 0."

Voor zijne vrouw behoefde hij dat burgerrecht niet te koopen, zij was een Meppelsche en bezat het reeds.

Toen woonde G e r r i t B e n t h e m dus te Meppel; vermoedelijk heeft zijn vader L a m b e r t B e n t h e m zich met zijn huisgezin aldaar gevestigd (na zijn geboorte omstreeks 1695, vermoed ik); men leest ten minste in genoemd "Trou-Boec":

"1717.9 Juni. L a m b e r t G e r r i t s, weduwnaar van H e n d r i k j e J a n s B u i s, en".

"J e n t j e n W a r n a e r s, laatste weduwe wijlen A a l d e r t I e l k e s, beide van Meppel"

en in 't "Grafboec"

"1762.24 April. Begraven J a n L a m b e r t s"

Men neme hierbij in aanmerking, dat in de aangehaalde boeken de personen veelal eenvoudig worden aangeduid door den voornaam gevolgd door den voornaam zijn vaders; zoo is bij. bovengenoemde G e r r i t L a m b e r t s B e n t h e m dikwijls aangewezen door den naam G e r r i t L a m b e r t s.

Daar G e r r i t B e n t h e m, die in 1717 te Meppel in 't huwelijk trad, en als de stamvader van den Meppelschen tak moet worden beschouwd, te Gildehuis is geboren, is die Meppelsche tak slechts eene voortzetting van den ouden Gildehuizer tak.

I I I

D E   M A R K E L O S C H E   Z I J T A K ,

of

q.i.e De afstammelingen van G e r r i t   B e n t h e m ,

van 1 November 1833 tot 21 Juni 1855 hoofd van de

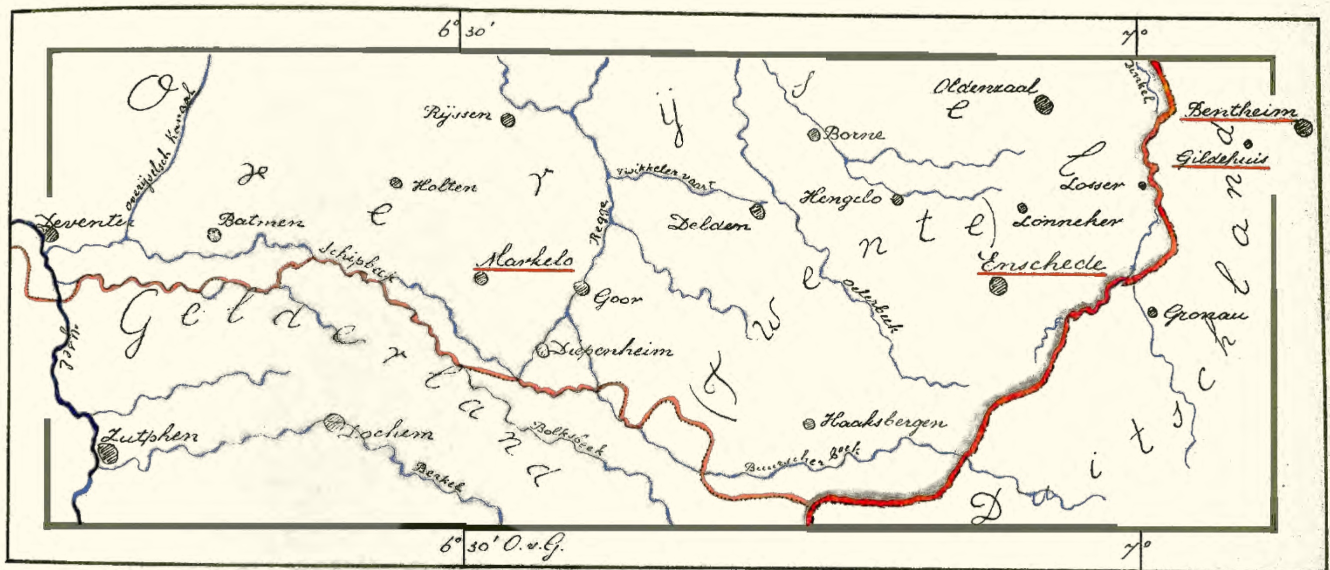
dorpsschool te Markelo.

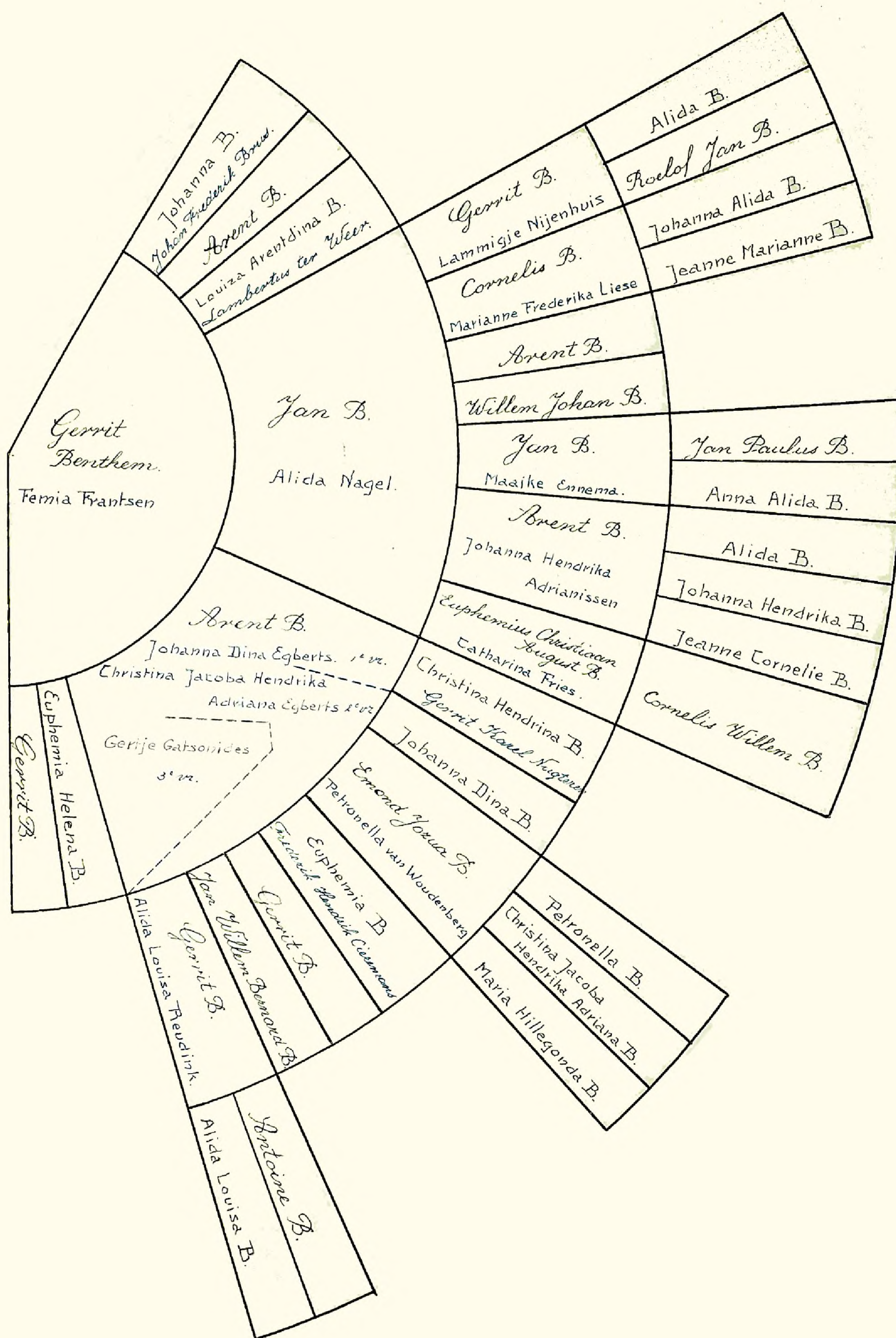
2o

Kaartje

Behoorende bij den

Markeloschen zijtak van 't geslacht Benthem

Gerrit Benthem
Femia Frantsen
Jan B.
Alida Nagel
Arent B.
Johanna Dina Egberts. 1e vr.
Christina Jacoba Hendrika
Adriana Egberts 2e vr.
Gerije Gatsonides
3e vr.
Johanna B.
Johan Frederik Brus.
Arent B.
Louiza Arentdina B.
Lambertus ter Weer.
Gerrit B.
Lammigje Nijenhuis
Cornelis B.
Marianne Frederika Liese
Arent B.
Willem Johan B.
Jan B.
Maaike Ennema.
Arent B.
Johanna Hendrika
Adrianissen
Euphemius Christiaan August B.
Catharina Fries.
Christina Hendrina B.
Gerrit Karel Nugteren
Johanna Dina B.
Emond Josua B.
Petronella van Woudenberg
Euphemia B.
Friedrich Hendrik Ciesmans
Gerrit B.
Jan Willem Bernard B.
Gerrit B.
Alida Louisa Reudink.
Euphemia Helena B.
Gerrit B.
Alida B.
Roelof Jan B.
Johanna Alida B.
Jeanne Marianne B.
Jan Paulus B.
Anna Alida B.
Alida B.
Johanna Hendrika B.
Jeanne Cornelie B.
Cornelis Willem B.
Petronella B.
Christina Jacoba Hendrika Adriana B.
Maria Hillegonda B.
Antoine B.
Alida Louisa B.

3e. Bijzonderheden aangaande de Personen,

verkregen en geput uit

aanteekeningen en opgaven van familieleden.

6e Generatie, a.

De stamvader van den Markeloschen zijtak van den Meppelschen tak van het Geslacht Benthem is:

V I . G e r r i t B e n t h e m , de oudste zoon van J a n B e n t h e m en J a n n a H e u t i n k , (zie blz. 128)

geb. te Meppel 10 Januari 1809
overl. te Markelo 21 Juni 1855, 46 jaar oud.

Hij werd aanvankelijk opgeleid tot pellenfabrikant met de bedoeling zijn vader als zoodanig op te volgen; zijne groote liefde voor de studie deed echter zijne ouders toegeven aan zijn wensch om opgeleid te worden voor het onderwijs. Zij plaatsten hem daartoe onder de leiding van den bekwamen Meppelschen Schoolonderwijzer V a n H u m m e l , die in hem een zijner beste leerlingen vond.

Den 13 April 1825 "haalde" hij te Assen den 4den rang; een jaar later verliet hij Meppel en werd hij onderwijzer aan de dorpsschool te Hengelo/O, in welke betrekking hij bijna 7 jaar werkzaam was. Den 25 Juli 1827 haalde hij te Zwolle den 3en, den 12 April 1831 den 2en rang en den 2 Mei 1832 de volledige acte voor de Fransche taal. Den 1 November 1833 aanvaardde hij de betrekking van Hoofdonderwijzer van de Dorpsschool te Markelo, waartoe hij na een vergelijkend examen was benoemd ; tevens werd hij toen Koster en Voorzanger van de Hervormde kerk. Later werd hij ook Kerkelijke Ontvanger en Secretaris-Penningmeester van de Marke Markelo. Onder zijne leiding en zijn toezicht had de verdeeling dier marke plaats, waarbij ook de Kadastrale Legger dier Marke door hen werd opgemaakt; bij zijn overlijden, den 21 Juni 1855, was deze bijna voltooid, zoodat nog slechts een viertal bladzijden van het Alphabetisch Naamregister behoefden te worden gecopieerd.

Genoemde G e r r i t B e n t h e m stond bekend als een der beste rekenaars en wiskundigen van Twente; verscheidene jongelieden van elders, in en buiten Twente, zochten bij hem voorbereiding voor hunne academische studie voor zoover het wiskundig gedeelte van het admissie-examen betrof.

Ook als geschiedkundige had hij een grooten naam; meermalen droeg het schooltoezicht in Overijsel er bij hem op aan om den eersten rang te halen, die aan slechts weinigen in den lande was toegekend, zijne bescheidenheid en nederigheid weerhielden hem er echter van om zich op die wijze op den voorgrond te stellen.

Dagen lang was hij de gast van den Graaf van Rechteren op den Huize Almelo ten einde dezen in te lichten aangaande Bescheiden en Charters daar aanwezig, waarvan hij er eenige der oudste in nieuw-Nederlandsch overbracht. Daar te Almelo, te Goor en elders deed hij ingrijpende onderzoekingen over de geschiedenis van Twente in 't algemeen en van Markelo en Goor in 't bijzonder, waarvan hij de uitkomsten in enige lezingen op bijeenkomsten van Leden van de afdeeling Goor

van de Maatschappij "tot Nut van't Algemeen" mededeelde. Bovenendien vindt men van hem in den "Overijsselschen Almanak" voor Oudheid en Letteren, van 1836 tot 1855 uitgegeven bij J. de Lange te Deventer, behalve eenige kleinere mededeelingen, in den jaargang 1844, blz. 157-161,

"Verslag van eenige oudheden gevonden bij het afbreken van de Oude Kerk te Markelo"

en in den jaargang 1845,blz.147-175.

"Beschrijving van de thans nog in gebruik zijnde feesten of malen, onder de landlieden in de Gemeente Markelo, bij gelegenheid van geboorte, doop, huwelijk en begraving."

Gerrit Benthem was een vroom en geloovig Christen, die in de hoogste mate de achting en liefde zijner dorpsgenooten genoot; hij was hun raadsman en vriend. Uit de nog overige fragmenten van zijn dagboek blijken zijn vromen godsdienst-zin en zijn vast nobel karakter.

Hij was stevig gebouwd en vrij lang (± 180 c.M.); zijn handschrift was zeer duidelijk en zijne handteekening (1844) eenvoudig en duidelijk. Uit tal van bescheiden blijkt dat de schoolautoriteiten hem om zijne persoonlijkheid en zijn werk ten hoogste waardeerden: toen o.a. in 1849 de Regeering het oordeel van de gemeenteautoriteiten vroeg over de voorgestelde wijzigingen op 'de wet op 't Lager Onderwijs, verzocht de Burgemeester van Goor en Markelo, W. Götte, hem zijne bedenkingen daartegen te formuleeren en toe te lichten en zond zijn antwoord in. Naar aanleiding hiervan schreef de Heer De Man, namens de Regeering aan den heer Götte: "die bedenkingen getuigen, dat de steller een man is met een helder doorzigt en van groote practische bekwaamheid."

Den 16 April 1834 trad genoemde Gerrit Benthem te Hengelo/O in het huwelijk met

Femia Frantsen, dochter van Arent Frantsen en Wijtske Reitses.

geb. te Haaksbergen 21 Augustus 1811,
overl. te Markelo 17 December 1864, 53 jaar oud.

Uit hun echt sproten 8 kinderen, 4 dochters en 4 zoons: a. Johanna: b. Arent, c. Louiza Arentdina, d. Jan, e. Alberta Annetta, f. Arent, g. Euphemia Helena en h. Gerrit

In 't voorjaar van 1855 openbaarde zich bij hem eene aandoening aan de milt, die een absces veroorzaakte, waaraan hij in den vroegen morgen van Donderdag 21 Juni 1855 bezweek, ruim 46 jaar oud. Den daarop volgenden Zondag hield de dorpspredikant Hn. Gd. Budde preek naar aanleiding van I Samuel XXV: la. "En Samuel stierf; en gansch Israël vergaderde zich, en zij bedreven rouw over hem", en schetste daarin de persoonlijkheid en de verdiensten van den overledene en het groote verlies, dat de Gemeente door zijn verscheiden leed. Toen een jaar later, op Zondag 22 Juni, dezelfde Predikant in zijne preek op treffende wijze zijne gemeenteleden herinnerde aan het

verlies, dat hen een jaar geleden had getroffen, moest de weduwe, die onder zijn gehoor was, bewusteloos uit de kerk worden gedragen. Sedert leed zij aan zenuwtoevallen; in zulk een toevel bleef zij in den morgen van Zaterdag den 17 December 1864; zij werd slechts 53 jaar oud. Zij was tenger en van middelmatige gestalte, eer klein dan groot; haar haar was, zelfs toen zij stierf, nog in zwart. Terwijl haar echtgenoot, G e r r i t B e n t h e m, in zijn uiterlijk het beeld vertoonde een stoeren, ouderwetschen, blonden Saks, was haar uiterlijk geheel op eene half Zuidelijke afkomst. Jammer dat geen foto's van hen bestaan.

Hun oudste dochter

a. J o h a n n a B e n t h e m, aldus genoemd naar haar grootmoeder van vaders kant,

geb. te Markelo, 12 Januari 1835,
overl. te Dulder (Weerselo), 21 September 1906,

op 71 jarigen leeftijd, die hare moeder 8 jaren lang zeer zorgvuldig heeft opgepast, huwde den 18 Februari 1867 met

J o h a n F r e d e r i k B r u s,

koperslager te Arnhem,
geb. te Warnsveld, 26 Januari 1841,
overl. te Meer-en-Berg bij santpoort in 1890;

zoon van A n t o n y B r u s te Warnsveld, en J a n n a D i j k e r m a n. Uit hun echt sproten, behalve 3 jong gestorven kinderen, 2 zoons: A n t o n i e J o h a n F r e d e r i k B r u s (geb. 16 Dec. 1868) en J o h a n F r e d e r i k B r u s (geb. 21 Dec. 1872).

b. A r e n t B e n t h e m,
droeg den voornaam van zijn moeders vader; hij bleef in een stuip, toen hij nog geen 3 weken oud was;

geb. te Markelo, 26 Januari 1837
overl. aldaar 14 Februari 1837.

c. L o u i z a A r e n t d i n a B e n t h e m,
aldus genoemd naar haar beide grootouders van moederskant,

geb. te Markelo, 30 December 1837
overl. te Hengelo/O, 10 Maart 1868, 30 jaar oud,

trad den 21 Februari 1861 te Markelo in het huwelijk met

L a m b e r t u s t e r W e e r,
manufacturier en grondeigenaar te Hengelo,

geb. te Borne, 24 November 1821
overl. te Delden, 12 Juli 1897,

zoon van G e r r i t J a n t e W e e r en M a r i a N i j h u i s, en weduwnaar van B e r e n d i n a A v e r i n k, die hem geen kinderen had nagelaten.

'Uit hun echt sproten 4 kinderen, waarvan 2 jong stierven, en 1. M a r i a E u p h e m i a t e r W e e r, en 2. E u p h e m i a G e r r i t d i n a t e W e e r.

1. M a r i a E u p h e m i a t e r W e e r,

geb. te Hengelo/O, 4 November 1861
overl. te Apeldoorn, 16 Augustus 1914,

was eerst gehuwd met G e r r i t T u t e r t i e n, eenige zoon van

Johannes Tutertien te Vriezenveen en Hermina Derksina Harmsen,

geb. te Vriezenveen 25 Februari 1852,
overl. aldaar 10 Augustus 1893.

Dit huwelijk dat den 25 September 1879 te Hengelo gesloten werd, bleef kinderloos. Den 19 November 1897 hertrouwde zij te Vriezenveen met

Pieter Steehouwer,

vervener te Vroomshoop, zoon van Cornelis Steehouwer en Maaike Voordendag,

geb. te Strijen (ZH), 21 December 1852;
overl. ?

Uit dezen 2den echt sproten 2 jong gestorven meisjes en Maaike Cornelia Steehouwer (geb. 23 Juni 1899, gehuwd 30 Maart 1920 met Jac, de Pree, Pred. te Tuil en 't Waal).

2. Euphemia Gerritdina ter Weer,

geb. te Hengelo/O, 25 Juli 1865, huwde den 3 Maart 1887 te Hengelo/O met

Johannes Martinus Martens,

confiseur en wethouder te Delden, zoon van Marten Jan Martens te Bierum (Gr) en Maria Hein,

geb. te Bierum, 27 Juni 1861.

waarvan 4 kinderen: Lambertus, Maria Lamberta, Louiza Martha en Johannes Martinus.

———.———

d. Jan Benthem, volgt onder VII, 1.(zie blz.168)

———.———

e. Alberta Annetta Benthem,

geb. te Markelo, 2 October 1842,
overl. aldaar 21 December 1852, 10 jaar oud.

———.———

f. Arent Benthem, volgt onder VII, 2. (zie blz. 146)

———.———

g. Euphemia Helena Benthem,

geb. te Markelo, 20 April 1846,
overl. aldaar 4 Augustus 1854, oud 8 jaar;

deze jongste dochter werd aldus genoemd naar haar moeder en naar haar vaders veelgeliefde halfzuster Helena de Boer, zie blz. 127. Zij was de eerste doopelinge van voornoemden predikant Budde (blz. 139), die ook op 20 April verjaarde.

———.———

h. Gerrit Benthem,

geb. te Markelo 30 November 1849,
overl. te Enschede 13 Augustus 1887, 's nachts 4u.

droeg den naam zijns vaders. Van Augustus 1869 tot in September 1872 was hij als volontair werkzaam op de Machinen-fabriek van Meilink en Ledeboer, later van Gebr. Ledeboer te Borne, waarna hij in October 1872 student werd aan het Technicum Mittweida, niet ver van Chemnitz in Saksen. Na welvolbrachte studie verkreeg hij aldaar den 31 Mei 1875 het diploma voor Machinen-Ingenieur met een er bijgevoegde zeer schoone aanbeveling. Hierna was hij drie jaar lang werkzaam in de

werkplaats en op het teekenbureau van de Machinenfabriek van Gebr. Stork te Hengelo/O; woonde daarop als volontair eene campagne bij op de suikerfabriek van V a n d e n B r o e k e te Utrecht en vertrok daarna den 12 Maart 1879 naar Java, waar hij dadelijk na aankomst werd aangesteld tot Eersten Machinist op de Suikerfabriek Bajeman bij Probolinggo (Oost-Java). In Maart 1885 ging hij van daar in dezelfde betrekking over naar de Suikerfabriek Winongan bij Pasoeroean.

In October 1886 werd hij bij het omslaan van een rijtuig zwaar gewond, zoodat hij in het ziekenhuis of hospitaal te Pasoeroean moest worden verpleegd. Hier ontwikkelde zich een leverziekte, die hem, na een vruchteloos verblijf van eenige maanden te Tosarie en te Malang, noodzaakte naar het vaderland terug te keeren. Den 1 Mei 1887 kwam hij weer aan, doch helaas, te laat, -den 13 Augustus d.v., dus ruim 100 dagen later overleed hij te Enschede ten huize van zijn broer A r e n t .

G e r r i t B e n t h e m was de lieveling van de familie: door zijn flink en edel karakter en zijne groote welwillendheid en hulpwaardigheid nam hij ieder, die met hem in aanraking kwam, voor zich in. Hij werd voor zijn vertrek naar Indië vrijmetselaar en later ceremoniemeester bij de loge in Probolinggo. -

---

7e Generatie, a.

VII, 1. J a n B e n t h e m , tweede zoon van G e r r i t B e n t h e m , hoofdonderwijzer te Markelo, en F e m i a F r a n t s e n ,
geb. te Markelo, 16 October 1839,
overl. aldaar 31 Juli 1894, 54 jaar oud,
was nog geen 16 jaar, toen hij tengevolge van het overlijden van zijn vader (21 Juni 1855) in de Dorpsschool te Markelo zelfstandig moest optreden. Nadat hij den 17 October d.v. te Zwolle den 4den rang had verkregen bleef hij als onderwijzer aan die school werkzaam. Den 16 October 1856 verkreeg hij te Zwolle de hoogste in dien tijd verleen de acte voor de Fransche taal, den 15 October 1857 eveneens die voor de Hoogduitsche taal; voorts den 17 Juni 1858 de acte als hulponderwijzer en den 2 April 1862 die voor hoofdonderwijzer.

Ruim 3 jaar later werd hij na een vergelijkend examen benoemd tot Hoofdonderwijzer van de Dorpsschool te Markelo en tot Voorzanger en Koster van de Hervormde Kerk aldaar, welke betrekkingen hij den 1 Januari 1866 aanvaarde.

In Juni 1878 werd hem de betrekking aangeboden van Leeraar in de Nederlandsche Taal aan de Rijks-kweekschool voor Onderwijzers te Deventer; hij wees echter die betrekking van de hand; ook zag hij af van de betrekking van Hoofd van de Leerschool, welke aan die Kweekschool werd verbonden, voor welke hij in November van hetzelfde jaar door het schooltoezicht werd voorgedragen.

Bij de oprichting van de Opleidingsklasse voor Onderwijzers te Goor werd hij benoemd tot Directeur van en Onderwijzer in de Nederlandsche taal en Geschiedenis aan die Inrichting, en toen deze den 1 April 1879 door de Rijksnormaallessen werd vervangen werd hij eveneens benoemd tot Directeur van en Onderwijzer in de Nederlandsche taal aan die Rijksnormaalschool te Goor. Tot aan zijn dood, 31 Juli 1894, bekleedde hij deze betrekkingen.

Zoowel als practicus en als Geschiedkundige en als Taalkundige had hij een grooten naam. Zijn leerlingen droegen hem op de handen; verscheidene ervan bekleedden later eervolle betrekkingen bij het onderwijs en na de pacificatie van den schoolstrijd in 1920, bij hoger schooltoezicht.

Den 14 November 1867 trad hij te Markelo in het huwelijk met

A l i d a N a g e l,

geb. te Markelo 15 Januari 1848,
overl. te Voorburg 7 September 1918,

en begraven op Oud-Eik en Duinen in Den Haag, dochter van C o r n e l i s N a g e l en W i l h e l m i n a J o h a n n a K a r m e r o o d.

Uit hun echt sproten 7 kinderen, allen zoons: a. G e r r i t, b. C o r n e l i s, c. A r e n t, d. W i l l e m J o h a n, e. J a n, f. A r e n t, en g. E u p h e m i u s C h r i s t i a a n A u g u s t.

A l i d a N a g e l had in de jaren 1864 tot '66 hare opleiding genoten aan het instituut, dat te Wassenaar door de beroemde schrijfster E l i s e v a n C a l c a r was opgericht. Na den dood van haar echtgenoot vestigde zij zich in 't belang van de opleiding van hare kinderen eerst eenige jaren te Goor en daarna in Den Haag. Tijdens een influenza-epidemie, terwijl alle Haagsche ziekenhuizen overvol waren, stierf zij op Zaterdag 7 September 1918 in het ziekenhuis te Voorburg na een "welgelukte" operatie van een absces in de ingewanden.

8e Generatie a.

V I I I, a. G e r r i t B e n t h e m,

geb. te Markelo 13 December 1872,
overleden 5 October 1954,

aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem werd ambtenaar bij de Directe Belastingen, Invoerrechten en Accynsen, achtereenvolgens te Susteren(L), Oldenzaal, Hoogeveen(D) Enschede en Amsterdam.

Den 2 November 1905 trad hij te Oldenzaal in het huwelijk met

L a m m i g j e N i j e n h u i s,

geb. te Steenwijk 18 December 1877,
overleden 4 Januari 1956,

dochter van R o e l o f N i j e n h u i s te Steenwijk en G e e r t j e B e l. Uit hun echt sproten 2 kinderen, eene dochter en 1 zoon: 1. A l i d a en 2. R o e l o f J a n.

1. A l i d a B e n t h e m,

geb. te Oldenzaal 18 September 1906, aldus genoemd naar haar grootmoeder van Vaderskant.

2. R o e l o f J a n B e n t h e m,

geb. te Hoogeveen 2 Augustus 1911, aldus genoemd naar zijn beide grootvaders.

V I I, b. C o r n e l i s B e n t h e m,

geb. te Markelo 5 Augustus 1874,
overl. te Goor 9 Januari 1914, droeg den naam van zijn

grootvader C o r n e l i s   N a g e l .

Hij kreeg zijn eerste opleiding aan de scholen te Markelo en te Goor, doorliep daarna de Handelsafdeeling van de Nederlandsche school voor Nijverheid en Handel te Enschede, was vervolgens 1½ jaar lang werkzaam op het kantoor van de textielfirma N.H. ter Kuile en Co aldaar, waarna hij den 16 Januari 1895 op het kantoor van de Twentsche Stoombleekerij geplaatst werd. (Te Goor). Later werd hij met de leiding over het practisch werk belast.

Den 23 Januari 1904 trad hij te Goor in het huwelijk met

M a r i a n n e   F r e d e r i k a   L i e s e ,
geb. te Ambt-Almelo 7 Juni 1878
overleden 26/1 '60,

dochter van F r e d e r i k   W i l h e l m   D a v i d   L i e s e en J o h a n n a   J a c o b a   t e n   H a l l e r s , die den 9 April 1897 de acte van Onderwijzeres had verkregen met de aanteekeningen voor de Nuttige Handwerken en voor de Vrije- en Orde-oefeningen en den 17 Augustus 1900 die voor de Fransche taal. Van 1 Januari 1898 tot 1 Januari 1904 was zij als Onderwijzeres te Kerspelgoor werkzaam; na den dood van haar man ging zij den 1 November 1919 weder bij het onderwijs als Onderwijzeres aan de Openbare Lagere School te Goor.

Uit hun huwelijk sproten 2 dochters: 1. J o h a n n a   A l i d a en 2. J e a n n e   M a r i a n n e .

1. J o h a n n a   A l i d a   B e n t h e m ,
geb. te Goor 29 Juli 1908, aldus genoemd naar haar beide grootmoeders.

2. J e a n n e   M a r i a n n e   B e n t h e m ,
geb. te Goor 22 Mei 1911.

Op zeer tragische wijze zou dit gelukkige huwelijk door den dood worden ontbonden: den 9 Januari 1914 kwam namelijk de genoemde C o r n e l i s   B e n t h e m op een noodlottige wijze om het leven terwijl hij in de Stoombleekerij een der werklieden hielp bij een van de machines, gleed hij uit en viel toen tusschen de raderen van eene op eene lagere verdieping staande machine, waardoor hem de borst kas werd ingedrukt. zoodat de dood onmiddellijk intrad. Den 13en d.v. werd zijn lijk onder zeer groote belangstelling van bestuur, kantoorpersoneel, werklieden en vrienden op het kerkhof te Goor aan den schoot der aarde toevertrouwd.

(betreffende deze begrafenis schreef de Zwolsche Courant: Goor. 13 Jan. Hedenmiddag had de teraardebestelling plaats van het slachtoffer van het noodlottig ongeluk in de Twentsche Stoombleekerij, de heer C. Benthem. De kist, gedekt door een tweetal kransen, werd gedragen door de oudste arbeiders van de fabriek, terwijl door anderen verscheidene kransen werden gedragen: van den directeur der fabriek, van commissarissen, van het kantoorpersoneel, van de bazen, van de werklieden, enz. Een groot aantal personen volgde de lijkbaar, o.a. de heeren Ekker en Roelvink, commissarissen, de heer Bunschoten, directeur, het kantoorpersoneel, vele arbeiders en verder vele vrienden en bekenden. Aan het graf werden de verdiensten van den overledene herdacht door de heeren Bunschoten, J.J. van Egmond en J. Bruil, terwijl een der broeders namens de familie dankte voor de betoonde belangstelling).

———.———

c. A r e n t   B e n t h e m ,

geb. te Markelo, 23 Augustus 1876,
overl. Aldaar 27 April 1882,

ruim 5 jaar oud, aan de croup, tengevolge van het uitrusten op den kouden grond na een wedstrijd in het hard loopen met zijn kameraadjes. Hij droeg den naam van zijn vaders broeder.

———————•———————

d. W i l l e m   J o h a n   B e n t h e m ,

geb. te Markelo, 26 Februari 1878,
overl. te 's Gravenhage 15 Juni 1910,

32 jaar oud; hij legde zich aanvankelijk toe op het smids- en machine-vak; bij het voldoen aan de verplichting aan de nationale militie werd hij op zijn verzoek bij de marine ingedeeld en werd hij machinist-stoker aan boord van het oorlogschip "de Neptunus". Door groote afwisseling van temperatuur, waartegen zijn lichaam niet bestand bleek, deed hij hier een onderbuikskwaal op, die hem voor 't vervolg ongeschikt maakte voor zwaren arbeid. Hij koos daarom na beëindiging van den dienst het politievak, doch te vergeefs: na een langdurig smartelijk lijden bezweek hij op 32-jarigen leeftijd. Hij werd op Oud-Eik-en-Duinen begraven.

———————•———————

V I I I , e . J a n   B e n t h e m , 5e zoon van J a n   B e n t h e m en A l i d a   N a g e l ,

geb. te Markelo 4 April 1880,

werd den 1 April 1895 kweekeling aan de Rijks-kweekschool te Deventer; hij volgde ruim 3 klassen en daarna (wegens ziekte) de hoogste klasse van de Rijks-normaallessen te Goor, behaalde in October 1900 de aanteekening voor de Vrije- en Orde-oefeningen te Zwolle en den 4 Mei 1901 de acte als Onderwijzer. Na 8 maanden als Onderwijzer te Delden te hebben gefungeerd, zegde hij het onderwijs vaarwel. Den 1 April 1905 werd hij Klerk bij het Ministerie van Waterstaat en Nijverheid en den 1 Januari 1906 als zoodanig overgeplaatst naar hey Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel; den 15 Februari 1913 werd hij bij dat Departement bevorderd tot Adjunct-Commies, den 1 Januari 1919 tot Commies.

Den 28 December 1917 trad J a n   B e n t h e m te 's Gravenhage in 't huwelijk met

M a a i k e   E n n e m a ,

geb. te Tzummarum (Fr) 11 December 1884,

dochter van P a u l u s   E n n e m a te Tzummarum en A n t j e   B r u i n s m a : zij genoot hare opleiding aan de Rijkskweekschool voor meisjes te Apeldoorn, behaalde den 22 April 1903 te Arnhem de acte als Onderwijzeres, den 16 Februari 1903 te Breda de aanteekening voor Nuttige Handwerken, 20 October 1902 te Deventer voor Vrije- en Orde-oefeningen, werd den 1 Juni 1903 Onderwijzeres aan de O.L.S. te Makkum (Fr) en ruim een jaar later, den 1 September 1904, te Franeker, van welke standplaats uit zij den 2 Augustus 1906 te Groningen de Hoofdacte behaalde. Den 1 Januari 1914 aanvaarde zij de betrekking van Onderwijzeres aan een der Openbare Scholen te 's Gravenhage. Den 24 December 1914 behaalde zij te Utrecht het getuigschrift voor Zangonderwijs op de Lagere en Bewaarscholen, uitgereikt door de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst.

Uit het huwelijk van J a n   B e n t h e m en M a a i k e   E n n e m a

sproten 2 kinderen: 1. J a n P a u l u s en 2. A n n a A l i d a.

1. J a n P a u l u s B e n t h e m,

geb. te 's Gravenhage 10 October 1918, aldus genoemd naar zijn beide grootvaders.

2. A n n a A l i d a B e n t h e m

aldus genoemd naar haar beide grootmoeders, geb. te 's Gravenhage 3 April 1921.

V I I I, f. A r e n t B e n t h e m, 6e zoon van J a n B e n t h e m en A l i d a N a g e l,

geb. te Markelo, 3 April 1886, overl. 6 Februari 1957, was van 1 September 1899 tot 15 Juli 1902 leerling van de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te Enschede, studeerde daarna Son de Posterijen en Telegrafie en werd den 3 Augustus 1911 Aspirant-commies en den 16 August 1913 Commies bij de Posterijen en Telegrafie te Rotterdam. Den 16 Maart 1914 werd hij als zoodanig overgeplaatst naar Den Haag.

Den 27 Juni 1917 trad hij in het huwelijk met

J o h a n n a H e n d r i k s A d r i a n i s s e n,

geb. te Rotterdam 14 Maart 1892,

dochter van J o h a n H e n d r i k A d r i a n i s s e n te Rotterdam en J o h a n n a H e n d r i k s T o m s o n, gestorven 5 Februari 1964.

Uit hun echt sproten 3 kinderen: 1e. A l i d a, 2e. J o h a n n a H e n d r i k a, 3e. J e a n n e C o r n e l i e.

1e. A l i d a B e n t h e m,

geb. te 's Gravenhage 29 Maart 1918, aldus genoemd naar haar grootmoeder van vaderszijde.

2e. J o h a n n a H e n d r i k a B e n t h e m,

geb. te 's Gravenhage 5 November 1919, aldus genoemd naar grootmoeder van moederszijde.

3e. J e a n n e C o r n e l i e B e n t h e m,

geb. te 's Gravenhage, 10 April 1923.

V I I I, g. E u p h e m i u s C h r i s t i a a n A u g u s t B e n t h e m, 7e of jongste zoon van J a n B e n t h e m en A l i d a N a g e l,

geb. te Markelo 11 Januari 1888,

Ontving zijne eerste opleiding te Goor, zijne verdere te 's Gravenhage; den 1 November 1909 werd hij als klerk geplaatst bij het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Den 27 Juli 1912 verkreeg hij de acte A Middelbaar Onderwijs Engelsch, terwijl hij den 1 April 1918 bij boven-genoemd Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel tot Adjunct-Commies werd benoemd. Overleden 5 Juli 1956.

(E.C.) A u g u s t B e n t h e m trad den 2 November 1916 te 's Gravenhage in het huwelijk met (Nien Fries, of)

C a t h a r i n a F r i e s,

geb. te Terschelling 27 Juni 1888,

dochter van F o p p e F r i e s e n en G r i e t j e B a k k e r, die na de Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus te 's Gravenhage te hebben doorloopen.

in 1906 met gunstig gevolg het Eind-Examen dier Hoogere Burgerscholen aflegde. Een jaar daarna, den 22 Juli 1907, werd zij aangesteld tot 2en Klerk bij de Gemeentelijken Reinigingsdienst te 's Gravenhage; den 1 Januari 1916 werd zij bij dien dienst bevorderd tot 1en Klerk, den 1 Januari 1919 to Hoofdklerk.

Uit het huwelijk van E . C . August Benthem en Nien Fries sproot 1 kind

Cornelis Willem Benthem,
geb. te Den Haag 11 Maart 1923,
aldus genoemd naar zijne overleden ooms Cornelis en Willem, Johan Benthem.

7e generatie, a'.

VII, 2. Arent Benthem, derde zoon van Gerrit Benthem, hoofdonderwijzer te Markelo, en Femia Frantsen,

geb. te Markelo 12 Mei 1844,
overl. te Nijmegen, 24 April 1927,

bijna 83 jaar oud, werd bij de oprichting van de Rijks-Normaalschool te Deventer, den 1 April 1860, als beurskwekeling aan die inrichting geplaatst.

Den 14 October 1862 kreeg hij te Zwolle de acte voor Hulponderwijzer, den 1 November d.v. aanvaarde hij de betrekking van Hulponderwijzer aam de Tusschenschool te Deventer, welke betrekking hij 2 jaar vervulde; in dien tijd haalde hij te Zwolle den 15 April 1863 de acte voor de Gymnastiek (L.O.) en de 10 October 1863 die voor Wiskunde (L.O.).

Den 20 October 1864 kwam hij als Secondant in de Wis- en Natuurkunde, het Boekhouden en het Schoonschrijven op het Instituut Noorthey bij voorschoten, waarvan toen Jan Hendrik Kramers Directeur was. Aan den leiding van dezen grooten paedagoog had hij ook op 't gebied der practijk, zeer veel te danken. Vier jaar lang was hij onder hem werkzaam. Den 24 April 1867 verkreeg hij van Noorthey uit de aanteekening voor de Franse Taal, den 14 October d.v. die voor de Hoogduitse Taal en weer een half jaar later, eveneens te 's Gravenhage, den 16 April 1868 de acte als Hoofdonderwijzer.

Na de grote vacantie van het laatstgenoemde jaar werd hij student in de Philosophie aan de Hoogeschool te Leiden, waarbij hij werd ingeschreven met de woorden:

"29 September 1868 Arentius Benthem,
" e pago Markelo.24.P."

Den 5 October d.v. aanvaarde hij daarbij de betrekking van Leeraar in de Stelkunde aan de school van het Genootschap "Mathesis Scientiorum Genitrix", welke hij 2 jaar later met die van Leeraar in de Natuur-en Werktuigkunde aan dezelfde inrichting verwisselde.

Na in April 1870 van den Koning vrijstelling te hebben gekregen van het admissie-examen, legde hij den 31 Januari 1871 het Candidaats- en den 6 en 7 December van hetzelfde jaar het Doctoraal-examen af in de Philosophie, waarna hij in Augustus 1872 benoemd werd tot Leeraar

in de Wis-, Natuur- en Werktuigkunde en de Mechanische Technologie aan de Twentsche Industrie- en Handelsschool te Enschede, welke betrekking hij den 1 September 1872 aanvaarde. Inmiddels had hij zich gewijd aan de beantwoording van de door de Philosophische faculteit te Leiden uitgeschreven prijsvraag:

"Men vraagt eene vergelijking der voornaamste methoden, in gebruik bij het integreeren van differentiaal-vergelijkingen met twee veranderlijken van hoogere orde; de gevolgtrekkingen moeten met voorbeelden worden gestaafd";

den 8 Februari 1873 werd die beantwoording door de genoemde faculteit met de gouden medaille bekroond.

Op dit bekroonde antwoord, eenigszins verkort, met den titel:

"Vergelijkende Beschouwingen over de voornaamste integratie-methoden van de Differentiaal-vergelijkingen met twee veranderlijken van hoogere orde" (248 blz.86) promoveerde hij den 5 Juli 1873 met den hoogsten graad "summa cum Laude" tot Matheseos Magister et Philophiae Naturalis Doctor".

Bij de reorganisatie van de Twentsche Industrie- en Handelsschool in 1886 in de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel werd genoemde A r e n t B e n t h e m Leeraar in de Wiskunde aan deze nieuwe inrichting, en zes weken later, den 21 October 1886, tevens Leeraar in 't Ambachtsrekenen aan de toen opgerichte Ambachts-Avondschool. Bovendien was hij van af 1 April 1879 Leeraar aan de Rijks-normaallessen te Enschede, tot 1 Augustus 1890 in de Meet- en Stelkunde, na dien in het Rekenen. Bij de oprichting van de Rijks-Kweekschool voor Onderwijzers te Deventer werd hem de betrekking van Leeraar in de Wiskunde aan die inrichting aangeboden; hij wees echter dit aanbod van de hand.

In de eerste 16 jaren van zijn verblijf in Enschede besteedde de genoemde A r e n t B e n t h e m zijn vrijen tijd hoofdzakelijk aan wiskundige (ook rekenkundige) nasporingen; ná 1888 echter ook aan historische onderzoekingen, Twente en vooral Enschede betreffende (zie Bijlage 7 op blz. ?). Bijna steeds had hij leerlingen, die hunne practische opleiding ontvingen op de metaalfabriek van Gebrs.Stork te Hengelo/O en zich voorbereidden voor een examen aan eene Polytechnische school (meestal voor de examens B1 en B2 voor werktuigkundige ingenieurs te Delft).

Hij was den 27 September mede-oprichter en meer dan 12 jaar Voorzitter van de Gymnastiek- en Scherm-Vereeniging "Achilles", waar van hij den 2 Maart 1893 tot Eerelid werd benoemd ; ook was hij lid (van 1 Januari 1880 tot 6 Maart 1888) van het Hoofdbestuur van het Nederlandsch Gymnastiek Verbond.

Tevens was hij mede-Oprichter en jaren lang Voorzitter en lid van de Jury van de in 1873 opgerichte "Tooneelvereeniging Tubantia", die thans (in 1921) nog bestaat.

Nadat de burgemeester van Enschede, T j e e r d v a n d e r Z e e, vergeefsche pogingen had aangewend om hem het Directoraat van

de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te doen aannemen, nam hij zulke waar van 21 Februari tot 1 Mei 1895: 14 jaar later nam hij van 15 Augustus 1909 tot 15 Augustus 1910 het Directoraat waar van de Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus en van de Handelsschool; 1 September 1911 legde hij de betrekking van Leeraar aan die H.B.S. neer. Evenzoo bedankte hij tegen 1 September 1913 voor Leeraar aan de Textielschool en aan de Ambachts-avondschool nadat hij het Directoraat van deze laatste inrichting ruim 4 jaar had waargenomen. Uit deze verschillende betrekkingen werd hij op de meest eervolle wijze ontslagen (zie Bijlage 8 op blz. ?)

Als ambteloos burger vestigde hij zich met zijne echtgenoote te Nijmegen den 14 Augustus 1913.

Genoemde Arent Benthem was driemaal getrouwd. Den 17 Juli 1873 huwde hij te Zalt-Bommel met

Johanna Dina Egberts, dochter van Emond Jozua Egberts, genees-, heel- en verloskundige, achtereenvolgens te Markelo, Zalt-Bommel, Lekkerkerk en Hattem, en Jonkvrouw Berendina Johanna van der Wijk, van den huize Stoevelaar te Herike bij Goor,

geb. te Markelo 24 April 1844.
overl. op Janninksbleek (Lonneker) 16 October 1874 ;

uit hun echt sproot één kind: a. Christina Hendrina, dat door haar petemoei Christina Hendrina Rütering, de 2e vrouw van haar grootvader Egberts, ten doop werd gehouden. Bij die gelegenheid vatte haar moeder in de pas gedweilde kerk koude, die de oorzaak werd van haar dood. Heel Enschede nam deel in dit treffend verlies.

Den 12 Augustus 1876 hertrouwde hij te Lekkerkerk met

Christina Jacoba Hendrika Adriana Egberts,

geb., te Markelo 1 Juni 1855,
overl. te Enschede 28 Februari 1889,

aan de gevolgen van de mazelen. Zij was een dochter van Emond Jozua Egberts en Jonkvrouw Berendina Johanna van der Wijck, en dus een jongere zuster der eerste vrouw.

Uit dit tweede huwelijk werden 6 kinderen geboren: 2 dochters en 4 zoons: b. Johanna Dina; c. Emond Jozua, d. Euphemia, e. Gerrit, f. Jan Willem Bernard, en g. Gerrit.

Op den 16en dag na de koperen bruiloft werd dit huwelijk door de dood ontbonden.

Den 17 Augustus 1892 trad Arent Benthem voor de derde maal in 't huwelijk en wel met

Gertje Gatsonides,

geb. te Dokkum 1 April 1854,
overl. te Nijmegen Dec. 1934,

uit welk huwelijk den 25 April 1894 een levenloze zoon werd geboren.

G e r t j e G a t s o n i d e s behoorde tot eene oude Fransche familie, die, als zoovele Hugenooten, om des geloofswille Frankrijk heeft verlaten en in ons land gastvrijheid zocht en vond. Haar vader H e n d r i k I j s b r a n d G a t s o n i d e s was de zoon van een "Fransche Monsieur" te Leeuwarden, hare moeder A n n a M a r t h a H a n s m a was uit het bekende Friesche geslacht Hansma. Zij was evenals hare moeder doopsgezind.

Den 4 Augustus 1913 vestigden zich A r e n t B e n t h e m en G e r t j e G a t s o n i d e s te Nijmegen, alwaar zij het huis No 46 in de Barbarossastraat, dat 1 mei 1920 hun eigendom werd, betrokken. In deze schoone omgeving legde hij de laatste hand aan den tweeden druk van de "Geschiedenis van Enschede en zijne naaste omgeving"(zie blz.159), welk werk (groot 800 blz. imp) in Augustus 1920 door den geldelijke steun van Enschede ingezetenen aan de inteekenaars kon worden afgeleverd, doch dat niet in den handel kwam. Een jaar later, den 19 October 1921 stelden Burgemeester en Wethouders van Enschede den Raad dier gemeente voor om in de nieuw aangelegde buitenwijk "het Lasonder" de 14 M. breede en bijna 600 M. lange verbinding van de Deurningerstraat (bij het begin van den Kottendijk) en de Oldenzaalsche straat (bij 't begin van de Winkmaatstraat) den naam te geven van Dr. Benthem-straat ") in de avondzitting van Maandag 24 October d.v. werd door dien Raad zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming daartoe besloten.

De loop dier Dr. Benthemstraat wordt door het kaartje op de volgende bladzijde nader toegelicht: aan het westelijk gedeelte (voorheen Kerkhofsteeg geheeten) is men nu bezig een gemeenteplantsoen aan te leggen.

Zijn gezondheidstoestand veroorloofde hem niet de herdenking van het 600-jarig bestaan van Enschede als stad bij te wonen, den 5 September 1925. Na afloop der feestelijkheden ontving hij van den Burgemeester van Enschede het volgende telegram:

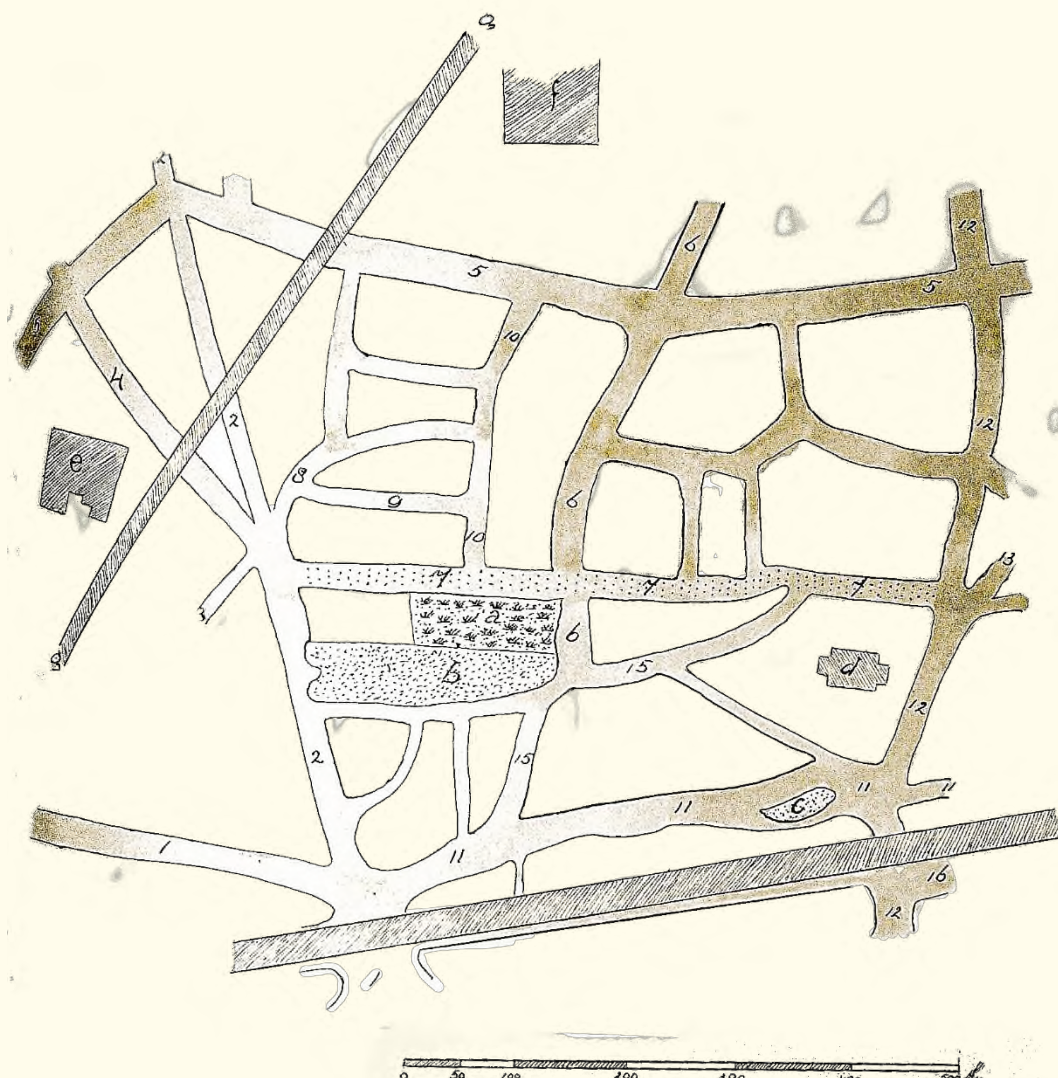
"Enschede, 5/9 1925. Dr. A Benthem Gz. te Nijmegen.

"Bij de feestelijke herdenking van Enschedesch 600-jarig bestaan "als stad herdenk ik dankbaar uw prachtigen arbeid voor de teboekstel "ling van de geschiedenis onzer gemeente, waarvan ik dezer dagen nog "weer met stijgenden eerbied Kennis nam".

" De Burgemeester van Enschede,
w.g., E d o B e r g s m a

") in de toelichting op hun voorstel zeggen B. en W.: "te noemen:
"1o.de straat, thans Kerkhofsteeg geheeten en eventueel doorgetrokken tot de Oldenzaalsche Straat, Dr. Benthem Straat naar D r . A . B e n t h e m , die door zijn beschrijvingen van de geschiedenis van Enschede van de vroegste tijden tot heden, een werk van betekenis voor de kennis van Enschede's geschiedenis heeft verricht)";

"2o. Enz.

a. Gemeente-plantsoen
b. het oude Boerenkerkhof
c. het oude Jodenkerkhof
d. de R.C. St. Jozefskerk
e. de fabriek van S.J. Menko
f. de fabriek de Bamshoeve
g. Spoorweg naar Oldenzaal
h. Spoorweg naar Gronau

1. Hengelosche straat
2. Deurninger straat
3. Hengelosche dwarsstraat
4. Kottendijk
5. Lasondersingel
6. H.B. Blijdensteinlaan.
7. Dr. Benthemstraat
8. Lasonderstraat
9. Bilderdijkstraat
10. Nicolaas Beetsstraat
11. Molenstraat
12. Oldenzaalsche straat
13. Minkmaatstraat
14. Paralelweg
15. Visscherijstraat
16. Bothofstraat,-

a. Christina Hendrina Benthem,
geb. op Janninksbleek in Lonneker 21 Juli 1874 's n. 2u.,
overl. te Hilversum Sept. 1937,

aldus genoemd naar Christina Hendrina Rütering, de tweede vrouw van haar grootvader Emond Jozua Egberts

Na de Meisjeschool te Enschede en de beide hoogste klassen van de Rijksnormaallessen aldaar te hebben doorloopen, verkreeg zij den 19 April 1893 de acte als Onderwijzeres en den volgenden dag de aanteekeningen voor de Vrije- en Orde-Oefeningen en voor de Nuttige Handwerken te Zwolle. Zij bleef hare studie te huis voortzetten, doch gaf van 1 September 1893 tot 1 April 1897 onderwijs in het Handwerken aan de 7e O.L.S. te Enschede. Zij verkreeg achtereenvolgens de acte voor de Fransche Taal den 16 Augustus 1894, die voor de Hoogduitsche Taal den 21 Juli 1896, en die voor de Engelsche Taal den 28 Juli 1896. Den 1 December 1899 aanvaardde zij de betrekking van Onderwijzeres aan de Burgerschool voor Meisjes te Gorinchem en vervulde deze totdat zij den 1 Februari 1902 het onderwijs vaarwel zegde.

Den 2 Januari 1903 trad Christina Hendrina Benthem te Enschede in het huwelijk met

Gerrit Karel Nugteren,
geb. te Moordrecht 17 November 1873,
over. te Hilversum 19 Februari 1949

zoon van Daniel Nugteren, Gemeente-secretaris van Moordrecht, en Maria van Bochove.

Deze doorliep de Rijks Hoogere Burgerschool te Gouda en legde op 1892 het eindexamen van de H.B.S. met 5-jarigen cursus af en werd daarna in September d.v. geplaatst op het Informatiebureau van Van der Graaff en Co te Rotterdam. In januari 1893 begon hij zich met ernst toe te leggen op het Boekhouden, waarvoor hij den 22 November 1893 de acte M.O. (K.XII) en 8 dagen later de acte van wege de Vereeniging van Handelsbedienden "Mercurius" behaalde. Hierna legde hij zich toe op de oude talen endeed hij 15 Augustus 1895 het Staatsexamen tot toelating aan de universiteit. Hij volgde daarna de collegies in de wis- en natuurkundige wetenschappen aan de Hoogeschool te Utrecht en deed aldaar 28 September 1897 cum laude het candidaats- en 25-27 October 1899 eveneens cum laude (met lof) het doctoraal-examen in de Wis- en Natuurkunde, waarop hij den 4 October 1901 promoveerde tot Doctor in de Wis- en Natuurkunde op een proefschrift getiteld "Rationeele ruimtekrommen van de 5e orde."

Van 1 October 1899 tot 31 Januari 1901 was hij Assistent in de Natuurkunde aan die Rijksuniversiteit te Utrecht, voorts van 10 Januari- 5 September 1901 (tijdelijk) Leeraar aan de H.B.S. te Goringhem, daarna (tot 1 September 1902 tijdelijk) Leeraar aan de R.H.B.S. te Alkmaar en van af 1 September 1904 ook in de Natuurkunde aan het Stedelijk Gymnasium aldaar; den 1 September 1913 verwisselde hij deze laatste betrekkingen met die van Leeraar in de Wis- en Natuurkunde aan het Stedelijk Gymnasium te Hilversum. Hier legde hij zich toe op de wetenschap der verzekeringen en werd hij later dientengevolge bij verschillende maatschappijen van levensverzekering, naamlooze vennootschappen en particuliere bedrijven tot Wiskundig Adviseur aangesteld.

Uit hun echt sproten twee dochters: 1 o . J o h a n n a D i n a en 2o. M a r i a , die de namen van hare grootmoeders droegen.

1o. J o h a n n a D i n a N u g t e r e n ,

geb. te Alkmaar 20 Maart 1906,

volgde als leerling de lessen aan 't gymnasium te Hilversum. Na afgelegd eindexamen zette zij in September 1926 hare studie voort aan de Universiteit te Utrecht.

2o. M a r i a N u g t e r e n ,

geb. te Alkmaar 12 September 1908.

---

b. J o h a n n a D i n a B e n t h e m ,

geb. te Enschede 7 Juni 1877, 's middags 1¼ uur,

Droeg den naam van haar vaders eerste vrouw J o h a n n a D i n a E g b e r t s . Zij ontving de practische en theoretische opleiding tot ziekenverpleegster in het ziekenhuis te Almelo en verkreeg den 20 Mei 1904 te Amsterdam het Diploma als Verpleegster van het Witte Kruis. Sedert was zij werkzaam als particulier verpleegster.

In de eerste drie jaren van den wereld-oorlog had zij een zeer bewogen leven: bij het begin van dien oorlog bood zij hare diensten aan aan het Nederlandsche Roode Kruis en was zij dientengevolge een tijd lang in Zeeuwsch-Vlaanderen werkzaam bij de verpleging van de gewonde Belgische soldaten uit Antwerpen en andere plaatsen, die onze grenzen hadden overschreden. In 't voorjaar van 1915 ging zij als verpleegster naar Rusland, waar zij bijna 3 jaar lang te Reval en te St.Petersburg (Petrograd) bij Hollandsche en andere neutrale families als kraamverpleegster werkzaam was; zij woonde daardoor de bloedige omwentelingen bij, welke het Czarenrijk in die jaren teisterden.

Na hare terugkomst uit Rusland werkte zij weder als particuliere verpleegster in Den Haag; meermalen vergezelde zij ook nu eene patiente naar en in Zwitserland en naar elders.

In de eerste week van Juni 1922 vertrok zij in opdracht van het hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis met eene andere zuster naar Rusland tot hulpverleening aan de noodlijdenden in de hongerdistricten ten oosten van de Wolga. Na eene reis van 3 weken kwamen zij te Samara aan, van waar zij (JO) den 1 Juli naar Pestrofka (gelegen aan de Groote Irgis, een zijrivier van de Wolga, ongeveer 90 KM te zuiden van de stad Samara aan de Wolga) vertrok. In dit dorp, waarvan 't aantal bewoners door den hongersnood van 9000 tot 3200 was geslonken, werd een lazaret of ziekenhuis opgericht, dat den 9 Juli kon worden geopend en 24 bedden bevatte; ook richtte zij een kinderhuis op voor 57 verweesde kinderen, terwijl in het dorp een keuken werd ingericht, waar dagelijks aan een 600-tal kinderen en een 50-tal zwakke personen warm eten werd verstrekt. De overige bevolking kon tweemaal per week eten, (voor elken dag 1 pond brood, gezouten boonen en haring) en eens per maand wat thee en suiker komen halen. Bovendien moesten per dag een 60-tal ziekenrantsoenen worden verstrekt. Elke week werden een 20-tal kinderen van kleederen voorzien, die door Russische naaisters onder haar toezicht werden vervaardigd. Aldus werden hongersnood, gebrek aan kleeding en ziekten (vlektyphus, malaria, griep, scabies, ondervoeding en algemeene lichaamszwakte) in genoems steppendorp en zijne omgeving bestreden. In 't eerste halfjaar werden 184 patienten in 't ziekenhuis opgenomen, waarvan er 7 stierven. (zie ook Tijdschrift voor Ziekenverpleging, 33e jaargang, No 15, 1 Augustus 1923). Het ontbrak haar geenszins

zins aanbewijzen van waardering over haar arbeid. Zoo ontving zij bijv. na en bezoek van het Hoofd der Zweedsche Hongersnoodsmissie (die ook het oppertoezicht had over de Ned. Roode Kruismissie) Generaal Eckstrand, later Minister van Buitenlandsche Zaken in Zweden, het volgende schrijven:

Samara, 2 September 1922.

"Gute Schwester Benthem,

"Bevor ich hier abreise will ich Ihnen nochmals mit einigen Worten Aussprechen wie hoch ich Ihre Arbeit hier schätze. Ich hoffe, das Sie den allerbesten Erfolg haben werden, so dass Sie selbst sehen können, dass Ihre grosse Tüchtigkeit in der Arbeit belohnt wird. Es freut mich in Holland melden zu können, dass das beste Krankenhaus in unseren ganzen Organisation gerade von einer Holländerin geschaffen worden ist."

"Anbei lege ich eine Abschrift Meines heutigen Briefes an Herrn Mulder." ')

"Mit freundlichen Grüssen

Ihr

"Erie Einar Eckstrand"

Bij haar vertrek uit Pestrofka was het voortbestaan van ziekenhuis en weeshuis (door eigen bebouwd land) verzekerd, zoodat zij "in de steppen achterblijven als een lichtend voorbeeld van Nederlandsche verpleegkunst en opofferingszin "(Tijdschrift, blz.566).

Na ruim een jaar in die Russische steppen te hebben gewoond en gewerkt, kwam Jo 4 September 1923 in 't vaderland terug. Spoedig openbaarde zich nu de reactie op al de beslommeringen en ontberingen die zij zich had getroost om de ellende, te midden van welke zij had verkeerd, te bestrijden. Het Hoofdbestuur liet haar tot herstel van gezondheid in de kliniek van 't Roode Kruis in de Jan van Nassaustraat in Den Haag opnemen. Verder begiftigde het haar met het gouden Kruis

---

') De Heer J.P. Mulder, aan wien, als gedelegeerde van 't N.R.K., de leiding der hulpoverleening (zorg voor voeding, kleeding, voor den wederopbouw der streek: zaaigraan, pootaardappelen, scholen, enz., enz. in die streken was opgedragen; hij ontving ook 't gouden Kruis van Verdienste.

van verdienste der Vereeniging Het Nederlandsche Roode Kruis. Dit hooge bewijs van waardering van haar arbeid werd haar Dinsdag 11 December door den Voorzitter van het Hoofdbestuur, z.K.H. Prins Hendrik der Nederlanden, vergezeld door den Secretaris Jhr. Quarles van Ufford, persoonlijk op hare legerstede in de genoemde kliniek uitgereikt.

Johanna Dina Benthem is de eerste Nederlandsche aan wie genoemd Kruis van Verdienste werd toegekend.

c. E m o n d   J o z u a   B e n t h e m , volgt onder VIII,c. op blz.55

d. E u p h e m i a   B e n t h e m ,

geb. te Enschede op Hemelvaartsdag, 26 Mei 1881 's middags ¼3uur
overl. te 's Gravenhage op 2e Paasdag 18 April 1960

zoo genoemd naar haar grootmoeder van Vaderskant, F e m i a F r a n t s e n ; in hare jeugd werd zij Zus daarna Elly genoemd. Na de lagere en de Meisjesschool to Enschede te hebben doorloopen, werd zij door privaatlessen opgeleid tot klerk bij de posterijen en telegrafie; zij werd echter bij het examen afgekeurd wegens onvoldoende gehoorsterkte. Daarna studeerde zij bij een apotheker te Leeuwarden voor apothekers assistente.

Den 19 Juli 1905 trad zij te Enschede in 't huwelijk met

F r e d r i k   H e n d r i k   C i e r e m a n s ,

geb. te Delft 14 Maart 1878,
overl. 1 Jan 1965,

zoon van J a n   W i l l e m   C i e r e m a n s te Delft en E l i s a b e t h C a t h a r i n a   M a r i a   P o p p e z i j n , toen boekhouder bij de firma Serphos fabrikante te Enschede. Vier jaar later werd hij chef boekhouder bij de Indische Handelscompagnie te 's Gravenhage, die later naar Amsterdam werd verplaatst.

Den 24 augustus 1920 vertrokken zij, "Henk en Elly", naar San Francisco in de Vereenigde staten van Noord-Amerika aan den Grooten Oceaan gelegen, waar zij den 24 September d.v. aankwamen, en hem de oprichting, het bestuur en de leiding van de daar toen gevestigd wordende filiaal der bovengenoemde Indische Handelscompagnie was opgedragen. De filiaal kwam tot stand en werkte vrij goed, doch de malaise in den handel was de vennootschap te sterk, zoodat de zaak moest worden ingekrompen ; dit had ook de opheffing van deze filiaal met 1 Maart 1922 ten gevolge. Den 1 Juli d.v. verlieten Elly en Henk San Francisco en den 21sten dier maand arriveerden zij te Rotterdam.

e. G e r r i t   B e n t h e m ,

geb. te Enschede 5 September 1884
overl. aldaar 30 November 1885, aldus genoemd naar zijn vaders vader.

f. J a n   W i l l e m   B e r n h a r d   B e n t h e m ,

geb. te Enschede 27 October 1885 overl. aldaar 16 September 1886, aldus genoemd naar de jongste broeder van zijn grootvader E g b e r t s .

g. G e r r i t   B e n t h e m volgt onder VIII,g. op blz.

8e generatie, a'.

V I I I , c . E m o n d J o z u a B e n t h e m ,

geb. te Enschede 21 maart 1879, 's morgens 9¾ uur,

oudste zoon van A r e n t B e n t h e m G z . en C h r i s t i n a J a c o b a H e n d r i k a A d r i a n a E g b e r t s , droeg den naam van zijn grootvader Egberts.

Na de eerste drie klassen van de Nederlandsche School Voor Nijverheid en Handel te Enschede te hebben doorloopen volgde hij de twee hoogste klassen van de Rijks Hoogere Burgerschool te Zwolle. In Juli 1898 legde hij het goed gevolg het Eindexamen van de Hoogere Burgerscholen met 5 jarigen cursus af. Den 7 November 1898 ging hij als volontair naar de Machinen-fabriek van Gebr. Stork te Hengelo/O, waar hij ruim twee jaar de practijk beoefende. Den 1 September 1901 werd hij Student aan de Polytechnische School te Delft, verkreeg aldaar in Juni 1905 het Diploma van Werktuigkundig Ingenieur en, na voortgezette studie (aan deze, sedert 1 September 1905, Technische Hoogeschool) in Juni 1907 het Diploma van Scheepsbouwkundig Ingenieur. Den 25 Juli d.v. werd hij met ingang van 16 Augustus benoemd tot Adjunct-Ingenieur bij de Marine, standplaats Amsterdam. Spoedig daarop werd hem de bouw opgedragen van het scheepje "De Halve Maen", dat den 9 September 1909 bij gelegenheid van de Hudson-Fulton-feesten in Amerika door ons land aan de Stad Newyork, het oude Nieuw-Amsterdam, werd ten geschenke gegeven (zie "Buiten", geïllustreerd weekblad, van 26 Juni 1909).

Den 6 Mei 1910 volgde daarop zijne benoeming tot Ingenieur bij de Marine aan de Marinewerf te Amsterdam.

Ruim een jaar later, den 26 October 1911, trad de genoemde E m o n d J o z u a B e n t h e m te Rotterdam in het huwelijk met

P e t r o n e l l a v a n W o u d e n b e r g (zie beneden) met wie hij zich metterwoon te Watergraafsmeer vestigde. In 1914 werd hij overgeplaatst naar de Marinewerf te Hellevoetsluis en was aldaar werkzaam, totdat hij den 15 Mei 1920, aanvankelijk voor den tijd van één jaar en buiten bezwaar van 's lands schatkist, Rijksdienst verliet om gedurende dàt jaar de betrekking van Ingenieur en "Chef du Bureau Central du Bureau Veritas" te Rotterdam waar te nemen. Na ommekomst van dat jaar nam hij definitief zijn ontslag uit 's lands dienst en aanvaarde hij de genoemde betrekking bij de zeevaartmaatschappij "Veritas" voor goed.

Het bovenvermelde huwelijk van E m o n d J o z u a B e n t h e m met

P e t r o n e l l a v a n W o u d e n b e r g

geb. te Rotterdam 30 Januari 1886,

dochter van H e n d r i k V a n W o u d e n b e r g en P e t r o n e l l a d e J a g e r , werd den 26 October 1911 te Rotterdam op 't Raadhuis en in de Remonstrantsche kerk gesloten. Uit dien echt sproten 3 kinderen : 1. Pe t r o n e l l a 2. C h r i s t i n a J a c o b a H e n d r i k A d r i a n a 3. M a r i a H i l l e g o n d a

1. P e t r o n e l l a B e n t h e m ,

geb. te Watergraafsmeer 10 Augustus 1913, aldus genoemd naar haar moeders moeder.

2. Christina Jacoba Hendrika Adriana Benthem geb. te Nieuw-Helvoet 30 Maart 1916, aldus genoemd naar haar vaders moeder.

3. Maria Hillegonda Benthem

geb. te Hellevoetsluis 12 April 1920, aldus genoemd naar haar moeders eenige zuster.-

VIII,g. Gerrit Benthem, geb. te Enschede 30 September 1887, aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem.

Na de eerste vier klassen van de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te Enschede te hebben doorlopen, volgde hij de beide hoogste klassen van de Hoogere Burgerschool te Delft. Den 22 Juli 1908 verkreeg hij aldaar het Diploma van het Eindexamen van de H.B.S. met 5-jarigen cursus. Verder werkte hij practisch op het laboratorium van de School voor Suikerindustrie, te Amsterdam van 1 September - 1 November 1908 en van 1 December tot eind Februari 1909. Van 1 November – 1 December 1908 was hij volontair op de Zuckerfabrik "Soest" te Soest in Westphalen. Met de hierbij opgedane zeer gebrekkige kennis van de machinerieën in suikerfabrieken en de analysen die daar gedaan worden vertrok hij den 6 Maart 1909 naar Java, waar hij per 1 April d.v. als chemist op de suikerfabriek Redjosarie, (res. Madioen) in dienst trad. In 1911 werd hij bevorderd tot chef van het laboratorium op die fabriek. Per 1 Februari 1912 werd hij overgeplaatst naar de juist tot witsuikerfabriek omgebouwde suikerfabriek "Djatie" bij Ngandjoek, om aldaar het nieuwe bedrijf in te leiden. Zeven maanden later nam hij wegens gezondheidsredenen zijn ontslag op deze fabriek.

In den West-moesson 1909/1910 volgde hij de cursus van het Centraal Laboratorium om zijn tekort aan theoretische kennís van het bedrijf aan te vullen. In het daarop volgende jaar was hij assistent bij het practische werken van de leerlingen van dezen cursus, en deed hij na afloop der lessen het door het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned. Indië gehouden examen, hetwelk werd afgenomen door vooraanstaande personen uit de suikerindustrie, die geheel vrij stonden van de elkander beconcureerende suikerscholen. Hij behaalde hierbij het te voren nog niet toegekende praedicaat "Zeer goed". (Dit praedicaat werd in de ongeveer een kwart eeuw dat dit examen gehouden werd slechts zes keer toegekend).

Na het examen polste de Directeur van het Proefstation voor de Javasuikerindustrie hem over een eventueele overgang naar die inrichting, echter voelde hij er weinig voor om de practijk te verlaten, en bedankte hij in verband hiermede voor de hem aangeboden betrekking.

Na zijn vertrek van de suikerfabriek "Djatie" werd hij leeraar in de fabricatie-contrôle, de fabricage van bruine suikers en de analytische chemie aan de te voren door hem bezochte School van het Centraal Laboratorium. Na afloop van den cursus nam hij de betrekking aan van 1ste chemiker en assistent-fabricage-chef op de s.f. Gempolkrep, in welke betrekking hij van 1 April 1913 tot 1 April 1918 werkzaam was. In December werd hij door zijne Directie gedetacheerd naar de nieuw opgerichtte suikerschool van den Bond van Geëmployeerden bij de Suikerindustrie op Java, ter vervanging van een der assistenten bij het practisch werken in de laboratoria der leerlingen. Na afloop

der cursus werd hij geplaatst op de suikerfabriek Sentanen-lor bij Modjokerto als fabricatie-chef. In daarop volgende jaren werd hij meermalen aangezocht om op de laatstgenoemd suikerschool, die alras hij de eenige was in Indië, de witsuiker-fabricage te doceeren, echter lieten zijn andere werkzaamheden niet toe dat hij eenige maanden te Soerabaie verblijf zou houden.

In September 1929 ging hij met verlof naar Holland en bracht hij de daarop volgenge winter met vrouw en kinderen in Europe door.

Den 6 December 1911 trad genoemde G e r r i t B e n t h e m te Magetan (Res. Madioen) in het huwelijk met.

A l i d a L o u i s a R e u d i n k,

geb. te Enschede 14 Mei 1891,

dochter van D i e d e r i k R e u d i n k te Enschede en H e n d r i k a A n d r i e n e F e b e r w e e.

Uit hun echt sproten 1 zoon en 1 dochter: 1o. A n t o i n e en 2o. A l i d a L o u i s a .

1o. A n t o i n e B e n t h e m,

geb. te Modjokerto 18 Mei 1913
overl. 18 Mei 1938

2o. A l i d a L o u i s a B e n t h e m,

geb. te Modjokerto 14 Augustus 1915.
overl. 4 Jul 1964

Bijlage 7

De Geschriften van Arent Benthem Gz.

Het eerste werk van eenige beteekenis, dat van zijn hand verscheen, was de op blz.147 vermelde dissertatie. Na de promotie schreef hij in het Nieuw Archief van het Wiskundig Genootschap "Een onvermoeide arbeid komt alles te boven" de volgende samenhangende opstellen:

"Herleiding van de formule van Cardanus in het "onherleidbare geval" (Deel 1, 1875, blz. 67-69).

"Theorie der functiën van Veranderlijke complexe Getallen" Deel I, 1875 blz.124-156; Deel II, 1876, blz.1-39; blz. 113-134; en Deel III, 1877, blz.113-144).

"De Convergentie van Reeksen met Complexe termen" (Deel II, 1876, blz.186-192).

"De Periodiciteit der Functiën" (Deel III, 1877, blz.186-192) en

"De Slakkenlijn of Cochleoïde" (Deel X, 1983, blz.76-80).

Een in 't Fransch vertaald uittreksel van de eerste vier opstellen, groot 64 bladz., werd, met toestemming des schrijvers, onder het op schrift "Théorie des nombres complexes et bicomplexen" opgenomen in de "Archives Neerlandaises", Tome XII.

Verder schreef hij een "Leerboek der Vlakke Meetkunde" in 3 deelen dat in 1880 en '81 bij Noordhoff en Smit te Groningen verscheen;-en gezamenlijk met Toone Nijenhuis, Hoofd der School te Usselo (Gemeente Lonneker):

"Rekenkundige Vraagstukken", voor zooveel nodig naar typen gerangschikt,

1e Verzameling, 1e en 2e stukje, en

2e Verzameling, 1e, 2e, 3e en 4e stukje, aansluitende aan de eischen voor de hulpacte, en

3e Verzameling, 1e en 2e stukje "aansluitende aan de eischen voor de hoofdacte.

Als een overeenkomstige voorbereiding voor dezen nieuwen leer cursus in het practisch rekenen stelden zij daarna samen:

"Rekenboek voor de Lagere School, Rekenkundige Opgaven, voor zooveel noodig naar typen gerangschikt", 7 stukjes;

Beide series verschenen in 1884 en volgende jaren bij den uitgever Johs. Ykema te 's Gravenhage en beleefden vele herdrukken. Zij werden door vele schoolautoriteiten met ingenomenheid ontvangen.

Nadat genoemde Arent Benthem Gz. in 1888 zijne medewerking had verleend aan de samenstelling van de eerste "Wandelkaart voor Enschede en omstreken" en van de daarbij behoorende "Gids", wijdde hij een groot deel van zijn "vrijen" tijd aan onderzoekingen naar

de vroegere lotgevallen en toestanden in Twente, vooral in 't oostelijk deel er van, en deelde de uitkomsten zijner nasporingen mede in de vergaderingen van de "Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis", doch voornamelijk in de "Geschiedenis van Enschede en zijn naaste omgeving van de vroegste tijden tot den wederopbouw van de Stad nà den brand van 7 Mei 1862", welke, 344 blz. groot, in September 1895 bij den uitgever Joh. Peteri te Enschede verscheen. Bij het bezoek van H.H.M.M. de Koningin en de Koningin-Regentes aan Enschede, den 4 September 1895, werd aan den schrijver vergund aan elk hunner Majesteiten een pracht-exemplaar van dat Boek te overhandigen.

Toen in 1911 het voornemen om de gebeurtenissen, die in 1813 in ons land hebben plaats gehad en tot het herstel van Nederlands onafhankelijkheid hebben geleid, te verzamelen en te boek te stellen, een vasten vorm hadden aangenomen, werd de medewerking van genoemden Dr. A. Benthem Gz. ingeroepen en hem verzocht die taak voor zoover Twente betreft op zich te nemen; de archieven van alle Twentsche gemeenten stonden daarbij, evenals de provinciale archieven te Zwolle, te zijner beschikking. Hij aanvaardde en volbracht die taak met lust, en het in 1912 bij de erven F. Bohn te Haarlem uitgegeven

"Historisch Gedenkboek der Herstelling van Nederlands onafhankelijkheid in 1812", uitgegeven onder het patronaat der commissie voor geschied en oudheidkunde van de maatschappij der Nederlandsche letterkunde onder leiding van G.J. Koolemans Beynen, gep. luitenant-generaal"

vindt men in het vierde deel, blz.52-93, de uitkomsten zijner onderzoekingen opgeteekend.

Ook voldeed hij aan het verzoek tot medewerking bij de samenstelling van het in 1913 bij F.N. van Kampen en Zn, te Amsterdam uitgegeven Werk:

"'t Herstelde Nederland, zijn opleven en bloei nà 1813", uitgegeven onder leiding van Generaal-majoor A.N.J. Fabius"

waarin op blz.562-578 een stukje van zijn hand over "Twente" voorkomt. Dit stukje was een uittreksel uit een grootere verhandeling, die hij voor dat werk had bestemd, doch die te groot bleek voor het bestemde doel, en die, na in Tubantia als feuilleton te zijn opgenomen door de firma M.J. van der Loeff, uitgever te Enschede, onder den titel "Twente, van 1813 tot 1913", door Dr. A. Benthem Gz. werd in 't licht te geven.

Na de boven genoemde uitgave van de "Geschiedenis van Enschede en zijnee naaste omgeving" in 1895 ontving de schrijver van verschillende zijden bijzonderheden, Enschede's geschiedenis betreffende, die hij met de uitkomsten zijner verdere onderzoekingen in den 1sten druk verwerkte tot een 2den druk, die onder den titel "Geschiedenis van Enschede en zijn naaste omgeving" werd gedrukt, 800 blz. Imp. groot was, en in Augustus 1920 aan de inteekenaren werd verstrekt; zij kwam niet in de handel. Aan elk hunner Majesteiten werd door den schrijver een exemplaar van dien 2den druk aangeboden, welke exemplaren onder dankbetuiging werden aanvaard.

Gedurende meer dan eene halve eeuw verzamelde genoemde Dr. A. B e n t h e m G z . genealogische bijzonderheden aangaande het geslacht Benthem; door deze te ordenen ontstond dit familieboek.

P.S. Opmerking wat de dissertatie betreft:

Prof. Simon. Spitzer zegt in zijne "Vorlesungen über lineare Differential-Gleichungen, Wien, Druck und Verlag von Carl Gerold's Sohn. 1878." op blz.121:

"§ 89. Nehmen wir die Gleichung

" $x^4y'' + xy' + Y = 0$

"vor, welche A . B e n t h e m in seiner schönen preisgekrönten Werke: Vergelijkende Beschouwingen over de voornaamste Integratie Methoden, Leyden 1873, behandelt. Selbe geht", &t.

Bij de inhoudsopgave op blz.193 zegt hij verder:

" § 89. Integration der Benthem'schen Gleichung .... Seite

" $x^4y'' + xy' + Y = 0$ .... 121"

Men zie ook blz. 158 en 166 van genoemd werk.

B i j l a g e 8

Ontslag van Dr. A. Benthem Gz. als wd. Directeur, enz.

Nadat Dr. A. B e n t h e m G z . het Directoraat van de H.B.S. met Handelsafdeeling van 15 Augustus 1909 tot 15 Augustus 1910 had waargenomen, zond het Dagelijks Bestuur der Gemeente Enschede hem het volgende schrijven:

"Gemeente Enschede. Enschede, 5/7 September 1910
No 2703
"Onderwerp: Waarneming Directoraat
"Hoogere Burgerschool met Handelscursus.

"Nu met een aanvang van den nieuwen cursus Uw taak als gewoon leeraar aan de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel weer een begin heeft genomen, wenschen wij niet na te laten U onze groote waardeering te kennen te geven van de door U in het afgelopen leerjaar gepresteerde diensten.

"Wij hebben niets dan woorden van lof voor de wijze waarop U het directoraat der Hoogere Burgerschool-en Handelsafdeelingen van de School hebt waargenomen. Den daarbij aan den dag gelegde tact en het correcte van Uwe handelingen verdienen te meer appreciatie, omdat de omvang van Uwe taak inderdaad van U eene werklust en eene kracht tot werken heeft gevergd, die voorbeeldig zijn gebleken.

"Wij betuigen U daarvoor, namens de Gemeente, welgemeenden dank.

"Burgemeester en Wethouders van Enschede,
(w.g.) E.H. Udink ten Cate, lo.Burg[r].
C.F. Klaar, Secretaris"

Aan Dr. A. Benthem Gz., enz.

Den 13 Juni 1911 verleende de Gemeenteraad van Enschede hem eervol ontslag als leeraar aan de Hoogere Burgerschool; blijkens het Raadsverslag sprak de Wethouder van Onderwijs, de Heer H.B. Blijdenstein, de hieronder medegedeelde waardeerende woorden bij die gelegenheid.

Aan het einde van den cursus, op vrijdag 14 Juli d.v., nam de genoemde Dr. Benthem in de Gymnastiekschool afscheid van zijne leerlingen dier Hoogere Burgerschool, waarbij leerlingen en oud-leerlingen hem een echte Oude Friesche klok als stoffelijk bewijs van sympathie en waardeering ten geschenke gaven. Men zie bijzonderheden dienaangaande in Tubantia van Zaterdag 15 Juli 1911.

Raadsverslag, Enschedeesche Courant van 15 Juli 1911.

De heer blijdenstein vraagt als wethouder van onderwijs het woord en zegt:

Nu Dr. Benthem den tijd gekomen acht om een deel zijner omvangrijke taak als leeraar bij het M.O. aan jeugdiger kracht over te dragen meen ik ook dezerzijds in aansluiting met het zoo waardeerend advies van den inspecteur van het M.O. hulde te mogen brengen aan de verdiensten van Dr. Benthem jegens de Gemeente. Gedurende bijna 40 jaar heeft

hij met groot talent, onvermoeiden ijver en onmiskenbaar succes zijne krachten gewijd aan de wetenschappelijke vorming van tal van menschen waarvan velen ongetwijfeld, mede dank zij zijn vruchtdragend onderwijs eerste positie in onze maatschappij innemen.

Heeft dus in de eerste plaats Enschede aan Dr. Benthem groote verplichtingen, ook velen daarbuiten zullen dankbaar zijne verdiensten erkennen.

Zullen wij dus noode Dr. Benthem als leeraar onzer H.B.S. missen, daartegen kan het ons slechts verheugen dat hij aan ons verzoek gehoor heeft willen geven zijne betrekkingen aan Textielschool en Amb. Avondschool vooreerst nog te blijven vervullen. Ook hiervoor acht ik een woord van dank op zijn plaats.

Waar ik persoonlijk gedurende eenige jaren vooral bij de waarneming van het Directoraat der H.B.S. op zeer aangename wijze heb mogen samenwerken daar wensch ik Dr. Benthem toe die zoovele jaren rusteloos in het belang onzer gemeente is werkzaam geweest, dat hij nog vele jaren zijne welverdiende rust moge genieten.

De voorzitter zegt zich aan te sluiten bij de woorden van den heer Blijdenstein en betuigt openlijk dank aan Dr. Benthem voor de gewichtige diensten aan de Gemeente bewezen.

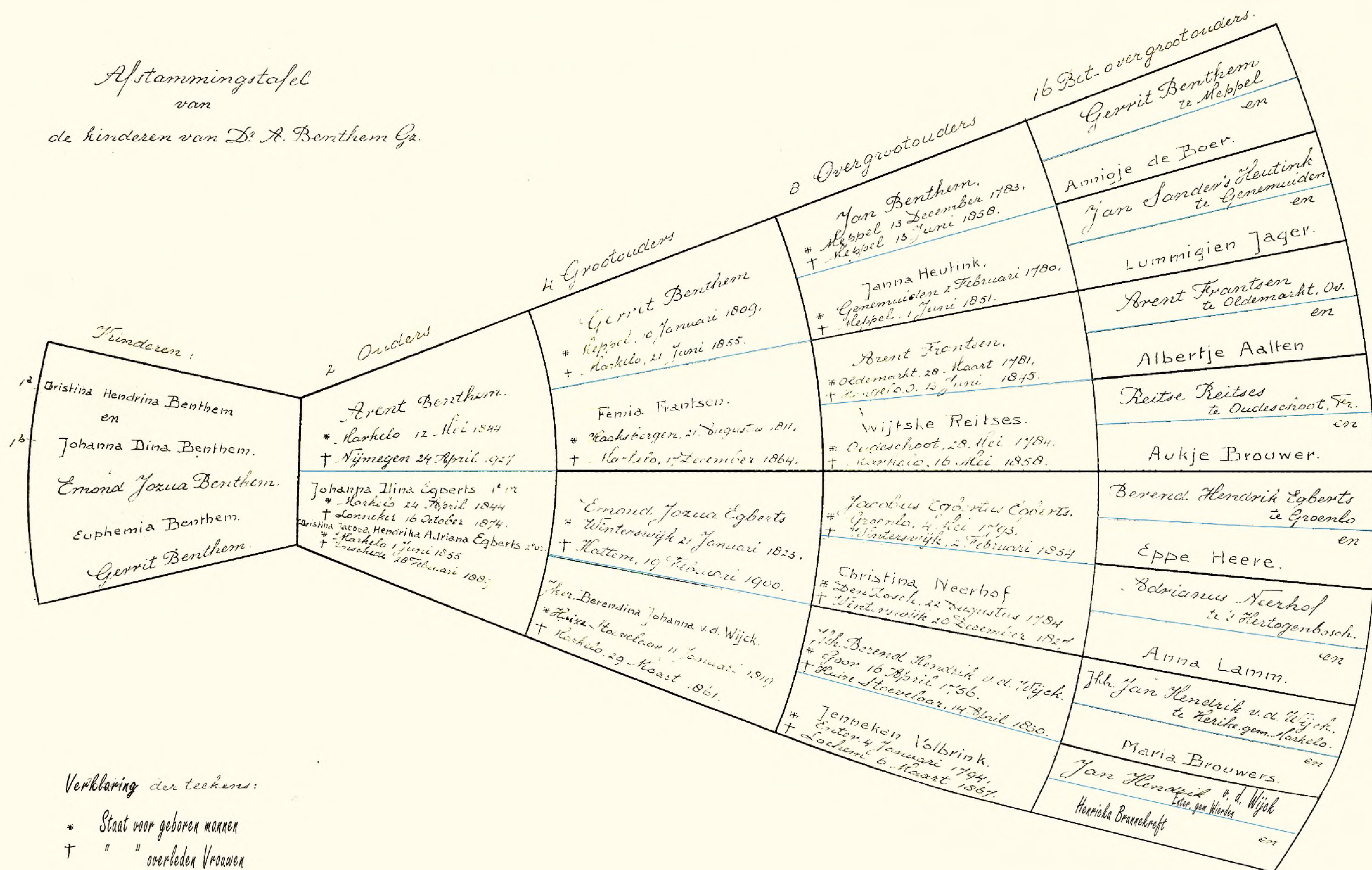
B i j l a g e 8 a .

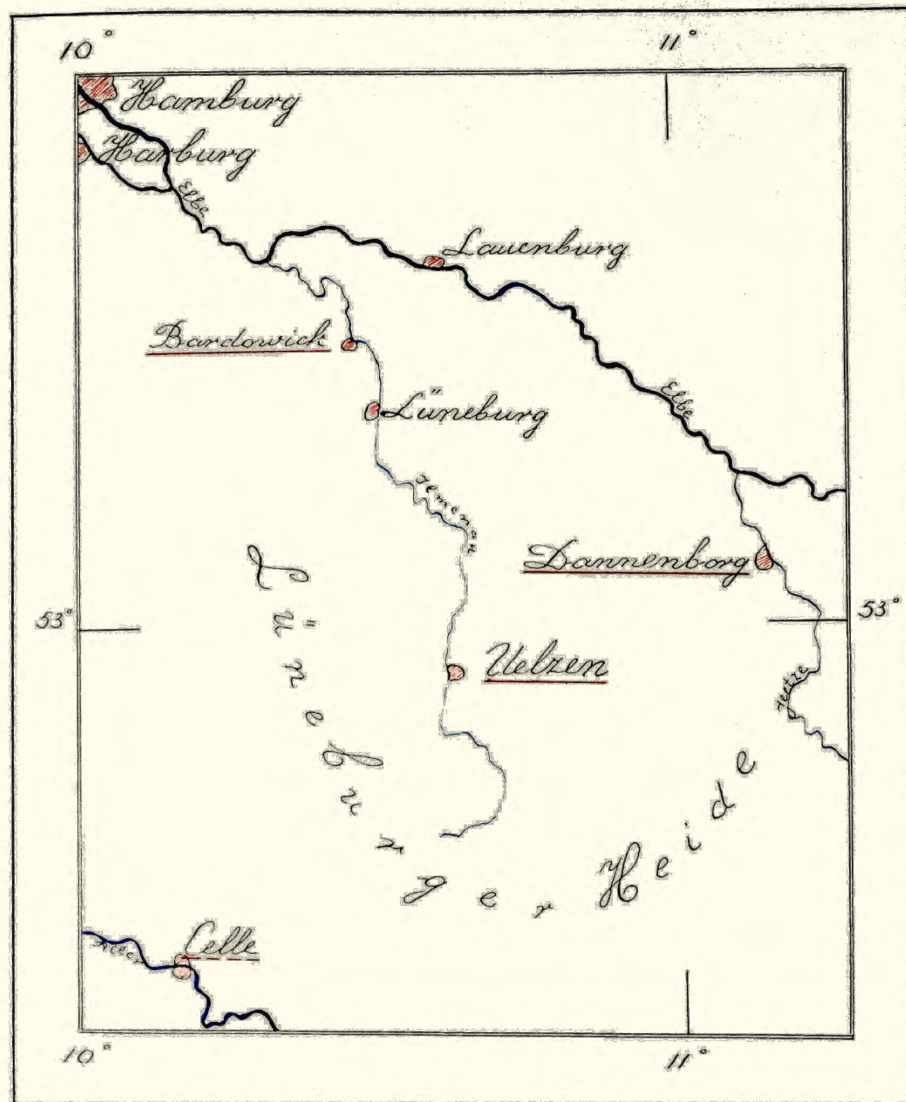
A F S T A M M I N G S T A F E L van de kinderen van D r . A . B e n t h e m G z .

Ter verklaring van de hier volgende tafel diene het volgende:

Bij een volledige Nakomelingen-tafel van een persoon A. worden alle afstammelingen van hem in geregelde volgorde opgegeven: A is de Stamvader of Stammoeder van al deze. Zulk eene tafel, die over meerdere generaties loopt, vindt men zeer zelden, hoewel zij natuurweten-schappelijk (overerving) en Juridisch (erfrecht) van veel belang is. Gewoonlyk bedient men zich van een uittreksel uit de Nakomelingen-tafel waarop de leden alle denzelfden familienaam voeren als de stamvader, waarvan zij in rechte linie afstammen: men noemt zulk een uittreksel eene Stamtafel. Zulke stamtafels vindt men op Blz.

Het tegengestelde van de Nakomelingen-tafel is de Afstammings-tafel, ook Voorouders- of Anentafel genoemd. Bij deze worden alle personen, mannen en vrouwen, aangegeven, van wie een persoon A inrechte lijn afstamt; zij bevat derhalve zijne 2 Ouders, 4 Grootouders, 8 Over-grootouders, 16 Bet-Overgrootouders, enz. in elke opklimmende generatie dubbel zooveel als in de vorige. Zij bevat dus de personen die "door overerving" invloed kunnen hebben gehad op zijn lichamelijk en geestelijk gestel, en is daarom van groot gewicht.

Afstammingstafel
van
de kinderen van Dr. A. Benthem Gz.
Kinderen:
1a Cristina Hendrina Benthem
en
1b Johanna Dina Benthem.
Emond Jozua Benthem.
Euphemia Benthem.
Gerrit Benthem.
2 Ouders
Arent Benthem.
* Markelo 12 Mei 1844
† Nijmegen 24 April 1927
Johanna Dina Egberts 1e vr.
* Markelo 24 April 1844
† Lonneker 16 October 1874.
Cristina Jacoba Hendrika Adriana Egberts 2e vr.
* Markelo 1 Juni 1855
† Enschede 28 Februari 1889
4 Grootouders
Gerrit Benthem
* Meppel, 10 Januari 1809.
† Markelo, 21 Juni 1855.
Femia Frantsen.
* Haaksbergen, 21 Augustus 1811.
† Markelo, 17 December 1864.
Emond Jozua Egberts
* Winterswijk 21 Januari 1823.
† Hattem, 19 Februari 1900.
Jkvr. Berendina Johanna v.d. Wijck.
* Huize Hoevelaar 11 Januari 1819
† Markelo, 29 Maart 1861.
8 Overgrootouders
Jan Benthem.
* Meppel 13 December 1783.
† Meppel 13 Juni 1858.
Janna Heutink.
* Genemuiden 2 Februari 1780.
† Meppel. 1 Juni 1851.
Arent Frantsen.
* Oldemarkt 28 Maart 1781.
† 15 Juni 1845.
Wijtske Reitses.
* Oudeschoot, 28 Mei 1784.
† 16 Mei 1858.
Jacobus Egbertus Egberts.
* Groenlo, 4 Mei 1793.
† Winterswijk, 2 Februari 1854
Christina Neerhof
* Den Bosch, 22 Augustus 1784
† Winterswijk 20 December 1827
Jhr. Berend Hendrik v.d. Wijck.
* Goor 16 April 1756.
† Huize Hoevelaar, 14 April 1830.
Jenneken Volbrink.
* Enter 4 Januari 1794.
† Lochem 6 Maart 1867.
16 Bet-overgrootouders.
Gerrit Benthem
te Meppel
en
Annigje de Boer.
Jan Sanders Heutink
te Genemuiden
en
Lummigien Jager.
Arent Frantsen
te Oldemarkt, Ov.
en
Albertje Aalten
Reitse Reitses
te Oudeschoot, Fr.
en
Aukje Brouwer.
Berend Hendrik Egberts
te Groenlo
en
Eppe Heere.
Adrianus Neerhof
te 's Hertogenbosch.
en
Anna Lamm.
Jhr. Jan Hendrik v.d. Wijck.
te Kerike gem. Markelo.
en
Maria Brouwers.
Jan Hendrik v. d. Wijck
Enter, gem Wierden
en
Henricka Brunnekreft
Verklaring der teekens:
* Staat voor geboren mannen
† " " overleden Vrouwen

Standplaatsen van <u>H e n d r i k L u d o l f B e n t h e m</u>

H e n d r i k   L u d o l f   B e n t h e m,

geb. te Celle (a/Aller) 2 November 1661
over. te 9 Juli 1723 op 61-jarigen leeftijd,

was de meest bekende vertegenwoordiger van dezen tak van het geslacht Benthem. Zijn vader Luthersch predikant te Celle liet hem uitsyekend voorbereidend onderwijs geven, waarna hij zijne studie achtereenvolgens te Rinteln a/Weser, te Helmstadt en vanaf 1679 aan de universiteit te Jena en daarna twee jaar aan die te Leiden voortzette. In de laatstgenoemde universiteitstad werd hij in 1686 tot Student in de Theologie ingeschreven met de woorden:

"2 Juli 1686. H e n r i c u s   L u d o v i c u s   B e n t h e m,

"Cella-Luneburgensis.24.T."

Hij woonde aldaar die 2 jaar bij Mons. Pikart in de Doelenstraat.

In 1689 werd hij Predikant bij de Luthersche gemeente te Dannenberg (niet ver van de Elbe, 50 KM O.Z.O. van Lüneburg gelegen); in 1692 verwisselde hij deze standplaats met Bardowick aan de Ilmenau, ruim één uur gaans ten N. van Lüneburg; in 1704 werd hij predikant te Uelzen aan de Ilmenau, 30 KM ongeveer Z. van Lüneburg.

H e n d r i k   L u d o l f   B e n t h e m was een vermaard theoloog; in 1700 werd hij benoemd tot "Superintendens generalis in ditiones Luneburgicae dioecesi Harburgensi", dat is tot "Algemeen opperto-eziener (op kerkelijk gebied) in de Harburgsche diocese (district) van het Lüneburgsche gebied". Nadat in 1714 de Keurvorst van Hannover tevens Koning van England was geworden, werd hij benoemd tot "Regis Magnae Britanniae Consiliarus Consistorialis et Ecclesiasticus in Electcriatu Brunsvico Lüneburgensi" of "Consistoriaal en kerkelijke raad (of raadgever op 't gebied van kerkelijke overheid en kerkleer) van den Koning van Groot-Brittanië in het Keurvorstendom Brunswijk-Lüneburg". Daarbij werd zijne betrekking van Superintendens uitgebreid tot "Superintendens Generalis in Ducatu Harburg et adjacent Prelaturarum" of "Algemeen Oppertoeziener in het Hertogdom Harburg en de omliggende hooge geestelijke gebieden".

In het laatst der 17e eeuw werden vele pogingen aangewend om op 't gebied van geloofsleer zooveel mogelijk toenadering en overeenstemming te brengen tusschen de Lutherschen en Calvinisten en daardoor zoo mogelijk de verschillende Protestantsche eerediensten tot ééne te vereenigen. Die pogingen werden gesteund door Frederik III, Keurvorst van Brandenburg, zoon van den grooten Keurvorst Frederik Wilhelm en van Louise Henriëtte van Oranje, de vrome dichteres van het Kerklied: "Jesus meine Zuversicht"(Ev.Gez.269) en door Willem III, Prins van Oranje, Stadhouder van Holland en Koning van Engeland.

Ter bevordering dezer aansluiting werd H e n d r i k   L u d o l f   B e n t h e m in 1695 naar ons land en later ook naar Engeland afgevaardigd. Hij vertoefde hier eenigen tijd in de centra der wetenschappen: Groningen, Franeker, Amsterdam, Leiden, Utrecht, Harderwijk en Deventer, bezocht ook Leeuwarden, Haarlem, Den Haag, Dordtrecht en Delft confereerde met de vooraanstaande mannen op 't gebied van godsdienst en Wetenschap en deelde de uitkomsten zijner onderzoekingen en besprekingen mede in een livig werk: "Holländischer Kirch-und Schulenstaat2" dat in 1698 te Frankfort Leipzig en Hannover verscheen, uit 2 deelen

bestaat, meer dan 160 bladzijden telt, en waarvan Prof. Dr. S. Cramer te Amsterdam in 1907 schriftelijk getuigde: "Benthem is uitstekend, zeer leerrijk-en zeldzaam". (zie voorts bijlage 10a).

Met hetzelfde doel ondernam hij een reis naar Engeland en deelde eveneens de daar opgedane ervaringen mede in een werk: "Engeländischer Kirch-und Schulenstaat", dat in 1695 te Lüneburg verscheen, en spoedig was uitverkocht. Na een tweede reis maakte hij een 2den druk gereed, die echter eerst na zijn dood (1723) in 1732 te Leipzig verscheen. Beide geschiedkundig-staathuishoudkundige werken over Holland in Engeland werden vroeger veel gebruikt en als geschiedbronnen hoog geschat. Zij zijn nu zeer zeldzaam geworden.

Ook gaf genoemde H. L. Benthem in 1698 onder den schuilnaam Pacificus Verinus en in 1700 onder den bijna zinverwanten pseudoniem ") Irenicus Philalethes geschriften uit over de vereeniging van de beide Protestantsche hoofd-eerediensten, de Luthersche en de Calvinistische. Bovendien gaf hij eenige preken in het licht en eenige vertalingen van Engelsche geschriften.

Hij was een vurige verdediger van het Protestantisme; reeds op 27 jarigen leeftijd gaf hij onder den Schuilnaam Placentius de Verona een werkje uit over het Pausdom, das Papstthum, (Media, quibus Roma papalis condita etc, Celle, 1688); later schreef hij: "Vorstellung und Betrachtung der Schriften der alten Kirchen-Lehrer von der Wahrheit und Göttlichkeit der Christlichen Religion", dat eerst na zijn dood in 1727 te Hamburg verscheen met een voorrede van Joh. Alb. Fabricius, Theol. Doctor en Hoogleeraar in de Theologie te ?. In zijne "Delectus argumentorum & Syllabus scriptorum qui veritatum Religionis Christianae"(zie Bijlage 9) wijdt deze eenige waardeerende bladzijden aan dit werk.

") Beide pseudoniemen beteekenen: vredestichter, waarheidsviend

De foto op de vorige bladzijde stelt het portret van H e n d r i k L u d o l f B e n t h e m voor, zoals het als kopergravure in den "Neu eröffneter Engeländischer Kirch-und Schulenstaat" voorkomt.

Onder dat portret vindt men het volgende bijschrift:

"Seht hier den Gottes-Mann, der gross vom Cörper zwar
"Weit grösser aber noch am Geist und Wissen war,

"Und Dem zum grösten Ruhm, die späte Welt wird lesen,
"Dass Er in Sanfftmuth from, in Liebe treu, gewesen;

"Ja, Der ein Lehrer war, zum Wunder dieser Zeit,
"von wahrer Gottesfurcht und reiner Redlichkeit."

1724 C.F.W.

B i j l a g e   9

In het werk: "Jo. Alberti Fabricii Delectus Argumentorum et Syllabus Scriptorum qui Veritatum Religiones Christianae adversus Atheos, Epicureos, Deistas seu Naturalistas, Idololatras, Judaeos et Muhammedanos lucubrationibus suis asseruerunt", dat in 1725 te Hamburg het licht zag, wijdt de Hoogleeraar J.A. Fabricius op blz. 32 en 33 de volgende woorden aan Henrick Ludolph Benthem:

"X. Denique evolvi, quem ineditum reliquit commentarium meritisatmus & variis scriptis inclytus Theologus, Henricus Ludolphus Benthemius, Superintendens Generalis inditionis Luneburgicae diocesi Harburgensi, qui anno superiore 1723. die IX Jul.ex hac vita in coelestem est evocatus. Titulus operis Germanice ad praelum parati, ac propediem, ut spero, ex. Jo. Christophori Kisneri officina dandi proelo, inscribitur: Repraesentatio & consideratio sriptorum de veritate & Divinitate religionis Christianae. Vorstellung und Betrachtung der Schriften der alten Kirchen-Lehrer von der Wahrheit und Göttlichkeit der Christlichem Religion. Tota Quam vidi tractatio in tres partes dividitur:

Prima quinque absolvitur capitibus, 1.Quod magnus numerus eorum qui pro veritate Religionis Chritianae scripsere illam non possit suspectam reddere. 2.Quod Evangelistae & Apostoli praecipuum dent ac firmissimum pro veritate Religionis testinonium. 3. Adversus Joannem Dallaeum, auctoritati veterum Ecclesiae Doctorum conatum derogare in duobus de usu Patruum libris. 4. De Apologiis deperditis Quadrati atque Aristidis. 5.De Apologiis itidem nusquam hodie extantibus Aritonis Pellaei, Melitonis, Claudii Apollinaris, Miltiadis & Apollonii.

Parti secunda praemissa est praefatio de Sibyllinis, quorum fides & γυηδιοοτηζ uberius defenditur adversus ea, quae à V.C. Joanne Clerico Hist.Eccles. Sect.2.ad.A.C.131 pag.597.seg.vel a me lib.1.Bibl. Graecae cap.33.adversus eam disputata fuerant:neque illibenter totam hanc controversiam lectoris docti & pii judicio que praediti arbitrio reliquerim, si quis Benthemio, aut Jo Christiani Nehringii iteratae pro Sibyllinis apologiae, ') quam mihi malit assentiri:modo ne vel asserta sibyllinorum auctoritate, aliquis putet alia, quibus nititur Religionis Veritas non firmioris longe ponderis esse argumenta:vel fide eorundem vaticiniorum vacata in dubium, persuadeat sibi quis Patres ipsos arqui fraudis, vel eximium aliquod momentum veritati religionis defendendae decedere. Capitibus quatuor hujus secundae partis occasio & argumenta exponuntur scriptorum adversus gentes, quae exstant Graece 1. Justini Martyris ad Graecos & de Monarchia, 2.Tatiani, 3.Theophili Antiocheni, & 4. Athenaforae.

In partis tertiae praefatione Benthemius graviter ac justissime conqueritur de lata, quae undique nostris temporibus invalescit sentiendi, novandi immotaque movendi licentia. Fusius deinde oppugnat, quas de oraculis scripsit Antonius van Dale "), Medicus Harlemensis, ut illas meras hominum fraudes fuisse persuaderet, quam sententiam Bernardo deinde Fontenellio in Historia oraculorum, & Jac. Basnagio in Hist. Judaeorum Gallice vulgata probatam, duobus etiam

voluminibus confutandam sibi sumsit Franciscus Baltus)' S.S. Gallice editis Argentorati 1707, 1708.8 (recuso altero Anglice cum Georgii Hickesii praefatione Lond. 1709.8.quaperstringuntur, quae pro Fontenellii sententia disputata sunt à Jo.Clerico T.XIII.Bibl. selectae p.179.sq.) Nec non Michaël Mourgoes, S.S. in Epistola apo logetica secunda, ad calcem Theodoreti librorum Therapeutocorum versorum Gallice p.LXXXIII-CCVI.Capita partis tertiae & postremae operis Benthemiani sunt 1.de necessitate primarum apologiarum ad Ethnicorum idololatriam oppugnandam. 2. De Clementis Alex. protreptico s. Ejus synopsis & argumentum. 3. De S. Caecilio Cypriano ejusque scripto de Idolorum vanitate. 4. De Arnobio ejusque libris contra Gentes".

') Prodiit Germanice Halae Sax.1720.8.Vertheydigung der Sibyllinischen propheceyungen gegen die Einwürfe gelehrter Männer, welche solche für falsch und erdichtet ausgeben.

") Libro de oraculis veterum Ethnicorum Amst.1682.8.& quae longe locupletior est editio Amst.1700.4.

)' Novell.de la Rep.des lettres A.1707 p.616.

B i j l a g e   1 0 .

a.

"H e n r i c h   L u d o l f f   B e n t h e m ' s P.C. und S. Holländischer Kirch-und Schulen-Staat, Franckfurt und Leipzig, In Verlegung Nicolaus Försters, Buchhändl. in Hannover, MDCXCVIII". -

De inhoud van hét werk is in 't kort de volgende:

Na een honderdtal bladzijden gewijd te hebben aan het Nederlandsche volk, zijne deugden en ondeugden en goede en kwade gewoonten en dan de voornaamste merkwaardigheden van ons land, beschouwt Benthem de oorzaken van de verdeeldheid op godsdienstig gebied alhier en wijdt dan een 400 bladzijden aan de Gereformeerde religie met de bij haar in gebruik zijnde boeken en gewoonten bij doop, avondmaal, huwelijk, begrafenis, tucht, preek, zang, gebed, enz., enz. Vervolgens worden in een 100 bladzijden de uitvoering van de Luthersche leer besproken en in 300 bladzijden de Papisten, Arminianen, Kwakers, Joden, Wederdoopers, Socinianen en Arianen in ons land zeer uitvoerig behändeld.

In 't tweede deel zijn de eerste 55 bladzijden gewijd aan de academijes te Groningen, Franeker, Leyden, Utrecht en Harderwijk, en aan de Gymnasia te Amsterdam en te Deventer, en daarna evenveel aan de pennestrijd, die zich in ons land steeds voordeelig ontwikkelde, vooral ten opzichte van strijdvragen de religie betreffende. Daarna behandelt de schrijver in een 50-tal bladzijden de "Coccejanerey" en wijdt een 300 bladzijden aan de Nederlandsche geleerden op allerlei gebied, en een 200-tal aan Nederlandsche opschriften, eenvoudige en snaaksche, terwijl het geheel besloten wordt met de bespreking van de uitgaven van onze geleerden, vooral van die op theologisch gebied.-

"Herrn H e n r i c h   L u d o l f f   B e n t h e m 's Neu-eröffneter Engeländischer Kirch-und Schulen-Staat, zum Nutzen aller nach diesem Königreich Reisenden, auch, der Theologie Beflissenen, von dem nunmehr sel. Herrn Vervasser selbst von neuem ausgefertigt, mit vielen nützlichen und angenehmen Nachrichten, insonderheit von denen berühmtesten Gelehrten dieser Nation, vermehrt und mit dienlichen Kupfern versehen". Leipzig und Bremen, 1732.

Aan dezen herdruk gaat eene Voorrede vooraf van den "Consistorial Rath und General-Superintendens Mentzer in Hannover", waarin deze zegt dat Benthem zelve dezen 2den druk heeft voorbereid en dat "Die Herren Erben heben billig Bedenken getragen solches der gelehrten Welt länger vorzuenthalten".

't Boek zelve is zoowel eene vraagbaak voor reizigers als een kerkelijk boek; het bevat dan ook hoofdstukken over taal, uitspraak, maten en munten, enz. Het opschrift van het 1ste hoofdstuk luidt: "Von dem Lande, welches nechst Holland einem Studio Theologiae, zu besuchen am nützlichsten ist."

B i j l a g e 1 1

Allgemeine Deutsche Biographie, Bd. II.S.342.Leipzig 1875.80.

B e n t h e i m , H e i n r i c h L u d o l f ...... Lutherischer Theolog, geb.2 Nov.1661 zu Celle in Hannover, Sohn eines Predigers, studirte in Rinteln, Helmstedt, Jena, 1679, machte Reisen nach Holland und England(1687 ff), war dann in verschiedenen Kirchenämtern thätig (zu Bannenberg 1689, Bardowik 1692, Uelzen 1704), zuletzt seit 1700 General-Superintendent U. Consistorialrath in Harburg, 9 Juli 1723.

Von seinen Schriften wurden früher die beiden Historisch-Statistischen Werke über Holland U. England (Holländischer Kirchen-und Schulenstaat", Frankfort 1698; "Englischer Kirchen- und Schulenstaat, Lüneberg 1695, Leipzig 1732), viel benützt und geschätzt, sind aber jetzt ziemlich werthlos.

Pseudonym (als Placentius de Verona) schrieb er 1688 eine Schrift über das Papstthum ("Media quibus Roma papalis Condita etc., Celle 1688) unter den Namen Pacificus Verinus 1698 und Irenicus Philalethes 1700 Schriften über die Vereinigung der beiden protestantischen Kirchen; gab auch Predigten und Uebersetsungen englischer Schriften heraus.

Nach seinem Tode erschien von ihm eine apologetisch-patriotische Arbeit: "Betrachtung der Schriften der alten Kirchenlehrer in der Wahrheit u. Göttlichkeit der Christlichen Religion" Hamburg 1727, mit Vorrede von Joh. Alb. Fabricius und einer kurzen Biographie des Verfassers, die auch für diese Biographie Hauptquelle ist.

Wagenmann.

(Uit de Kon Bibliotheek te 's Gravenhage).

N a s c h r i f t

Eene halve eeuw geleden begon ik de verspreide genealogische aanteekeningen van wijlen mijn vader G e r r i t B e n t h e m te rangschikken en bij te werken; deze notities hadden bijna uitsluitend betrekking op den Meppeler tak der familie, waartoe hij behoorde (zie ook blz.14). In hetzelfde decennium, 1870-'80, ontving ik door de mededeeling van G . B e n t h e m - R e d d i n g i u s predikant te Garmerswolder (1881), een vrij volledig overzicht van den toen, buiten Amsterdam, reeds uitgestorven Dwingeloschen tak. Uitgebreide onderzoekingen, die ik te Meppel en in de omliggende plaatsen liet verrichten, stelden mij in staat de verkregen gegevens aan te vullen. Bovendien deden deze onderzoekingen enkele leden van den Havelter Schulte-tak kennen, zooals G e r r i t B e n t h e m, den schout van Koekange, enz., in 1556 (zie blz.12 e.v.), L u c a s S n o e c k B e n t h e m, den graan-leverancier voor het Münstersche leger in 1672 (zie blz.38 e.v.) enz. -Omstreeks 1906 kwam ik in 't bezit van den "Holländischer Kirch-und Schulenstaat" van H e n r i c h L u d o l f B e n t h e m, dat op een stalletje te Amsterdam was aangekocht: daardoor leerde ik het bestaan kennen van den Celle-Lüneburger-tak van het geslacht Benthem. Het daarop gevolgde onderzoek naar dezen, mij tot hiertoe slechts bij vage overlevering bekenden familietak, was aanvankelijk weinig vrucht dragend; slechts leerde het nasporen van de Albums studiosorum, dat tot de jongelui, die zich den 2 Juli 1686 als student in de Theologie lieten inschrijven aan de Hoogeschool te Leiden, behoorde de genoemde, toen 24-jarige, H e n d r i c u s L u d o v i c u s B e n t h e m, geboren te Celle aan de Aller in 't Lüneburgsche. Eerst in 't laatst vóór den wereldoorlog werd het onderzoek naar dien hoogstbegaafden godgeleerde loonend; toen bleek ook, dat hij hetzelfde wapen voerde als de Gildehuizer en Nordhornsche (de Meppelsche en Dwingelosche) takken van het geslacht, (zie de foto op blz.165), waardoor de twijfel of deze Celle-Lüneburger tak aan die takken verwant is werd opgeheven. De wereldoorlog en den daarop gevolgden noodlottigen vrede verhinderden mij echter tot hiertoe het verband tusschen die takken op te sporen.

In die oorlogen gaven mij de bijdragen van Mr. A.S. Miedema te Haarlem, uit de Archieven te Assen, Zwolle en Steenwijk afkomstig (zie blz.72, Noot.), een belangrijk materiaal tot verdere bewerking van den Havelter-Schulte-tak, zoodat deze eenigszins volledig kon worden afgewerkt. Door een overlijdensbericht in de Leeuwarder courant werd in 1923 mijne aandacht gevestigd op de Benthems van Morra bij Dokkum, die ven een vrouwelijk lid van den Dwingeloschen tak afstammen (zie blz. 102 e.v.). Bij het onderzoek naar deze familiegroep werd mij de letterlap vertoond, die als een echt Benthem's familiestuk op blz. 106 wordt beschreven.

E I N D E

A a n v u l l i n g   I I I

Naar aanleiding van de mededeeling op pagina 164 dat L o u i s e H e n r i ë t t e v a n O r a n j e de dichteres zou zijn van het kerklied "Jezus meine Zuvorsicht" citeer ik het volgende uit de levensbeschrijving van deze Vorstin door T o n y S a r i n g (Hollandsche vertaling blz.76-77):

"Hem (J o h a n n C r ü g e r) mogen wij eveneens een bewerking toeschrijven van het oude lied "Jezus is mijn toeverlaat", het lievelingslied van de Vorstin.

"Langen tijd is zij voor de dichteres van dat lied gehouden en van veel andere gezangen, maar het is waarschijnlijker, dat P a u l G e r h a r t, wiens innig geloof zij bewonderde en met wien zij zich ondanks het verschil in godsdienst(P.G. was Luthersch) gaarne onderhield, deze liederen naar haar aanwijzingen en als spiegel van haar gevoelens heeft neergeschreven. De 23-jarige Vorstin had juist haar eerste kind verloren en verlangde naar een kerklied, dat aan haar stemming beantwoordde en haar en anderen troost en stichting vermocht te geven. Toen dan ook de Berlijnsche boekdrukker en Liederendichter C h r i s t o p h R u n g e in opdracht van den Keurvorst een nieuw evangelisch gezangenboek uitgaf, vroeg hij de Keurvorstin naar haar wenschen en het is niet te verwonderen, dat ze hem de nieuwe gezangen, die haar zoo dierbaar waren, ter opneming zond.

"Men nam het in die dagen niet al te nauw met de namen der schrijvers en R u n g e zal de strijdvraag niet voorzien hebben, die hij zelf opwierp, toen hij in zijn inleiding de Keurvorstin eerbiedig ervoor bedankte, dat zij zelf den inhoud met haar liederen vermeerderd en verfraaid had; met haar lievelingsliederen zou de waarheid meer nabij gekomen zijn. Misschien heeft de uitgever dat ook werkelijk bedoeld of volgde hij alleen het gebruik van den tijd om de vorsten op grond van hun opdracht een soort eigendomsrecht in kunstzaken te verleenen. L o u i s e zal de laatste geweest zijn om te denken, dat men eenmaal over haar dichterstalenten zou disputeeren, die men uit dat toevallige "vermeerdering" heeft willen af leiden. Misschien ook bestond er tusschen haar en G e r h a r d t een overeenkomst, zijn naam in samenhang met haar opdracht te ver zwijgen, want hij was een militante geest en een der heftigste ijveraars tegen de Gereformeerde kerk, waartoe de Keurvorstin immers behoorde."

G.B. Az

Year	*Titel*	*Title English*
1873	Vergelijkende beschouwingen over de voornaamste integratie methoden van de differentiaal-verqelijkinqen met twee veranderlijken van hooqere orde.	Comparative reflections on the main integration methods of differential equations with two higher-order variables.
1873	Vergelijkende beschouwingen over der voornaamste integratie methoden van de differentiaal-verqeliikinqen met twee veranderliiken van hoogere orde.	Comparative reflections on the main integration methods of differential equations with two higher order changes. Report on lectures by Dr Matthias de Vries (avail. online)
1873	Vergelijkende bechouwingen over de voornaamste integratie-methoden van de differentiaal-vergelijkingen met twee veranderlijken van hoogere orde : academisch proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de wis- en natuurkunde aan de Hoogeschool te Leiden ...	Comparative views on the main methods of integration of differential equations with two variables of a higher order: academic dissertation to obtain the degree of doctor in mathematics and physics at the University of Applied Sciences in Leiden ...
1877	Théorie des nombres complexes et bicomplexes. *In Archives néerlandaises des sciences exactes et naturelles, Volume 12 p113 -176*	Theory of complex and bicomplex numbers. *Avail Google Books*
1880	Leerboek der vlakke meetkunde	Textbook of flat geometry
1880-1	Leerboek der vlakke meetkunde	Textbook of flat geometry
1884	Rekenkundige vraagstukken: derde verzameling, zijnde 500 voorstellen ten dienste van hen, die het examen volgens art. 56b der wet van 1878 ... wenschen af te leggen	Arithmetic topics: second collection, being 500 suggested exercises for the use of those who take the exam according to Art.56b of the Law of 1878, Official Gazette No.127. (Arent Benthem Gz., T Niienhuis)
1894-7	Rekenkundige vraagstukken: derde verzameling, zijnde 500 voorstellen ten dienste van hen, die het examen volgens Art.56b der wet van 1878, Staatsblad No.127. wenschen af te leggen	Arithmetic topics: third collection, being 500 suggested exercises for the use of those who take the exam according to Art.56b of the Law of 1878, Official Gazette No.127. (Arent Benthem Gz., T Niienhuis)
1895	Geschiedenis van Enschede en zijne naaste omgeving van de vroegste tijden tot den wederopbouw van de stad na den brand van 7 Mei 1862	History of Enschede and its immediate surroundings from the earliest times to the reconstruction of the city after the fire of 7 May 1862 (Ed 1)
1901	De Denekamp : een Twentsch tafereel uit den tijd van het veemgerecht	De Denekamp: a Twente scene from the time of the tribunal (Anastasius pseud, van. Arent Benthem)
1913	Twente 1813-1913	Twente 1813-1913

1913	Rekenkundige vraagstukken: tweede verzameling, zijnde 1000 voorstellen ten dienste van de Hooqere Burgerscholen, de Kweekscholen voor Onderwijzers en de Normaalscholen	Mathematical topics: second collection, being 1000 suggested exercises for the use of Hooqere Civic Schools, the Training Schools for Teachers and the Normal Schools (Arent Benthem Gz., T Niienhuis)
1915	Rekenkundige vraagstukken: eerste verzameling, zijnde 500 voorstellen ten dienste van de lagere klassen der Hooqere Burgerscholen en van de voorbereidende klassen voor de Normaalscholen	Arithmetic topics: first collection, being 500 suggested exercises for use in the elementary classes of the Hooqere and of the preparatory classes for the Normal Schools (Arent Benthem Gz., T Niienhuis)
1918	Twentsche Spreekwijzen http://www.twentsetaalbank.nl/docs/DmB.1918.001_Twentsche_spreekwijzen-ABenthem.pdf	Twentsche Dialects
1920	Geschiedenis van Enschedé en zijne naaste omgeving	History of Enschede and its immediate environment
1923	Rekenkundige vraagstukken: eerste verzameling, zijnde 500 voorstellen ten dienste van de inrichtingen voor Hooger-, (M.)U.L.O.- en Vak-Onderwijs en van de Normaalscholen	Arithmetic topics: first collection, being 500 suggested exercises for the use of institutions for Higher, (M.) U.L.O.; Trade-education and in the Normal schools (Arent Benthem Gz., T Niienhuis)
1923	Rekenkundige vraagstukken: eerste verzameling, zijnde 500 voorstellen ten dienste van de lagere klassen der Hooqere Burgerscholen en van de voorbereidende klassen voor de Normaalscholen (Ed2)	Arithmetic topics: first collection, being 500 suggested exercises for use in the elementary classes of the Hooqere and of the preparatory classes for the Normal Schools (Arent Benthem Gz., T Niienhuis)
1971	Geschiedenis van Enschede en zijne naaste omgeving van de vroegste tijden tot den wederopbouw van de stad na den brand van 7 Mei 1862	History of Enschede and its immediate surroundings from the earliest times to the reconstruction of the city after the fire of 7 May 1862 (Reprint)
1997	Gids van Enschede en omgeving	Guide of Enschede and surroundings (by S Bloemendaal: Arent Benthem Gz. , JJ van Deinse)

This index was built 2021 to facilitate further genealogical research into people and topics within Dr. Arent Benthem's 1921 "Het Geslacht Benthem". Some additional spouses are included.
The format is <last name> <first name> <spouse> <familysearch.org ID ABCD-EFG> <birthdate> <pagenumber>. <familysearch.org ID ABCD-EFG> is a volatile parameter.
People or name spellings that are not in "Het Geslacht Benthem" are shown in italics and marked with an asterisk.

Not all spellings and not all names match those in Dr. Arent Benthem's 1921 "Het Geslacht Benthem". Pages numbers are as those in original document.

Dokkum

Groß Breesen

Groningen

Haaksbergen

Hamingen

Hasselt

Havelte

Zwolle

Het

Geslacht

„Benthem,"

tot in 't begin der 20e eeuw,

uit opgaven van tijdgenooten en uit uitgegevene en onuitgegevene bescheiden, charters en oorkonden samengesteld en bijeenverzamel door

Dr. A. Benthem Gz.

Nijmegen, April 1921

Inhoud.

De bronnen, waarvan bij de samenstelling van dit
Familie-boek is gebruik gemaakt.

Bij de samenstelling van dit werk over het geslacht Benthem is, behalve van de inlichtingen van thans nog levende of nà 1895 overleden leden der familie, voornamelijk gebruik gemaakt van:

1o

de in het eerste decennium van deze eeuw door Mr. Joosting uitgegeven Drentsche archieven, zooals dat van de abdij Dickninge (ten O. van Meppel gelegen), -die van den Etstoel (de vroegere Drentsche gewestelijke gerechtspleging) tot 1811, -de oude Drentsche Statenarchieven, -die van de Drentsche Schultengerechten, -die van de Besturen van het Ned. Herv. Kerkgenootschap in Drente, -die van de Drentsche Kerspelen en Marken, enz, enz.;

2o

het Ordelboek van den Etstoel van Drente tot 1578, in 1870 uitgegeven door Mr. H.O. Feith bij A.L. Scholten te Groningen;

3o

de Ordelen van den Etstoel van Drente van 1518 tot 1604, in 1893 door Mr Joosting uitgegeven bij Mart. Nijhoff te 'S Gravenhage;

4o

de Lottingsprotocollen voorkomende in het Rijksarchief te Assen en andere Drentsche gerechtelijke uitspraken;

5o

de Protocollen van hypothekatiën, overdrachten, consignatiën, testamenten, momberstellingen, en rekeningen van het Schoutambt Steenwijk;

6o

het doopboek, trouwboek, ledematen-register, doodboek, grafstedenboek en wesenboek, voor zoover aanwezig, van Steenwijk, Meppel, Havelte Diever en Wapsterveen;

7o

Maandelijksche Uittreksels of Boekzaal der Geleerde Waereld; 130e deel, voor Juny 1779, waarin een familie-register van de Predikanten-familie Benthem voorkomt, (zie blz 79)

8o

de mededeelingen van wijlen Dr Th. Hacke, in leven Archifrath van den Graaf van Bentheim-Steinfurt, te Bentheim;

9o

de uitkomsten van de onderzoekingen van Wibrandus Gerhardus Reddingius, in 1865 als student te Groningen overleden, voor het familieboek Reddingius; die uitkomsten werden mij door zijn' broeder Herman Adolf Reddingius uit de nalatenschap van hun vader Ds. Gerhardus Benthem Reddingius te Garmerswolde (zie blz. 91) verstrekt;

10o

de Albums Studiosorum van de academies te Groningen,Franeker, Leiden,Utrecht en Harderwijk;

11o

het Necrologium Frenswegianum of Doodenboek van het klooster Frenswegen,in 1920 door Prof.Dr.K.Döhmann te Burgsteinfurt uitgegeven in het 37e stuk van de Verslagen en Mededeelingen van de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis;

12o

het Register van Charters en Bescheiden berustende bij deze laatstgenoemde Vereeniging te Zwolle,bewerkt door Mr.A.Baron van Dedem,en uitgegeven te Kampen bij J.H.Kok,1913 (zie blz.73);

13o

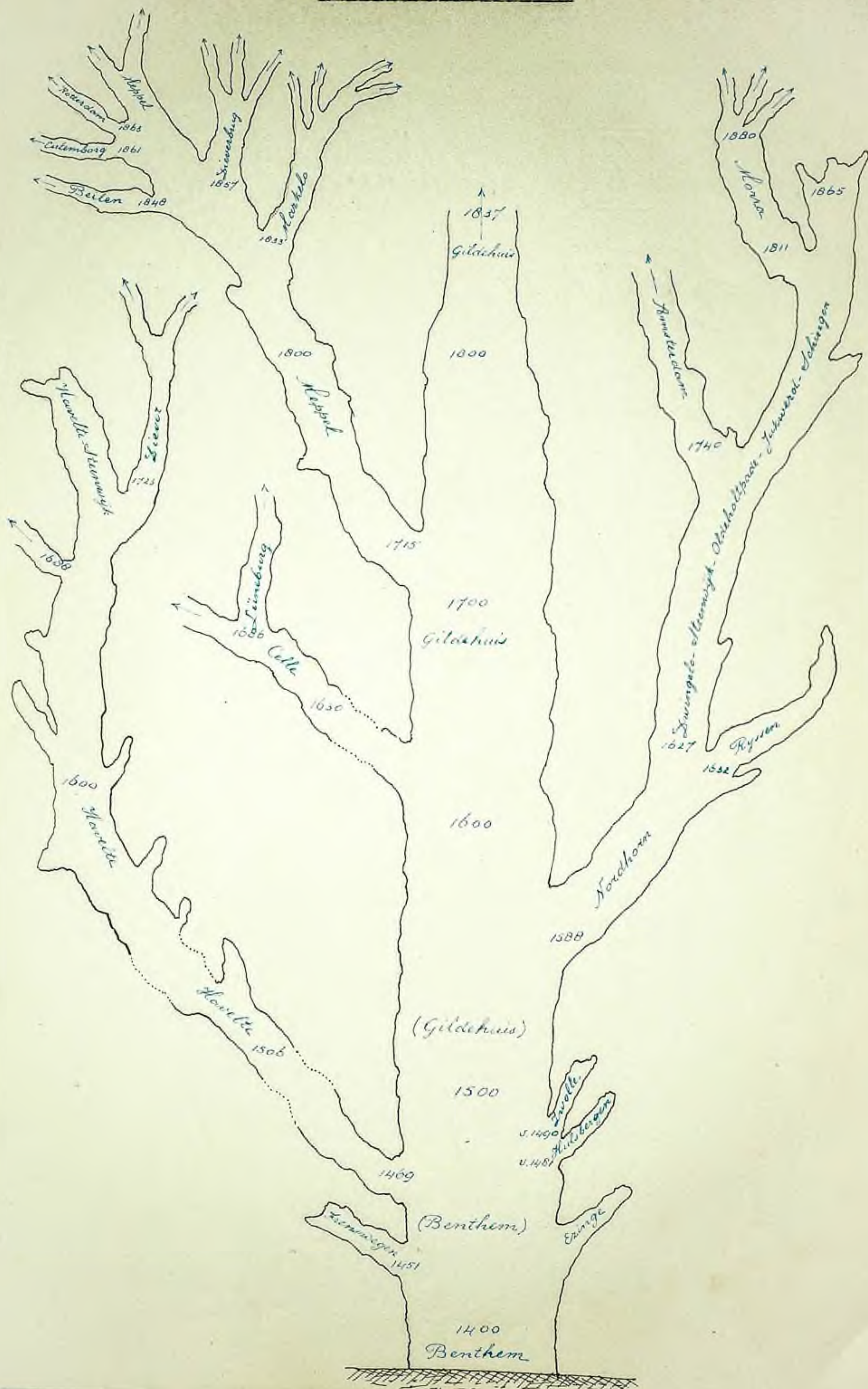
de werken van Hendrik Ludolf Benthem,Prédikant,en Oppertoeziener op kerkelijk gebied in het Hertogdom Harburg en de omliggende hooge geestelijke gebieden,en wel voornamelijk van zijn in 1727 verschenen"Vorstellung und Betrachtung der Schriften der alten Kirchen-Lehrer von der Wahrheit und Göttlichkeit der Christlichen Religion", in welk werk eene levensbeschrijving van hem voorkomt;en

14o

de in den tekst aangehaalde,hier niet vermelde,geschriften.-

./.

Algemeene Stamboom.

1. Inleiding. Naamsoorsprong

De naam "B e n t h e m" is een samentrekking van "B e n t o - H e m" en staat dus voor" H e m v a n B e n t o" of "B e n t e".

Het oud-Saksische "H e m",dat in de namen van meerdere oud-Duitsche en Deensche burchten voorkomt,heeftb de beteekenis van huis hof en is het latere Duitsche Heim. B e n t h e m beteekend dus:Huis of Hof van B e n t o of B e n t e .

"B e n t o" of "B e n t e" is een oud-Saksische persoonsnaam, die n we ook aantreffen in "Bentinck".Toen tengevolge van het besluit van de Volksvergadering te Marclo aan de Weser de Saksische jongelingschap omstreeks 420 n.C. naar het Westen optrok en zich o.a. in Twente nestelde,werd aan hunne hoeven zooveel mogelijk de naam gegeven van hun vader,gevolgd door den uitgang inc",dat "Zoon van" beduidde ; zoo kreeg men ook het erve"Bentinc",de hoeve van den zoon van Bento of Bente (Zie hierover"De Geschiedenis van Enschede",2e druk 1920 blz. 9-12)

De B e n t o of B e n t e in de samenstelling B e n t h e m . is vermoedelijk erfelijk Voorzitter geweest van de Saksische Gouwe, die in het zuiden aan de Gouwe Twente grensde en na de onderwerping der Saksen door K A R E L DEN G R O O T E N in 803 in het Graafschap Benthem werd omgezet.Daarbij werd de oude hoofd- en vergaderplaats der Gouwe de residentie van den Graaf;de Hof of het Huis van den Voorzitter der Gouwe werd de Grafelijke Burcht en behield of kreeg later den naam van het "Slot"Benthem,dien het thans nog draagt. Dat slot is,zooals later zal blijken,de oorspronkelijke stamzetel van het geslacht " B e n t h e m".

Een paar opmerkingen moeten wij hieraan toevoegen: de stamnaam B e n t e of B e n t o kwam in vroegere eeuwen tusschen Benthem en de Zuiderzee meer voor.Volgens een mededeeling van Mr H.Smeenge heet een strook of streek ten westen van Coevorden" de Bente";volgens Mr. J.H.E.Meesters,de Steenwijker Meenthe,1881 blz.56,bestond de Oostwijk dier Meenthe uit Balters-erve,Prestinge-erve en Bentinge-erve; uit Mr A.Baron van Dedem,Register van Charters en Bescheiden berustende bij de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis,Kampen,1913,blijkt,dat den 28 Mei 1496 gesproken wordt van den B e n t w e g" bij Vollenhove,en 2 Eeuwen later van den "B e n t d y k en van een buurt " De B e n t e n " aldaar(zie blz.81,nos 158, 859 en 291).Noordelijker in een deel van de Provincie Friesland komt nog steeds de jongensnaam " B i n t e " voor.

In enkele Friesche plaatsen,zooals te Dokkum,te Harlingen en te Leeuwarden,treft men logementen of herbergen aan,die den naam " D e B e n t h e m " dragen;het is mij niet bekend waarom zij zoo heeten; men beweert,dat zij in de 17e en 18e eeuwen "Gildehuizen"zijn geweest.

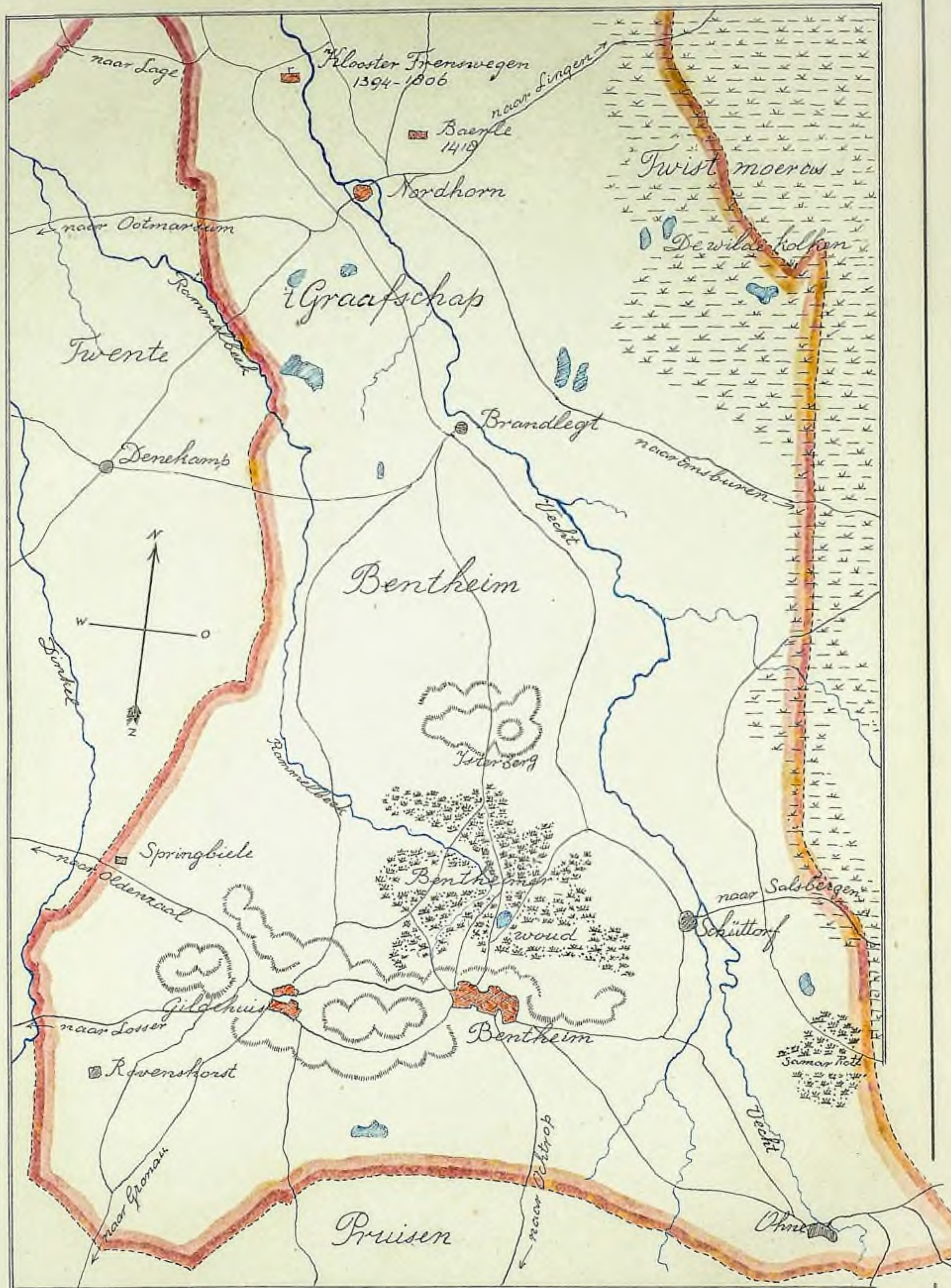
In Rotterdam treft men de Benthemstraat en de Benthemdwarsstraat aan,waarvan deeerste den 19 November 1889 door Burg.en Weth.zoo genoemd werd naar S i m o n v a n B e n t h e m, den man van A g - n i e s e B o k e l . Deze S i m o n was vermoedelijk een jongere zoon van den,aan den Graaf van Holland D i r k VII na verwanten, O t- t o V,Graaf van Benthem,en dus een achterneef van zijn tijd- en naam-

genoot S i m o n, Graaf van Benthem (van 1332 tot 1347); hij werd in 1339 beleend met Teylingen en werd na dien S i m o n v a n T e y l i n g e n genoemd.

De Benthemdwarsstraat stond vóór Maart 1900 als 3e Schielaan bekend.

De Gemeenteraad van Enschede besloot in zijne vergadering van 24 October 1921 aan een der drie hoofdwegen in de nieuwe wijk "het Lazonder" aan de noordzijde van de stad den naam te geven van Dr. Benthemstraat als blijk van waardeering voor de onderzoekingen, die schrijver dezes, Dr. A r e n t B e n t h e m G z., in 't belang van Enschede's geschiedenis heeft verricht (zie blz. 150)

Kaartje van het zuidelijk deel van 't G RAAFSCHAP BENTHEIM, omstreeks 1820.

Zandweg rivier of beek moeras bosch berg kolk of meer

1 H. W. 1 uur gaans

3.De Oorsprong en de Stamzetel van het Geslacht B e n t h e m

Zelf niet in de gelegenheid zijnde te snuffelen in het Grafelijk Archief te Bentheim,wendde ik mij een dertigtal jaren geleden met aanbevelingen tot den geleerden Archivrath van den Graaf van Bentheim Steinfurt,den heer Dr.Th.Hacke te Bentheim,om inlichtingen aangaande het ontstaan en het eerste voorkomen van het geslacht B e n t h e m. Eenige weken daarna deelde ZEd.mij per brief mede,dat de Benthems ongetwijfeld sproten uit een mésalliance van een jongeren zoon van een Graaf van Bentheim,en dat zij in de 14e eeuw reeds voorkomen in oorkonden,die op het Graafschap Benthem betrekking hebben.Volgens ZEd. gaf het geslachtswapen of familiezegel duidelijk te kennen,dat het huwelijk van dien zoon met het burgermeisje,om welke reden dan ook, de volle goedkeuring zijns vaders had,daar deze aan hunne afstammelingen had vergund een wapen te voeren,dat in de bovenste helft negen gouden kogels,en dus de helft van het grafelijk wapen bevatte (dit bestaat n.l.uit 18 of 19 gouden kogels,besanten,op een rood veld)

De onderste helft van het wapen,een eiketak met 3 eikels,wees zijns inziens op het bedrijf van den vader van de jonge vrouw, die vermoedelijk het ambt van houtvester of van iets dergelijks had bekleed (zie ook blz.17).-

---

De oorsprong van het geslacht B e n t h e m ligt dan ook in het Graafschap Bentheim,in vorige eeuwen Benthem geheeten,waar wij in de steden Bentheim,Gildehaus en Nordhorn de stamzetels van bekende takken van het geslacht aantreffen.Eigenaardig valt ook het eerste voorkomen van een lid van het geslacht B.in dat graafschap en wel in het Klooster Frenswegen bij Nordhorn. Uit het"Necrologium Frenswegianum" of "das Totenbuch des Klosters Frenswegen" dat in 1920 door Prof.Dr. K.Döhmann te Burgsteinfurt in de"Verslagen en Mededeelingen van de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis ", 37e stuk,blz.17-85 is medegedeeld,verneemt men namelijk het volgende:

J o h a n n e s B e n t h e m is in 1451 Clericus en Procurator op het klooster Frenswegen;op Bonifatius-dag,5 Juni,van 't volgende jaar wordt hij Prior te Ezingen(in Groningen bij de Lauwerzee gelegen)- en komt van 1452 tot 1487 als zoodanig voor. In laatstgenoemd jaar trekt hij zich in het klooster Flenswegen terug en sterft aldaar in December 1488.Blijkens de mededeeling bij zijn overlijden:" Obiit venerabiles noster pater J o h a n n e s B e n t h e m ,prior in Esingen 1488 (Dec)" was hij zeer gezien.

In 1451 wordt onder de elf lekebroeders,die zich op het dichtbijgelegen (zie het kaartje op blz.10) en van af 1418 tot Frenswegen behoorend kloostergoed Baerle in 't groot met akkerbouw en veeteelt bezighielden,L a m b e r t u s d e B e n t h e m genoemd.

Nog een derde lid van het geslacht Benthem komt in bovengenoemd "Doodenboek" voor en wel de leekebroeder E v e r h a r d u s B e n t h e m,die in October 1491 in 't genoemde klooster Frenswegen stierf

blijkens de mededeeling:"obiit frater E v e r h a r d u s B e n t h e m laicus 1491 (Oct.)" in 1505 stierf zijne huisvrouw te Zwolle en uit haar nalatenschap ontving het klooster Frenswegen één goltgulden,volgens de gewoonte dier dagen.

Aangaande de afstammelingen dezer familieleden is ons niets bekend.Het kan zijn,dat de genoemde Lambertus de Benthem van 1451 een der leden was van den Gildehuizer tak (blz.115).-

———.———

Een tweede oude bron voor de Geschiedenis van het geslacht Benthem is het"Gravenboek" of "Grafstedenboek" van de stad Steenwijk, waarvan in de Bibliotheek van bovengenoemde Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis een afschrift voorkomt, dat wijlen de heer F.A.Ebbinge Wubben,Notaris te Giethoorn,heeft laten maken;men vindt daarin de volgende aanteekening:

"B e n t h e m is een oud Drentsch en Overijsselsch geslacht.

"G e r t B e n t h e m werd op den 3 October 1556 door den "Stadhouder Aremberg als Schultus van Koekange,Pesse,Echten en Ansen "met alle zijn toebehoor aangesteld.

"Zijn Commissie op perkament beschreven is onder mij,Ebbinge "Wubben,berustende."

Op andere daarin voorkomende mededeelingen komen wij later terug.

———.———

Een derde zeer belangrijke bron voor desbetreffende opgaven is het Provinciaal Drentsch Archief te Assen.Den 6 September 1469 wordt de naam B e n t h e m daarin het eerst genoemd in een geding voor den Etstoel (de Drentsche gewestelijke Rechtbank) waarbij de voogden van de kinderen van een B e n t h e m wegens wanbeheer uit de voogdij worden ontzet (zie blz.31)terwijl ook in 1529 op dien Etstoel een W i g h e r (v a n) B e n t h e m uit Havelte voorkomt.

In de daar bewaarde oorkonden en charters van de abdij Dikninge bij Meppel wordt vermeld: (*)zie blz.16)

"Item XV April (1570) Lubbert onse visscher 1 st(uver) brab(ants) "gegeven dat hij bosschap deden an B e n t u m den Schultz van"de Wijck ".

En twee posten verder:

"Item den XVII April (1570)is tot H e r m e n Schultz in die "Wijck verdronken met den Erentfesten Hermen van den Camp als zwij "hem anbestaden de luiden de daer geladen worden up de venen II stuv. "br." (Inventaris Abdij Dikninge no 10 fol.27 en 28).

Voorts in 't Archief der Abdij op blz.443:

" 1575.Maart 10.H a r m e n,J o h a n R o l o f f s c.s.dragen "voor erfburen in Kokange over aan de Abdij Dickninge een stuk bouw- "land.Met bezegeling door Geert van Bentem,Schulte te Kokange,Pesse,

„Echten,Anssen en de Wick"(Zegel afgevallen).

Verder vindt men in genoemd Archief inde afdeeling D.en G.in Band V op blz.48:

" 7 Juli 1608.H e r m a n v a n B e n t h e m ,Schulte van Havelte aan 's vijands zijde vrijen toegang varleend in de landschap, behoudens aangifte bij den Commandeur van Coevorden,"

en op blz 116:

"op 14 Dec.1609,H e r m a n B e n t h e in geschil over 't gebruik van de L.Vrouwen Vicarie te Havelte en een mud land op de Havelter esch,"

en in Band VII,blz.18:

"op 5 Maart 1612,G e e r t B e n t h e volmacht van Havelte over de St.Pieters pacht."

Vermoedelijk bestaat er tusschen de Schulten G e e r t B e n t h e m en H a r m e n B e n t h e m een zeer nauwe bloedverwantschap;de omstandigheid,dat de een den anderen als Schulte opvolgt of vervangt,wijst in dien tijd van familie-regeering reeds op die verwantschap.hunne woonplaats was ongetwijfeld Havelte in Drente op ruim een uur afstand van Steenwijk gelegen,waar ook hunne nakomelingen woonden.

Het genoemde Prof.Drentsch Archief geeft in zijn afdeelingen tal van bijzonderheden aangaande leden van het geslacht Benthem; deze hebben echter voor het meerendeel betrekking op de laatste drie eeuwen.Hetzelfde is het geval met het Prov.Overijsselsch Archief te Zwolle.Wij moeten hierbij echter opmerken,dat in de verschillende stukken de schrijfwijze van den familienaam zeer varieert: B e n t h em, Va n B e n t h e m , B e n t h e j m , B e n t u m , B e n t e m, V a n B e n t h e ,B e n t e , enz.enz.wisselen elkaar telkens af bij blijkbaar dezelfde personen.Hetzelfde vindt men bij M a r i e k e v a n B e n t h e m,de stammoeder van de Zwolsche ter Borchs,die den 20 September 1574 met den beroemden schilder G e r a r d t e r B o r c h huwde.

Uit het vroeger genoemde Steenwijker Grafstedenboek nemen wij hier over:

"G e r a r d u s B e n t h e m,Predikant te Steenwijk,overleden in 1698,huwde in 1662 te Zwolle met M a r t h a v a n K o o t e n. Hij was een zoon van A d o l f B e n t h e m."

Deze A d o l f B e n t h e m heeft te Groningen gestudeerd en is in het"Album Studiosorum Academiae Groninganae"dat in 1915 door het Historisch Genootschap te Groningen werd uitgegeven,op blz.18 vermeld als te zijn ingeschreven tot student in de godgeleerdheid met de woorden:

"28 Junii 1627. A d o l p h u s à B e n t h e m.
"Bentheimnensis Westphalus Theol."

Na volbrachte studie werd hij Paedagogus (opvoeder) van de kinderen van den Heer van Welvelde en als zoodanig den 18 Juni 1629 aanbevolen tot Predikant te Zuidlaren en te Vries;hij werd daarop beroepen te Dwingelo,welk beroep den 22 October 1629 werd geapprobeerd.Hij werd de stamvader van den Dwingeloschen tak van het geslacht B e n t h e m,evenals zijn broeder M e l c h i o r B e n t h e m die van den Rijssenschen tak.Deze laatste staat in genoemd album op blz.26 als student ingeschreven als:

"7 Augs.1632.Melchior B e n t h e m.
"Northornensis.Phil."

De gebroeders A d o l f en M e l c h i o r B. stammen uit 't Graafschap Benthem,en wel uit het stedeke Nordhorn.Hun vader G e r r i t B e n t h e m,organist aldaar,was omstreeks 1600 gehuwd met M a r g a r e t h a v a n S p a n n e n b e r g.

Dezelfde herkomst vernemen wij uit de "Maandelijksche Uittreksels of Boekzaal der Geleerde Waereld" 130ste deel."Voor Juny 1779" (zie blz. ,bijlage 3),alwaar men op blz.624 tot 631 eene Levensbeschrijving vindt"van den Wel-Eerw:Zeer Geleerden Heer G e r h a r d u s B e n t h e m.In zijn Wel Eerw.leeven Bedienaar des H.Evange-"liums te Oldeholtpade cum annexis" Die levensbeschrijving begint namelijk met de mededeeling,dat diens"Wel Eerw.Overgrootvader D.(omi-"nus) A d o l p h u s B e n t h e m,afkomstig uit een aanzienlijk "Geslacht te Noordhoorn,was Predikant te Dwingelo in Drenthe,en de "Broeder van D.M e l c h i o r B e n t h e m,die tot Leeraar beroe-"pen wierdt te Vriezeveen 1638 en in 't volgende jaar te Rijssen , "daar hij 1674 overleed."

Van den Dwingeloschen tak der Benthems,of de nakomelingen van A d o l f B e n t h e m,en van den Rijssenschen tak,of die van M e l c h i o r B. kennen wij den stamzetel N o r d h o r n in 't Graafschap Benthem;zulks is ook het geval met den Meppelschen tak, welks stamvader G e r r i t B e n t h e m den 15 Augustus 1718 de volle Burgerschap te Meppel aankocht,nadat hij aldaar in 't jaar te voren als "G e r r i t L a m b e r t s B e n t h e m ,jonge man "van Gildehaus (Bentheim),met T r i j n t j e n A n d r i e s,jonge "dochter van "de Lankhorst"in den echt was verbonden."

In of Omstreeks 1837 trof mijn vader G e r r i t B e n t h e m bij een bezoek aan Bentheim en Gildehaus in laatstgenoemd plaatsje eene stokoude dame aan,die van haar zelve Benthem heette,en hem mededeelde,dat zij in hare jeugd meermalen had hooren zeggen,dat de Gilhuizer en Northornsche Benthems van denzelfden stam waren,en ook dat er in vroegeren tijd meer dan eens Benthems uit de Graafschap naar Coevorden en andere plaatsen in Drente zijn verhuisd.

———————°———————

Buiten de genoemde hoofdtakken,de Havelter,de Dwingelosche, de Rijssensche en de Meppelsche tak,treft men ook in andere streken van

ons land Benthems aan,die wij tot geen dier takken kunnen terugbrengen.In het Album Studiosorum van de Leidsche Universiteit worden bijv onder de ingeschreven studenten genoemd:

"18 Nov.1621.J a c o b u s B e n t h e m .
"Edamensis .21.Jur."

"25 Mei 1652.T h e o d o r u s B e n t h e m .
"Zutphaniensis.19.Phil."

"13 Nov.1681.H e n r i c u s W i l h e l m u s B e n t h e m.
"Ultrajectum.20 "

"2 Juli 1686.Henricus L u d o v i c u s B e n t h e m.
"Cella-Luneburgensis.24.Theol."

Wij zien hieruit,dat er in de 17e eeuw ook Benthems gevonden werden,al was het misschien slechts tijdelijk,te Edam,Zutphen en Utrecht.Op den vierdersgenoemden,den buitenlandschen student H e n d r i k L u d o l f B.,die hier de Lüneburger tak vertegenwoordigde,komen wij later terug (blz.164).-

---

"Men hoede zich"schreef voornoemde Archifrath Dr.Th.Hacke,"de "Benthems te verwarren met de Van Benthems,die van een bastaard van een graaf van Benthem afstammen".

Later trof ik in de"Veröffentlichungen der Historischen Kommis-"sion der Provinz Westfalen" Band I,Regierungsbezirk Münster,Heft IV Kreis Steinfurt,Seite 70,als bevestiging dezer mededeeling,in 1485 een dezer,A r n d t v a n B e n t h e m,vermeld aan met de bijvoeging " bastard".

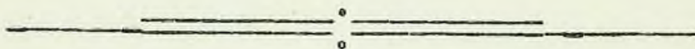
In oude,doch ook in nieuwe,oorkonden,charters,enz.wordt dikwijls een lid van de familie Benthem met de familienaam Van Benthem of à Benthem aangeduid;zelden heeft het omgekeerde plaats.een voorbeeld er van troffen wij boven reeds aan,waar A d o l f B e n t h e m als A d o l p h u s à B e n t h e m als student werd ingeschreven.De omstandigheid,dat een plaatsnaam,als familienaam vookomende,veelal de stamplaats der familie aangeeft,is wellicht de oorzaak van het veelvuldig aanhechten van het woordje "van" of "à".Het komt telkens voor, dat ik als Van Benthem wordt aangesproken en dat mijn naam als Van Benthem wordt geschreven;hier te Nijmegen,waar vele Van Benthems wonen is dit zelfs regel.

Door het aanhechten en misschien in enkele gevallen weglaten van het woordje "van" of "à" valt het dikwijls moeilijk met volkomen zekerheid vast te stellen of men met een lid van het geslacht Benthem of met een van het geslacht Van Benthem te doen heeft;in enkele gevallen is het zelfs niet mogelijk.Wij laten hier al die personen buiten beschouwing en houden ons ook verder slechts bezig met het geslacht Benthem.

In de Reformatie gingen de Benthems bijna allen over tot het Protestantisme, terwijl de Van Benthems bijna allen Roomsch bleven. De Dwingelosche tak der Benthems werd in het begin der 18e eeuw zelfs meer dan eens aangeduid met de woorden:" de Predikanten-familie Benthem".

Opmerking:

Het klooster Frenswegen bij Nordhorn werd in 1394 op initiatief van E v e r a r d v a n d e r E e z e, pastoor te Almelo, en H e n d r i k C r u l l, pastoor te Schüttorf, op kosten van den ouden graaf van Benthem B e r n h a r d I gebouwd. Deze graaf begiftigde het met vele tijdelijke goederen, verkeerde zeer gemeenzaam met de monniken, wat hem den bijnaam Pater Berend bezorgde, en werd in 1421 op het koor van 't klooster begraven. Ook de eerstvolgende graven van Benthem begunstigden het klooster zeer. Het kan ons dan ook niet sterk bevreemden, dat onder de leden van 't geslacht Benthem, die toch hunne verre bloedverwanten waren, er eenige als tijdelijke bewoners van het in de 15e eeuw zoo bloeiende klooster worden vermeld.-

) Dickningen, ook wel eens Dickelingen genoemd, was vóór 1578 eene Benedictineressen-abdij en lag in IJhorst bij Meppel; in 1578 vluchtten de kloostervrouwen naar Zwolle. Het tegenwoordige "Huis Dickninge" wordt bewoond door Mr.R.H.Baron de Vos van Steenwijk.

4.Het Geslachtswapen.

Zooals bovenwerd medegedeeld,bestaat het geslachtswapen der Benthems uit twee helften,waarvan de bovenste helft negen kogels en de onderste helft een eiketak met drie eikels bevat.Wat betreft de kleuren valt er uit de ervaring van wroegere tijden niets te zeggen,daar het slechts als zegelstempel of familiesignet bekend is.Volgens deskundigen zou de bovenste helft,als helft van het Bentheimsche wapen,bestaan uit 9 gouden schijven (besanten) op een rood veld,terwijl de onderste helft een groenen eiketak met 3 eikels op een zilveren veld zou bevatten.

Wapen van 't geslacht BENTHEM.

Het ligt voor de hand, dat de leden van het geslacht Benthem aanvankelijk dat half-grafelijk wapen hoog hielden,al bracht de verandering in de maatschappelijke positie ook mede,dat het zelden gebruikt werd en dan nog slechts als zegelstempel bij bijzondere gelegenheden.In de 2e helft der 17e eeuw liep dat stempel bij een enkelen tak der familie groot gevaar,toen de bisschop van Munster C h r i s t o f f e l B e r n h a r d v a n G a l e n zich in 1672 van Overijsel en Drente meester maakte.G e r r i t ,of volgens zijn studentennaam G e r h a r d u B e n t h e m was toen predikant te Dwingelo.Deze schijnt van nature alles behalve moedig geweest te zijn.Bij den inval der Munstersche troepen vluchtte hij van Dwingelo naar de versterkte stad Steenwijk, en,hoewel hij voor korten tijd naar Dwingelo terugkeerde,vertok hij voor goed naar die vesting,toen hij van daar uit een beroeping had ontvangen.Hij bleef tot aan zijn dood,4 September 1698,als predikant te Steenwijk werkzaam.

Door zijne nabestaanden te Nordhorn ingelicht over de wijze ,

waarop genoemde Bisschop tal van adelijke en vermogende Protestanten waaronder Ernst Willem, Graaf van Benthem, goedschiks of met geweld tot den Roomschen godsdienst had doen terugkeeren en bijna het geheele Graafschap Benthem weer Roomsch gemaakt had, schijnt hij het niet wenschelijk gevonden te hebben het "half-grafelijk" wapen te vertoonen. Hij schiep het daarom om in een ander, dat uitdrukking gaf aan een godsdienstig symbool. Dit was geheel volgens den geest des tijds: echt zeventiende-eeuwsch en echt calvinistisch! hij verving daarbij de eiketak met de 3 eikels door 3 doodsbeenderen waarvan de bovenste horizontaal lag, terwijl de twee andere met den benedenknokkel naar de punt van het schild lagen. Boven den daardoor gevormden driehoek plaatste hij 7 waaiersgewijze geplante korenaren (3 en 7 waren heilige getallen), zoodat het geheel de uitdrukking was van het godsdienstig symbool: "uit den dood herrijst het leven" of m.a.w. "de dood zal vrucht dragen in de eeuwige zaligheid".

Tot helmteeken koos hij dezelfde korenaren en weer 7 in getal .-

Wapen van Dr G. Benthem

In het Rijksarchief te Assen bevindt zich een afdruk van dit stempel of wapen (*) zie blz.20) met er naast geschreven:" H . J . B e n t h e m, med.dr.tegenswoordig Burgemeester in de Stad Steenwijck".- Deze H e n d r i k J a n B. was een zoon van bovengenoemden G e r h a r d u s B e n t h e m (blz.83)Naast het wapen staan op den afdruk de letters G.B. Ik heb een cliché in was van dit wapen in mijn bezit.-

De andere takken van het geslacht Benthem namen dit gewijzigde wapen of stempel natuurlijk niet over en, toen de scherpste kanten van het Calvinisme waren afgesleten, keerden zelfs eigen nakomlingen van den genoemden G e r h a r d u s B e n t h e m tot het oude familiewapen terug. G e r h a r d u s B e n t h e m Reddingius, van 1847 tot aan zijn dood, 2 November 1881, predikant te Garmerwolde bij Groningen, deelde mij mede, dat zijn grootvader R u t g e r A d o l f B e n t h e m (blz.90), van 1779 tot 1808 (? 1819) predikant te Uskwerd (Gr), Achterkleinzoon van meergenoemden G e r h a r d u s B. als briefstempel reeds weer een signet gebruikte, dat het oorspronkelijke familiewapen "met de Benthemsche penningen of ringen en den eiketak met de drie eikels" vertoonde. " Als kind zag ik de eikels voor rozen aan", schreef hij, "en zoo ging het ook anderen tengevolge van de kleine afmeting."

In den Amsterdamschen zijtak van den Dwingeloschen tak, die afstamt van P a u l u s D e o d a t u s B e n t h e m, Mr. zilversmid te Amsterdam en kleinzoon van den formeerder van het bovenbeschreven wapen G e r h a r d u s B e n t h e m (blz. 87), vinden wij echter dat wapen terug; daarbij zijn de snijpunten der doodsbeenderen zeer dicht bij elkaar geplaatst.

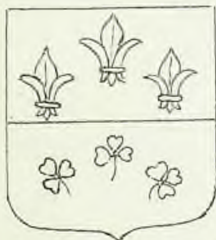

Wapen van de familie Wijsmuller (Benthem)

Door het huwelijk van A d r i a n a B e n t h e m met J o h a n J a c o b W i j s m u l l e r, dat den 2 September 1773 te Amsterdam werd gesloten (blz. 102) kwam dit wapen in de (Duitsch) Amsterdamsche familie Wijsmuller; deze voert het thans nog.

———°———

Wellicht hebben de bovengenoemde of andere overwegingen er toe geleid, dat ook leden van den Havelter-Schulte-tak een ander wapen of stempel aannamen. H a r m e n B e n t h e m verwalter-schout van Steenwijk, Steenwijkerwolde en Scherwolde, zegelde verscheidene acten en maakte dan gebruik van een stempel, waarop een doorsneden schild met 3 (witte) lelies in goud, en 3 (groene) klaverbladeren in zilver, gescheiden door een beladen balk. In eene acte van 30 Juni 1710 wordt dit "het authentieke zegel van H a r m e n B e n t h e m " genoemd.

Wapen van Harman B.

De leden van dezen Havelter-Schulte-tak waren, zooals bij de latere behandeling meermalen zal blijken, in groot aanzien bij de Spaansche autoriteiten, later bij de Munstersche overheerschers, zoodat ook overwegingen van geheel anderen aard hen hebben kunnen doen besluiten het oorspronkelijke "Benthemsche" wapen door een ander te vervangen.

Bij de andere takken van het geslacht Benthem, de Meppeler- en de Lüneburger-tak, had in den loop der tijden, voorzoover ik heb kunnen nagaan, geen verwisseling of wijziging van het eigenlijke familiewapen plaats.-

———:———

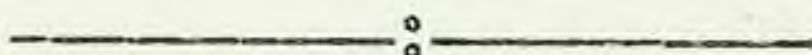
Opmerking. Ten opzichte van het eigenlijke wapen van het geslacht Benthem van blz. 17 schrijft mij de geslacht- en wapenkundige Mr. A. S. M i e d e m a te Haarlem het volgende:" Het wil mij voorkomen, "dat de vader van den stamvader der Benthems bij het vaststellen van "het wapen voor zijne kleinkinderen (de vader, zijn zoon, behield, als "uit vollen bloede van het Bentheimsche gravenhuis gesproten, voor zich "persoonlijk het wapen van het grafelijk huis) heeft willen te kennen "geven: half zijt gij, van vaderszijde, Benthems, daarom in de bovenste

"helft 18/2 of 9 gouden besanten in rood,half zijt gij,van moederszijde,van deugdelijken burgerbloede,daarom de eiketak met vruchten.

"De eiketak gold in de Germaansche landen steeds als symbool van burgerdeugd.Op vele munten is de krans,waarin het muntcijfer staat,aan de eene zijde een lauriertak,aan de andere zijde een eiketak;symbolisch stelt dit voor:militaire en burgerdeugd (Nederland heeft om 't stamhuis twee "oranje"takken).Sommige ridderorden,speciaal in Germaansche landen,worden aan militairen verleend met 2 gekruiste zwaarden (bijv.de Oranje-Nassauorde) Aan burgerpersonen of wegens bijzondere burgerlijke diensten wordt de orde versierd met "eikeloof",ook in hoogere rangen.Koning W i l l e m II stelde als groothertog van Luxemburg,meer in 't bijzonder voor burgerlijke verdiensten,in de orde van de " Eikekroon".Zoo zijn er voorbeelden te over voor den"eik" als symbool voor het beste van het burger zijn.

"Men neme hier in aanmerking,dat,wanneer een jonger zoon uit een grafelijk huis met een burgerlijke vrouw trouwde,-Omdat bijv. de middelen van het huis bij een talrijk kroost niet voldoende waren om ze in den grafelijken stand te doen leven,en de lust ontbrak om als geestelijke of in een klooster het leven te slijten,-en zelf zijn weg door 't leven of in de maatschappij zocht,dàt zeker niet tegen hem en zijne afstammelingen pleit.En 't is bekend , dat het Bentheimsche Gravenhuis in zijn stand niet rijk was.

"Ten opzichte van het wapen der Benthems meen ik dan ook te mogen besluiten tot het volgende:het gedeelde schild heeft boven in rood 9 gouden schijven of besanten, 4+4+1,beneden in zilver(het bescheiden metaal tegenover goud)een eiketak met vrucht in de natuurlijke kleuren.Het helmteeken is de open gevouwen roode vlucht, de dekkleeden rood met goud gevoerd."(Haarlem,19 Januari 1913).-

*) Met betrekking tot de kleuren van dit wapen merken wij op,dat het Armorial Général van Rietstap bij een Amsterdamsche familie "van Benthem"het volgende wapen vermeldt:" De sinople à trois os de mort d'argent passés en sautoir et en pal et six épés d'or mouvant des dits os",dus in groen 3 kruiselings over elkander gelegde zilveren doodsbeenderen,uit elk der uiteinden een zilveren korenaar.De drie doodsbeenderen zijn daar op deze wijze geplaatst: ⨯ ,2 als een maalteeken,de derde er horizontaal overheen.
De overeenkomst van dit wapen en het bovengemelde van G e r h a r d u s B. is te groot,dan dat die toevallig zou zijn.Zie ook de noot op bladzijde .-

Naschrift. Niet alleen van H a r m e n B e n t h e m (blz.19) ook van zijn zoon T i j m e n B e n t h e m, van den keurnoot J a n Benthem en van andere leden van den Havelter-tak der Benthems wordt in acten, vooral uit het begin der 18e eeuw, medegedeeld, dat zij deze "bijzegelden" (zie bijv. op blz. 59) jammer dat die zegels meerendeel zijn afgevallen en voor 't overige erg beschadigd zijn.-

Wapen met lofwerk boven de familiebank der Benthems in de Ned.Herv.Kerk te Morra bij Dokkum; zie blz.

5.De hoofdstam,takken en zijtakken.

Het geslacht Benthem is derhalve ontstaan uit een ongelijk huwelijk van een der jongere zoons van een graaf van Benthem met een meisje uit den burgerstand,en komt in oirkonden,die op het Graafschap Benthem betrekking hebben,reeds voor in de 14e eeuw.Vermoedelijk hebben verscheidene zijner leden deelgenomen aan de vele oorlogen,waarin de Benthemsche graven vóór 1421 voortdurend gewikkeld waren.Zoowel die oorlogen als de pest en andere besmettelijke ziekten hielden een snelle toeneming van het aantal leden van 't geslacht Benthem tegen.Nadat echter in 1421 de vredestijd voor het Graafschap was ingetreden,vermeerderde het aantal leden van 't geslacht B.snel en zien wij mannelijke leden er van zich elders in ons land vestigen.

Op verschillende gronden neemt men aan,dat de oudste Benthems te Gildehuis hebben gewoond,zoodat de Gildehuizer Benthems als de hoofdstam van het geslacht worden beschouwd,dat zich rechtstreeks heeft ontwikkeld uit de maatschappelijk minderwaardige loot,welke op denBenthemschen Gravenstam werd ingeënt. Van Gildehuis uit verspreidden de Benthems zich.In 1451 oefent een L a m b e r t u s B. akkerbouw en veeteelt in 't groot uit te Baerle bij 't klooster Frenswegen (zie de kaart op blz.10),in 1452 is J o h a n n e s B. pastoor en prior te Esingen of Ezinge in Groningen (zie de kaart op blz.81) "),en vóór 1491 woonde E v e r h a r d B. met zijne huisvrouw te Zwolle (zie blz12).- In 1469 worden reeds "kinderen" van een Benthem te Havelte vermeld;voor deze kinderen springt een lid van het geslacht V a n H o l t e tegenover de voogden in de bres,hetgeen er op wijst,dat genoemde Benthem tot de aanzienlijken aldaar behoorde.Wij kunnen dien B.als de stamvader van den Havelter-tak beschouwen.Deze tak speelde in den ZW hoek van Drente en ook te Steenwijk,waar enkele zijner leden zich tijdelijk of voor goed vestigden en door huwelijk of geboorte het burgerrecht kregen,in stads- en kerkbestuur een beduidende rol.Meer dan een hunner was bovendien schout of schulte,van daar dat men vaak spreekt van den Havelter-Schulte-tak.Zelfs nog in de 2e helft der 18e eeuw behoorden sommige harer leden,o.a, de ette L u c a s B e n t h e m,heer van Oversinge, schout van Havelte,tot de voornaamste lieden van Zuid-West Drente. Deze tak stierf in de mannelijke lijn uit en thans bestaat,voor zoover wij weten,nog slechts een zijtak van dezen vroeger zoo aanzienlijken familietak,de Dieverder zijtak,die stil en onopgemerkt in allen eenvoud in Diever voortleeft.-

Het is echter zeer wel mogelijk,dat er in andere streken nog nakomelingen van dezen Havelter-Schulte-tak worden gevonden;enkele

")Het is van algemeene bekendheid,dat hier te lande de pastoors in die tijden er veelal een concubine op nahielden en dat hunne zoons bij deze vaak den familienaam van den geestelijke droegen;die zoons werden veelal tot geestelijke of tot een stedelijke of landsbetrekking opgeleid;het kan zijn dat hieruit de Benthems gesproten zijn, die wij later te Edam,Utrecht,Zutphen,enz.aantreffen,en niet tot de bekende takken van 't geslacht kunnen worden teruggebracht.(zie Geschiedenis van Enschede,2e druk,blz.325 en vv).-

jongere zoons zochten namelijk hunne toekomst op zee of in den militairen stand (zie o.a.op blz.35 Luytenant B.,op blz.50,enz.). Volgens een familie-overlevering was in het leger,waarmede Stadhouder W i l l e m III in 1688 naar Engeland overstak,een officier Benthem,die zich later daar vestigde,een rijk huwelijk sloot en kinderen naliet.Het kan dus zijn,dat de beroemde Engelsche jurist J e r e m y B e n t h a m ,die in 1786 in de International Tribune een plan voor een eeuwigen vrede ontvouwde,een nakomeling was van dien officier en dus tot den Havelter tak behoorde.-

———:———

In 1588 werd te Nordhorn de Hervorming,die in 1544 in 't geheele Graafschap Benthem was ingevoerd,door het wegnemen van het hoofdaltaar in de kerk voltooid.G e r r i t B e n t h e m was of werd toen daar organist.Hij bestemde later twee zijner zoons voor den geestelijken stand en liet hen daartoe opleiden voor de studie aan de in 1614 opgerichte hoogeschool te Groningen,terwijl een derde zoon tot organist werd opgeleid en als zoodanig te Kampen geplaatst werd.De eerste zoon, A d o l f B. werd predikant te Dwingelo en de stamvader van den Dwingeloschen tak,de tweede ,M e l c h i o r B.de stamvader van den Rijssenschen tak.Dat deze en de leden van den Havelter-tak ,zoomede onder elkander als door buitenstaanders beschouwd werden als bloedverwanten,dus als tot één stam behoorende,blijkt uit verschillende feiten: in 1672 vluchtte G e r r i t B.de zoon van A d o l f B. ,en eveneens predikant te Dwingelo,bij de nadering der Munstersche troepen naar Steenwijk en niet naar het meer veilige noorden;-hij bleef daar en zijn jongste zoon H e n d r i k J a n B.,hoewel geen zijner ouders te Steenwijk was geboren en hij niet met een groot-burgerdochter was getrouwd,werd aldaar,ondanks de aldaar heerschende oligarchie of familie-regeering,of misschien juist tengevolge daarvan,tot burgemeester gekozen, en toen deze later kort voor zijn dood dat ambt neerlegde,werd hij als zoodanig vervangen door een H a r m e n B.van den Havelter-tak; deze moet dus een,zij het ook verre bloedverwant van hem geweest zijn

Evenals de Havelter-tak stierf ook de Nordhornsche tak in de mannelijke linie uit in de oostelijke provinciën van ons land;in Amsterdam leeft hij nog voort in de nakomelingen van P a u l u s D e o d a t u s B.,den kleinzoon van laatstgenoemden G e r r i t B e n t h e m.

———:———

Boven zagen wij reeds,dat de Gildehuizer Benthems beschouwd moeten worden als de hoofdstam,waaruit de verschillende onderafdeelingen van het geslacht Benthem spruiten;Gildehuis is dan ook vermoedelijk de eerste standplaats der Benthems buiten de stad Benthem, thans Bentheim.Van Gildehuis uit verbreidden zij zich noordwaarts naar Nordhorn,Frenswegen,enz.(zie blz.10 kaartje) en westwaarts naar Havelte,enz.

Van dien oudsten Gildehuizer tak is zeer weinig bekend en de wereldoorlog met zijn nasleep verhinderden mij een vruchtdragend onderzoek daarnaar in te stellen.Hij leefde omstreeks 1837 aldaar nog voort (blz14)

Beter bekend is zijn jongste zijtak, de Meppeler tak, die zich omstreeks 1715 uit dien tak ontwikkelde, doordat de Gildehuizer G e r r i t B e n t h e m, zoon van L a m b e r t B. aldaar, zich voorgoed te Meppel vestigde (zie blz. 134) Uit dien Meppelschen tak sproot de Markelosche zijtak, waartoe de samenstellen van dit familieboek behoort (zie blz. 128).-

De ontwikkeling van den Lüneburger tak uit de Gildehuizer heb ik niet geheel kunnen nagaan: de wereldoorlog en de daarop gevolgde vredestoestand werkten mijne pogingen daartoe tegen, ofschoon op verschillende gronden, waaronder de overeenkomst van het wapen, dat verband vaststaat. Er zijn evenwel nog wel Benthems, wier samenhang met een der behandelde takken nog niet uitgemaakt is. Verwijzende naar het gezegde onderaan blz. 15 vermelden wij ze hier voor zoover ze voorkomen in de Albums Studiosorum van de univeriteiten en academies te Leiden(L), Utrecht(U), Groningen(G), Franeker(F), Harderwijk(H), Amsterdam(A) en Deventer(D). Er werden namelijk als student ingeschreven:

Uit TIEL (als Tilensis of Tilanus):

J o a n n e s a B e n t h e m te L. 13 Mei 1616 (a. 19) A
(a=aetatis of leeftijd)

T h e o d o r u s a B e n t h e m te L. 5 Mei 1627 (a. 16) A

T h e o d o r u s a B e n t h e m te L. 11 Maart 1634 (a. 21) Med.

T h e o d o r u s a B e n t h e m te D. 14 Nov. 1643.-

Uit EDAM (als Edamensis):

J a c o b u s B e n t h e m te L. 18 Nov. 1621 (a. 21) Jur.

Uit HASSELT (als Hasseltanus):

G e r a r d u s a B e n t h e m te L. 12 Nov. 1644 (a. 21) Jur.

J o h a n n e s a B e n t h e m te L. 6 Aug. 1663 (a. 20) Jur.
te G. 26 Sept. 1664 (a. 21) Jur.

A r n o l d u s a B e n t h e m te G. 26 Sept. 1664 (a. 18) Phil.

A r n o l d u s a B e n t h e m te L. 12 Mei 1664 (a. 20) Phil.

J o h a n n e s v a n B e n t h e m te L. 14 Sept. 1673 (a. 20) Jur.

F r e d e r i c u s a B e n t e m te L. 28 Sept. 1677 (a. 21) Theol.-

Uit ZUTPHEN (als Zutphaniensis):

T h e o d o r u s B e n t h e m te D. 10 Mei 1650, te L. 25 Mei 1652 (a. 19) Phil.-

Uit UTRECHT (als Ultrajectanis)

J o a n n e s B e n t h e m i u s te U. in 1654 en 1658

Eduardus Godefridus a Benthem te L. 22 Dec.1673 (a.20)

Henricus Wilhelmus Benthem te L. 13 Nov.1681 (a.20)

A. van Benthem te U. in 1708.-

Uit GRONINGEN (als Groninganus):

Arnoldus Benthem promoveert te G.16 Febr.1660 als doctor theol.op een proefschrift:Verbi Divini minister in ecclesia patria.De necessitate satisfactionis Christi.-

Uit KAMPEN (als Campensis):

Antonius à Benthem (Bentheim) te G.17 Oct.1673,Jur.,te L.26 Sept.1676(a.23),te H.1 Dec.1677 als Jur.Cand.-

Uit NIJMEGEN (als Neomagensis):

Christianus Guljelmus van Bentheim te L.15 Sept.1712,(a.20)Jur.-

Uit NORTHORN (als Northornensis Westphalus):

Arnoldus Jodocus a Benthem te G. 7 Febr. 1630,

Bernardus a Benthem te G.7 Febr.1630,te L.11 Juni 1636 (a.25) Jur.

Everwinus van Benthem te L.17 Sept.1701,Theol.

Everwinus a Benthem te G.12 Maart 1639,te L. 24 Oct. 1645 (a.24) Jur.

Johannes Henricus van Bentheim te G. 8 Sept.1687,Phil.,te L.4 Sept.1690(a.21)Theol.

Wilhelmus Everwinus van Bentheim te G. 18 Oct.1704 Jur.

Johannes Everwijn van Benthem te L. 17 Oct.1780 (a.23) Jur.-

Uit BURGSTEINFURT (als Steinfurtensis):

Bernardus a Bentheim te L.12 Sept.1649,(a.20) Jur.

Uit TECKLENBURG (als Tecklaburgo Westphalus):

Bernardus à Bentheim,Arnoldus Christophel van Bentheim en Fredericus Ico à Bentheim,allen te G.9 Mei 1694 (Gratis, in honorum clarissimi Dn.collegae Pagenstecheri) (Pagen-

stecher was van 1694 9 1716 hoogleeraar te Groningen) B e r n a r d u s (a.24) en F r i d e r i c u s (a.20) werden te L.ingeschreven,Jur.De laatste promoveerde te G. 20 Aug.1698 op een proefschrift: De Socida.

B e r n h a r d u s M a u r i t z i u s v o n B e n t h e i m te H. 18 Sept.1727;twee jaar later werd deze zelfde aldaar ingeschreven (17 Sept.1729) als B e r n h a r d M a u r i t s B e n t h e m,Jur.-

Uit BREMEN(als Bremensis):

W i l h e l m u s v a n B e n t h e i m te L.26 Juli 1713 (a.20),Jur.

Uit Lauenburg a/Elbe(als Lauenburgensis):

C h r i s t i a n u s A u g u s t u s v a n B e n t h e m te L. 15 Mei 1725 (a.28) Jur.-

Bovendien werden nog ingeschreven:

G e r a r d u s a B e n t e m te L.3 Juni 1620,(a.14)

C h r i s t i a n u s a B e n t h e m te U.in 1644 als Gelrus,

J o a n n e s a B e n t h e m te L.23 Sept.1665 (a.23) Jur.als Transysalanus

A r n o l d u s a B e n t h e m te L.23 Sept.1665 (a.20) Phil. als Transysalanus

A n s e l m u s a B e n t h e m te U.in 1667.-

Van wier geboorteplaats de opgave ontbreekt.

In het vervolg zal blijken dat vele der familienamen der hier genoemde personen ten onrechte van "a" of "van" zijn voorzien en dan ook personen aanduiden,die tot het geslacht Benthem behooren . Deze personen stammen vermoedelijk af van leden van het geslacht B . uit het duistere tijdperk,dat aan het tegenwoordige voorafging,of van in dit familieboek genoemde leden,wier zonen niet of niet volledig opgenomen konden worden,zooals o.a.den Havelter schout G h e e r t B . (blz.32),den Northornschen organist G e r r i t B ,(blz.82) den Amsterdamschen zilversmid P a u l u s D e o d a t u s B.(blz.87), die zich door gemis aan bronnen of anderszins aan een volledig onderzoek onttrokken.

Hetzelfde geldt voor de Benthems,die thans nog in ons land en in 't buitenland gevestigd zijn en wier namen niet in dit Familieboek voorkomen.Een voortgezet onderzoek in de archieven van Gildehaus,Northorn,Amsterdam,Tecklenburg,Celle,enz.zal misschien nadere opheldering geven en het aantal niet te beantwoorden vragen doen verminderen,die nu nog met betrekking tot het geslacht Benthem kunnen gesteld worden.

———:———

Naschrift: In de Verslagen en Mededeelingen van de Vereeniging voor Beoefening van Ov. Recht en Geschiedenis,39e stuk,1922,blz 168 wordt onder"De naemen der paters,priesters,"enz.van het in 1407 gestichte Huis of Convent "A.Jheronimusbergh" te Hulsbergen bij Hattem onder de in 1481 gestorvenen genoemd:

"Here B e e r n t B e n t e m pr(iester) 1481.

E i n d b e s l u i t : De B e n t h e m s ,die wij hier kunnen beschouwen,stammen dus allen uit de Graafschap Bentheim en kunnen in 4 hoofdafdeelingen of takken worden samengevat,en wel in:

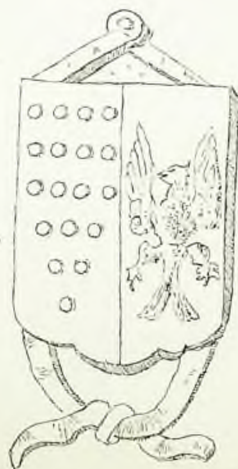
I. De H a v e l t e r - S c h u l t e t a k ,waaruit de D i e v e r d e r z i j t a k ontspringt;

II.De N o r t h o r n s c h e t a k,die zich dadelijk splitst in den D w i n g e l o s c h e n t a k en den R i j s s e n s c hen t a k,waarvan de eerste nog voortleeft in den Amsterdamschen zijtak;

III.De M e p p e l s c h e t a k,waaruit de M a r k e l o s c h e z i j t a k ontspringt,en

IV. De L ü n e b u r g e r t a k.

Opmerking.In dit familieboek over het geslacht Benthem moest ten gevolge van de enkele malen voorkomende verwisseling van de geslachten Benthem en Van Benthem,eenige aandacht geschonken worden aan dit laatste geslacht,dat ook van de graven van Benthem afstamt.Om die reden vermeld ik hier ook het wapen van een der voornaamste vertegenwoordigers van dit geslacht,namelijk van E v e r w i j n v a n B e n t h e m,in 1664 burgemeester van Kampen,zooals het aan den buitenkant van een der postamenten van den omgang van den in 1664 voltooiden "Nieuwen Toren"te Kampen voorkomt. Dat wapen is in tweeen gedeeld en heeft in de linkerhelft de 18 besanten (4,4,4,3,2,1) van het Bentheimsche wapen en in de rechterhelft een stijgende adelaar.

EVERWYN VAN
BENTHEM

Opmerking,de religie van de leden van 't geslacht Benthem betreffende.

De indruk,dien men bij de onderzoekingen in de archieven krijgt, is dat de leden van 't geslacht Benthem over 't algemeen godsdienstig waren.Toen in de 15e eeuw de Roomsche eeredienst nog de eenigst bestaande was in deze streken,treffen we Benthems aan als pastoor en als kloosterbroeders in 't klooster Frenswegen (blz.11) en in't Jeronymus bergklooster te Hulsbergen bij Hattem(blz.26)

In den tijd der Reformatie gingen de Benthems over tot het Luthersche geloof:de door den Spaanschen Stadhouder Aremberg in 1556 tot schout van Koekange,Pesse,Echten en Ansen benoemde G e e r t B. was klaarblijkelijk nog Roomsch (blz.32),evenals H e r m e n B., in 1575 Schout van de Wijck (blz.33);100 jaar later treffen wij onder de Benthems in ons land geen spoor van Roomsgezindheid meer aan. De B's uit de Graafschap Bentheim gingen bij de invoering van de Reformatie in en na 1544 ook tot de Luthersche leer over;in 1588 was de stamvader van den Dwingeloschen tak,die zooveel predikanten heeft opgeleverd (blz.82)organist in de Luthersche kerk te Northorn. Twee zijner zoons studeerden in de Theologie aan de academie te Groningen en werden predikant.Toen in 't einde der 16e en in 't begin der 17e eeuw in 't O.van ons land de groote overgang plaats vond tot het Calvinisme,gingen ook de Benthems aldaar daartoe over.De Lüneburger-Cellesche tak bleef natuurlijk Luthersch.

Een eigenaardig verschijnsel,dat ik ook bij andere geslachten heb opgemerkt,is,dat de genealogische aansluitingen en verbindingen juist bij den overgang van den Roomschen tot den Protestantschen eeredienst ontbreken.-

Aanvulling.

Het komt mij niet ondienstig voor om ten behoeve van degenen onder de lezers van dit familieboek,die minder studie gemaakt hebben van dealgemeene geschiedenis en die dezer gewesten,eenige korte aanvullingen te geven bij het voorafgaande hoofdstuk.

In de eerste plaats komt hiervoor in aanmerking een nadere beschouwing van den op blz.23 genoemden Engelschen jurist,Jeremy Bentham.

Jeremy,of zooals hij meestal in de litteratuur genoemd wordt: J e r e m i a s B e n t h a m,werd 15 Februari 1748 te Londen geboren als zoon van een vermogende rechtsgeleerde. Reeds op zijn 13e jaar bezocht hij de universiteit te Oxford,waar hij in 1764 promoveerde als baccalaureus.Hij keerde er later weder terug om de voorlezingen van den beroemden jurist B l a c k s t o n e bij te wonen, tegen wiens strengconservatieve opvattingen hij met zijn eerste publicatie"Fragment on Government"(Londen 1776)optrad.Nadat verschillende reizen op het vasteland van Europa zijn gezichtskring verruimd,en zijne opvattingen een vastere basis gegeven hadden (1785-1788)wijdde hij zich na zijn terugkeer in Engeland aan de opgave,de"theorie van een op het verstand gebaseerde wetgeving" uit te werken.Zijn "grondslagen der wetgeving "deed hij den Constituante toekomen,die daarvan tot zijn groote vreugde herhaaldelijk gebruik maakte.Zijne ideeën vonden reeds vóór de Julirevolutie in Frankrijk vele aanhangers,zij het dan ook alleen bij de uiterste linkervleugel.

In het bijzonder bij de romaansche volkeren sympathiseerden velen met zijn systeem.Zoo droeg b.v. de Portugeesche Cortez hem op een grondwet uit te werken;met verschillende Zuidamerikaansche vrijheidshelden,in het bijzonder met Bolivar,hield hij een geregelde briefwisseling.Van zijne publicaties werden reeds vóór 1830 40.000 exemplaren naar de Nieuwe Wereld verkocht,hetgeen,wanneer wij de tijdsomstandigheden in aanmerking nemen,wel een indruk geeft van de groote waardeering,die zijn leerstellingen daar vonden.

Het is wel merkwaardig,dat hij ook met den Russischen Tsaar correspondeerde,hoe ver ook zijne opvattingen afweken van die van dezen despoot;het is echter bekend,dat de alles vermogende Tsaar Alexander I een periode in zijn leven gehad heeft,waarin hij min of meer liberale opvattingen huldigde.

In 1821 werd in den staat New-York een wetboek afgekondigd,dat ten deele aan Bentham's geschriften ontleend was,in 1826 volgde Zuid Carolina en in 1830 Louisiana dit voorbeeld,een bewijs ervoor dat zijn leer ook hier in ruimen kring waardeering vond.

Wat was nu het nieuwe in de Benthamsche opvattingen,waardoor zij hem waardig maakten,om de wetgever van nieuw ontstane staten te worden?

Iets werkelijk nieuws ligt niet in de leer,dat het grootst moge-

lijke geluk van het grootst mogelijke aantal personen de waardemeter voor sociale en politieke inrichtingen is,evenmin in de leer dat men alles moet beoordeelen naar het nut dat het afwerpt,naar welke stelling men de op Bentham's ideeën gebaseerde school de Utilitarische noemt.Maar de practische aard van den schrijver,die niet voor niets in de wereld had rondgekeken,verschafte dezen een aanzien,dat wij heden alleen kunnen begrijpen en billijken,wanneer wij ons realiseeren,hoe weinig andere"schrijftafelwetgevers"tegen het begin der 19e eeuw met de werkelijke verhoudingen van het leven vertrouwd waren. Boven dien trad bij hem overal een reine,onzelfzuchtige menschenliefde aan den dag.

Zijn overtuiging van de noodzakelijkheid van diep ingrijpende hervormingen op alle gebieden van het staatsleven blijkt uit zijne geschriften,zoo b.v.ijverde hij voor een verbetering van het gevangeniswezen,voor de vaststelling van een overal geldig wetboek voor Engeland,voor de vrijmaking van den handel ten behoeve van de producenten,en die van het onderwijs;hij streed tegen kerkelijke onverdraagzaamheid,enz,enz.

Voor alles lag hem de reform van het Parlement aan het hart, waarvan reeds de groote staatsman P i t t gemeend had,dat zij met het einde de 18e eeuw zou moeten komen.

Bentham sloot zich geheel aan bij het in 1780 door den hertog van Richmond voorgelegde plan,dat jaarlijksche verkiezingen met algemeen stemrecht en een gelijkmatige vorming der kieskringen geeischt had.Echter verruimde Bentham dit programma in zijn "Reform-Catechismus",die reeds in 1809 gereed was,maar eerst in 1817 in druk verscheen.Ieder die lezen kon zou kiezer moeten worden,de stemming zou geheim moeten zijn,ook de vrouwen zouden niet mogen worden uitgesloten.Voor hem gold democratische invloed of invloed van het volk op de regeering als het eenigste geneesmiddel tegen de kwalen zijner tijd;tegen het einde van zijn leven was voor hem de eenigst mogelijke staatsvorm de democratische republiek.

J e r e m y B e n t h a m stierf den 6en Juni 1832 in een ouderdom van 84 jaar.

Aanvulling II.

Met het oog op het herhaaldelijk voorkomen,zoowel in het voorgaande deel als vooral ook in het volgende hoofdstuk van dit familieboek, van termen ontleend aan de Drentsche gewestelijke of plaatselijke rechtspraak,kan het nuttig zijn dit onderwerp hier wat uitvoeriger te behandelen dan in korte toelichtingen tusschen de tekst kan worden gedaan.

In de "Geschiedenis van het Nederlandsche Volk" door P.J.Blok, 1e deel,2e druk,pag.401 e.v. vond ik hieromtrent het volgende:

In 1412 werd het landrecht van Drente,dat"voir deser tijt"alleen"op hoechnisse van luden"had berust,d.i.van geslacht op geslacht bij overlevering was bewaard,op schrift gesteld.

Bij dat landrecht bleef het recht behouden om" weert zake,dat dat ghemene lant mit mallic anderen toe sprekene hadden van saken, die den lande anrorende weren",op eigen gezag "een haghelsprake to holden" in een der dorpen Balloo, Rolde of Anloo.Zoo mochten de boeren ook in ieder der zes dingspelen,de oude ondergraafschappen,in ieder kerspel,in ieder buurtschap bijeenkomen "om ore marcke te berichten,als esch en saet,hoey ende holt(d.i.de wijze van behandeling der markeeigendommen te bepalen,de bebouwing van den grond,den tijd van hooien,den houthak) to vredene ende anders to done,des hem noet is in den lande en in oer marke". De drie oude rechtsdagen,"lottingen" kort na Paschen ,Pinksteren en St.Magnus (19 Augustus),bleven "na olt landrecht"bestaan.Evenzoo het toen reeds minstens een eeuw bestaande college der 24 Etten,(Etten = gezworenen,in verband met eed, fr."eth";of wat waarschijnlijker is:afgeleid van "atta" = vader) Dit college der 24 Etten was een soort van wetgevende volksvertegenwoordiging,in dien tijd door den bisschop (van Utrecht) of zijn vertegenwoordiger en de "gemeene meente" van Drente gezamenlijk voor ieder jaar gekozen.Aan het hoofd der regeering van het landschap--in de eerste plaats van de rechtbanken-stond de bisschoppelijke "amptman"(later"drost"genaemd),die uit de inboorlingen moest gekozen worden evenals zijne onderrechters,"Schulten" en "onder-Schulten",in de kerspelen.Hij was ook voorzitter in de vergadering der Etten.

Over het geheel vertoont het landrecht met zijn overoude boetebepalingen en andere regels voor de handhaving van recht en wet,van de huisvrede vooral,een oudgermaansche geest,die het uiterst merkwaardig maakt voor de oude rechtsgeschiedenis.

Het Drentsche volk,onder dit recht levend,ver bovendien van den toch al niet machtigen landsheer,heeft tot in veel latere tijden zoo een vrijheid gekend,die menige nederlandsche streek het kon benijden. "Etten" en "haghesprake" waren elementen van zelfregeering,die in andere gewesten reeds lang waren verdwenen."Ding","Goorsprake" en"Rocht2 zagen nog altijd de bewoners zelf als rechters optreden,geleid door drost en schulte.Driemaal per jaar moest de drost in ieder dingspel in de hoofdplaats een"ding" houden,den overouden gewonen rechtsdag.

De "Goorsprake" of "Gosprake" was waarschijnlijk het oude "geboden ding", in buitengewone omstandigheden samengeroepen. Het "rocht" of de "leege bank" werd door den schulte in zijn kerspel gehouden, waar en wanneer hij het noodig vond, dewoonlijk op den "brink", het marktplein van het dorp. Twee "keurnoten" moesten den schulte daarbij ter zijde staan; zij moesten eigenerfden in de betrokken marke zijn.-

G.B.Az.

Zeer uitgebreid wordt betreffende deze rechtspraak bericht in het werk van Gratama "Bijdrage tot de rechtsgeschiedenis van Drente".

I

D E H A V E L T E R - S C H U L T E - T A K

m e t

D E N D I E V E R D E R - Z IJ T A K

———:———

10.

Kaartje behoorende bij den

Havelter-Schulte-tak met den Dieverder-
-zijtak van het geslacht Benthem.

2o.Bijzonderheden

Aangaande de Personen,getrokken uit De Rijksarchieven te Assen en Zwolle voornamelijk uit de Drentsche gerechtelijke uitspraken en de Steenwijker en Havelter acten van Schout en Keurnooten(zie blz)

°

I.a. D e H a v e l t e r - t a k :

In ons land vindt men het geslacht B e n t h e m het eerst vermeld in 1469 in het "Ordelboek van den Etstoel van Drente" uitgegeven door Mr.H.O.Feith,Groningen,1870,en wel in het volgende Ordel(uitspraak)van dien Etstoel(de Drentsche gewestelijke rechtbank)op blz.87:

"In 't yaer 1469 to St.Magnus"(6 September).
"Tusschen de kinderen ther Benthe ende hoeren mombaers an de "eene zijdt ende J o h a n t h e n H o l t e an de anderzijdt "is gewijst de voerwijsinghe stantafftich ende wat R o e l o f B u i t i n c k, K o e r t B e n t i n c k en T y d e W y m e- "r i n g h e der kinderen goet en wech gegeven hebt,so sallen de "dre sen Kinderen Szovoele goedes wedergeven ende en soelen ghen "mombaeren langer wesen".Op eisch van J o h a n t h e n H o l- t e werden dus de drie genoemden onder bekrachtiging van een vorig vonnis uit de voogdij ontzet.Dat een lid van 't geslacht t h e n H o l t e (thans V a n H o l t h e)voor de pupillen opkwam,geeft wel eenige aanwijzing van de maatschappelijke positie, die het geslacht Benthem in 't midden der 15e eeuw innam.

Voorts komt in de"Ordelen van dien Etstoel 1518-1604,uitgegeven door Mr.Joosting,'s Gravenhage 1893"in 1519 voor een R o l o f W o l t e r s,die"brieven"(eigendomsbewijzen)heeft"van den genedigen H e r e n v a n B e n t h e m"(blz.13),en wordt aldaar op blz.80 vermeld:

"1529.W i c h e r (v a n) B e n t h e m is nue tot Rolde"(op

)Ook in dezen Havelter tak is de slordigheid ten opzichte van de spelling van den geslachtsnaam Benthem zeer groot;die spelling varieert van(van)Benthejm,over Benthem,Benthe,Bentem,Bentum,tot(van) Bente bij dezelfde personen.Thans wonen nog leden van de familie B.in Havelte,Diever,e.o.en spreekt de volksmond nog van"de Bente's". Begrijpelijkerwijze wordt ook hier vaak "van" voor den geslachtsnaam aangetroffen;waar echter de kinderen of kleinkinderen en nakomelingen van een aldus genoemd familielid later steeds als Benthem voorkomen en dus het onomstootelijk bewijs is geleverd,dat die persoon tot het geslacht Benthem behoort,heb ik dien persoon steeds Benthem genoemd;waar dit overtuigend bewijs niet is geleverd,hoewel de waarschijnlijkheid zeer groot is,heb ik den persoon wel vermeld, doch zijn naam met het vermoedelijk foutieve "van" voorzien.-

den Rechtdag van den Etstoel)"gewеest,vormeinde off men on anspreken wolde,as van de buer van Hesselen en Havelte"

In 't zelfde jaar 1529 had deze W i c h e r een geschil met A l b e r t B o r c h e r s (blz.83) en 17 jaar later,in 1546, ligt hij,(W y g h e r (v a n) B e n t h e m,voor den Etstoel in geschil met C h r i s t i a a n v a n d e n O l d e n h u s e (blz.166).-

In 't midden dier 16e eeuw beginnen de bronnen voor dezen Havelter tak van 't geslacht Benthem ruimer te vloeien.

Het reeds meermalen genoemde"Register van Charters en Bescheiden"van Mr A.Baron van Dedem ·) vermeldt onder no 315:

"1556.3 October.J a n v a n L i g n e,graaf van A r e m b e r g, "stadhouder van Groningen,Vriesland,Drenthe,Coeverden,enz.benoemt "namens den koning van Spanje G h e e r t B e n t h e m tot schout "van Koekange,Pesse,Echten en Ansen."

Deze benoeming,reeds op blz.12 medegedeeld,wordt ten tweedemale bevestigd door een charter in het Archief van de Abdij Dickninge (zie blz.12),waar men leest:

"1575.10 Maart.H a r m e n,J a n R o l o f f s,c.s.dragen voor "erfburen in Kokange over aan de Abdij Dickninge een stuk bouwland. "Met bezegeling door G e e r t B e n t h e m,Schulte te Kokange, Pesse,Echten,Anssen en de Wick".(zegel afgevallen).

"Den 20 Juni 1575 kocht deze Schulte G e e r t B.(zie blz.31 noot)"van J o h a n T h i a s en F e m m e zijne vrouw eenen akker bouwland,groot ruim twee mudden lands,gelegen op Hesselter esch on- "der"die clocke van Havelte"" belend ten zuiden de algemeene buurweg en ten noorden L u i t g e n T e n n i n g h e.

""Hieraff den stock gelecht"" naar Drentsch lantrecht voor twee "erfburen in Hesselte,n.l.J o h a n R e m m e l t s en C l a e s "R o l o f s." (v.D.no 321)

Voorts vindt men in den"Inventaris van de Abdij Dickninge in het Rijksarchief te Assen"no 10,fol.27 en 28:

"Item L u b b e r t onse visscher up desen selven dach (14 April 1570)"eenen daler gegeven up rekenschap an de vyss."
"Item oem 1 st.br.gegeven,dat he bosschap dede an Benthem den "Schultz van de Wijck";

en twee posten verder:

"Item den XVII Aprilis (1570)tot H e r m e n Schultz in die "Wijck verdronken met den Erentfesten H e r m a n v a n d e n "C a m p als wy hem anbestaden de luiden de daer geladen worden

·)in 't vervolg aangehaald met "v.D."

"up de venen II st.br."

"Naast G e e r t B.,die van 1556 af schout is,o.a.ook van de Wijck,vinden we hier een H e r m e n B.,die schout is in de Wijck in 1570;voorts vindt men in het Rijksarchief te Assen,afdeeling D. en G.:

"7 Juli 1608.H e r m e n B e n t h u m,Schulte van Havelte, "aan 's vijands zijde vrijen toegang verleend in de landschap,be- "houdens aangifte bij den Commandeur van Coevorden"(V.fo.48).

"14 Dec.1609.H e r m a n B e n t h e in geschil over 't ge- bruik van de L.Vrouwen Vicarie te Havelte en een mud land op de "Havelter esch"(V.fol.116).En

"5 Maart 1612.G e e r t B e n t h e volmacht van Havelte o- over de St.Pieterspacht(VII.fol.18).

Van den eerstgenoemden G e e r t B.die in 1556 werd aangesteld tot Schout van Kokange,enz.kan men aannemen,dat hij in de eerste decennia van 1500 is geboren.H a r m e n B.de Schulte in de Wijck in 1570,en Harmen B.,de Schulte van Havelte in 1608,kunnen denzelf- den persoon zijn en wel vermoedelijk een zoon van G e e r t.De jon- gere G e e r t B e n t h e van 1612 is mogelijk een zoon van H a r- m e n en dus een kleinzoon van G e e r t B.van 1556.Alle drie, G e e r t Senior,H a r m e n en G e e r t Junior waren koningsgezind en,zooals uit de charters blijkt,gehecht aan het oude régi- me.

Na de genoemden vinden wij te Havelte A l b e r t B e n t h e m die blijkens het Rijksarchief te Assen(Afd.R,en E.II fol.173)den 17 Februari 1635 een vrijgeleide in de Landschap(Drente)aanvraagt "na "'t ongeluk aan zijn vrouw begaan."De naam dier vrouw is ons niet be- kend;voor zoover wij weten,heeft zij hem twee kinderen geschonken: een zoon H a r m e n en eene dochter A n n a.Daar deze laatste in 1640 reeds getrouwd was,is haar vader A l b e r t B. zeker welvóór 1600 geboren;hij stierf tusschen 22 Mei 1662 en 23 October 1663.In 1659,'60 en'62 had hij een proces over geldelijke aangelegenheden met zekeren L a m b e r t T h a l e n of T o l e n te Uffelte , welk proces in 1663 door zijn zoon H a r m e n A l b e r t s B. werd voortgezet en in 1688 nog niet was geëindigd.Den 17 November 1685 verklaarde die zoon,dat zijn vader A l b e r t B."Op sijn "doodsbedde hadde verklaert,dat dese schuld en actie tegens L a m- b e r t T h a a l e n rechtvaerdigh waer,belastende(hem)deselve te vervolgen."

Anna A n n a A l b e r t s B. was in 1640 gehuwd met J a n T y m a n s.Zij had te voren verkeering gehad met O t t o E r k- e n s,die den 17 Juni 1640 op de Lotting(Reg.XI.fol.12)"wegens schending harer Trouwbelofte en vergoeding van alle"over de vrij- erije gedane costen,geleden hoon,versuym ende schade,geëstimeert ter somme van een duysent daeler"schadevergoeding eischte van haer vader" als borge syner dochter."

Na den dood van haar man Jan Tymans hertrouwde zij met Lambert Wijnties, die zich den 14 October 1690 "als man "en voogd van sijn vrouw Annegien Alberts B." tot de Lotting wendde om den later te noemen Luichien Snoeck Benthe te dwingen tot afgifte van twee handschriften, die bij dezen berustten (Reg. XXIX fol. 261, 281). Vijf jaar later beklaagde deze Lambert Wijnties zich weer op de Lotting in naam van zijne vrouw Annegien Alberts over haar broer Harmen Alberts Benthem naar aanleiding van eene obligatie d.d. 20 Juli 1683 groot 500 gl.-300 gl. rente (Lotting XXXI en XXXII, o.v.p.).

Harmen Alberts Benthem was blijkens eene obligatie van 29 Maart 1644 toen reeds getrouwd met Ida Jans, met wie hij den/ bruiloft heeft gevierd. Zij leefden beiden nog in 1697, blijkens de volgende bij het Schultengericht te Havelte geregistreerde obligatie van 4 September 1697: "Obligatie van Harmen Benthem en Yda Jans, eheluiden, en hunne dochter Margrita B. ten behoeve van Arent Derriks met Geertien Warners e.l., 500 gl."

Hij stierf kort daarna, want op 13 Juni 1699, "compareerde in desen "Ed. Gerichte (te Steenwijk) Ida Jans, weduwe van Hermen B., in "desen gesterkt met Roelof Wolters, ende Berent Jans als volmachtige van Wolter Bastiaens", (die te Beilen woonde en blijkens eene obligatie aan Foppe Benthem gehuwd was met Annegien Benthem; -beide stierven vóór 15 Februari 1716), "welcke bekenden om eene somma van penningen, waarvoor zij goede voldoet en betalinge waren dankende, verkoft te hebben aan Claessen Jans Tinge en Hillegien Bouwens ende desselfs erfgenamen seeckere stuck groenlant, liggende "tusschen AA, groot omtrent 4 dagmaden" (zie blz. 56).-

De genoemde Harm Alberts B. woonde in de dorpsherberg te Havelte (blz. 55) en stond bekend als een degelijk, rechtschapen man, zoodat hij de algemeene achting in hooge mate genoot. Van daar dat hij ter beëindiging van den langdurigen twist tusschen de markegenooten van Uffelte en Wittelte (Witholte) over de gemeenschappelijke grensscheiding dier marken tot goeman of Mede-scheidsrechter werd gekozen, zooals uit een getuigenverhoor uit het Rijksarchief te Assen van 1698, dat hier op blz. 54 is medegedeeld, blijkt. De daar genoemde Scholtinne van Havelte kan een naë-bloedverwante van hem geweest zijn en evenzoo de andere getuige Roelof Wolters een nabestaande, die geregeld met hem omging; dit is te meer waarschijnlijk, daar deze laatste, zooals wij boven zagen, na Harmens dood de raadsman was van diens vrouw Ida Jans.

Wij vonden geen manlijk oir van Harmen Alberts B. vermeld.

———————:———————

Als oudste vertegenwoordigers van het geslacht Benthem in dezen zuid-westelijken uithoek van Drente heeft men volgens het voorgaande:

de kinderen ther Bente in 1469

/ gouden

W i c h e r (v a n) B e n t h e m in 1529 te Havelte en nog in 1546

G e e r t B e n t h e m, schout van wege A r e m b e r g in 1556; hij koopt land onder Havelte in 1575

H a r m e n B e n t h e m, schout in de Wijck in . . . 1570

" " , " in Havelte in 1608

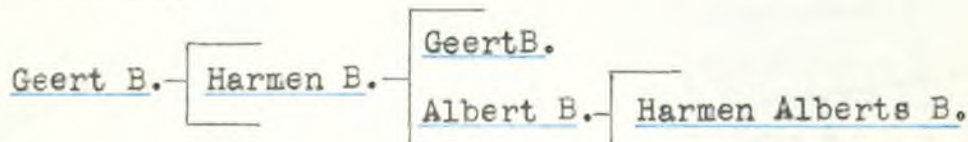
G e e r t B e n t h e m, volmacht over de St.Pieterspacht in . 1612

A l b e r t B e n t h e m, geboren vóór 1600, overleden in 1662

H a r m e n A l b e r t s B e n t h e m, overleden in of omstreeks 1698

----------:----------

Welke familie-betrekking er bestond tusschen de beide schulten G e e r t en H a r m e n en de twee laatstgenoemden A l b e r t en zijn zoon H a r m e n heb ik niet kunnen ontdekken. De eerste H a r m e n B. Schout in de Wijck, bewoonde in 1570 de dorpsherberg aldaar (blz34) en kan in 1608 Schout in Hvelte geweest zijn; de laatste H a r m e n A l b e r t s B. bewoonde eene eeuw later de dorpsherberg te Havelte, zooalsuit de momberrekeningen van Steenwijk van 1677-1682 blijkt; zij kunnen derhalve hetzelfde huis hebben bewoond. Is "mijn" vermoeden juist, dan zijn Geert en Albert beide zoons van den schout H a r men en kleinzoons van den schout G e e r t B e n t h e m: Alsdan zou de stamboom dus zijn:

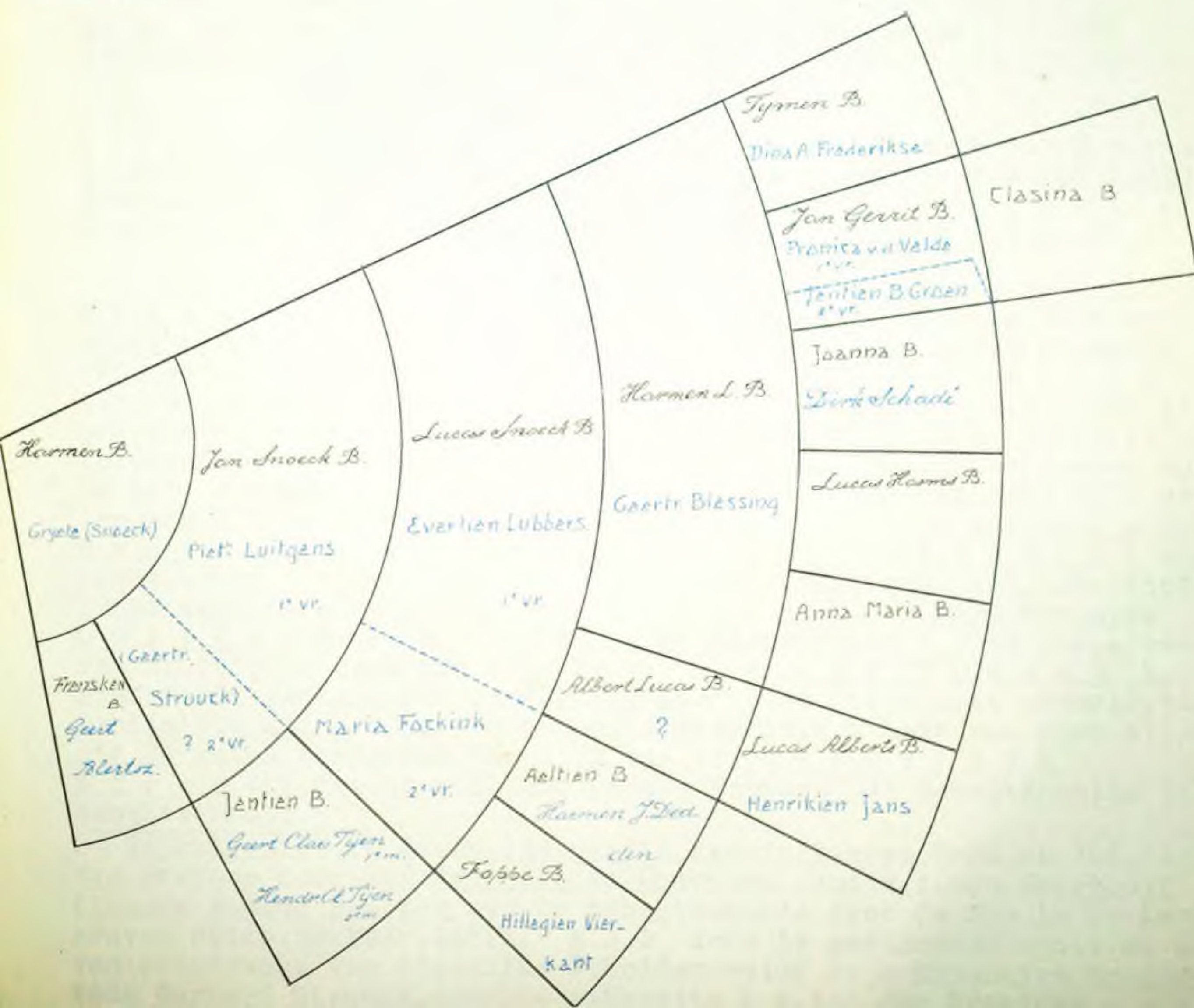
Over het maken van een vrij volledigen stamboom van deze eerste leden van de Havelter-familie Benthem kan echter geen sprake zijn. Bovendien treft men in de 17e eeuw in Havelte en omgeving nog Benthems aan, wier bloedverwantschap tot de bovengenoemde of tot de straks te noemen leden ik niet heb kunnen vaststellen.

In de eerste plaats treffen wij nog aan in een particulieren inventaris in 't Rijksarchief te Assen eene acte van overdracht van 23 Juni 1601, waarin de eheluyden W o l t e r (v) B e n t h e m en B e r e n t (j e) met eenige anderen een hoff, huisstede en landerijen in de marken Borck en Westerborck bij Beilen overdragen aan den Schulte J o h a n N i j s i n g h en W e m e l e e.l. en haar broer T y m a n J a n t z e n (blz. 53).-En blijkens het Lottingregister (XI blz.190) ageert in 1641 Luytenant J a n (v) B e n t h e m tegen A l b e r t T e m m i n c k over 100ggl. en in 1652 (XV blz.87) tegen J a n H e n d r i k V e d d e r te Havelte over 36 daler 10 st. Het is mågelijk, dat hij dezelfde is als Luytenant Benthe, die voor 9.0.0. als debiteur voorkomt in den inventaris van den overste L u c a s v a n L e n n e p aldaar (te Steenwijk) in garnizoen, en dezelfde als de Luytenant Benthem, wiens grondbezit in het grondschattingsregister van Havelte

in 1642 op eene waarde van f.5327,- geschat werd (blz.71).-In datzelfde register wordt dat van Pieter Benthem op f.1005,- geschat.-Voorts moeten wij nog noemen: Egbertus (v) Benthem in 1670, Jan Baptiste B., wiens weduwe Josyna Pieters in 1677 wordt vermeld, Harmien Agnes Jans (v) Benthem, de huisvrouw van Remmelt Coenders Boelinck, welke meermalen in de Gerichtsprotocollen van Steenwijk tusschen 1670 en 1700 voorkomen. Verder treffen wij nog aan: een Harm B. den vader van Jan Harms B., die den 21 Dec.1681 te Steenwijk werd gedoopt en de Jan Benthem kan geweest zijn, welke van 21 Juli 1704 tot 14 Sept.1720 een twaalftal malen als keurnoot voorkomt; en een Evert B., die 10 Mei 1706 voorkomt als gecoren momber van Juffrou Aleyda Kalckmann te Steenwijk en eene maand later, 9 Juni, als keurnoot aldaar; en ten slotte nog Wolter B., den vader van Harm Wolters Benthem, die na onder de auspiciën van den Schulte Jan Kiers te zijn opgevoed (blz.51) omstreeks 1723 in het huwelijk trad met Femmechien Witholt te Diever en de stamvader werd van den Dieverder zijtak.-

---------:---------

Voor de verdere leden van den Havelter-tak geldt de volgende stamboom:

De eerste uit dit aaneengesloten deel van dezen Havelter-tak is Harmen Benthem,een grondbezitter te Havelte,wiens landerijen aldaar in 1642 op eene waarde van f.8568,-geschat werden.Hij was gehuwd met Gryete (Snoeck uit Uffelte),dochter van Jan Jacob Snoeck en Aeltien Oostinck,die hem voor 11 Dec.1654 ontviel.Zij liet hem twee kinderen na:een zoon Jan Harmens B.,die later ter onderscheiding ~~na:een zoon~~ Jan Snoeck Benthem werd genoemd,en eene dochter Frensken B.

Den 11 December 1654 maakte deze Harmen B. als weduwnaar ten overstaan van Jan Struyck van Steenbergen, Schulte van Havelte,een testament ten voordeele van zijn zoon Jan Snoeck B. (v.D.no 365).Vier jaar daarna was hij reeds overleden,zooals blijkt uit een acte van 1658,waarin "Geert Alertsz en Frensken zijne huisvrouw verklaren,dat zij door hun broeder Jan Benthem en diens zoon Luitgen, geheel zijn afgekocht van alles wat hun toekwam uit de nalatenschap van hun vader Hermen Benthem en diens echtgenoote Greyte" (v.D.no 372)

De genoemde Hermen B. kan een zoon zijn van Geert B. de jonge,den man van de St.Pieterspacht van Ao 1612;alsdan sloot de stamboom van de vorige bladzijde geheel aan aan die van blz.35.-

———————:———————

Jan Snoeck Benthem,de eenige zoon van Harmen B.,was gehuwd met Pietertien Luitgens (of Lucas' dochter),die hem twee kinderen naliet:een zoon Luitgen of Lucas Snoeck B. en eene dochter Jentien B.

Deze dochter huwde eerst met Geert Tyen,zoon van Claes Tyen en hertrouwde,na diens overlijden,in 1656 met diens broeder Hendrik Claes Tyen.Den 22 November 1656 verklaren deze"Hendrik Claesz,en Jentien zijn vrouw,dat hun vader Jan Snoeck Benthem hen afgekocht en uitgedeeld heeft alles wat zij uit hunne moederlijke nalatenschap hadden te vorderen"(v.D.nos 366 en 369);hare moeder was in 1641 overleden (v.D.no 353).Dat haar vader in dàt jaar 1656 hertrouwde,blijkt uit het volgende:den 2 Februari 1656 koopen Jan Snoeck B.en zijn zoon Luitgen B. met Evertien zijne vrouw een stuk land(v.D.no 366)en den 12 Juni d.v. geschiedt zulks weer,doch nu door Jan Snoeck B. en zijn vrouw,en LuitgenB. en Evertien diens vrouw(v.D.no 368).Jammer dat hierbij de naam van deze 2e vrouw van Jan Snoeck B. niet wordt genoemd.Ook vinden wij haar naam later niet vermeld,waarschijnlijk als gevolg van de omstandigheid,dat haar man zich allengs uit de zaken terugtrok.Mogelijk was zij Geertruyt Struuck,die in 1682 als"weduwe Benthem" de Scholtenweide in Havelte koopt.[1]

[1] Rijksarchief te Assen,Inventaris Particulieren,Rood no 306."Acte van verkoop door Jan Frericks en Grietien Jans e.l.aan Geertruyt Struuck weduwe Benthem van de Schultenweide over de Aha in de Leemgraven weide.22 Decr.1682". N.B.D acte is geschreven onder de acte van overdracht van diezelfde Scholten weide door Trientien Roelofs, wede Gerhard Struuck,schulte v.Havelte c.s.aan Jan Frericks c.u.dd.

Jan Snoeck Benthem had in 1651,'52 en'53 een felle twist met den Drost van Drente Rutger van den Boetselaar van Toutenburch over het gebruik van te kleine schepels op de markt te Steenwijk;die twist liep zoo hoog,dat de Drost in de Lotting den eisch stelde,dat Jan Snoeck wegens laster"het lijf zou verbeuren"(Lotting,1651-'53,blz. 143,159,259,261 en 321) Deze twist werd in 1654 bijgelegd.In denzelfden tijd had deze "Jan Snoeck Benthe nevens desselfs zoon Luitgen, Jan Pieters met sijn soon jonge Geert,de soons met hunne ouders in huis wonende",geschil met Johan Struuck,schulte van Havelte,"over halen van plaggen in Havelter marke van land hem (Struuck) toegescheiden" (Lotting 1653 blz.219).

Een paar malen treffen wij Jan Snoeck B. aan als keurnoot en als momber bij een overdracht en bij het maken van een uitersten wil;hij overleed nà 19 Mei 1661. Door aankoop van landerijen vermeerderde hij zijn grondbezit,doch in sterkere mate deed dit zijn zoon (zie blz. 74 en 77) Lucas Benthem, veelal Luitgen Snoeck B. genoemd naar zijn grootvader van moederszijde.Deze was een der grootste grondbezitters van den zuidwesthoek van Drente. Wij lezen van hem:" In Havelte woonde in 1672 Lucas Snoeck Benthem ,een rijke boer ,die vermaard is geworden,doordat hij op last van Ridderschap en Eigengeërfden de Bisschoppelijke (Munstersche) krijgsbenden geproviandeerd heeft".Aan deze mededeeling wordt toegevoegd:" Er wonen thans (in 1860) in Havelte nog afstammelingen van hem in de vrouwelijke linie".

In 1653 woonde Lucas Benthem nog bij zijn vader ; blijkens een koopacte van 2 Februari 1656 was hij toen getrouwd. In die acte (v.D.no 366) en in een zestal andere koopacten (blz. e.v.) heet zijn vrouw Evertien (Lubberts); in 't Register van Testamenten en Overdrachten van Steenwijk wordt zij (in eene acte van Zondag 3 Juni 1663) Geertien Lubberts genoemd:"Met Lucas Jansen Benten ,sullende treden tot de tweede echte"compareeren in die acte zijn vader Jan Snoeck Benthem en zijn zwager Gerryt Caspars (Heiden),man van Hillechien Lubberts " als mombers over Harmen en Albert Lucas Benthem wesekinderen van wijlen Geertien Lubberts bij Lucas Jansen voornoemd". Uit andere acten van 21 Januari 1663 en 18 Juli 1672 blijkt,dat zij eene dochter was van Lubbert Peters te Steenwijk,die aldaar het groot burgerrecht bezat.Zij leefde nog den 15 October 1661,want toen kocht Lucas Benthem,als"getrouwd met een groot-burgerdochter" "'t groot burgerscap" dier stad voor 50 goudguldens +).

+) Uit het Steenwijker"Burgerboek"blijkt,dat reeds lang te voren leden van den Havelter-Scholte-tak der Benthems het burgerrecht van Steenwijk verkregen of gekocht hadden,evenals zulks met leden van andere Drentsche families tusschen Steenwijk en Meppel 't geval was. Zulks vond zijne oorzaak in de oude en nauwe betrekkingen tusschen die streek en de stad.In den Bisschopstijd vóór 1528 was Steenwijk het centraal punt voor die Drentsche plaatsen;later bleef men er ter markt gaan en in tijden als in 1672 zocht men er veiligheid en hulp.-

De tweede vrouw van Lucas Snoeck Benthem wordt beurtelings Maria Foppen en Maria Fockinck genoemd, haar vader zal Foppe Fockinck geweest zijn en tot het aanzienlijke geslacht Fockinck hebben behoord, waarvan wij verscheidene leden in en bij Steenwijk en in Deventer kennen. Lucas en Maria woonden èn te Hesselte onder Havelte èn te Steenwijk. Op Zondag 19 Maart 1673 maakten zij te Steenwijk hun testament, waarbij hij ten opzichte van zijne beide voorkinderen Harmen en Albert in hun voordeel wijzigingen aanbracht in de bepalingen, welke te hunnen bate in de acte van 3 Juni 1663 waren vastgesteld, - en waarbij bepaald werd, dat Maria " by haere goederen so sy heeft ten houwelijk angebracht, so in Frieslandt als Overijssel, mandelich (d.i. gemeenschappelijk) met haer broeders en susterskint, so als het haer anbesturven is" zal blijven (blz. 56)

Den 27 December 1675 heeft Lucas B. als keurnoot zitting in het Schoutambt Steenwijk, later treffen wij hem nog eenige malen als zoodanig aan; voor 't laatst in 1688. Twee jaar later, den 14 October 1690, wordt hij door zijn aangetrouwden bloedverwant Lambert Wijnties in de Lotting aangeklaagd wegens het onder zich houden van aan Lamberts vrouw Annechien Alberts B. behoorende handschriften. Lucas B. leefde dus den 14 October 1690 nog. Hij stierf kort daarna, want den 7 November 1692 wordt gewag gemaakt van het geding tusschen de Weduwe Luichien Snoeck Bentec.s. met Graaf Schellaart over tienden (Lotting Reg. XXX, blz 34). Ruim een half jaar later rekende zij gedeeltelijk met hare stiefkinderen af blijkens de kantschriften op de bovenvermelde acte van 3 Juni 1663 in het Weseboeck te Steenwijk, volgens welke op 11 Juni 1693 Albert Lucas B. en op 16 Juni 1693 Harmen B. is gecompareerd en heeft gerechtelijk verklaard elk hunner" dat hij ten vollen van sijn Moeders gelt en also van neffenstaende uthwysinghe volle was voldaen en betaelt".

Maria Fockinck overleefde haar man ongeveer een halve eeuw. Den 13 November 1698 zond zij een verzoek in bij de Lotting om approbatie voor den verkoop van goederen van haar minderjarigen zoon Foppe B.; zij woonde toen weer te Hesselte onder Havelte. Den 4 October 1707 deponeert zij "Maria Foppen, Weduwe Lucas B., gesterkt door Dr. Dortman als momber, een codicellair testament bij 't gerichte te Steenwijk".

Dit testament heeft zij later gewijzigd, want volgens van Dedem (no 424) werd den 29 Augustus 1743 geopend "het olografisch testament van Maria Foppes, weduwe van Lucas Benthem, opgemaakt ten overstaan van het scholtengericht te Kuinre".

Zooals wij boven zagen, liet de eerste vrouw van Lucas Snoeck B. Evertien of Geertien Lubberts Peters 2 zoons na: Harmen en Albert; zijne 2e vrouw Maria Foppes Fockinck schonk hem ook 2 kinderen: een zoon Foppe en eene dochter Aeltien.

Lucas Snoeck B. had dus 4 kinderen, 3 zoons en 1

dochter. Deze laatste A e l t i e n L u c a s B. huwde omstreeks 1692 met H a r m e n D e d d e n te Steenwijkerwolt, zoon van J a n D e d d e n en M a r r e c h i e n H a r m s. Deze echt duurde zeer kort; den 23 December 1694 is zij reeds weduwe (blz. 58).-

—————:—————

De oudste van de 3 zoons van L u c a s S n o e c k B. H a r m e n L u c a s B e n t h e m bleef te Steenwijk wonen. In de halve eeuw van 1676 tot 1726 komt hij in de protocollen van consignaties, hypothecatiën, overdrachten, testamenten, enz. meer dan 130-maal voor als keurnoot, en ook nà 11 Februari 1696 meermalen als plaatsvervangend richter. Eene acte van 27 Mei 1713 vangt aan met: "Ick H a r m e n B e n t h e m verwalter-Scholtus van Steenwijk, Steenwijkerwolt en Scherwolde", en meerdere acten beginnen op soortgelijke wijze. Vele acten zijn door hem ambtshalve of op verzoek gezegeld met zijn "authentiek zegel", waarop een doorsneden wapenschild, hebbende boven drie lelies (½) en onder drie klaverbladeren (3). Ook komt hij vaak voor als momber en van 10 Februari 1719 tot 25 Juli 1729 treffen wy hem aan als Burgemeester van de stad Steenwijk.

Reeds vóór 11 Mei 1679 was hij gehuwd met G e e r t r u y t B l e s s i n g, die hem 5 kinderen schonk, 3 zoons en 2 dochters: T y m e n, J a n G e r r i t, J o a n n a, L u c a s en A n n a M a r i a.

Maandag 28 April 1721 maakten H a r m e n B. en G e e r t r u y t voor de vroedschap van Steenwijk hun testament, waarbij zij hunne vijf kinderen tot erfgenamen benoemden. Uit een tweede testament van H a r m e n B. alleen, van vrijdag 24 Februari 1730, blijkt, dat zijne vrouw en zijne beide dochters toen reeds overleden waren, daar hierin alleen de drie zoons T y m e n, J a n G e r r i t en L u c a s en de 3 kinderen van J o a n n a, die met D i r k S c h a d é (overl. vóór 16 October 1749) getrouwd was geweest, tot erfgenamen worden aangewezen. In dit testament bekomt T y m e n het ouderlijke huis aan de Markt, door den testator bewoond, met de schuur aan de Achterstraat en den daarachter gelegen hof, extra. Den volgenden dag herriep H a r m e n dit testament en verving hij het door een ander, waarin de 3 zoons en de kinderen van J o a n n a als staak gelijk op deelen, terwijl T y m e n ook nu het huis aan de Markt, enz. krijgt, doch daarvoor aan elk der drie andere staken f. 600,- moet uitkeren. In dezen laatsten uitersten wil drukt H a r m e n zijne zoons op het hart om "samen te blijven wonen en elkander te verdragen". Zeer kort daarop is hij gestorven; den 16 Januari 1731 verkochten de erfgenamen reeds een stuk bouwland, een deel van het gemeenschappelyk bezit (zie blz. 60)

In de acten, waarin H a r m e n B's naam wordt genoemd, geschiedt dit vaak met de Woorden: "de weledel gestrenge heer H a r m e n B e n t h e m".

—————:—————

H a r m e n s oudste zoon T y m e n B e n t h e m komt nà 21 Januari 1707 een tiental malen voor als keurnoot, terwijl ook enkele malen, zooals op 28 Mei 1710, eene acte door hem wordt "medegeteekend"

en bijgesegelt". Hij huwde op Zondag 23 Juli 1730 te Steenwijk met Dina Frederikse, j.d.van Zwolle. Deze en hare zuster Catharina Frederikse testeeren op Donderdag 8 Juli 1734 wederkeerig op elkander; uit dat testament blijkt, dat haar eigenlijke naam Dina Arnoldina Frederikse was. In eene acte van 17 October 1749 draagt zij als weduwe van Tymen B. een hof aan de Schoolstraat over aan Jonas Wijnkoper onder voorbehoud van levenslang vruchtgebruik. Toen was dus Tymen B. reeds overleden en liet hij geen kinderen na (blz. 60).-

Harmens tweede zoon Jan Gerrit Benthem huwde blijkens het Trouwboek van Steenwijk op Zondag 3 Mei 1716 met Pronica van de Velde j.d.van Steenwijk, die hem eene dochter Clasina B. (gedoopt op Woensdag 31 Januari 1720) schonk, welke zeer jong stierf. Uit den laatsten uitersten wil van zijn vader Harmen B. moet men besluiten, dat deze met zijne beide andere zonen, Tymen en Lucas, bij Jan Gerrit en Pronica inwoonde in het ouderlijke huis. Pronica ging haar schoonvader in den dood voor en toen nu ook deze laatste in het voorjaar van 1730 was gestorven, spatte het huisgezin uiteen: De oudste zoon Tymen trouwde den 23 Juli in het hem toebedeelde ouderlijke huis, dat door Jan Gerrit werd ontruimd, die blijkens het Trouwboek van Wapserveen aldaar op Zondag 24 September 1730 hertrouwde met Jantien Berents Groen, j.d.van Steenwijk, waarbij beide hunne attestatie van Steenwijk overlegden.

Jan Gerrit B. stierf voor 1756 zonder kinderen na te laten; zulks blijkt uit een acte van 30 December 1755, waarbij Jantje Groen als universeele erfgenaam van hem, krachtens testament van 9 October 1731, een huis te Steenwijk verkoopt (blz. 60).-

Harmens jongste zoon, Lucas Harms Benthem komt in de onderzochte registers en protocollen verder niet voor; hij bleef dus waarschijnlijk ongehuwd of vertrok naar elders.

—————:—————

De tweede zoon van Lucas Snoeck B., Albert Lucas Benthem, vestigde zich te Havelte, daar het grootste deel van 't ouderlijk grondbezit hem ten deel viel. Zijne vrouw, wier naam mij niet bekend is, schonk hem althans één zoon, Lucas Alberts Benthem, die in 1741 voorkomt als "Scholte en Schatbeurder (richter en ontvanger) van Havelte. In 1746 bewoonde hij met zijne huisvrouw Henrikien Jans de buitenplaats, in den volksmond het kasteel? Oversinge) en komt dientengevolge in charters en acten meermalen voor onder den naam van Lucas B. van Oversinge. Als ette van Havelte woonde hij de vergaderingen van den Etstoel geregeld bij. In 1761 wordt hij in eene acte nog de "ette Lucas Benthem" genoemd. Hij liet voor zoover wij weten geen zoon na.-

)Oversinge bij Havelte is thans eene buitenplaats van den Oud-Commissaris der Koningin in Drente, die er geregeld verblijf houdt.-

F o p p e   B e n t h e m,de jongste zoon van L u c a s   S n o-e c k   B e n t h e m bij zijne 2e vrouw M a r i a   F o p p e s   F o c k i n c k,woonde aanvankelijk bij zijne moeder te Havelte. Hij had aldaar vele landerijen en eene eendekooi.Voor 1711 huwde hij met H i l l e g i e n   L u y g i e n s   V i e r k a n t,die vóór 1737 stierf en hem geen kinderen naliet.Van 1711 tot 1760 zijn verscheidene obligaties voor den Scholte van Havelte en Vledder te Zijnen bate ingeschreven (zie o.a.blz. 69 en 70)

Den 13 November 1737 vermaakte hij bij testament zijne bezittingen aan Lucas Benthem,zoon van J a n   H a r m s D e d d e n en M a r g i e n   H e n r i k s;dat testament werd 16 jaar later,den 6 Februari 1754,geroyeerd en vernieuwd.In 1758 worden een paar obligaties ingeschreven ten bate van L u c a s   J a n s   B e n t h e m; dit kan de bovengenoemde aangenomen zoon van F o p p e   B. zijn, doch zou ook een zoon kunnen zijn van den op blz.36 genoemde J a n   B e n t h e m.-

H e t geslacht van J a n   S n o e c k   B e n t h e m,dat zich meer dan een eeuw lang in zulk een hoog aanzien te Havelte en te Steenwijk mocht verheugen,stierf in de mannelijke lijn uit.Dit sluit geheel aan bij de mededeeling op blz.38,dat er omstreeks 1860 te Havelte nog slechts nakomelingen in de vrouwelijke lijn van L u c a s   S n o u c k   B e n t h e m woonden.-

---

I.b. D E D I E V E R D E R - Z I J T A K .

In de doopboeken te Diever,die tot vóór 1675 terugloopen,komt geen enkele B e n t h e m voor,vóórdat den 3 Juni 1725 W o l t e r oudste zoon van H a r m e n W o l t e r s B e n t h e m geboekt werd.Deze laatste is vermoedelijk omstreeks 1698 geboren en werd spoedig wees,zoodat hij onder voogdij kwam van J a n K i e r s, schout van Steenwijk,die bij zijn dood geene verantwoording van zijne voogdijschap had gedaan,zoodat de Etstoel den 24 Juni 1727 eene commissie benoemde,die de rekeningen,enz.moest onderzoeken en de afrekening moest bewerkstelligen(blz.51)In verband hiermede in aanmerking nemende,dat F o p p e B. zoon van L u c a s S n o e c k B e n t h e m,in 1724 voogd werd van den minderjarigen kleinzoon van dien J a n K i e r s (blz.63),zoo ligt het besluit voor de hand,dat allerwaarschijnlijkst genoemde H a r m e n W o l t e r s B e n t h e m een(verre of naë) bloedverwant was van F o p p e B. Vermoedelijk was zijn vader W o l t e r B e n t h e m een zoon van H a r m e n B. en I d a J a n s en dus een kleinzoon van Albert B te Havelte,die in 1663 overleed (blz.33).Misschien zou een nader onderzoek kunnen leiden tot de kennis van den graad van bloedverwantschap van dezen W o l t e r B. met een der leden van den Havelter-Schulte-tak.Wij weten,dat zijn bovengenoemden zoon

1e Generatie.

I.H a r m e n W o l t e r s B e n t h e m omstreeks 1723 te Diever in 't huwelijk trad met

F e m m e c h i e n W i t h o l t,
(ged.te Diever 20 November 1707,)

dochter van P o u w e l (P a u l) E g b e r t s W i t h o l t , grondeigenaar en landbouwer te Diever,en M a r c h i e n G e e r t s H o f s of H o f m a n s,en zich bij haar te Diever metterwoon vestigde,waar hij vóór 1740 overleed.Uit hunne echt sproten 4 zoons: a.W o l t e r ,b. P a u l ,c.A l b e r t ,en d.J a n A l b e r t , die alle te Diever gedoopt zijn.

2e Generatie.

a.W o l t e r H a r m e n s B.,volgt onder II.

b.P a u l H a r m e n s B.(ged.5 October 1727,overl.in 1793), aldus genoemd naar zijn grootvader Witholt,was niet gehuwd.Hij was een vurig patriot en een der oprichters van het exercitie-genootschap der vrijwillige schutters te Diever,dat hem,toen hij den 60-jarigen leeftijd had bereikt,in October 1787,tot honorair lid der vereeniging benoemde.-

P a u l H a r m e n s B.was van 1787 tot aan zijn dood in 1793 hoofdmomber over de minderjarige kinderen van zijn' jongeren broeder J a n A l b e r t B.

c. A l b e r t H a r m e n s B e n t h e m (geb.7 Juli 1730, overl. 1 December 1783),werd bij testament van 22 December 1739 door zijn kinderloozen peetoom A l b e r t E g b e r t s W i t h o l t, Schatbeurder (ontvanger) van Diever,Wittelte en het Moer,die kort daarna (vóór 7 Maart 1740) stierf,zeer bevoordeeld;dit èn de om -

standigheid,dat te Diever geen mannelijk oir der Witholts overbleef,zullen zijne naamsverandering ten gevolge hebben gehad,daar hij zich later steeds A l b e r t H a r m e n s W i t h o l t noemde.

Na een succesvolle opleiding kwam hij in 1751 als organist en schoolmeester te Dongjum,dicht bij de academiestad Franeker gelegen,en richtte aldaar een kostschool op,waar de leerlingen voorbereid werden voor de studie aan de Franekersche academie;later bekleedde hij er tevens het ambt van fiskaal in de grietenij.In een der oude kerkelijke registers van dat dorp Dongjum,welk register thans bewaard wordt op de gemeentesecretarie van Franekeradeel,treft men de volgende mededeeling aan:"Den 21 November 1751 is des Heeren Avondmaal alhier gehouden en"aldaar na voorgaande ondersoek en belijdenisse der waerheit" tot lid van de Gemeente aangenomen A l b e r t H a r m e n s W i t h o l t,schooldienaar alhier."

Hij trad een jaar later in het huwelijk met

L u t g e r t j e W i n t e r s
(geb.te Wapserveen 27 Maart 1729),

dochter van J a n H e l p r i g W i n t e r s van Diever en H i l l e g i e n K o e r t s.In het Trouboec van Wapserveen wordt ten opzigte van dit huwelijk vermeld:

"2 Juli 1752.Haer eerste proclamatie gehad:
A l b e r t H a r m s W i t h o l t,organist en schoolmeester tot Donjum,
en ~~Lutgertje~~ L u t g e r t j e J a n s W i n t e r s,j.d.van Wasperveen.
(haar 2e)(haar 3e) getroud tot Donjum de 5e Augustus."

Uit hun echt sproten te Donjum 3 jonggestorven kinderen,en 2 dochters en één zoon A r e n d W i n t e r s W i t h o l t (geb.te Donjum 17 October 1757,overl.te Minnertsga 17 Augustus 1847,bijna 90 jaar oud),welke naar een kinderloozen erfoom A r e n t H e l p r i g W i n t e r s genoemd is.

Genoemde A l b e r t H a r m e n s B e n t h e m werd in hetzelfde jaar 1752 ingeschreven in het Album Studiosorum van de academie te Franeker als student met de woorden:

"A l b e r t u s H e r m a n u s W i t h o l t
"van Dieveren uit Drenthe"

Hij kreeg aldaar het diploma van"landmeter",dat thans nog in 't bezit van een zijner achterkleinzonen is.

Dergelijke verwisselingen van familienamen,zooals hier die van Benthem in dien van Witholt,kwamen in dien tijd (vóór 1811)meermalen voort uit Familie-overwegingen en;doordat meestal gemis van oir aan den kant van de familie der moeder,of bijzondere bevoorrechting van een erfoom de oorzaak waren van zulk eene naamsverandering,werd alsdan meestal de "van" van den vader in dien van de moeder veranderd.Een tweede voorbeeld van zulk een vansverandering treft men bij de familie Benthem aan in 1737 , toen F o p p e B.zijne goederen vermaakte aan "L u c a s B e n t h e m,

een zoon van Jan Harmens Dedden en Margien Hendriks"(zie blz.70)

Ook werd in dien tijd aan een zoon dikwijls een familienaam als voornaam gegeven,zooals boven met Arent Winters Witholt geschiedde.Meestal werd moeders familienaam aan den voornaam vebonden;soms had dit bij den doop plaats,soms later.Voorbeelden ervan heeft men in: Jan Snoeck B. ,Joan Struuck à B.,en meerdere in den Dwingeloschen-tak van het geslacht Benthem, zooals Benthem Reddingius ,Benthem Sypkens,Benthem de Grave,enz.en wel juist op tegengestelde wijze als in den Havelter-tak.

Na den dood van Albert Harmens B. vestigde zich de weduwe met de kinderen te Minnertsga.-

d.Jan Albert Benthem,
(ged.11 Juli 1734,overl. in 1787) herbergier en geneverstoker te Diever,huwde den 11 November 1764 met:

Geesje Arents Folckers,
(overl.vóór 1787) dochter van Arent Folckers(Keizer) en Grietje Hendriks Nijsingh.Uit hun echt sproten 5 dochters en 1 zoon,alle te Diever geboren: 1.Femmechien,2. Aeltien,3.Margien,4. Grietien,5. Jantien en 6. Harm.

1.Femmechien B.(ged.11 Februari 1765,overl.te Meppel 7 Juli 1828),aldus genoemd naar haar grootmoeder Benthem.Zij huwde omstreeks 1788 met Jan Joosten van Urk van Wamneperveen,die zich met haar te Meppel vestigde,waar hij den 26 Mei 1789 voor hun beiden het burgerrecht kocht.

2. Aeltien B.(ged.28 December 1766)huwde met Jan Lefferts te Havelte.

3.Margien B.(ged.30 Augustus 1772) huwde met Harmen Alberts te Havelte.

4.Grietien B. (ged.12 Februari 1776),aldus genoemd naar haar grootmoeder Folckerts.

5.Jantien B. (ged.17 December 1779)

en 6. Harm B. (ged.30 Juli 1786),aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem,bleef ongehuwd.

———————:———————

II.Wolter Harms Benthem,(ged.te Diever 3 Juni 1725),aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem,huwde omstreeks 1746 met

Geertien Ligtenberg,
dochter van Jan Ligtenberg te Diever,die hem 4 kinderen schonk:1.Femmechien B.(ged.

25 Februari 1748);2.J a n w o l t e r s B.volgt onder III.;3. G e e r t i e n B.(ged.8 Januari 1751) en 4.H a r m B.(ged. 1 Januari 1753.-

:

3e generatie.

III. J a n W o l t e r s B e n t h e m (ged.26 Mei 1749, overl.nà 1793),aldus genoemd naar zijn grootvader van moederszijde, huwde in of omstreeks 1773 met

M a r g i e n Z w i e r s,

dochter van H a r m e n Z w i e r s te Diever en G e e s j e . . . . . . ;uit hun echt sproten ook 4 kinderen,2 zoons en 2 dochters die ook alle te Diever zijn geboren: 1. W o l t e r J a n s B, volgt onder IV.;2.G e e s j e B.(ged.27 December 1779);3.H a r m J a n s B.(ged.23 Mei 1784) en 4.G e e r t j e B.(ged.1 Juli 1787).-

:

4e generatie.

IV. W o l t e r J a n s B e n t h e m (ged.11 Februari 1776) genoemd naar zijn grootvader Benthem,huwde in of omstreeks 1809 met

J a n t i e n E g b e r t s,

die hem 5 kinderen,2 dochters en 3 zoons schonk,allen te Diever geboren:1.K l a a s j e B.(geb. .. Januari 1812);2. J a n W o l t e r s B. volgt onder Va.;3.H i l b e r t B.(geb. 7 September 1820);4. E g b e r t W o l t e r s B. volgt onder V,b.; en 5. A n n i g j e B.(geb.24 Mei 1825).-

:

5e generatie.

V,a. J a n W o l t e r s B.(geb.19 September 1814),eveneens genoemd naar zijn grootvader Benthem,woonde bij Zorgvlied in Wateren bij Diever,waar we in 't begin dezer eeuw ook zijn zoons A l b e r t B. en W o l t e r B. aantreffen.

V,b. E g b e r t W o l t e r s B.(geb.13 Augustus 1817),zoo genoemd naar zijn grootvader van moederszijde,wiens zoon J a n n e s B.(geb.25 November 1848)thans nog te Diever woont.

T e r u g b l i k

De Havelter tak van het geslacht Benthem,die vier eeuwen lang tot de vermogenste en invloedrijkste families van den Z.W.hoek van het Landschap Drente behoorde,bestond,evenals de meeste dezer,uit grondeigenaars,grootendeels van den ouden familiegrond,die krachtens oud-Drentsch erfrecht in de familie van den man bleef,terwijl de gehuwde dochters"uitgeboeld"werden.Door vererving en uitbreiding van het aantal gerechtigden moest die grond allengskens worden versnipperd,en,voor zoover de jongens niet in den handel of in 't leger gingen of studeerden,moesten zij derhalve tot den kleinen boerenstand afzakken.Wel is waar kochten enkele vertegenwoordigers veel grond aan,zooals J a n S n o e c k B. en L u c a s S n o e c k B.,doch het uitsterven in de mannelijke lijn van hun geslacht werkte juist mede om het geheele aanzien van 't geslacht Benthem in die streken te doen dalen.

Daarbij kwam,dat Drente eeuwen lang door oorlogen of binnenlandsche twisten werd geteisterd.Om niet van vroegere te gewagen, merk ik hier alleen op,dat de Z.W.hoek lag tusschen Coevorden en Steenwijk,de twee versterkte plaatsen,die nà 1581 zoo vaak als uitvalspoorten of toevluchtsoorden van vriend en vijand dienden.

Voorts is Drente een arm land en vormde bovendien dat deel van het Landschap de westelijke waterafvloeiing van den Drentschem Hondsrug,waardoor bij de onvoldoende waterkeering in natte zomers de oogsten veelal mislukten.Daarbij moordden de veeziekten nu en dan den veestal geheel of bijna geheel uit.

Bovendien miste men de zee en daardoor de voordeelen van den zeehandel,terwijl de onvoldoende handelswegen te land of te water in die streken geen gelegenheid gaven om zich na noodlottige tijden spoedig te herstellen.

Eerst nadat de veenderijen in Smilde,Hoogeveen,enz.in de vorige eeuw tot volle ontwikkeling kwamen,werd er weer"vermogen"gemaakt en en kwamen er weer rijke geslachten in deze streken.Die betere tijden kwamen echter voor de Benthems van Havelte en Diever te laat,en hoewel er thans onder deze weer zeer welgestelde leden voorkomen,leeft thans het grootste deel er van vreedzaam en vergeten in dezen zuidwestelijken uithoek der provincie.-

---

B I J L A G E 1

A a n t e e k e n i n g e n

u i t

1. De Lottingsprotocollen in 't Rijksarchief te Assen

4 April 1644. Buren van Havelte c^a A l b e r t B e n t h e m over het kappen van boomen . . . . Reg. XI bl. 398

30 October 1644. A l b e r t T e m i n c k te Havelte c^a. A l b e r t B e n t h e m over betaling van 71 car. gl. 9 st. Reg. XI bl. 414, 416, 442

24 October 1650. C l a e s B o r c h e r s c^a A l b e r t B e n t h e m over 17 gl. 17 st. . . . . . . Reg. XIV. bl. 383

27 Maart 1655. M a r i a t e n B r o e k wed^e A r e n t C l a e s e n te Steenwijk c^a A l b e r t B e n t h e m te Havelte over 105 gl. 5 st. boekschuld . . . . . Reg. XV bl. 450

—————:—————

27 Juni 1659. A l b e r t B e n t h e m te Havelte en L a m b e r t T a l e n te Uffelte over betaling van schuld. 22 Mei 1660, 23 October 1662 . . . . Reg. XVII bl. 166, 190, 274, XVIII bl. 242.

23 October 1662. L a m b e r t T h a l e n te Uffelte c^a H a r m e n Benthem voor J a n C l a e s e n T h i j n en J e n t j e n Wed^e. G e e r t C l a e s T h i j n, over rente van 300 car. gl.
N.B. De eischer beroept zich op een sententie d.d. 22 Mei 1660 tusschen hem en A l b e r t B e n t h e m gemaakt . . Reg. XVIII bl180

21 Mei 1663. Tusschen Harmen Alberts Benthem en L a m b e r t T h a l e n te Uffelte over onwettige citatie op het Lotting Reg. XIX bl. 180

17 Juni 1684. H e r m e n B e n t h e m c^a L a m b e r t T h o o l e n te Uffelte over 300 car. gl. met de rente. 16 Juni 1685, 17 November 1685, 6 Juni 1688. . . . . Reg. XXVI bl. 244, XXVII bl. 78, 117.
N.B. H e r m e n A l b e r t s B e n t h e m verklaart (17 November 1685) o.a. (XXVIII bl. 194-195) dat zijn vader A l b e r t B. op sijn doodbedde hadde verklaard, dat "dese schuld en actie tegens L a m b e r t T h a e l e n rechtvaerdich waer, belastende (hem) deselve te vervolgen".

—————:—————

18 October 1670. J a n H o g e n c a m p, cessionaris van zijn oom O t t e J a n s e n c^a H a r m e n B e n t h e m "dolerende den imp^t. dat den verweerders vader A l b e r t B e n t h e m en des eyschers oom den 3 Juli 1649 twee dagmaten hooiland hebben verruild voor een obligatie van 600 gl. . . . . Reg. XXI bl. 466

—————:—————

30 October 1688. Den Drost c^a. L u i c h i e n S n o e c k B.

en H a r m e n B e n t h e m over het schutten van paarden
Reg.XXVIII bl.290

:

3 Juni 1689.W e r n e r J a c o b s te Ruinerwold c^a^ H a r - m e n B e n t h e m te Havelte over 60 gl.schuld als rest van 150 ggl. . . . . Reg.XXIX bl.16.

:

4 Juni 1695.L a m b e r t W i j n t i e s nomine Uxoris A n - n e g i e n A l b e r t s H u l l e n c^a^.H e r m e n B e n t - h e m over eene obligatie d.d.20 Juli 1683 groot 500 gl.+ 300 gl. rente.12 November 1695,16 November 1696 . Reg.XXXI,bl.16,63,251, XXXII,bl.166,205.

:

4 November 1646. J a n C o o p s te Havelte c^a^. P i e t e r B e n t h e m over wegvoeren van hooi uit de Hesseler maden .
Reg XII bl.380

:

18 Juni 1641.J a n (v) B e n t h e m luitenant c^a^.A l b e r t T e m i n c k over 100 dal. . . . . Reg XI bl.190

10 November 1652.Luitenant J a n (v) B e n t h e m c^a^.J a n H e n d r i x V e d d e r te Havelte over betaling van 36 daler 10 st. Reg.XV,bl.87

:

18 October 1670. E g b e r t u s (v) B e n t h e m c^a^ H i n- d r i c k B a r t o l s in cas van panding . . . .Reg.XXI bl.414.

:

10 November 1652.Proces over een deductie van J a n S n o e c k B e n t h e m te Hesselte en cons.contra den drost R u t g e r v a n d e n B o e t z e l a a r over ongelijk hen door den drost aangedaan.25 Augustus 1653 . . . . . . Reg.XV.bl.136-159,259-321.

:

10 November 1652.Secretaris J o h a n S t r u u c k c^a^ J a n S n o e c k B e n t h e m,"nevens desselfs soon L u i t j e n", J a n P i e t e r s met zijn zoon G e e r t over scheiding van plaggeveld in Haveltermarke. 25 Augustus 1653.,Reg.XV bl.120,309

:

20 November 1677.J o s y n a P i e t e r s wed^e^. J a n B a p- t i s t e B e n t h e m verzoekende betaling door de huisvrouw van J a n J a c o b W i s m a n. . . . . Reg.XXIII bl.141
(die huisvrouw was Dorothea(v)Benthem)

6 Juni 1682.Geëxamineerd de (boedel)beschrijvinge van J a n B a p t i s t a (v) B e n t e.. . . . . Reg.XXV.bl.107

:

18 October 1670.B a r t o l t , D e r k en K i e r J a n s e n gebroeders,c^a^.J a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n ,oud-

schulte van Havelte, L u c a s B e n t h e m en H i n d r i c k R o l o f f s, over 't dempen van een sloot . . Reg. XXI bl. 444

:

8 December 1674. L u c a s B e n t h e m ca J a n S t e v e n s, in cas van panding . . . . Reg. XXII bl. 150

:

17 November 1685. J a n J a n s s e n s H o g e n c a m p ca L u i c h i e n S n o e c k B e n t h e m over 't graven van "aerden soden" uit "claegers lant" en dempen van een sloot daarmede. Reg. XXVII bl. 147

id. J a n J a n s s e n s T i m m e r m a n ca. id. wegens hooi mennen over klagers ossenweide . . . . . . id. bl. 148

:

14 October 1690. L a m b e r t W i j n t i e s als man en voogd van zijn vrouw A n n e c h i e n A l b e r t s ca L u i c h i e n S n o e c k B e n t h e m over afgifte van twee handdie bij beklaagde berusten. . . . . Reg. XXIX. bl. 261, 281.

:

13 November 1693. Request van M a r i a F o p p e n wede. van L u c a s S n o e c k B e n t h e m, te Hesselte om approbatie voor den verkoop van goederen van haar minderjarigen zoon F o p p e . . . . Reg. XXX bl. 76.

:

4 November 1692. De wede. wijlen L u i c h i e n S n o e c k B e n t h e m, de erfgenamen van A n d r i e s S a n t i n g e en J a n C o o p s N i j e n t a p contra den Graaf van S c h e l l a r t wegens recht van tienden over groenlanden in Haveltermarke, 13 November 1693, 4 Juni 1694, enz. Reg. XXX. bl. 34, 152, 217, XXXI bl. 48, 63, XXXII bl. 95.

:

20 juni 1730. G e e r t G e e r t s, kleermaker te Hesselte ca F o p p e B e n t h e m over een huis, hof en bouwland gelegen te Hesselen, door F o p p e B e n t h e m aangekocht van wijlen R o e l o f W o l t h e r s en de wede. van J a n W o l t h e r s . Reg. XLIII. bl. 223

:

24 Juni 1727. Rapport van Q. B e e l t s n i j d e r als curator bonorum gecommiteerd tot opneming der rekening van wijlen J a n K i e r s, over diens gewezen pupille H a r m e n W o l t e r s B e n t h e m (zie beneden) . . . . Reg. XLIII. bl. 14

:

29 November 1729. W e l m e r L u i t i e n s van Nijeveen ca Ritmeester J a n S t r u u c k (v) B e n t h e m over betaling van 438 gl. voor geleverde paarden. Reg. XLIII bl. 186, 191.

25 November 1732. Mombaren der kinderen van J . B o u w s c h o l t e ca. Ritmeester J a n (v) Benthem en den oud-ette J a n L u b b e r s E p p i n g e over een apostille . . Reg. XLIV. bl. 93.

29 November 1729.Johan Struuck (v) Benthem namens uxoris Alida Margareta de Carpenter, mede-erfgenaam van wijlen oud-majoor Frans Willem de Carpenter,over testament van zijn vrouws-broeder Frans Willem de Garpenter en Barbara Dorothye a de Kalckruit Reg.XLIV.bl.94

20 Juni 1733.De eigenaren van het erve Olthuis in de marke van Havelte te Westerhesselte c^{a}.de heer oud-ritmeester Jan Struuk (v) Benthem,nevens Hilleghien Hindriks wed^{e}.van wijlen Jan Roelofs Eppinge over 't bezit van een veen in voorz.erve,Schrelsveen genaamd. Reg.XLIV bl.109,111.

---:---

30 Juni 1711.Mr. Arnoldus Benthem van Hoogeveen c^{a}. Roelof Arents Bakker,over betimmering van 6 duim grond langs de schuur van eischer. . . . Reg.XXXVIII.bl.380

---:---

22 Juni 1727.(Uittreksel uit het Lottingsprotocol (inv.Etstoel no 14)dl.XLIII fol. 14,zie boven) Gehoort het rapport van de heer Q. Beeltsnijder voormaals door desen tafel als geautoriseerde curator bonorum gecommiteert om de rekeninge op te nemen tusschen de overledene schults Jan Kiers en desselfs geweesen pupille Harmen Wolthers Benthem in de welcke nogh enighe duisterheden souden resideren eer het slot daarvan na reghte soude konnen worden opgemaakt.
"Wijsen de heren Drost en 24 Etten en committeren de etten Hindrik Altinghe van Orvelde uit Beiler Dinghspil,de heer Gedeputeerde W. Kymmell uit Dieverder Dinghspil en de landschrijver Hendrik Jan Ellents,om dese rekeninge ter gelegener tijdt nader te examineren en over de Quaestieuse of donckere posten cum plena te decideren".

---:---

1701.De inboedel van colonel Graaf van Schellandt,colonel en commandant van Steenwijk,schuldigch aan Benthem te Steenwijk f.94.12.0. . . . . 1701,1702.bl.79

---:---

November 1652.Tusschen de Luytenant Jan (v) Benthem eischer en Jan Henrix Vedder te Havelte verweerder over een stuk land gekocht in 1651 . . . . . . Lottingsboek,bl.86

---:---

15 November 1653.Vrouwe Maria ten Broecke,wed^{e}. van wijlen Arent Claeses (Ketel)tot Steenwijk en Albert Benthem tot Havelte wegens verkocht.
105gl.5 st.boekschuld. .Id.bl.454

---:---

15 November 1653.Johan Struuck,secretaris van de Landschap Drenthe,ter eenre,clagende over Jan Snoeck B. nevens desselfs soon Luitjen, Jan Pietersz,met sijn soon jonge Geert ter andere zijdt,over halen van plaggen in Haveltermarke van land hem toegescheiden. Id.bl.120

Vervolg dier zaak (bl.201).De Zoons"met hunne ouders in huis wonende",veroordeeld tot 2 x 25 goltguldens boete plus de kosten (bl.219).J a n S n o e c k B e n t h e m en J a n P i e t e r s met cons.doen beroep op de buren van Havelte wegens 't geschil met S t r u u c k,worden afgewezen Lottingboek bl.309

:

1651.Klacht van J a n S n o e c k B e n t h e e.a. tegen den drost R u t g e r v a n d e n B o e t z e l a a r v a n T o u-t e n b u r c h (bl.143).J a n S n o e c k B e n t h e m eischt boete wegens te kleine schepels(bl.159);dientengevolge eischt de drost tegen hem wegens laster"het lijf te verbeuren"(bl.259 en 261); wordt in 1654 bijgelegd. . . . . Id.bl.321.

:

1653. G e e r t , J a n en E g b e r t J a n s ,gebroeders, contra J a n P i e t e r s te Hesselte (hun vader) Id.bl.497

2. Inventaris Particulieren (Rijksarchief te Assen)

23 Juni 1601. Acte van overdracht "A r i a e n T o n n y s (T o e n i s s e n) en A l b e r t j e e.l., W o l t e r B e n t h e m en B e r e n d j e e.l. mede namens hunne vrouwen-moeder T o n n y s, en hun vrouwen-broeder H e n r i c k, aan den schulte J o h a n N i j s i n g h en W e m e l e e.l. en haar broeder T y m a n J a n t s e n van een hof, huisstede mit den gehelen grunt, soe varne die nae den brinck opgaet, genaemt Rosinge hof, in den dorpe en de marcke van Westerborck (oostelijk van Beilen), een vol vierendeel in de marcke Borck" en nog 2 akker bouwland op Borckeres, de Hofacker en de Reckacker. . . . . . . Blauw no 31

---:---

17 Januari 1645. Acte van overdracht door A l b e r t T e m i n c k aan M a r t e n T h a l e n en L u m m e B e n n i n c k s e.l. van de gerechte helfte van een huis te Havelte daar A l b e r t B e n t h e m de andere helft van behoort.
Blauw no 214

---:---

c. 1685. Afschrift der acte van verkoop d.d. 26 Mei 1681 door H a r m e n G e e r s en A a l t e n W a r n e r s e.l. aan L u i g i e n B e n t h e m en M a r i a F o c k i n k e.l. te Hesselte van de Braecke en de Haesacker. Keurnoten waren B a r t e l t W i n t e r s en J a n H o g e n c a m p . . Rood no 305

---:---

24 Februari 1715. Overdracht door F o p p e B e n t h e m met H i l l e g i e n L u i g i e n s e.l. aan B o r c h a r d E y s e n en H e n d e r i c k i e n E l e v e l t e.l. en E g b e r t E y s e n met A n n e g i e n N y e n t a p e.l. van een paardenweide in Hesselter en Havelter marcke . . . . Rood no 287.
Keurnoten waren J a n S t r u u c k a B e n t h e j m en J a n M e y r i n c k.

---:---

8 Januari 1728. Acte van overdracht door T r i j n t i e n t e r M a a n, wed^e. van de pastoor R . A . B e n t h e m, en H e s t e r t e r M a e n, wed^e. J a n J o r n a, voor "haar en haar kinderen" aan B o r c h a r t en E g b e r t E y s e n van een akker bouwland op Hesselder esch, de Zwolakker genaamd. Keurnoten waren F o p p e B e n t h e m en J a n T u y n . . Blauw no 222.
Als boven van 6 schepel land, gedateerd "Steenwijk den 11 February 1728 . . . . Rood no 298

---:---

27 Maert 1775. Verklaring van den schulte van Havelte dat C o o p B o r g e r s en J a n E y s e n te Havelte op 28 December 1762 van de erfgenamen van Foppe Benthem en Hillechien Luiggis Vierkant e.l. eene paardeweide te Havelte kochten en de koopsom in Mei 1763/64 voldaan hebben. Rood no 301.

3. Kerspele en Marken (Rijksarchief te Assen)

G e t u i g e n - v e r h o o r . 1698.

" De schulte van Havelte onder sijn ambtseed beneffens de vrouw schultinne en R o e l o f W o l t e r s moeten verclaeren haer wel bewust te sijn dat H a r m e n B e n t h e m saliger voormaels mede tot compromissaris is geëligeert tusschen die van Uffelte en Witholte."
(in margine) "R o e l o f W o l t e r s affimeert,
de Scholtinne affirmeert."

"En off niet uit de mond van H a r m e n B e n t h e hebben hooren seggen, dat die van Witholte off eene uit deselve hem H a r m e n B e n t h e gelt hebben gepraesenteert, soe hij op haer syde wilde seyn."
(i.m.) "R o e l o f W o l t e r s affirmeert,
de scholtinne affirmeert."

"Hoe veel sulcks wel soude geweest sijn, alhier te melden."
"R o e l o f W o l t e r s segt van vyf en twintich Carl.gl.
Scholtinne seght vyf en twitich Carl guldens."

(fol.360)

4.Protocol van testamenten,overdrachten,momberstellingen,consignatiën,rekeningen,enz. te Steenwijk.

De eerste opgaven in verband met deze:(Wolters Wolters B.?)

1519. Rolof Wolters heff breven van den ghenedigen heren van Benthem (Ordelen,Mr.Joosting,bl.13)

1544. Egbert Jan Wolters in Dever (Diever) dynxspull . . . .(Id.bl.143)

1599. Hermen Wolters (Id.bl.406) (Ook Harmen Wolters, 19 Mei 1651)

---:---

9 Juni 1642 heeft Jan Wolters en Jan Berens en Albert Wolters als mombaeren over syne kinderen Hermen en Jan Jacops bij sal. Anneken Berends geproceert,ten overstaan van de wesevaders bewesen. voor haer moederlijke goet elck 25 goudglds.

---:---

10 Mei 1681 verkoopt Johan Wolters een huis en een stuk land aan Michiel Heyden en zijne huisvrouw en erfgemamen.

---:---

13 December 1666. Jan Cleys de Olde en Jan Cleys de Jonge verkoopen aan Jacob Henricks en Jan Henricks de gerichtshelft van Camer-veen en Jan Kleys-gedeelte in Bruinsveen op Callencote.

Id. Compareert Jan Cleys de Jonge en Geese Jacobs hebben huis verkocht aan Jan Arends Bolding en Jacobje Jans.

Id. Compareert daarbij de Edel Gestrenge Harmen Benthem en heeft zich ingelaten als borge voor alle gespraecke of evictie van de voors.vercopen onder verband van sijn persoon en goederen.

---:---

19 Februari 1679.Compareert Harmen Benthem van Havelte als momber en administrator over de goederen van de wesekinderen van sal. Henrick Jans Kleys en Trijntien Meeuwes echteluiden,verkoopt aan Jan Hendrix Boldingh op 't Wolt een stuk lands te Callencote wegens obligatie van 1 Mei 1662.

---:---

3 Februari 1696.Aan Harmen Benthem wegens verteringe over de gerichtelijke opneming van de rekeningen op dato lg. 7.0.0. (bl.165)

---:---

30 Juni 1696. "Compareerde in desen Ed.Gerichte Ida Jans weduwe van Harmen Benthem in desen gesterkt met Roelof Wolters ende Berent Jans als volmachtige van Wolter Bastiaens (te Beilen;den man van Annegien Benthem)in dato 19 Mei 1699 afgegeven voor desen Ed.Gerichte,en op den 24 Juni 1698 voor mij en Coernoten als waren Arie Wychers en Jurrien Wychers. Geert Jans Better caverende voor sijne huysvrouw,welcke bekenden om een somma van penningen waer voor sy goede voldoet en betalinge waren dankende,vercoft te hebben aan Claessen Jans Tinge en Hillegien Bouwens ende desselfs erffgenamen seeckere stuck groenlant,liggend tusschen AA,groot omtrent vier dagmaden,alwaer Jan Peters cum socio ten Oosten".-

---:---

3 Juni 1663.Burgemeesters Arent ten Broecke en Dr.Joan ten Holte.

"Syn gecompareert Lucas Jansen Benten sullende treden tot de tweede echte,ter eenre,en Jan Snoeck Benthem en Gerryt Caspars (Heiden) als mombaren van Harmen en Albert Lucas Benthem,wesekinderen van wijlen Geertien Lubberts by Lucas Jansen voorn^d. in echte getogen,ter andere sijdete kennen gevende dat sy ten overstaen der wesevaderen waren geaccordeert dat Lucas Jansen Benthem syne voors. twee kinderen de cost,cledinge en leeringe behoorlyk sal opbrengen totdat sy haer cost sullen connen gewinnen of anders tot hare jaren gecomen sullen syn en alsdan over haer moederlycke goed uytkeeren een som van ses dusent drie hondert car.glds.ende dannoch haer moeders clederen en silverwerck te weten:Een swarte lakens rock een blaue lakens rock een swart grof greinen rock een couleurde kamelotten rock,een damasten schort een swarte schort,een grof greinen bouwen,een grof greinen manteltje,een syden lyfken met fluwelen mouwen,een rode borstrock,een swarte bostrock,ses en dertich hembden,een silver gordel met twee silvere drachten.

Ende is tselve op versoeck van partijen nae examinatie van saeken by den gerichte geratificeert en geapprobeert."

(In margine)

"Den 11 Juni 1693.Is gecompareert Albert Lucas Benthem en heeft gerichtelijk verclaert dat hij ten vollen van syn moeders gelt en also van neffenstaende utwysinghe ten volle is voldaen en betaelt."

"Den 16 Juni 1693.Is gecompareert Harmen Benthem heeft gerichtelijk bekent dat hy van syn moeders gelt hem in dese acte van uytwijsinghe van den 3 Juni 1663 toekomende was voldaen en betaelt."

---:---

"Den 9 Martii 1673.Burgem^s.Tollinck en Otterbeeck.

"Van gerechtswegen geëischt en gegaen ten huise van Lucas Snoeck Benthem en Maria Foppen echteluiden, beyde by goede verstand doch Lucas Snoeck cranck zijnde Marie geadsisteert met Henrick Schuirman en

hebben verclaert van haere goederen by uiterste wille te willen disponeeren.Sulx doende by desen,institueerende testatoren tot haere universele erfgenamen haere respective kinderen,so die kinderen die sy by elcanderen hebben geprocreert als haere voorkinderen,willende testator dat syne voorkimderen in plaetse van het moederlicke goet derselve tot ses dusent 300 car.glds ten wesenboecke bewesen,sullen erven en genieten seecker erve lants in schultambt van Havelte tot Nesinge Evert Jans Flunckerts erve genaemt.blijvende testatrix M a r i e by haere goederen so sy heeft ten houwelijcke angebracht so in Frieslandt als Overijssel , mandelich met haer broeders en susters kint so als het haer anbesturven is,sonder dat het eene voorkintsgoederen eenige pretensie sal hebben of holden.sullende de kinderen die sy tegenwoordich te samen hebben geprocreert en de voorkinderen van den testator de lopende schulden hebben te dragen,sonder dat deselve de testatrice sullen raecken,legaterende voorts an den armen,alhier ieder vijftich glgl.nae ieders overlijden te betalen alle 't welcke sy testatoren verclaerden haere vrije onbedwongene uiterste wille te wesen,wållende deselve naer hun overlyden in alle poincten naergecomen sal worden".-

—————:—————

17 Januari 1667.J a n n i s J a n n i s en G e r r i t J a r g e s momberen van de nagelaten wesekinderen van J a n T i n g e vercopen aan L u c a s J a n s e n B e n t h e m secker acker lants genaemt Jan Bartels acker in Ysveen(Eesveen).

—————:—————

21 Juni 1673.Captein W o l t e r C a r p e n t e r en Vrou M a g r e t a v a n W e s t e r b e e k hebt verkocht aan E g - b e r t A r e n s C a l c k m a n en L u c a s S n o e c k B e n t h e m een hof buiten de Westerpoorte,genaemt Princehof, aan Egg b e r t de westerhelft en L u c a s de oosterhelft.-

—————:—————

22 Mei 1676.L u c a s S n o e c k B e n t h e m en M a r i a F o p p e n s vercopen een huis aan de Merckt aan M a r t e J a n s e n.

—————:—————

10 Februari 1679.Compareeren in den gerichte L u c a s B e n t h e m en A r e n t A l b e r s als gerichtelijke mombers over G r i e t j e en C l a e s H e n d r i k s ter eenre M e y n e L u b b e r s en L u b b e r t M e y n e r s nomen uxorum ter andere syden en hebt de nagelatene goederen van sal. H e n r i c k C l a e s e n in de Groene Stege by egale en blinde lotinge gescheiden (bl.131)

—————:—————

9 Januari 1682.C l a a s B r o w n i n g en L u c a s B e n t h e m, als procuratie hebben de van 3 December 1681 als momberen en stiefvader over 't wesekint van Claes Geerts,verkopen met J a n L u i t j e n en S w a e n t j e H e n d r i x een stuk lant in Steenwijkerwolt.approbatie van den landdrost van Vollenhove.-

—————:—————

11 Mei 1679."Compareerde Peter Lubbers en Marrichien Alberts echteluiden,Lucas Benthem, Michiel Heyden en Hillichien Hendrix e.l.mede procurator van Harm Clock en Hilleken Heyden, Harmen Benthem en Geertruyt Blessinghe.l. item Margarita Heyden gesterkt door burgem^{r}. ten Broecke.hebben verkocht aan Jan Kiers en sijn huysvrouw als erfgenamen van Wycheer en Roelof Alberts mandelige goederen in Callencote o.a.het huis waar Kiers op woont."

———:———

23 December 1694." Marrechien Harms weduwe van Jan Dedden op Steenwijkerwolt,gesterkt door de E. Gerbrandus Boncke als gecoren momber,testeert ten huyse van Coop Dedden.Erfgenamen zijn:haar soon Coop Harmens Dedden en het kind of de kinderen van haer overleden soon Harmen Jans Dedden bij Aeltien Lucas Benthem,als de kinderen van Harmen kinderloos sterven dan op Coop of diens kinderen terug.komt dese self of syne kinderen kinderloos te overlijden dan erft haer suster Claesien Harms.Aengesien ik testatrice geen zegel hebbe,dat van den momber gebruikt" Merk er onder:"gebogen omdat devrouw hare rechterhant niet roeren kan".De opening van dit"besloten testament"had plaats den 11 Februari 1695 "ter presentie van Coop Dedden en desselfs huisvrouw,en Aeltien Lucas Benthem geadsisteert door procureur Clijenburgh.-

———:———

4 October 1707.Compareert Maria Foppen wed^{e}.van Lucas Benthem gesterkt door Dr. Dortmann als momber.deponeert testament coddicilair.

———:———

28 Mei 1705.Albertien Kleys wed^{e}. Jan Kleys gesterkt door Harmen Benthem verklaart schuldig te zijn enz.,aan Albertien Kiers,wed^{e}. van Loon (moeder van Herman van Loon) broeder van vorigen scholte Jan Kiers van Loon.-

2 November 1693."Ick Jan Kiers Van Loon,wegen syn majesteit van Groot-Britannien Erfstadhouder deser Provincie schout van Steenwijck,Steenwijkerwolt,Schewolde &c.,certificeer", enz.(aangesteld als zoodanig 18 April 1692).

27 Mei 1706 Tot teeken der waarheid hebbe ik Scholtus desen geteekend en met mijn uithangend zegel bekragtigd gelijk mede comparant desen heeft onderteekend.als oock op syn versoek d'E.Harmen Benthem geteekend en gesegeld heeft." (Evenzoo 6 December 1706).

N.B.Het hier en meermalen op acten voorkomende"authentieke zegel"van Harmen Benthem" bevatte 3 lelies (de middelste boven) en 3 klavers met een beladen balk er tusschen.-

———:———

9 Juni 1706. Harmen Benthem plaatsvervangend richter en Evert Benthem keurnoot;toen compareerde Geesje Pieters de Boer,gesterkt door haar gecoren momber Johan Benthem.10 Mei 1706.Evert Benthem gekoren momber van juffrouw Aleyda Kalckman.18 April 1710 wordt medegeteekend en bijgezegeld door Jan Benthem;28 Mey 1710 evenzoo door Tymen Benthem ;14 April 1711 door Jan Benthem ;30 Juni 1710 en meermalen eindigt een acte met"het segel van Harmen Benthem hier onder gehangen." 19 Mei 1717 wordt bijgezegeld door Harmen Benthem en zijn keurnooten: burgemeesters D.A.ten Broecke, M.Dr.en Hendrik Jan Benthem M.Dr.(bl.94).-

29 Mei 1713."Ick Harmen Benthem verwalter scholtus van Steenwijk,Steenwijkerwold en Scherwolde";na 11 Februari 1696 beginnen verscheidene acten aldus.Soms,zooals 22 December 1713 met:"Ick Hermen Benthem wegens hooger Overigheyt Verwalter Scholtus van Steenwijk". Toen (22 December 1713) waren keurnooten Tymen Benthem en Jan Benthem.

———————:———————

15 November 1718.Hoog Wel Geboren en Manhafte Heer Arent Alexander Halartt Colonel van een regiment Schotten ten dienste van de Vereenigde Nederlanden,voor sich selve en de rato caverende voor d'Heer Johan Lemker j.u.d.,ontfanger generaal des Quartiers van Vollenhove,verkcopen twee mudde bouwlandt aan den Heer Harmen Benthem,syn huysvrouw en erffgenamen.

———————:———————

"27 Januari 1711.Burgem^rs. Otterbeeck en H.van Loon.Is het gerichte geëischt en van gerichtswegen gegaen te huyse van Harmen Benthem alwaer gecompareert en verschenen syn Michiel Heyden en Hillegien Hendricks Poll echteluiden,en terwijl voorsz. Michiel Heyden sigh in desen de momborsschap over syn gemelte huysvrouw Hillegien Hendricks Poll onttrok,is deselve oversulx geadsisteert met de Ed. Hermen Benthem haeren versoghte en by de gerichte ingewillighte momboir.ende wel eenighsins swackelyck." Zij testeert erfgenamen haer twee dochters by Heyden Aeltien en Jans en voordochter Geertruyt uit haar eerste echt met Peter Jargo. Hij op syne beide dochters.-

———————:———————

24/2 1730

28 April 1721.Testeert Harmen Benthem swak en siek van lichaam.op syne drie zonen Tymen Benthem, Jan Gerrit Benthem en Lucas Benthem en de kinderen van syn overleden dochter Joanna. Tymen zal het huis aan de markt en de schuur aan de Achterstraat met de hoff daerachter door hem selfs bewoont.Den volgenden dag werd dit testament herroepen en in een nieuw testament de 3 zoons en kinderen der dochter gelijkelijk bedeeld.Tymen zou ook nu het huis, enz.krijgen doch aan ieder f.600.- uitkeeren en " samen blyven wonen en elkander verdragen."-

———————:———————

28 April 1721.Testament Harmen Benthem en Geertruyd Blessing echteluyden,de laatste sieck synde,zij gesterkt door Remmelt Santing.op hunne 5 kinderen met name Tymen, Jan Gerrit, Joanna, Lucass en Anna Maria Benthem.-

———:———

16 Januari 1731. Tymen Benthem, Jan Gerrit Benthem,Lucas Benthem en Dirk Schadé als vader en voogd van syne minderjarige kinderen bij Joanna Benthem te samen erfgenamen van wijlen Hermen Benthem vercopen aan Jan Without en Wychmoet Stuyfsanbt egtelieden een stuk bouwlandt ,Klunder's woert,groot 4 mudden.

24 Februari 1731.Dezelfden vercopen aan Jan Tyssen Witholt en Wygmoet Stuyfsant 3 mudden bouwlandt op de Steenwijkerkamp.

———:———

8 Februari 1717.Testament gedeponeerd van d'E. Jan Gerrit Benthem en Pronica van de Velde.

9 October 1731 testeeren Jan Gerrit Benthem en Jantien Berends Groen op elkander.

30 December 1755.Jantje Groen weduwe en universeele erfgenaam van Jan Gerrit Benthem krachtens testament van 9 October 1731 verkoopt een huis.

———:———

8 Juli 1734 testeert Dina Arnoldina Frederikse ten huyse van Timotheus Benthem (in marge Tymen Benthem) en haar zuster Catarina Frederiks op elkander.

17 October 1749 compareert Dina Frederiksen weduwe Tymen Benthem draagt over aan Jonas Wijnkoper een hof aan de zuidzijde van de schoolstrate in eigen gebruik.Zij behuodt zich levenslang gebruik voor.-

———:———

"1 November 1670.Compareerden Remmelt Boolinck en Hermien Agnes (v) Beenthem en hebben gerichtelijk verclaert van haer moeder Anna Jans geassisteert met haer eheman Harmen van de Bruggen tot contentement ontvangen te hebben sodane goederen als haerlieden enichsins van haer zal.vader Coendert Remmelts Boolinck en van haer zal zuster Anneke Boolincks waeren aengestorven en aengeërft,bedanckende haer schoonvaeder van der Bruggen en haer moeder Anna Jans voor de goede uytwysinge van 't vaders goet voorsegd en sonder noch desselfs verder te pretendeeren of te pretexteeren.-

———:———

8 Januari 1673.R e m m e l t B o e l i n c k en H a r m i e n J a n s (!) (van) B e n t h e m echtelieden,zij geadsisteert van R o e l o f f S m e e n g e haer gecoren momber geeft af een versegelt testament.-

---

15 Mei 1674.Mombers over de kinderen uit het huwelijk van wijlen H a r m v a n d e r B r u g g e en A n n e k e n J a n s worden A r e n d v a n d e r B r u g g e en R e m m e l t B o o k i n c k; by absentie van A.v.d. B r u g g e R o l a n t S m e e n g e. Pupillen: A n n a en C l a e s v a n d e r B r u g g e.

R e m m e l t B o o l i n c k ,voorkind van A n n e k e n J a n s en haar eerste man C o e n r a a d R e m m e l t s,met H a r m i e n A g n e s (v) B e n t h e m.Zij ehegade te eenre en A n n a en C l a e s v a n d e r B r u g g e ,nakinderen van H a r m v. d. B r u g g e n bij A n n e k e n J a n s,en J a n n e s v. d. B r u g g e als oom,ter andere,.......daarna scheiding van goederen.

"4 September 1696.Burgem^rs. J . M u y s Med.Doctor en J. Daa n n e n b e r g h.

Zijn borgemeesteren voors.van gerichtswege geëyscht en gegaen ten huyse van R e m m e l t B o e l i n c k,alwaer A l e y d a D u y c k e r s kranck van lichaam dogh by haer volle verstant,in dese geassisteert met Doct. C o r n e l i s D o r t m a n mits desen verklaert te geven in vollen eygendom aen haer oom en moey R e m m e l t B o e l i n c k en H a r m i e n A g n i s (van) B e n t h e m e.l.vier koeweyde gelegen in de Hulsweyde,een mudde land aghter H a r m e n (v) B e n t h e m's hoff.hetwelck haer oom eerst aen haer heeft gegeven.alsmede haer gedeelte aen 't huys en hoff en een koeweyde in de dyckweyde,alle onder het Clockslagh van Havelte gelegen.om van nu voortaen aenstonts met alle reght in eygendom te aenvaerden sonder dat sy A l e y d D u y c k e r s geassisteert als voren,de dagen haers levens eenigh reght off eygendom daeraen soude pretendeeren te hebben,gelyck sy voor desen verclaerde oock gedaen te hebben voor getuygen,hebbende sy tot desen eynde ook voor ons procuratie gepasseert op J a c o b M e n s e n om voorts hier van Cessie,transport en stockleggingе voor het gericht van Havelte te passeren".

4 September 1696.Als voren.

"Is het gericht geëyscht en gegaen ten huyse van R e m m e l t B o o l i n c k alwaer A l e y d a D u y c k e r s,geassisteert met Doct. C o r n e l i s D o r t m a n,heeft verclaert van hare reppelycke goederen op navolgende maniere gedisponeert te hebben, te weten.dat sy deselve mits desen gaff in vrye eygendom aen haer moeye H a r m i e n A g n i s (v) B e n t h e m huysvrouw van R e m m e l t B o e l i n c k,om deselve tot vrye dipositie en haer welgevallen te gebruycken en daer van te disponeeren nae eygendoms reght behoorlyck."

---

14 Maart 1700.R e m m e l t B o e l i n c k en H a r m i e n A g n e s (v) B e n t h e m.sy geassisteert met M i c h i e l H e y d e n.erfgenamen als intestato maar zij vruchtgebruik.Zij haer man so wel van de goederen in Drenthe als hier.(hij stierf vóór 1 November 1712).

———:———

5 May 1693.Eene acte afgegeven"indato 1 May 1693 onder het Stadszegel en subscriptie van de secretaris B e n t h e m.

———:———

1728.P o u w e l E g b e r t s W i t h o u t voor hem selfs en als man en vooght over syne minderjarige kinderen,en H a r - m e n W o l t e r s B e n t h e m nom.uxoris F e m m e g h i e n P o u w e l s,verkoopen vier koeweyden in de Leggelder Westerweyde.-

5. Protocol van momberstellingen te Havelte (R.A. te Assen)

De rekening van J a n M e i j e r i n g h e, hoofdmomber over de kinderen van H a r m e n L u g i e s te Havelte vermeldt: "19 Mei 1724. Aen Mevrouw B e n t h e m wegens gelevert bier op de begraffenis der pupillen moeder . . . . 7-10-0, dus f. 7,50.

―――――:―――――

1 September 1724. "F o p p e B e n t h e m momber over J a n K i e r s, nagelaten minderjarige zoon van K i e r s J a n s (zoon van J a n K i e r s v a n L o o n, j.u.d. burgem^r^. van Steenwijk, schout, enz.) bij H i l l e g i e n R e m m e l t s in echte verwekt."

Deze J a n K i e r s Jr had mandelig land met J a n H a r m s D e d d e n in Drenthe, Overijssel en Friesland.

―――――:―――――

26 Januari 1733. L u c a s A l b e r t s B e n t h e m medemomber over de zoons van J a n H a r m s D e d d e n. Uit de rekening blijkt, dat deze kinderen ook vele goederen medebezaten te Steenwijkerwolt en op Markenbroek.

―――――:―――――

Verder zijn er verschillende rekeningen betalingen vermeld aan den schatbeurder (ontvanger) L u c a s B e n t h e m en wordt in 1761 de ette L u c a s B e n t h e m vermeld als momber over de dochters van J a n J a n s K r u y t en J a n t i e n J a n s.

6.Protocol van momberstellingen:
Diever,Vledder en Wapserveen (R.A. te Assen)

Rekening door H e n d r i k A r e n t s (F o l c k e r s), J a n A r e n t s, R o e l o f R o e l o f s nom.ux.,H a r m J a n s F o l c k e r s en J a n A l b e r t s B e n t e m (Hij teekent steeds J a n A l b e r t s B e n t h e m) nom.ux. als erfgenamen van A r e n t F o l c k e r s en G r i e t j e H e n d r i k s N i j s i n g h als grootvader en grootmoeder en dus wettige voogden over de kinderen van H e n d r i k A r e n t s(F o l c k e r s) (A e l t i e n,overl.1 Juni 1779,en H e n r i c u s) an desselver mombaeren gedaen.
(no 193,bl.165) Oldendiever 5 Januari 1778.

6 Juli 1782,Diever.Momberrekening van H e n d r i k A r e n t s F o l c k e r s voor H e n r i c u s ,soon van H e n r i c u s A r e n t s F o l c k e r s:

1779.van Helprig Winters,loon van Aeltien en Henricus .. 4-0-0
1777.13 Jan[i].aan Jan Albert Benthem voor genever 0-14-8
1778.6 Dec.een mengel(8dl)genever aan Jan Alberts B. ...0- 5-0
1779.24 Oct.an Anne Winters begravenisbier(3 Juni)......4- 0-0
1780.Maart.aan Jan Alberts Benthem voor genever en een flesch betaalt............2-16-0
een heel jaar kostpenningen voor Henricus 20- 0-0
(no 194,bl.244)

Momberrekening van H e n d r i k A. F o l c k e r s over H e n r i c u s F o l c k e r s:

1783.in Jan Alberts B[s] huis bij de stoklegging verteert.0-10-0
1785.Op den herfst aan Henricus gelangt tot kostgeld voor Jan Alberts Benthem 12-10-0
waarmede 't kostgeld tot alderheyligen is betaalt.
1786.Den 3 Jan[i].aan Jan Alberts Benthem kostgeld van Henricus Folckerts tot ligtmis 1786 betaalt. (no 194,bl.291)
(Den 13 December 1788 eindrekening).

Momberrekening door L a m b e r t J a n s B a c k e r te Wasperveen hoofdmomber over V r e r i k H a r m s ,&c.21 April 1778,daarin:

1776.Aan Jan Harms voor pagt betaalt 0-13- 4
1776.18 Augustus an H.J.Benthem van eikels,voor deselve poten,voor riet en timmerijen,volgens quit...............16-11-12
1777.aan H.J.Benthem voor pagt,dak,timmeren en platen volgens quit 7-12- 6
1778.3 Jan[i].aan Jan Harmens (B).uitgeschoten pagt wederom gegeven. (No 194,bl.193)
1782.an Helprig Winters voor 12£ boter(No194,bl.237) 3- 1- 8

(12 Mey 1789).J a n W o l t e r s B e n t h e m te Diever vraagt het uitgesaayt koren wegens achterstand pagtpenningen by B e r e n t B e r e n t s te Dalen.2 en 3 October geëxecuteerd door A. V o s en B e r e n t B e e r e n t s.(No 192,bl 423).

---

5 Maart 1790 heeft P o u w e l H a r m s B e n t h e m navolgent hantschrift laten protocoleeren:

"Verklare schuldig te weesen aan P a u l H a r m s B e n t h e m te Diever de somma van f.25,- 3% Mey 1779 op te brengen.
Diever 12 December 1778
(no 193) Willem Lensen,pander.

Den 3 Meert (1787) heeft P o u w e l H a r m s B e n t h e m als hoofdmomber,L u b b e r t u s J a n M i d d e b o s, H e n d r i k en J a n A r e n t s F o l c k e r s als medemombaeren over de ses minderjarige nagelatene kinderen van wijlen J a n A l b e r t s B e n t h e m en G e e s j e A r e n t s F o l c k e r s,den eed na landregte voor mij afgelegt.
Actum Diever. L . N i j s i n g h,Scholte 1787.
(no 193,bl.57)

Staet en inventaris des boedels en goederen door J a n A l b e r t s B e n t h e m en vrou naegelaeten,door de mombaeren ten overstaen van mij Scholte opgemaakt.

Cap.1.Vaste goederen.
1/3 part van een plaats tot Oldendiever,door de weduwe van H e n d r i k J a c o b s meierwijze wordende gebruikt.
Een acker bouland op Heesenesch by Closterveen.
1/6 part van een half boerijen te Knoop(?)Loze.
Een aanpart in 2 plaatsjes te Wapse door J a n W a n n i n g e en R o e l o f M e i n d e r s Meierwijse wordende gebruikt.
Nog een aanpart in eenig bou- en groenland te Dwingelo.

Cap.2.Tilbaere goederen.
o.a.een dosyn porcelein,2 spoelkommen,een stelsel op de kaste.

Cap.3.Uitstaende Crediten.

Cap.4.Schulden tot laste des boedels.
o.a.Erfgenamen van J a n A l b e r t s alleen schuldig aan de hoofdmomber wegens een overgenomen brief van A l b e r t W i t h o l t's weduwe .... f. 50- 0- 0
en aen rente aen deselve betaelt .... " 20- 0- 0
Nog bij dese en geene gelegenheyt door de hoofdmomber aan J a n A l b e r t s geleend ruim .... " 100- 0- 0
Nog competeert de hoofdmomber Pouwel Benthem van wijlen Jan Alberts erfgenamen,Harm Jans Folckers en de weduwe van Roelef Roelefs .... " 115- 0- 0
rente tot Mey 1787 .... " 24- 3- 0
Aan M e i e r W i t h o l t schuldig .... " 50- 0- 0
rente tot Mey 1787 .... " 4-10- 0

Cap.5.Lijfstoebehooren van J a n A l b e r t s B e n t h e m.
o.a. 24 silveren hemtsknoopen.

Lijfstoebehooren van der pupillen moeder.
12 hemden,waervan Femmegien en Aeltien ieder 2 hebben gekregen; blijven de overige 8 hemden tot voordeel der andere pupillen.

Cap.6.Linnen.

19 laekens waervan F e m m e g i e n drie.
19 Kussensloopen,waarvan F e m m e g i e n 2 paar.

Silver.

Aldus na beste weten en kennis onder de inventarieele clausulen opgemaekt en door mij Scholte en mombaeren getekent.Actum3 Meert 1787. L.N i j s i n g h.Scholte 1787.
P o u w e l H a r m s B e n t h e m.H e n d r i k A r e n t s F o l c k e r s.J a n A r e n t s F o l-c k e r s.L u b b a r t u s J a n s M i d e l b o s.
(no 193,bl.57)

H a r m F o l c k e r s en kinderen van J a n A l b e r t s (B e n t h e m)zijn schuldig aan de Schultis L . N y s i n g te Diever wegens de armoet angekogt van de weduwe en kinderen van R o e l o f R o e l o f s:.......

	gl.st.p.
het eerste termijn en 80e penning	178- 3- 2
een jaar rente tot Mey 1791	5- 6- 8
hierbij het tweede termijn ad......................	163- 5- 0
nog aan deselve wegens Oldendiever betaalt	225- 0- 0
	571-14-10
waarop te korten zodanige 87-0-0 als zij ontvangen hebben van B e r e n t W i n t e r s,voor 2 weiden in de holte,dus	87- 0- 0
	484-14-10

Wij ondergeschrevenen H a r m J a n s F o l c k e r s en P o u-w e l H a r m s B e n t h e m in qualitate als hoofdmomber over de kinderen van wijlen J a n A l b e r t s B e n t h e m, ver-klaren voornoemd bedrag aan schulte N y s s i n g schuldig te zijn.12 Mey 1791. (no 193,bl.59)

(volgt):De 11 Februari 1793 heeft J a n A l b e r t s F o l c-k e r s als hoofdmomber over J a n A l b e r t s' kinderen der kinderen aanpart in dit capitaal betaalt 242- 7- 5
(no 200-)

Den 6 Februari (1793) heeft J a n A r e n t F o l c k e r s als hoofdmomber in plaets van wijlen P o u w e l H a r m s B e n-t h e m voor de minderjarige kinderen van J a n A l b e r t s B e n t e m en in plaats van J a n A r e n t s F o l c k e r s, J a n n e s T y s s y n g als medemombaer van gemelde kinderen den eed na landregte voor mij afgelegt.Actum Diever 6 Febr.1793.
(no.193,bl.165) L.N i j s i n g h.Scholte 1793

(volgt:)Actum in den gerigte te Diever 6 Februari 1793.
De kist van P o u w e l (H a r m s B e n t h e m) in praesentie der mombaeren over J a n A l b e r t s ' kinderen,J a n J o o s-t e n v a n U r k , J a n W o l t e r s B e n t h e m en M e i e r W i t h o l t als volmagt van A r e n t W i t h o l t, en cons.,geopent sijnde is daer in bevonden :
o.a. het testament van P o u w e l B e n t h e m welke openlijk is voorgelesen.

o.a.afkoop van M i d d e l b o s erfgenamen.
dito van J a n W o l t e r s (B e n t h e m).
aan diverse gelden in zakjes.......................... f.417-17-14
Geld van J a n A l b e r t s kinderen bevond ~~zich~~ in
een klein kistjen .... " 10- 8-14
nog in een vakjen...................................... " 20-11- 4
Aldus getekent in waerheit oirconde
6 Febr.1793. L . N i j s i n g h.Scholte 1793.
J a n A r e n t s F o l c k evr s. M . W i t h o l t in qultr.
B a r t s M i d d e l b o s.
Dit is J a n v a n U r k s merk. (no.193,bl.165)

(volgt):in de kiste van J a n A l b e r t s (B.) bevinden
16 laekens,enz.
aldus geinventariseert 6 Februari 1793
(no.193,bl.165) (onderteekening als boven.)

---:---

Momberrekening door M e i e r W i t h o l t in qualitate als volmagt van A r e n t W i t h o l t en susters te Mindertsga(Fr.) B a r t e l t M i d d e l b o s , J a n W o l t e r s B e n t e m en J a n A r e n t s F o l c k e r s als hoofdmombers over de kinderen van wijlen J a n A l b e r t s B e n t e m voor zoo verre nog minderjarig syn,als erfgenamen van wijlen P o u w e l H a r m s B e n t e m gewesen hoofdmomber over J a n A l b e r t s B!s.kinderen,aan de medemombaren,ten overstaan van de scholte gedaan.22 Februari 1793.
(Get.): M . W i t h o l t in qualiteit.B a r t e l t M i d d e l b o s.J a n n e s T i s s y n g. J a n W o l t e r s B e n t h e m. J a n n e s H e n d r i k s F o l c k e r s en per order myns vader J a n A r e n t s F o l c k e r s.
(no 194,bl.431). L . N i j s i n g h .Scholte 1793.

10 Januari 1794.Momberrekening door J a n A r e n t s F o l c k e r s als hoofdmomber over de kinderen van wijlen J a n A l b e r t s B e n t h e m aan de medemombaren H e n d r i k A r e n t s, B a r t s M i d d e l b o s en J a n n e s T i s s i n g (bl.446).

J a n J o o s t e n getrouwd aan F e m m e g i e n B e n t h e m krijgt syn aandeel ad 50 glds.uit de erfenis van P o u l B e n t h e m hun oom. (bl. 450).

Vervolg momberrekening van J a n A r e n t s F o l c k e r s &c. (Bl. 483)

7. Het burgerboek van Steenwijk.

1612. Albert Wolters voor sich en syne kinderen de burgerscap gewonnen.
1608. Tymen Wolters voor sich en syne kinders.
1637. Luitgen Harms van Anssen 12½ goltg.
7 Mei 1638. "Wolter Harms voor sich en syne kinderen de borgerscap gewonnen en den borgeedt gepresteerd, ook reeds thesaurier betaelt 25 ggl."
15 October 1661. Lucas Jansen Benthem groot burgerscap, getrouwt met burgersdochter, betaalt 50 gglds. - &c. -

—:—

8. De "kerkeboeken" van Diever, Wapserveen, enz.

a. Diever.

Op belijdenis aangenomen: 1743. Albert Wolters van Leggelo; 1761. Wolter Benthem j.m. van Diever;
1784 Jan Alberts Benthem; etc.
1693. Gedoopt Lutgertje; vader Wolter Jans, moeder Jantien;
1817. Geboren Egbert Benthem, zoon van Wolter Benthem;
1848. 25 November geb. Jannes Benthem, zoon van Egbert Benthem.
&c.

b. Wapserveen. Trouwboek (1680-1811):

24 September 1730. Jan Gerrit Benthem, weduwman met Jantien Berents Groen j.d. beide van Steenwijk, met attestatie van den heer Sluiter gecopuleerd.

—:—

9. Van Doorninck, Geslachtskundige aanteekeningen, Gecommiteerden ten Landdage van Overijssel, 1871, bl. 518.

Everwijn (van) Benthem, Borgemeester van Kampen.

Jan Everwijn (van) Benthem noemt in 1689 Bernard (van) Benthem, rigter te Nordhorn zijn vader. -

10. 't Schultengerechtsarchief, no 179. Havelte, Vledder.

Blz	Datum	Ten laste van	Ten behoeve van	Keurnoot
8	29Maart1644	Hermen B. met Ida Jans e.l.	Andries Steven met Aeltien e.l.	
8	30 Mei 1649	Albert Benthem	Jacob Leffers met Geessien e.l.	(250Car.gl.)
32	23April1682	Hermen Benthem	Bartelt Coops op Ruinerwold	
32	11Juni 1682	Jan Mulder en Claes Jacobs	Lucas B.	Hermen B.
36	20Juli 1683	Hermen Benthem	Anna Hullen huisvrouw van Michiel Tingen	(500 C.gl.) Lucas B.
74	2 Sept.1695	Hermen B. en Yda Jans e.l.	Borchert Lucas en Eva e.l.	(200 C.gl.)
75	4 Sept.1697	Hermen B. en Yda Jans e.l. en hun dochter Margrita B.	Arent Derriks met Geertien Warners, e.l.	(500 C.gl.)
119	28 Jan.1711	Wessel Tebbertman en Geessien Hilberts e.l.	Foppe B. en Hillegien Vierkant e.l.	
121	10 Jan.1713	Johan Struuck(v)B. ritmeester, en Alida Carpenter e.l.	Advt Roelof Oosting te Meppel en Anna e.l.	Foppe B.
123	..Febr.1710	id. en id.	Idriaan Groenewolt te Leeuwarden	
125	22 Mei 1714	Geert Raggers en Jacobien e.l.	Foppe B. en Hillegien Luygiens e.l.	Jan Struuck B.
128	15Febr.1716	Tale Lamberts te Uffelte	id.	
129	15Febr.1716	Wybrant Joosten van Beilen, en Hendrik Claes van Ruinerwold, de eerste als administrateur en medemomber over de nagelaten kinderen van Wolter Bastiaens en Annigien(v)B. in leven e.l. te Beilen.	id.	Jan B.
130	30Sept.1716	Wilhelm Rodolphi	Johan Struuck(a)B.	
135	22Nov. 1718	Hermannes Tebbertman en Geertruyt e.l.	Foppe B. en Hillegien Luygiens e.l.	Jan Struuck B.
139	2 Sept.1720	Willem Assen en Geertruyt Struuck e.l.	id.	
142	1 Mei 1722	Jan Wolters en Luytjen Roelofs e.l.	id.	
146	22 Dec.1722	Thaale Lamberts	id.	
"	"	Marchien Jans Wed. Jan Jans	Foppe B.	
151	31 Mei 1723	Johan Struuck(v)B. met Alyda Margrieta Carpenter e.l.	Foppe B. en Hillegien Luygiens e.l.	

Blz	Datum	Ten laste van	Ten behoeve van	Keurnoot
298	23 Juni1741	Hendrik Jans Kruyt	Foppe B.	
332	26 Dec.174[illegible]	Derk Arents te Hesselte	id.	
332	17 Mei 1746	id	Lucas B.en Henrikien Jans e.l.	
335	20 Mei 1746	id.	Lucas Benthem van Oversinga(zie blz41)	
351	16 Nov.1751	Meyne Willems te Nijeveen	Foppe B.	
374	5 Febr.1760	id.	Foppe B.te Havelte	
370	8 Febr.1758	Jan Klasen te Uffelte	Lucas Jans Benthem te Havelte	
372	8 Dec. 1758	Roelof Henricks Schoemaker	id.	
442	20Juni 1765	Geertien Arents Wed^e. Hendrk Jans en haar zoon Jan Hendriks	Lucas B.en Hinte Hendriks Wed^e.Lucas Jans Dedden	
523	17 Mei 1765	Claas Egberts Brouwer te Vledder	Lucas B.te Havelte	
		——————:——————		
18	19 Mei 1680	Acte van overdracht door H e n d r i k G r o e n aan M i c h i e l T i n g e n en A n n a B e n t h e m e.l.van een paardeweide 2 dagmaat en 3 vierendeel hooiland en een koeweide in Struuck 'sweide.		Lucas B.
"	"	id.id.van 5 koeweiden in Struucksweide		"
32	20 Mei 1682	Overdracht door Joan Jacob Wisman en Dorothea (v)Benthem e.l.aan Jan Roelofs schoolmeester en Femmechien Jans e.l.van een peerdeweide en een akker bouwland op Havelter-esch genaamd Langeacker.		
34	19 Dec.1682	Lucas Benthem een stuk groenland,het oude Boerveentien gekocht uit den boedel van Captein wijlen Struuck.		
19	20 Juli1680	Overdracht van Hermen Benthem met Ida Jans e.l./van een woertien;de paddeacker; de Lange acker;het Nye lant en 3 dagmaten"over de Aha";erfburen Lucas Benthem en Borchert Lucas.		
277	13 Nov.1737	Testament van Foppe Benthem zijn goederen vermakende aan"Lucas Benthem een zoon van Jan Harms Dedden en Margien Henriks." N.B.Dit testament is den 6 Februari 1754 geroyeerd als zijnde toen"vernieuwd"		

/ aan Michiel Tingen met Anna e.l.

11. Grondschattingsregister Havelte.

a. 1642. (Reg. no 845).

De Luytenant Benthem:	9 mudde boulandt	f 1260-0-0
	6½ dachmaet hoijlandt..............„	" 1300-0-0
	½ en 1/16 waerdiels...............	" 1187-0-0
	2 koeweyde in de osseweyde........	" 630-0-0
11	noch 1 koeweyde in Mastebroek.....	" 150-0-0
	Huys hofte	" 800-0-0
	Totaal	f 5327.-
Peter Benthem:	2 mudde 3 spint boulandt adf140 't mud	f 305-0-0
	2½ dachmaet hoijlandt	" 500-0-0
	Huys hoff.........................	" 200-0-0
	Totaal	f 1005-0-0
Geert Benthem:	7 mudde 1 schepel boulandt........	f 1015-0-0
	4 dagmaet 1½ vierl dag hoijlandt	" 875-0-0
	½ vierlen waerdiel................	" 475-0-0
	Huys hofte........................	" 225-0-0
	Totaal	f 2590-0-0
Albert Benthem:	1 mudde 3 schepel 2 spint boulandt	f 262-0-0
	4½ dachmaet hoijlandt	" 900-0-0
	2 koeweyde in de esseweyde........	" 630-0-0
	Huys hofte........................	" 300-0-0
	Totaal	f 2092-0-0
Harmen Benthem:	20 mudde boulandt.................	f 2800-0-0
	15 dachmaet hoijlandt	" 3000-0-0
	½ waer en 1/32 diel...............	" 2018-0-0
	noch een koeweyde in Mastenbroek.	" 150-0-0
	Huys en de hofte met een koolhof.	" 600-0-0
	Totaal	f 8568.-

b. 1741 (Reg. no 858).

1o. "Staat van huizen en landerijen, waarvan geen schatting wordt betaald, opgemaakt door den Scholte en Schatbeurder Lucas Alberts Benthem."

2o. Staat van nieuw getimmerde huizen.

Tot Havelte is voor een jaar of twintig afgebroken een boerenhuis van Harm Benthem hetwelk door de heer ritmeester Benthem aan zijn huis is weer vertimmert en het overige is door deselve verkoft.

Lucas B. Een nieuw schaephok lank 2 vak wijt 20½ voet	f	20-10-6
De Goren 147½ roe 't Dagmaet (40000 el) op 50gl. getaxeerd.....	"	18-8-6
Samen	f	38-18-12

Foppe B. getimmerte, aangraving by een kampen 3 gorens en om de Kooy...... f 452-19-14

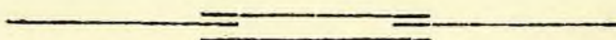
12. ') Uit andere bronnen.

a. Uit het copulatieboek van Steenwijk:

3 Mei 1716. J a n G e r r i t B e n t h e m en F r o n i c a v a n d e V e l d e, beide alhier.

3 September 1730. J a n G e r r i t B e n t h e m geproclameerd met J a n t j e B e r e n d s G r o e n van Steenwijk.

23 Juli 1730. T h y m e n B e n t h e m, jm. van Steenwijk en D i n a F r e d e r i k s jd. van Zwolle.

') De vorige elf groepen aanteekeningen van blz. 48 tot hier heb ik te danken aan Mr. A. S. Miedema te Haarlem op wiens last zij voor onderzoekingen van verschillende families (Witholt, Winters, Oving, (van) Benthem, ter Horst, enz.) tegelijk werden geëxeerpeerd uit de R Rijksarchieven te Assen en te Zwolle, voornamelijk uit de Drentsche gerechtelijke uitspraken en uit de Steenwijker en Havelter acten van Schout en Keurnooten.-

B I J L A G E 2

A a n t e e k e n i n g e n

u i t h e t

Register van Charters en Bescheiden berustende bij de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis te Zwolle, bewerkt door Mr. A. Baron van Dedem. Kampen 1913.

No.158.1496.28 Mei.

Magescheiding tusschen J o h a n en H e r m a n H a g e n, gebroederen te Vollenhove. J o h a n krijgt 39 gieën uitterdijk, enz. belend ten westen de zee, ten oosten het Rot. H e r m a n krijgt het erve de Haer, belend de Hagenstege en den Bentweg, de erven A r n d S l o e t, enz. bij de stad.-

No.291.1701.9 Augustus.

Rekening van ontvangst en uitgaaf van de erfgenamen van de Voorst en de Benten te Vollenhove, wegens het maken van de hoofden en het paalwerk aan de Voorst.-(zie de kaart op blz.30).-

No.315.1556.3 October.

J a n v a n L i g n e, graaf van A r e m b e r g, stadhouder van Groningen, Vriesland, Drenthe, Coeverden, enz., benoemt namens den koning van Spanje, G e e r t B e n t h e m tot schout van Koekange, Pesse, Echten en Anssen.-

No.321.1575.20 Juni.

J o h a n T h i a s en F e m m e zijne vrouw, verkoopen aan G h e e r t B e n t h e m eenen akker bouwland, groot ruim twee mudden lands, gelegen op Hesseler esch onder "die clocke van Havelte", belend ten Zuiden de algemeene buurweg en ten Noorden L u i t g e n T e n n i n g h e.

"Hieraff den stock gelecht" naar Drentsch landrecht voor twee erfburen in Hesselte, n.l. J o h a n R e m m e l t s en C l a e s R o l o f s.-

No.343.1625.22 November.

G e r a r d t S t r u i c k, schout van Havelte en twee erfburen, n.l. J a c o b P i e t e r s E p p i n g e en H e n d r i c k M e y l o f f s, verkoopen aan C l a e n s A r e n t s T i j d i n, H e r m a n B e n t e n, P i e t e r P i e t e r s en A n n a H e n r i x dochter, weduwe van J a n T y m a n s, een stuk meentegrond op de Leemcuile, belend ten Westen aan E p p i n g e "Koelhoirden", breed omtrent 5 roeden, strekkende noordwaarts tot aan den Brinck.-

No.353.1641.23 April.

G e u k e n M e u w e s en G r i e t e zijne vrouw, verkoopen ten overstaan van J o h a n S t r u i c k v a n S t e e n b e r g e n, schout van Havelte, en twee erfburen, aan J a n H a r m s B e n t h e m en zijne voorkinderen bij zalige P y e t e r t y e n L u i t g e n s verwekt, twee koeweiden in P y e t e r s buytenstennCamphen weyde, strekkende van Slagersweg tot in de Leysloot, belend ten Zuiden O l t h u y s en ten Noorden M o n n i c k e n.-

No.354.1641.23 April.

Ten overstaan van J a n S t r u i c k v a n S t e e n b e r g e n.schout van Havelte verkoopt J a n B a r t e l s aan J a n H a r m s B e n t e m en zijne twee voorkinderen,bij P i e t e r t i e n L u y t g e n s d.verwekt,een derde part in de z.g. Comingsweide te Havelte,in de dorpsweide,strekkende van den Slageweg tot in de Leisloot.-

No.364.1652.7 November.

Ten overstaan van R y c h a r d t K e t e l schout te Diever en Wapsterveen,geven L u i t j e n J a n s c.s. J a n S n o e c k en jonge G e e r t J a n s z,volmacht om op den aanstaanden "Lottinck",die 10 November 1652 te Rolde zal worden gehouden namens hen,in rechten of in der minne te procedeeren tegen J o h a n S t r u i c k,secretaris der Landschap Drenthe.-

No.365.1654.11December.

Testament van H e r m e n B e n t h e m,ten voordeele van zijnen zoon J a n S n o e c k B e n t h e m,opgemaakt ten overstaan van J a n S t r u i c k v a n S t e e n b e r g e n, schout van Havelte en keurnooten J a n C o o p s en H e n r i c k J a n s z L u d e r i n g e.-

No 366.1656.2 Februari.

Ten overstaan van J o h a n S t r u y c k v a n S t e e n b e r g e n,schout van Havelte en Vledder,verkoopen J a n C l a e s T y e n,~~aan Jan Snoeck~~ en J e n t i e n,wede.van G e e r t C l a e s T y e n,aan J a n S n o e k en zijn zoon L u i t g e n B e n t h e m met E v e r t i e n zijne vrouw,een Coolgaarde op de Leemcuilen in Opsinge,nelend koopers te oosten en J a n V a a r ten westen.-

No 367.1656.12 Juni.

T y m e n J a n s z.met G e e s zijne vrouw en J a n J a n sz zijn broeder,vrijgezelle,verkoopen aan J a n S n o e c k en zijn zoon L u i t g e n J a n s z B e n t h e m en E v e r t i e n diens huisvrouw,een gaardje(gorentyen)gelegen aan de westzijde van Oversinge(Opsinge) op de Leemcuilen,en ten oosten belend door koopers zelve.
"Hieraff den stock gelecht voor J o a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n,schout van Havelte en twee erfburen.-

No.368.12 Juni.

J a n P e t e r s J a n V a a r,"vrijgezelle" verkoopt aan J a n S n o e c k en zijn vrouw,L u i t g e n B e n t h e m en E v e r t i j e n diens vrouw,een gaardjen "goerentyen",aan de westzijde van Opsinge op de Leemcuyle,belend koopers ten O.en ten W.
"Den stock gelegt"voor de E.J o a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n,schout van Havelte en twee erfburen.-

No.369.1656.22 November.

Ten overstaan van J a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n,schout van Havelte en Vledder,verklaren H e n r i c C l a e s z en J e n t y e n zijn vrouw,dat hun vader J a n S n o e c k B e n t h e m hen afgekocht en uitgedeeld heeft alles wat zij uit hunne moederlijke nalatenschap hadden te vorderen.-

No.370.1657.14 November.

J a n L u b b e r s, momber van W e y n t i e n, weduwe van J a c o b v a n S o e s t en haar oudste zoon P e t e r J a- c o b s, J a n P e t e r s van Blokzijl, voogd over de overige kinders van voornoemde echtgenooten, verkoopen aan L u y t g e n B e n t e m en E v e r t i e n zijne vrouw een half mudde bouwland op Hesseler Esch, op de Braecke, belend ten O. G e u c h- i e n M e e u w e r s z's, erfgenamen en ten westen koopers zelve. Hieraff den stock gelecht"voor J o h a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n, richter te Havelte en van Vledder. (Is ook geteekend door H e r m e n B e n t h e m).-

No.372.1658.

G e e r t A l e r t s z. en F r e n s k e n zijne vrouw, verklaren dat zij door hunnen broeder J a n B e n t h e m en diens zoon L u i t g e n, geheel zijn afgekocht van alles wat hun toekwam uit de nalatenschap van H e r m e n B e n t h e m en diens echtgenoote G r y e t e. Een en ander geschiedt ten overstaan van J a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n, schout van Havelte en twee erfburen, R o e l o f J a n s z. en P e t e r J a- c o b s z.-

No.373.1659.7 Mei.

J a c o b H e n d r i x en G e e r t W o l t e r s, verkoopen aan L u y t g e n B e n t h e m en E v e r t i e n zijne vrouw, ongeveer twee dagmaten hooiland op Hesselter made, Strekkende van het Oude diep in het Nieuwe diep, bij het Maescutt, belend ten O. de Monniken en ten W. L a m b e r t en E g b e r t W a r n e r s. Hieraf den stok gelecht voor J o a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n, schout van Havelte en Vledder, en erfburen: P e t e r J a c o b s v a n S o e s t en T h y m e n J a n s z.

No 374.1659.4 September.

Ten overstaan van J o a n S t r u u c k v a n S t e e n- b e r g e n, schout van Havelte en twee erfburen, verkoopen L a m- b e r t T a l e n en G r i e t e zijne vrouw, 1/3 koeweide of een koeweide om het derde jaar, op Spaansweide, strekkende van 't Slagepak tot in de Woltsloot, aan J a n S n o e c k B e n t h e m en diens zoon L u i t g e n B e n t h e m en E v e r t i e n zijne vrouw.-

No.375.1659.5 November.

M e y l o f f H e n d r i x en M a r i c h y e n zijn vrouw verkoopen aan L u i t g e n B e n t h e m, diens vrouw en vader J a n B e n t h e m, ten overstaan van J o a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n, schout van Havelte, eene volle paardeweide in Havelter marke en eenige stukken bouwland op Hesseler Esch.-

No.376.1659.20 November.

Transport van twee koeweiden op Spaansweide te Havelte, strekkende van het Slagepad tot in de Leysloot, door J a n J a n s z met H i l l e c h i e n zijne vrouw, aan L u i t g e n B e n t- h e m met E v e r t y e n zijne vrouw, ten overstaan van J o a n S t r u u c k v a n S t e e n b e r g e n, schout van Havelte en Vledder.-

No.377.1660.1 Mei.

Joan Dannenberch en Nicolaas Coobs als voogden van den minderjarigen manhaften Cobius van den Veene, verkoopen aan Jan Snoeck Bent~~h~~e~~m~~ en zijn zoon Lucas Jansz Bente, een erve en goed gelegen in de marke van Havelte, belend koopers en Geert Jansz en twee dagmaten hooiland in Hesseltermade, belend ten O. L~~y~~uitgen Bruins en ten W. Monnicken. Een en ander geschiedt ten overstaan van Johan Struuck van Steenbergen schout van Havelte en erfburen.-

No 379.1661.19 Mei.

Jan Hendrix Vedder Tyen en zijn zoon Hendrik Vedder, verkoopen aan Jan Snoeck Benthem en zijn zoon Luitgen Benthem, een half mud bouwland, gelegen op de Braecke, belend ten O. J. Struuck van Steenbergen en ten W. aan koopers zelve.
Hieraf den stock gelegd voor J. Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en Vledder en twee erfbuyren als: Jan Jansz. en Hendrick Meyerinck.-

No.382 1668.12 April.

Jan Janssen en Hillichien zijne vrouw verkoopen ten overstaan van Joan Struuck van Steenbergen, schout van Havelte en twee erfburen aan Lucas Benthem en Marricken zijne vrouw, ongeveer drie schepel bouwland op Hesselter Esch, genaamd de Neerbraecke, belend Koopers.-

No 384.1676.27 Februari.

Albert Jansz met zijn oudsten zoon Roelof Alberts, verkoopen aan Mr. Nicolaas Boelens, burgemeester van Steenwijk en zijne vrouw Claesien Smeenge, 2½ mudde bouwland op Hesselter Esch in Havelte, belend Albert Jansz ten N. en Hendrik Frerix ten Z. "Hieraff den stock gelecht" voor den E. Gerhart Struuck, schout van Havelte en twee erfburen.- ("Op den rug: Ick ondergeschreven cedere desen brief ten profijte van Lucas Benthem sonder aanig recht daer aen te behouden. Steenwijck den 22 Martii 1680. N. Boelens").-

No 385.1676.16 Mei.

Karst Everts c.s. verkoopen aan Lucas Bentem en zijne vrouw Maria Focken, eene koeweide op Frerikxweide onder Havelte, belend ten O. Mulders erfgenamen en ten W. koopers zelve.
"Hieraff den stock gelecht" voor den E. Gerhart Struuck, schout van Havelte en Vledder, en erfburen als Hermen Benthem en Hendrick Roelofs.-

No 386.1677.24 Mei.

Jan Struuck van Steenbergen, oud-schout van Havelte, en Aeltien Hiddinge zijne vrouw, verkoopen aan Lucas Benthem en Maria Focking zijne vrouw, anderhalve koeweide op Frericks weyde in Havelte, strekkend van het Slagepad tot in de Leijsloot, belend aan koopers zelve.
Den stock gelegt voor Gerart Struuck, schout van Havelte en erfburen.-

No.387.1677.November.

Verzoeke tot pandbeslag tegen G. J a n s K r u y t voor het gericht te Havelte,door L u c a s B e n t h e m.-

No.388.1677.30 November.

J a n W o l t e r s en L u t t i e n zijne vrouw,verkoopen aan L u c a s B e n t h e m en M a r i a F o c k i n c k zijne vrouw,twee koeweiden in Wesselsweide,strekkende van het Slaegepatt tot in die Wolt Ae.,ten overstaan van G e r r i t S t r u u c k, schout van Havelte en Vledder.-

No.390.P.1679-1680.

Procureursrekening van C. H. L e m k e r ,ten laste van L u c a s B e n t h e m,wegens rechtsgeleerden bijstand tot het verkrijgen van betaling van eene assignatie ten laste van Burgemeesteren van Kuinre,waarvan de ontvanger V r i e s e n de penningen had ontvangen,maar in gebreke bleef te betalen.-

No.395.1684.16 Juli.

Ten overstaan van J a n A l b e r t S i c h t e r m a n, schout van Havelte en Fledder,verkoopt W a r m o l t L u n s i n g e ,rentmeester van Dickninge,daartoe gemachtigd door Drost en Gedeputeerden der Landschap Drenthe,aan L u i t g e n B e n t h e m en M a r i a F o p p e n s zijne vrouw,twee koeweiden op Wesselsweide en eenig bouwland,alles in Havelte,bezwaard met 5 schepel rogge,ten profijte van het klooster Dickninge.-

No 396.1684.24 October.

Ten overstaan van J o a n A l b e r t S i c h t e r m a n, schout van Havelte en Vledder,verkoopen A l b e r t C l a e s e n en H i l l e c h i e n H e r m s,aan L u c a s B e n t h e m en zijne vrouw M a r i a F o p p e n (F o k k i n k) twee koeweiden in Havelte op Wesselweide,belend ten O.en ten W.de koopers zelve,en strekkende van den Slagenweg tot in de Leijsloot.-

No.402.1688.14 December.

P e t e r R o g g e r en J a c o b M e y l o f f s c.s. verkoopen aan L u c a s B e n t h e m en M a r i a F o p p e s zijne vrouw een huis met vier akkers land,in de marke van Havelte, genaamd de Bulre.-

No.424.1743.29 Augustus.

Acte van opening van het olografisch testament van M a r i a F o p p e s,weduwe van L u c a s B e n t h e m,opgemaakt ten overstaan van het scholtengericht te Kuinre.-

No.429.1752.15 April.

Duplicaat eener citatie of dagvaarding van G e o r g L a n g e n h e r t,Dijkgraaf van het bedijkte ronde Broek in Kuinre , uitgebracht tegen F o p p e B e n t h e m om ter bestemder tijd te komen op een bijster eind dijk om het ronde Broek,ten einde met de 13 andere "naast gelandeten" te delibereeren over het geven van dat "bijster eind dijks".-

No.859.1696-1699.

Register op papier van 44 bladen bevattende de opmeting en ten naamstelling van de onderhoudsplichtige perceelen en eigenaren van

a.de Barsbekerdijk.

b.de Bentdijk.

c.de Cuinderdijk.

d.de Beulakerweg,enz.

h.het Mennawerk van Bentdyck.

II.

DE NORDHORNSCHE of PREDIKANTEN-TAK

der

Familie Benthem

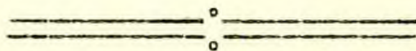
a.

DE DWINGELOSCHE TAK;

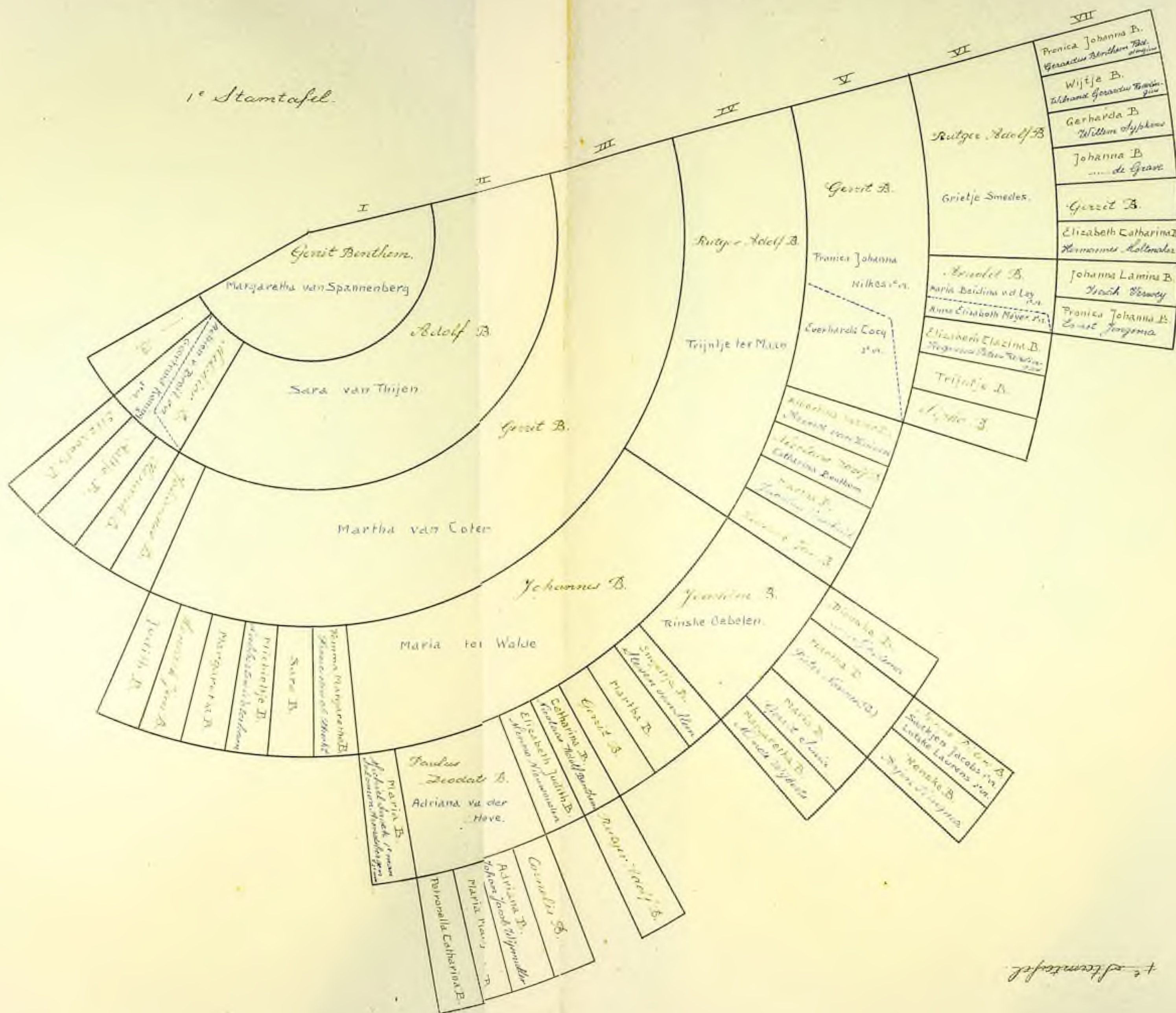
of

de afstammelingen van Adolf Benthem, Predikant te Dwingelo

van 1629 tot 1654.

1e Stamtafel.

1e Stamtafel.

20.

Kaartje behoorende bij den

Dwingeloschen tak van 't geslacht B e n t h e m

3o. Bijzonderheden aangaande de Personen en verwantschap met de Familiën B e n t h e m - R e d d i n g i u s B e n t h e m - S y p k e n s , B e n t h e m - d e G r a v e en B e n t h e m - J o n g s m a.

1ste Generatie.

De stamzetel van den"Dwingeloschen tak" van het geslacht B e n t h e m is Nordhorn in 't Graafschap Benthem.Wij treffen daar namelijk den eersten bekenden vertegenwoordiger van dezen tak aan in

I. G e r r i t B e n t h e m ,Organist te Nordhorn,die tot een aanzienlijk geslacht aldaar behoorde (zie blz.14) en omstreeks het jaar 1600 in het Huwelijk trad met

M a r g a r e t h a v a n S p a n n e n b e r g;

uit dien echt sproten,voor zoover wij weten,3 zoons: a.A d o l f , b. M e l c h i o r en x......

a.A d o l f B e n t h e m,volgt beneden onder II,a.
b.M e l c h i o r B e n t h e m,volgt op blz. onder II2.
en x......B e n t h e m,organist te Kampen.

2e Generatie.

II.a.A d o l f B e n t h e m,zoon van G e r r i t B e n t h e m Organist te Nordhorn,en M a r g a r e t h a v a n S p a n n e n b e r g,

geb.vermoedelijk te Nordhorn omstreeks 1608,
overl.4 Maart 1659,te Dwingelo,

studeerde aan de Hoogeschool te Groningen,waar hij als student werd ingeschreven met de woorden(A.S.A.G.)blz.18):

"28 Junii 1627.A d o l p h u s à B e n t h e m.
"Bentheimnensis.Westphalus.Theol."

Na volbrachte studie werd hij Paedagogus (opvoeder) van de kinderen van den Heer van Welvelde en als zoodanig den 18 Juni 1629 bij het gewestelijk bestuur te Assen aanbevolen voor de vervulling van het vacante predikambt te Zuidlaren en voor dat te Vries;kort daarna werd hij beroepen te Dwingelo;nadat hij den 13 October 1629 met goed gevolg was geëxamineerd en acht dagen later,den 22 October 1629 dat beroep was geapprobeerd,aanvaardde hij dat ambt,dat hij,voor zoover zijn gezondheidstoestand het hem vergunde,met de meeste nauwgezetheid waarnam.Wegens langdurige ziekte werd hij na 25-jarigen dienst den 31 October 1654 emeritus verklaard.Hij stierf 5 jaar later.

Den 20 Januari 1633 komt genoemde A d o l f B e n t h e m voor als "Gildebroeder tott St.Anthonius gilde",eene instelling,welke,na het doordringen der Hervorming te Dwingelo,aldaar in stand bleef en die thans nog bestaat,hoewel eenigszins gewijzigd (Zie hierover: "De Oude Tijd",jaargang 1869,blz.238,271 en vv.,en Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijsel IX,blz.338)

Een uitknipsel (uit een krant ?)meldt daarover:
" Te Dwingelo (Drente) bestaat een St.Antoni-gilde,dat reeds dagteekend uit het begin der 17e eeuw.Op elken 17en Januari houdt het Gildebestuur bestaande uit 12 leden,eene zitting,om de huren en pachten van de nogal belangrijke eigendommen van het gilde te innen.Des avonds worden dan geld en kleedingstukken uitgedeeld aan behoeftigen uit de gemeente,die niet door de Diaconie worden ondersteund.
Verder wordt uit de fondsen aan arbeiders en kleine landbouwers, die eenig verlies geleden hebbeh in hunne stallen,dikwijls een renteloos voorschot gegeven."

A d o l f B e n t h e m trad in 1629 of 1630 in het huwelijk met "Juffer"

S a r a v a n T h i j e n;

uit dien echt zijn ons twee kinderen bekend: a,G e r r i t of G e r h a r d u s en b . J o h a n n e s.

a.G e r r i t B e n t h e m,volgt onder III;
b.J o h a n n e s B e n t h e m,
geb.te Dwingelo omstreeks 1640,
overl.in December 1672;
waarschijnlijk ging hij te Groningen op school;hij werd er althans aan de Hoogeschool ingeschreven als student met de woorden (A.S.A.G, blz.88):

"18 Maii 1661. J o a n n e s B e n t h e m,
" Groninganus,Theol."

Na volbrachte studie kon hij zich wegens zijne slechte gezondheid niet beroepbaar stellen vóór 1670.Twee jaar later werd te Rodenwolde een beroep op hem uitgebracht;hij werd daarop den 11 December 1672 met goed gevolg geëxamineerd;hij stierf echter eenige dagen daarna,zoodat het hem niet vergund werd in dienst te treden.Hij was niet gehuwd.

3e Generatie.

III.G e r r i t B e n t h e m,zoon van A d o l f B e n t h e m Predikant te Dwingelo,en S a r a v a n Thi j e n,
geb.in 1630 te Dwingelo,
overl.te Steenwijk 4 September 1698,
werd te Groningen als student ingeschreven met de woorden:
"24 April 1649.G e r h a r d u s B e n t h e m.
"Phil." (A.S.A.G.blz.59)

Hij volgde zijn vader den 1 November 1654 op als predikant te Dwingelo en later ook als Gildebroeder van 't St.Antonius-gilde,in welke betrekking hij in 1662 in "de Oude Tijd"t.a.p.voorkomt.In 1660 was hij voorzitter van de Classis Meppel.

Bij den inval van de Munsterschen in 1672 week hij uit naar Steenwijk,keerde vandaar wel terug naar Dwingelo,doch vertrok nog in 't zelfde jaar voor goed naar die versterkte Stad,nadat hij daar een wettige beroeping had ontvangen.Hij wijzigde toen ook het familiewapen em gaf het een religieus symbool,zooals wij op blz.18 vermeldden.Tot aan zijn dood,dus 26 jaar lang,bleef hij te Steenwijk werkzaam.

Deze G e r r i t B e n t h e m huwde in 1662 met "Juffer"

M a r t h a v a n C o t e n ,

dochter van J a n v a n C o t e n te Zwolle en F e m m e g j e B e r e n d s ,
geb.te Zwolle in 1640,
overl.2 Augustus 1720,80 jaar oud.

Uit hun echt sproten 8 kinderen,3 zoons en 5 dochters ;a.R u t g e r A d o l f ,b. J o h a n n e s ,c. F e m m a M a r g a r e t h a ,d. S a r a ,e. M i c h i e l t j e ,f.M a r g a r e t h a ,g. H e n d r i k J a n,en h. J u d i t h.

a.R u t g e r A d o l f B e n t h e m,volgt onder IV,1.
b.J o h a n n e s B e n t h e m,volgt onder IV,2.
c.F e m m a M a r g a r e t h a B e n t h e m,
geb.te Dwingelo 4 Juni 1670,
overl.12 Februari 1752,81 jaar oud,
huwde den 24 Juli 1698 met

F r a n c i s c u s a b U t r e g t,winkelier te ~~Zwolle~~ Zwartsluis,zoon van H e n r i c u s a b U t r e g t,Predikant te Beulake,overl.vóór 20 October 1720,
wien zij verscheidene kinderen schonk.

d.S a r a B e n t h e m,
Ongehuwd overl.nà 26 December 1720.

e.M i c h i e l t j e B e n t h e m,
overl.nà 30 October 1720,(blz.100)
huwde met

L u b b e r t u s W a t e r h a m,van 1686 tot aan zijn dood 28 Januari 1724 Predikant te Beulake.

f. M a r g a r e t h a B e n t h e m,
ongehuwd overl.nà 26 Dec.1720 (blz.100)

g. H e n d r i k J a n B e n t h e m,
overl. te Steenwijk November 1720,
studeerde in de geneeskunde aan de universiteit te Utrecht,alwaar hij als student werd ingeschreven met de woorden:
"1702.H e n r i c u s J o h a n n e s B e n t h e m,
"Stenovico.Transisalanus."
Na volbrachte studie vestigde hij zich als Medic.Doctor te Steenwijk, waar hij met zijne zusters S a r a en M a r g a r e t h a samenwoonde.Van 1707 tot aan zijn dood was hij aldaar Burgemeester;den 19 Mei 1717 fungeert hij als keurnoot.Den 30 October 1720 maakte hij zijn testament (zie blz.100)en stierf eenige dagen later.

h.J u d i t h B e n t h e m,
ongehuwd overl.vóór 30 October 1720.-

4e Generatie.

IV.1.R u t g e r A d o l f B e n t h e m,oudste zoon van G e r r i t B e n t h e m,Predikant te Dwingelo,en M a r t h a v a n C o t e n,
geb.te Dwingelo 10 Augustus 1666
overl.te Ruinerwolde 7 October 1725,
studeerde aan de Hoogeschool te Groningen,waar hij als student werd

ingeschreven met de woorden (A.S.A.G.):
" 28 Augs.1684. Rutgerus Adolphus Benthem,
"Drentinus.a.18.Phil. ')
"Gratis propter honorem parentis qui est pastor."
Na 19 jaar candidaat te zijn geweest stelde hij zich beroepbaar,en werd hij den 25 Juli 1709 beroepen tot Predikant te Ruinerwolde(Dr); hierop werd hij den 12 September d.v.peremptoir (voor goed) geëxamineerd te Dwingelo en in October d.v.te Ruinerwolde bevestigd,waar hij tot aan zijn dood,dus 16 jaar werkzaam was.

Na 20 jaar (?) verloofd te zijn geweest trad hij den 14 November 1709 in den echt met "Juffer"

Trijntje ter Maan,
dochter van Klaas Warners ter Maan te Steenwijk en Albertje Haagswold,
geb.te Steenwijk 12 Februari 1676
overl. in 175..
die hem 5 kinderen schonk,3 zoons en 2 dochters:a. Gerrit ,b. Albertina Hester, c.Nicolaas Adolf ,d. Martha en e.Hendrik Jan.

a.Gerrit Benthem,volgt beneden onder V.

b.Albertina Hester Benthem,
geb.te Ruinerwolde 23 Mei 1713,
overl.in 176..,te Steenwijk,
huwde met
Arent van Ruinen,

zoon van Albert van Ruinen te Steenwijk,en Johanna Rosius,
overl.in 1791,
koopman te en Burgemeester van Steenwijk.Den 20 October 1753 vermaakten zij elkander het vruchtgebruik hunner goederen.Zij hadden 5 kinderen.

c.Nicolaas Adolf Benthem,
geb.te Ruinerwolde 21 Juli 1714,
overl.te Steenwijk 16 Januari 1800,
huwde den 29 Mei 1743 met zijne nicht

Catharina Benthem,dochter van Johannes Benthem,Predikant te Jukwerd,(zie beneden IV.2) en Maria ter Wolde,
geb.te Jukwerd in 1704,
overl.te Steenwijk 7 September 1782,78jaar oud.
Volgens het "Burgerboek"van Steenwijk had zij den 5 December 1741 als"ongehuwde dochter,geboren te Jukwerd (Jucquerd),het kleine burgerrecht gewonnen tot 35 glds." Na haar huwelijk vermeldt dat"Burgerboek":"7 October 1744.Niklaas van Benthem,'t halve groote burgerrecht als aan een groot-burgeresse getrouwt tot 35gld:

Nicolaas Adolf Benthem had zich voor zijn huwelijk te Steenwijk gevestigd als mr.zilversmid en koopman in goud- en zilverwerken en edelgesteenten.In 1752 was hij Diaconus der
') a = aetatis,leeftijd; a.18.= oud 18 jaar.

Gereformeerde kerk. Van 1787 tot aan zijn dood komt hij voor als Burgemeester van Steenwijk.

Zijn eenigst kind R u t g e r A d o l f B e n t h e m ,geb.te Steenwijk in 1744,overleed op jeugdigen leeftijd.-

d. M a r t h a B e n t h e m,
geb.te Ruinerwolde 12 Juni 1717
overl.te Steenwijk 10 Augustus 1788,
huwde den 29 Mei 1746 met

J a c o b u s V e r s c h u y l,

mr.zilversmid en koopman te Steenwijk;uit hunne echt sproten verscheidene kinderen.-

e.H e n d r i k J a n B e n t h e m,
geb.te Ruinerwolde 15 April 1723,
overl.te Steenwijk 25 September 1786,
vestigde zich als bakker te Steenwijk,kocht aldaar den 13 Mei 1749 het klein-burgerrecht voor 35 glds,werd daarna gemeensman en komt in 1750 voor als rentmeester van de Smadermansgoederen aldaar.Hij was niet gehuwd.

IV.2.J o h a n n e s B e n t h e m,tweede zoon van G e r r i t B e n t h e m,Predikant te Dwingelo,en M a r t h a v a n C o t e n,
geb.te Dwingelo in 1668
overl.te Jukwerd(Gr)in 1712,
studeerde aan de Hoogeschool te Groningen,alwaar hij als student werd ingeschreven met de woorden(A.S.A.G.blz.127):
"14 September 1686.J o h a n n e s B e n t h e m
"Dwingelo.Drentinus.a.18.Phil."
Na volbrachte studie werd hij Predikant te Jukwerd in Groningen,wat hij tot zijn dood,dus ongeveer 20 jaren bleef.

Hij huwde den 3 Februari 1695 met "Juffer"

M a r i a t e r W o l d e,

dochter van Dr.J o a c h i m t e r W o l d e ,Geneesheer en Burgemeester te Steenwijk,en C a t h a r i n a R e u f f e r t,
geb.te Steenwijk in 1671,
overl.23 Mei 1713 te Steenwijk,waar zij zich na den dood van haar man weer te midden van hare familie had gewestigd;zie blz. - .Zij schonk hem 8 kinderen,3 zoons en 5 dochters: a.J o a c h i m ,b. E n g e l t j e ,c. M a r t h a ,d. G e r r i t ,e. C a t h a r i n a ,f. E l i s a b e t h J u d i t h ,g. P a u l u s D e o d a t u s,en h.M a r i a.

a.J o a c h i m B e n t h e m,
geb.te Jukwerd omstreeks 1697
overl.te Morrha bij Dokkum in 1737,
werd in 1720 Predikant te Mottha,alwaar hij 17 jaar stond.
Hij huwde met

R i n s k e O e b e l e n,

bij wie hij 5 dochters verwekte:1o.D i e u w k e B e n t h e m ,

gehuwd met den procureur S j o r d e m a ;2e.M a r t h a B e n t h e m gehuwd met P i e t e r N a n n e s ;3e. M a r i a B e n t h e m ,gehuwd met G e r r i t S i n i a ;en 4e-M a r g a r e t h a B e n t h e m,gehuwd met M i n d e W i j b e r t s.Zie Aanvullingen II op blz. 102 .De vijfde dochter T r i j n t j e B e n t h e m was niet gehuwd.

b. E n g e l t j e B e n t h e m,
geb.te Jukwerd in 1698,
overl.te Leiden 28 December 1760,62 jaar oud,
huwde met S t e v e n v a n S l e e n ,slager te Leiden.

c.M a r t h a B e n t h e m,
ongehuwd overleden bij haar zwager V a n S l e e n te Leiden.

d.G e r r i t B e n t h e m,
overleed op reis naar Oost-Indië;hij was niet gehuwd

e. C a t h a r i n a B e n t h e m,
geb.te Jukwerd in 1704
overl.te Steenwijk 7 September 1782,78 jaar oud,
huwde den 29 Mei 1793 met haar neef
N i c o l a a s A d o l f B e n t h e m,
zie boven IV.1.c.

f. E l i z a b e t h J u d i t h B e n t h e m,
geb.te Jukwerd in Augustus 1710
huwde met
Menno N i e u w o u d e n,lakenkoopman.Haar tweelingbroeder
g. P a u l u s D e o d a t u s B e n t h e m [1])
ontving bij zijn zwager N i c o l a a s A d o l f B e n t h e m of bij een ander familielid zijne opleiding tot fabrikeur van zilverwerken en vestigde zich daarna als zilversmid en koopman te Amsterdam,waar hij in 't huwelijk trad en verscheidene kinderen had. Ik ontmoette in 1887 op een oefeningsavond in een Gymnastieklokaal aldaar een zijner nakomelingen;ten minste een Benthem uit een oud - Amsterdamsche Familie.Zie voorts blz.18en19.

h. M a r i a B e n t h e m,
geb.te Jukwerd in 1711,
huwde op Zondag 8 Augustus 1734 met
M i c h i e l S n o e k ,j.m.van Steenwijk,zoon van J a n S n o e k te Steenwijk en J a n n a H e y d e n,
overl.vóór 16 Juni 1754,
en hertrouwde den 28 Maart 1756 met
S a l o m o n A r e n d s b e r g e n.

———:———

[1]) Zie "Aanvulling" op blz. 102

5e Generatie.

V. G e r r i t B e n t h e m ,oudste zoon van R u t g e r A d o l f B e n t h e m ,Predikant te Ruinerwolde,en T r i j n t j e t e r M a a n,

geb.te Ruinerwolde 8 Juni 1711,
overl.te Oldeholtpade 12 Januari 1779,

bezocht de Latijnsche school te Zwolle en daarna de Hoogeschool te Groningen,waar hij als student werd ingeschreven met de woorden (A. S.A.G.blz 179)

"11 September 1730.G e r h a r d u s B e n t h e m,
"Steenwijk-Transysalanus.Theol."
"Gratis in honorum rever. H o f f s t e d e."

Na volbrachte studie werd hij den 27 September 1735 door de Classis Meppel geëxamineerd en tot Proponent verklaard;tengevolge van zijn ziekelijk gestel stelde hij zich vooreerst niet beroepbaar.den 24 Juni 1741 werd hij aangezocht "om in de Gemeente van Olde en Nije holtpade,ter Idzert en Oldeholtwolde het werk van een Evangelist te doen, en den 2 Augustus andermaal tot S.S.M.Candidaat geëxamineert;waar op ten zelve dage de beroeping Classicaal wierdt goedgekeurd." Daarop hield hij,na den 27 Augustus te zijn bevestigd,den 3 September te Oldeholtpade zijne intreerede over 1 Cor.III:11. Hoewel meermalen elders beroepen bleef hij op deze standplaats werkzaam,totdat hij den 7 Juni 1778 op den preekstoel door eene beroerte werd getroffen,waarvan hij niet herstelde en aan welker gevolgen hij den 12 Januari 1779 overleed.In de Bijlage 3 ,blz.94 ,vindt men eene levensbeschrijving van dezen eenvoudigen geleerde,overgenomen uit de"Boekzaal der Geleerde Waereld" 130e deel voor Juni 1779.

G e r r i t B e n t h e m huwde den 18 April 1742 met"Juffer"

P r o n i k a J o h a n n a H i l k e s , dochter van S i p k o H i l k e s,Apotheker te Zwolle,en E l i z a b e t h v a n d e V e l d e,

geb.te Zwolle in 1716
overl.te Oldeholtpade 7 November 1750;

den 17 Februari 1755 hertrouwde hij met "Juffer"

E v e r h a r d a C o c q ,van Zwolle,
geb.in 1706
overl.20 Mei 1780 ,74 jaar oud.

Terwijl deze laatste echt kinderloos bleef,had hij uit het eerste huwelijk 5 kinderen,3 zoons en 2 dochters; a .R u t g e r A d o l f , b . A r n o l d u s , c . E l i z a b e t h C l a s i n a en de tweelingen d.en e. T r i j n t j e en S i p k o ,die den 11 Februari 1748 werden geboren en op zeer jeugdigen leeftijd stierven.

a.R u t g e r A d o l f B e n t h e m,volgt onder VI.1.
b.A r n o l d u s B e n t h e m,volgt onder VI.2.

c.E l i z a b e t h C l a s i n a B e n t h e m ,
geb.te Oldeholtpade 28 Maart 1746,
overl.te Engelum(Fr)16 November 1808,

huwde den 9 October 1771 met

Regnerus Petrus Reddingius,

zoon van Wibrandus Gerardus Reddingius, Predikant te Goinga(Fr), en Wijbkje Agatha Lubeleij,
Geb.te Goinga 23 September 1734,
overl.te Engelum 28 Februari 1808 ,73 jaar oud.

Deze Regnerus Petrus Reddingius bezocht van 1749 tot 1752 de Latijnsche school te Leeuwarden, was daarna student aan het Athenaeum te Franeker, werd den 7 September 1756 Candidaat bij de Classis Sneek en in 1766 Predikant te Engelum (Fr), wat hij bleef tot aan zijn dood. Hij stotterde in het spreken vrij erg, doch dit hinderde hem niet op den kansel. Hij hield zich veel bezig met genealogische onderzoekingen en liet eene uitgebreide verzameling genealogiën van Friesche families na.

Uit hun echt sproten 2 dochters en 4 zoons; van de laatsten stierf één zeer jong, een tweede Egbertus Lubeleij Reddingius (geb.7 November 1783, overl.20 Juni 1860) stierf zonder kinderen na te laten; de beide andere zoons waren:

a. Gerardus Benthem Reddingius,
geb.te Engelum 20 Juni 1774,
overl.te Assen 27 October 1844, 70 jaar oud, werd in 1790 student aan 't Athenaeum te Franeker, den 7 Juli 1795 Candidaat, den 1 November 1795 Predikant te Minnertsga (Fr), in 1796 te Schildwolde (Gr), in 1807 te Waardenburg en Neerrijnen (Geld) en den 29 October 1809 te Assen, waar hij bleef tot aan zijn dood. In het "Nieuw Kerkelijk Handboek", jaargang 1880", blz 125, wordt van hem gezegd: "Hij was een zeer geleerd man, die zich èn als schrijver ter verspreiding van godsdienstige kennis, èn jegens de godgeleerde wetenschappen, èn in verschillende takken van bestuur, jegens de Ned.Herv.Kerk verdienstelijk heeft gemaakt".

In 1809 werd hij honoris causa Theol.Doctor te Harderwijk, in 1840 Ridder in de orde van den Ned.Leeuw; jaren lang was hij schoolopziener, in 1827 Vice-President, in 1840 en '41 President van de Prov.Synode, enz. Zie Romein, T.A., de Hervormde Predikanten van Drenthe sedert de Hervorming tot in 1861. Groningen 1861. bladz.14.

Gerardus Benthem Reddingius huwde den 19 Juni 1796 met

Fronica Johanna Benthem,
dochter van Rutger Adolf Benthem, predikant te Adorp, en Grietje Smedes, zie beneden bij VI.1.a.

b. Wibrandus Gerardus Reddingius,
geb.te Engelum 29 Juli 1776
overl.te Tenboer (Gr) 22 November 1852, 76 jaar oud, werd student aan 't Athenaeum te Franeker in 1792, Candidaat in Friesland den 27 Mei 1796, Predikant te Scharnegoutum(Fr) in 1796, te Dronrijp (Fr) in 1798, te Bierum (Gr) in 1809, te Eppenhuizen (Gr) in 1810, te Midlum (O.Fr) in 1817, te Woltersum (Gr) in 1828 en emeritus den 1 Juli 1852. Hij schreef vele boeken (men zie over hem: "Boekzaal der geleerde wereld" voor December 1852, blz.816 en vv.).

Wibrandus Gerardus Reddingius huwde

den 24 September 1797 met

W i j t j e B e n t h e m,
zuster van de bovengenoemde P r o n i c a J o h a n n a B e n t - h e m;zie beneden bij VI 1.b.-

---

6e Generatie.

VI.R u t g e r A d o l f B e n t h e m ,zoon van G e r r i t B e n t h e m,Predikant te Oldeholtpade,en P r o n i c a J o h a n - n a H i l k e s,
geb.te Oldeholtpade 27 Januari 1743,
overl.te Groningen,6 Augustus 1821,78 jaar oud,
studeerde aan de Hoogeschool te Groningen,waar hij tot student werd ingeschreven met de woorden(A.S.A.G.,blz 214):

"10 September 1760.R u t g e r A d o l f B e n t h e m
"Oldeholtpade.Frisius.A.L."

Na volbrachte studie werd hij den 6 Mei 1767 Proponent,in 1768 Predikant te Adorp (Gr),in 1775 te Pietersburen en Wierhuizen (Gr) en, nadat hij in 1777 bedankt had voor een beroep naar Rijperkerk (Fr), in 1779 te Uskwerd(Gr) waar hij den 28 Maart van dat jaar werd bevestigd.Na 40-jarigen dienst aldaar werd hij in 1819 emeritus en vestigde hij zich te Groningen,waar hij ook stierf.

R u t g e r A d o l f B e n t h e m huwde in September 1770 met
G r i e t j e S m e d e s,
dochter van J a n S m e d e s en W i j b k e B e r e n d s,
geb.te Nieuwe Schans 19 April 1747,
overl. ?
uit welken echt sproten: één zoon G e r r i t B e n t h e m (geb. 26 April 1783,overleden 27 Juni 1783),en 8 dochters,waarvan 3 zeer jong stierven;de overige waren:a . P r o n i c a J o h a n n a ,b. W i j t j e ,c. G e r h a r d a, d. J o h a n n a en e. E l i z a - b e t h C a t h a r i n a.

a. P r o n i c a J o h a n n a B e n t h e m,
geb.te Adorp 16 Juli 1774,
overl.te Sneek 18 Mei 1856,bijna 82 jaar oud,
huwde den 19 Juni 1796 met

G e r a r d u s B e n t h e m R e d d i n g i u s,
bovengenoemd (zie bij V.1.c.a.),wien zij 10 kinderen schonk,5 dochters en 5 zoons;van deze laatste kregen 2 den voornaam Benthem;een dezer stierf zeer jong,de andere was de 2e zoon:

R u t g e r A d o l f B e n t h e m R e d d i n g i u s,
geb.te Schildwolde(Gr)21 November 1798,
overl.te Sneek 21 Juni 1874;
deze werd den 7 Juli 1818 ingeschreven als student te Groningen,promoveerde aldaar den 21 Juni 1823 tot Juris Utriusque Doctor; werd in 1825 griffier,in 1838 Kantonrechter te Sneek en in 1865 emeritus. In 1811 werd hij in den"Burgerlijken Stand" ingeschreven met de voornaam

R u t g e r A d o l f en den familienaam B e n t h e m R e d d i n- g i u s, zoodat zijne 10 kinderen allen dien van dragen; deze waren voor de helft jongens, waarvan 3 zeer jong stiervan, en een 4e, J o h a n- n e s H e r m a n u s B e n t h e m R e d d i n g i u s, (geb.11 October 1839, overl. bij Menado op Celebes 19 Mei 1873 als Commandant op 't oorlogschip Bali) geen kinderen naliet. De vijfde zoon, G e r a r- d u s B e n t h e m R e d d i n g i u s (geb.16 Juli 1838, overl.28 October 1891) werd den 29 Mei 1863 Candidaat-Notaris te, en in 1874 Gemeente-ontvanger van Sneek; deze liet geen kinderen na.-

b. W i j t j e B e n t h e m,
geb. te Pietersburen (Gr) 13 September 1775,
overl. te Tenboer (GR) 28 Januari 1865, 89 jaar oud,
huwde den 24 September 1797 met

W i b r a n d u s G e r a r d u s R e d d i n g i u s,
(zie boven V.1.c.b.) twee hunner elf kinderen kregen den voornaam Benthem en wel

1o. R u t g e r A d o l f B e n t h e m R e d d i n gius
geb. te Dronrijp (Fr) 3 Maart 1801,
overl. te Tenboer 30 Mei 1863,
van 1824 tot aan zijn dood Medicinae Doctor te Tenboer en van 1834 tot 1852 Burgemeester aldaar. Zijn eenige zoon W i b r a n d u s G e r a r d u s B e n t h e m R e d d i n g i u s (geb.17 September 1843) was grondeigenaar te Tenboer (Gr),

En 2o. G e r a r d u s B e n t h e m R e d d i n g i u s,
geb. te Eppenhuizen (Gr) 16 November 1812
overl. te Garmerwolde (Gr) 2 November 1881;
deze werd in 1829 student te Groningen, maakte als vrijwilliger bij 't Groninger-studenten-flankeurcorps den veldtocht tegen de Belgen mede, werd in 1835 proponent in Groningen, in 1838 Predikant te Hollum en Ballum op 't eiland Ameland, in 1841 te Muntendam (Gr) en in 1847 te Garmerwolde, waar hij in 1881 stierf.
Hij trad den 25 Juli 1838 in 't huwelijk met

E e u w k o n a M a r i a M o l t m a k e r,
dochter van H a r m a n- n u s M o l t m a k e r, Predikant te Appingadam, en E l i z a- b e t h C a t h a r i n a B e n t h e m (zie beneden onder e),
geb. te Garsthuizen (Gr) 10 April 1818
overl. te Groningen 16 Mei 1883, 65 jaar oud,
die hem 6 kinderen schonk die allen den voornaam Benthem kregen.-

c. G e r h a r d a B e n t h e m,
geb. te Pietersburen 4 Maart 1777,
overl. ?
huwde den 20 Mei 1800 met
W i l l e m S y p k e n s,
toen Predikant te Ulrum; uit hun echt sproten 5 kinderen, 3 dochters en 2 zoons, waarvan de jongste den naam droeg van

R u t g e r A d o l f B e n t h e m S y p k e n s
(geb.27 Mei 1811); deze liet geen kinderen na en

kreeg den 4 October 1885 als Predikant te Zuidwolde (Gr) zijn emeritaat. Zijn oudere broeder S y p k o H a j o S y p k e n s (geb. 26 Augustus 1805), ook Predikant, had 2 zoons, waarvan de oudste, W i l l e m S y p k e n s (geb. in 1828), Predikant o.a. van 5 Augustus 1877 tot 1 Juni 1899 te Groningen, zijn tweeden zoon naar diens oudoom vernoemde en hem dus de voornamen Rutger Adolf Benthem gaf. Deze (23 Augustus 1870 te Elburg geboren)

R u t g e r A d o l f B e n t h e m S y p k e n s,
Advocaat en Procureur te Amsterdam, diende in 1895 aan de Koningin een verzoekschrift in om den naam Benthem te mogen voegen bij zijn geslachtsnaam Sypkens; dit verzoek werd toegestaan, waarna de Rechtbank hem verlof verleende om den voornaam Benthem te schrappen, zoodat hij van dien tijd (1896) af den geslachtsnaam B e n t h e m - S y p k e n s en de voornamen R u t g e r A d o l f voert.-

d. J o h a n n a B e n t h e m,
geb. te Uskwerd (Gr) 31 Maart 1780,
overl. ?

huwde met

. . . . de G r a v e, Predikant o.a. te Nijkerk; uit hun echt sproten 3 zoons, waarvan de tweede den voornaam Benthem droeg en heette

R u t g e r A d o l f B e n t h e m d e G r a v e;
hij was koopman in de Witte Zwaan te Groningen.-

e. E l i z a b e t h C a t h a r i n a B e n t h e m,
geb. te Uskwerd 19 October 1786,
overl. te Groningen 25 April 1862;

zij trad in den echt met

H a r m a n n u s M o l t m a k e r,
Predikant te Appingadam (zie boven bij b) Deze werd den "8 Julii 1805 als student aan de Hoogeschool te Groningen ingeschreven als "Groninganus."

VI.2. A r n o l d B e n t h e m, tweede zoon van G e r r i t B e n t h e m, Predikant te Oldeholtpade, en P r o n i c a J o h a n n a H i l k e s,
geb. te Oldeholtpade 29 Mei 1744,
overl. in 18 ...

werd den 11 September 1762 als student aan de Hoogeschool te Groningen ingeschreven met de woorden (A.S.A.G., blz. 216):

"11 September 1762. A r n o l d B e n t h e m.
"Frisius".

Na volbrachte studie werd hij den 25 April 1770 Candidaat op 't Heerenveen en in 1771 Predikant te Schingen en Slappeterp. In 1776 werd hij naar Workum beroepen, voor welk beroep hij bedankte,
Den 29 October 1776 trad hij in het huwelijk met

M a r i a B e i d i n a v a n d e r L e y,
dochter van notaris Van d e r L e y te Leeuwarden
geb. te Leeuwarden 21 Juni 1755
overl. te Schingen 17 Augustus 1795.

Den 16 October 1805 hertrouwde A r n o l d B e n t h e m met

Anna Elizabeth Meijer
dochter van den toenmaligen Predikant te Twijzel (Fr)
geb.20 November 1769
overl. ?
Dit tweede huwelijk was kinderloos;uit het eerste sproten 2 dochters: a.Johanna Lamina en b. Pronica Johanna.

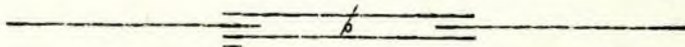
a.Johanna Lamina Benthem,
geb. te Leeuwarden 19 Juli 1777,
overl.te Franeker 8 Januari 1800,'s v.10 u.,
trad den 27 November 1799 in het huwelijk met

Isaäc Verwey,
Rector van de Latijnsche School te Franeker,en stierf zes weken later.

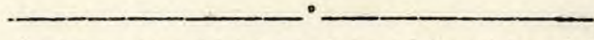
b.Pronica Johanna Benthem,
geb.te Schingen 5 April 1781 ,'s v.6½ u.,
overl. ?
huwde den 29 Mei 1799 met

Ernst Jongsma,
Advocaat te Leeuwarden;uit hun echt sproken vier zoons,waarvan de eerste twee zeer jong overleden;de beide jongste waren: Cornelius Jongsma ,geb.13 November 1803 en

Arnoldus Benthem Jongsma,
geb.te Leeuwarden 23 Maart 1805.-

Aanvulling.Blz 90.
Een derde zoon van Wibrandus Gerardus Reddingius en Wijtje of Wietje Benthem was Ds.Jodocus Henricus Reddingius (geb.te Bierum (Gr)25 November 1810,overl.te Hardegarijp in September 1891),o.a. Predikant te Stiens en te Morra en den 3 November 1834 gehuwd met Aaltje Helder (geb.te Aalsum 1 Augustus 1813,overl.te Morra 31 Mei 1878)Hun eenige zoon, Wibrandus Gerardus Reddingius (geb.te Stiens 8 Mei 1841,overl.te Deurne (N.Br) 18 Juli 1875),van 17 October 1866 tot aan zijn dood Predikant te Deurne,huwde 23 Augustus 1866 met Louisa Justina Margaretha Sibinga (geb.te Blija(Fr)12 Juni 1843,overl.te Amsterdam),die hem 2 kinderen schonk,waarvan de oudste Aaltje Reddingius (geb.te Deurne 1 Sept.1868)de latere echtgenoote van Dr. Noordewier,thans Neerlands grootste en meest gevierde zangeres is.
Bovengenoemde Wijtje Benthem was dus de overgrootmoeder van deze beroemde zangeres.

B I J L A G E 5

" Leevensbeschryving van den Wel- Eerw.Zeer Geleerden

"Heer G e r h a r d u s B e n t h e m.

"In zijn Wel Eerw.leeven Bedienaar des H. Evangeliums te Oldeholt-

pade cum annexis."

" Zijn Wel Eerw.Overgrootvader D.A d o l p h u s B e n t h e m, afkomstig uit een aanzienlijk geslacht te Noordhoorn,was Predikant te Dwingeloo in Drenthe en de Broeder van d. M e l c h i o r B e n t - h e m,die tot Leeraar beroepeb wierdt te Vriezeveen 1638,en in 't volgende jaar te Rijssen,daar hij 1674 overleed.

"De Zoon van den eerstgemelden en van Juffr. S a r a v a n T h y e n,was D. G e r h a r d u s B e n t h e m;deze volgde zijn Wel Eerw.Vader te Dwingeloo in den Predikdienst op,vertrok op eene wettige beroeping,naar Steenwijk 1672,in de plaats van D.de D a v i d, en in 1698 van zyne Bediening door den dood ontslagen.

"Deze,de Grootvader van onzen Overledenen,is gehuwd geweest met Juffr. M a r t h a v a n C o t e n ,van Zwolle,de Dochter van J a n v a n C o t e n en F e m m e g j e B e r e n d s,en Zuster van G i e l t j e n v a n C o t e n,de Echtgenoote van D. H e n r. J o h. V o l t e l e n,Predikant te Blankenham.

"Uit dat huwelijk wierden verwekt agt kinderen,die,meerendeels tot een volwassene leeftijd gekomen,het voorrecht genoten van hunne Moeder te behouden tot den 2 Augustus 1720,wanneer zy in eenen 80 jaarigen ouderdom,den weg van allen vleesche ging.

"Deze kinders waren,D.Rutger Adolf,van wien aanstonds nader;D. Johannes,Predikant te Jukwerd,(die uit zijn Huwelyk met Juffr.Maria ten Wolde,mede agt kinderen naliet,en onder die D.Joach.Benthem,welke als Predikant te Morrha overleden is).Femma Margaretha ,welke getrouwd zynde met Franc.ab Utregt te Zwartsluis,(den Zoon en Broeder van DD.Henr.en Joh.ab Utregt,Predikk.te Beulaken en Geithoorn),de Moeder was onder anderen van D.Gerh.ab Utregt,die zijns Ooms opvolger wierdt in den Evangeliedienst te Geithoorn.Sara,Michieltjen,de Huisvrouw van D.Lubb.Waterham,Predikant in de Beulake,Margareta,Hendrik Jan,Med.D.en Burgemeester te Steenwijk,en Judith Benthem,van welken Sara en de drie laatstgenoemden ongehuwd gestorven zijn.

"D.R u t g e r A d o l p h B e n t h e m,gebooren den 10 Aug. 1666,wierdt Predikant te Ruinerwoud 1709,en liet bij zijn Wel Eerw. overlyden,den 7 Octob.1725,als Weduw na,Juffrouw Trijntje ter Maan, van Steenwijk,(Dochter van Klaas Warnars ter Maan en Albertje Haagswold)en vijf kinderen;drie ~~zonen~~ zoonen,Gerhardus,Nicolaas Adolph, Koopman en Mr.Zilversmit te Steenwijk,getrouwt met Juffr.Catharina Benthem,Dochter van den Predikant ~~te~~van Jukwerd,en Hendrik Jan,Rentmeester van de Memorie te Steenwijk,en twee dochters;Juffrouwen Albertina Hester,in leven Echtgenoote van den Steenwijker Burgemeester Arend van Ruinen,en Martha Benthem,die met haaren Man,den Koopman en Mr.Zilversmit Jacobus Verschuyl,nog in leven is,en mede te Steenwijk woont.

"D. Gerhardus Benthem,de eerstgeboorene,kwam ter waereld den 8 Juny 1711,en wierdt van zyne Godvruchtige Ouderen geschikt tot het werk der H.Bedieninge;dan al vroeg het onderwys van zynen Vader missende,wierdt zyn Wel Eerw.door desselfs Moeder naar Zwol gezonden,om in de beginselen der Taalkunde,zo noodig voor eenen Godgeleerden,verderen voortgang te maken;zyn Wel Eerw.beantwoordde ook,door zyne goede vermoogens,met zulk een vlyt aan 's Moeders heilzaam oogmerk,dat telkens van School tot School gevordert wierdt,met kostbaare pryzen,waar in men de loffelykste getuigenissen door den toenmaaligen Zwolschen Rector en Wysgeer,den vermaarden Gisb.Wess. Duker,geschreeven,leest.

"Het Schoolstof afgeschudt hebbende,hieldt zyn Wel Eerw.zich ruim een half jaar op te Geithoorn,by zynen Neef D. Gerh.ab Utregt, die hem omtrent de Hebreeuwsche Taal onderrichtte.

"Dus,wel voorbereidt zijnde,begaf zyn Wel Eerw.zich naar Groningens HoogeSchool ,daar hy zich naarstig Oeffende op de voorlichting zo van andere Hoogleeraren,als vooral in de Godgeleerdheid van dat beroemde Viermenschap, de Heeren A.Driessen,O.Verbrugge,C.van Velzen en A.Voget,totdat hij den 27 September 1735,na een loffelyk examen,door de WelEerw.Classis van Meppel.van welke zyn Wel Eerw.Vader,Grootvader en Over-Grootvader Leden geweest waren,Proponent verklaard wierdt.

"Dan,zyn Wel Eerw.hadt thans het voorrecht niet van eene wenschelyke gezondheid,maar was sukkelagtig en zwak,zo dat wel nu en dan zyne gaven tot opbouw der Gemeentens besteedde,maar juist niet zich zeer verhaastte,om eene vaste standplaats te zoeken.

"In den Jaare 1741 den 24 Juny wierdt zyn Wel Eerw.beroepen,om in de Gemeente van Olde en Nye holtpade,ter Idzert en Oldeholtwolde het werk van eenen Evangelist te doen,en den 2 Aug.andermaal tot S.S.M.candidaat geëxamineert;waar op ten zelven dage de beroeping Classicaal wierdt goedgekeurd.De bevestiging geschiedde den 27 der zelve maand,door D.D. Joach.Banga en Joh.Jellema,Predikk.te Noordwolde en Makkinga,welke laatstgemelde,thans de oudste der in Bediening zynde Leden van de Wel Eerw.Classis van Zevenwouden en daar in nog met yver werkzaam,niet alleen onzen Overledenen mede geëxamineert hadt,maar ook naderhand dat zelve werk omtrent zyn Wel Eerw.twee Zoonen verricht heeft.

"Den 3 Sept.deedt zyn Wel Eerw.zyne Intreerede te Oldeholtpade, over 1 Cor.III:11 en wierd Lid van de even genoemde Classis den 6 Sept.

"Na eene verbetering van de Kerk van Oldeholtpade,predikte zyn Wel Eerw.den 1 December 1754 over Jes.II:3,"Ende veele volken zullen heenen gaan,"enz.en van de Kerk van Nyeholtpade,den 21 Decemb.1755 over Joh.X:22,23."Ende het was een Feest der vernieuwinge des Tempels te Jerusalem",enz.Zyn Wel Eerw.heeft meermalen als Lid der Friessche,en als Correspondens andere Nederlandsche Synoden Bygewoont,en het Deputatismus waargenomen.Schoon zyn Wel Eerw.gelegenheid gehad heeft om Gods Kerk elders te stichten,dacht het hem goed te Oldeholtpade te blyven.

"Zyn Wel Eerw.was een vyand van opgesmukten lof,welke wel eens gegeven wordt aan zulken,die in hun leeven de hun toegepaste deugden of geheel niet,of zeer weinig bezaten;wy zullen dan om niet bespotte-

lyk te zyn,liever te weinig dan te veel van onzen Overledenen zeggen.

"Hy was van eene middelbare gestalte,van een fris en Bloozend gelaat;waar van teffens vriendelykheid en deftigheid afstraalde,van een gulhartigen inborst en van een voorbeeldigen wandel;zyne bescheidenheid was allen bekend,en de getrouwheid in zynen Dienst strekte zich tot alle derzelfs byzondere deelen uit,welk alles zyn Wel Eerw. geliefd en geacht maakte;voorts was hy aangenaam voor zyne vrienden, een beminnaar van het recht en een doorzichtig Raadsman voor verlegenen.

"Tweemaal is zyn Wel Eerw.gehuwd geweest;zynde eerst getrouwt te Oldeholtpade,door den meergemelden D.ab Utregt,den 18 April 1742, met Juffr.Pronica Johanna Hilkes,geboortig van Zwolle,dochter van den Apotheker Sipko Hilkes en Juffr.Elizabeth van de Velde,van welker Geslacht mede verscheidene Predikanten geweest zyn en nog zyn. Uit dit Huwelyk wierden vyf kinderen verwekt,van welken de twee laatstgeboornen,Tryntje en Sipko,tweelingen geweest en jong gestorven zyn; de drie anderen zyn twee Zoonen,door zyn Wel Eerw.zelven tot de Academie opgeleid,en door handoplegging in den H.Dienst bevestigd,en eene Dochter.

"1.D.Rutger Adolph Benthem,Predikant,voorheen te Adorp en Pietersburen,thans te Uskwerd;die gehuwd met Juffr.Grietje Smedes,van de Nieuwe Schans,vier Dochteren,Pronica Johanna,Wijtje,Gerharda en Johanna,in leven heeft,zynde een eerdere Pronica Johanna overleeden, en de laatstgenoemde Johanna zes dagen na 's Grootvaders dood ter waereld gekomen.

"2.D.Arnoldus Benthem,Predikant te Schingen en Slappeterp,die getrouwt met Juffr.Maria Beidina van der Ley,van Leeuwarden,eene Dochter heeft,Johanna Lamina genoemt.

"3.Juffr.Elizabeth Klaazina Benthem,de huisvrouw van D.Regnerus Petrus Reddingius,Predikant te Engelum,welk huwelyk ook reeds gezegend is met vier kinderen,van welke Theod.Wilh.à Brakel,slechts eenige weken oud wierdt,maar Gerhardus Benthem,Wibrandus Gerhardus en Wybkje Agatha,den 29 Maart jongstleden gebooren,in leven zyn.

"Edoch,onzen Overledenen wierdt zyn beminnenswaardige Pronica, den 7 Novemb.1750,door den Rooden loop ontrukt,wanneer dezelve maar den ouderdom van ruim 34 jaren bereikt hadt,en hy met zyn oudste en Jongste kind door datzelve ongemak aan 't bed gebonden,verhinderd wierdt haar ten grave te geleiden.Zyn Wel Eerw.zogt zich over dit verlies te troosten door zich andermaal in den Echt te begeven te Zwolle,den 17 Febr.1755,met Juffr.Everharda Cocq,die als nagelaatene Weduw,met 's Mans Voorkinderen en Gemeente,zyn Wel Eerw.gemis betreurt.

"Zyn Wel Eerw.was in de laatste Jaaren doorgaans gezonder dan voorheen,alleen bragt de Roos aan zyn verzwakte zenuwgestel nu en dan hevige smerten toe,en nadien het geheugen allengskens minder wierdt,begon zyn Wel Eerw.het prediken lastig te vallen,waarom al dagt om het Emeritusschap.

"Dan zyn Wel Eerw.moest als Leeraar sterven en wel na een elendig lyden,verzeld met zwaare pynen,welke hy geduldig en Godvruchtig droeg,onder geduurige Smeekingen om geestelyk licht:

" Naamelyk,op Pinxter Zondag den 7 Juny van het voorige jaar (1778) was zyn Wel Eerw.in de preek gevorderd tot aan de Toepassing, wanneer door de Flaauwte van iemand in de Kerk,eenig gedruis ontstond,hetwelke zyn Wel Eerw. zo aandeed,dat hy niet meer spreeken kon,en willende van den Predikstoel afgaan,bevond zulks door eene Beroerte aan de geheele linker-zyde onmooglyk.De Kerkenraad droeg hem naar huis,en aanstonds,gelyk ook vervolgens,wierden allerly middelen aangewend,die anders in zulk een toeval van dienst zijn, en ook de belemmering in 't spreeken deden verdwijnen .

"Het scheen wel eens,dat men op herstelling hoopen mogt,dewyl de linker voet eenigszins stevig wierdt,zo dat zyn Wel Eerw.door anderen onderschraagd,een weinig over de kamer wandelen kon,maar dit was van zeer korten duur;de kwaal verergerde,de levenskrachten verminderden langzamerhand,de eetlust,en de magt zelf,om iets voedzaams te gebruiken,namen af,en de Maag verloor de kracht,om het weinige, dat nog gebruikt wierdt,te verteeren,terwijl het minste geluid op 't hoogst verveelde en den zeldzaamen slaap verschrikkend afbrak.

"Eindelyk,het lichaam viel,geheel uitgeteerd,in het zitten,na de rechter zyde over,en dan moest beiden lichaam en hoofd ondersteund worden;dit duurde tot den 12 January dezes jaars (1779),wanneer zyn Wel Eerw.in den namiddag,door eenen stillen uitgang,het tijdelijke zegende en zynen geest in de handen des Hemelschen Vader overgaf.

"Den 21 wierdt het sterfelijk overschot in de Kerk van Oldeholtpade rouwstaatig,onder een groot gevolg ter aarde besteld,en den 24 's Mans nagedachtenis,onder sterke aandoening van den Spreeker en eene meenigte Hoorderen,gevierd,door den Wel Eerw.Zeer geleerden Heer Horatius Vitringa Acker,veel geacht Predikant te Steggerden en Finkega,die tot het H.Dienstwerk ook door den Overledenen was ingezegend, met een zeer gepaste Lykrede over 2 Kon.II:12."Ende Eliza zag het",enz

"De Wel Eerw.Heeren Ringbroeders van de beide Stellingwerven,die ook in 't laatste,voor den Overledenen,op vriendelijk verzoek,met veele genegenheid,den Dienst vervuld hebben,nemen het annus gratiae waar2

Overgenomen uit de
Maandelijksche Uittreksels of Boekzaal der Geleerde Waereld;honderd en dertigste Deel.Voor Juny 1779.Te Amsterdam,Bij Dirk onder de Linden en Zoon,Bybel-en Boekverkoopers,in de Kalverstraat,over de Nieuwe Zyds Kapel,1779.-"

P.S. Bovengenoemde Gerardus Benthem,Ds.te Oldeholtpade,schreef bijzonder mooi.Op 13 jar.leeftijd schreef hij in 't oude doopboek,dat met 1660 begint,met zeer sierlijke krulletters:(achter in):
"God is een rijke born,hij spijst de wilde dieren,
"Hetzij die in het veld of om den oever zwieren."
"Gerhardus Benthem :1724".
"Benthem is den 8 Junius gebooren Anno 1711.Dit heeft Gerhardus Benthem geschreven den 2 Meert Anno 1724 op een donderdag na de middag te Ruinerwold."

(R.A.Assen).

Bijlage 4.

Aanteekeningen uit

1. VAN DEDEM, Charters en Bescheiden.

No.985.22 Februari 1660.Testimonium wegens afgelegd kerkelijk examen voor de Classis Meppel door Christianus Frantzius,beroepen predikant te Zuidwolde(Dr).
Geteekend door Gerh. Benthem,praeses, Johannes Munckerus,scriba, G. Sichterman,visitator classis Meppel, G. van Asscheberg te Hesselen en J. Knijphuijzen te Gieten,predikanten.

---

2. De Lottingprotocollen, Inventaris Particulieren, enz. (Rijksarchief Assen)

18 Juni 1629.Adolphus Benthem paedagogus van de kinderen van den heer Van Welvelde wordt aanbevolen als predikant te Zuidlaren of te Vries. (Rechtdag I,blz.105)

22 October 1629.'t Beroep op Adolphus Benthem tot predicant te Dwingelo geapprobeert.- (item blz.121)

---

8 Januari 1728.Acte van overdracht door Trijntien ter Maan weduwe van de pastoor R(utger) A(dolf) Beenthem,en Hester ter Maen (haar zuster) wed[e].van Jan Jorna, voor "haar en haar kinderen"aan Borchart en Egbert Eysen van een akker bouwland op Hesselder Esch,de Zwolakker genaamd.Keurnooten waren Foppe Benthem en Jan Tuyn. (Inventaris Particulieren,blauw no 222)

Als voren van 6 schepel land,gedateerd"Steenwijck den 11 Febr.1728. (Item,Rood no 298)

---

30 November 1734.Request van Trijntien ter Maan,weduwe van wijlen den predicant Benthem te Ruinerwold om approbatie tot verkoop van een vierde van een erf te Dwingelo dat zij met hare minderjarige kinderen in eigendom bezit. (Lotting XLIV,bl.185)

---

6 Februari 1798 heeft N(icolaas) A(dolf) Benthem van Steenwijl laten protocolleeren een obligatie,waarbij J.F.F.Huguenin,Heer van den Oldengaerde,eene som gelds schuldig is aan hem, N.A.Benthem,Burgemeester van Steenwijk.November 1791. (Schuldprotocol van Dwingelo.1772-1798.n 206

---

3. Registers van Overdrachten, Testamenten, Momberrekeningen, enz. der Stadt Steenwijk, beginnende met het jaar 1651.

6 April 1678.Dom[s]. Engelbert Cortenio predikant tot

[1]) Voor de aanteekeningen uit 2 en 3.geldt ook bl.31,Noot.

Steenwijck,en E l i z a b e t h B o n e ,e.l.zij geadsisteert van Doms. G e r h a r d u s B e n t h e m,haer gecoren en goet gekeurden mombaer,testeeren.......

17 Maart 1691.Voor borgemeesteren R a m en D a n n e n b e r g h Is gecompareert de eerwaerde en godtsalige G e r h a r d u s B e n t h e m predicant deser stadt Steenwyck volgens speciale procuratie van den Heer borgemeester M e n s i n c k te Zwol.

---

23 Februari 1681.Juffrouw C a t h a r i n a R e u f f e r t ,wede. van J o a c h i m t e r W o l d e ,j.u.d.,in syn leven borgemeister deser stadt Steenwyck.

26 Januari 1697.Compareert R o e l o f f M a r t i n s S m e e n g e,als volmachtige van Dns. J a n B e n t h e m predicant tot Juckert namens uxoris M a r i a t e r W o l d e en H a r m e n t e r W o l d e vaendrigh caverende te samen voor haer suster A n n a t e r W o l d e volgens procuratie van 12 December 1695 voor dit stadt gericht afgegeven,en heeft mits desen gerichtelyk bekent verkocht te hebben,sulx doende kraght desen aen de Heer Scholtis J a n K i e r s v a n L o o n,borgermeister deser stadt,sekere hoff gelegen alhier buyten de Oosterpoort.(Caveeren=borg blijven).

3 Juni 1702.Compareert J o h a n B e n t h e m predicant tot Juckert als mede de rato caverende voor de medeerfgenamen van wijlen J o a c h i m t e r W o l d e.

26 Augustus 1704.J a n B e n t h e m predicant tot Juckert so voor hem selfs en als volmachtiger van vrouw A u r e l i a K o e h o o r n so voor haer selfs en als legitime tutrix van haer minderjarich kint by wylen haer eheman de Heer H a r m e n T e r w o l d e in echte geprocreeert,voorts M a r i a en A n n a t e r W o l d e te samen deser gesterckt met de Ed. H a r m e n B e n t h e m (blz40) hare gecorene en by dese gerichte toegelatene mombar volgens procuratie in dato 19 Juni 1704 door dit Ed.Achtb.Stadtgerichte gepassert en alhier vertoont en voor goed gekeurt,vercoopen een seecker huyse aen de Wolstrate met de hoff en schuyre en kamer daerachter.-

---

23 Mei 1713.Overlijden van M a r i a t e r W o l d e,huysvrouw van wijlen de Heer J a n B e n t h e m in leven predicant te Juckert. Bij 't overlijden van haer eheman in de voogdijschap en legitimus tutor gebleven,noodig by haer overlijden daarin te voorzien over de 8 nagelatene minderjarige kinderen,worden aangewezen: A d o l p h B e n t h e m predicant tot Ruynderwold,J o h a n n e s B a n g a predicant tot Morrha en H e n r i c k J a n B e n t h e m med.dr. alhier ter stede,sullende de laatste de administratie voeren,aangewesen door de borgemeesters F . R a m en A . T e l t i n c k. Ds.B a n g a was getrouwd met A n n a t e r W o l d e bovengenoemd.

13 Augustus 1717.Voogdij-verantwoording van H e n r i c k J a n B e n t h e m med.dr.en burgemeester van Steenwijck,en J o h a n n e s B a n g a,predicant tot Morrha,als momborren over de kinderen van wijlen M a r i a t e r W o l dce.
De eerste heeft f.29 .16 st.meer betaald dan ontvangen,de andere f.87 7 st.8 penn.Zal verrekend worden met nieuwe rekening.(Er waren ook mandelige landerijen in Friesland).

7 Juni 1720.Op nieuw momboirrekening van H. J. Benthem en Dms.Banga.Benthem meer uitgegeven 70 gl.17.14. Dms.Banga meer ontvangen 38.2.12.Deze laatste was van 1719 tot 1730 pred. te St.Annaparochie.

3 December 1720.Word als momboir van deze kinderen aangesteld Hendrick Stuyfsant.

1 September 1722.Op requeste van Martha Benthem worden hare momborren gemachtigd haar uit de ouderlijke goederen te verstrekken 300 car.guldens om eenige koopmanschap te kunnen beginnen, tegen behoorlijke kwitantie.

13 Juli 1724.Hendrik Stuyfsant meer ontvangen dan betaald:121.18.10.Dms.Banga meer ontvangen 6.5.8.
de rekeninge van Stuyfsant is weder na hem genomen,also deselve in een boek was geschreven.sal na 't eynde der administratie te gelyk inleveren.-

---

22 October 1720.Ten huyse van Henr. Joan Benthem, med.dr.en borgermeister deser Stadt,testeeren de dames Elisabeth Voet ,wede.Tyleman, en Maria Voet,voorsoover gesterckt door borgermr.Ten Broecke als haer gecoren momber,op elkander en na doode van de langstlevende aan de zeven kinders van wijlen Joannes Benthem en Maria ter Wolde met name Engeltjen, Martha ,Gerhardus, Catharina, Elisabeth Judith, Paulus Deodatus en Maria Benthem,mitsgaders het zoontje van wylen Capteyn Hermannus ter Wolde bij Vrouwe Aurelia Coehoorn,met name Hermannus,de goederen in West-Stellingwerf.als momborren aanwijzende Henr.Joan Benthem,med.dr.en burgemr.deser stadt Steenwyck,en Dns.Joachimus Benthem predicant tot Morrha.

30 October 1720.Ten overstaan der burgemrs.Harmen Benthem (blz.40-) en Van der Ramhorst testeert Henrick Joan Benthem,med.dr.en burgemr.op de broeders en zusters, met name Rutger Adolf Benthem predicant tot Ruynderwolt,Femma Margaretha Benthem wede.ab Utregt Sara Benthem,Michieltje Benthem,getrout aan Dns.Waterham tot Beulaake,Margaretha Benthem en dan de kinderen van wijlen syn broeder Dns.Johannes Benthem bij Maria ter Wolde,met name Joachimus Benthem predicant te Morrha,enz.in ses egale porties.praelegaterend aen syn susters Sara en Margaretha de meubelen, neef Gerhardus ab Utregt syn sakhorlogie en beste swarte kleed en Joachimus het best couleurde kleed.

26 December 1720.Testament van Sara en Margaretha Benthem.Zij testeeren op elkander met een praelegaat aan Gerhardus ab Utregt of bij diens vooroverlijden op diens zuster Francine.

---

5 May 1693.Onder eene acte:"afgegeven in dato 1 May 1693 onder het stadszegel en subscriptie van de secretaris Benthem".

---

15 December 1711.Jan Jorna ,mede voor desselfs swager en suster Dm.Adolph Benthem en Trientien ter Maen ,echteluyden (Hij was gehuwd met Hester ter Maen Trientien's zuster).

---

19 Mei 1717.Burgemeester Hendrik Jan Benthem komt voor als keurnoot.Hij was med.dr.-

---

"20 October 1753.Burgem[r].Arent van Ruinen ,zoon van Albert van Ruinen en Johanna Rosius ,en Albertina Hester Benthem eheluyden,testeeren op elkander,in levenslange alimentatie en woning."

4.Het Grafstedenboek van Steenwijk (z,blz.13)

Arnold Benthem komt 1654 voor onder de Gecommitteerden ten Landdage.

Gerhardus Benthem,predicant te Steenwijk,✝1698,huwde 1662 te Zwolle met Martha van Kooten.Hij was een zoon van Adolf Benthem.-

Henricus Benthem was 1707 Medicinae Doctor.

Harmen Benthem,1721 de verhooging betaald door Burgemeester Benthem.

Hendrik Jan Benthem was 1750 Rentmeester van de Smadermansgoederen.

In 1787 was N. A. Benthem burgemeester van Steenwijk.-

A a n v u l l i n g e n.

I. Uit onderzoekingen in Januari 1922 in het Rijksarchief te Arnhem verricht blijkt, dat

P a u l u s D e o d a t u s B e n t h e m (zie blz 86), of zooals hij ook genoemd wordt P a u l u s B e n t h e m, zich als mr. zilversmid eerst vestigde te Culemborg en daarna te Amsterdam. Hij huwde

A d r i a n a v a n d e r H o e v e van Vianen. Volgens het doopboek van de gereformeerde kerk te Culemborg werden aldaar gedoopt: 1741. 16 Januari C o r n e l i s; 1743. 4 Januari. A d r i a n a; 1745. 19 November. M a r i a M a r g r e t h a, -alle drie als kinderen van P a u l u s B e n t h e m en A d r i a n a v a n d e r H o e v e - en 1748. 19 Januari P e t r o n e l l a C a t h a r i n a, -als dochter van P a u l u s T h e o d a t u s B e n t h e m en M a r i a v a n d e r H o e v e.

Zij vertrokken later naar Amsterdam en daar huwde de genoemde A d r i a n a B e n t h e m den 2 September 1773 met

J o h a n J a c o b W i j s m u l l e r, een Amsterdamsch ingezeten van Duitsche afkomst. Hij nam haar wapen of zegel (3 doodsbeenderen, waaruit 7 korenaren ontspringen, zie blz. 19) over met het gevolg, dat zijne nakomelingen, de thans te Amsterdam en Haarlem wonende familie Wijsmuller, het nu nog als familiewapen voert (zie blz. 19).-

---

II. Uit de kerkelijke en diaconieboeken van de grietenije Oostdongeradeel en uit de mededeelingen van den Rijks-archivaris in Friesland te Leeuwareden blijkt ten opzichte van het nageslacht van Ds. J o a c h i m u s B e n t h e m en R i n s k e O e b e l e n het volgende: hunne dochter (zie blz. 86 en 87):

1o. D i u w k e of D i e u w k e B e n t h e m, (geb. te Morra 28 Augustus 1729) huwde 10 Januari 1751 met den fiscaal J a c o b S j o r d e m a te Dokkum, wien zij 4 kinderen schonk: R i n s k e, M a r i a, S a r a en J o a c h i m u s S j o r d e m a.-

2o. M a r i a B e n t h e m huwde den 2 Juni 1754 met G e r r i j t G e r r i j t s S i n i a te Morra; uit hun echt sproten 3 kinderen: A u k j e n, J a n t j e en G e r r i j t S i n i a.-

3o. M a r t h a B e n t h e m volgt beneden na 4o.

4o. M a r g a r e t h a of G r i j t j e B e n t h e m huwde den 9 Mei 1762 met M e n n e W i j b e t s H a j e m a onder Boerum, die in 1766 als kerkvoogd in de Ned. Herv. Kerk voorkomt. Uit hun echt sproten 4 kinderen: de tweelingen W i j b e t en R i n s k e, en A a f j e en M a r i a H a j e m a.

Bovengenoemde

3o. M a r t h a B e n t h e m huwde den 27 Mei 1759 met Pieter N a n n e s (geb. te Morra in 1733, overl. aldaar 13 Oct. 1816, 83 jaar oud), zoon van N a n n e B o t e s te Morra en

Feikje Jurjens, wien zij 6 kinderen schonk: Maria, Nanne, Maria, Jochemus, Cornelis en Rinske. Na haar dood hertrouwde hij met Wijtske Menses, welke echt kinderloos bleef.

Deze Pieter Nannes was grondeigenaar en landbouwer te Morra en een van de meest vermogende en invloedrijke bewoners van Noordoost-Friesland, aan wien in 't bijzonder de Grietenij Oostdongeradeel veel te danken heeft. In 1748 was hij Diaconus (diaken) in de Ned. Hervormde Kerk te Morra. Hij nam den familienaam Benthem van zijne eerste vrouw Martha Joachima Benthem als den zijnen aan en werd daardoor de stamvader en naamgever van een nieuwen (vrouwelijken) zijtak van het geslacht Benthem. Boven zijn familiebank in 't oude kerkje van de Ned. Herv. Gemeente te Morra liet hij het door hem eveneens aangenomen wapen van zijne vrouw aanbrengen; bij de restauratie dier kerk in 1843 werd Wapen en Lofwerk "zooveel mogelijk" in den oorspronkelijken vorm hersteld; wellicht zijn toen echter de drie doodsbeenderen, die in het door den overgrootvader van zijne vrouw, D^s. Gerrit Benthem, Predikant te Dwingelo en te Steenwijk, aangenomen wapen (zie blz. 18) voorkomen, weggelaten omdat zij in de kerk zwaarmoedige overpeinzingen opwekten. Op blz. 21 is Wapen en Lofwerk afgebeeld, zooals het nu (31 Oct. 1924) boven de bank in de kerk voorkomt.

In het procesverbaal van de door Napoleon gelaste inschrijving in den Burgerlijken Staat van 13 December 1811, waarin wordt vermeld, dat hij, voorheen Pieter Nannes, officieel den familienaam Benthem heeft aangenomen, worden als zijne toen nog levende kinderen genoemd: een zoon Nanne Benthem, oud 49 jaar, wonende te Morra, en eene dochter Renske Benthem, oud 40 jaar, wonende te Engwierum bij Dokkum; en als kinderen van Nanne: a. Martha, 11 jaar, b. Pieter, 9 jaar en c. Jacob, 6 jaar oud. Pieter Nannes Benthem had dus in 1811 reeds 4 kinderen door den dood verloren. Zijn zooeven genoemde dochter Renske of Rinske Pieters Benthem (geb. te Morra in 1771, overl. te Engwierum 26 November 1827) was toen gehuwd met Arjen Kingma, landbouwer en grondeigenaar te Engwierum.

De uitgebreide grondbezittingen van Pieter Nannes Benthem gingen voor 't grootste deel over aan zijn eenigen zoon Nanne Pieters Benthem (geb. te Morra in 1762, overl. aldaar 7 Juni 1842 op 80 jarigen leeftijd) die evenals zijn vader op de Oldhiustra-zathe woonde en buiten deze nog twee boerenerven bezat. Hij was assesor (wethouder) der grietenij Oostdongeradeel, en was, evenals zijn Vader, een man van invloed en gezag. Hij beheerde het groote vermogen, dat deze hem had nagelaten, met zorg, evenals de mooie verzameling antiquiteiten in zilver en porcelein, en de met zorg bijeengebrachte bibliotheek, die bij zijn overlijden een paar duizend uitgaven telde, vooral ook van Friesche werken. Na zijn dood gingen de beide laatste grootendeels verloren, doordat zij tengevolge van de geestelijke minderwaardigheid van zijn oudsten zoon Pieter in de handen van diens gewetenlooze "vrienden" en raadgevers overgingen. Al zijn de nakomelingen van genoemden Nanne Pieters Benthem ook thans nog welgesteld, toch heeft geen enkel lid van dezen vrouwelijken zijtak van het geslacht Benthem den invloed en het prestige terugbekomen, dat zijn voorvaders Pieter Nannes Benthem en Nanne Pieters Benthem in de 2e helft der 18e en de eerste helft der 19e eeuw in Oostdongeradeel hebben bezeten.

N a n n e P i e t e r s B e n t h e m werd den 7 Juli 1799 te Metslawier in den echt verbonden met S a a k j e J a c o b s (geb. te Morra 7 Augustus 1777, overl. aldaar in of omstreeks 1808), dochter van J a c o b D u r k s te Morra en G a a t s k e A b e l s, die hem voor zoover wij weten, 3 kinderen schonk : a. M a r t h a, b. P i e t e r en c. J a c o b, boven reeds genoemd. Na haar dood hertrouwde hij den 7 Januari 1809 met L u t s k e L a u r e n s (overl. te Morra 1 Mei 1812) van Buitenpost; deze tweede echt was kinderloos.

a. M a r t h a N a n n e s B e n t h e m (geb. te Morra 10 Juni 1800, overl. aldaar 3 April 1847) trad den 14 Mei 1822 te Metslawier in het huwelijk met J a c o b R e i d i n g, zoon van J a n R e i d i n g van Metslawier, (geb. 10 November 1798, overl. 27 Mei 1869), uit welk huwelijk 4 zoons en 3 dochters sproten. Zij bewoonden de Oldhiustra-zathe, die M a r t h a was toebedeeld.

b. P i e t e r N a n n e s B e n t h e m (geb. te Morra 23 Augs. 1802, overl. te Dokkum) huwde den 20 November 1829 te Metslawier met J a n t j e M e i j e r, die hem 1 dochter en 6 zoons schonk, welke laatste alle ongehuwd bleven, zoodat bij den dood van den thans (December 1924) nog levenden jongsten zoon S a k e B e n t h e m (geb. te Dokkum 29 April 1848) zijn geslacht uitsterft.

c. J a c o b N a n n e s B e n t h e m (geb. te Morra ~~23 Augs.~~ 12 April 1805, overl. aldaar 7 Juni 1845) landbouwer, huwde den 23 November 1835 te Metslawier met J a n t j e B a n g a (overl. te Morra 2 December 1848); uit hun echt sproten 5 kinderen: 2 dochters: S a a k j e B e n t h e m (gehuwd met P i e t e r E y z i n g a, waarvan.... kinderen) en H i l t j e B e n t h e m (jong overleden) en 3 zoons: 1. N a n n e, 2. D i r k en 3. J a n.

1. N a n n e J a c o b s B e n t h e m, bakker te Lioessens, was twee maal gehuwd; zijn eerste vrouw T r i j n t j e W a l s m a, schonk hem één zoon J a c o b, die jong stierf; zijn tweede huwelijk met M a r t j e V e n e m a was kinderloos, zoodat hij geen kinderen naliet.

2. D i r k J a c o b s B e n t h e m volgde zijn vader op als landbouwer te Morra; hij huwde met T r i j n t j e J e n s m a, die bij de geboorte van haar eenig kind T r i j n t j e B e n t h e m overleed, zoodat ook zijn geslacht in de mannelijke linie met hem uitstierf.

3. J a n J a c o b s B e n t h e m (geb. te Morra 5 September 1838, overl. te Aalsum bij Dokkum 26 Februari 1908) was landbouwer eerst te Lioessens, daarna te Grijpskerk (Gr); in 't begin dezer eeuw vestigde hij zich te Aalsum, waar hij ook overleed. Den 19 September 1861 trad hij te Metslawier in den echt met G r i e t j e M e i n d e r t s m a (geb. te Niawier 15 October 1840, overl. te Dokkum 12 Augustus 1925), dochter van M e i n d e r t M e i n d e r t s m a en M a a i k e E e l k e s I d s a r d i. Uit hun echt sproten 8 kinderen, 5 dochters en 3 zoons, waarvan 1 zoon en 2 dochters op jeugdigen leeftijd stierven; de overige waren: a. M e i n d e r t, b. J a c o b, c. H i l t j e, d. D i e u w k e en e. M a a i k e.

a. M e i n d e r t J a n s B e n t h e m (geb. te Lioessens 19 September 1865, overl.) landbouwer te Kommerzijl onder Grijpskerk (Gr) huwde den 13 Mei 1901 te Ulrum met R i k a K o l k die hem 3 dochters schonk: 1. W i b b i e n a B e n t h e m (den 26

Juni 1924 gehuwd met S y b e d e B o e r,manufacturier te Wansweerd a/d Streek (Gr),2.G r i e t j e B e n t h e m en 3.J a n t j e B e n t h e m.-

b. J a c o b J a n s B e n t h e m,volgt beneden onder 3.b.

c.H i l t j e J a n s B e n t h e m (geb.te Lioessens 9 November 1872)huwde den 23 Mei 1901 met S a k o W i e r s m a,uurwerkmaker te Dokkum,wien zij twee zoons en 1 dochter schonk: J a n W i e r s m a , W i e b e S j o e r d W i e r s m a en J e t z k e W i e r s m a.

d. D i e u w k e J a n s B e n t h e m (geb.te Grijpskerk 30 December 1874).

e. M a a i k e J a n s B e n t h e m(geb.te Grijpskerk 14 April 1879).

3.b.J a c o b J a n s B e n t h e m (geb.te Lioessens 20 September 1868),landbouwer te Kommerzijl,huwde den 23 April 1892 te Oldehove met A n t j e D o u m a ,dochter van G o s s e D o u m a en R i k c i a ? .

Uit hun echt sproten 6 kinderen,4 dochters:1.R i k c i a ,2. J a n t j e ,3.G r i e t j e en 4.D i r k j e,en 2 zoons: 5. J a n en 6.G o s s e.

Een Herinneringsstuk.

Er bestaat nog een zeer fraai,oud herinneringsstuk uit dezen Dwingeloschen tak van het geslacht Benthem,namelijk een letterlap of letterdoek,die in 1745 werd voltooid en thans(Oct.1923)het eigendom is van Mej. M a r t h a O b m a te Morra bij Dokkum,die haar van haar moeders zuster S a a k j e R e i d i n g ontving.Deze was de oudste dochter van J a c o b R e i d i n g en M a r t h a B e n t h e m, welke laatste de kleindochter was van P i e t e r N a n n e s en M a r t h a B e n t h e m ,de dochter van J o a c h i m u s B e n- t h e m,predikant te Morra,en R i n s k e O e b e l e n (zie blz.102). De namen van de vijf dochters van dit echtpaar komen op de letterlap voor.

Deze letterlap,waarvan hier een foto voorkomt,is met zijden garen op gewoon grof linnen gewerkt,waarbij de kleuren met zorg zijn gekozen. Zij doet wondermooi aan en heeft de eigenaardigheid,dat zij 18 initi- aalletters van de namen der leden der familie Benthem bevat en geen andere.Vooreerst in den rechterbovenhoek die van de vervaardigster R B ,R i n s k e B e n t h e m,die klaarblijkelijk het bijltje er bij heeft moeten neerleggen,toen zij met het afwerken van den ondersten regel bezig was.Die regel en dus ook de letterdoek is toen voltooid door H B ,H i n k e B e n t h e m,zooals R i n s k e B e n t h e m vaak genoemd wordt in Friesland,die daarna hare naamletters boven de R van de vervaardigster plaatste.Verder vindt men op den negenden regel de letters: SB,TB,RB en MB,vermoedelijk voor S a r a of S t i j n- t j e B e n t h e m,T r i j n t j e B e n t h e m, R i n s k e B e n- t h e m en M a r i a , M a r t h a B e n t h e m,en op denzelfden regel in de rechthoeken van het achthoekig ornament RB,SB,~~RB en~~ GB en TB voor R i n s k e B e n t h e m,S a r a of S t i j n t j e B e n- t h e m ,G i e l t j e of G r i e t j e B e n t h e m en T r i j n- t j e B e n t h e m.Op den ondersten regel vindt men de aanvangsletters van de namen der vijf dochters van Ds.J o a c h i m u s B e n t h e m en R i n s k e O e b e l e n ,DB,MB,MB,MB en TB voor D i e u k e B e n t h e m, M a r i a B e n t h e m , M a r t h a B e n t h e m , M a r g a r e t h a B e n t h e m en T r i j n t j e B e n t h e m. Verderop op denzelfden regel staat het jaartal"anno 1745" en de initi- alen HB of MB ,SB en RB.Al deze initialen zijn in sierletters afgewerkt.

Deze keurige en kleurige letterlap bevat 10 verschillende vormen van de letters van 't alfabeth,waarvan echter zeven J,Q,U,V,Y en Z zijn weggelaten;verder trft men op de bovenste zes regels aan:de Cijfers, een kast met sleutel,een melkventer,-een kat,een hond,een pauw,een dub- bele arend,een faisant,2 handschoenen,een lantaren,-touwtje springen, bokkewagen,-wieg met moeder en kind,-en eenige kleine voorwerpen;en op de beide onderste regels een sierboom,een ornament,hart,bloem,ladder, gans,haan,vaas,enz.- De onderste regel is door een minder kunstvaardige hand bewerkt dan de overige,die wondermooi en bijna onberispelijk zijn afgewerkt.Ik vermoed,dat de Predikantsvrouw R i n s k e B e n t h e m, geboren O e b e l e n ,deze letterlap heeft gemaakt en dat haar klein- dochter R i n s k e (H i n k e) B e n t h e m dochter van P i e- t e r N a n n e s B e n t h e m en M a r t h a B e n t h e m haar (nà den dood van haar grootmoeder in 1745) omstreeks 1784 heeft vol- tooid.-

---

(II)

b'

DE RIJSSENSCHE TAK

of

Melchior Benthem ,van 1639 tot 1674 Predikant te Rijssen en zijne nakomelingen

---

1o.Bijzonderheden aangaande de Personen.

De Rijssensche tak van het geslacht Benthem begint met Melchior Benthem,een jongere broeder van den meermalen genoemden Adolf Benthem,den stamvader van den Dwingeloschen tak.Zooals wij namelijk op blz.82 mededeelden,hadden de echtelieden

1e Generatie.

I.(Gerrit) Benthem ,Organist te Nordhorn ,en Margaretha van Spannenberg ,voor zoover ons bekend is,3 zoons : a. Adolf ,b. Melchior en x. ....

a.Adolf Benthem ,de stamvader van den Dwingeloschen tak,zie blz 79 tot 107.

b.Melchior Benthem ,zie boven,volgt onder II,2.

x. .. .. Benthem ,organist te Kampen.

2e Generatie.

II,2. Melchior Benthem ,zoon van (Gerrit) Benthem,organist te Nordhorn,en Margaretha van Spannenberg,
geb.vermoedelijk te Nordhorn omstreeks 1612,
overl.te Rijssen in 1674,
werd evenals zijn broeder Adolf Benthem opgeleid tot Predikant en studeerde daartoe ook te Groningen,waar hij als student aan de Hoogeschool werd ingeschreven met de woorden:
"7 Augs.1632.Melchior Benthem.
(A.S.A.G.,blz.26) "Northornensis .Phil."

Na volbrachte studie legde hij met zeer goed gevolg de vereischte examens af.In 1637 treffen wij hem aan als "Rector van de scholen te Ootmarsum";het schijnt echter,dat het doceeren en wat daarmede samenhangt hem niet bijzonder beviel,althans in 1638 fungeerde hij als Predikant te Vriezenveen,eene echte veenkolonie,die toen nog in hare opkomst was en waarvan de Heer van Almelo het Collatie-recht bezat.Hij was daar slechts één jaar werkzaam:van 1639 tot aan zijn dood in 1674 was hij Predikant te Rijssen.

Met betrekking tot zijne beroepen in deze beide plaatsen wordt het volgende medegedeeld in eene Memorie,welke voor een deel is opgenomen in de "Verslagen en Mededeelingen van de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis",XIII,blz.70,en XXII, blz.24.

"De tweede gereformeert pastoor op 't Vrieseveen is geweest D(ominus) Melchior Benthem;van desen staet in Acten Classis gehouden A°.1638 den 4 September:aldus art.61,62.hiernae heeft D.Molanes ') gepresenteert een presentatie slaende op den persoon D.Melchiorii Benthem dan alsoo die niet behoorlijck geformeert was,is besloten dat ex classe hem een nieuwe beroepinge sal mede gedeelt worden.D. Molanes sal D. Benthem twee Sondagen den anderen volgende (aan de Gemeente) voorstellen en D. Ledebuir ") sal voornoemden Benthem in synen dienst bevestigen,en om voor te komen de gedachten als of de voorsz.presentatie geschiet ware bij de heere van Almelo sullen wij hier bij doen wat art.3 Classis gehouden 1639.23 April gevonden wert.Is insgelijcx van D. Benthem geëischt vocationis approbatie (goedkeuring van beroeping),welcke alsoo de heere van Almelo geweigert heeft uijt voorgeven van sijn recht,is van den E.Classe gesolveert,dat van den heere van Almelo door den Gedeputeerden sal versocht worden nomine classis (in naam van de Classis) dat hem gelieve de vocatie(beroeping-) nae ouder gewoonte te approbeeren".

Of de Heer van Almelo,die zich in zijn recht van benoeming van den Predikant op 't Vrieseveen verkort achtte,de"approbatie" of goedkeuring verleende,is niet bekend en niet waarschijnlijk ook,daar Melchior Benthem nog in hetzelfde jaar 1639 naar Rijssen vertrok.Men leest namelijk in de "Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel,door Mr.J.I.van Doorninck en Mr.J.Nanninga Uitterdijk" deel IX,1888,blz.338 en vv.:

"In de buitengewone vergadering der Classis den 29 October 1639 te Deventer gehouden,verschenen de Kapitein-majoor "Ernst van Ittersum met Tonnes ter Ceurs ,Burgemeester van Rijssen,welke getoont hebbende haere Commissie en Credentz (geloofsbrief)van wegen den respective junckeren en het stedeken van Rijssen,haar gedragende als Collatoren der plaetse en kercke van Rijssen,met eenparigheijt gepraesenteert (hebben) tot een ordinaris leeraer haerer kercken D.Melchiorem Benthem,dienaer der Gemeente tot Vreisenveen."

"De Classis,door deze lang verwachte eendracht (onder de Collatoren der kerk te Rijssen)verblijd,liet zich deze keus welgevallen en beriep met eenparige stemmen Benthem onder inwachting van een aanneming zijnerzijds en van de goedkeuring van den Landdrost Joan van Raesfelt,welke deze den volgenden dag,30 October 1639, op Twickelo verleende".

De Beroepsbrief,overgenomen uit "'t Boeck van copijen van beroepingen",komt op blz.336 en 337 van bovengenoemde "Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel"voor;zie Bijlage 5 op blz. .

')Ds.Joannes Molanes,Predikant op 't Vrieseveen,1631-1638
")Ds.Christoffer Ledeboer Joh.z.,Predikant te Almelo, 1613 - 1657.-

Uit die "Bijdragen" blijkt, dat genoemde Melchior Benthem in hooge mate de achting zijner Hervormde gemeenteleden te Rijssen bezat, zoodat zijne nagedachtenis aldaar in hooge eer werd gehouden; hij was er echter alles behalve bemind door de Roomschen, van wie hij veel te verduren had. Op de vergadering vam de Classis Deventer van 16 Juni 1663 beklaagt hij zich bij voorbeeld, dat" tot verscheijden reijsen op zijn persoon en huis geladen roers zijn losgeschoten apparentlijk van Papisten, welcker vergaderinge omtrent sijn woninge verstoort was".

Melchior Benthem trad den 2 Augustus 1640 in het huwelijk met

Aeltien van Breil, van Deventer,
die hem binnen 3 jaar ontviel zonder hem kinderen na te laten.
Den 19 Maart 1644 hertrouwde hij te Emmerik met

Geertruid Konings,
aldaar. Uit dezen echt sproten één zoon en twee dochters: a. Hendrik, b. Aaltje, c. Elisabeth.

a. Hendrik Benthem, volgt beneden onder III

b. Aaltje Benthem, geboren te Rijssen 1646;

en c. Elisabeth Benthem, gedoopt te Rijssen op Donderdag 14 Mei 1648.

Na den dood van den vader in 1674 knoopte de Proponent Hermannus Scheen verkeering aan met een der beide dochters en deed haar trouwbeloften, vermoedelijk om daardoor zijne beroeping te bevorderen; althans toen hij "met eenstemmigheid tot opvolger van haar' algemeen beminden vader was aangewezen, verbrak hij zijne beloften". Dit had ten gevolge, dat eenige leden van den Kerkeraad zich tot de Classis wendden met het verzoek de beroeping van den gekozene Scheen niet goed te keuren. De zaak werd echter in der minne geschikt, want in de Notulen der Classis wordt vermeld, dat de kwestie "bij amicabile compositie volkomentlijck en in vrede is geassopieert" of met andere woorden: bij vriendschappelijk minnelijk verdrag volkomen en in vrede is bijgelegd. Hoe zulks geschiedde en op welke voorwaarden is mij niet gebleken.

3e Generatie.

III. Hendrik Benthem, eenige zoon van Melchior Benthem, Predikant te Rijssen, en Geertruid Konings
gedoopt te Rijssen 16 Februari 1645,
overl. ?

Studeerde eerst aan het Athenaeum te Deventer, waar hij op 18-jarigen leeftijd als student in de Theologie werd ingeschreven met de woorden:
"25 Augs. 1663. Henricus Benthem.
"Ryssena-Transisulanus. Theol.";
na aldaar 2½ jaar te hebben gestudeerd, zette hij de studie voort aan de Hoogeschool te Groningen, waar hij werd ingeschreven als Twenter met de woorden (A.S.A.G. blz. 98)

"18 April 1666. H e n r i c u s B e n t h e m.
Tubantinus. Theol."

Na volbrachte studie legde hij met goed gevolg het candidaats-examen af. Den 8 Juni 1669 beval hij zich volgens bovengenoemde Bijdragen IX, blz. 338, ter Classicale vergadering te Deventer aan voor eene beroeping.-

BIJLAGE 5

Beroepsbrief van Melchior Benthem te Rijssen, 1639

"Na dem niet nodigers ende nuttlijkers dan dat de Kudde J.Chisti,so hij met zijnen blode erkofft,met gesonde spijsen geweijdet , ook die gemeente toe Rijssen met een sodannigen,die Godts woort ueijtdeijlen,mogen versien worden.So ost dat wij predicanten en ouderlingen des eerw.Classis Deventer gesien hebbende ende in des heeren vreessen overwogen die praesentatie der samentlijcke erffgenamen ende ingesetenen toe Reijssen gestelt op den Eerw:ende Godtsaligen ende geleerden D.Melchiorum Benthem,dienaer des Godtlicken Woords tot Vriezenveen,29 October k639 vergadert zijnde na aanroeping van Godes H:name met eenhelligen stemmen tot een ordinnaris dienaer der voorn:Kercke hebben beroepen,gelijck wij ook beroepen mits desen,welgedagten Benthem ter fine hij naer de maten der gaven hem van Gode medegedeijlt deselve deselve gemeijnte in de predicatie des h:evangelie,uijtreiken der h:sacramenten ende alle andere diensten tot dit herderampt gehorende,versorgen ende den WelE:landdroste van Twenthe die approbatie verkrijge.Wij wenschen niet twijfelende off dese onse beropinge sij aldus geschied van den Heere,dat hij den grooten Herder der schapen altied met sodanigen uitcompste voortan segene,dat daardoor de meeste eer van sijn h: naeme, ende de grootste stigtinge van zijne gemeente moge worden bevordert.

"Aldus gedaen uijt last des E:Classis van Deventer op dag ende jaer als boven geschreven.

Jacobus Revius,praeses.
Joannis Michaelis,scriba."

"Approbatur:
"Deze beroeping wordt van mij onderschr.Drost ampthalve geapprobeert,gelijck ick deselve approbere mits dese.

Actum Twickelo den 30 Oct.1639.

Joan van Raesfelt."

D E G I L D E H U I Z E R of M E P P E L S C H T A K

of

q.i.e. de afstammelingen van G e r r i t B e n t h e m ,L a m-
b e r t's zoon,geboren te Gildehuis,
gehuwd en overleden te
Meppel.

---°---

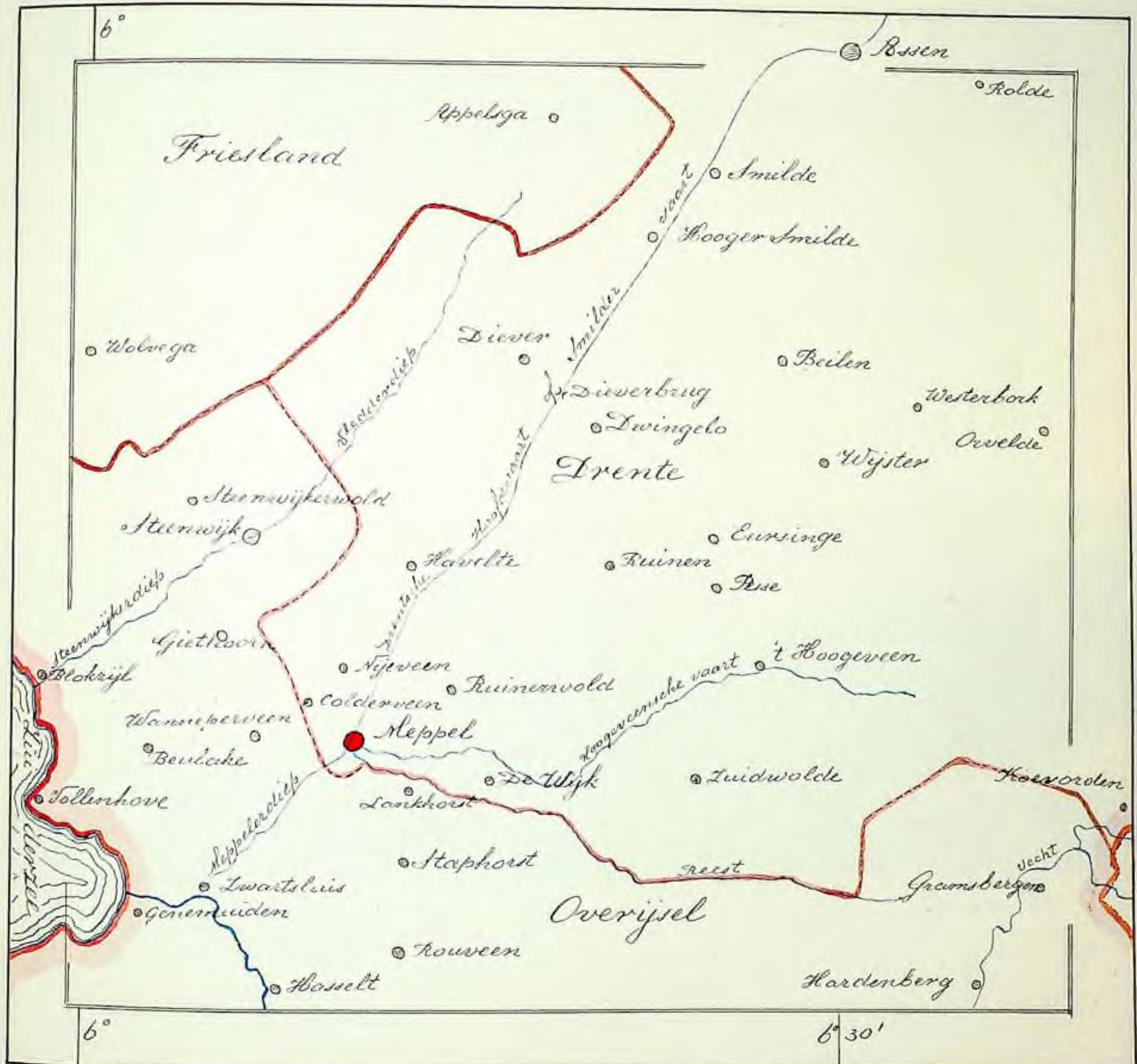
lo . S t a m b o o m :

Extra page not in original

2o.

Kaartje behoorende bij den

Meppelschen tak van 't geslacht Benthem.

Lambert Benthem

Gerrit B.
Trijntje Andries

Jacob B.
Geesje B.
Jacob B.
Andries B.

Lambert B.
Stijntje Maes

Lambert B.
Stijntje B.
Jacob B.
Trijntje ten Over
Jacob B.
Geertruid B.

Gerrit B.
Annigje de Boer

Egbert B.

Jan B.
Janna Heutink

Lambert B.
Adriana Frederika Lindenhovius
Annigje B.
Lammigje B.
Jantje B.
Jentien Dop

Jan Sam...
Bertha ...

Jan B.
Maike v.d. Wolf
Hendrikus B.
Dirkje Verhoeff
Willemina B.
Johanna B.
Hendrikje Wilhelmina B.
Johanna B.
Anna Luidt
Gerrit ...

Adriana Frederika B.
Roelof B.
Aaltje de Wilde
Willem B.
Cornelia B.
Jan B.

Jan Sam...
Frederika Wil...
Pieterke Johanna ...
Anna B.

Hendrik B.
Sijtske Veenstra
Geesje v.d. Veen

Roelof B.
Sjoert B.
Hendrika Pieffers

Aaltje B.
Hendrik Stam
Hendrik B.
Meika Roelfsema

Grietje B.
Nicolaas v. Eck
Sjoert B.
Grietje Merk

Hendrik B.
Neeltje Prins
Sjoert B.
Meika B.
Willem Richard B.
Jantina Boers
Grietje B.
Jan B.
Jantje B.
Grietje Klazina Alida B.

Annigje B.
Brend B.
Geertje v.d. Molen
Jantje Bakker
Roelofje B.
Ludina B.

Lambert B.
Gerrit B.
Annegien B.

Bijzonderheden aangaande de Personen,
geput uit
familie-aanteekeningen en uit de geboorte-,doop-,trouw-,
overlijdens- en grafsteden-registers van Meppel,Diever,
enz.,uit het burgerboek van Meppel,&c.

1e en 2e Generatie.

Vermoedelijk hebben de eerste of oudste leden van het Geslacht Benthem te Gildehuis gewoond en hebben leden zich van hier uit in westelijke,noordwestelijke en noordoostelijke richting verspreid, zoodat de Gildehuizer familietak de hoofdstam is van het Geslacht. Van dien ouden hoofdstam zijn slechts enkele leden bekend(zie blz. 22);in 1837 woonden te Gildehuis nog of meer Benthems (zie blz.14); tengevolge van den wereldoorlog en zijne gevolgen ontbrak mij de gelegenheid voor een uitgebreid onderzoek,zoodat ik mij moet bepalen tot den Meppeler tak,die een loot is en de voortzetting kan zijn van dien ouden Gildehuizer hoofdstam.

Als stamvader van dien Meppelschen tak moet worden beschouwd de Gildehuizer

II. G e r r i t B e n t h e m,
geboren te Gildehuis in 't laatst der 17e eeuw,
overleden te Meppel,
een zoon van

I .L a m b e r t B e n t h e m te Gildehaus [1]).

Deze G e r r i t B e n t h e m vestigde zich te Meppel en kocht aldaar den 15 Augustus 1718 het burgerrecht (zie blz.134),nadat hij zich aldaar in Januari 1717 in den echt had verbonden met

T r i j n t j e A n d r i e s' ,jonge dochter van de Lankhorst.Uit hun huwelijk sproten 4 zoons en 1 dochter :a.L a m b e r t, b. A n d r i e s, c. J a c o b, d. G e e s j e,en e. J a c o b, die alle te Meppel zijn gedoopt.

a.L a m b e r t B e n t h e m ,volgt onder III.

b.A n d r i e s B e n t h e m,gedoopt 11 Mei 1721,aldus genoemd naar zijn moeders vader.

c.J a c o b B e n t h e m,
gedoopt 17 October 1723.
overl.vóór 5 November 1731.

d.G e e s j e B e n t h e m,
gedoopt 24 Juni 1725,

en e.J a c o b B e n t h e m,
gedoopt 5 November 1731,
die door zijne petemoei E l s j e A n d r i e s' "ten doop werd gepresenteerd".Van de laatste vier is niets naders bekend.-

[1])Een oudere L a m b e r t B e n t h e m werkte in 1451 op het kloostergoed Baerle bij Frenswegen(zie blz 11).-

3e Generatie.

III. Lambert Benthem, oudste zoon van Gerrit Benthem en Trijntje Andries',
ged. te Meppel 13 October 1717
overl. aldaar 1 Maart 1774, 56 jaar oud, was aldus genoemd naar zijn grootvader van vaderszijde.
In Mei 1749 trad hij te Meppel in 't huwelijk met

Stijntje Moes,
jonge dochter van Tweeloo (thans een buurtschap van de gemeente Ruinerwolde); zij was een dochter van Roelof Moes en komt dientengevolge in de officieele registers meestal voor onder den naam van Stijntje Roelofs; vóór haar huwelijk woonde zij, blijkens mededeeling in het Trouboec van Meppel, in "de Nieuwe Stadsherberge, behoorende onder Colderveen" (thans eene buurtschap van de gemeente Nijeveen, evenals Ruinerwolde onmiddellijk grenzende aan de gemeente Meppel).

Uit hun echt sproten ook 4 zoons en 1 dochter: a. Roelof, b. Gerrit, c. Geertruidt, d. Jacob en e. Jan.

a. Roelof Benthem, volgt onder IV,1.

b. Gerrit Benthem, volgt onder IV,2, blz .

c. Geertruidt Benthem,
ged. te Meppel 10 Februari 1754, "door haren Vader ten doop gepresenteerd"; meer is van haar niet bekend; zij komt in de registers niet weer voor.

d. Jacob Benthem,
ged. te Meppel in 1756,
overl. vóór April 1798,
huwde den 12 Mei 1782 met (te Meppel)

Lammigje Offenbeek,
jonge dochter van Amsterdam, die na 8½ jaar gehuwd te zijn geweest, in December 1790 te Meppel kinderloos overleed en aldaar den 17en dier maand werd begraven.

Jacob Benthem hertrouwde den 29 Februari 1792 te Meppel met

Beerte Otten,
van Blankenstein, dochter van Jan Otten en weduwe van Albert Harms, voor wie hij den 27 April van hetzelfde jaar het Burgerschapsrecht van Meppel aankocht.

Dit tweede huwelijk bleef eveneens kinderloos en werd binnen zes jaar door zijn dood ontbonden. Zijne vrouw overleefde hem meer dan 10 jaar; zij stierf in de eerste week van April 1808 en werd den 7en dier maand te Meppel begraven.

Jacob Benthem liet dus geene kinderen na.

De jongste zoon van Lambert Benthem en Stijntje Moes,

e. Jan Benthem,
ged.te Meppel 30 Mei 1759,
overl.te Leeuwarden 11 Januari 1826,
werd door zijn pete Aaltje Beerentse ten doop gehouden. In 't voorjaar van 1788 trad hij te Meppel in 't huwelijk met

Trijntje ten Oever,
jonge dochter van Wanneperveen (Ov),dochter van Geert ten Oever,voor wie hij den 26 Mei van dat jaar het Burgerschapsrecht van Meppel aankocht.

Uit hun echt sproten 4 kinderen:1 zoon Lambert (ged.13 Juni 1790) en 3 dochters,die alle Stijntje of Stientjen ,naar hun grootmoeder Benthem ;(zij werden gedoopt :28 Februari 1789,11 Februari 1792 en 26 December 1794).Al deze 4 kinderen stierven,voordat zij den ouderdom vam één jaar hadden bereikt (waarschijnlijk allen aan de pokken,welke in de jaren 1789 tot 1794 in die streken van ons land in erge mate heerschten).

Genoemde Jan Benthem Lz.komt met zijne broeders Roelof en Gerrit voor op de"Lijst der stembevoegde Burgers te Meppel van April 1798",die in dat jaar voor het District Meppel de Afgevaardigden voor de Volksvertegenwoordiging van de Bataafsche Republiek moesten kiezen.

Jan Benthem had met zijn broeder Gerrit en later met diens tweeden zoon,welke de zaak zijns vaders toen had overgenomen , samen eene pellenweverij in de stad Meppel. Nu was het in 't begin der 19e eeuw de gewoonte,dat de fabrikeurs ook zelf langs hun klanten reisden om de geweven en geprepareerde "doeckens"zooveel en zoo vlug mogelijk aan den man te brengen.Zoo reisde ook de fabrikeur Jan Benthem voor den verkoop van linnens (pellen) veel naar de noordelijke provinciën van ons lamd.Op een dier reizen stierf hij den 11 Januari 1826 te Leeuwarden;hij werd aldaar begraven.-

---

4e Generatie.a.

IV.1. Roelof Benthem ,oudste zoon van Lambert Benthem en Stijntje Moes ,
ged.te Meppel 15 Februari 1750,
overl.aldaar 20 April 1815 ,65 jaar oud,
werd door zijn petemoei Jentje Moes "ten doop gepresenteerd". Hij had te Meppel een pellenweverij en komt ook voor op de boven bij IIIe.genoemde"lijst der stembevoegden Burgers te Meppel van April 1798".

Roelof Benthem huwde den 8 Mei 1774 te Meppel met

Annigje Flobbe,
geb.op 't Hoogeveen,
overl.te Meppel 7 September 1814,
"jonge dochter van 't Hoogeveen",dochter van Hendrik Flobbe,en daarom ook Annigje Hendriks en Annigje Hendriks Flobbe genoemd,voor wie hij den 12 September 1776 het Stads-burgerrecht van Meppel kocht.

Uit hun echt sproten 9 kinderen,4 zoons en 5 dochters:a.Stijn

t j e ,b. H e n d r i k ,c. A a l t j e ,d. L a m b e r t ,e. H a n n e s ,f. A a l t j e ,g. R o e l o f ,h. M a r g j e en i. M a r g j e, alle te Meppel gedoopt.

a. S t i j n t j e B e n t h e m,
ged. 22 Juni 1774
overl. ?

b. H e n d r i k B e n t h e m ,volgt onder V.1.

c. A a l t j e B e n t h e m,
ged. 24 Januari 1779,
overl. 3 Februari 1779, 14 dagen oud.

d. L a m b e r t B e n t h e m,
ged. 25 December 1779
overl. aldaar voor of in 1808,
trad in 1804 te Meppel in het huwelijk met

H i l l i g j e J a n s,
welk huwelijk kinderloos bleef en van zeer korten duur was: hij stierf weldra en zij overleefde hem niet lang: den 19 Juli 1808 werd zij op het Koor in de Hervormde Kerk te Meppel (in no 315) begraven.-

e. H a n n e s B e n t h e m ,kuiper,
ged. 16 Juli 1783,
overl. te Meppel ~~5 Januari 1832~~, 16 Juli 1866, juist 83 jaar oud, trad den 27 April 1806 te Giethoorn in het huwelijk met

A l b e r t j e D r o s t,
geb. te Giethoorn,
overl. te Meppel 5 Januari 1832,
dochter van H e n d r i k D r o s t van Giethoorn. Den 30 September 1835 hertrouwde hij te Meppel met

G e e r t j e v a n A a l s t,
geb. te Meppel in 1804
overl. aldaar, in 1895, 91 jaar oud,
dochter van K l a a s v a n A a l s t en F e m m i g j e S c h u u r m a n.

Uit het eerste huwelijk sproten 3 dochters: A n n i g j e ,R o e l o f j e en M a r g j e, die alle drie op zeer jeugdigen leeftijd stierven, en 3 zoons: H e n d r i k , R o e l o f en H e n d r i k u s, die eveneens ongehuwd overleden.

Uit het tweede huwelijk sproten eveneens 3 zoons: K l a a s , L a m b e r t u s en R o e l o f, en 3 dochters: F e m m i g j e , H e n d r i k a A l b e r d i n a en M a r g j e. Afstammelingen van deze wonen nog te Meppel en elders.-

f. A a l t j e B e n t h e m ,
ged. 25 Juni 1786,
door hare behuwdtante A n n i g j e d e B o e r ten doop gehouden; meer is mij van haar niet bekend.

g. R o e l o f B e n t h e m,
ged. 7 Januari 1789,
overl. vermoedelijk in 1814 of 1815.

Bij de invoering van de conscriptie in 1811 was het lot hem ongunstig, zoodat hij in de legers van N a p o l e o n werd ingelijfd; hij maakte den tocht mede naar Rusland in 1812. Na den vreeselijken terugtocht over de Beresina in Duitschland teruggekomen, ontvluchtte hij met een paar Hollanders en na ruim eene maand met hen door Noord-Duitschland te hebben rondgezworven, en ook daar vele malen in levensgevaar te hebben verkeerd, kwam hij behouden te Meppel terug. Bij de aanwerving van nieuwe troepen voor de legers van den overweldiger wist hij zich zoo goed in zijns vaders huis te verbergen, dat de Fransche rechercheurs, ofschoon hun verraden was, dat hij zich daar verborgen hield, hem niet konden vinden en eindelijk hunne nasporingen moesten opgeven. Na het vertrek der Franschen nam hij als vrijwilliger deel aan de bevrijdings~~oorlogen~~kamp van het Vaderland; vermoedelijk is hij in dien vrijheidsoorlog op 't veld van eer gevallen. Nadere berichten dienaangaande ontbreken.-

h. M a r g j e B e n t h e m,
ged. 22 Juni 1793,
overl. in December 1793, ongeveer 6 maanden oud.

i. M a r g j e B e n t h e m,
ged. 7 December 1794,
overl. te Meppel 11 November 1831, bijna 37 jaar oud; zij was niet gehuwd.-

5e Generatie. a.

V. 1. H e n d r i k B e n t h e m, oudste zoon van R o e l o f B e n t h e m en A n n i g j e F l o b b e,
geb. te Meppel 6 November 1776,
overl. aldaar 29 November 1821, 45 jaar oud,
trad aldaar den 1 Mei 1805 in het huwelijk met

S i j s k e V e e n s t r a,
geb. te Meppel,
overl. aldaar in 't najaar van 1807,
jonge dochter van Meppel, dochter van Sjoerd V e e n s t r a aldaar; zij schonk hem 2 kinderen: a. R o e l o f en b. S j o e r t en stierf kort na de geboorte van dezen laatsten.

Drie jaar na dezen (11 November 1810) hertrouwde Hendrik B e n t h e m te Meppel met

G e e s j e v a n d e r V e e n,
eveneens eene j.d. van Meppel, dochter van A r e n d v a n d e r V e e n; dit huwelijk, waarvan de le proclamatie plaats had den 21 October 1810, werd den 11 November d.v. gesloten. Uit dit 2e huwelijk sproten 4 kinderen: c. A n n i g j e, d. A r e n d, e. R o e l o f j e en f. L u d i n a.

a. R o e l o f B e n t h e m,
geb. te Meppel 26 Januari 1806,
overl. aldaar op zeer jeugdigen leeftijd.

b. Sjoert Benthem ,volgt onder VI,1.

c. Annigje Benthem ,
ged.te Meppel 15 September 1811
overl. ?
aldus genoemd naar haar vaders moeder.

d. Arend Benthem ,
geb.omstreeks 1814;daar de opgave van zijne geboorte niet in den registers van den burgerlijken stand voorkomt,werd bij zijn huwelijk (27 Juni 1838) omtrent hem door den kantonrechter eene "acte van bekendheid"afgegeven,welke de geboorteacte moest vervangen.Hij trouwde toen met

Geertje van der Weide,
geb.te Zuidwolde (Dr) in 1814,
overl.te Meppel 25 December 1846,32 jaar oud,
dochter van Albert Gerrits van der Weide te Zuidwolde en Hendrikje Plasink.Zij schonk hem eene dochter Geesje of

Geeske Benthem (geb.te Meppel 20 Juni 1839), aldus genoemd naar haar Grootmoeder van vaders zijde,haar petemoei.

Arend Benthem hertrouwde den 2 September 1848 te Meppel met

Jantje Dekker ,
geb.te Assen in 1818,
overl. ?
dochter van Karst Luitjes Dekker en Fredêrika Teunis en weduwe van Hendrikus van Wijk. Uit hun echt sproten.... .kinderen.

e. Roelofje Benthem,
geb.te Meppel 20 April 1817
overl. ?
zoo genoemd naar haar vaders broer.

f. Ludina Benthem ,
geb.te Meppel 6 October 1820,
overl. ?

6e Generatie.a.

VI,1. Sjoert Benthem ,2e zoon van Hendrik Benthem en Sijtske Veenstra,aldus genoemd naar zijn moeders vader,
geb.te Meppel 7 October 1807
overl.te Dwingelo 24 November 1879,72 jaar oud,
huwde in 't voorjaar van 1830 te Wanneperveen met

Hendrika Pieffers,
geb.aldaar 23 Januari 1811,
overl.te Dieverbrug 5 November 1891,80 jaar oud,

dochter van Jan Pieffevrs te Wanneperveen en Aafje Veldkamp. Uit hun echt sproten 2 kinderen, een dochter en een zoon, a. Aafje en b. Hendrik, die beide bij hunne grootouders te Wanneperveen werden geboren.

a. Aafje Benthem,
geb. te Wanneperveen 29 December 1831,
overl. te Rotterdam 3 November 1889, 58 jaar oud, aldus genoemd naar haar moeders moeder, huwde in 1852 te Meppel met

Hendrik Stam,
geb. te Zwartsluis 24 October 1823,
overl. ?
zoon van Nicolaas Stam en Femmigje Kunst; zij vestigden zich te Rotterdam en gewonnen aldaar 3 dochters.-

b. Hendrik Benthem, volgt onder VII.

Bovengenoemde Sjoert Benthem was eerst beurtschipper van Meppel op Deventer, later van Meppel op Assen. Zijne vrouw Hendrika Pieffers droeg tot aan haar dood de echte Overijselsche knipmuts.

———————°———————

7e Generatie.

VII. Hendrik Benthem, eenige zoon van Sjoert Benthem en Hendrika Pieffers,
geb. te Wanneperveen 15 Januari 1834,
overl. te Dieverbrug 17 Februari 1906, 72 jaar oud, droeg den naam van zijn grootvader Benthem; den 7 April 1858 trad hij te Assen in het huwelijk met de 25-jarige

Meika Roelfsema,
geb. te Veendam 7 October 1832,
overl. te Dieverbrug 8 Augustus 1905, bijna 73 jaar oud, dochter van Hendrik Roelfsema van Veendam en Grietje Jonkers.

Na aanvankelijk met zijn vader te hebben gevaren, koos Hendrik Benthem Dwingelo tot vaste woonplaats, alwaar hij een winkel voor kruideniers- en grutterswaren &c. kocht en exploiteerde. Hier zagen zijn beide kinderen; 1. Grietje en 2. Sjoert het eerste levenslicht. Later kocht hij het Hôtel en Café-Restaurant "Dieverbrug", gelegen in Diever bij de kruising van de Smildevaart met den straatweg van Dwingelo op Diever; in 1884 betrok hij het zelf.

1. Grietje Benthem,
geb. te Dwingelo 24 September 1858,
overl. te Nijmegen 28 November 1939, 81 jaar oud, aldus genoemd naar haar moeders moeder, huwde Zaterdag 20 December 1879 te Dwingelo, waarbij de kerkelijke inzegening in het ouderlijk huis aldaar plaats had, met

Nicolaas van Eck,
geb. te Leksmond 1 December 1856,
overl. te Nijmegen 6 Maart 1921, 64 jaar oud, zoon van Jacob Gerrit van Eck en Flora (Antonia?) Tronchet.

Uit hun echt sproten 11 kinderen, 7 zoons en 4 dochters, alle te Nijmegen geboren: 1. Jacob Gerrit v. E. (geb. 1 Juni 1881) 2.

Flora Antonia v.E.(geb.17 April 1883,overl.9 April 1942) 3.Hendrik v. E.(geb.18 Jan.1886)4.Meika v. E.(geb.23 Oct. 1887) 5.Andries Hermanus v.E.(geb.7 Augs.1889),6. Sjoerd v.E.(geb.19 Juli 1891),7.Johannes Cornelis v.E.(geb.27 Dec.1892) 8.Anna Catharina v.E.Elizabeth v.E.(geb.31 Mei 1894),9.Antoni Elisa v.E.(geb.11 Augs.1895 10. Willem v.E.(geb.9 Oct.1899)en 11.Henriëtte Margot v.E.(geb.3 Nov.1900,overl.24 Mei 1901).-

Na zijn huwelijk vestigde N. van Eck zich als bpuwkundige en aannemer te Nijmegen,waar men juist begonnen was de vestingwerken te slechten.Hij bouwde aldaar,behalve verscheidene vila's in het nieuwe stadsgedeelte,het herstellingshuis Vilandry,de Tuchtschool, het Wilhelminaziekenhuis,de brug van't Kelfkensbosch naar 't Valkhof over den Voerweg,enz.Ook bouwde hij het kinderziekenhuis te Groningen,het Landbouwproefstation met het laboratorium voor zaadcontrôle en de RHBSchool te Wageningen,het Paleis van Justitie en de strafgevangenis te 's Bosch,enz.

2. Sjoerd Benthem,volgt onder VIII.

8e Generatie.a.

VIII.Sjoerd Benthem ,eenige zoon van Hendrik Benthem en Meika Roelfsema,
geb.te Dwingelo 18 November 1864
overl.te Dieverbrug 20 Maart 1915,50 jaar oud,huwde den 5 Mei 1886 te Dwingelo met

Grietje Merk,
geb. te Zuidlaren 31 October 1864,
overl. te Dieverbrug 30 November 1932,
dochter van Willem Richard Merk en Jantje Noorda. Hij was evenals zijn vader,hotelhouder en restaurateur te Dieverbrug;zes jaar na zijn dood verkocht zijn weduwe het hotel.

Uit hun huwelijk sproten 4 jongens en 3 meisjes: a.Hendrik b.Meika,c.Willem Richard ,d.Willem Richard ,e.Jan ,f. Jantje en g. Grietje Klazina Alida ,die alle te Dieverbrug zijn geboren.

9e Generatie.a.

IX.a. Hendrik Benthem ,conducteur der Brievenmalen spoorwegpostdienst Ressort 3 te Zwolle,
geb.27 Mei 1887 te Dieverbrug gem.Dwingelo,
trad den 31 Augustus 1915 te Zwolle in het huwelijk met

Neeltje Prins,
geb.te Rotterdam 5 December 1889,
dochter van Levinus Prins te Rotterdam en Josina Teetenburg,die hem 1 zoon schonk: 1.Sjoert (volgt onder X.a.)

b. Meika Benthem,
geb.te Dieverbrug 3 Maart 1889,

huwde den 2 Juli 1910 te Diever met

B a r t e l d L u c a s K n o l, geb.te Zwolle 2 September 1883, zoon van L u c a s K n o l en G e e s j e W o r s t, wien zij 2 zoons schonk: 1. L u c a s S j o e r t K n o l, geb.te Borger 25 Mei 1911, en 2. S j o e r t L u c a s K n o l, geb.te Borger 29 April 1913.-

c. W i l l e m R i c h a r d B e n t h e m,
geb.13 Januari 1891 te Dieverbrug.
overl.aldaar 1 Augustus 1891, ruim een half jaar oud.

d. W i l l e m R i c h a r d B e n t h e m, kantoorhouder der P.T.T. te Slagharen,
geb. 9 Maart 1892, te Dieverbrug,
huwde den 28 April 1916 te Diever met

J a n t i n a B o e r s,
geb.te Dwingelo 30 Juni 1886,
dochter van L a m b e r t u s B o e r s te Dwingelo en C a t h a r i n a B a r e l d s; zij schonk hem één dochter: G r i e t j e (geb.te Diever 6 Maart 1917)

e. J a n B e n t h e m,
geb.12 Mei 1894 te Dieverbrug. Hij was in 1942 chef van het goederenvervoer N.S.te Heerenveen.

f. J a n t j e B e n t h e m,
geb.3 Juni 1897 te Dieverbrug,
huwde den 25 November 1914 te Diever met

K l a a s O l d e n k a m p, besteller P.T.T. te De Wijk bij Meppel, zoon van E n g b e r t O l d e n k a m p en A n n a J o n k e r s; uit hun echt sproten 3 zoons en 2 dochters.-

g. G r i e t j e K l a z i n a A l i d a B e n t h e m,
geb.20 Februari 1905 te Dieverbrug.

10e Generatie.

X.a. S j o e r t B e n t h e m,
geb. te Zwolle 8 Juni 1919.

4e Generatie.b.

IV,2. G e r r i t B e n t h e m ,2e zoon van L a m b e r t B e n t h e m en S t i j n t j e M o e s,
geb. te Meppel in het jaar 1752,
overl.aldaar in of omstreeks 1810,58 jaar oud,droeg den naam van zijn grootvader Benthem en was,evenals deze,fabrikeur en reeder van linnen,voornamelijk pellen.
Hij komt voor op de op blz.117 vermelde "Lijst der stembevoegde Burgers van April 1798,die in dat jaar voor het district Meppel de Afgevaardigden voor de Volksvertegenwoordiging van de Bataafsche Republiek moesten kiezen.

Den 13 Mei 1779 trad hij te Meppel in 't huwelijk met

A n n i g j e d e B o e r,
"jonge dochter van Meppel ,22 jaar oud",
overl.aldaar 26 Augustus 1829,bijna 72 jaar oud.
Uit hun echt sproten 7 kinderen,5 zoons en 2 dochters;de beide laatste en één der zoons stierven in het eerste jaar huns levens,vermoedelijk aan de pokken;de overige waren:a.L a m b e r t ,b. J a n ,c. E g b e r t en d. E g b e r t.

a.L a m b e r t B e n t h e m,volgt onder V,a.

b.J a n B e n t h e m,volgt onder V,b.

c.E g b e r t B e n t h e m,
ged.te Meppel 17 Januari 1787,
overl.aldaar vóór 3 September 1797

d.E g b e r t B e n t h e m,
ged.te Meppel 3 September 1797,
overl.aldaar 7 Juli 1878,ruim 80 jaar oud.Hij is niet gehuwd geweest.-

---

5e Generatie.b.

V,a. L a m b e r t B e n t h e m ,oudste zoon van G e r r i t B e n t h e m en A n n i g j e d e B o e r,
ged. te Meppel 26 Maart 1780,
overl.aldaar 1 Juli 1845,65 jaar oud,
droeg den naam van zijn vaders vader en werd door diens vrouw S t i j n t j e M o e s ten doop gehouden;hij werd koek- en broodbakker te Meppel.

Den 2 Mei 1804 trad hij aldaar in 't huwelijk met

J a n n a S n o e k ,
geb.te Meppel in 1779,
overl.aldaar 25 Mei 1849 op 70-jarigen leeftijd,dochter van J a c o b S n o e k te Meppel.Zij was een zeer begaafde en verstandige vrouw,wier raad bij familie-aangelegenheden steeds werd ingeroepen;zij was de vraagbaak van velen ook buiten de familie.

Uit hun huwelijk werden elf kinderen geboren,4 dochters en 7 zoons;5 zoons en 1 dochter stierven op zeer jeugdigen leeftijd , de overige waren: a.Annegien ,b. Gerrit ,c. Jacob , d. Femmegien of Femmigje en e. Johanna.-

a . Annegien Benthem,
ged.te Meppel 11 November 1807,
overl.aldaar 6 September 1873,bijna 66 jaar oud,aldus genoemd naar haar grootmoeder Benthem.In 1830 trad zij te Meppel in het huwelijk met

Egbert Gerritsen,
geb.te Meppel 16 October 1805,
overl.aldaar 13 Mei 1849,43½ jaar oud na een 19-jarige echtvereeniging;zij lieten 2 zoons en 4 dochters na.-

6e Generatie,b.

b. Gerrit Benthem,
geb.te Meppel 30 Mei 1813,
overl.te Beilen (Dr)22 Februari 1871,57 jaar oud,droeg den naam van zijn vaders vader.Hij huwde in 1836 te Meppel met

Sientje van der Heide,
geb.te Steenwijkerwold 18 December 1811,
overl.te Beilen 8 Februari 1896 ,84 jaar oud, dochter van Dirk van der Heide te Steenwijkerwold.

De jonggehuwden vestigden zich te Nijeveen bij Meppel,van waar zij 11 jaar later naar Wijster (gemeente Beilen,Dr.)verhuisden.Uit hun echt sproten 6 kinderen,waarvan de eerste vier te Nijeveen ,de laatste twee te Beilen werden geboren;zij heetten: 1.Lambert, 2. Johanna ,3. Dirk ,4. Antje ,5.Jacob en 6.Femmigje.

1. Lambert Benthem,
geb.te Nijeveen 18 November 1837,
overl. ?
aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem,huwde te Beilen met

Hilligje Boer,
geb.te Beilen 4 September 1839
overl. ?

2. Johanna Benthem,
geb. te Nijeveen 28 Maart 1840,
overl. ?
trad te Beilen in het huwelijk met

Harm Speelman,
geb.te Beilen 10 December 1837,
overl.aldaar 28 Mei 1870,32 jaar oud.

3. Dirk Benthem,
geb. te Nijeveen 6 Mei 1843
overl. te Beilen 29 November 1888,45½jaar oud,was benoemd naar zijn grootvader van moederszijde.Hij bleef ongehuwd.-

4. A n t j e B e n t h e m,
geb.te Nijeveen 4 April 1846,
overl.te Beilen 1 December 1882,Zij trad te Beilen in den echt met

J a n B a r t e l d s,
geb.te Beilen 17 Februari 1831,
overl.aldaar 3 Juli 1886,55 jaar oud;
Zij lieten 3 kinderen na: 1 zoon en 2 dochters.-

5. J a c o b B e n t h e m,
geb. te Beilen 12 December 1849,
overl.aldaar 11 Augustus 1889,40 jaar oud,huwde in 1875 te Beilen met

J a n t j e G e r d i n k,
die hem 2 dochters schonk.-

6. F e m m i g j e B e n t h e m,
geb.te Beilen 16 Augustus 1853,
overl.aldaar 3 April 1893,ruim 39 jaar oud; zij huwde met H a r m N i j b o e r ;uit hun echt sproten 5 kinderen.-

———————.———————

c. J a c o b B e n t h e m,
geb.te Meppel 1 September 1814,
overl. aldaar 12 October 1864,50 jaar oud,volgde zijn vader L a m b e r t B e n t h e m op als koek en banketbakker.Hij trad den 15 April 1842 te Meppel in den echt met de 29-jarige

J a n t i e n K o o p s,
geb.te Ruinerwold in 1813,
overl.te M ppel 10 April 1870,57 jaar oud,dochter van J a n K o o p s , landbouwer te Ruinerwold,en van Z w a a n t j e n G e r r i t s v a n G o o r,die hem verscheidene kinderen schonk,welke bijna alle op zeer jeugdigen leeftijd stierven.-

———————.———————

d. F e m m i g j e B e n t h e m,
geb. te Meppel 24 September 1821,
overl.te Assen omstreeks 1882,61 jaar oud,huwde met

H a r m W i n t e r s van Assen,die aldaar in 1887 kinderloos overleed.-

———————.———————

e.J o h a n n a B e m t h e m,
geb. te Meppel 18 October 1823,
overl.te Zaandam 8 Januari 1894,70 jaar oud,trad in April 1843 in het huwelijk met

J a n W e s t e n b e r g,
geb. te Meppel 5 Juni 1821,
overl.aldaar 30 April 1882,bijna 63 jaar oud.Uit hun echt sproten 3 zoons en 2 dochters.

———————.———————

V, b. J a n B e n t h e m ,derde zoon van G e r r i t B e n t - h e m en A n n i g j e d e B o e r,
geb. te Meppel 13 December 1783,
overl. aldaar 13 Juni 1858,74½ jaar oud,was,evenals zijn vader,linnenfabrikanten en liet òòk,behalve in de weverij achter het huis,ook door huiswevers in en buiten de stad linnens,voornamelijk pellen,weven.Na het herstel van ons onafhankelijk volksbestaan in 1815 begon hij tevens een exporthandel op Engeland van Drentsch vee, welke handel weldra een grooten omvang kreeg en eerst in beteekenis verminderde,toen de Engelschen op verschillende wijzen den invoer van vee uit Nederland trachtten te bemoeilijken.

Den 9 Maart 1808 trad hij te Meppel in het huwelijk met

J a n n a (J o h a n n a) H e u t i n k ,dochter van J a n S a n d e r's H e u t i n k en L u m m e g i e n J a g e r,
geb. te Genemuiden 2 Februari 1780,
overl. te Meppel 1 Juni 1851,ruim 71 jaar oud,weduwe van H e n d r i k F r e d e r i k' d e B o e r (overl. in 't voorjaar van 1807),bij wien zij éene dochter had: H e l e n a d e B o e r, geb. te Meppel 3 April 1804 en aldaar overleden 30 November 1884 op 80-jarigen leeftijd.Deze H e l e n a d e B o e r huwde den 6 Jan. 1833 te Meppel met L o u w r e n s H a r t k a m p W e s s e l s- z o o n,geb. te Wanneperveen 19 October 1807,overl. te Meppel 21 April 1889,81 jaar oud,koopvaardij-kapitein,die veel op de Oost-zee en Middellandsche-zee-havens voer;uit hun echt sproten 4 zoons.-

Uit het huwelijk van bovengenoemde J a n B e n t h e m en J a n n a H e u t i n k werden 4 zoons en 5 dochters geboren,waarvan 1 zoon en 2 dochters op jeugdigen leeftijd stierven;de overige waren: a. G e r r i t ,b. J a n S a n d e r ,c. L a m b e r t , d. A n n i g j e ,e. L u m m i g j e en f. J a n t j e.

a. G e r r i t B e n t h e m ,volgt onder VI,1.

b. J a n S a n d e r B e n t h e m ,volgt onder VI,2.

c. L a m b e r t B e n t h e m,volgt onder VI,3.

d. A n n i g j e of A n n e g i e n B e n t h e m,
geb. te Meppel 19 Maart 1815
overl. aldaar 15 December 1896,81 jaar oud,aldus genoemd naar haar grootmoeder Benthem,trad als 20-jarige den 25 Juli 1835 te Meppel in het huwelijk met

G e r r i t H a g e n ,
geb. te Meppel 17 Augustus 1806,
overl. aldaar 18 Januari 1898,91 jaar oud,schrijnwerker en kistenmaker,zoon van H a r m H a g e n ,timmerman te Meppel, en H i l l e c h i e n K o o p s.Uit hun echt werden 7 kinderen geboren: 5 zoons en 2 dochters.-

———————/———————

e. L u m m i g j e B e n t h e m ,
geb. te Meppel 13 October 1820,

overl. te Groningen in 1893,73 jaar oud,huwde den 27 April 1839 te Meppel met

J a n J o h a n n e s B a l k,
geb. te Ulrum (Gr) in 1811,
overl. te Groningen in 1883,72 jaar oud,schipper,wonende te Zoutkamp (Gr),zoon van J o h a n n e s J a c o b B a l k ,koopman aldaar,en A u k j e n J a n s L o o t s ;uit hun echt sproten 5 kinderen,allen zoons.-

---

f. J a n t j e B e n t h e m,
geb.te Meppel 9 Juli 1822,
overl. aldaar 16 Juli 1851,29 jaar oud,trad den 12 September 1846 te Meppel in het huwelijk met

R e m m e l t v a n H e e s H a r t s u i k e r,
geb.te Meppel in 1824,
overl. ?
beurtschipper,zoon van W o l t e r H a r t s u i k e r,schipper,en A n n e g i e n v a n H e e s,wonende te Meppel.Uit hun kortstondig huwelijk sproten 3 kinderen,die alle zeer jong stierven.-

---

6e Generatie,a.

VI.1.G e r r i t B e n t h e m ,oudste zoon van J a n B e n t h e m en J o h a n n a H e u t i n k ,stamvader van den Markeloschen zijtak van het geslacht Benthem,volgt als zoodanig op blz. 138.

6e Generatie,b.

VI.2. J a n S a n d e r B e n t h e m,tweede zoon van J a n B e n t h e m en J o h a n n a H e u t i n k,
geb. te Meppel 9 Januari 1811,
overl. aldaar 30 Juni 1866,55 jaar oud,volgde zijn vader op in de textielzaak en had dus ook eene linnenweverij,en huiswevers, die hoofdzakelijk pellen weefden.Hij trad den 20 Maart 1833 te Meppel in 't huwelijk met de ruim 21-jarige jonge dochter

B a r t a P r i n s,
geb. te Meppel omstreeks 1811,
overl. aldaar 4 Juni 1849,oud 38 jaar,dochter van J a n P r i n s ,Scheepsbouwer te Meppel,en J e n t i e n B o o n e.

Na haar dood hertrouwde hij den 29 November 1851 te Meppel met de 46-jarige jonge dochter

J e n t i e n D o p ,
geb.te Meppel omstreeks 1805,
overl.aldaar 7 Juli 1883,78 jaar oud,dochter van J a c o b D o p te Meppel en H e n d r i k j e v a n B l a n k e n.
Dit tweede huwelijk bleef kinderloos.

Uit den eersten echt sproten 9 kinderen,waarvan 4 op zeer jeug-

digen leeftijd stierven;de overige 5 waren:a. J a n G e r r i t, b. J e n t i e n ,c. G e r r i t ,d.J o h a n n a en e.H e n d r i k-j e.

a.J a n G e r r i t B e n t h e m,
geb. te Meppel 28 Januari 1834,
overl. aldaar 22 December 1876,42 jaar oud;hij bleef ongehuwd.

b. J e n t i e n B e n t h e m,
geb.te Meppel 5 April 1835,
overl.te Giethoorn, aldus genoemd naar haar moeders moeder.Zij huwde den 19 Augustus 1865 te Meppel met

J a n W o r s t,
geb. en overleden te Giethoorn,zoon van J a n J a n s z. W o r s t aldaar en G r i e t j e S m i t .Na hun huwelijk vestigden zij zich metterwoon te Giethoorn.-

c.G e r r i t B e n t h e m ,volgt onder VII,a.

d.J o h a n n a B e n t h e m,
geb.te Meppel 12 Augustus 1844,
overl.aldaar 11 November 1912,was niet gehuwd.

e. H e n d r i k j e of H e n d r e k i e n B e n t h e m,
geb.te Meppel 11 Juli 1847,
overl.aldaar,3 Januari 1905,huwde den 18 Mei 1872 te Meppel met

H e l p r i g J o n k m a n,
geb.te Smilde 27 Augustus 1845,
overl.te Meppel 25 Februari 1913,zoon van G a a u w k e J o n k m a n te Smilde en G e e s j e M u l d e r,schipper,wien zij verscheidene kinderen schonk.-

---

7e Generatie.b.

VII,a. G e r r i t B e n t h e m ,2e zoon van J a n S a n-d e r B e n t h e m en B a r t h a P r i n s,
geb. te Meppel 5 Januari 1839,
overl. aldaar 20 Maart 1913,74 jaar oud,huwde den 15 Maart 1873 te Meppel met

G e e s j e H u n z e,
geb. te Meppel,
overl.aldaar 11 April 1875,dochter van H e n d r i k H u n z e te Meppel en H i l l e c h i e n R o o k ,welke hem éene dochter H i l l e c h i e n schonk,die jong stierf.

In Mei 1879 hertrouwde G e r r i t B e n t h e m te Ruinerwolde met de 34-jarige,thans nog levende

A n n a E w a l d,
geb.te Ruinerwolde 11 Mei 1845, dochter van G e o r-g e E w a l d te Ruinerwolde en H i l l i g j e K o o p s .Uit dezen echt sproten 3 kinderen: 1.B a r t h a ,2. H i l l e c h i e n, en 3. J a n S a n d e r.

1. B a r t h a B e n t h e m ,
geb. te Meppel 7 September 1879, aldus genoemd naar haar grootmoeder van vaderszijde. Zij trad den 12 October 1917 te Delft in 't huwelijk met

P i e t e r S c h i l p e r o o r t ,
geb. te Delft 19 October 1871, zoon van J a n S c h i l p e r o o r t en C l a z i n a . .....

2. H i l l e c h i e n B e n t h e m ,
geb. te Meppel 12 Juni 1882, aldus genoemd naar haar moeders moeder. Den 8 April 1911 trad zij te Meppel in het huwelijk met

K l a a s D i j k e n s ,
geb. te Roodeschool (Fr) 11 December 1882, zoon van W i l l em D i j k e n s te Roodeschool en .....

3. J a n S a n d e r B e n t h e m, volgt onder VIII,3.

8e Generatie, b.

VIII, a. J a n S a n d e r B e n t h e m , eenige zoon van G e r r i t B e n t h e m JSz. en A n n a E w a l d,
geb. te Meppel 6 Augustus 1886, aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem, woont te Meppel aan 't Prinsenplein no 1, waar hij een magazijn en winkel heeft van heeren- en kinderkleeding en heerenmodeartikelen.
Den 29 Februari 1912 trad hij te Zwartsluis in 't huwelijk met

F r e d e r i k a W i t v o e t ,
geb. te Zwartsluis 27 December 1885, dochter van J o h annes W i t v o e t te Zwartsluis en P i e t e r k e B e u n k ; uit hun echt sproten kinderen: a. G e r r i t , b. P i e t e r k e J o h a n n a , c. A n n a, d. P i e t e r k e J o h a n n a.

a. G e r r i t B e n t h e m, (geb. 17 Maart 1913) volgt onder IX, b.

b. P i e t e r k e J o h a n n a B e n t h e m ,
geb. te Meppel 27 September 1917,
overl. aldaar 10 Juli 1921, na het gebruik van een vergiftig ijswafeltje.

c. A n n a B e n t h e m,
geb. te Meppel 1 Juli 1921.

d. P i e t e r k e J o h a n n a B e n t h e m,
geb. te Meppel 14 Juli 1924,

VI,3.L a m b e r t B e n t h e m ,derde zoon van J a n B e n - t h e m en J a n n a H e u t i n k,
geb. te Meppel 16 Januari 1813,
overl. aldaar 29 April 1853,40 jaar oud,aldus genoemd naar zijns vaders oudste broeder.De vroegtijdige dood van dezen jongsten zoon bracht een groote verandering in de familieomstandigheden.Zijn vader,J a n B e n t h e m,had namelijk,toen de pellenindustrie na 1820 in Meppel weer opbloeide,een huis in de Woldstraat met annexe weverij aangekocht of opgericht en bepaalde bij een mij getoonde beschikking van 1846,dat nà den dood van hem en zijne vrouw dit laatste complex (huis met weverij) zou ten deel vallen aan hun tweeden zoon J a n S a n d e r B e n t h e m ,terwijl alsdan het door hen bewoonde huis aan den Nieuwen weg met de annexe weverij aan hun jongsten zoon L a m b e r t zou vervallen.Door den dood van den laatsten verviel deze beschikking,alles kwam daardoor onder het beheer van J a n S a n d e r en na diens dood in 1866 van zijn zoon J a n G e r r i t B e n t h e m,wien de oudoom E g b e r t B e n t h e m (†1878) ter zijde stond.De pellen-uitvoer kwijnde toen zeer.

L a m b e r t B e n t h e m huwde den 5 Mei 1837 te Meppel met

A d r i a n a F r e d e r i k a L i n d e n h o v i u s,
geb.te Den Ham (Ov) 7 Januari 1815,
overl.te Meppel 30 Mei 1849,34 jaar oud,dochter van H e n d r i k u s L i n d e n h o v i u s te Den Ham en W i l l e m i n a t e r V o o r d e.Uit hun echt sproten 7 kinderen,waarvan 3 zeer jong stierven,de andere waren:a.J o h a n n a ,b. W i l l e m i n a, c. J a n en d. H e n d r i k u s.

Beide dochters traden den 4 Mei 1864 te Meppel in het huwelijk en wel de oudste

a.J o h a n n a B e n t h e m,
geb. te Meppel 24 Februari 1838,
overl.aldaar ? aldus genoemd naar haar grootmoeder Benthem,met

J a n K r a m e r ,j.m.van Meppel,zoon van P a u l K r a m e r van Meppel en J e n n e k e n B u s s e r ;en de jongste,

b. W i l l e m i n a B e n t h e m ,
geb. te Meppel 2 September 1839,
overl. aldaar ,aldus genoemd naar haar moeders moeder,met

W i l l e m S c h u t t e r o p,j.m.van Meppel,zoon van J a n S c h u t t e r o p te Meppel en K l a a s j e B r o e k.

c. J a n B e n t h e m ,volgt onder VII,c. blz 132

d. H e n d r i k u s B e n t h e m ,volgt onder VII,d.

7e Generatie,c.

VII,d. H e n d r i k u s B e n t h e m ,
geb.te Meppel 6 October 1843,
overl. te Den Helder 12 September 1915,aldus genoemd

naar zijn moeders vader. Na den door zijns vaders(zijn moeder verloor hij reeds op 5 jarigen leeftijd)was hij 2 jaar lang bij zijn oom G e r r i t B e n t h e m te Markelo. Na diens overlijden (21 Juni 1855) kwam hij weer te Meppel terug, waar hij 2 jaar lang huisvesting en leiding genoot bij zijn grootouders. Hij voelde zich echter daar niet te huis, het was er hem te stil, en in 1857 verliet hij nauwelijks ~~14~~ 14 jaar oud, grootvaders woning en ging hij naar Holland, alwaar hij zich liet aanmonsteren bij de Marine .Hij kreeg zijne opleiding aan de Zeevaartschool te Leiden en kwam daarna op een oorlogschip. Bij den roemrijken tocht van de Stoomkorvet " De Medusa" den 11 Juli 1863 door de Straat van Simonoseki onder den kapitein-luitenant ter zee Jhr. F . d e C a s e m b r o o t werd hij door dezen tot ~~zijn~~ belooning voor zijn voorbeeldig gedrag tot bootsman (onderstuurman) bevorderd, ofschoon hij den leeftijd van 20 jaar nog niet had bereikt.

Hendrikus Benthem trad in 1868 te Vlissingen in 't huwelijk met

D i r k j e v a n H o e v e n,
geb. te Goes 25 Juni 1843, ~~dochter/va~~
overl. te Velsen 15 Juli 1918, dochter van J a c o b u s v a n H o e v e n en J o h a n n a H a r t o g, die hem 3 kinderen schonk, waarvan 2 jong stierven en de derde:

8e Generatie, c.

VIII, c. W i l l e m B e n t h e m,
geb. te Den Helder 17 Maart 1882.

———————°———————

7e Generatie, c.

VII, c. J a n B e n t h e m ,oudste zoon van L a m b e r t B e n t h e m en A d r i a n a F r e d e r i k a L i n d e n h o v i u s,
geb. te Meppel 8 Januari 1841,
overl. te Zierikzee 29 Januari 1925, 84 jaar oud, was van 1 Juli 1879 tot 1 April 1882 directeur van het postkantoor te Gennep (L), vervolgens tot 1 September 1885 van dat te Vucht (NB) en daarna tot 1 Mei 1901 van het post- en telegraafkantoor te Medemblik (NH). Den 10 Juni 1866 trad hij te Sneek in het huwelijk met

M a i k e v a n d e r W e i j,
geb. te Sneek 15 October 1840,
overl. te Boskoop 7 October 1919, op 79-jarigen leeftijd; zij was een dochter van R u u r d v a n d e r W e i j te Sneek en E l i s a b e t h C o o l.

Haar stoffelijk overschot werd den 11 October 1919 in het Crematorium te Westerveld bij Haarlem verbrand. ')

Uit hunne echt sproten 2 kinderen, éene dochter en één zoon: a. A d r i a n a F r e d e r i k a ,en b. R u u r d; beide zagen te Sneek het eerste levenslicht.

') De crematie van 't stoffelijk overschot van J a n B e n t h e m had aldaar plaats 2 Februari 1925.

a. A d r i a n a F r e d e r i k a B e n t h e m,
geb. te Sneek 5 Mei 1867,
overl. te Zaandam 18 November 1883, op 16-jarigen leeftijd; zij was benoemd naar haar grootmoeder Benthem.

b. R u u r d B e n t h e m , volgt onder VIII.

8e Generatie, c.

VIII. R u u r d B e n t h e m , eenige zoon van J a n B e n t h e m en M a i k e v a n d e r W e i j,
geb. te Sneek 5 Juni 1871,
aldus genoemd naar zijn grootvader Van d e r W e i j, was achtereenvolgens directeur van het post- en telegraafkantoor te Boskoop van 1 Maart 1917 tot 16 December 1919, te Culemborg tot 16 Juli 1923, daarna te Zierikzee.

Den 11 Maart 1914 trad hij te Heerenveen in het raadhuis der voormalige gemeente Tengwirden in het huwelijk met

H a r k j e d e W i l d e,
geb. te Tjalleberd(Fr) 24 Februari 1884, dochter van H a r m e n J a n s z. d e W i l d e en K o r n e l i s k e K o e n e n. Deze had hare opleiding bij het onderwijs genoten bij de R.N.Lessen en de Muloschool te Heerenveen.

Achtereenvolgens kreeg zij de aanteekeningen voor de vrije- en orde-oefeningen te Groningen 22 October 1902, de acte van bekwaamheid als hulponderwijzeres te Leeuwarden 27 April 1903 en de aanteekening voor de nuttige handwerken te Zwolle 11 Maart 1905. Nadat zij van 14 April 1904 tot 1 November 1907 werkzaam was geweest bij 't O.L.O. in de gemeente Oostatellingwerf (en wel van 14 April 1904 tot 1 October 1905 te Ureterp en daarna tot 1 November 1907 te Hanle), fungeerde zij van 1 November 1907 tot 1 Juni 1914 als onderwijzeres aan de O.L.S. te Hengelo (Ov); als zoodanig trad zij den 11 Maart 1914 in den echt, waaruit 2 kinderen sproten: a. J a n en b. C o r n e l i a.

a. J a n B e n t h e m ,
geb. te Hengelo (Ov) 6 September 1915,

b. C o r n e l i a B e n t h e m ,
geb. te Culemborg, 28 Mei 1920

B I J L A G E 6.

De eerste leden van den Meppelschen tak.

De genoemde L a m b e r t B e n t h e m (blz. 115) woonde, althans eerst te Gildehaus in het Graafschap Benthem; van zijn zoon G e r r it B e n t h e m wordt in het "Trou-boec" van Meppel onder de in 1717 gesloten huwelijken opgeteekend, dat hij in den echt trad met

T r i j n t j e n, A n d r i e s' d o c h t e r,

met de woorden:

" G e r r i t L a m b e r t s B e n t h e m , jongeman "van Gildehaus (Bentheim), en T r i j n t j e A n d r i e s , jonge "dochter van de Lankhorst".

Een jaar later, in 1718, werd deze G e r r i t B e n t h e m ingeschreven als burger van Meppel, zooals blijkt uit het "Protocol van betaalde Burgerschapsrechten van Meppel van personen, van buiten ingekomen, aldaar dat recht hebben aangekocht"; men vindt hier namelijk opgeteekend:

"1718.15 Augustus heeft G e r r i t L a m b e r t s "B e n t h e m voor hem de volle Burgerschap betaalt met 4 goltgul-"den. . . . . 5 . 12 . 0 ."

Voor zijne vrouw behoefde hij dat burgerrecht niet te koopen, zij was een Meppelsche en bezat het reeds.-

---

Toen woonde G e r r i t B e n t h e m dus te Meppel; vermoedelijk heeft zijn vader L a m b e r t B e n t h e m zich met zijn huisgezin aldaar gevestigd (na zijn geboorte omstreeks 1695, vermoed ik); men leest ten minste in genoemd "Trou-Boec":

"1717.9 Juni. L a m b e r t G e r r i t s , weduwnaar van H e n-"d r i k j e n J a n s B u i s, en

"J e n t j e n W a r n a e r s, laatst weduwe wijlen A a l-"d e r t I e l k e s , beide van Meppelt."

en in 't "Grafboec":

"1762.24 April. Begraven J a n L a m b e r t s."

Men neme hierbij in aanmerking, dat in de aangehaalde boeken de personen veelal eenvoudig worden aangeduid door den voornaam gevolgd door den voornaam zijns vaders; zoo is bijv. bovengenoemde G e r r i t L a m b e r t s B e n t h e m dikwijls aangewezen door den naam G e r r i t L a m b e r t s.

Daar G e r r i t B e n t h e m, die in 1717 te Meppel in 't huwelijk trad, en als de stamvader van den Meppelschen tak moet worden beschouwd, te Gildehuis is geboren, is die Meppelsche tak slechts eene voortzetting van den ouden Gildehuizer tak.-

---

III

DE MARKELOSCHE ZIJTAK,

of

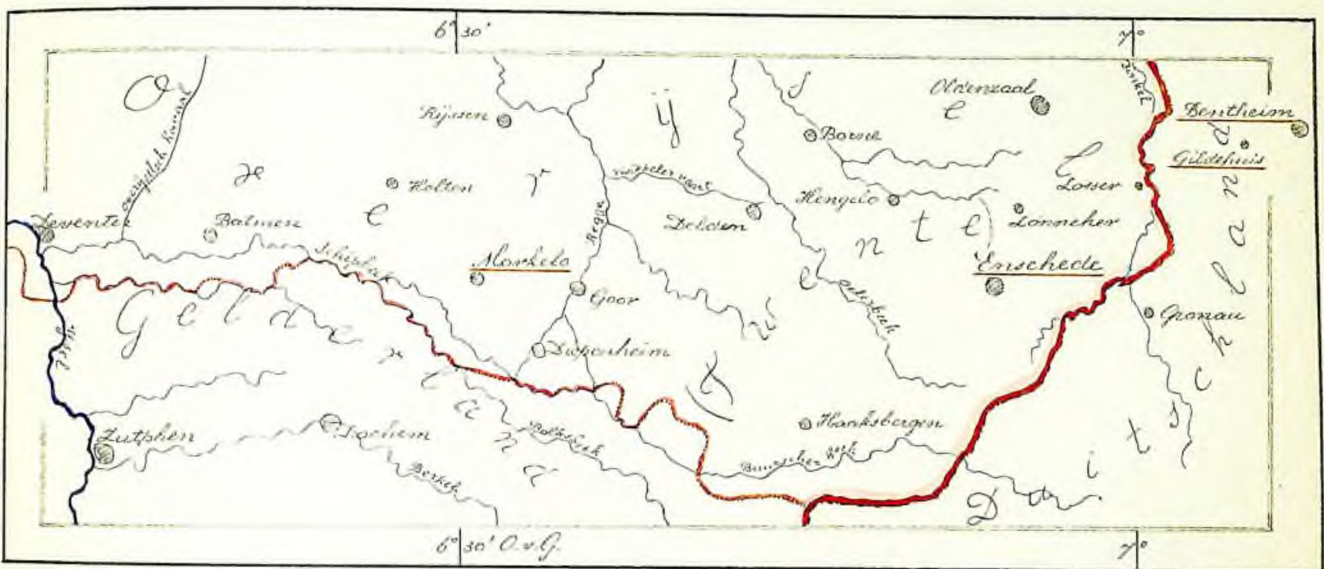
q.i.e. De afstammelingen van Gerrit Benthem,
van 1 November 1833 tot 21 Juni 1855 hoofd van de
dorpsschool te Markelo.

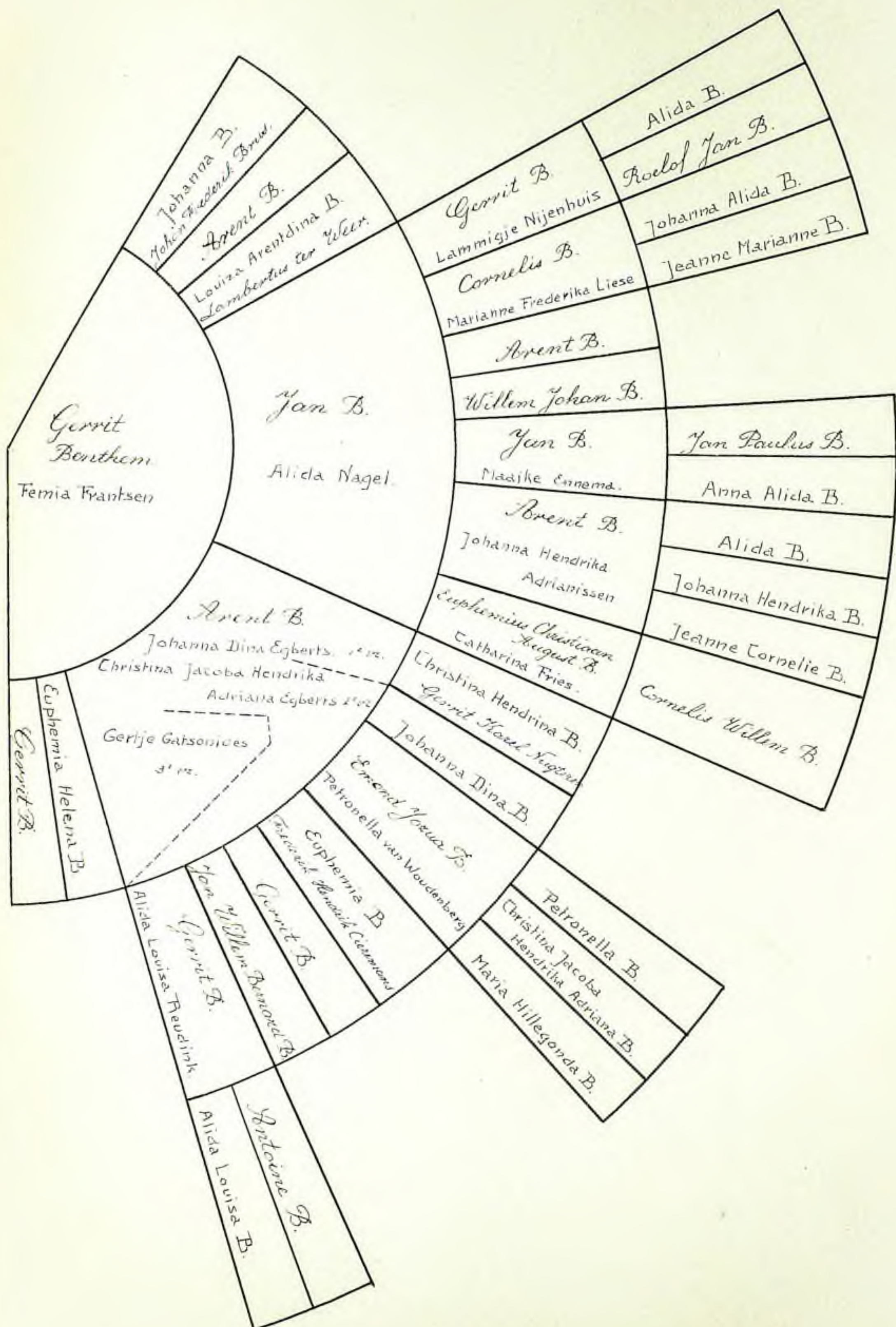
2o

K a a r t j e

behoorende bij den

Markeloschen zijtak van 't geslacht B e n t h e m.

Gerrit Benthem
Femia Frantsen
Jan B.
Alida Nagel
Arent B.
Johanna Dina Egberts 1e vr.
Christina Jacoba Hendrika Adriana Egberts 2e vr.
Gerlje Gatsonides 3e vr.
Johanna B.
Johan Frederik Bruss
Arent B.
Louiza Arentdina B.
Lambertus ter Weer
Gerrit B.
Lammigje Nijenhuis
Cornelis B.
Marianne Frederika Liese
Arent B.
Willem Johan B.
Jan B.
Maaike Ennema
Arent B.
Johanna Hendrika Adrianissen
Euphemius Christiaan August B.
Catharina Fries
Christina Hendrina B.
Gerrit Karel Nugter
Johanna Dina B.
Emond Josua B.
Petronella van Woudenberg
Euphemia B.
Frederik Hendrik Ciemons
Gerrit B.
Jan Willem Bernard B.
Gerrit B.
Alida Louisa Reudink
Euphemia Helena B.
Gerrit B.
Alida B.
Roelof Jan B.
Johanna Alida B.
Jeanne Marianne B.
Jan Paulus B.
Anna Alida B.
Alida B.
Johanna Hendrika B.
Jeanne Cornelie B.
Cornelis Willem B.
Petronella B.
Christina Jacoba Hendrika Adriana B.
Maria Hillegonda B.
Antoine B.
Alida Louisa B.

3e.Bijzonderheden aangaande de Personen,

verkregen en geput uit

aanteekeningen en opgaven van familieleden.

6e Generatie,a.

De stamvader van den Markeloschen zijtak van den Meppelschen tak van het Geslacht Benthem is:

VI. G e r r i t B e n t h e m ,de oudste zoon van J a n B e n t h e m en J a n n a H e u t i n k,(zie blz.128)
geb.te Meppel 10 Januari 1809
overl.te Markelo 21 Juni 1855,46 jaar oud.

Hij werd aanvankelijk opgeleid tot pellenfabrikant met de bedoeling zijn Vader als zoodanig op te volgen;zijne groote liefde voor de studie deed echter zijne ouders toegeven aan zijn wensch om opgeleid te worden voor het onderwijs.Zij plaatsten hem daartoe onder de leiding van den bekwamen Meppelschen Schoolonderwijzer V a n H u m m e l,die in hem een zijner beste leerlingen vond.

Den 13 April 1825"haalde"hij te Assen den 4den rang;een jaar later verliet hij Meppel en werd hij onderwijzer aan de dorpsschool te Hengelo/O,in welke betrekking hij bijna 7 jaar werkzaam was.Den 25 Juli 1827 haalde hij te Zwolle den 3en,den 12 April 1831 den 2en rang en den 2 Mei 1832 de volledige acte voor de Fransche taal.Den 1 November 1833 aanvaardde hij de betrekking van Hoofdonderwijzer van de Dorpsschool te Markelo ,waartoe hij na een vergelijkend examen was benoemd;tevens werd hij toen Koster en Voorzanger van de Hervormde kerk.Later werd hij ook Kerkelijke Ontvanger en Secretaris-Penningmeester van de Marke Markelo.Onder zijne leiding en zijn toezicht had de verdeeling dier Marke plaats,waarbij ook de Kadatrale Legger dier Marke door hem werd opgemaakt;bij zijn overlijden,den 21 Juni 1855,was deze bijna voltooid,zoodat nog slechts een viertal bladzijden van het Alphabetisch Naamregister behoefden te worden gecopieerd.

Genoemde G e r r i t B e n t h e m stond bekend als een der beste rekenaars en wiskundigen van Twente;verscheidene jongelieden van elders,in en buiten Twente,zochten bij hem voorbereiding voor hunne academische studie voor zoover het wiskundig gedeelte van het admissie-examen betrof.

Ook als geschiedkundige had hij een grooten naam;meermalen droeg het schooltoezicht in Overijsel er bij hem op aan om den eersten rang te halen,die aan slechts weinigen in den lande was toegekend;zijne bescheidenheid en nederigheid weerhielden hem er echter van om zich op die wijze op den voorgrond te stellen.

Dagen lang was hij de gast van den Graaf van Rechteren op den Huize Almelo ten einde dezen in te lichten aangaande Bescheiden en Charters daar aanwezig,waarvan hij er eenige der oudste in nieuw-Nederlandsch overbracht.Daar te Almelo,te Goor en elders deed hij ingrijpende onderzoekingen over de geschiedenis van Twente in 't algemeen en van Markelo en Goor in 't bijzonder,waarvan hij de uitkomsten in eenige lezingen op bijeenkomsten van Leden van de afdeeling Goor

van de Maatschappij "tot Nut van 't Algemeen" mededeelde.Bovendien vindt men van hem in den "Overijsselschen Almanak voor Oudheid en Letteren,van 1836 tot 1855 uitgegeven bij J.de Lange te Deventer", behalve eenige kleinere mededeelingen,in den jaargang 1844,blz.157-175,161,

" Verslag van eenige oudheden gevonden bij het afbreken van de Oude Kerk te Markelo"

en in den jaargang 1845,blz.147-175,

"Beschrijving van de thans nog in gebruik zijnde feesten of malen,onder de landlieden in de Gemeente Markelo,bij gelegenheid van geboorte,doop,huwelijk en begraving."

Gerrit Benthem was een vroom en geloovig Christen, die in de hoogste mate de achting en liefde zijner dorpsgenooten genoot;hij was hun raadsman en vriend.Uit de nog overige fragmenten van zijn dagboek blijken zijn vromen godsdienstzin en zijn vast en nobel karakter.

Hij was stevig gebouwd en vrij lang (± 180 c.M.);zijn handschrift was zeer duidelijk en zijne handteekening (1844) eenvoudig en duidelijk.Uit tal van bescheiden blijkt dat de schoolautoriteiten hem om zijne persoonlijkheid en zijn werk ten hoogste waardeerden :toen o.a. in 1849 de Regeering het oordeel van de gemeenteautoriteiten vroeg over de voorgestelde wijzigingen op de wet op 't Lager Onderwijs,verzocht de Burgemeester van Goor en Markelo, W.Götte,hem zijne bedenkingen daartegen te formuleeren en toe te lichten en zond zijn antwoord in.Naar aanleiding hiervan schreef de Heer De Man ,namens de Regeering aan den Heer Götte:"die bedenkingen getuigen,dat de steller een man is met een helder doorzigt en van groote practische bekwaamheid."

Den 16 April 1834 trad genoemde Gerrit Benthem te Hengelo/O in het huwelijk met

Femia Frantsen ,dochter van Arent Frantsen en Wijtske Reitses,
geb.te Haaksbergen 21 Augustus 1811,
overl.te Markelo 17 December 1864,53 jaar oud.

Uit hun echt sproten 8 kinderen,4 dochters en 4 zoons :a.Johann b.Arent ,c.Louiza Arentdina ,d.Jan ,e.Alberta Annetta ,f.Arent ,g.Euphemia Helena en h.Gerrit.

In 't voorjaar van 1855 openbaarde zich bij hem eene aandoening aan de milt,die een absces veroorzaakte,waaraan hij in den vroegen morgen van Donderdag 21 Juni 1855 bezweek,ruim 46 jaar oud.Den daarop volgenden Zondag hield de dorpspredikant Hn.Gd.Budde,eene preek naar aanleiding van I Samuel XXV:1a."En Samuel stierf;en gansch Israël vergaderde zich,en zij bedreven rouw over hem",en schetste daarin de persoonlijkheid en de verdiensten van den overledene en het groote verlies,dat de Gemeente door zijn verscheiden leed . Toen een jaar later,op Zondag 22 Juni,dezelfde Predikant in zijne preek op treffende wijze zijne gemeenteleden herinnerde aan het

verlies,dat hen een jaar geleden had getroffen,moest de weduwe,die onder zijn gehoor was,bewusteloos uit de kerk worden gedragen.Sedert leed zij aan zenuwtoevallen;in zulk een toevel bleef zij in den morgen van Zaterdag den 17 December 1864;zij werd slechts 53 jaar oud. Zij was tenger en van middelmatige gestalte,eer klein dan groot;haar haar was,zelfs toen zij stierf,nog in-zwart.Terwijl haar echtgenoot, Gerrit Benthem ,in zijn uiterlijk het beeld vertoonde van een stoeren,ouderwetschen,blonden Saks,was haar uiterlijk geheel op eene half zuidelijke afkomst.Jammer dat geen foto's van hen bestaan .-

---

Hun oudste dochter

a. Johanna Benthem, aldus genoemd naar haar grootmoeder van vaders kant,
geb. te Markelo,12 Januari 1835,
overl.te Dulder (Weerselo),21 September 1906,op 71-jarigen leeftijd,die hare moeder 8 jaren lang zeer zorgvuldig heeft opgepast,huwde den 18 Februari 1867 met

Johan Frederik Brus,
koperslager te Arnhem,
geb.te Warnsveld,26 Januari 1841,
overl.te Meer-en-Berg bij santpoort in 1890;
zoon van Antony Brus te Warnsveld ,en Janna Dijkerman.Uit hun echt sproten,behalve 3 jong gestorven kinderen,2 zoons:Antonie Johan Frederik Brus (geb.16 Dec.1868) en Johan FrederikBrus (geb.21 Dec. 1872).-

b. Arent Benthem,
droeg den voornaam van zijn moeders vader;hij bleef in een stuip, toen hij nog geen 3 weken oud was;
geb. te Markelo,26 Januari 1837
overl.aldaar 14 Februari 1837.-

c.Louiza Arentdina Benthem,
aldus genoemd naar haar beide grootouders van moederskant,
geb. te Markelo,30 December 1837,
overl. te Hengelo/O,10 Maart 1868,30 jaar oud,
trad den 21 Februari 1861 te Markelo in het huwelijk met

Lambertus ter Weer,
manufacturier en grondeigenaar te Hengelo,
geb.te Borne,24 November 1821
overl. te Delden,12 Juli 1897,zoon van Gerrit Jan ter Weer en Maria Nijhuis,en weduwnaar van Berendina Averink,die hem geen kinderen had nagelaten.

'Uit hun echt sproten 4 kinderen,waarvan 2 jong stierven,en 1. Maria Euphemia ter Weer,en 2.Euphemia Gerritdina ter Weer.-

1.Maria Euphemia ter Weer,
geb.te Hengelo/O,4 November 1861
overl.te Apeldoorn,16 Augustus 1914,
was eerst gehuwd met Gerrit Tutertien ,eenige zoon van

Johannes Tutertien te Vriezenveen en Hermina Derksina Harmsen,
geb.te Vriezenveen ,25 Februari 1852,
overl. aldaar 10 Augustus 1893.
Dit huwelijk dat den 25 September 1879 te Hengelo gesloten werd,bleef kinderloos.Den 19 November 1897 hertrouwde zij te Vriezenveen met

Pieter Steehouwer,
vervener te Vroomshoop,zoon van Cornelis Steehouwer en Maaike Voordendag,
geb. te Strijen (ZH) 21 December 1852;
overl. ?
Uit dezen 2den echt sproten 2 jong gestorven meisjes en Maaike Cornelia Steehouwer(geb.23 Juni 1899,gehuwd 30 Maart 1920 met Jac. de Pree ,Pred.te Tuil en 't Waal).-

2.Euphemia Gerritdina ter Weer,
geb. te Hengelo/O,25 Juli 1865,huwde den 3 Maart 1887 te Hengelo/O met

Johannes Martinus Martens,
confiseur en wethouder te Delden,zoon van Marten Jan Martens te Bierum(Gr) en Maria Hein,
geb.te Bierum,27 Juni 1861,
waarvan 4 kinderen: Lambertus ,Maria Lamberta, Louiza Martha en Johannes Martinus.-

---

d. Jan Benthem ,volgt onder VII,1.(zie blz.168)

---

e.Alberta Annetta Benthem,
geb. te Markelo ,2 October 1842,
overl. aldaar 21 December 1852,10 jaar oud.

---

f. Arent Benthem ,volgt onder VII,2.(zie blz 146)

---

f. Euphemia Helena Benthem,
geb. te Markelo,20 April 1846,
overl. aldaar 4 Augustus 1854,oud 8 jaar; deze jongste dochter werd aldus genoemd naar haar moeder en naar haar vaders veelgeliefde halfzuster Helena de Boer ,zie blz 127.Zij was de eerste doopelinge van voornoemden predikant Budde (blz.139),die ook op 20 April verjaarde.-

---

h. Gerrit Benthem,
geb. te Markelo 30 November 1849,
overl. te Enschede 13 Augustus 1887,'s nachts 4 u. droeg den naam zijns vaders.Van Augustus 1869 tot in September 1872 was hij als volontair werkzaam op de Machinen-fabriek van Meilink en Ledeboer,later van Gebr.Ledeboer te Borne,waarna hij in October 1872 student werd aan het Technicum Mittweida,niet ver van Chemnitz in Saksen.Na welvolbrachte studie verkreeg hij aldaar den 31 Mei 1875 het diploma voor Machinen-Ingenieur met een er bijgevoegde zeer schoone aanbeveling.Hierna was hij drie jaar lang werkzaam in de

werkplaats en op het teekenbureau van de Machinenfabriek van Gebr^s Stork te Hengelo/O;woonde daarop als volontair eene campagne bij op de suikerfabriek van V a n d e n B r o e k e te Utrecht en vertrok daarna den 12 Maart 1879 naar Java,waar hij dadelijk na aanlomst werd aangesteld tot Eersten Machinist op de Suikerfabriek Bajeman bij Probolinggo (Oost-Java).In Maart Maart 1885 ging hij van daar in dezelfde betrekking over naar de Suikerfabriek Winongan bij Pasoeroean.

In October 1886 werd hij bij het omslaan van een rijtuig zwaar gewond,zoodat hij in het ziekenhuis of hospitaal te Pasoeroean moest worden verpleegd.Hier ontwikkelde zich een leverziekte,die hem,na een vruchteloos verblijf van eenige maanden te Tosarie en te Malang ,noodzaakte naar het vaderland terug te keeren.Den 1 Mei 1887 kwam hij weer aan,doch helaas,te laat,-den 13 Augustus d.v.,dus ruim 100 dagen later,overleed hij te Enschede ten huize van zijn broer A r e n t .

G e r r i t B e n t h e m was de lieveling van de familie;door zijn flink en edel karakter en zijne groote welwillendheid en hulpvaardigheid nam hij ieder,die met hem in aanraking kwam,voor zich in. Hij werd voor zijn vertrek naar Indië vrijmetselaar en later ceremonimeester bij de loge in Probolinggo.-

———————.———————

7e Generatie,a.

VII,1. J a n B e n t h e m ,tweede zoon van G e r r i t B e n t h e m,hoofdonderwijzer te Markelo,en F e m i a F r a n t s e n ,
geb. te Markelo,16 October 1839,
overl. aldaar 31 Juli 1894,54 jaar oud,
was nog geen 16 jaar,toen hij tengevolge van het overlijden van zijn vader (21 Juni 1855) in de Dorpsschool te Markelo zelfstandig moest optreden.Nadat hij den 17 October d.v.te Zwolle den 4den rang had verkregen bleef hij als onderwijzer aan die school werkzaam.Den 16 October 1856 verkreeg hij te Zwolle de hoogste in dien tijd verleende acte voor de Fransche taal,den 15 October 1857 eveneens die voor de Hoogduitsche taal;voorts den 17 Juni 1858 de acte als hulponderwijzer en den 2 April 1862 die voor hoofdonderwijzer.

Ruim 3 jaar later werd hij na een vergelijkend examen benoemd tot Hoofdonderwijzer van de Dorpsschool te Markelo en tot Voorzanger en Koster van de Hervormde Kerk aldaar,welke betrekkingen hij den 1 Januari 1866 aanvaarde.

In Juni 1878 werd hem de betrekking aangeboden van Leeraar in de Nederlandsche Taal aan de Rijks-kweekschool voor Onderwijzers te Deventer;hij wees echter die betrekking van de hand;ook zag hij af van de betrekking van Hoofd van de Leerschool,welke aan die Kweekschool werd verbonden,voor welke hij in November van hetzelfde jaar door het Schooltoezicht werd voorgedragen.

Bij de oprichting van de Opleidingsklasse voor Onderwijzers te Goor werd hij benoemd tot Directeur van en Onderwijzer in de Nederlandsche taal en Geschiedenis aan die Inrichting,en toen deze den 1 April 1879 door de Rijksnormaallessen werd vervangen werd hij eveneens benoemd tot Directeur van en Onderwijzer in de Nederlandsche taal aan die Rijksnormaalschool te Goor.Tot aan zijn dood,31 Juli 1894,bekleedde hij deze betrekkingen.

Zoowel als practicus als als Geschiedkundige en als Taalkundige had hij een grooten naam. Zijn leerlingen droegen hem op de handen; vèr-scheidene ervan bekleedden later eervolle betrekkingen bij het onder-wijs en na de pacificatie van den schoolstrijd in 1920, bij het hooger schooltoezicht .-

Den 14 November 1867 trad hij te Markelo in het huwelijk met

A l i d a N a g e l,
geb. te Markelo 15 Januari 1848,
overl. te Voorburg 7 September 1918, en begraven op Oud-Eik-en Duinen in den Haag, dochter van C o r n e l i s N a g e l en W i l h e l m i n a J o h a n n a K a r m e r o o d.

Uit hun echt sproten 7 kinderen, allen zoons: a. G e r r i t, b. C o r n e l i s, c. A r e n t, d. W i l l e m J o h a n, e. J a n, f. A r e n t, en g. E u p h e m i u s C h r i s t i a a n A u-g u s t.

A l i d a N a g e l had in de jaren 1864 tot '66 hare opleiding genoten aan het instituut, dat te Wassenaar door de beroemde Schrijf-ster E l i s e v a n C a l c a r was opgericht. Na den dood van haar echtgenoot vestigde zij zich in 't belang van de opleiding van hare kinderen eerst eenige jaren te Goor en daarna in Den Haag. Tijdens een influenza-epidemie, terwijl alle Haagsche ziekenhuizen overvol waren, stierf zij op Zaterdag 7 September 1918 in het ziekenhuis te Voorburg na een "welgelukte" operatie van een absces in de ingewanden.

8e Generatie a.

VIII,a. G e r r i t B e n t h e m,
geb. te Markelo 13 December 1872, *overleden 5 October 1954*
aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem, werd ambtenaar bij de Directe Belastingen, Invoerrechten en Accynsen, achtereenvolgens te Susteren(L), Oldenzaal, Hoogeveen(D) Enschede en Amsterdam.

Den 2 November 1905 trad hij te Oldenzaal in het huwelijk met

L a m m i g j e N i j e n h u i s,
geb. te Steenwijk 18 December 1877, *overleden 4 Januari 1956*
dochter van R o e l o f N i j e n h u i s te Steenwijk en G e e r-t j e B e l. Uit hun echt sproten 2 kinderen, eene dochter en 1 zoon: 1. A l i d a en 2. R o e l o f J a n.

1. A l i d a B e n t h e m,
geb. te Oldenzaal 18 September 1906, aldus genoemd naar haar grootmoeder van Vaderskant.

2. R o e l o f J a n B e n t h e m,
geb. te Hoogeveen 2 Augustus 1911, aldus genoemd naar zijn bei-de grootvaders.

VII,b. C o r n e l i s B e n t h e m,
geb. te Markelo 5 Augustus 1874,
overl. te Goor 9 Januari 1914, droeg den naam van zijn

grootvader C o r n e l i s N a g e l.

Hij kreeg zijn eerste opleiding aan de scholem te Markelo en te Goor, doorliep daarna de Handelsafdeeling van de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te Enschede, was vervolgens 1½ jaar lang werkzaam op het kantoor van de textielfirma N.H.ter Kuile en Co aldaar, waarna hij den 16 Januari 1895 op het kantoor van de Twentsche Stoombleekerij geplaatst werd. (te Goor) Later werd hij met de leiding over het practisch werk belast.

Den 23 Januari 1904 trad hij te Goor in het huwelijk met

M a r i a n n e F r e d e r i k a L i e s e, overleden 26/1 '66
geb. te Ambt-Almelo 7 Juni 1878, dochter van F r e d e r i k W i l h e l m D a v i d L i e s e en J o h a n n a J a c o b a t e n H a l l e r s, die den 9 April 1897 de acte van Onderwijzeres had verkregen met de aanteekeningen voor de Nuttige Handwerken en voor de Vrije-en Orde-oefeningen en den 17 Augustus 1900 die voor de Fransche taal. Van 1 Januari 1898 tot 1 Januari 1904 was zij als Onderwijzeres te Kerspelgoor werkzaam; na den dood van haar man ging zij den 1 November 1919 weder bij het onderwijs als Onderwijzeres aan de Openbare Lagere School te Goor.

Uit hun huwelijk sproten 2 dochters: 1. J o h a n n a A l i d a en 2. J e a n n e M a r i a n n e.

1. J o h a n n a A l i d a B e n t h e m,
geb. te Goor 29 Juli 1908, aldus genoemd naar haar beide grootmoeders.

2. J e a n n e M a r i a n n e B e n t h e m,
geb. te Goor 22 Mei 1911.

Op zeer tragische wijze zou dit gelukkige huwelijk door den dood worden ontbonden: den 9 Januari 1914 kwam namelijk de genoemde C o r n e l i s B e n t h e m op een noodlottige wijze om het leven terwijl hij in de Stoombleekerij een der werklieden hielp bij een van de machines, gleed hij uit en viel toen tusschen de raderen van e eene op eene lagere verdieping staande machine, waardoor hem de borstkas werd ingedrukt, zoodat de dood onmiddellijk intrad. Den 13en d.v. werd zijn lijk onder zeer groote belangstelling van bestuur, kantoorpersoneel, werklieden en vrienden op het kerkhof te Goor aan den schoot der aarde toevertrouwd.

(betreffende deze begrafenis schreef de Zwolsche Courant: Goor, 13 Jan. Hedenmiddag had de teraardebestelling plaats van het slachtoffer van het noodlottig ongeluk in de Twentsche Stoombleekerij, de heer C.Benthem. De kist, gedekt door een tweetal kransen, werd gedragen door de oudste arbeiders van de fabriek, terwijl door anderen verscheidene kransen werden gedragen: van den directeur der fabriek, van commissarissen, van het kantoorpersoneel, van de bazen, van de werklieden, enz. Een groot aantal personen volgde de lijkbaar, o.a. de heeren Ekker en Roelvink, commissarissen, de heer Bunschoten, directeur, het kantoorpersoneel, vele arbeiders en verder vele vrienden en bekenden. Aan het graf werden de verdiensten van den overledene herdacht door de heeren Bunschoten, j.j.van Egmond en J.Bruil, terwijl een der broeders namens de familie dankte voor de betoonde belangstelling).

———— . ————

c. Arent Benthem,
geb.te Markelo 23 Augustus 1876,
overl.aldaar 27 April 1882,ruim 5 jaar oud,aan de croup,
tengevolge van het uitrusten op den kouden grond na een wedstrijd in het hard loopen met zijn kameraadjes.Hij droeg den naam van zijn vaders broeder.-

———.———

d. Willem Johan Benthem,
geb. te Markelo 26 Februari 1878,
overl. te 's Gravenhage 15 Juni 1910,32 jaar oud;hij legde zich aanvankelijk toe op het smids- en machine-vak;bij het voldoen aan de verplichting aan de nationale militie werd hij op zijn verzoek bij de marine ingedeeld en werd hij machinist-stoker aan boord van het oorlogschip "de Neptunus".Door groote afwisseling van temperatuur,waartegen zijn lichaam niet bestand bleek,deed hij hier een onderbuikskwaal op,die hem voor 't vervolg ongeschikt maakte voor zwaren arbeid.Hij koos daarom na beëindiging van den dienst het politievak,doch te vergeefs:na een langdurig smartelijk lijden bezweek hij op 32-jarigen leeftijd.Hij werd op Oud-Eik-en-Duinen begraven.-

———.———

VIII,e. Jan Benthem,5e zoon van Jan Benthem en Alida Nagel,
geb. te Markelo 4 April 1880 ,
werd den 1 April 1895 kweekeling aan de Rijks-kweekschool te Deventer;hij volgde ruim 3 klassen en daarna (wegens ziekte)de hoogste klasse van de Rijks-normaallessen te Goor,behaalde in October 1900 de aanteekening voor de Vrije-en Orde-oefeningen te Zwolle en den 4 Mei 1901 de acte als Onderwijzer.Na 8 maanden als Onderwijzer te Delden te hebben gefungeerd,zegde hij het onderwijs vaarwel.Den 1 April 1905 werd hij Klerk bij het Ministerie van Waterstaat en Nijverheid en den 1 Januari 1906 als zoodanig overgeplaatst naar het Departement van Landbouw,Nijverheid en Handel;den 15 Februari 1913 werd hij bij dat Departement bevorderd tot Adjunct-Commies,den 1 Januari 1919 tot Commies.

Den 28 December 1917 trad Jan Benthem te 's Gravenhage in 't huwelijk met

Maaike Ennema,
geb.te Tzummarum (Fr) 11 December 1884,
dochter van Paulus Ennema te Tzummarum en Antje Bruinsma;zij genoot hare opleiding aan de Rijkskweekschool voor meisjes te Apeldoorn,behaalde den 22 April 1903 te Arnhem de acte als Onderwijzeres,den 16 Februari 1903 te Breda de aanteekening voor Nuttige Handwerken,20 October 1902 te Deventer voor Vrije- en Orde-oefeningen,werd den 1 Juni 1903 Onderwijzeres aan de O.L.S.te Makkum (Fr) en ruim een jaar later,den 1 September 1904,te Franeker, van welke standplaats uit zij den 2 Augustus 1906 te Groningen de ~~He~~ Hoofdacte behaalde.Den 1 Januari 1914 aanvaarde zij de betrekking van Onderwijzeres aan een der Openbare Scholen te 's Gravenhage.Den 24 December 1914 behaalde zij te Utrecht het getuigschrift voor Zangonderwijs op de Lagere en Bewaarscholen,uitgereikt door de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst.-

Uit het huwelijk van Jan Benthem en Maaike Ennema

sproten 2 kinderen: 1. Jan Paulus en 2. Anna Alida.

1. Jan Paulus Benthem,
geb.te 's Gravenhage 10 October 1918, aldus genoemd naar zijn beide grootvaders.

2. Anna Alida Benthem, aldus genoemd naar haar beide grootmoeders, beb.te 's Gravenhage 3 April 1921.

VIII,f. Arent Benthem, 6e zoon van Jan Benthem en Alida Nagel,
geb. te Markelo 3 April 1886, overleden 6 Februari 1957
was van 1 September 1899 tot 15 Juli 1902 leerling van de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te Enschede, studeerde daarna voor de Posterijen en Telegrafie en werd den 3 Augustus 1911 Aspirant-commies en den 16 Augustus 1913 Commies bij de Posterijen en Telegrafie te Rotterdam. Den 16 Maart 1914 werd hij als zoodanig overgeplaatst naar Den Haag.

Den 27 Juni 1917 trad hij in het huwelijk met

Johanna Hendrika Adrianissen,
geb. te Rotterdam 14 Maart 1892, dochter van Johan Hendrik Adrianissen te Rotterdam en Johanna Hendrika Tomson. Gestorven 5 Februari 1964

Uit hun echt sproten 3 kinderen: 1e. Alida, 2e, Johanna Hendrika, 3e Jeanne Cornelie.

1e. Alida Benthem,
geb. te 's Gravenhage 29 Maart 1918, aldus genoemd naar haar grootmoeder van vaderszijde.

2e. Johanna Hendrika Benthem,
geb. te 's Gravenhage 8 November 1919, aldus genoemd naar haar grootmoeder van moederszijde.

3e. Jeanne Cornelie Benthem,
geb.te 's Gravenhage, 10 April 1923.

VIII,g. Euphemius Christiaan August Benthem, 7e of jongste zoon van Jan Benthem en Alida Nagel,
geb. te Markelo 11 Januari 1888, Ontving zijne eerste opleiding te Goor, zijne verdere te 's Gravenhage; den 1 November 1909 werd hij als klerk geplaatst bij het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Den 27 Juli 1912 verkreeg hij de acte A Middelbaar Onderwijs Engelsch, terwijl hij den 1 April 1918 bij bovengenoemd Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel tot Adjunct-Commies werd benoemd. Overleden 5 Juli 1956

(E.C.) August Benthem trad den 2 November 1916 te 's Gravenhage in het huwelijk met (Nien Fries, of)

Catharina Fries,
geb. te Terschelling 27 Juni 1888, dochter van Foppe Fries en Grietje Bakker, die na de Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus te 's Gravenhage te hebben doorloopen,

in 1906 met gunstig gevolg het Eind-Examen dier Hoogere Burgerscholen aflegde. Een jaar daarna, den 22 Juli 1907, werd zij aangesteld tot 2en Klerk bij de Gemeentelijken Reinigingsdienst te 's Gravenhage; den 1 Januari 1916 werd zij bij dien dienst bevorderd tot 1en Klerk, den 1 Januari 1919 tot Hoofdklerk.-

Uit het huwelijk van E.C.A u g u s t B e n t h e m en N i e n F r i e s sproot 1 kind

C o r n e l i s W i l l e m B e n t h e m, geb. te Den Haag 11 Maart 1923, aldus genoemd naar zijne overleden ooms C o r n e l i s en W i l l e m, J o h a n B e n t h e m.

7e Generatie, a'.

VII,2. A r e n t B e n t h e m, derde zoon van G e r r i t B e n t h e m, hoofdonderwijzer te Markelo, en F e m i a F r a n t s e n,

geb. te Markelo, 12 Mei 1844,
overl. te Nijmegen, 24 April 1927, bijna 83 jaar oud,

werd bij de oprichting van de Rijks-Normaalschool te Deventer, den 1 April 1860, als beurskweekeling aan die inrichting geplaatst.

Den 14 October 1862 kreeg hij te Zwolle de acte voor Hulponderwijzer, den 1 November d.v. aanvaarde hij de betrekking van Hulponderwijzer aan de Tusschenschool te Deventer, welke betrekking hij 2 jaar vervulde; in dien tijd haalde hij te Zwolle den 15 April 1863 de acte voor de Gymnastiek (L.O.) en den 10 October 1863 die voor de Wiskunde (L.O.)

Den 20 October 1864 kwam hij als Secondant in de Wis- en Natuurkunde, het Boekhouden en het Schoonschrijven op het Instituut Noorthey bij Voorschoten, waarvan toen J a n H e n d r i k K r a m e r s Directeur was. Aan den leiding van dezen grooten paedagoog had hij ook op 't gebied der practijk, zeer veel te danken. Vier jaar lang was hij onder hem werkzaam. Den 24 April 1867 verkreeg hij van Noorthey uit de aanteekening voor de Fransche Taal, den 14 October d.v. die voor de Hoogduitsche Taal en weer een half jaar later, eveneens te 's Gravenhage, den 16 April 1868 de acte als Hoofdonderwijzer.

Na de groote vacantie van het laatstgenoemde jaar werd hij student in de Philosophie aan de Hoogeschool te Leiden, waarbij hij werd ingeschreven met de woorden:

"28 September 1868. A r e n t i u s B e n t h e m,
" e pago Markelo .24.P."

Den 5 October d.v. aanvaarde hij daarbij de betrekking van Leeraar in de Stelkunde aan de school van het Genootschap "Mathesis Scientiorum Genitrix", welke hij 2 jaar later met die van Leeraar in de ~~Wis~~ Natuur-en Werktuigkunde aan dezelfde inrichting verwisselde.

Na in April 1870 van den Koning vrijstelling te hebben gekregen van het admissie-examen, legde hij den 31 Januari 1871 het Candidaats- en den 6 en 7 December van hetzelfde jaar het Doctoraal-examen af in de Philosophie, waarna hij in Augustus 1872 benoemd werd tot Leeraar

in de Wis-,Natuur- en Werktuigkunde en de Mechanische Technologie aan de Twentsche Industrie- en Handelsschool te Enschede,welke betrekking hij den 1 September 1872 aanvaardde.Inmiddels had hij zich gewijd aan de beantwoording van de door de Philosophische faculteit te Leiden uitgeschreven prijsvraag:

"Men vraagt eene vergelijking der voornaamste methoden,in gebruik bij het integreeren van differentiaal-vergelijkingen met twee veranderlijken van hoogere orde;de gevolgtrekkingen moeten met voorbeelden worden gestaafd";

den 8 Februari 1873 werd die beantwoording door de genoemde faculteit met de gouden medaille bekroond.

Op dit bekroonde antwoord,eenigszins verkort,met den titel:

"Vergelijkende Beschouwingen over de voornaamste integratie-methoden van de Differentiaal-vergelijkingen met twee veranderlijken van hoogere orde"(248 blz.86)promoveerde hij den5 Juli 1873 met den hoogsten graad "summa cum Laude"tot Matheseos Magister et Philophiae Naturalis Dictor".

Bij de reorganisatie van de Twentsche Industrie- en Handelsschool in 1886 in de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel werd genoemde A r e n t B e n t h e m Leeraar in de Wiskunde aan deze nieuwe inrichting,en zes weken later,den 21 October 1886 ,tevens Leeraar in 't Ambachtsrekenen aan de toen opgerichte Ambachts-Avondschool.Bovendien was hij van af 1 April 1879 Leeraar aan de Rijksnormaallessen te Enschede,tot 1 Augustus 1890 in de Meet- en Stelkunde,na dien in het Rekenen.Bij de oprichting van de Rijks-Kweekschool voor Onderwijzers te Deventer werd hem de betrekking van Leeraar in de Wiskunde aan die inrichting aangeboden;hij wees echter dit aanbod van de hand.-

In de eerste 16 jaren van zijn verblijf in Enschede besteedde de genoemde A r e n t B e n t h e m zijn vrijen tijd hoofdzakelijk aan wiskundige (ook rekenkundige)nasporingen;ná 1888 echter ook aan historische onderzoekingen,Twente en vooral Enschede betreffende (zie Bijlage 7 op blz.).Bijna steeds had hij leerlingen,die hunne practische opleiding ontvingen op de metaalfabriek van Gebrs.Stork te Hengelo/O en zich voorbereidden voor een examen aan eene Polytechnische school (meestal voor de examens B1 en B2 voor werktuigkundige ingenieurs te Delft).

Hij was den 27 September mede-oprichter en meer dan 12½ jaar Voorzitter van de Gymnastiek- en Scherm-Vereeniging "Achilles",waarvan hij den 2 Maart 1893 tot Eerelid werd benoemd;ook was hij lid (van 1 Januari 1880 tot 6 Maart 1888)van het Hoofdbestuur van het Nederlandsch Gymnastiek Verbond.

Tevens was hij mede-Oprichter en jaren lang Voorzitter en lid van de Jury van de,in 1873 opgerichte "Tooneelvereeniging Tubantia", die thans(in 1921) nog bestaat.

Nadat de Burgemeester van Enschede, T j e e r d v a n d e r Z e e ,vergeefsche pogingen had aangewend om hem het Directoraat van

de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te doen aannemen, nam hij zulks waar van 21 Februari tot 1 Mei 1895;14 jaar later nam hij van 15 Augustus 1909 tot 15 Augustus 1910 het Directoraat waar van de Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus en van de Handelsschool;den 1 September 1911 legde hij de betrekking van Leeraar aan ~~de Textielschool~~ die H.B.S. neer.Evenzoo bedankte hij tegen 1 September 1913 voor Leeraar aan de Textielschool en aan de Ambachts-Avondschool,nadat hij het Directoraat van deze laatste inrichting ruim 4 jaar lang had waargenomen.Uit deze verschillende betrekkingen werd hij op de meest eervolle wijze ontslagen (zie Bijlage 8 op blz.   ).

Als ambteloos burger vestigde hij zich met zijne echtgenoote te Nijmegen den 14 Augustus 1913.

Genoemde A r e n t B e n t h e m was driemaal getrouwd.Den 17 Juli 1873 huwde hij te Zalt-Bommel met

J o h a n n a D i n a E g b e r t s , dochter van E m o n d J o z u a E g b e r t s,genees-,heel-en verloskundige,achtereenvolgens te Markelo,Zalt-Bommel,Lekkerkerk en Hattem , en Jonkvrouw B e r e n d i n a J o h a n n a v a n d e r W i j c k ,van den huize Stoevelaar te Herike bij Goor,

geb. te Markelo 24 April 1844,

overl. op Janninksbleek(Lonneker)16 October 1874 ;

uit hun echt sproot één kind:a. C h r i s t i n a H e n d r i n a , dat door haar petemoei C h r i s t i n a H e n d r i n a R ü t e r i n g , de 2e vrouw van haar grootvader E g b e r t s ,ten doop werd gehouden.Bij die gelegenheid vatte haar moeder in de pas geddweilde kerk koude,die de oorzaak werd van haar dood.Heel Enschede nam deel in dit treffend verlies.-

Den 12 Augustus 1876 hertrouwde hij te Lekkerkerk met

C h r i s t i n a J a c o b a H e n d r i k a A d r i a n a E g b e r t s,

geb. te Markelo 1 Juni 1855,

overl. te Enschede 28 Februari 1889,aan de gevolgen van de mazelen.Zij was een dochter van E m o n d J o z u a E g b e r t s en J o n k v r o u w B e r e n d i n a J o h a n n a v a n d e r W i j c k,en dus een jongere zuster der eerste vrouw.

Uit dit tweede huwelijk werden 6 kinderen geboren:2 dochters en 4 zoons: b. J o h a n n a D i n a ;c. E m o n d J o z u a ,d. E u p h e m i a ,e. G e r r i t ,f. J a n W i l l e m B e r n a r d ,en g. G e r r i t.

Op den 16en dag na de koperen bruiloft werd dit huwelijk door den dood ontbonden.-

Den 17 Augustus 1892 trad A r e n t B e n t h e m voor de derde maal in 't huwelijk en wel met

G e r t j e G a t s o n i d e s ,

geb. te Dokkum 1 April 1854,

overl. te Nijmegen Dec. 1934 .

uit welk huwelijk den 25 April 1894 een levenlooze zoon werd geboren.

G e r t j e G a t s o n i d e s behoorde tot eene oude Fransche familie,die,als zoovele Hugenooten,om des geloofswille Frankrijk heeft verlaten en in ons land gastvrijheid zocht en vond.Haar vader H e n d r i k I j s b r a n d G a t s o n i d e s was de zoon van een "Fransche Monsieur"te Leeuwarden ,hare moeder A n n a M a r t- h a H a n s m a was uit het bekende Friesche geslacht Hansma.Zij was evenals hare moeder doopsgezind.-

Den 4 Augustus 1913 vestigden zich A r e n t B e n t h e m en G e r t j e G a t s o n i d e s te Nijmegen,alwaar zij het huis No 46 in de Barbarossastraat,dat 1 Mei 1920 hun eigendom werd,betrokken. In deze schoone omgeving legde hij de laatste hand aan den tweeden druk van de" Geschiedenis van Enschede en zijne naaste omgeving"(zie blz.159),welk werk (groot 800 blz.imp.)in Augustus 1920 door den geldelijken steun van Enschedé's ingezetenen aan de inteekenaars kon worden afgeleverd,doch dat niet in den handel kwam.Een jaar later, den 19 October 1921 stelden Burgemeester en Wethouders van Enschede den Raad dier Gemeente voor om in de nieuw aangelegde buitenwijk "het Lasonder" de 14 M.breede en bijna 600 M.lange verbinding van de Deurningerstraat (bij het begin van den Kottendijk) en de Oldenzaalsche straat (bij 't begin van de Minkmaatstraat)den naam te geven van Dr.Benthem-straat *) ;in de avondzitting van Maandag 24 October d.v.werd door dien Raad zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming daartoe besloten.

De loop dier Dr.Benthemstraat wordt door het kaartje op de volgende bladzijde nader toegelicht:aan het westelijk gedeelte (voorheen Kerkhofsteeg geheeten)is men nu bezig een gemeenteplantsoen aan te leggen.

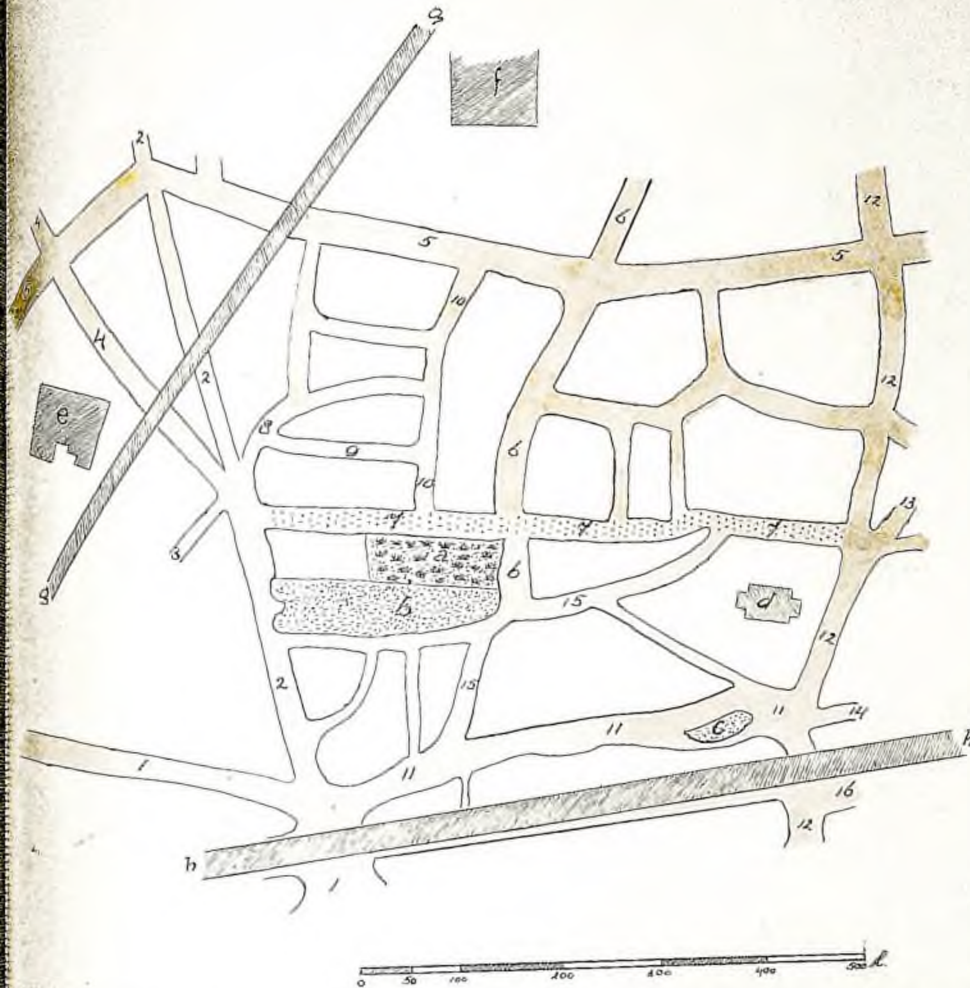
Zijn gezondheidstoestand veroorloofde hem niet de herdenking van het 600-jarig bestaan van Enschede als stad bij te wonen,den 5 September 1925.Na afloop der feestelijkheden ontving hij van den Burgemeester van Enschede het volgende telegram:

"Enschede,5/9 1925.Dr. A .B e n t h e m Gz.te Nijmegen.
"Bij de feestelijke herdenking van Enschedesch 600-jarig bestaan "als stad herdenk ik dankbaar uw prachtigen arbeid voor de teboekstel- "ling van de Geschiedenis onzer gemeente,waarvan ik dezer dagen nog "weer met stijgenden eerbied kennis nam".
" De Burgemeester van Enschede,
w.g. E d o B e r g s m a "

---

*) In de toelichting op hun voorstel zeggen B.en W.:"te noemen:
"1o.de straat,thans Kerkhofsteeg geheeten en eventueel doorgetrokken tot de Oldenzaalsche Straat ,Dr. B e n t h e m Straat (naar Dr. A . B e n t h e m , die door zijn beschrijvingen van de geschiedenis van Enschede van de vroegste tijden tot heden,een werk van beteekenis voor de kennis van Enschede's geschiedenis heeft verricht)";

"2o. Enz.-

a. Gemeente-plantsoen
b. het oude Boerenkerkhof
c. het oude Jodenkerkhof
d. de R.C. St. Jozefskerk
e. de fabriek van S.J. Menko
f. de fabriek de Bamshoeve
g. Spoorweg naar Oldenzaal
h. Spoorweg naar Gronau

1. Hengelosche straat
2. Deurninger straat
3. Hengelosche dwarsstraat
4. Kottendijk
5. Lasondersingel
6. H.B. Blijdensteinlaan.
7. Dr. Benthemstraat
8. Lasonderstraat
9. Bilderdijkstraat
10. Nicolaas Beetsstraat
11. Molenstraat
12. Oldenzaalsche straat
13. Minkmaatstraat
14. Paralelweg
15. Visscherijstraat
16. Bothofstraat,-

a. Christina Hendrina Benthem,
geb. op Janninksbleek in Lonneker 21 Juli 1874 's n. 2 u.,
overl. te Hilversum 2 Sept 1937
aldus genoemd naar Christina Hendrina Rütering, de tweede vrouw van haar grootvader Emond Jozua Egberts

Na de Meisjesschool te Enschede en de beide hoogste klassen van de Rijksnormaallessen aldaar te hebben doorloopen, verkreeg zij den 19 April 1893 de acte als Onderwijzeres en den volgenden dag de aanteekeningen voor de Vrije- en Orde-Oefeningen en voor de Nuttige Handwerken te Zwolle. Zij bleef hare studie te huis voortzetten, doch gaf van 1 September 1893 tot 1 April 1897 onderwijs in het Handwerken aan de 7e O.L.S. te Enschede. Zij verkreeg achtereenvolgens de acte voor de Fransche Taal den 16 Augustus 1894, die voor de Hoogduitsche Taal den 21 Juli 1896, en die voor de Engelsche Taal den 28 Juli 1898. Den 1 December 1899 aanvaardde zij de betrekking van Onderwijzeres aan de Burgerschool voor Meisjes te Gorinchem en vervulde deze totdat zij den 1 Februari 1902 het onderwijs vaarwel zegde.

Den 2 Januari 1903 trad Christina Hendrina Benthem te Enschede in het huwelijk met

Gerrit Karel Nugteren,
geb. te Moordrecht 17 November 1873,
overl. te Hilversum 19 Februari 1949
zoon van Daniel Nugteren, Gemeente-secretaris van Moordrecht, en Maria van Bochove.

Deze doorliep de Rijks Hoogere Burgerschool te Gouda en legde in 1892 het eindexamen van de H.B.S. met 5-jarigen cursus af en werd daarna in September d.v. geplaatst op het Informatiebureau van Van der Graaff en Co te Rotterdam. In Januari 1893 begon hij zich met ernst toe te leggen op het Boekhouden, waarvoor hij den 22 November 1893 de acte M.O. (K.XII) en 8 dagen later de acte van wege de Vereeniging van Handelsbedienden "Mercurius" behaalde. Hierna legde hij zich toe op de oude talen endeed hij 15 Augustus 1895 het Staatsexamen tot toelating aan de universiteit. Hij volgde daarna de collegies in de wis- en natuurkundige wetenschappen aan de Hoogeschool te Utrecht en deed aldaar 28 September 1897 cum laude het candidaats-en 25-27 October 1899 eveneens cum laude (met lof) het Doctoraal-examen in de Wis- en Natuurkunde, waarop hij den 4 October 1901 promoveerde tot Doctor in de Wis- en Natuurkunde op een proefschrift getiteld "Rationeele ruimtekrommen van de 5e orde."

Van 1 October 1899 tot 31 Januari 1901 was hij Assistent in de Natuurkunde aan die Rijksuniversiteit te Utrecht, voorts van 10 Januari-5 September 1901 (tijdelijk) Leeraar aan de H.B.S. te Goringhem, daarna (tot 1 September 1902 tijdelijk) Leeraar aan de R.H.B.S. te Alkmaaren van af 1 September 1904 ook in de Natuurkunde aan het Stedelijk Gymnasium aldaar; den 1 September 1913 verwisselde hij deze laatste betrekkingen met die van Leeraar in de Wis- en Natuurkunde aan het Stedelijk Gymnasium te Hilversum. Hier legde hij zich toe op de wetenschap der verzekeringen en werd hij later dientengevolge bij verschillende maatschappijen van levensverzekering, naamlooze vennootschappen en particuliere bedrijven tot Wiskundig Adviseur aangesteld.

Uit hun echt sproten twee dochters: 1o. Johanna Dina en 2o Maria, die de namen van hare grootmoeders droegen.

1o. Johanna Dina Nugteren,
geb. te Alkmaar 20 Maart 1906, volgde als leerling de lessen aan 't gymnasium te Hilversum. Na afgelegd eindexamen zette zij in September 1926 hare studie voort aan de Universiteit te Utrecht.

2o. Maria Nugteren,
geb. te Alkmaar 12 September 1908.

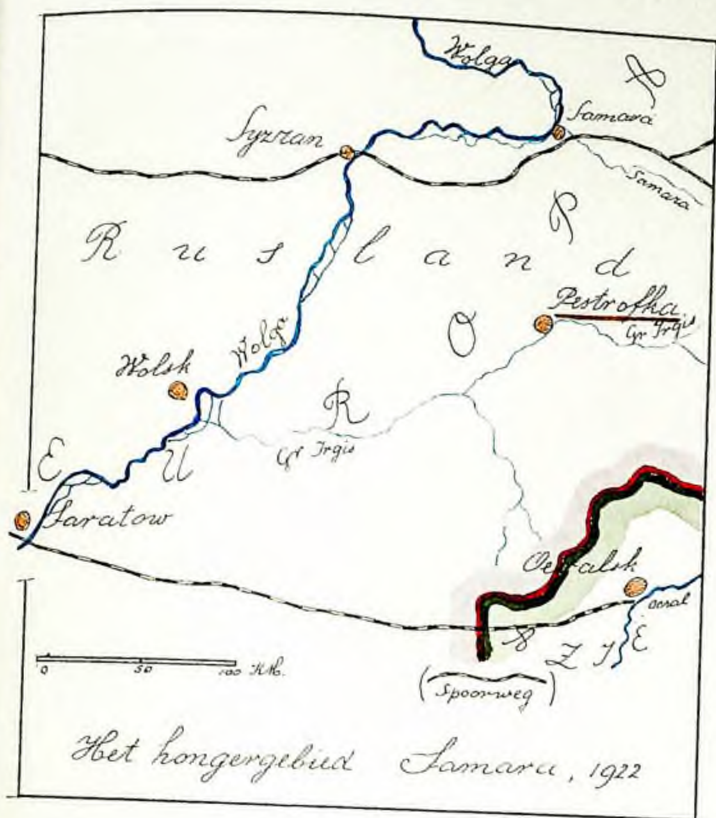
b. Johanna Dina Benthem,
geb. te Enschede 7 Juni 1877, 's middags 1¼uur, Droeg den naam van haar vaders eerste vrouw Johanna Dina Egberts Zij ontving de practische en theoretische opleiding tot ziekenverpleegster in het Ziekenhuis te Almelo en verkreeg den 20 Mei 1904 te Amsterdam het Diploma als Verpleegster van het Witte Kruis. Sedert was zij werkzaam als particulier verpleegster.

In de eerste drie jaren van den wereld-oorlog had zij een zeer bewogen leven: bij het begin van dien oorlog bood zij hare diensten aan aan het Nederlandsche Roode Kruis en was zij dientengevolge een tijd lang in Zeeuwsch-Vlaanderen werkzaam bij de verpleging van de gewonde Belgische soldaten uit Antwerpen en andere plaatsen, die onze grenzen hadden overschreden. In 't voorjaar van 1915 ging zij als verpleegster naar Rusland, waar zij bijna 3 jaar lang te Reval en te St.Petersburg (Petrograd) bij Hollandsche en andere neutrale families als kraamverpleegster werkzaam was; zij woonde daardoor de bloedige omwentelingen bij, welke het Czarenrijk in die jaren teisterden.

Na hare terugkomst uit Rusland werkte zij weder als particuliere verpleegster in Den Haag; meermalen vergezelde zij ook nu eene patiente naar en in Zwitserland en naar elders.

In de eerste week van Juni 1922 vertrok zij in opdracht van het hoofdbestuur van het Ned.Roode Kruis met eene andere zuster naar Rusland tot hulpverleening aan de noodlijdenden in de hongerdistricten ten Oosten van de Wolga. Na eene reis van 3 weken kwamen zij te Samara aan, van waar zij (JO) den 1 Juli naar Pestrofka (gelegen aan de Groote Irgis, een zijrivier van de Wolga, ongeveer 90 KM te zuiden van de stad Samara aan de Wolga) vertrok. In dit dorp, waarvan 't aantal bewoners door den hongersnood van 9000 tot 3200 was geslonken, werd e een lazaret of ziekenhuis opgericht, dat den 9 Juli kon worden geopend. en 24 bedden bevatte; ook richtte zij een kinderhuis op voor 57 verweesde kinderen, terwijl in het dorp een keuken werd ingericht, waar dagelijks aan een 600-tal kinderen en een 50-tal zwakke personen warm eten werd verstrekt. De overige bevolking kon tweemaal per week eten, (voor elken dag 1 pond brood, gezouten boonen en haring) en eens per maand wat thee en suiker komen halen. Bovendien moesten per dag een 60-tal ziekenrantsoenen worden verstrekt. Elke week werden een 20-tal kinderen van kleederen voorzien, die door Russische naaisters onder haar toezicht werden vervaardigd. A, dus werden hongersnood, gebrek aan kleeding en ziekten (vlektyphus, malaria, griep, scabies, ondervoeding en algemeene lichaamszwakte) in genoems steppendorp en zijne omgeving bestreden. In 't eerste halfjaar werden 184 patienten in 't ziekenhuis opgenomen, waarvan er 7 stierven. (Zie ook Tijdschrift voor Ziekenverpleging, 33e jaargang, No 15, 1 Augustus 1923). Het ontbrak haar geenszins

zins aanbewijzen van waardeering over haar arbeid.zoo ontving zij bijv.na een bezoek van het Hoofd der Zweedsche Hongersnoodsmissie (die ook het oppertoezicht had over de Ned.Roode Kruismissie) Generaal Eckstrand,later Minister van Buitenlandsche Zaken in Zweden, het volgende schrijven:

Het hongergebied Samara, 1922

Samara,2 September 1922.

"Gute Schwester Benthem,

"Bevor ich abreise will ich Ihnen nochmals mit einigen Worten Aussprechen wie hoch ich Ihre Arbeit hier schätze.Ich hoffe,das Sie den allerbesten Erfolg haben werden, so dass Sie solbst sehen können,dass Ihre grosse Mühe und Tüchtigkeit in der Arbeit belohnt wird. Es freut mich in Holland melden zu können,dass das beste Krankenhaus in unserer ganzen Organisation gerade von einer Holländerin geschaffen worden ist.

"Anbei lege ich eine Abschrift Meines heutigen Briefes an Herrn Mulder!"[1]

"Mit freundlichen Grüssen

Ihr
"Erie Einar Eckstrand"

Bij haar vertrek uit Pestrofka was het voortbestaan van ziekenhuis en weeshuis (door eigen bebouwd land)verzekerd,zoodat zij "in de steppen achterblijven als een lichtend voorbeeld van Nederlandsche verpleegkunst en opofferingszin"(Tijdschrift,blz.566).

Na ruim een jaar in die Russische steppen te hebben gewoond en gewerkt,kwam Jo 4 September 1923 in 't vaderland terug.Spoedig openbaarde zich nu de reactie op al de beslommeringen en ontberingen die zij zich had getroost om de ellende,te midden van welke zij had verkeerd,te bestrijden.Het Hoofdbestuur liet haar tot herstel van gezondheid in de kliniek van 't Roode Kruis in de Jan van Nassaustraat in Den Haag opnemen.Verder begiftigde het haar met het gouden Kruis

[1] De Heer J.P.Mulder,aan wien,als gedelegeerde van 't N.R.K.,de leiding der hulpverleening(zorg voor voeding,kleeding,voor den wederopbouw der streek:zaaigraan,pootaardappelen,scholen,enz,fokvee,werktuigen,enz.in die streken was opgedragen;hij ontving ook 't gouden Kruis van Verdienste.-

van verdienste der Vereeniging Het Nederlandsche Roode Kruis. Dit hooge bewijs van waardeering van haar arbeid werd haar Dinsdag 11 December door den Voorzitter van het Hoofdbestuur ,z.K.H.Prins Hendrik der Nederlanden,vergezeld door den Secretaris Jhr.Quarles van Ufford,persoonlijk op hare legerstede in de genoemde kliniek uitgereikt.

Johanna Dina Benthem is de eerste Nederlandsche aan wie genoemd Kruis van Verdienste werd toegekend.

c. E m o n d J o z u a B e n t h e m ,volgt onder VIII,c.op blz155

d.E u p h e m i a B e n t h e m ,
geb te Enschede op Hemelvaartdag,26 Mei 1881's middags ¼3 uur.
overl. " 's Gravenhage op 2e Paasdag 18 April 1960
zoo genoemd naar haar grootmoeder van Vaderskant,F e m i a F r a n t s e n;in hare jeugd werd zij Zus daarna Elly genoemd.Na de lagere en de Meisjesschool te Enschede te hebben doorloopen,werd zij door privaatlessen opgeleid tot klerk bij de posterijen en telegrafie;zij werd echter bij het examen afgekeurd wegens onvoldoende gehoorsterkte. Daarna studeerde zij bij een apotheker te Leeuwarden voor apothekersassistente.

Den 19 Juli 1905 trad zij te Enschede in 't huwelijk met

F r e d e r i k H e n d r i k C i e r e m a n s, overl. ½'65
geb. te Delft 14 Maart 1878,zoon van J a n W i l l e m C i e r e m a n s te Delft en E l i s a b e t h C a t h a r i n a M a r i a P o p p e z i j n ,toen boekhouder bij de firma Serphos fabrikante te Enschede.Vier jaar later werd hij chef boekhouder bij de Indische Handelscompagnie te 's Gravenhage,die later naar Amsterdam werd verplaatst.

Den 24 Augustus 1920 vertrokken zij,"Henk en Elly",naar San Francisco in de Vereenigde staten van Noord-Amerika aan den Grooten Oceaan gelegen,waar zij den 24 September d.v.aankwamen,en hem de oprichting , het bestuur en de leiding van de daar toen gevestigd wordende filiaal der bovengenoemde Indische Handelscompagnie was opgedragen.De filiaal kwam tot stand en werkte vrij goed,doch de malaise in den handel was de vennootschap te sterk, zoodat de zaak moest worden ingekrompen ; dit had ook de opheffing van deze filiaal met 1 Maart 1922 ten gevolge.Den 1 Juli d.v.verlieten Elly en Henk San Francisco en den 21sten dier maand arriveerden zij te Rotterdam.

e. G e r r i t B e n t h e m ,
geb. te Enschede 5 September 1884,
overl. aldaar 30 November 1885,aldus genoemd naar zijn vaders vader.

f. J a n W i l l e m B e r n h a r d B e n t h e m ,
geb.te Enschede 27 October 1885,
overl. aldaar 16 September 1886,aldus genoemd naar de jongste broeder van zijn grootvader E g b e r t s.

---

g. G e r r i t B e n t h e m ,volgt onder VIII,g.op blz.

VIII,c. Emond Jozua Benthem,
geb. te Enschede 21 Maart 1879,'s morgens 9¾ uur, oudste zoon van Arent Benthem Gz. en Christina Jacoba Hendrika Adriana Egberts, droeg den naam van zijn grootvader Egberts.

Na de eerste drie klassen van de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te Enschede te hebben doorloopen volgde hij de twee hoogste klassen van de Rijks Hoogere Burgerschool te Zwolle. In Juli 1898 legde hij met goed gevolg het Eindexamen van de Hoogere Burgerscholen met 5jarigen cursus af. Den 7 November 1898 ging hij als volontair naar de Machinen-fabriek van Gebr. Stork te Hengelo/O, waar hij ruim twee jaar de practijk beoefende. Den 1 September 1901 werd hij Student aan de Polytechnische School te Delft, verkreeg aldaar in Juni 1905 het Diploma van Werktuigkundig Ingenieur en, na voortgezette studie (aan deze, sedert 1 September 1905, Technische Hoogeschool) in Juni 1907 het Diploma van Scheepsbouwkundig Ingenieur. Den 25 Juli d.v. werd hij met ingang van 16 Augustus benoemd tot Adjunct-Ingenieur bij de Marine, standplaats Amsterdam. Spoedig daarop werd hem de bouw opgedragen van het scheepje "DE Halve Maen", dat den 9 September 1909 bij gelegenheid van de Hudson-Fulton-feesten in Amerika door ons land aan de Stad Newyork, het oude Nieuw-Amsterdam, werd ten geschenke gegeven (Zie "Buiten", geïllustreerd weekblad, van 26 Juni 1909).

Den 6 Mei 1910 volgde daarop zijne benoeming tot Ingenieur bij de Marine aan de Marinewerf te Amsterdam.

Ruim een jaar later, den 26 October 1911, trad de genoemde Emond Jozua Benthem te Rotterdam in het huwelijk met

Petronella van Woudenberg, (Zie beneden) met wie hij zich metterwoon te Watergraafsmeer vestigde. In 1914 werd hij overgeplaatst naar de Marinewerf te Hellevoetsluis en was aldaar werkzaam, totdat hij den 15 Mei 1920, aanvankelijk voor den tijd van één jaar en buiten bezwaar van 's lands schatkist, 's Rijks dienst verliet om gedurende dàt jaar de betrekking van Ingenieur en "Chef du Bureau Central du Bureau Veritas" te Rotterdam waar te nemen. Na ommekomst van dat jaar nam hij definitief zijn ontslag uit 's lands dienst en aanvaarde hij de genoemde betrekking bij de zeevaartmaatschappij "Veritas" voor goed.

Het bovenvermelde huwelijk van Emond Jozua Benthem met

Petronella van Woudenberg,
geb. te Rotterdam 30 Januari 1886, dochter van Hendrik van Woudenberg en Petronella de Jager, werd den 26 October 1911 te Rotterdam op 't Raadhuis en in de Remonstrantsche kerk gesloten. Uit dien echt sproten 3 kinderen : 1. Petronella, 2. Christina Jacoba Hendrika Adriana en 3. Maria Hillegonda.

1. Petronella Benthem,
geb. te Watergraafsmeer 10 Augustus 1913, aldus genoemd naar haar moeders moeder.

2. C h r i s t i n a J a c o b a H e n d r i k a A d r i a n a B e n t h e m ,geb. te Nieuw-Helvoet 30 Maart 1916,aldus genoemd naar haar vaders moeder.

3. M a r i a H i l l e g o n d a B e n t h e m ,
geb. te Hellevoetsluis 12 April 1920,aldus genoemd naar haar moeders eenige zuster.-

———————.———————

VIII.g. G e r r i t B e n t h e m ,
geb. te Enschede 30 September 1887, aldus genoemd naar zijn grootvader Benthem.

Na de eerste vier klassen van de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te Enschede te hebben doorloopen,volgde hij de beide hoogste klassen van de Hoogere Burgerschool te Delft.Den 22 Juli 1908 verkreeg hij aldaar het Diploma van het Eindexamen van de H.B.S. met 5-jarigen cursus.Verder werkte hij practisch op het laboratorium van de School voor Suikerindustrie te Amsterdam van 1 September - 1 November 1908 em van 1 December tot eind Februari 1909.Van 1 November - 1 December 1908 was hij volontair op de Zuckerfabrik "Soest" te Soest in Westphalen.Met de hierbij opgedane zeer gebrekkige kennis van de machinerieën in suikerfabrieken en de analysen die daar gedaan worden vertrok hij den 6 Maart 1909 naar Java,waar hij per 1 April d.v.als chemist op de suikerfabriek Redjosarie,(res.Madioen) in dienst trad.In 1911 werd hij bevorderd tot chef van het laboratorium op die fabriek. Per 1 Februari 1912 werd hij overgeplaatst naar de juist tot witsuikerfabriek omgebouwde suikerfabriek "Djatie"bij Ngandjoek,om aldaar het nieuwe bedrijf in te leiden. Zeven maanden later nam hij wegens gezondheidsredenen zijn ontslag op deze fabriek.

In den West-moesson 1909/1910 volgde hij de cursus van het Centraal Laboratorium om zijn tekort aan theoretische kennis van het bedrijf aan te vullen.In het daarop volgende jaar was hij assistent bij het practische werken van de leerlingen van dezen cursus,en deed hij na afloop der lessen het door het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.Indië gehouden examen,hetwelk werd afgenomen door vooraanstaande personen uit de suikerindustrie,die geheel vrij stonden van de elkander beconcureerende suikerscholen.Hij behaalde hierbij het te voren nog niet toegekende praedicaat"Zeer goed".(Dit praedicaat werd in de ongeveer een kwart eeuw dat dit examen gehouden werd slechts zes keer toegekend)

Na het examen polste de Directeur van het Proefstation voor de Javasuikerindustrie hem over een eventueele overgang naar die inrichting,echter voelde hij er weinig voor om de practijk te verlaten ,en bedankte hij in verband hiermede voor de hem aangeboden betrekking.

Na zijn vertrek van de suikerfabriek "Djatie" werd hij leeraar in de fabricatie-contrôle ,de fabricage van bruine suikers en de analytische chemie aan de te voren door hem bezochte School van het Centraal laboratorium.Na afloop van den cursus nam hij de betrekking aan van 1ste chemiker en assistent-fabricage-chef op de s.f.Gempolkrep, in welke betrekking hij van 1 April 1913 tot 1 April 1918 werkzaam was.In December werd hij door zijne Directie gedetacheerd naar de nieuw opgerichtte suikerschool van den Bond van Geëmployeerden bij de Suikerindustrie op Java,ter vervanging van een der assistenten bij het practisch werken in de laboratoria der leerlingen.Na afloop

der cursus werd hij geplaatst op de suikerfabriek Sentanen-lor bij Modjokerto als fabricatie-chef. In de daarop volgende jaren werd hij meermalen aangezocht om op de laatstgenoemde suikerschool ,die alras de eenige was in Indië, de witsuiker-fabricage te doceeren, echter lieten zijn andere werkzaamheden niet toe dat hij eenige maanden te Soerabaie verblijf zou houden.

In September 1921 ging hij met verlof naar Holland en bracht hij de daarop volgende winter met vrouw en kinderen in Europa door.

Den 6 December 1911 trad genoemde G e r r i t B e n t h e m te Magetan (Res. Madioen) in het huwelijk met † 1966

A l i d a L o u i s a R e u d i n k, † 4 Juli 1964
geb. te Enschede 14 Mei 1891, dochter van D i e d e r i k R e u d i n k te Enschede en H e n d r i k a A n d r i e n e F e b e r w e e.

Uit hun echt sproten 1 zoon en 1 dochter: 1o. A n t o i n e en 2o. A l i d a L o u i s a.

1o. A n t o i n e B e n t h e m,
geb. te Modjokerto 18 Mei 1913. † 3 Dec. '38

2o. A l i d a L o u i s a B e n t h e m,
geb. te Modjokerto 14 Augustus 1915.

B i j l a g e 7.

De Geschriften van A r e n t B e n t h e m Gz.

Het eerste werk van eenige beteekenis,dat van zijn hand verscheen,was de op blz.147 vermelde dissertatie.Na de promotie schreef hij in het Nieuw Archief van het Wiskundig Genootschap"Een onvermoeide arbeid komt alles te boven" de volgende samenhangende opstellen:

"Herleiding van de formule van Cardanus in het"onherleidbare geval"(Deel I,1875,blz.67-69).

"Theorie der functiën van Veranderlijke Complexe Getallen"(Deel I,1875,blz.124-156;Deel II,1876,blz.1-39;blz.113-134;en Deel III , 1877,blz.113-144).

"De Convergentie van Reeksen met Complexe termen"(Deel II,1876, blz.186-192).

"De Periodiciteit der Functiën"(Deel III,1877,blz.186-192)en

"De Slakkenlijn of Cochleoïde"(Deel X,1883,blz.76-80).-

Een in 't Fransch vertaald uittreksel van de eerste vier opstellen,groot 64 bladz.,werd,met toestemming des schrijvers,onder het opschrift" Théorie des mombres complexes et bicomplexes"opgenomen in de"Archives Neerlandaises",Tome XII.-

―――――――――.―――――――――

Verder schreef hij een"Leerboek der Vlakke Meetkunde"in 3 deelen dat in 1880 en '81 bij Noordhoff en Smit te Groningen verscheen;-en gezamenlijk met Toone Nijenhuis,Hoofd der School te Usselo(Gemeente Lonneker):

"Rekenkundige Vraagstukken",voor zooveel noodig naar typen gerangschikt,
1e Verzameling,1e en 2e stukje,en
2e Verzameling,1e,2e,3e en 4e stukje,aansluitende aan de eischen voor de hulpacte,en
3e Verzameling,1e en 2e stukje"aansluitende aan de eischen voor de hoofdacte.

Als een overeenkomstige voorbereiding voor dezen nieuwen leercursus inhet practisch rekenen stelden zij daarna samen:

"Rekenboek voor de Lagere School,Rekenkundige Opgaven,voor zooveel noodig naar typen gerangschikt",7 stukjes;

Beide series verschenen in 1884 en volgende jaren bij den uitgever Joh^{s}.Ykema te 's Gravenhage en beleefden vele herdrukken.Zij werden door vele schoolautoriteiten met ingenomenheid ontvangen.

―――――――――.―――――――――

Nadat genoemde A r e n t B e n t h e m Gz.in 1888 zijne medewerking had verléend aan de samenstelling van de eerste "Wandelkaart voor Enschede en Omstreken"en van de daarbij behoorende "Gids",wijdde hij een groot deel van zijn"vrijen"tijd aan onderzoekingen naar

de vroegere lotgevallen en toestanden in Twente,vooral in 't oostelijk deel er van,en deelde de uitkomsten zijner nasporingen mede in de vergaderingen van de"Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis",doch voornamelijk in de "Geschiedenis van Enschede en zijn naaste omgeving van de vroegste tijden tot den wederopbouw van de Stad nà den brand van 7 Mei 1862",welke,344 blz.groot in September 1895 bij den uitgever Joh.Peteri te Enschede verscheen. Bij het bezoek van H.H.M.M. de Koningin en de Koningin-Regentes aan Enschede,den 4 September 1895,werd aan den schrijver vergund aan elk Hunner Majesteiten een pracht-exemplaar van dat Boek te overhandigen.

———.———

Toen in 1911 het voornemen om de gebeurtenissen,die in 1813 in ons land hebben plaats gehad en tot het herstel van Nederlands onafhankelijkheid hebben geleid,te verzamelen en te boek te stellen,een vasten vorm hadden aangenomen,werd de medewerking van genoemden Dr.A. B e n t h e m Gz.ingeroepen en hem verzocht die taak voor zoover Twente betreft op zich te nemen;de archieven van alle Twentsche gemeenten stonden daarbij,evenals de provinciale archieven te Zwlle,te zijner beschikking.Hij aanvaardde en volbracht die taak met lust,en het in 1912 bij de ervan F.Bohn te Haarlem uitgegeven

""Historisch Gedenkboek der Herstelling van Nederlands onafhankelijkheid in 1813",uitgegeven onder het patronaat der commissie voor geschied en oudheidkunde van de maatschappij der Nederlandsche letterkunde onder leiding van G.J.Koolemans Beynen,gep.luitenant-generaal"

vindt men in het vierde deel,blz.52-93,de uitkomsten zijner onderzoekingen opgeteekend.

———.———

Ook voldeed hij aan het verzoek tot medewerking bij de samenstelling van het in 1913 bij P.N.van Kampen en Zn,te Amsterdam uitgegeven werk:

" "'t Herstelde Nederland,zijn opleven en bloei nà 1813",uitgegeven onder leiding van Generaal-Majoor A.N.J.Fabius",

waarin op blz.562-578 een stukje van zijn hand over"Twente" voorkomt.Dit stukje was een uittreksel uit een grootere verhandeling, die hij voor dat werk had bestemd,doch die te groot bleek voor het bestemde doel,en die,na in Tubantia als feuilleton te zijn opgenomen door de firma M.J.van der Loeff,uitgever te Enschede,onder den titel "Twente,van 1813 tot 1913,door Dr. A . B e n t h evm Gz.werd in 't licht gegeven.

———.———

Na de boven genoemde uitgave van de "Geschiedenis van Enschede en zijneé naaste omgeving"in 1895 ontving de schrijver van verschillende zijden bijzonderheden,Enschede's geschiedenis betreffende,die hij met de uitkomsten zijner verdere onderzoekingen in den lsten druk verwerkte tot een 2den druk,die onder den titel"Geschiedenis van Enschede en zijn naaste omgeving"werd gedrukt,800 blz.Imp.groot was,en in Augustus 1920 aan de inteekenaren werd verstrekt;zij kwam niet in den handel.Aan elk hunner Majesteiten werd door den schrijver een exemplaar van dien 2den druk aangeboden,welke exemplaren onder dankbetuiging werden aanvaard.-

———.———

Gedurende meer dan eene halve eeuw verzamelde genoemde Dr. A. Benthem Gz. genealogische bijzonderheden aangaande het geslacht Benthem;door deze te ordenen ontstond dit familieboek.-

---

P.S. Opmerking wat de dissertatie betreft:

Prof.Simon Spitzer zegt in zijne "Vorlesungen über linare Differential-Gleichungen,Wien,Druck und Verlag von Carl Gerold's Sohn. 1878."op blz.121:

"§ 89.Nehmen wir die Gleichung

" $x^4y'' + x^3y' + Y = 0$

"vor,welche A. Benthem in seiner schönen preisgekrönten Werke: Vergelijkende Beschouwingen over de voornaamste Itegratie-Methoden, Leyden 1873,behandelt.Selbe geht",&t.

Bij de inhoudsopgave op blz.193 zegt hij verder:

"§ 89.Integration der Benthem'schen Gleichung Seite

" $x^4y + x^3y' + y = 0$ . . . . 121 "

Men zie ook blz.158 en 166 van genoemd werk.-

Bijlage 8.

Ontslag van Dr.A.Benthem Gz.als wd.Directeur,enz.

Nadat Dr. A . B e n t h e m Gz.het Directoraat van de H.B.S. met Handelsafdeeling van 15 Augustus 1909 tot 15 Augustus 1910 had waargenomen,zond het Dagelijks Bestuur der Gemeente Enschede hem het volgende schrijven:

"Gemeente Enschede.
No 2703 Enschede,5/7 September 1910

"Onderwerp:Waarneming Directoraat
"Hoogere Burgerschool met Handelscursus.

"Nu met den aanvang van den nieuwen cursus Uw taak als ge-
"woon leeraar aan de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel
weer een begin heeft genomen,wenschen wij niet na te laten U onze
"groote waardeering te kennen te geven van de door U in het afgeloo-
"pen leerjaar gepraesteerde diensten.

"Wij hebben niets dan woorden van lof voor de wijze,waarop U het directoraat der Hoogere Burgerschool-en Handelsafdeelingen van "de School hebt waargenomen.Den daarbij aan den dag gelegde tact en "het correcte van Uwe handelingen verdienen te meer appreciatie,om-dat de omvang van Uwe taak inderdaad van U eene werklust en eene "kracht tot werken heeft gevergd,die voorbeeldig zijn gebleken.

"Wij betuigen U daarvoor,namens de Gemeente,welgemeenden dank.

"Burgemeester en Wethouders van Enschede,
(w.g.)" E.H.Udink ten Cate,1o.Burgr.
C.F.Klaar,Secretaris."

Aan Dr.A.Benthem Gz.,enz.

Den 13 Juni 1911 verleende deGemeenteraad van Enschede hem eervol ontslag als leeraar aan de Hoogere Burgerschool;blijkens het Raadsverslag sprak de Wethouder van Onderwijs,de Heer H.B.Blijdenstein,de hieronder medegedeelde waardeerende woorden bij die gelegenheid.

Aan het eihde van den cursus,op Vrijdag 14 Juli d.v.,nam de genoemde Dr.Benthem in de Gymnastiekschool afscheid van zijne leerlingen dier Hoogere Burgerschool,waarbij leerlingen en oud-leerlingen hem een echte oude Friesche klok als stoffelijk bewijs van sympathie en waardeering ten geschenke gaven.Men zie bijzonderheden dienaangaande in Tubantia van Zaterdag 15 Juli 1911.-

Raadsverslag,Enschedeesche Courant van 15 Juli 1911.
De heer blijdenstein vraagt als wethouder van onderwijs het woord en zegt:
Nu Dr.Benthem den tijd gekomen acht om een deel zijner omvangrijke taak als leeraar bij het M.O.aan jeugdiger kracht over te dragen meen ik ook dezerzijds in aansluiting met het zoo waardeerend advies van den inspecteur van het M.O.hulde te mogen brengen aan de verdiensten van Dr.Benthem jegens de Gemeente.Gedurende bijna 40 jaar heeft

hij met groot talent,onvermoeiden ijver en onmiskenbaar succes zijne krachten gewijd aan de wetenschappelijke vorming van tal van menschen waarvan velen ongetwijfeld,mede dank zij zijn vruchtdragend onderwijs eene eerste positie in onze maatschappij innemen.

Heeft dus in de eerste plaats Enschede aan Dr.Benthem groote verplichtingen,ook velen daarbuiten zullen dankbaar zijne verdiensten erkennen.

Zullen wij dus noode Dr.Benthem als leeraar onzer H.B.S.missen, daartegen kan het ons slechts verheugen dat hij aan ons verzoek gehoor heeft willen geven zijne betrekkingen aan Textielschool en Amb. Avondschool vooreerst nog te blijven vervullen.Ook hiervoor acht ik een woord van dank op zijn plaats.

Waar ik persoonlijk gedurende eenige jaren vooral bij de waarneming van het Directoraat der H.B.S. op zeer aangename wijze heb mogen samenwerken daar wensch ik Dr.Benthem toe,die zoovele jaren rusteloos in het belang onzer gemeente is werkzaam geweest,dat hij nog vele jaren zijne welverdiende rust moge genieten.

De voorzitter zegt zich aan te sluiten bij de woorden van den heer Blijdenstein en betuigt openlijk dank aan Dr.Benthem voor de gewichtige diensten aan de Gemeente bewezen.

B i j l a g e 8a.

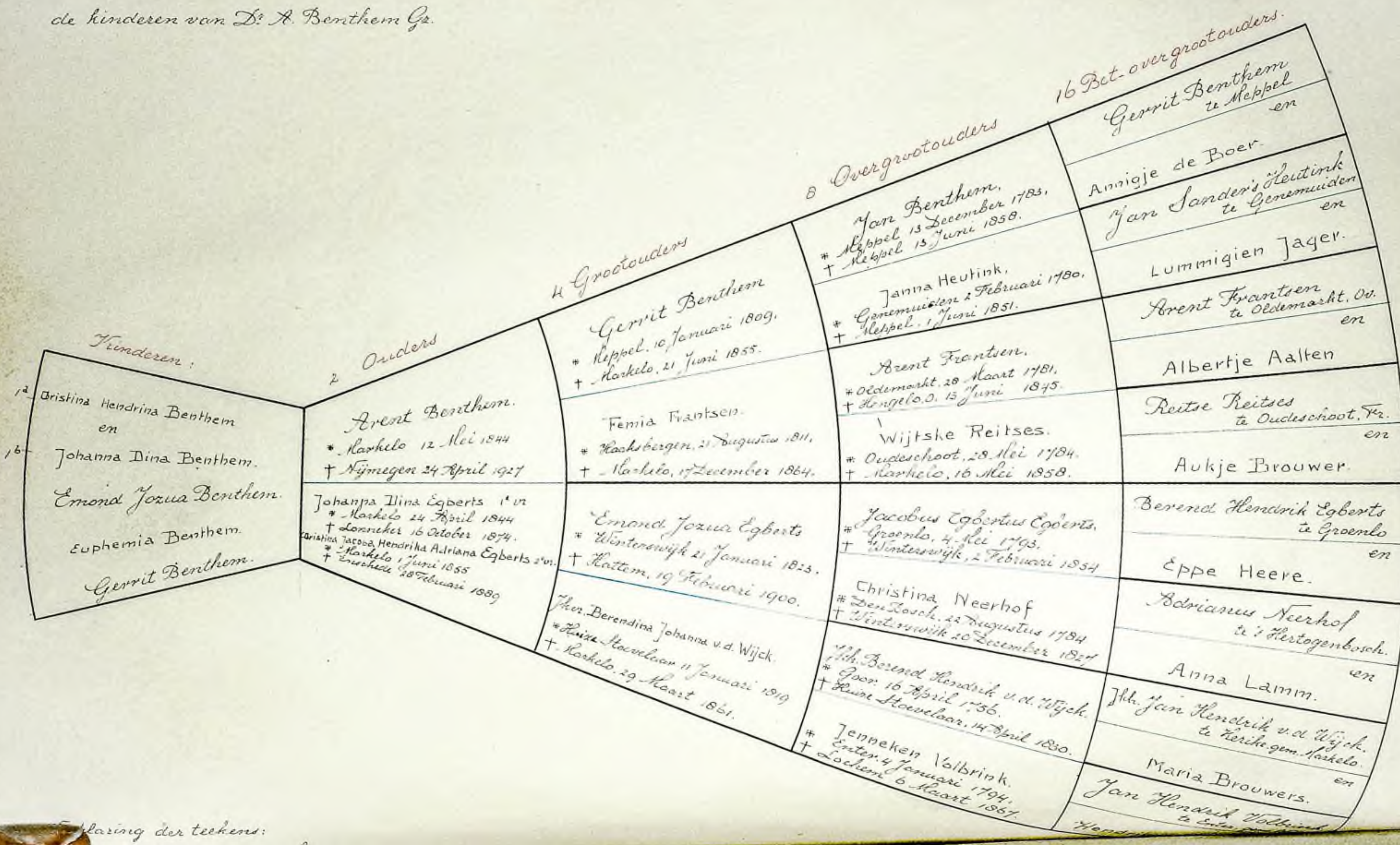
A F S T A M M I N G S T A F E L van de kinderen van Dr. A . B e n t h e m Gz.

Ter verklaring van de hier volgende tafel diene het volgende:

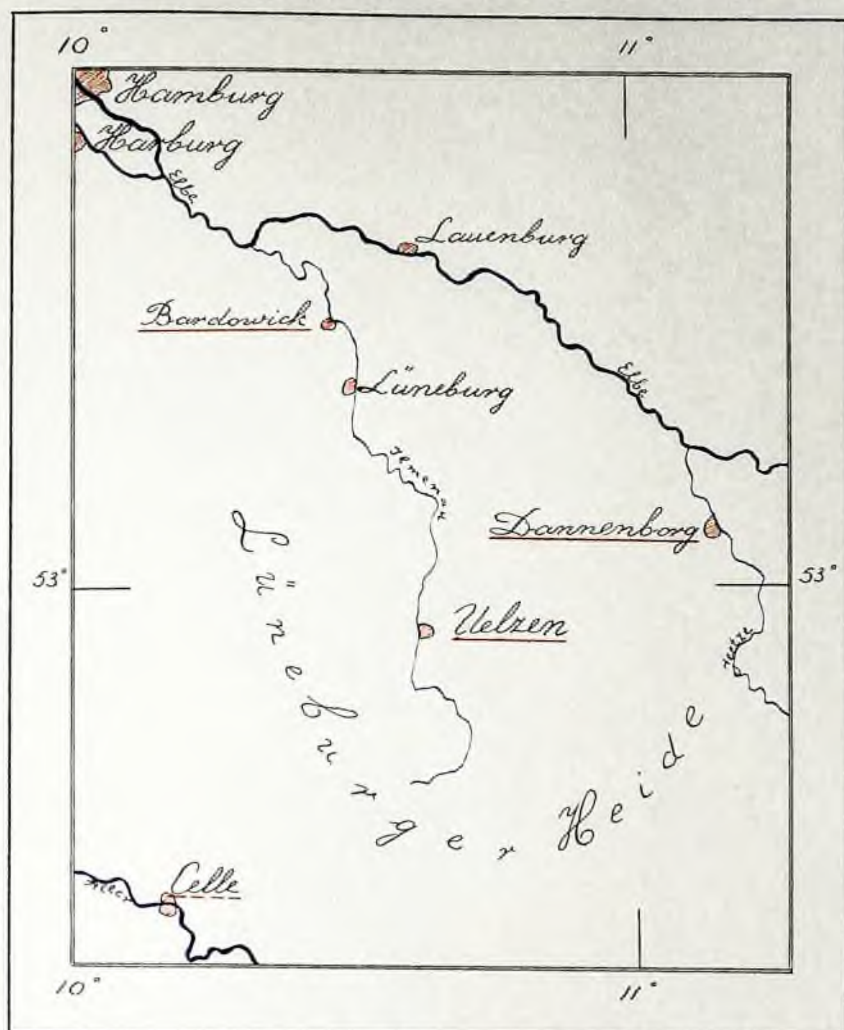
Bij een volledige Nakomelingen-tafel van een persoon A.worden alle afstammelingen van hem in geregelde volgorde opgegeven:A is de Stamvader of Stammoeder van al deze.Zulk eene tafel,die over meerdere generaties loopt,vindt men zeer zelden,hoewel zij natuurwetenschappelijk(overerving) en Juridisch(erfrecht)van veel belang is.Gewoonlyk bedient men zich van een uittreksel uit de Nakomelingen-tafel.waarop de leden alle denzelfden familienaam voeren als de stamvader,waarvan zij in rechte linie afstammen:men noemt zulk een uittreksel eene Stamtafel.Zulke stamtafels vindt men op Blz.

Het tegengestelde van de Nakomelingen-tafel is de Afstammingstafel,ook Voorouders- of Anentafel genoemd.Bij deze worden alle personen,mannen en vrouwen,aangegeven,van wie een persoon A inrechte lijn afstamt;zij bevat derhalve zijne 2Ouders,4 Grootouders,8Overgrootouders,16 Bet-Overgrootouders,enz.in elke opklimmende generatie dubbel zooveel als in de vorige.Zij bevat dus de personen die "door overerving"invloed kunnen hebben gehad op zijn lichamelijk en geestelijk gestel,en is daarom van groot gewicht.

Afstammingstafel
van
de kinderen van Dr. A. Benthem Gz.

Verklaring der teekens:

Standplaatsen van H e n d r i k L u d o l f B e n t h e m.

Hendrik Ludolf Benthem,
geb.te Celle(a/Aller)2 November 1661
overl.te 9 Juli 1723 op 61-jarigen leeftijd,
was de meest bekende vertegenwoordiger van dezen tak van het geslacht Benthem.Zijn vader Luthersch predikant te Celle,liet hem uitsyekend voorbereidend onderwijs geven,waarna hij zijne studie achtereenvolgens te Rinteln a/Weser,te Helmstadt en van af 1679 aan de universiteit te Jena en daarna twee jaar aan die te Leiden voortzette.In de laatstgenoemde universiteitstad werd hij in 1686 tot Student in de Theologie ingeschreven met de woorden:

"2 Juli 1686.Henricus Ludovicus Benthem,
"Cella-Luneburgensis.24.T."

Hij woonde aldaar die 2 jaar bij Mons.Pikart in de Doelenstraat.

In 1689 werd hij Predikant bij de Luthersche gemeente te Dannenberg (niet ver van de Elbe, 50 KM O.Z.O.van Lüneburg gelegen);in 1692 verwisselde hij deze standplaats met Bardowick aan de Ilmenau,ruim één uur gaans ten N.van Lüneburg;in 1704 werd hij predikant te Uelzen aan de Ilmenau,30 KM ongeveer Z.van Lüneburg.

Hendrik Ludolf Benthem was een vermaard theoloog;in 1700 werd hij benoemd tot"Superintendens generalis in ditiones Luneburgicae dioecesi Harburgensi",dat is tot "Algemeen oppertoeziener (op kerkelijk gebied) in de Harburgsche diocese(district)van het Lüneburgsche gebied".Nadat in 1714 de Keurvorst van Hannover tevens Koning van England was geworden,werd hij benoemd tot"Regis Magnae Britanniae Consiliarus Consistorialis et Ecclesiasticus in Electoriatu Brunsvico Lüneburgensi" of "Consistoriaal en kerkelijke raad(of raadgever op 't gebied van kerkelijke overheid en kerkleer) van den Koning van Groot-Brittanië in het Keurvorstendom Brunswijk-Lüneburg".Daarbij werd zijne betrekking van Superintendens uitgebreid tot"Superintendens Generalis in Ducatu Harburg et adjacent Prelaturarum" of "Algemeen Oppertoeziener in het Hertogdom Harburg en de omliggende hooge geestelijke gebieden".-

In het laatst der 17e eeuw werden vele pogingen aangewend om op 't gebied van geloofsleer zooveel mogelijk toenadering en overeenstemming te brengen tusschen de Lutherschen en Calvinisten en daardoor zoo mogelijk de verschillende Protestantsche eerediensten tot éene te vereenigen.Die pogingen werden gesteund door Frederik III,Keurvorst van Brandenburg,zoon van den grooten Keurvorst Frederik Wilhelm en van Louise Henriëtte van Oranje,de vrome dichteres van het Kerklied: "Jesus meine Zuversicht"(Ev.Gez.269) en door Willem III,Prins van Oranje,Stadhouder van Holland en Koning van Engeland.

Ter bevordering dezer aansluiting werd Hendrik Ludolf Benthem in 1695 naar ons land en later ook naar Engeland afgevaardigd.Hij vertoefde hier eenigen tijd in de centra der wetenschappen:Groningen,Franeker,Amsterdam,Leiden,Utrecht,Harderwijk en Deventer,bezocht ook Leeuwarden,Haarlem,Den Haag,Dordtrecht en Delft ,conferеerde met de vooraanstaande mannen op 't gebied van godsdienst en wetenschap en deelde de uitkomsten zijner onderzoekingen en besprekingen mede in een livig werk:" Holländischer Kirch- und Schulenstaat" dat in 1698 te Frankfort,Leipzig en Hannover verscheen,uit 2 deelen

bestaat,meer dan 1600 bladzijden telt,en waarvan Prof.Dr.S.Cramer te Amsterdam in 1907 schriftelijk getuigde:"Benthem is uitstekend,zeer leerrijk-en zeldzaam".(zie voorts bijlage 10a).-

Met hetzelfde doel ondernam hij een reis naar Engeland en deelde eveneens de daar opgedane ervaringen mede in een werk:"Engeländischer Kirch- und Schulenstaat",dat in 1695 te Lüneburg verscheen,en spoedig was uitverkocht.Na een tweede reis maakte hij een 2den druk gereed,die echter eerst na zijn dood(1723)in 1732 te Leipzig verscheen.Beide geschiedkundig-staathuishoudkundige werken over Holland en Engeland werden vroeger veel gebruikt en als geschiedbronnen hoog geschat.Zij zijn nu zeer zeldzaam geworden.

Ook gaf genoemde H . L . B e n t h e m in 1698 onder den schuilnaam Pacificus Verinus en in 1700 onder den bijna zinverwanten pseudoniem ") Irenicus Philalethes geschriften uit over de vereeniging van de beide Protestantsche hoofd-eerediensten,de Luthersche en de Calvinistische.Bovendien gaf hij eenige preken in het licht en eenige vertalingen van Engelsche geschriften.

Hij was een vurig verdediger van het Protestantisme;reeds op 27 jarigen leeftijd gaf hij onder den schuilnaam Placentius de Verona een werkje uit over het Pausdom, das Papstthum,(Media,quibus Roma papalis condita etc,Celle,1688);later schreef hij:"Vorstellung und Betrachtung der Schriften der alten Kirchen-Lehrer von der Wahrheit und Göttlichkeit der Christlichen Religion",dat eerst na zijn dood in 1727 te Hamburg verscheen met een voorrede van Joh.Alb.Fabricius, Theol.Doctor en Hoogleeraar in de Theologie te   .In zijne"Delectus argumentorum & Syllabus scriptorum qui veritatem Religionis Christianae"(zie Bijlage 9)wijdt deze eenige waardeerende bladzijden aan dit werk.

")Beide pseudoniemen beteekenen:vredestichter,waarheidsvriend.

De foto op de vorige bladzijde stelt het portret van H e n d r i k L u d o l f B e n t h e m voor, zooals het als kopergravure in den "Neu eröffneter Engeländischer Kirch-und SchulenStaat" voorkomt.

Onder dat portret vindt men het volgende bijschrift:

"Seht hier den Gottes-Mann, der gross vom Cörper zwar
"Weit grösser aber noch am Geist und Wissen war,
"Und Dem zum grösten Ruhm, die späte Welt wird lesen,
"Dass Er in Sanfftmuth from, in Liebe treu, gewesen;
"Ja, Der ein Lehrer war, zum Wunder dieser Zeit,
"Von wahrer Gottesfurcht und reiner Redlichkeit."

1724 C.F.W.

De foto op de vorige bladzijde stelt het portret van H e n d r i k L u d o l f B e n t h e m voor, zooals het als kopergravure in den "Neu eröffneter Engeländischer Kirch-und SchulenStaat" voorkomt.

Onder dat portret vindt men het volgende bijschrift:

"Seht hier den Gottes-Mann, der gross vom Cörper zwar
"Weit grösser aber noch am Geist und Wissen war,
"Und Dem zum grösten Ruhm, die späte Welt wird lesen,
"Dass Er in Sanfftmuth from, in Liebe treu, gewesen;
"Ja, Der ein Lehrer war, zum Wunder dieser Zeit,
"Von wahrer Gottesfurcht und reiner Redlichkeit."

1724 C.F.W.

Bijlage 9

In het werk:"Jo.Alberti Fabricii Delectus Argumentorum et Syllabus Scriptorum qui Veritatum Religiones Christianae adversus Atheos,Epicureos,Deistas seu Naturalistas,Idololatras,Judaeos et Muhammedanos lucubrationibus suis asseruerunt",dat in 1725 te Hamburg het licht zag,wijdt de Hoogleeraar J.A.Fabricius op blz. 32 en 33 de volgende woorden aan Henric Ludolph Benthem:

"X.Denique evolvi,quem ineditum reliquit commentarium meritissimus & variis scriptis inclytus Theologus,Henricus Ludolphus Benthemius,Superintendens Generalis inditionis Luneburgicae diocesi Harburgensi,qui anno superiore 1723.die IX Jul.ex hac vita in coelestem est evocatus.Titulus operis Germanice ad praelum parati,ac propediem,ut spero,ex. Jo.Christophori Kisneri officina dandi proelo,inscribitur:Repraesentatio & consideratio scriptorum de veritate & Divinitate religionis Christianae.Vorstellung und Betrachtung der Schriften der alten Kirchen-Lehrer von der Wahrheit und Göttlichkeit der Christlichem Religion.Tota Quam vidi tractatio in tres partes dividitur:

Prima quinque absolvitur capitibus,1.Quod magnus numerus eorum qui pro veritate Religionis Chritianae scripsere illam non possit suspectam reddere.2.Quod Evangelistae & Apostoli praecipuum dent ac firmissimum pro veritate Religionis testimonium.3.Adversus Joannem Dallaeum,auctoritati veterum Ecclesiae Doctorum conatum derogare in duobus de usu Patruum libris.4.De Apologiis deperditis Quadrati atque Aristidis.5.De Apologiis itidem nusquam hodie extantibus Aritonis Pellaei,Melitonis,Claudii Apollinaris,Miltiadis & Apollonii.

Parti secunda praemissa est praefatio de Sibyllinis,quorum fides & γνησιοτης uberius defenditur adversus ea,quae à V.C. Joanne Clerico Hist.Eccles.Sect.2.ad.A.C.131 pag.597.seg.vel à me lib.1.Bibl.Graecae cap.33.adversus eam disputata fuerant:neque illibenter totam hanc controversiam lectoris docti & pii judicio que praediti arbitrio reliquerim ,si quis Benthemio,aut Jo Christiani Nehringii iteratae pro Sibyllinis apologiae,')quam mihi mallit assentiri:modo ne vel asserta sibyllinorum auctoritate,aliquis putet alia,quibus nititur Religionis Veritas non firmioris longe ponderis esse argumenta:vel fide eorundem vaticiniorum vacata in dubium,persuadeat sibi quis Patres ipsos arqui fraudis,vel eximium aliquod momentum veritati religionis defendendae decedere.Capitibus quatuor hujus secundae partis occasio & argumenta exponuntur scriptorum adversus gentes,quae exstant Graece 1.Justini Martyris ad Graecos & de Monarchia,2.Tatiani,3.Theophili Antiocheni,&4.Athenagorae.

In partis tertiae praefatione Benthemius graviter ac justissime conqueritur de lata,quae undique nostris temporibus invalescit, sentiendi,novandi,immotaque movendi licentia.Fusius deinde oppugnat,quae de oraculis scripsit Antonius van Dale "),Medicus Harlemensis,ut illas meras hominum fraudes fuisse persuaderet,quam sententiam Bernardo deinde Fontenellio in Historia oraculorum,& Jac. Basnagio in Hist. Judaeorum Gallice vulgata probatam,duobus etiam

voluminibus confutandam sibi sumsit Franciscus Baltus)' S.S. Gallice editis Argentorati 1707,1708.8(recuso altero Anglice cum Georgii Hickesii praefatione Lond.1709.8.quaperstringuntur,quae pro Fontenellii sententia disputata sunt à Jo.Clerico T.XIII.Bibl. selectae p.179.sq.)Nec non Michaël Mourgoes,S.S.in Epistola apologetica secunda,ad calcem Theodoreti librorum Therapeutocorum versorum Gallice p.LXXXIII-CCVI.Capita partis tertiae & postremae operis Benthemiani sunt 1.de necessitate primarum apologiarum ad Ethnicorum idololatriam oppugnandam.2.De Clementis Alex.protreptico.s.Ejus synopsis & argumentum.3.De S.Caecilio Cypriano ejusque scripto de Idolorum vanitate.4.De Arnobio ejusque libris contra Gentes".-

') Prodiit Germanice Halae Sax.1720.8.Vertheydigung der Sibyllinischen propheceyungen gegen die Einwürfe gelehrter Männer,welche solche für falsch und erdichtet ausgeben.

")Libro de oraculis veterum Ethnicorum Amst.1682.8.& quae longe locupletior est editio Amst.1700.4.

)' Novell.de la Rep.des lettres A.1707 p.616.-

B i j l a g e 10.

a.

"H e n r i c h L u d o l f f B e n t h e m's P.C.und S.Holländischer Kirch- und Schulen-Staat,Franckfurt und Leipzig,In Verlegung Nicolaus Försters,Buchhändl.in Hannover,MDCXCVIII".-

De inhoud van het werk is in 't kort de volgende:

Na een honderdtal bladzijden gewijd te hebben aan het Nederlandsche volk,zijne deugden en ondeugden en goede en kwade gewoonten en aan de voornaamste merkwaardigheden van ons land,beschouwt Benthem de oorzaken van de verdeeldheid op godsdienstig gebied alhier en wijdt dan een 400 bladzijden aan de Gereformeerde religie met de bij haar in gebruik zijnde boeken en gewoonten bij doop,avondmaal,huwelijk, begrafenis,tucht,preek,zang,gebed,enz.,enz.Vervolgens worden in een 100 bladzijden de uitvoering van de Luthersche leer besproken en in 300 bladzijden de Papisten,Arminianen,Kwakers,Joden,Wederdoopers,Socinianen en Arianen in ons land zeer uitvoerig behandeld.

In 't tweede deel zijn de eerste 55 bladzijden gewijd aan de academies te Groningen,Franeker,Leyden,Utrecht en Harderwijk,en aan de Gymnasia te Amsterdam en te Deventer,en daarna evenveel aan de pennestrijd,die zich in ons land steeds voordeelig ontwikkelde,vooral ten opzichte van strijdvragen de religie betreffende.Daarna behandelt de schrijver in een 50-tal bladzijden de "Coccejanerey"en wijdt een 300 bladzijden aan de Nederlandsche geleerden op allerlei gebied, en een 200-tal aan Nederlandsche opschriften,eenvoudige en snaaksche, terwijl het geheel besloten wordt met de bespreking van de uitgaven van onze geleerden,vooral van die op theologisch gebied.-

b.

"Herrn H e n r i c h L u d o l f f B e n t h e m's Neu-eröffneter Engeländischer Kirch-und Schulen-Staat,zum Nutzen aller nach diesem Königreich Reisenden,auch anderer,insonderheit der Theologie Beflissenen,von dem nunmehr sel.Herrn Vervasser selbst von neuem ausgefertigt,mit vielen nützlichen und angenehmen Nachrichten,insonderheit von denen berühmtesten Gelehrten dieser Nation,vermehrt und mit dienlichen Kupfern versehen".Leipzig und Bremen,1732.

Aan dezen herdruk gaat eene Voorrede vooraf van den"Consistorial Rath und General-Superintendens Mentzer in Hannover",waarin deze zegt dat Benthem zelve dezen 2den druk heeft voorbereid en dat"Die Herren Erben heben billig Bedenken getragen solches der gelehrten Welt länger vorzuenthalten".

't Boek zelve is zoowel eene vraagbaak voor reizigers als een kerkelijk boek;het bevat dan ook hoofdstukken over taal,uitspraak, maten en munten,enz.Het opschrift van het 1ste hoofdstuk luidt:"Von dem Lande,welches nechst Holland einem Studio Theologiae,zu besuchen am nützlichsten ist."

Bijlage 11

Allgemeine Deutsche Biographie, Bd. II. S. 342. Leipzig 1875. 8o.

Bentheim, Heinrich Ludolf ...... ? Lutherischer Theolog, geb. 2 Nov. 1661 zu Celle in Hannover, Sohn eines Predigers, studirte in Rinteln, Helmstedt, Jena, 1679, machte Reisen nach Holland und England (1687 ff), war dann in verschiedenen Kirchenämtern thätig (zu Dannenberg 1689, Bardowik 1692, Uelzen 1704), zuletzt seit 1700 General-Superintendent u. Consistorialrath in Harburg, 9 Juli 1723.

Von seinen Schriften wurden früher die beiden Historisch-Statistischen Werke über Holland u. England ("Holländischer Kirchen- und Schulenstaat", Frankfort 1698; "Englischer Kirchen- und Schulen-Staat, Lüneburg 1695, Leipzig 1732), viel benützt und geschätzt, sind aber jetzt ziemlich werthlos.

Pseudonym (als Placentius de Verona) schrieb er 1688 eine Schrift über das Papstthum ("Media quibus Roma papalis Condita etc., Celle 1688) unter den Namen Pacificus Verinus 1698 und Irenicus Philalethes 1700 Schriften über die Vereinigung der beiden protestantischen Kirchen; gab auch Predigten und Uebersetsungen englischer Schriften heraus.

Nach seinem Tode erschien von ihm eine apologetisch-patriotische Arbeit: "Betrachtung der Schriften der alten Kirchenlehrer in der Wahrheit u. Göttlichkeit der Christlichen Religion" Hamburg 1727, mit Vorrede von Joh. Alb. Fabricius und einer kurzen Biographie des Verfassers, die auch für diese Biographie Hauptquelle ist.

Wagenmann.

(Uit de Kon. Bibliotheek te 's Gravenhage).

N a s c h r i f t.

Eene halve eeuw geleden begon ik de verspreide genealogische aanteekeningen van wijlen mijn vader G e r r i t B e n t h e m te rangschikken en bij te werken;deze notities hadden bijna uitsluitend betrekking op den Meppeler tak der familie,waartoe hij behoorde (zie ook blz.14).In hetzelfde decennium,1870-'80,ontving ik door de mededeeling van G. B e n t h e m - R e d d i n g i u s ,predikant te Garmerswolde (1881),een vrij volledig overzicht van den toen,buiten Amsterdam,reeds uitgestorven Dwingeloschen tak.Uitgebreide onderzoekingen,die ik te Meppel en in de omliggende plaatsen liet verrichten, stelden mij in staat de verkregen gegevens aan te vullen.Bovendien deden deze onderzoekingen enkele leden van den Havelter-Schulte-tak kennen,zooals G e e r t B e n t h e m ,den schout van Koekange,enz., in 1556 (zie blz.12 e.v.),L u c a s S n o e c k B e n t h e m ,den graan-leverancier voor het Münstersche leger in 1672 (zie blz.38 e.v.) enz.-Omstreeks 1906 kwam ik in 't bezit van den "Holländischer Kirch- und Schulenstaat"van H e n r i c h L u d o l f f B e n t h e m,dat op een stalletje te Amsterdam was aangekocht;daardoor leerde ik het bestaan kennen van den Celle-Lüneburger-tak van het geslacht Benthem. Het daarop gevolgde onderzoek naar dezen,mij tot hiertoe slechts bij vage overlevering bekenden familie-tak,was aanvankelijk weinig vruchtdragend;slechts leerde het nasporen van de Albums studiosorum,dat tot de jongelui,die zich den 2 Juli 1686 als student in de Theologie lieten inschrijven aan de Hoogeschool te Leiden,behoorde de genoemde, toen 24-jarige,H e n r i c u s L u d o v i c u s B e n t h e m , geboren te Celle aan de Aller in 't Lüneburgsche.Eerst in 't laatst vóór den wereldoorlog werd het onderzoek naar dien hoogstbegaafden godgeleerde loonend;toen bleek ook,dat hij hetzelfde wapen voerde als de Gildehuizer en Nordhornsche(de Meppelsche en Dwingelosche)takken van het geslacht,(zie de foto op blz.165),waardoor de twijfel of deze Celle-Lüneburger tak aan die takken verwant is werd opgeheven.De wereldoorlog en den daarop gevolgden noodlottigen vrede verhinderden mij echter tot hiertoe het verband tusschen die takken op te sporen.

In die oorlogen gaven mij de bijdragen van Mr.A.S.Miedema te Haarlem,uit de Archieven te Assen,Zwolle en Steenwijk afkomstig (zie blz.72,Noot.),een belangrijk materiaal tot verdere bewerking van den Havelter-Schulte-tak,zoodat deze eenigszins volledig kon worden afgewerkt.Door een overlijdensbericht in de Leeuwarder courant werd in 1923 mijne aandacht gevestigd op de Benthems van Morra bij Dokkum, die ven een vrouwelijk lid van den Dwingeloschen tak afstammen(zie blz.102 e.v.).Bij het onderzoek naar deze familiegroep werd mij de letterlap vertoond,die als een echt Benthem's familiestuk op blz.106 wordt beschreven.

E I N D E

A a n v u l l i n g III

Naar aanleiding van de mededeeling op pagina 164 dat L o u i s e H e n r i ë t t e van O r a n j e de dichteres zou zijn van het kerklied "Jezus meine Zuversicht" citeer ik het volgende uit de levensbeschrijving van deze Vorstin door T o n y S a r i n g (Hollandsche vertaling blz.76-77):

"Hem (J o h a n n C r ü g e r) mogen wij eveneens een bewerking toeschrijven van het oude lied "Jezus is mijn toeverlaat",het lievelingslied van de Vorstin.

"Langen tijd is zij voor de dichteres van dat lied gehouden en van veel andere gezangen,maar het is waarschijnlijker,dat P a u l G e r h a r d t,wiens innig geloof zij bewonderde en met wien zij zich ondanks het verschil in godsdienst(P.G.was Luthersch)gaarne onderhield,deze liederen naar haar aanwijzingen en als spiegel van haar gevoelens heeft neergeschreven.De 23-jarige Vorstin had juist haar eerste kind verloren en verlangde naar een kerklied,dat aan haar stemming beantwordde en haar en anderen troost en stichting vermocht te geven.Toen dan ook de Berlijnsche boekdrukker en liederendichter C h r i s t o p h R u n g e in opdracht van den Keurvorst een nieuw evangelisch gezangenboek uitgaf,vroeg hij de Keurvorstin naar haar wenschen en het is niet te verwonderen,dat ze hem de nieuwe gezangen,die haar zoo dierbaar waren,ter opneming zond.

"Men nam het in die dagen niet al te nauw met de namen der schrijvers en R u n g e zal de strijdvraag niet voorzien hebben, die hij zelf opwierp,toen hij in zijn inleiding de Keurvorstin eerbiedig ervoor bedankte,dat zijzelf den inhoud met haar liederen vermeerderd en verfraaid had;met haar lievelingsliederen zou de waarheid meer nabij gekomen zijn.Misschien heeft de uitgever dat ook werkelijk bedoeld of volgde hij alleen het gebruik van den tijd om de vorsten op grond van hun opdracht een soort eigendomsrecht in kunstzaken te verleenen.L o u i s e zal de laatste geweest zijn om te denken,dat men eenmaal over haar dichterstalenten zou disputeeren,die men uit dat toevallige "vermeerdering" heeft willen afleiden.Misschien ook bestond er tusschen haar en G e r h a r d t een overeenkomst,zijn naam in samenhang met haar opdracht te verzwijgen,want hij was een militante geest en een der heftigste ijveraars tegen de Gereformeerde kerk,waartoe de Keurvorstin immers behoorde."

G.B.Az.